L E X I C O N
POLEMICUM,

IN QUO

Potiorum Hæreticorum vita perſtringitur, omnes contrà fidem errores colliguntur, Dei verbo ſcripto, vel tradito, Conciliorum auctoritate, & rationibus breviter reprobantur;

INSERTA

Conciliabulorum omnium, Schiſmatum, & Controverſiarum, quæ ad Eccleſiaſticam hiſtoriam pertinent, notitiâ;

Additâ demum pro Operis complemento Bibliothecâ Polemicâ.

AUCTORE

D. JOANNE SIANDA

A' MONTEREGALI

Congregationis S. Bernardi Ordinis Ciſtercienſis.

TOMUS SECUNDUS.

ROMÆ, Apud Raphaelem Peveronum MDCCXXXIV.

SUPERIORUM FACULTATE.

LEXICON POLEMICUM.

III. MACARII. Nuncupari voluerunt Manichæi, etiam Macarii, quod idem significat ac Beati. Ex Baronio, anno 277.

VII. MACARIUS hæreticus obstinatæ cervicis, Episcopus Antiochenus, vixit post medium seculi septimi, circà annum 677. Monothelitarum errores cum acerrimè propugnaret, à Romanis Pontificibus impugnatus, contrà eosdem linguam acuit. In Concilio sexto generali Constantinopoli celebrato, coràm Imperatore Constantino Pogonato, anno 687. audacter Monothelismum professus, declaravit potiùs se mori paratum, quàm sensum mutare juxta Romanam fidem, quæ duas in Christo voluntates, & operationes agnoscit: quapropter tanquam anathema à suâ sede depositus est, & Theophanes Siculus in ejus locū suffectus; Macarius autem in Monasterio inclusus, ibidem decessit. . R. verbo *Monothelitæ*. Agit de Macario Concil. 6. Gen. supracit.

VII. MACEDONIUS ANTIOCHENUS, successit Anastasio Tertio, hæretico Monothelitæ in sede Antiochenâ, pariter Monothelitarū hæresis defensor acerrimus, ob quam, Martino Primo Romano Pontifice, fuit excommunicatus anno 649. Ex Genebrardo.

IV. MACEDONIUS CONSTANTINOPOLITANUS, de quo differit Sozomenus, ille est, à quo Macedoniani hæretici nomen sortiti sunt, vixit circà medium seculi quarti. Cum esset Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus, ab Arianis Episcopus eligitur contrà Paulum legitimum Antistitem, Catholicorum votis, Alexandro sanctitate conspicuo, suffectum. Ex bifariâ electione orta est inter Arianos, & Catholicos cōtentio, in quâ plures interempti; nihilominus, favore Constantii Imperatoris, Macedonius contrà Paulum prævaluit, qui potiùs tyrannum, quàm Episcopum agere visus est: propter hanc, aliisve de causis, cum à Constantii gratiâ Macedonius decidisset, nc Cathedram amitteret, Semi-Arianis se adjunxit, & novę hæresis contrà Spiritum sanctum coryphęū se exhibuit, cujus sectatores dicti sunt *Pneumatomachi*, quod idem sonat, ac *Impugnatores Spiritus sancti*, contrà quos S. Athanasius tunc in deserto degens, à Serapione Episcopo admonitus, statim calamum acuit. Dicti sunt etiam *Maratonienses*, à quodam *Maratone*, qui suis divitiis Macedonianam hæresim, plusquàm prædicatione, dilatavit. Damnationem retulerunt Macedoniani in Synodo Alexandrinâ anno 362. Item in Synodo Illirici anno 367. In Synodo Romanâ sub Damaso Papa. Asserebant Spiritum sanctum esse creaturam, & Dei ministrum, Angelis quidem excellentiorem. R. verbo *Ayras, Aetiani*, ubi Divinitas Spiritus sancti propugnatur. Insuper Joann. 4. vers. 24. legitur: *Spiritus est Deus*. Item Act. cap. 5. vers. 3. *Cur tentavit Satanas cor tuum, mentiri te Spiritui sancto? Non es mentitus hominibus, sed Deo.* Demùm omnes operationes Divinæ competunt Spiritui sancto, quales sunt sanctificare, creare, esse ubique, ut in sacris literis frequenter habetur, quod statim probabimus. Nec valet dicere cum Macedonianis, Spiritum sanctum, hæc omnia agere tanquam ministrum Dei; legimus enim

primâ ad Corinth. cap. 12. *Hæc autem omnia operatur unus atq; idem spiritus, dividens singulis prout vult*; sed minister non facit prout vult, sed juxtà voluntatem ejus, cui ministrat, ergo &c. Scripserunt contra Macedonium S. Basilius, S. Gregorius Nissenus, & S. Ambrosius. Plura contra Macedonianos novissimè scripsit Natalis Alexand. sæculo 4. dissertat. 43. ubi etiam Macedonianas objectiones refellit. Cum verò confiteri Spiritum sanctum esse Deum, unum sit ex præcipuis fidei Orthodoxæ articulis, ideò fortiùs reprobantur Macedoniani. Primò ex scripturis sic. Spiritui sancto Divina conveniunt attributâ: V. G. æternitas, immensitas, sapientia, & ubiq; præsentia: juxta illud Sap. 1. *Spiritus Domini replevit orbem terrarum*. Psal. 138. *Quò ibo à Spiritu tuo, & quo à facie tua fugiam?* convenit omniscientia, Joann. 16. *Cum venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem*; convenit omnipotentia, Psal. 32. *Verbo Domini cæli firmati sunt, & Spiritu oris ejus omnis virtus eorum*. Ergo Spiritus sanctus verè est Deus. Secundò, ex Scripturis Dei opera, sivè naturæ, sivè gratiæ Spiritui sancto, tanquam auctori, tribuuntur. Primò quidem opera naturæ. Genes. 1. vers. 2. Psal. 32. vers. 6. Conservatio, & gubernatio rerum, Psal. 103. *Emittes spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terræ*. Operatio miraculorum, Matt. 12. Tribuitur deindè opera gratiæ, nempè Christi conceptio, Lucæ 1. Unctio, & missio, Isaiæ 61. Peccatorum remissio, regeneratio, 1. ad Corint. 6. Regimen Ecclesiæ, Actor. 13. & 15. Collatio donorum, 1. ad Corinth. 12. Illuminatio, ad Ephes. 1. Sanctificatio, ad Thessal. 2. Diffusio charitatis, ad Rom. 5. Resurrectio mortuorum, ad Rom. 8. Superfluum est hic congerere de Divinitate Spiritus sancti, ex SS. Patrum traditione testimonia, post duo Concilia generalia, Nicænum primum, & Constantinopolitanum primum, à quibus hoc Ecclesiæ dogma clarè, & expressè declaratum fuit. Concilium Nicænum primum in Symbolo fidei profitetur: *Se credere in Spiritum sanctum*; eadem igitur in Spiritum sanctum fides exigitur, quæ in Patrem, & Filium; sed expressio *Credo in* solummodò potest enunciari de Deo; importat enim rationem ultimi finis; ergo Spiritus sanctus, in quem credere tenemur, est Deus verus, & summus. Concilium Constantinopol. primum, quod est secundum œcumenicum, adversùs Macedonianos congregatum, expressiùs in Symbolo fidei Spiritus sancti Divinitatem astruit his verbis: *Credimus in Spiritum sanctum, Dominum & vivificantem, ex Patre procedentem, & cum Patre, & Filio adorandum, & glorificandum, qui locutus est per Prophetas*.

MACEDONIANI NOVI. Joannes Campanus, & Michael Servetus, cum pluribus recentioribus sectariis, renovarunt Macedonii errorem, negantes Spiritum sanctum esse Deum, proindè Macedoniani novi sunt dicti. Ex Hosio. XVI.

MACCHIAVELLISTÆ. Nicolaus Macchiavelli, Florentinus, initio sæculi decimi sexti, vulgatis diversis operibus, nominis sui famam per diversas Europæ partes celebrem reddidit. Accusatus, quòd contra Mediceos cum Soderinis conjurationis factæ conscius, & culpabilis esset, constanter se innocuum asseruit, & probavit: interim Reipublicæ Secretarius constitutus, Patriæ suæ historica monumenta in octo libros distributa, ab anno 1215. usque ad annum 1494. promulgavit, aliosque tractatus composuit, anno 1510. in urbe Genevensi prælo commissos, in quibus varia reperire est paradoxa, Christianæ legi omninò contraria, quæque Atheum magis hominem prodant, quàm hæreticum. Contra ejus scripta vulgatum fuit opus inscriptum *Anti-Macchiavelli*; aliique innominati auctores contra plura, quæ perperam Nicolaus Macchiavelli scripsit, calamum acuerunt. Cum inopportuno tempore per contrariam medicinam sanitati suæ XVI.

provi-

providere voluisset, (ut ajunt) paravit ex medicinâ venenum: decessitq; anno 1529. Potiora erronea paradoxa, quæ quantùm discernere potui, in ejus operibus continentur, sunt sequentia:

1. Suadendum Principibus, ut Religioni Christianę pręferant Ethnicā.

2. Doctores Religionis Christianæ parui pendant.

3. De Romanâ Ecclesiâ ad libitum sentiant.

4. Suo judicio, & dictamini innitantur.

5. Pietatem & Religionem, si non habent, simulent.

6. Legem Mosaicam armis, non Dei potentiæ fuisse innixam.

7. Moribus pravis civitatem forè imbuendam, si absque bello volunt de eâ ulcisci.

8. In Provinciis subactis sic collocandas colonias, ut veteres incolæ ablegentur, & resistentes funditùs deleantur.

9. Expedire Principem plus timeri, quàm amari.

10. Contemnendam crudelitatis famam, dummodò subditus in officio contineatur.

11. Stultum est putare, novis beneficiis veterum injuriarum oblivionem induci.

12. Nullius amicitiæ fidendum.

13. Si quem plectere vult Princeps, speciosam causam prætexendā.

14. Religionem tantum esse colendam, quantum commodis, & utilitatibus potest inservire.

15. Tempori, & occasioni, & Principum auribus regulam fidei attemperandam.

16. Si amplior sit spes dilatandi principatum, tunc fidem cum homine exuendam.

17. Regem esse super omne jus Divinum, & humanum.

18. Regem omnia in subditos posse, si libet. Collimant omnes præfatæ propositiones ad anteponendum Regnum Religioni, cum cæterùm, nunquam posse Regnum sinè Religione proficere, perspectum habuerint ipsimet Gentiles; quâ de re videri possunt, qui de optimo regimine instituendo scripserunt, nempè *Aristoteles*, *Demosthenes*, *Thucydides*, *Laertius*, *Lactantius*, *Cicero*, *Isocrates*, *Plutarchus*, & *Tacitus*, cum pluribus aliis; quorum sensus omninò Macchiavello opponuntur, ita ut superfluum sit, quòd immorer ad reprobandum præfata paradoxa, à Macchiavello somniata, quippè quibus ipsa ratio, cum torrente saniorum Scriptorum etiam Gentilium, opponuntur; convincente etiam ipsâ experientiâ, quæ semper comprobavit omne regimen, quod in tyrannidem declinavit, fuisse ephimerum: sed & Macchiavelli somnia, per contrarias rationes auctoritatibus fulcitas, si non omnia expressè, saltem implicitè confutata exhibui in opere duobus libris absoluto, cui titulus: *L'uomo di commando*. Taurini anno 1727. publici juris facto.

VI. Mahometes. De immani hoc monstro disseruerunt multi, nempè Cedrenus. Theophil. Damasc. & alii, inter quos vitam illius bifariam scripsit S. Petrus Paschasius Episcopus, & Martyr ex ordine B.M.V. de Mercede, qui sub Mahometanis Granatæ passus est, anno 1300. ubi & consignavit literis vitam Mahometi, prout in libris Mahometi sectariorum invenerat. Monstrum hoc peperit Oriens in Arabiâ felice anno 570. die 5. Maii, ex Patre Pagano, nomine Abdala, & Matre Judæa, Heminâ nuncupatâ, quam, gentilitatem fuisse professam, asserit prælaudatus S. Paschasius; ambo viles, & pauperes, quapropter Mahometes, ut victitaret, coactus fuit operam suam mercede locare, adhæsitque servitio cujusdam potentis viduæ, cui nomen Jadicha, sivè Jadiga, cujus pascendos suscepit camelos, & ita se dominæ suæ paulatìm gratiæ insinuavit, ut eam sibi conjungeret in uxorem. Palęstinam profectus, honoris sibi captandi avidissimus, cum Batirâ hæretico Jacobita, sivè ut aliis placet, Bahirsa & Sergio Nestoriano, aliisque Judæis amicitiam con-

traxit. Bahirsam istum venerantur Mauri, ut primum Mahometis magistrum: dubium est, an confundant cum Sergio, cujus operâ usus est Mahometes in conficiendo Alcorano, & à quo, artibus etiam dœmoniacis, abundè fuit instructus. Comitiali morbo laborans, sivè ut memoratus S. Paschasius asserit, oppressus à dœmone, à quo frequenter arripiebatur, hinc occasionem nactus, uxorem seduxit, ut spargeret virum suum prophetię dono excellere, & Angelum Gabrielem alloqui, cum morbo exagitaretur, enutritâ ad hunc finem columbâ, quæ tempore comitialis, seu dœmoniacæ oxagitationis, auribus Mahometis, quasi eundem allocutura, se se approximabat. Plebs ignara facilè ad hunc, aliorumque portentorum aspectum, Mahometem Prophetam credidit, licèt non sinè multis contradictionibus & rixis; non enim omnes æquali erant amentiâ decepti. Statìm plures habuit sequaces, quibus plenum vanis figmentis volumem conscripsit, quod è cœlo delatum mentiens, suis tradidit sectatoribus observandum; quibus armis stipatis, per vim, & metum, sed maximè carnis illecebris, & datâ amplissimâ omnium scelerum patrandi facultate, sectatorum numerum auxit, ita ut paulatìm sibi conciliaverit Arabum regnum, cui præfuit penè annis novem, in Mecha decessit, pluralitate mulierum, & omni impudicitiæ inquinamento turpissimus, à Judęâ quadam, apud quam diversabatur, veneno extinctus, cui successit *Abumquerquer*, & post duos annos *Homar*, sive *Homare*, utroque impietatis, & tyrannidis successore. Ad Mecham falsi prophetę honoris causâ, quot annis, & plures Turcæ, summo licèt cum labore, peregrinantur. Quoniam Mahometes se hominum salvatorem esse in suo Alcorano asseruit, Mahometis cadaveri à canibus semieso, mirificum à successore in Mechâ erectum est sepulcrum, pretiosis ornatum lapidibus. Excogitavit autem ad sectam propagandam versutus nebulo illecebras, ex voluptatibus carnalibus comparatas, fœminarum multitudinem suis concedens in hâc vitâ, & in futurâ promittens paradisum, in quo ipsis omnia ad cibum, & potum lautè, abundèque suppeterent, ubi presto esset pulcherrimarum multitudo fœminarum; his verò potissimùm potituros forè, qui fortiùs pro suâ sectâ sustinendâ pugnarent: hæc satis astutè proponens, quò suos in bello fortes efficeret. Ut verò populos omnes alliceret, ex cunctis sectis, & religionibus aliqua miscuit, & de traditis à se institutis vetuit disputari, cum satis intelligeret, cuncta quæ proposuit, faciliter destruenda forè, si vel leviter illa permisisset examinari. Potiores ejus errores, quos tanquam dogmata in Alcorano exhibuit, sunt sequentes:

1. Admittit Circumcisionem servandam. R. verbo *Aerarius*.

2. Negat Mysterium Sanctissimę Trinitatis. R. verbo *Bogomilli*, & *Gribaldus*.

3. Christum creaturam esse contendit. R. verbo *Arius*, *Ebionitæ*, *Elchesaitæ*, *Cerinthus*.

4. Christum non esse Deum, sed Prophetam. R. verbo *Budneitę*, *Ebionitę novi*, *Ebion*, *Cerinthus*, & *Artemon*.

5. Christum esse Dei Verbum, sed creatum. R. *ubi suprà*.

6. Negat Christum crucifixum fuisse, sed alium sibi similem, idest tantùm apparenter. R. verbo *Agareni*.

7. Negat cuncta Ecclesiæ Sacramenta. R. pluribi in hoc opere, ubi de omnibus Sacramentis sigillatìm, de eorum institutore, & efficaciâ contrà diversos hæreticos actum.

8. Dœmones sub fine mundi esse salvandos. R. verbo *Ægidius*.

9. Prohibuit vini usum. R. verbo *Tatiani*.

10. Fatum asseruit, dicens, sivè ad bonum, sivè ad malum homines destinari. R. verbo *Cæcus*, & *Bardezanes*.

11. Uxorum pluralitatem permit-

mittit. R. verbo *Bernardinus Ochinus.*

12. Cultum astri, (quod Lubar vocant Turcæ) sivè lunæ, proposuit, ut etiam aliquid Gentilitatis saperet sua secta, quam veram esse blaterabat, sibique, tanquam veræ religionis cultori, dandas in extremâ die cæli claves, cum pluribus fabellis confixit; de quibus omnibus agit inter alios scriptores Ricoldus in libro inscripto: *Confutatio legis Mahometicæ*, quæ in Azoaras, seu capita 124. est compartita, & confutata à pluribus scriptoribus, quos recenset Natalis Alexander, sæculo 7. cap. 2. In Alcorano plures est invenire contradictiones, quæ fatis insubsistentiam eorum, quæ in eodem continentur, demonstrant, eas omnes datâ operâ laudatus Martyr Paschasius clarissimè detegit, & egregiè refellit in suo opere, ad quem lector remittitur, nam inter Mahometanos degens vir doctissimus, facilè omnia perscrutatus est, ut solidè refutaret.

XVI. MAGDEBURGENSES. De his actum sub nomine *Centuriatores*. Præcipuè sustinent Imperatoris esse, & non Pōtificis convocare Concilia generalia; undè aliqui ex ipsis asserebant Concilium Tridentinum non esse recipiendum, quia à Papâ, & non ab Imperatore fuit convocatum. R. Ex Marcelli Papæ testimonio epist. 2. ad Episcopos Antiochenos, ubi ait: *Apostolos, eorumque successores inspirante Domino constituisse, ut nulla Synodus fieret præter Sedis Apostolicæ auctoritatem*. Tum quia Concilia Provincialia indicuntur à Metropolitano, Nationalia à Primate, Diœcesana ab Episcopo, ergo Concilia Generalia indicentur à Summo Pontifice, non verò ab Imperatore. Accedit perpetua praxis Ecclesiæ, in quâ omnia Concilia Generalia à Summis Pontificibus pro tempore existentibus congregata fuerunt, quâ de re, quia prolixam petit dissertationem, videantur auctores, quos in Bibliothecâ Pontificiâ collegit Rocabertus. Vide verbo *Pseudo-Synodici.*

MAGISTER PETRUS de CUGNERIS, Procurator generalis in Senatu Parisiensi, publicè egit coram Rege, & Regni proceribus de tollenda jurisdictione, & libertate Ecclesiasticâ, productis sexagintasex articulis adversùs Prælatos; quos articulos doctissimè confutavit Cardinalis Bertrandus Augustodunensis Episcopus, oratione habita hâc de re coram Rege Philippo Valesio, currente sæculo decimoquinto. Itaque, ob jurisdictionem Ecclesiæ supra modum impugnatam, Petrus de Cugneris tulit perpetuam infamiam; ipsi enim erectum fuit Parisiis simulacrum informe, ut omnium posterorum salibus, ac ludibrio perpetuò exposita esset ipsius arrogantiâ, ita ut nomen Petri de Cugneris transierit apud Gallos in adagium, quandocunque hominem stolidum volunt exprimere. Ex Genebrardo. XV.

MAGORUM SECTA. Abdellas Rex Sarracenorū extinxit anno 1319. XIV. Magorum sectam, quæ in Perside vigebat. Suadebant isti Persis volatum ad cælum, & cum nudi ex eminentibus locis se se ad volatum provocarent, præcipites facti, peribant. Ex Spondan. ann. 1319.

MAJESTATICI (ex Rescio) illi sunt, qui anno 1544. Majestatem XVI. Corporis Christi ita prædicabant, ut dicerent: Corpus Christi trifariàm considerari, naturaliter, gloriosè, & majestaticè; ex quâ consideratione sequentes concludebant errores:

1. Corpus Christi esse in Eucharistiâ majestaticè, non physicè. R. verbo *Anabaptistæ*, contra quos probatum est, Christi corpus esse realiter in Eucharistia. Tum quia inintelligibile est, corpus Christi esse in hostiâ secundùm majestatem, non verò secundùm realem præsentiam.

2. Corpus Christi esse in omnibus rebus, & locis, etiam in arborum foliis, ita ut ubique comedi possit. R. Nam idem est negare realem Corporis Christi existentiam in Eucharistiâ, ac asserere, eo modo esse in qualibet re, sicut est in Eucharistiâ. Cor-

pus

pus autem Christi esse realiter in Eucharistia probatum est contra *Anabaptistas*. Tum quia si corpus Christi æquè esset in Eucharistia, ac in qualibet alia re, superflua fuisset institutio hujus Sacramenti, sicut consideranti patet. Tum, quia in qualibet re esset adorandum, si in qualibet re corpus Christi existeret; ex quo dicendi modo, quot sequantur absurda, nemo non videt. Tum quia Corpus Christi non est immensum, non est ubique; ergo esse nequit in qualibet re. Vide verbo *Almaricus*, & *Albanenses*.

3. Carnem Christi esse omnificam, & omnipotentem. R. Nam Corpus Christi generatum fuit determinato tempore in utero Virginis; ergo non est omnificum, neque omnipotens; quod enim est omnificum, & omnipotens, est ab æterno. Tum quia Corpus Christi est materiale, fuit passibile; ergo nequit esse omnificum, & omnipotens.

IV. MAJORINUS circa ann. Domini 378. adversus Cæcilianum à Traditoribus, (id est ab iis, qui libros sacros, ut persecutionem fugerent, tradebant Ethnicis) quorum corypheus erat Donatus è Numidia, creatus fuit Pseudo-Episcopus Carthaginensis, & Donati Hæresiarchę factionem secutus, in Synodo Romana sub Melchiade Papa damnatus fuit. Ex D. August. lib. ad Quod vult.

MAJORISTÆ. A Georgio Majore,
XVI. seculo decimosexto originem habuerint. Hic à Luthero è stercore erectus (ut loquitur Prateolus) docuit novam hæresim, cujus sectatores dicti sunt Majoristæ, secta Lutherani, seu *Molles Confessionistæ*, & docent ex diametro contra Amsdorfianos.

Bona opera ita omnibus esse necessaria ad salutem, ut neque infantes, absque bonis operibus possint salvari. R. Nam posita subsistentia talis assertionis, superfluum foret baptizare infantes, quos, dummodò decedant renati lavacro Baptismi, salutem consequi, alibi probavimus; infantes autem nequeunt bona opera meritoria salutis perficere, cum non habeant usum rationis; ergo infantes absque bonis operibus propriis salvantur, quibus applicatur opera meritoria Christi: infantes enim per Baptismum constituuntur Filii Dei adoptivi; ergo si decedunt, debent recipere salutem tanquam hęreditatem; & sicut infantes per Baptismum veniunt ad Christum non fide actuali propria, sed Ecclesiæ, ita etiam non per bona opera propria, sed per merita Christi consequuntur salutem.

MALLESIUS, Canonicus Pragensis, XIV.
quem Illiricus in suo Catalogo vocat Millititium, sub specie sanctitatis multos evulgavit errores, & sectam jam fecerat, quam deindè Hussius latiùs promulgavit; undè Hussio præcursore fuisse meritò asserendum, quandoquidem & suos sectatores puniri curavit Gregorius Romanus Pontifex, datis literis ad Archiepiscopum Pragensem, ejusque Suffraganeos, necnon ad Carolum Quartum Imperatorem. Ex Spondan. ann. 1374.

1. Antichristum jam venisse nuntiabat. R. verbo *Blandristæ*, & verbo *Lutherus*.

2. Nullam veritatem esse in Pontifice, Cardinalibus, & Episcopis, sed se solùm, cum sibi adhęrentibus esse in via salutis, & veritatem docere.

MANES, MANICHÆI. Cum Diabolus in cunctis perversitatibus III.
multiformem teneat principatum, arcem tamen sibi in Manichæorum insania struxisse videtur. Manichæi à Manete, natione Persa, originem ducunt. Hic fuit longo tempore servus, & Curbicus appellabatur, quod nomen posteà in Manetem, quod lingua Persica, *Homiliam* significat, tanquam optimus disputator commutavit: certè inscius, quòd præfatum nomen, apud Græcos insaniam significaret, dignum sibi nomen comparavit. Manes itaque, cum vetulæ suę dominæ, cui inservierat, ex testamento hęreditatem habuisset, Terebinthi Hæresiarchæ libris, quos vidua apud se retinebat, unà cum ceteris viduæ facultatibus potitus, circà annum 277. cæpit promulgare errores, quos in Te-

rebinthi libris compererat, multis insuper additis figmentis. Misit etiam circà hæc tempora tres ex suis discipulis Jerosolymam, emptum sacros libros, ut eorum ope Christianorum mysteria calleret, atque iodè, si posset, de duobus principiis dogma formaret. Ægrotante interim filio Regis Persarum, quem per orationem suam sanitati restituendum promiserat, sed nihilominus mortuo, in carcerem conjicitur, undè aufugiens, Mesopotamiam venit, ubi fuit in publicâ disputatione convictus; persequentibus autem eum undique Regis Persarum servis, tandem captus ad Regem adducitur, qui Manetem excoriari jussit, corpusque bestiis devorandum tradidit cutemque ejus tanquam utrem antè portas suspendi mandavit. Cum verò Manes arundine fuisset excoriatus, indè Manetis sectatores super arundines cubare consueverunt, & super mattas ex arundinibus compositas, ex quo etiam dicti fuerunt Mattarii. Manichæus idem sonat, ac manna fundens; ideò Manetis discipuli non Manetenses, sed Manichęos se se nominarunt. Manes nunquam fuit Christianus, multa tamen hausit à Catholicis, & ex omnibus sectis aliquid accipere studuit, ut ex earum sequacibus faciliùs ad suam alliceret, Apostolum se Jesu Christi jactans, imò, & promissum à Christo Paracletum se esse blasphemans. Manichęi sanctitatem apparentem affectantes, etiam Cathari stæ, & Macarii dicti sunt. Fuit eorum hæresis sentina omnium impietatum, & scelerum, proindè ab Imperatoribus, nempè Gratiano, & Theodosio Magno, acriter fuerunt exagitati: eorum libri Romę sub Leone Papa combusti; eosdem tanquam sacrilegos punivit Valentinianus Imperator, & Hunnericus Vandalorum Rex in Africâ igni tradidit.

Manichæorum debellatores fuerunt Titus Bostrorum Episcopus, Eusebius Emissenus, Theodoretus, sed potissimùm S. Augustinus, qui plures libros adversùs Manichæos conscripsit: quorum secta in duos ordines divisa, *Electorum* unus, *Auditorum* alius fuit. Auditoribus licitum erat agros colere, carnibus vesci, uxores ducere, quod facere nequaquam poterāt Electi, quorum duodecim erant præcipui, dicti etiam *Magistri*, quibus præsidebat Princeps hęresis. Plura de nefandis eorum moribus, & disciplinâ congerit S. Augustinus. Potiores Manichæorum errores sunt sequentes:

1. Duo statuunt rerum principia, unum bonum, Creatorem animarum, aliud malum, Creatorem rerum omnium corporearum. R. verbo *Polithei*; idem enim est statuere duo principia coæterna, quorum unum sit bonum, aliud malum, ac plures statuere Deos. Tum quia, implicat ex intrinsecis principiis admittere Deū malum; idem enim est esse Deum, ac essentialiter bonum. Sed præsertim hic error argumentis S. Augustini reiicitur: malum enim nihil est, id est non est aliquod esse, sed potiùs non esse, sivè de rebus physicis, sivè de moralibus loquamur. Bonum autem in utroque rerum genere est esse. Quia ergo non esse nullum habet principium, nullum potest esse principium mali. Itaque quoties debita rei perfectio deest, mala dicitur, non aliundè, quàm ex ipso perfectionis defectu. Origo deficientiæ istius in rebus physicis est, quia ex nihilo sunt: in moralibus autem, quia cum ex nihilo sint, in nihilum tendunt deficienter, quæ possent in summum bonum tendere efficienter, quatenus ab illo esse habent, & posse.

2. Terram credebant Deo coæternam. R. verbo *Felix Manich.*

3. Diabolum dicebant esse suâ naturâ malum. R. Ex Concil. Lateranens. sub Innocent. III. de summa Trinitate, cap. Firmiter. *Diabolus, & alii dæmones à Deo quidem naturâ creati sunt boni, sed ipsi per se facti sunt mali*. Tum quia diabolus est creatus à Deo: sed omnia Dei opera bona sunt, sicut legitur Gen. 1. Item prima ad Timot. 4. *Omnis creatura Dei bona est.* Sed & in Isaia legitur: *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer,*

fer; Quòd si diabolus fuiſſet naturâ ſuâ malus, non fuiſſet collocatus in cælo, undè cecidit. Item Ezech. cap.28. legitur: *Perfectus in viis tuis à die conditionis tuæ, donec inventa eſt iniquitas in te.* Tum quia, ſi dœmones creati fuiſſent naturâ ſuâ mali, neque à Deo condemnati fuiſſent ad pœnam ignis æterni. Demùm, Deus non poteſt eſſe auctor malitię; ergo neque potuit creare dœmones naturâ ſuâ malos. Vide S. Auguſt. cap.12. de Civit. Dei. Vide verbo *Gregorius Pauli.*

4. Omnes creaturas, item hominem eſſe naturâ ſuâ malum. R. Ex iis, quæ ſupradicta ſunt.

5. Dicebant, hominem in formâ beſtiæ conditum fuiſſe, Evam inanimatam, & immobilem fuiſſe creatam, cum pluribus aliis ſomniis de ſole triangulari, de Jeſu Chriſto, quòd eſſet ſol materialis, quem videmus; de Patre æterno, quòd habitaret in aliquo lumine occulto; de Filio, quòd eſſet virtus quædam in ſole inhabitans; ſapientiam in luna habitare; Spiritum ſanctum in aere; Chriſtum eſſe ſerpentem arboris Paradiſi; unam eandemque eſſe animam in omnibus hominibus, animalibus, & plantis; mundum hunc eſſe Paradiſum; mox duas animas in homine conſtituebāt, unam bonam, à bono principio creatam, aliam malam, infuſam à malo principio; bonas animas ejusdem eſſe naturæ, cujus eſt Deus; malam animam eſſe ipſam carnis concupiſcentiam; animalia eſſe ratione prædita, ita ut plangere poſſent, & dolere; ex quo inferebant, quòd agros colere, plantas evellere, eſſet homicidiis ſe coinquinare. Chriſtum dicebant eſſe partem ſubſtantiæ Dei Patris; negabant Verbum potuiſſe ſumere corpus humanum, eò quòd omnia corpora creata ſint à malo principio; ideò Chriſtum ſolas animas, non corpora liberare; negabant item reſurrectionem, ac extremum judicium; cenſebant malum eſſe venerari reliquias Sāctorum, eò quòd ſint, (ut dicebant) ex materiâ conditâ à malo principio; animarum tranſmigrationem ſuſtinebant, imò viros in fœminas, & è converſo fœminas in viros tranſmigrare credebant; execrabantur omnia Sacramenta; item feſtivitates ab Eccleſia indictas; magiæ erant dediti, & orabant ad ſolem converſi; dominationem politicam, ac temporalem deſpiciebant. Hæc, & ſimilia figmenta profitebantur Manichæi, quæ reprobatione non indigent, utpotè ita rationi oppoſita, ut vel infans balbutiens ea deridere valeat, licèt alibi jam in hoc opere reprobata, ſit comperire. Unum ſolùm reſtat hìc reprobandum Manichæorum figmentum, rati enim aquam eſſe à malo principio, Baptiſmum in aqua collatum, ut planè inutilem, reiiciebant. Rep. Aſſerendo contrà ipſos ſolam aquam naturalem, ſeu elementarem eſſe remotam Baptiſmi materiam, eamque neceſſariam, quod probatur primò ex prophetia. Deus per Ezech. cap.36. promiſit, & prædixit ſe per aquam omnes iniquitates noſtras purgaturum: *Effundam*, (inquit) *ſuper vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis veſtris*: 2. Ex præcepto, Chriſtus mandavit Apoſtolis, ut in aquâ baptizarent omnes gentes, Matth.28. *Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus ſancti*. Baptiſma autem illud in aquâ fieri debere, declaravit Chriſtus apud S. Joann. cap.3. his verbis: *Niſi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu ſancto, non poteſt introire in regnum Dei.* Undè Apoſtolus ad Epheſ.5. *Chriſtus* (inquit) *dilexit Eccleſiam, & tradidit ſeipſum pro eâ, mundans eam lavacro aquæ*. Nomine autem aquæ, veram naturalem aquam, & elementarum ſenſu proprio, non figurato, & metaphorico eſſe intelligendam, manifeſtè demonſtrat exemplum Chriſti, & Apoſtolorum. 3. Arguitur ab exemplo. Poſt quàm Chriſtus in ſuo cum Nicodemo colloquio. Joann. 3. dixiſſet, neminem poſſe introire in regnum Dei, *niſi renatus fuerit ex aquâ & Spiritu ſancto*; ut verba facto comprobaret, verſ.22. ejusdem capitis, ita

refer-

refertur: *Post hæc venit Jesus, & Discipuli ejus in terram Judæam, & illic demorabatur cum eis, & baptizabat. Erat autem, & Joannes baptizãs in Ænnon, juxta Salim, quia aquæ multæ erant illic*. Ex quibus perspicuum est Christum, cum Discipulis suis baptizasse Baptismo aquæ veræ, & naturalis, sicut ipse Joann. Baptista, à quo ipse Christus in aquâ fuit baptizatus. Matth. 3. *Baptizatus autem Jesus, confestim ascendit de aquâ*. Apostoli, & Discipuli Christi, ejus mãdato obsequẽtes, in aqua similiter baptizarunt. Actor. 8. de Philippo, & Eunucho Candacis Reginæ, ita narratur: *Dum irent per viam, venerunt ad quandam aquam, & ait Eunuchus: Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* Accedit demùm auctoritas Concilii Tridentini, sess. 7. Canon. 2. Concludendum est igitur contra omnes hæreticos negantes aquam esse materiam necessariam Baptismi, cum D. August. tract. 15. in Joann. *Tolle aquam*, inquit, *non est Baptismus*. Hic non omittendum, quòd, jejunandi in diebus Dominicis consuetudinem introduxerunt ante Nestorianos, Manichæi, qui resurrectionem negantes, diem Dominicum tanquam infaustum in jejuniis, & luctibus peragendum esse præceperunt, eò quòd in illâ, post circulum novem millium annorum, hoc seculum interitum subiturum fore, putabant, quod habetur in canone Orientalium apud Solensem. Cod. Syr. Vatic. *Ut igitur nos ab ipsis, qui resurrectionem negant, discederemus, præceperunt Patres, ne in die Dominica fieret jejunium, sed ut animam nostram in laudibus, contemplationibusque Divinis lætificemus, corpus verò nostrum cibo, potuq; & vestimento, præter cæteros hebdomadæ dies, oblectemus; idque non instar Ethnicorum cibo nos ingurgitantes, aut potius immoderatè indulgentes, sed figuram ejus voluptatis repræsentantes, quâ nos Christiani perfruemur.* Georgius Arbellẽsis in Declaratione officiorum tract. 2. cap. 4. ad hanc quæstionem. Cur Patres præceperunt, ut Sacramentorum liturgia in diebus Dominicis, & festis fieret, sic respondet: *In festivitatibus, & diebus Dominicis, neque jejunium colimus, neque orationes jejunii facimus, quia dies Dominicus resurrectionem mysticè designat, nostrãque ex mortuis innovationem; in futuro autem seculo auferetur à nobis mortalitas, & ad vitium proclivitas: ita & in festivitatibus requiem Christi significamus, adeoque jure Sacramenta facimus, memoriam dispensationis Salvatoris nostri agentes, nostramque in regno cælesti beatitudinem præfigurantes*. Ex quibus auctoritatibus constat, quàm incongruè, & jejunium servarent Manichæi die Dominico, & quàm insulsè resurrectionem negarent. De jejunio non servando die Dominico. Vide verbo *Nestoriani Moderni*. Et verbo *Aeriani*.

MANFREDA. Combusta fuit Mediolani, de quâ Guillelmina prædixerat, super suum tumulum celebraturam, sessuram Romæ super solium Pontificium, quatuor nova promulgaturam Euangelia. Hæc muliercula Guillelminæ, (de qua actum suo loco) addictissima, in ejus personâ incarnatum Spiritum sanctum effutiebat. Mirum, quòd mulierculárum fabellæ, etiam viros in credulitate hujusmodi fabularum, sectatores habuerint. Ex Spondan. ann. 1300. XIII.

MANICHÆI NOVI. Vide *Herībertus*, & *Lisoius*, qui Manichæismum in urbe Aurelianensi, currente seculo undecimo, invexerunt. XI.

MANICHÆI NOVISSIMI. Sic vocantur (ex Lindano) omnes, qui ex schola Calvini egressi, sequentes errores in Poloniam detulerunt. XVI.

1. Legem Dei esse impossibilem ad observandum. R. Ex sacris Pagin. ubi lex Dei vocatur *Onus leve, jugum suave*. Pluribus in locis à Christo legis observantia præcipitur, de quâ, tanquam justâ, tanquam sanctâ, utpotè bonâ, & necessariâ ad salutem, sæpè Apostolus in suis epistolis sermonem instituit; & ad Rom. 2. vers. 13. ait: *Non enim auditores legis, sed factores*

legis justificabuntur. Nemo autem posset justificari, si legem Dei non posset adimplere, & frustra legem Deus promulgasset, si esset impossibilis, ad impossibile enim nemo tenetur. Deus solùm possibilia præcipit, ergo &c. Demùm, Deus est essentialiter justus, ergo non potest impossibilia præcipere. Veruntamen non facilem dicimus, ut Pelagiani, præceptorum impletionem, sed adjuvante Dei gratiâ, possibilem, & onus, diligentibus Deum, leve.

2. Negant liberum arbitrium. R. verbo *Bardezanes*.

3. Corpus Christi prædicant phantasticum. R. verbo *Albanenses*, *Dositheus*.

4. Baptismum aquæ negant esse necessarium ad salutem. R. verbo *Buccerus*.

XVI. MANIFESTARII, (ex Staphilo) sectâ sunt Anabaptistæ, sic dicti, quia manifestare palàm gloriantur suam perfidiam; impium esse credentes, negare se esse Anabaptistas, imò variis modis palàm profiteri student suam impietatem. In Prussiâ frequens erat hujus sectæ numerus.

XVI. MANNARII. Quidam sectarii apparuerunt anno 1560. ita discrepantes à cæteris Sacramentariis, ut, nec Christi Corpus, nec speciem corporis, nec signum, nec figuram, nec succum Corporis Christi se accipere in Eucharistiâ, profiterentur: sed afferebant, se manducare in cœna illud Manna, quod datum est antiquitùs Judæis. Ex Lindano.

XVI. MANSFELDENSES, nuncupantur sectantes Confessionem juniorum Comitum Mansfeldensium. Constituunt alium Lutheranismi ramum. Damnant plures Lutheranorum sectas, nempè Adiaforistas, assertores bonorum operum, defensores liberi arbitrii. Ex Lindano.

XVI. MANUS-IMPOSITORII. Viget hæc secta in Saxonia, & Pomerania. Tales dicuntur, qui laicalem impositionem manuum, volunt esse Sacramentum: spectant ad rigidiorem Confessionistarum sectam. Ex Gault. sect. 16.

MARATONIUS, primum Ecclesiæ XIV.
Constantinopolitanæ Diaconus, postmodùm Nicomediensis Episcopus fuit, cadente seculo quarto: sed antequam sacris initiaretur, cum in militiâ, quam exercuerat, multas collegisset pecunias, tum iisdem, tum proprio studio Macedonii hæresim augere ita studuit, ut Macedonii sectatores, etiam Maratoniani vocarentur. Ex Niceph. in hist. Eccles.

MARBACH Joannes minister Pro- XVI.
testantium in Germania, natus Lyndavi anno 1521. primùm Jenæ, mox Strasburgi publicè docuit; deindè ad Concilium Tridentinum à Protestantibus missus, etiam Wormatiensi Conferentiæ anno 1557. interfuit. Contra Sacramentarios tractatum edidit inscriptum *De cœna Domini*; aliud opus typis mandavit *De officio Episcopi*. Aliud contra Canisium, in materiâ miraculorum. Strasburgi decessit anno 1581. ætatis 60. Dixit in Ecclesiâ Romana nulla fieri vera miracula. R. passim ex Euangelio, & actibus Apostolorum, ubi plura miracula à Christo, & ab Apostolis facta, legùtur. Item ex processu quem cum tantâ cautelâ, instituit Ecclesia pro Canonizatione cujusque Sancti, fieri vera miracula constat, quæ post adeò exactam discussionem negare, idem esset, ac pertinaciter apertæ veritati contradicere. Tum quia, miraculum est eventus supra naturam, Deus autem omnipotens, naturæ Auctor, potest supra naturam operari; quod passim præstitisse mediâ intercessione Sanctorum, comprobant auctores omni exceptione majores, qui, scripserunt acta Sanctorum. Tum quia, hæretici non negant miracula facta à Deo in lege veteri; ergo à fortiori concedenda sunt in lege gratiæ, cum non sit abbreviata manus Domini. Item, Christus eodem modo contulit veræ Ecclesiæ potestatem prædicandi fidem, ac contulit potestatem operandi miracula. Marci 16. ait: *Euntes in mundum universum prædicate Euangelium omni creaturæ*; & statìm subjungit: *Signa autem eos, qui crediderint, hæc sequen-*

tur,

tur: In nomine meo dæmonia eiiciēt.... super ægros manus imponent, & benè habebunt &c. Sed in Ecclesiâ Christi fuit semper, & hisce temporibus perseverat potestas prędicandi fidem, ergo, & fuit semper, & hisce temporibus perseverat virtus operandi miracula. Hinc Apostoli frequentia edidere miracula. Hinc SS.PP. præsertìm verò S. Augustinus, pluribus in locis ostendit vim maximam inesse miraculis, ad fidei veritatem comprobandam: sic libro contra Epistolam fundamenti, cap. 4. ubi asserit se in Ecclesiâ Catholicâ miraculorum auctoritate retineri. Lib. De utilitate credendi contra Manichæos, lib. 10. De Civit. Dei cap. 12. & 17. & lib. 22. cap. 5. & 8. plurima refert miracula, quæ variis in locis suo tempore contigerant, ut Mediolani lumen redditum cœco, Carthagine, virum à gravissimo morbo sanatum, juvenem paralyticum sanitati restitutum, adolescentes à dœmone liberatos, mortuos suscitatos &c.

Frustra autem ex odio Religionis Romanæ, hanc miraculorum gloriam Deo eripere conantur sectarii, asserendo nimirùm, & inferendo ex prodigiosâ miraculorum multitudine, nec non ex illorum stoliditate, ut ajunt illi, & ineptiâ, vel ficta esse, vel saltèm imaginaria; hoc est, ita non contigisse, sicut narrantur ab Historicis; vel si contigerunt, meras fuisse dœmonum præstigias, aut certè luminum illusiones. Nam utrumque falsissimum esse demonstratur. Falsum est 1. ficta esse illa miracula, quia sicut respondet S. Augustinus Paganis negantibus historias miraculorum nostrorum lib. 10. de Civit. Dei cap. 18. si licet pro libito, & absque ratione negare facta olim miracula, peribit fides omnium librorum, historiarum, atque scriptorum, & nostra non solùm labefactabitur, sed etiam quæcunque alia religio. 2. Nemo sanę mentis asseret, fidem potiùs adhibendam Calvino, Magdeburgensibus, & aliis hujus surfuris hominibus, circà ea, quæ pertinent ad veteres historias, quàm tot viris Sanctis, & Scriptoribus egregiis, Cypriano, Athanasio, Hieronymo, Augustino, Gregorio Magno, Bernardo, qui ut plurimùm referunt miracula vel à se visa, vel suis temporibus patrata.

Falsum est 2. miracula esse dœmonum præstigias, primò, quia idem olim obiiciebant Judæi Christo, nimirùm in Beelzebub principe dœmoniorum eiicere dœmonia; idem Gentiles, Apostolis & Martyribus, quos, veluti Magicæ artis reos, traducebāt; idem Vigilantius, Ariani, Eunomiani, & alii veteres hæretici, de miraculis Sanctorum effutiebant, quorum antiquam calumniam renovant Calvinistę; quia miracula nos vocamus, & probata admittimus, quę omnem superant createę naturæ potestatem; ac proindè, quæ à præstigiis dœmonis plenè aliena cognoscimus ex signis non æquivocis: ergo gratis omninò, ac sinè ullo fundamento id Ecclesiæ imponunt, ac eos omnem frontem posuisse oportet, ut viros tantę sanctitatis, mendacii, fraudis, ac doli accusent.

Quod autem addunt de multitudine, ac stoliditate miraculorum, quæ Sanctis tribuuntur, nihil evincit: siquidem, non ea omnia, quę circumferuntur, tanquam miracula admittimus, sed ea solùm, quæ agnoscit, & approbat Ecclesiâ post serium, ac diligens examen; undè monet Synodus Tridentina, sess. 25. nova miracula sinè gravissimo consilio, ac diligenti examine, ab Episcopis non esse admittenda; sicut autem non omnia sunt leviter admittenda, ità nec omnia temerè reiicieda. Oporteret quidem, ut nonnulli nimis creduli, aut parùm instructi, qui Sanctorum acta, aut etiam Venerabilium, scribere solent, à declamandis miraculis non approbatis temperarent; non solùm quia multoties miracula non sunt, quæ ut talia afferuntur, sed, quia pietatem suam irrisioni impiorum exponunt, nullo Ecclesię decore; & quamvis protestationes præmittant, judicio se sanctæ Sedis subiicientes, & decretis

obtemperantes, nec omninò absolutè miracula esse, quæ narrant, asserentes, tamen rudiores personæ, ea, quę sic scripta legunt, tanquam vera, & approbata miraculâ evulgant. Cum certè judicium de miraculis adeò sit difficile, & arduum, ut de sexcentis, quę in causâ qualibet Beatificationis ritè probata actorum veritate, proponuntur, vix unus aut alter à sancta Sede approbetur.

Ne verò ad labefactanda miracula ad dœmonis opem iterum recurrant Calvinistæ, illos breviter sic interrogo: Si ad fallendos homines dœmon operatur miracula in Ecclesiâ Romanâ, quæro, an id faciat facta sibi potestate Divinâ, aut propriâ virtutè? Non potestate Divinâ, quia si Religio Romana est falsa, (ut contendunt hæretici) non potest Deus illam miraculorum testimonio, tanquam suo sigillo comprobare; hoc enim esset Deum falsæ doctrinę subscribere, atq; ita homines in dœmonis fraudem inducere; nec etiam propriâ dœmonis virtute, ad homines fallendos, possunt operari miracula, quia hoc posito, dœmon multò magis operaretur miracula pro sectâ Turcarum, & Judæorum, ut in eam magno suo lucro homines induceret; sed ille nullatenùs potest miracula operari, quia, ut jam diximus, miracula superant omnem creatæ virtutis potestatem, nec alia in Romana Ecclesia admittuntur miracula, nisi quæ activitatem creaturarum, etiam spiritualium superare, atq; patrata, perseveranter subsistere probantur, ne ulla deceptio, aut falsa rei existimatio valeat contingere, ergo miraculorum gloria in solâ Romanâ Ecclesiâ perseverans, à solo Deo procedere potest, ut hoc signo, & testimonio, uti olim, ita hoc tempore, veram Ecclesiam hominibus demonstraret.

IV. Marcellus, à quo Marcelliani, fuit Ancyræ in Galatiâ Episcopus. Cum scripsisset adversùs Asterium Cappadocem, sectâ Arianum, sunt qui asserant, eundem in scriptis suis, se conjecisse in oppositum Sabellianorum errorem, qui realem trium Personarum distinctionem negabant. Non desunt tamen, qui Marcellum ab hæresi vindicant, ut refert Epiphanius hęresi 22. & ab Eusebianis ejusdem Marcelli calumniatoribus, perperam intellecta suisse Marcelli scripta, contendunt. Quidquid sit: certum est, Marcellianos in Concilio Constantinopolitano, anno 381. fuisse condemnatos. Insuper non modicam Marcello inussit notam, Photini ejus discipuli execranda impietas, nec non vulgata ab Arianis, in deteriorem partem accepta, scripta Marcelli. Item, quòd ejusdem discipuli tres in Deo relativas subsistentias confiteri minimè voluerunt; undè & factum est, ut ipsius Marcelli nomen pessimè apud posteros audierit, ac in eundem, tanquam hæreticum, Basilius, & Hilarius declamaverint. Ex Baron. ann. 347.

Marcellina, mulier ex Gnosticorum sectâ, Romam se contulit circa annum 162. ubi multos seduxit, quod etiam refert S. Epiphanius hæresi 25. II.

Marcion, secundo currente seculo genitus, patriâ Ponticus, ex civitate Synope, quem S. Polycarpus primogenitum Satanę vocavit, dictus est etiam Musponticus, quòd non pauca sacrarum Scripturarum loca arosisset, suisque perversis dogmatibus non consona, depravasset. In doctrina StoicorumPhilosophorum eruditus, postmodùm ad fidem conversus circa medium seculi secundi, fideles tamen mores non induens, à proprio patre, qui erat Episcopus pietate insignis, ob hæresim, & stuprum ab Ecclesiâ pulsus, Romam venit, ubi sępè palinodiam cecinit: sed cum simulatè hoc fecisset, iterum ad vomitum rediit sub Eleutherio Pontifice; iterumque ab Ecclesia ejectus, Cerdonis, cujus discipulus fuerat, impietati se adjunxit, pluribus aliis de novo confictis, & publicatis erroribus; quarè inter primarios hæreticos recensetur. Scripsit Marcion complures libros, nimirum Euangelium, Epistolam, Antitheses, & Apostolicum instru- II.

stru-

ſtrumentum, quem validè impugnavit primus omnium S. Juſtinus Martyr. Conſtantinus Magnus, contra Marcionitas edictum promulgavit anno 326. Anno verò 423. adhuc graſſabatur Marcionitarum hęreſis, quorum Theodoretus Cyranus Epiſcopus ultra decem mille ad ſaniorem frugem reduxit. Ex Tertull. de præſcr.

1. Duos Deos admiſit, unum bonum, malum alterum, quem dicebat eſſe hujus mundi opificem. R. Eruditè, & diffusè à Tertulliano, apud quem videre eſt Dei unitatem, contra Marcionem vindicatam. Sed, & ipſo naturæ lumine reprobatur; nam ſi duo admitti poſſent dii, etiam plures dii poſſent prædicari. Tum quia, Deus eſt ſummum bonum, complectens omne bonum; ergo unus tantùm eſſe poteſt. Indè à fortiori reiici debet Deus malus, utpotè intrinſecè repugnans Divinitatis eſſentię, quę neceſſariò à ſe excludit omne malum. Vide verbo *Manes*. Item à S. Irenæo lib. 3. adversùs hæreſes cap. 63. à S. Epiphanio, hæreſi 42. à Theodoreto lib. 5. hæretic. fabul. cap. 17. impugnatus fuit Marcion, duorum Deorum ſomniator. In ſacris autem Paginis ſolus Deus unus, verus, & bonus hujus mundi opifex prędicatur.

2. Duos Chriſtos Marcion ſomniavit, quorum alter tempore Tiberii apparuerit, alter verò, ad reparationem Judaici ſtatus, ſit aliquando venturus, apparenter autem Chriſtum paſſum fuiſſe, dictitabat. R. quò ad primum, nam de eodem Chriſto, qui natus, paſſus, mortuus eſt, & reſurrexit, legitur in Symbolo, quòd ſit iterùm venturus judicare vivos, & mortuos; nullibi autem legitur, alium Chriſtum venturum ad reparationem populi Judaici. Quin imò, omnes Scripturæ veteris, & novi Teſtamenti, apertè docent Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum eſſe populi Judaici reparatorem, ſicut & Gentium. Attamen hic error, quem tenaciter amplectuntur Hebræi, reparationem temporalem reſpicit regni Judaici ſecundùm literam, quæ occidit, neglecto ſpiritu qui vivificat. Secunda pars reprobatur ex iis, quæ dicta ſunt verbo *Elceſaitæ*, *Doſithęus*, *Baſilidiani*, *Albanenſes*.

3. Chriſtum veram carnem aſſumpſiſſe negabat. R. verbo *Balthaſar Pacimontanus*, & locis ſupra citatis.

4. Reſurrectionem corporum impugnabat. R. verbo *Baſilidiani*.

5. Animarum tranſmigrationem in alia corpora ſuſtinebat. R. verbo *Albigenſes*.

6. Animas eorum, quibus Judęorum Deus fuit ignotus, item Cain, Dathan, Abiron, Sodomitas, ſalvatos fuiſſe: damnatos autem Abraham, Iſaac, Jacob, Henoch, alioſque ſanctos Patriarchas, & Prophetas, quia Judæorum Deum agnoverunt. Blaſphemus iſte, Deum Judæorum credidiſſe videtur eum eſſe, quem malum dicebat. Ejus delirium reprobare ex ſacris Paginis ſupervacaneum eſt, quippè apud ipſum nullius erunt auctoritatis, utpotè quę Judæorum Deum habent auctorem. Fides tamen noſtra, ex ipſis ſacris Paginis contrà ejusmodi amentiam, roboratur. Habemus enim ex ipſis ſalutem Abraham, Iſaac, & Jacob. Matth. 8. atque etiam illorum omnium, qui Judæorum Deum, qui unicus verus Deus eſt, in ſanctitate, & juſtitia coluerunt. David ſæpius repetit in ſolo Deo, & à ſolo Deo ſperandam ſalutem; reprobandos autem quoſcumque non confidentes in Domino. Tum quia, certum eſt, quòd omnibus benè operantibus, quales fuerunt ſancti Patriarchę, & Prophetæ, Deus ſalutem æternam promiſit, ſecùs malè operantibus, cujusmodi fuerunt, Cain, Dathan, Abiron, aliique perverſi, qui Deum contemnentes, dœmoni ſunt famulati. Sed ſatìs per ſe patet Marcionis aſſertum merum eſſe perverſitatis figmentum, aut inſani capitis delirium.

7. In Collatione Baptiſmi violabat formam à Deo inſtitutam. R. Quia Deus ſolus eſſe poteſt inſtitutor Sacramentorum, & conſequen-

ter nequit in materiâ,& formâ à Christo determinatâ, fieri essentialis mutatio à quovis homine, absque nullitate Sacramenti.

8. Vivos, pro mortuis, qui decedebant absq; Baptismo, baptizare cōsueverat. Error iste antiquior est, quippe qui jam ab ipso Apostolorum tempore vigebat. Undè D. Paulus ex eodem errore argumentum veluti ad hominem deduxit, ut resurrectionem mortuorum, illam negantibus, suaderet. *Alioquin* (inquit) *quid facient qui baptizantur pro mortuis?* Illum ergo errorem Marcion non induxit, sed renovavit. R. Quia sicut nemo potest nasci pro alio, ita etiam nemo potest renasci pro alio. Tum quia, Christus dixit: *Nisi quis renatus fuerit*; ex quo infertur necessitas, ut omnis renascatur, ad obtinendam salutem. Tum quia, si unus potest baptizari pro alio, etiam unus deberet posse confiteri, & absolutionem accipere pro alio, cum non minùs sit Sacramentum mortuorū Pœnitentia, quàm Baptismus: sed unus nequit confiteri pro alio, ergo neque unus potest baptizari pro alio.

9. Improbabat conjugium, & conjugatos à Baptismo arcebat, asserens, carnem à malo principio exortam, non debere ulteriùs propagari. R. quò ad Matrimonium, quòd non sit execrandum verbo *Adamitæ*. Falsum autem est carnem à malo principio exortam, cum solus Deus sit principium, auctor, & creator cujuscumque creaturæ, non modò spiritualis, sed etiam materialis: legimus enim in Euangelio Joann. *Omnia per ipsum facta sunt, & sinè ipso factum est nihil.* Item ex Genesi constat, Deum creasse Adam, & Evam, à quibus propagatum est universum genus humanū, & quibus injunxit, ut crescentes multiplicarentur, quæ multiplicatio solùm inter matrimonialiter conjunctos potest justè fieri, est ergo Matrimonium sanctum, & prolis propagatio juxta Dei summi beneplacitum, qui propterea masculum, & fœminam creavit & conjunxit, atque conjungit legitimè in Matrimonium convenientes, sicut docuit Christus Dominus in Euangelio. *Quod* (inquit) *Deus conjunxit, homo non separet*. Ac proindè conjugati baptizandi sunt, quoties ad fidem veniunt, ut in illis, quod naturâ operatum est, gratia Dei perficiat.

10. Animatorum usum, imò & omnes creaturas, utpotè à malo principio factas, execrabantur Marcionitę. R. Nam, cum ut suprà ostensum est, impossibile sit dari malum principium, multòque absurdius sit, quòd malum principium habeat potentiam creativam, quæ soli Deo competit, qui bonus summè est essentialiter, ideò corruit omne Marcionitarum fundamentum, per quod animatorum usum, omnesque creaturas execrabantur. Benè quidem seipsos, propter turpissimas istas ignorantias, & errores execrarentur.

11. Negabat Dei providentiam, cum Epicuro, & Democrito, qui ut homines facerent liberos, fecere sacrilegos. Inter hostes Divinę providentiæ recenseri etiam debent quotquot ex Syderum influxu, fatum invexere, ut sunt, qui vulgo Genethliaci vocantur. R. Quia admisso fato, de consequenti negaretur Divinitas. Christianæ Religionis institutio, aut propagatio fato tribui non potest, quæ ab omni fatali necessitate adeò abhorret. *Si Dei providentia*, (inquit S. August. lib. de utilitate credendi cap. 16.) *non præsidet rebus humanis, nihil est de Religione satagendum*; & Lactantius De ira Dei cap. 8. *Si Deus* (inquit) *nihil unquam boni tribuit, si colentiū obsequio nullam gratiam refert, quid tam vanum, tam stultum, quàm templa ædificare, sacrificia facere, dona conferre, rem familiarem minuere, ut nihil assequamur?* Admittenda est ergo suprema in Deo providentia, quæ inficiari non potest, nisi ab illorum hominum corruptelâ & depravatione, qui superiorem aliquem judicem, criminum ultorem, agnoscere reformidant, ne ab hac, peccatoribus formidabili reminiscentiâ, inter peccandum

tur-

turbentur. Illos redarguit Scriptura Sapient. 12. *Non est alius Deus, quàm tu, cui cura est de omnibus.*

XVI. MARCIONITÆ NOVI. Plures sunt Calvini discipuli, qui Marcionis hæresim renovarunt, negantes carnis resurrectionem; undè ajunt, in Sacramento Eucharistiæ non sumi carnem Christi, eo quòd spes æternæ vitæ ad animas, non ad corpora spectet. Hanc hæresim promulgavit in Francia Arthantica Petrus Richerius, de quo agitur sub hoc nomine. Non modò autem animas, sed & corpora resurrectura in extremo judicio, probatum est verbo *Basilidiani.*

XV. MARIANUS SCOTUS, primus est, qui invenit, & scripto vulgavit fabulam de Joanna Papissa. Reprob. verbo *Lutherus.*

XI. MARCUS, à quo MARCITÆ: Vixit circà medium seculi secundi, Valentini Hæresiarchæ discipulus, & Heracleonis successor. Hic, ut inusitatæ scientiæ famam acquireret, mundo persuasit se virtutem quandam invisibilem accepisse. Primùm venit in Gallias, & eas partes, per quas Rhodanus, & Garumna fluunt, suâ erroneâ doctrinâ, & magicis artibus seduxit. Poculorum liquorem certis carminibus in cæruleum, purpureumque vertens, ut mulierculis infelicibus illuderet. Philtris utebatur, ut earundem amorem sibi captaret, quas ejus virtute Prophetissas effici jactitabat, quæ proindè Marci factæ sequaces, insano illius amore captæ, ab eo mente, & corpore depravatæ fuerunt. Marcosii, sivè Marci sectatores, ut initiarent eos, qui ad eorum sectam se conferebant, genialem parabāt thalamum, & invocationibus quibusdam nefandis, abdita mysteriâ in eos exequebantur, quem ritum, spiritales esse nuptias dicebant, ad similitudinem connubiorum, quæ in cælis contraherentur. Alii initiandos deducebant ad aquas, & baptizabant in nomine ignoti rerum universarum parentis, & veritatis omnium procreatricis, & illius, qui è cælo in Jesum delapsus est. Magicæ arti Marcus addictissimus, computationem quandam invenit literarum Hebraicarum, ut scientifici hominis sibi nomen captaret, constituens omnem perfectionem rerum in vigintiquatuor literis, propter quod (dicebat) Christum de se dixisse: *Ego sum Alpha, & Omega*; sed hæc computatio à Marco inventa, purum fuit figmentum ad captandam gloriam apud idiotas; cæterum, neque Marcus ipse inventor intelligebat quid per hanc computationem vellet exprimere. Christum, dixit, esse columbam, quæ descendit ad Apostolos, quos nominabat Aeonas, & iterum descensurum in figurâ columbæ ad Jesum. (ex S. Irenæo adversùs hæreses) Reliqui Marcitarum, errores iidem sunt, quos verbo *Valentinus* referemus.

MARCUS, dictus etiam Marcienus Arelatensis Episcopus, tertio currente seculo, in suâ Diœcesi Novati sectam introducere nisus est, pœnitentes ab Ecclesia excludens: quâ de re Sanctus Cyprianus per epistolam, Stephanum Papam monitum voluit, ut ad hæresim extirpandam se se fortiter accingeret. III.

MARCUS ANTONIUS de Dominis, (cujus vitam perstringit Spondan. anno 1616.) Episcopus Segniensis, deindè Archiepiscopus Spalatensis, Dalmatiæ, & Croatiæ Primas, innatâ animi inquietudine, & ob amissam litem de quadam pensione annuâ, quâ prædictus Archiepiscopatus erat oneratus, quia etiam suis Suffraganeis odio, & contemptui se esse animadverteret, de patriâ, fide deserenda infaustum consilium cæpit. Per Helvetiam, ac superiorem Germaniam in Belgium, atque indè in Angliam trajecit, ubi benignè à Rege exceptus, duo ingentia volumina rapsodiarum contra fidem Catholicam, & œconomiam Ecclesiasticâ scripsit, præfixo titulo: *De Republicâ Christianâ*, quæ multi Catholici statim cōfutarunt, inter quos eruditè scripsit Nicol. Coephetau, Ordinis Prædicatorum, qui postmodum ad Episcopatum Massiliæ fuit assumptus; sed brevi ejusmodi vitâ pertæsus, Marcus de Dominis XVII.

sua-

suadente Oratore Hispanico, in Angliâ tunc commorante, ejus mediatione securus factus de veniâ obtinendâ à Pontifice, Angliâ recedens, Romam venit, & palinodiam cecinit, abjurata hæresi verbo, & scriptis: sed iterum relapsus, novumque cum Anglis per literas detectus habere commercium, in arcem Hadrianam conjectus fuit, ubi gravi morbo correptus, datis resipiscentiæ signis, moritur. Ejus corpus ob iteratum relapsum, unà cum suis scriptis, ad publicum exemplum, in campo Floræ manu carnificis, anno 1624. mense Decembris combustum fuit.

Dixit Ecclesiam posse quidem absolvere à peccatis externis, & manifestis, occulta verò à solo Deo posse absolvi contendebat. R. quia auctoritas concessa à Deo Ecclesiæ non est sic restricta, ut se tantùm extendat ad peccata externa, non verò ad interna; dicit enim Christus: *Quodcumque solveritis, erit solutum*, insuper: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, non distinguendo de peccatis internis, aut externis, ergo &c. Tum quia, peccata externa intantùm cadunt sub judicio Sacerdotis, quia Sacerdos Dei vices gerit, à quo potestatem dimittendi peccata accepit: Confessio enim fit Deo, medio ejus ministro: sed Deus tam judicat peccata externa, quàm interna, ergo tam peccata externa, quàm interna debent confiteri ejus ministro; ergo non minùs ab externis, quàm ab internis poterit absolvere, cum absolvat in virtute potestatis sibi à Deo traditæ. Deus autem potest absolvere tam ab externis, quàm ab internis; ergo etiam ejus minister potest &c.

2. Dixit sacros Ecclesiæ ministros nullo jure teneri ad cœlibatum. R. Exemplo Sacerdotum veteris legis: Exod. 19. 22. ubi sanctificari jubebantur, priusquàm ad Altare accederent; quo in loco commendatur castitas, licèt tunc eis esset imperfecta, sicut imperfectum, & umbraticum erat sacrificium. Nunc autem longè decentiùs, & optimâ lege sancitum est, ut ad summum Sacrificium deputentur ministri perfectâ castitate nitentes. Item non licebat laicis in lege veteri comedere panem sanctificatum, nisi priùs abstinerent ab uxoribus, sicut legitur 1. Reg. 21. ergo multò magis expedit, ut Sacerdotes legis gratiæ, qui debent conficere corpus Christi, cœlibes vivant. Sacerdotes legis veteris, quando ministrabant Domino, residebant in templo, nec domum suam revertebantur, nisi completis diebus officii sui; ergo Sacerdotes legis gratiæ, qui quotidie ministrant, debent quotidie ab uxoribus abstinere. Videatur hac de re S. Hieronym. lib. 1. contra Jovinianum: Beda ad cap. 1. Lucæ. Tum quia Apostoli, ex quo vocati sunt ad Apostolatum, cœlibes vixerunt. Lex cœlibatus servandi à clericis, decreta est ab Apostolis, sicut constat ex Concil. Carthag. 2. Canon. 2. pluribusq; aliis in Conciliis confirmata. Videatur Cōcil. Agathense, canon. 9. Aurelianense tertium, canon. 7. Aurelianense quartum, canon. 17. Quòd autem Græci, qui uxorem habent, promoveantur ad ordines, hoc dignis de causis permissum fuit tempore sextæ Synodi generalis.

3. Dixit Christum non fuisse caput Ecclesiæ in hâc vitâ, sed cœpisse esse caput ipsius post ascensionem. Rep. quia Christus adhuc vivens, ante passionem suam instituit Sacramēta, instituit novum Sacerdotium, instituit Episcopos, & Presbyteros, Apostolos scilicèt, & Discipulos, sancivit leges Euangelicas, quæ sunt in novo Testamento, ergo adhuc vivens fuit caput Ecclesiæ, quæ post ejus mortem dilatata est, non fundata. Verum quidem est, quòd lex Euangelica non cœpit obligare, nisi postquàm sufficienter promulgatum fuit Euangelium: Christus ergo in hâc vitâ fuit visibile caput Ecclesiæ, cujus nunc est caput invisibile, gubernans eam per suos Vicarios Romanos Pontifices, D. Petri successores, quem Christus ipse elegit suum primum Vicarium.

4. Dixit ex fide Lutherana, Calvini-

vinistica, Anabapt. & Romanâ unam sanam, & Orthodoxam fidem consiari posse. Reprob. Quia veritas, & falsitas, nequeunt societatem inire. Vide verbo *Protestantes*. Scripsit contrà Marcum Antonium P. Zacharia Boveiius.

XIV. Margarita Porria, ex Hannonia oriunda, Parisiis librum quendam edidit, multis refertum erroribus, & inter cætera asserebat, quòd anima anihilatâ in amore Conditoris, sinè ullo conscientiæ morsu potest, & debet naturæ indulgere, quidquid appetit, & desiderat. Hunc, & alios errores abjurare detrectans, incendio tradita est, multis tamen in exitu datis pœnitentiæ signis. Ex Spondan. ann. 1310.

IV. Marinus, natione Trax, (de quo Nicephor. lib. 12. cap. 30.) cadente seculo quarto, Arianæ hæresis Constantinopoli fuit propugnator acerrimus; cum in urbe Constantinopolitanâ fuisset ab Arianis in quæstionem vocatum, *an priusquàm Filius fuerit in Divinis* (profitebantur enim Filium in Divinis ex non existentibus extitisse) *Pater, potuerit Pater vocari*, & aliqui ex Arianis negativam partem sustinerent, Marinus pro parte affirmativâ stetit, & Patrem, priùs quàm Filius fuerit, verè Patrem dicendum profitebatur; qui ergo Marini ex parte steterunt, multis conditis Ecclesiis, in eis seorsim ab aliis Arianis conveneruent. Marini sequaces, etiam Psathyriani, & Gotiani, à Psatyro & Selinas Gothorum Episcopis, Marini præcipuis fautoribus, nuncupati fuerunt. Ex his Arianorum dissidiis, cæpit Ariana hæresis multùm declinare, ita ut plures ejusdem sequaces, videntes non posse Arianos inter se in uno sensu convenire, Arianam hæresim sint detestati, & ad Catholicam Ecclesiam, quæ semper in unâ sanâ doctrinâ ubique convenit, confugerunt. Certè nulla evidentior probatio insubsistentiæ alicujus religionis, quàm dissensio inter ejusdem religionis sequaces, in materiâ ipsâ religionis; quo argumento sufficienter convinci poterunt tam Lutherani, quàm Calvinistæ, qui in tot sectas ita sunt divisi, & subdivisi, ut jam penè, neque maritus cum uxore, neque pater cum filio, sub eodem tecto in materiâ religionis conveniant, sed jam jam quot capita, tot sint sententiæ, sivè diversi modi credendi; si tamen fidem aliquam est invenire, ubi potiùs dicendum, quòd nulla religio ampliùs vigeat, sed libertas vergens in Atheismum.

Marronitae. Willelmi Archiepiscopi Tyri auctoritate suffulti plures Scriptores moderni, Marronitas inter hæreticos Monothelitas constituunt, auctore quodam *Marrone* nomine. Sed præfati Willelmi, quantùm in hâc causâ infirma sit auctoritas, validissimis argumentis demonstrat Faustinus Naironus in suâ Evopliâ, ubi, Marronitas semper perstitisse in verâ fide Orthodoxâ, ostendit, licèt inter eos schismate facto, eorum aliqui ad Monothelismum desciverint; quàpropter, nomen hoc *Marronitarum*, nulliùs hęresis est indicativum; quę omnia uberiùs tractat pręfatus Naironus, ad quem lector remittitur, ut justum de Marronitarum religione judicium valeat elicere. VI.

Maris. Inter Episcopos numero novem, qui in Nicænâ Synodo, contra torrentem omnium Episcoporum formulam fidei Nicænam rejecerunt, & Arii exauctorationem improbarunt, unus fuit Maris Episcopus Chalcedonensis, cujus socii numerantur Eusebius Nicomediensis, Theognis Niciensis, Thomas Marmaricensis, Secundus Ptolemaidensis, Menophantus Ephesinus, Patrophilus, Scitopolitanus, Narcissus Nerodiadensis in Cilicia. De hoc Maris, quantumvis Ariano, Juliani impietatem exprobrante, refert Nicephorus suæ hist. lib. 10. cap. 20. Cæterùm, quoad suam hæresim spectat, utpotè cum Ario sentiente, dicebat: *Fuisse aliquando, cum non esset Filium, & eum non fuisse, priusquam genitus esset, ex non existentibus factum esse, creatum fuisse, & mutationi obnoxium*; quæ, cum ratione Divinitatis, quæ essentialiter com- IV.

petit Verbo, sint incompatibilia, sub nomine *Arius* reprobantur.

XIV. Marsilius de Menandrino, patriâ Patavinus, una cum Joanne Janduno, patriâ Perusino, librum composuit, inscriptum: *Defensor pacis*, pluribus refertum erroribus, à Joanne XXII. damnatum, à Petro de Palude, Alberto Pighio, & aliis egregiè confutatum. Vixerunt currente seculo decimo quarto, tempore Ludovici Bavari Imperatoris, cujus gratiam, ut sibi conciliarent præfati hæretici, potissimùm contrà Pontificiam auctoritatem, calamum suum acuerunt. (ex Alphonso à Castro lib.6.) Potiores autem errores, qui in præfato libro continentur, sunt sequentes:

1. Christus Dominus, quando solvit tributum Cęsari, id ex necessitate fecit; quarè Imperator de rebus temporalibus Ecclesiæ, pro suo arbitrio potest disponere. R. Nam Christus propriè non solvit tributum, sed dedit; dixit enim Petro: *Da pro me, & te*, non verò dixit: *Solve pro me, & te*. Dedit itaque Christus didrachma, ad cujus solutionem non tenebatur, propterea pręmonuit: *Liberi sunt filii*, sed ita dedit, ut potiùs immunitati suæ prospiceret, dicens: *Da*, non verò, *Solve*. Dedit itaque, ne fieret scandalum in populo, qui nondum noverat Christum esse Regem Regum, & consequenter nullatenùs Imperatori subditum, ideoque liberum à solutione didrachmatis, quâ libertate, etiam gaudere universam Ecclesiam, significavit, cum unâ simul Ecclesiæ caput à solutione tributi exemit, dicens: *Da pro me, & te*. Quòd si Ecclesia exempta non esset à solutione tributi, Christus dixisset Petro; *Da pro me, & solve pro te*, Dixit autem; *Da pro me, & te*. Sed qui dat, non solvit; sępè verò, ad redimendam vexationem consuevit Ecclesia dare Principibus id, quod solvere non tenetur. Imperatorem autem non posse de rebus temporalibus Ecclesię pro suo arbitrio disponere: Prob. nam Ecclesia, sicut ostendimus contrà Petrum Martyrem, & alios hæreticos, potest possidere bona temporalia, quę, vel per donationem, vel per alium legitimum titulum acquisivit: sed Imperator non potest pro arbitrio disponere de bonis, quę subditus secularis in Imperiali ditione legitimè acquisivit, & legitimè possidet, ergo à fortiori non potest disponere de bonis, quæ Ecclesia legitimè acquisivit. Minor est evidens, non enim Imperator potest auferre bona, quæ aliquis subditus legitimè possidet, ut transferat vel in suum, vel in alterius subditi dominium, hęc enim esset tyrannica usurpatio, contrà quam clamant omnes leges Divinę, & humanę, ergo à fortiori, non poterit pro libito disponere de bonis Ecclesiæ, cum Ecclesia omninò sit exempta ab omni jurisdictione seculari. Pontificem verò non esse subditum Imperatori, verbo *Anastasius*, & *Guillelmus Ocbamus* ostendimus: posse condere novas leges, contrà *Arnulphum*; posse dispensare in votis, contrà *Beguinos*: ipsum solum habere jus ad convocanda Concilia, contrà *Magdeburgenses*: esse Primatem totius Ecclesiæ, & superiorem potestate cuicumque Episcopo, contrà *Armenos*, & *Arnaudum*: Pontifici Romano quemcumque Christianum esse subditum, contrà *Dulcinum*: posse ferre excommunicationis sententiam, contrà *Gerbertum*: esse Christi Vicarium, contrà *Joannem Westphalum*: esse caput Ecclesiæ jure Divino, contrà *Hussitas*, & *Jacobum Præpositi*: ostensum est, & ex ibi dictis reprobatę remanent sequentes Marsilii, & Janduni propositiones.

2. Christus in Cælum ascendens, nullum in Ecclesiâ caput visibile constituit, & Vicarium.

3. S. Petrum plus auctoritatis, quàm reliquos Apostolos, nõ accepisse.

4. Ad Imperatorem spectare Pontificem constituere: Imperatorem succedere Pontifici, & Ecclesiam regere Sede vacante.

5. Omnes Sacerdotes, etiam Episcopos, esse æqualis auctoritatis.

6. Ec-

6. Ecclesiam neminem punire posse, vel excommunicare, nisi Imperator concesserit.

7. Ecclesiam bona temporalia possidere non posse.

8. Dispensare in matrimonio, sicut etiam legitimare spurios, ad obtinenda beneficia Ecclesiastica, spectare ad Principem; quemadmodùm judicare de idoneitate promovendorum ad sacros Ordines, beneficia Ecclesiastica conferre, Religiosos Ordines approbare, jejunia indicere, & dies festos præcipere.

9. Dixit, Pontificem posse ab Imperatore judicari, neque habere auctoritatem condendi leges. R. Quia ex Epistolâ Honorii Augusti, scriptâ anno 410. ad Bonifacium Papam: Item ex aliâ epistolâ, scriptâ ann. 450. quæ extat in Concilio Chalcedonensi, ex epistolâ Valentiniani, & Martiani ad Leonē Papam, & ex aliâ Anastasii Imperatoris ad Hormisdam Pontificem, datâ anno 510. Ex epistolâ Athalarici Regis, scriptâ anno 520. ad Clerum Ecclesiæ Romanæ; ex his inquàm, & pluribus aliis epistolis, constat quòd Imperatores, & Reges semper Romanum Pontificem, tanquàm suum superiorem agnoverunt, & ipsi se submiserunt; ergo Imperator nequit proferre judicium suprà Pontificem, utpotè Imperatori superiorem. Plura Concilia hanc veritatem declarant, quòd prima Sedes à nemine judicatur, intèr quæ Sinvessanum, & Romanum sub Silvestro, item Romanū sub Adriano, innuunt, quòd Papa nequit judicari à Concilio, ergo à fortiori neque ab Imperatore, quia Papa est suprà Imperatorem, & suprà Concilium, quod probatur sic. Congregato Concilio, vel Papa adhuc remanet caput Ecclesiæ, vel non? si primum, adhuc est superior cæteris membris, etiam in unum collectis; sicq; non potest ab Episcopis etiam in Concilio congregatis judicari: Sin autem congregato Concilio, Pontifex non remanet caput Ecclesiæ, ergo Ecclesia congregata erit corpus sinè capite: sed utrumque dicere implicat, ergo asserendum Papam semper esse superiorem cæteris Episcopis, sivè seorsim sumptis, sivè in Concilio congregatis, & consequentèr nequit ab iisdem judicari.

Hìc opportunè notandum, mox superius dicta, etiam efficaciter probare, quòd Concilium non sit suprà Papam, quod adhuc ulteriùs probatur, nam si Papa non esset suprà Concilium, diversum esset regimen Ecclesiæ congregatæ in Concilio, ab illo quod habet Ecclesia, quando non est congregata, quia, quando non est congregata, est sub regimine unius capitis, sub quo fuit instituta à Christo, si verò quando Ecclesia est congregata in Concilio, Papa non esset suprà Concilium, tunc regimen Ecclesiæ non esset sub uno capite: Sed actenus inauditum, quòd vivente eodem capite, Christus dederit diversum regimen Ecclesiæ extrà Concilium, & tempore Concilii. Adde, quòd spectat ad Papam congregare Concilium, præsidere Concilio, per se, vel per suos legatos, & probare acta Concilii, ergo Papa semper est suprà Concilium, quia semper est caput Ecclesiæ.

Quòd Papa habeat auctoritatem condendi leges, probat efficacitèr Sanctus Bernardus libro De Præcepto & dispensatione, cap. 9. item lib. 2. De Consid. Tum quia, in politia temporali est potestas condendi leges pro bono regimine temporali, ergo idem asserendum in politiâ Ecclesiasticâ, pro bono regimine spirituali: sed hęc potestas esse debet in eo, qui constitutus est caput, & Pastor Ecclesiæ, scilicèt in Pontifice, cui dedit Christus munus pastorale: munus autem pastorale, tradidit Christus Petro, non verò Ecclesię: Petro dixit, non Ecclesiæ: *Pasce oves meas*, si enim dixisset Ecclesiæ: *Pasce oves*, jam præcepisset ovibus, ut pascerent se ipsas. Demùm, summus Sacerdos in veteri lege, habebat potestatem condendi leges pro bono regimine Synagogæ, ut probavimus ex sacrâ Scripturâ contrà Lutherum, ergo pro bono re-

gimine Ecclesiæ, Summus Pontifex debet habere potestatem condendi leges. Ex quo sequitur, quòd Pontifex sit supremus judex in causis religionis, quod expresse asserit sacra Scriptura in Deuteronomio 17. v. 8. Paralipon. lib.2. c.19. quod etiã, cum cæteris Sanctis Patribus, asserit S. Bernardus Epist. 189. ad Innocentium.

III. Martialis Episcopus Asturicensis, & Basilides Episcopus Legionensis, Novati hæresim, & schisma per Hispaniam propagarunt. Ex Bar. ann.250. 54. 58.

IV. Martianus Dissidium fecit Martianus cum Sabbathio Episcopo Novatiano, circà celebrationem Paschatis: erat autem Martianus Novatianorum (ut ipsi asserebant) Summus Pontifex. Ex Bar. ann.391.

Dicebat, unicuique licere Pascha celebrare pro suo arbitrio, ideſt, vel Judæorum more, ut contendebat Sabbathius, vel more aliarum religionum. R. verbo *Quartodecimani*, contrà quos, Pascha celebrandum die Dominico, ab Ecclesiâ indicto, ostendemus.

IV. Martyriani. Dicti sunt Martyriani, hæretici Euphemitæ, qui, cum plures Deos assererent, non nisi unum tamen adorabant, quem dicebant omnipotentem, & cum à provinciarum præsidibus vexarentur, Martyrianos se se nuncupaverunt, quasi martyrium patientes. Fuit hæc secta ex Gentilibus congregata, circà medium sæculi quarti. Agit de Martyrianis Baronius ad annum 361.

Martyriani Novi. Sic sunt nuncupati, qui Petri Martyris dogmata sequebantur.

XI. Martini. Dicti sunt Martini, à Martino Juris Consulto, quicunque obstinatè tuentur aliquam opinionẽ, quamvis erroneam. Tanta tribuit Martinus adulatoriè Imperatori, ut Friderico tunc regnanti asseruerit, Imperatorem esse de jure Dominum terræ. Ità cervicosus erat ad defendendam quamcumque opinionem, quam semel suscepisset, ut in vulgare proverbium ejus durities apud juris consultos in hanc usque diem pertransierit; ità ut Martinum appellent, quicunque suæ singulari sententiæ pertinaci studio inhæret. Ex Spond. ann.1158.

Martinus Gonsalvus, sivè Gondisalvus Conchensis, in Hispaniâ, multa fatus asseruit; primò quòd esset germanus Sancti Michaelis, quòd pro ipso servaret Deus locum desertum Luciferi, quòd ipse esset prima veritas, & scala cæli, quòd singulis diebus scanderet cælum, & osculaeretur illud, quòd advenientem Antichristum ad singulare certamen provocaturus esset, & Cruce Christi, diademate spineo ornata, foret eundem prostraturus. Hunc Archiepiscopus Toletanus igne damnavit. Ex Spond. ann.1359. XIV.

Masobotheus, à quo Masbotheni, unus fuit ex primariis hæreticis, in scholâ Simonis Magi enutriti, qui proprias inducere opiniones enixi sunt, & paulò post Christum passum, Ecclesiam dilaniarunt, ut plurimùm solâ ambitione inducti, ut scilicèt etiam novæ religionis auctores apparerent. Ex Niceph. lib.4.cap.7. I.

Massaliani. Intèr multiplicia hæresum monstra, quæ sub Constantio Imperatore Ecclesiam acritèr vexarunt, Massaliani numerantur, qui irrepserunt in Mesopotamia, circà annum 361. tempore D. Epiphanii. Plura nomina sortiti sunt postmodùm Massaliani, dicti etiam: *Pitaliani*, *Euchitæ*, *Precatores*, *Spirituales*, *Euphemitæ*, *Martyriani*, *Satanistæ*, *Adelfiani*, *Saccofori*, & *Enthusiastæ*. His diversis nominibus, habito respectu ad eorum errores, mores, & habitum, sunt nuncupati. Massalianorum primarios duces asserit Epiphanius fuisse: *Dadoem*, *Sabbam*, *Adelfium*, *Simeonem*, & *Hermam*. A pluribus Conciliis, & à Theodosio magno Imperatore exagitati fuerunt isti Nebulones, & ab ingressu Ecclesiæ, in Concilio celebrato sub Theodosio juniore, penitùs rejecti, eo quòd sæpè relapsi, Ecclesiam delusissent: iterumque damnati in Concilio IV.

cilio Œcumenico Ephesino anno 431. De Massalianis, scribunt Theodoretus, Hieronymus, Damascenus, Augustinus. Massalianorum errores, verbo *Enthusiastæ* referuntur, & refelluntur.

XVI. MASSALIANI NOVI. Illi sunt, qui veterum Massalianorum renovarunt errores; intèr Antichristianos, à Gravina numerantur, ex schola Lutheri, & Calvini progeniti.

Asserunt, Baptismum non sanctificare homioes, neque sordes expiare, ideoque in baptizato remanere culpam originalem. R. verbo *Arcontici*, *Armeni*, *Fulgentius*.

IV. MATHEMATICI. Mathematicos, intèr hæreticos adscribit Philastrius Brixiensis Episcopus, libro quem de hæresibus cõscripsit. Nõ esset tolerandum à scientiâ adeò nobili, hæreticos homines nomenclaturam sortiri: sed tamen eo nomine significantur, à temporibus etiam Ethnicorum (ut sæpiùs affert Titus Livius) illi, qui ex varia siderum observatione, facilitèr in errorem prorumpere solent, quod etiam observat D. Augustinus lib. 2. de Doctrinâ Christianâ.

XV. MATTAHÆUS PALMERIUS, natione Florentinus, vixit currente sæculo decimo quinto. Litterarum scientia celebris, plura opera scripsit. Sed cum de Divinis scientiis etiam librum ediderit, circa naturam Angelorum, à sensu Catholico defecit, quà propter hujusmodi opus igni traditum fuit. Ex Bellarm. de Scriptor.

XV. MATTHAEUS GRABON. Regularis professus Conventus Wismariensis, Merseburgensis Diœcesis, Provinciæ Saxoniæ, Fratres vitæ communis, seu eorum institutum impugnando, in plurimos errores lapsus est. Hos, edito libello, expressit, quos ad Coocilium Constantiensē delatos, Mattinus V. Pontifex Maximus, eorum examen, ac censuram commisit Cardinali Aquilejensi, Petro de Alliaco, Cardinali Cameracensi, aliisque Prælatis, & Doctoribus; quorum unus erat Joannes Gersonius Parisiensis Cancellarius. Judices deputati, Fratris Matthæi propositiones damnarunt, quasdam ut hæreticas, alias ut erroneas, nonnullas ut scandolosas, & piarum aurium offensivas; ipsumque Fr. Matthæum Grabon ad illarum abjurationem, latâ sententiâ, compulerunt, quam Summus Pontifex confirmavit. Erant autem hujusmodi, propositiones ex Grabonis libello excerptæ.

1. Proprietas temporaliũ rerum, statui seculari essentialitèr est annexa.

2. Nullus sinè peccato potest illud abiicere, quo retento, potest convenientèr vivere secundùm statum suum.

3. Omnes peccant, qui bona sua simplicitèr in eleemosynam largiuntur propter Christum.

4. Abdicationem omnium propter Christum, nullus facere potest, extra veras Religiones manendo, sinè peccato mortali: & dico veras Religiones, per Sedem Apostolicam approbatas.

5. Papa non potest dispensare cum secularibus, ut omnibus in singulari careant.

6. Si Papa posset alicui concedere, tunc posset ei concedere propriæ vitæ subtractionem, quod est contrà præceptum Decalogi: *Non occides*.

7. Religiosus non potest sinè peccato mortali abdicare voluntatem habendi communia, quandò actualiter non habet.

8. Quòd aliquis sit voluntariè pauper propter Christum, in seculo manens, omninò nihil habendo in singulari, nec etiam ipsam voluntatem habendi, proprium includit omni tempore contradictionem.

9. Nullus potest paupertatis consilium meritoriè observare, nisi fuerit in statu spirituali perfectionis, sivè veræ Religionis. Dico autem veram Religionem, secundò modo dictam Religionem.

10. Reputantes se benè facere, assumendo paupertatem, quæ est Salvatoris consilium, remanendo in statu seculari, peccant mortalitèr.

11. Abdi-

11. Abdica omnia, etiam propter Christum, nisi veram, & approbatam Religionem ingrediatur, est sibi, & suis, quorum cura sibi incumbit, vitam subtrahere, quod est homicidium committere tot hominum, quot ejus curę subduntur.

12. Effundere omnes opes simul, ab his qui volunt in seculo manere, reducitur quasi immediatè ad illud præceptum: *Non occides*.

13. Credentes se mereri vitam æternam tali abdicatione, credunt se posse mereri vitam æternam mortalitèr peccando.

14. Dicens, omnia esse meritoriè abiicienda propter Christum, remanenti in seculo, est hæreticus judicandus.

15. Nullus potest meritoriè, & secundùm Deum, obedientiæ, paupertatis, & castitatis consilia, extrà veras, & approbatas Religiones manendo, adimplere.

16. Tria Salvatoris consilia, sic sunt concatenata, ut ubi paupertas meritoria, in quantum est Salvatoris consilium, invenitur, oportet, ut necessariò alia duo, scilicèt castitas, & obedientia inveniantur, quæ à paupertate separari non possunt.

17. Matronę, seu mulieres, communem vitam ducentes, simul commorantes, Beguttæ vulgaritèr nuncupatę, quoscumque errores non tenentes, aut prædicantes, seu aliàs de erroribus, vel hæretica pravitate non suspectæ, æternę damnationis sunt filiæ, & earum status est prohibitus, & damnatus.

18. Peccant, qui propria sua resignant, non intrantes Religionem approbatam.

19. Non licet Presbyteris, & Clericis communem vitam ducere, nisi in Religione approbatâ, sub pœna peccati mortalis.

20. Peccant omnes, qui fovent consilio, & auxilio communem vitam ducentes extra Religionem approbatam.

21. Similitèr excõmunicati sunt illi, qui, vitam communem extra Religionem approbatã ducentibus, præbent eleemosynas. Et qui tales fovent consilio, & auxilio, vel defensione, similitèr stant, & sunt in statu perpetuæ damnationis: & nisi de ejusmodi excessibus eorum, magna contritione pœnituerint, ad vitam æternam non possunt pervenire, neque salvi permanere.

22. Omnes vitam communem ducentes extra Religionem approbatam, sunt illi, à quibus Salvator noster præcipit esse abstinendum, & tanquàm à falsis prophætis attendendum.

23. Quilibet faciens contrà jura Canonica, peccat mortalitèr.

24. Nullus corpore validus, absque communi utilitate, & necessitate, potest extra veras Religiones sinè peccato eleemosynas Christifideliũ tollere. Istæ propositiones, cum censuris Petri de Alliaco, & Gersonii, ejusdemque Fr. Matthæi Grabon revocatione, & abjuratione, habentur intèr ipsius Gersonii Opera, Tom. 1.

MATTHAEUS DRESSERUS, vixit circa medium seculi 16. Dixit non creari novas animas, sed per generationem propagari, ex parentibus in sobolem. R. verbo *Origenes*. XVI.

MATERIARII, dicti sunt Hermogenis sectatores ab hæresi, quam profitebantur de materiâ ingenitâ. Vide *Hermogenes*. Ex Tertull. contrà Hermog. II.

MATTHIAS REIDT, Lindaviensis minister, sectâ Lutheranus, vixit circa medium seculi 16. Hic, ut suum populum à cultu Mariæ alienaret, Canticum: *Salve Regina*, virulento scripto impugnandum suscepit. Ex Coccio. R. verbo *Guillelmus Bidembachius*. XVI.

MAXIMUS, Ephesius dictus, quia Smyrnę natus, Philosophus Cynicus, & magnus præceptor impietatis Juliani Apostatæ, ingenti honore, ab eodem ad imperium assumpto, excipitur. Constitutus insuper à Juliano, qui totus à Maximo pendebat, censor scriptorum suorum, falsis vaticiniis Julianum ad bellum Persicum IV.

im-

impulit,in quo Imperator miserè decessit.Sub Valente dirè exagitatus est Maximus ob magicam artem, quam exercebat,& tandem capite plectitur. Ex Bar. ann.337.

IV MAXIMINUS. Adversùs Maximinum gravissimè scripsit S. Augustinus. Fuit Maximinus Arianorum Episcopus, circa annum Domini 405. Dixit,Patrem potentiorem esse Filio, eo quòd Filiū genuerit Deum Creatorem: Filius autem non. R. à D.Augustino tribus libris contra Maximinum editis. Vide etiam hac de re Magistrum sententiarum, libro primo distinct.7.Tum quia, si Filius in Divinis non esset dicendus æquè potens, ac Pater, quia non generat, deberet in sensu Maximini generare Filiū, qui iterum generaret, & sic in infinitum; nec posset perfici in Divinis generationis series, si semper alter ex altero generaretur, nec eam perficeret ullus, si non sufficeret unus omnipotens. Quia ergo Filius infinitę perfectionis, adęquat infinitam Patris virtutem generativam, non est possibilis alius Filius, qui generetur in Divinis, aliàs Divinus Filius infinitus non esset, si ipso genito, adhuc alium generandi Filium, in Divinâ naturâ maneret possibilitas. Nec propterea Pater potentior est; eandem enim ac Pater, Filius habet potentiam generandi, licèt modus illam habendi, idem non sit in Patre,ac in Filio, quia Pater habet generandi virtutem,sumpto activè verbo *Generandi*; Filius autem sumpto passivè eodem verbo. Modus autem habendi, non variat rei habitę substantiam. Nec dici potest Filium non habere potentiam *activam* generandi, sed tantùm non habere activè, ità ut differentia sit omninò in modo, nullatenus in re.

IV. MAXIMIANUS, sectâ Donatista, creatur Episcopus Carthaginensis contrà Primianum, etiam Donatistam, ex quo ortum habuit intèr Donatistas ingens schisma. Ex Baron. anno 394. Docuit malos Sacerdotes non conferre vera Sacramenta, & ideò asserebat ab illis baptizatos, esse rebaptizandos. R. verbo *Fraticelli*.

MAXIMILLA. Habuit montanus duas mulieres, quarū una *Prisca*, altera vocabatur *Maximilla*.Has,ex Paracleti inspiratione prophetare, asserebat, ut suam doctrinam stabiliret. De his mulierculis, quæ vixerunt circa annum 180. in impietate, & hæresi Montani pedissequæ,scribit etiam Eusebius lib.5. Ecclef. Hist.cap.5. II.

MAECHIANI, vocantur quicumque adhæseruut Conciliabulo Constantinopolitano,convocato ab Imperatore Nicephoro, anno 809. in quo, ex præscripto Imperatoris, unà cum Episcopis, consederunt Magistratus; quarè non mirum, si perniciosi Canones in eo Conciliabulo sanciti fuerunt,quibus adhęrere recusantes,exilii pœnam subiere. Hujus Conciliabuli decreta sunt. IX.

1. Anathemati subiiciendos omnes, qui illius Conciliabuli errores non recīperent.

2. Conjugium Constantini Imperatoris, cum Theodote, vivente adhuc Mariâ legitima priore conjuge, tamquàm legitimum esse approbandum. R. Ex Matth. cap.19.

3. Leges Divinas adversùs Reges nihil posse. R. Ex sacra Scriptura exemplo Davidis, qui sæpè de Divinâ lege sermonem instituens, eidem sibi obtemperandum, ejusdemque se subditum esse gloriatur. Undè & ille dixit: *Et nunc Reges intelligite,erudimini &c. ne quando irascatur Dominus*. Tum quia Reges sunt creatura Dei, ergo subditi Deo, & ejus legibus.

4. Episcoporum unumquemque in sacros Canones, præter ea, quæ in illis statuta sunt, dispensandi potestatem habere. R. Nam illius est dispensare in lege, cujus est legem promulgare, sed solus Pontifex leges Canonicas in universâ Ecclesiâ promulgat: ergo solus Pontifex in lege Canonicâ potest dispensare. Tum quia, lex Canonica illa est, quæ universum Christi gregem in unanimi ubique continet ordine, & disciplinâ, quę decus est Christianæ Reli-

gionis

gionis, & ornamentum, quod adeò magnificant ipſimet Ethnici: ſed hâc uniformitatis gloriâ privaretur, quandocunque ex ſuo beneplacito poſſent Epiſcopi in lege Canonicâ diſpenſare.

XVI. MEDIATORES, ſunt quidam Antichriſtiani politici, qui anno 1578. in duas partes diviſi, volebant Lutherana dogmata, cum principiis ſidei componere, & ſic quodammodò mediam religionē ſtabilire. Ex Gravina.

1. Solam Scripturam ad fidem ſufficere aſſerunt, & per traditionem ſolùm juvari ad ea, quę ſcripta ſunt, intelligenda. R. verbo *Biblistæ*.

2. Hanc traditionum differentiam, debere fieri in Conciliis ab hominibus, inter quos eſt controverſia. R. Quia in Conciliis ſoli Epiſcopi ſunt judices, neque illi, inter quos eſt differentia, poſſunt decidere; nemo enim in propriâ causâ poteſt eſſe judex.

3. Interim, dum remanet de traditionibus controverſia, licere Chriſtiano ſuſpendere judicium, etiam in illis articulis, ſub anathemate ab Eccleſiâ propoſitis ad credendum. R. Nam in Eccleſiâ nulla eſt de Divinis traditionibus, quas, ut tales illa docet & recipit, controverſia; cum Eccleſię doctrinis, & ſanctionibus omnes Catholici obediant. Sed & omnes, qui Chriſtiano nomine gloriari voluerint, obedire tenentur, ut probatum eſt contra *Hussitas*, & *Jacobum Præpositi*; ergo non poteſt aliquis, niſi infidelis, judicium ſuſpendere in materiâ fidei, quandò articuli ſunt expreſsè ab Eccleſiâ propoſiti ad credendum, cæterùm non eſſet in Eccleſiâ una fides; & ſicut una tantùm eſſe poteſt vera Eccleſia, itâ etiam una tantùm poteſt eſſe fides apud eos, qui eſſe volunt de corpore veræ Eccleſiæ; quod ſecùs eſſet, ſi liceret ſuſpendere judicium in articulis propoſitis ad credendum. Neque eſſe poſſet potior ratio de ſuſpenſione judicii (quando liceret in caſu, de quo agitur, judicium ſuſpendere) circa unum articulum, quàm circa omnes, & ſic in hæreticorum ſenſu, etiam qui haberet judicium ſuſpenſum circa omnes articulos, dici poſſet verus Catholicus, quod patet eſſe abſurdum.

4. Tollendas eſſe illas cœremonias, quarum obſervantia apparet noxia, ut jejunia, & delectus ciborum. R. Ex verbo Dei, in quo ſæpè commendatur jejunium. Vide verbo *Aeriani*, *Agapetæ*, & *Enthusiastæ*.

5. Tenendam eſſe religionem, abſque offenſione Catholicorum, & Proteſtantium. R. Cum enim in pluribus Catholicorum Religio ex diametro opponatur Proteſtantium inſtituto, vitæ, & moribus, impoſſibile eſt religionem, abſque offenſione Catholicorum, & Proteſtantium, ſtabilire.

6. Venerandos eſſe Sanctos, non verò adorandos. R. verbo *Beza*. Quâ ratione adorentur Vid. S. Thom. 2.2. q. 103. art. 3. & 4.

7. Cultum Virgini exhibendum, ſed Roſaria eſſe Dominicanorum nugas. R. Ex antiquâ Chriſtianorum praxi recitandi Roſarium, multis à Deo commendata miraculis, ad comprobandum, quàm accepta ſit Deo, & Virgini devotio recitandi Roſarium &c. Deindè, utiliſſimum eſt memorari, & quotidie celebrare Redemptionis noſtræ myſteria, ut fit in recitatione Roſarii.

8. Sanctorum animas honorandas, ſed non eorum Reliquias. R. verbo *Eudoxius*. De quâ etiam re vid. S. Thom. 3. p. q. 25. art. 6.

9. Impenſas pro Templorum ornatu non ſpernendas, ſed per hæc ſenſibilia hominem avocari à devotione. R. Nam Deus promiſit Salomoni, ſe faciliùs exauditurum preces orantium in Templo; expedit autem vel maximè, ut locus orationis, Deo ſpecialiter ſacratus digna majeſtate, & decore ornetur; non ſolùm propter cultum Dei, ſed etiam, quia cum nos ſenſibiles homines, facilius à ſenſibilibus moveamur, indè fit; ut animus magis excitetur ad devotionem propter ſacras imagines, Reliquias Sanctorum, & ſenſibilia reverentiæ, & majeſtatis argumenta. Deindè Deus

vocat

vocat templum, domum suam; ergo tantum abest, quòd ædificatio templorum, & ornatus avocet à devotione, ut imò excitet ad devotionem, quandoquidem, qui facit expensas pro ædificatione templorum, rem faciat Deo gratam, quæ adeò commendata est ex sacris Paginis in Salomone, qui ædificavit templum Altissimo; cujus etiam ornatus magnificentissimus, & Deo gratus in sacro textu describitur. Quin imò, Moysi præcepit Dominus eximia ornamenta pro loco orationis. Vide D. Thom. 2.2. q.84.

10. Orationem non spernendam, sed repetitionem ejus, & certũ numerum non admittendum. R. Ex instituto Christi, qui docuit Apostolos repetitis vicibus orare, usque adeò quidem, ut commendaverit instanter petentis importunitatem. Luc. cap. 11. Ipse Dominus oravit secundò, & tertiò in horto *eundem sermonem dicens*: nosque etiam circa repetitam orationem monitos voluit, cum dixit: *Petite, & accipietis, pulsate, & aperietur*. Per verbum *pulsate*, intelligitur instantia orationis, quod enim ad primam petitionem non obtinemus, per repetitam petitionem, crescente in nobis devotionis, & desiderii ardore, sæpè à Deo accipimus; sicut etiam in humanis contingit, ut quod ad unum supplicem libellũ non consequimur, per repetitas supplicationes accipimus; repetitio enim eorum, quę humiliter poscimus, inclinat exoratum ad hoc, ut exaudiat, licèt in primis petitionibus repulsam tulerimus, vel ad exercitium patientiæ, & humilitatis, vel ad majorem Divinæ bonitatis cognitionem. Certum autem numerum superstitiosum, neq; Ecclesia approbat, imò improbat. Certum verò numerum propter ordinem ad mysteria, seu expressam protestationem fidei, ut ter aliquam orationem dicere in honorem Sanctissimę Trinitatis, & alia id genus, quæ ex verâ devotione prodeunt, Ecclesia collaudat. Undè etiam Apostolus Paulus commemorat se ter Dominum rogasse, ut discederet ab ipso Angelus satanæ.

XVI. Meisnerus, sectâ Lutheranus, plura scripsit, multumque defatigavit, ut probaret Lutheri vocationem, & missionem ad prædicandum fuisse legitimam, & consequenter sanam promulgasse doctrinam, quem impugnat Beccanus in Manuali controvers. lib. 1. cap. 12.

XVI. Melancthonici. Melancthon in oppido Palatinatus ortum suum habuit, & cum plurium artium eruditione præditus esset, Witembergæ publicè docuit, Lutheri doctrinam professus; ita ut annum agens 24. apologeticon publicaverit contra censuram Doctorum Parisiensium, qui Lutheri doctrinam condemnaverant; sed postmodùm à Magistro suo Luthero deficiens, novas opiniones Luthero contrarias docere cępit, ejusque sectatores dicti sunt *Melancthonici*, *molles Lutherani*, *& Adiaforistæ*, ad secundam Euangelicorum speciem spectantes; Illyricianorum, qui strictiùs Luthero adhærebant, & ideò rigidi Lutherani nuncupabantur, inimicissimi. Dicti sunt etiam Melancthonici Confessionistæ, quià Melancthon Confessionem Augustanam composuerat. Fuit autem hic hæreticus in suis astruendis erroribus adeò inconstans, ut in solo articulo justificationis, quatordecies sententiam variasse feratur, quâ propter, ob suam inconstantiam vulgò *Cothurnus*, appellabatur. Dum propè esset moriturus, interrogatus à matre, quæ religio melior esset, respondit: novam plausibiliorem, sed antiquam tutiorem esse ad salutem. Ex uxore, quam duxerat, duos filios, & duas filias suscepit. Francisco Primo Galliarum Regi, propter suam multarum rerum eruditionem acceptus. Tandem Witembergæ, religionem ipsam, quam inconstanter professus erat, pertæsus, occubuit; à quâ religione, reversurus ad veram Ecclesiam etiam defecisset, si non fuisset morte præventus anno 1560. ætatis suæ 64. Errores, in quos potissimùm impegit, sunt sequentes:

1. Hominem posse solis naturæ viribus se præparare ad Dei gratiam.

R. Nam ad ſupernaturale donum, nulla poteſt eſſe naturalis diſpoſitio; non enim eſt ſupra naturam id, quod attingitur à naturali diſpoſitione. Undè nec propriè eſſet gratia, cum non daretur ex ſolâ gratuitâ voluntate donantis. Si verò gratis non datur; quare gratia vocatur? Tum quia, Deus eſt, qui producit gratiam in animâ, illam elevando. Si autem præcederet naturalis diſpoſitio, perficeretur anima per gratiam, ſed non elevaretur. Nihil elevatur, niſi aſcendat ſupra omne id, quod attingere poſſunt vires naturæ ſuæ. Præcedunt quidem plerumque diſpoſitiones, ſed quas gratis Deus cauſat in animâ; quin ad has aliæ diſpoſitiones prerequirantur: Cæterùm daretur proceſſus in infinitum; diſpoſitio enim, non prærequirit diſpoſitionem. Tum quia, diſpoſitio ad gratiam ſæpè datur iis, qui ſunt omninò à Deo averſi; ergo diſpoſitio ad gratiam, datur immediatè à ſolo Deo; ergo nature viribus non poteſt homo ſe præparare ad Dei gratiam.

2. Hominem non eſſe liberi arbitrii. R. verbo *Bardezanes*.

3. In toto negotio prædeſtinationis (id eſt, prout non ſolùm dicit ipsã Dei electionem, & media auxiliorum, ſed etiam actus humanos in finem) humanam voluntatem non eſſe liberam, ſed omnia evenire juxta prædeſtinationem Divinam. R. verbo *Joannes Œcolampadius*, *Lutherus*.

4. Æqualiter proprium eſſe opus Dei, perditionem Judæ, ac vocationem Pauli. R. Nam ad mala opera, Deus ſolùm concurrit permiſſivè, & tanquam prima cauſa, quę ſinit cauſas ſecundas agere motus ſuos; ad bona opera verò, concurrit effectivè, dando gratiam ad benè agendum. Deus nequit effectivè concurrere ad malum, cum potiùs hominem per ſua præcepta, & conſilia avertat à malo, & ideò mala opera nullatenus dici poſſunt Dei opus, eo modo, quo dici debent opus Dei opera bona. Nec proptereà dico, Deum non concurrere effectivè ad malorum operum eſſe phyſicum, ſeu ad entitativum; quia hoc eſſe, bonum eſt, ſed dico, non concurrere effectivè ad deordinationem à bono fine, in quâ conſiſtit ratio mali moralis. Imò, ideò malum eſt, quia actio bona phyſicè, in finem debitum non ordinatur; quamobrem malum nihil aliud eſt, quàm privatio boni, nec eſt effectus, ſed defectus. Vide, quæ jam dicta ſunt contrà Manicheos.

5. Per Baptiſmum tolli ſolùm peccatum originale, non verò alia peccata, cum remaneat concupiſcentia, quam dicit eſſe peccatum. R. verbo *Fulgentius*, & *Jacobus Præpoſiti*.

6. Noſtra bona opera mereri bona temporalia, non verò vitam æternam. Rep. verbo *Calvinus*, ubi oſtendimus, bona opera meritoria eſſe de condigno vitæ æternæ.

7. Nullum eſſe peccatum, præter incredulitatem. R. Ex ſacris Paginis, ubi murmurationes, adulteria, furta, & cætera hujusmodi exprobrantur à Deo, tanquam opera, ſuæ Divinę legi contraria; ſemper punita fuerunt pœnâ æternâ, & ſæpè etiam præventione pœnę temporalis; ergo falſum eſt, ſolam incredulitatem eſſe peccatum. Vide verbo *Calvinus*.

8. Nullum eſſe diſcrimen inter præceptum, & Euangelium, & conſequenter in Euangelio nullum eſſe conſilium, ſed omnia eſſe præcepta. R. In Euangelio enim plura ſunt conſilia, quorum obſervantia non eſt neceſſaria ad ſalutem, ſed ſolùm ſunt de meliori bono, & conducunt ad obtinendam faciliùs ſalutem; cæterùm, ſi nullum eſſet diſcrimen inter præceptum, & Euangelium, omnes tenerentur vovere paupertatem, ſervare virginitatem, quod per ſe patet non poſſe ſubſiſtere: & eò magis, cum pluribus magis expediat nubere, quàm uri: aliis magis expedit bona temporalia poſſidere, quàm illis ſe abdicare.

9. Negat Euangelium eſſe legem, juxtà veram, & propriam rationem legis. Poteſt mitiùs accipi hæc ſententia, quatenùs, non ſub ſervitute, timore, ac terrore, ut lex vetus, nova lex coercet, ſed filios allicit, & charitate nutrit, inſtruens nihil dulcius eſſe,

quàm

quàm placere Deo, conferens etiam facultatem, Patrem appellandi ipsum Deum, undè verè novę legis mandata; Patris, ad filios sunt. Sed tamen lex est, quia facienda, & omittenda communitati præscribit, multiq; adhuc sub eâ sunt duræ cervicis, quos terrore cōcutit, & quibus, ex humanâ miseriâ, pręcepta Patris dura sunt, ac potiùs tanquam sub servitute constituti, quàm paternâ directione ducti, agunt, si tamen agūt, propereà. R. Ex Script. Isaiæ 2. ubi Messias promittitur ut judex, & legifer noster: & ex illo Euāgelii: *Mandata mea servate*; Christus jubet Apostolos, ut doceant omnes gentes servare omnia, quæcumque mandavit; ergo Euangelium habet propriam rationem legis, ad cujus observantiam omnes obligantur. Continet autem lex Euangelica plura præcepta, tàm positiva, quàm negativa, quæ omnia in duobus præceptis charitatis, sicut vetera mandata, quę Dominus Jesus renovavit, & pręter mandata, continet etiam consilia.

10. Euangelium nihil pręcipere, sed solùm manifestare nobis bonum nuntium de Christo, quòd ipse solus, merito suæ passionis, sit peccatorum nostrorum expiator, & redemptor noster. R. Ex his, quæ dicta sunt ad nonum, ubi ostendimus, Euangelium habere veram rationem legis, licèt ad solius dilectionis præcepta totum reducatur.

11. Eos, qui vitiosis indulgent cupiditatibus, non retinere fidem. R. Nam per actus contrarios virtutibus, illę solùm virtutes possunt amitti, quibus contrarii sunt. Hinc, per transgressionem legis, amittitur charitas, cui peccata hujusmodi contrariantur; sed non amittitur fides, cui solùm contraria sunt peccata infidelitatis. Ideò vix est invenire Catholicum, qui, quantumvis sit peccatis coinquinatus, si interrogetur an credat, quod docet, & credit Ecclesia, statìm non respondeat, se paratum esse pro veritate Catholicâ mortem subire; ergo peccator non amittit fidem.

12. Hominem justum obligatum esse ad credendum se esse in gratiâ, & qui hoc non credit, non esse justum, nec fidelem. R. Nam nemo scit, an odio, vel amore sit dignus, & consequentèr, nemo potest obligari ad credendum, se esse in gratiâ. Verum quidem est, omnem hominem, qui facit quantum in se est, & Divina lex præcipit, debere in Divinâ misericordiâ confidere. Sed nec ista fiducia est fides, nec in eâ potest consistere justificatio; sed in dono gratię Dei, cum cujus adjutorio exequimur adimplementum Divinę legis. Adde, neminem posse credere se esse in gratiâ, nisi Deus illi hoc revelet; alioquin cui nam credet? vel quomodo credet, nisi dicenti? Deus autem hujusmodi privatas revelationes de statu animæ, non nisi rarò facit; ut in timore, & tremore stemus semper, de nostrâ salute anxii, & solliciti.

13. In consecratione non esse adhibenda illa verba: *Hoc est corpus meum*, sed ista: *Hæc est participatio corporis mei*. R. Quia cum solus Christus possit Sacramenta instituere, in Sacramentorum confectione standum omninò est, tàm circà materiam, quàm circà formam, institutioni factæ à Christo: qui expresè docuit verba adhibenda in consecratione exemplo suo; postquàm enim prolatis verbis, illud esse suum corpus ostendit, addidit, ut id ipsum in sui memoriam faceremus. Undè tota Ecclesia Orientalis, & Occidentalis illa verba in consecratione semper adhibuit: *Hoc est corpus meum*. Miranda Novatorum homunculorum impudentia, qui non sunt veriti universalem tot seculorum auctoritatem infringere, ut non verentur Calvinistæ, formam etiam consecrationis immutantes.

MELCHIORITAE. Vide *Hofmannus Melchior*.

MELCHISEDECHIANI. S. Epiphanius hæresi 51. videtur Hieracem quemdam, virum eruditione præditum, constituere propagatorem hujus hæresis, quam à Theodotianis avulsam asserit, hęresi 67. Vixit autem II.

Theodotus, opifex trapezita, seu argentarius, circa annum 180.

1. Dicunt, Melchisedech non fuisse purum hominem, sed quandam Dei virtutem, quia Apostolus ad Hebræos 7. scribit de Melchisedech; *Sinè patre, sinè matre, sinè genealogiâ*. R. à Dionysio, Jerosolymitano Episcopo, qui huic hæresi occurrit, asserens Melchisedech patrem habuisse, & matrem; nihilominùs Apostolum dixisse, Melchisedech non habuisse patrem, & matrem, quia ipsius genealogiâ paterna, sicut etiam materna prosapia, non habetur in eo ordine, in quo lex Hebræorum est adscripta. Vide eruditam dissertationem Calmeti, in Epist. ad Hebræos.

2. Dicunt, Christum fuisse purum hominem, & longè inferiorem Melchisedech. R. verbo *Cerinthus*, contrà quem probavimus, Christum non esse purum hominem, sed etiam Deum.

XVIII. Melchitae, vigent in Syria, ex Catholicis facti schismatici, nunc errores Græcorum, & ritus profitentur, sic dicti à *Melech*, quæ vox, Arabicè Imperatorem significat. Traditur ipsos appellatos fuisse Melchitas à schismaticis per contemptum, quoniam adhæserunt decretis prò Concilio Chalcedonensi. Undè ipsi Melchitæ, & meritò, de hoc nomine gloriabantur, & usquè modo gloriantur. Sed neq; omnes Melchitæ nunc schismatici sunt: quin imò, omnes Catholici sub Patriarcha Antiocheno degentes, communitèr Melchitæ appellantur. In sacris peragendis, utuntur partìm Arabicâ linguâ, partìm Græcâ, juxtà morem regionis, quam inhabitant.

IV. Meletiani, à Meletio Lycopolis in Ægypto Episcopo orti sunt, ineunte seculo quarto. Hic, cum à fede sua, propter sacrificium Idolis factum, meritò fuisset expulsus, ægrè ferens hanc expulsionem, schisma suscitavit contrà S. Petrum Episcopum Alexandrinum, à quo condemnationis sententiam acceperat, Maximiano tyranno adhærens. Contrà Meletianos actum est Concilium secundum Alexandrinum, cui præfuit Osius Cordubensis Episcopus anno 319. Concilium generale Nicænum clementer egit contrà Meletium; nihilominùs Concilii dispositionibus non acquiescens, novas in Ecclesiâ dissensiones moliebatur. Oppugnatorem habuit S. Athanasium electū Episcopū Alexandrinum; quapropter Meletiani acritèr D. Athanasium insectarunt. Scripsit contrà Meletium, qui anno 326. decessit, S. Basilius Episcopus Cappadociæ. Negabat Meletius orandum esse cum pœnitentibus, qui in persecutione timore perterriti, & lapsi, postmodùm pœnitentiâ ducti, ad Ecclesiam piam matrē revertebantur. R. Christus venit quærere peccatores, & reducere oves dispersas ad ovile: ergo pœnitentes, qui ratione peccati infidelitatis ab ovili recesserunt, statìm ac reconciliati, ad ovile iterùm redeunt, cum cæteris Christi ovibus iterùm debent communicare, ergo cum cæteris possunt Deo orationes suas offerre: qui mos semper invaluit in Ecclesiâ, quæ, utpotè pia mater, neminem non modò reicit revertentem ad gremium per pœnitentiam, post lapsum, imò, de reversione peccatorum ad pœnitentiam, exultat: quod expressit Christus per parabolam filii, qui post dispersum patrimonium, cum reversus esset ad patrem, iterùm stolam veterem recepit à patre, & cum patre in eâdem mensâ accubuit.

Memorialistæ, ad Anti-Lutheranos spectant: fortiti sunt hoc nomen à dogmate, quod circà annum 1550. prædicabant. Ex Gravina. XVI.

1. Eucharistiam nihil aliud esse, quàm memoriale, aut signum ad excitandam devotionem. R. Ex iis, quæ dicta sunt contrà *Berengarium*, *Benedictum Talmanum*, *Joannem Odecastelium*, *Joannem Wicleffum*.

2. Eucharistiam nihil aliud esse, quàm credere, nec esse necessariam sumptionem signorum. R. Ex supradictis. Tum quia si nihil aliud esset,

quàm

quàm credere, quisquis credit, conficeret Eucharistiam, & frustrà ordinarentur Presbyteri pro confectione hujus Sacramenti; neque Christus in cœna dicere debuisset: *Accipite, hoc est corpus meum*, sed simplicitèr dicere debuisset: *Credite, & manducatis corpus meum*. Sed Christus instituens hoc Sacramentum: *Accepit panem, benedixit, fregit, dixit, comedite*. Ex quo sequitur, necessariam esse sumptionem signorum, quandocumque quis vult realitèr sumere corpus Christi.

3. Animam, & corpus ex carne Christi pasci, non quia corporalitèr manducatur, sed quia per fidem quandam putativo modo imputatur. R. Ex iis quæ dicta sunt ad primum, & ad secundum.

4. Homines participes fieri in Eucharistiâ non alicujus tangibilis corporis, sed spiritus. R. Etiam ex iis, quæ dicta sunt ad primum, & secundum. Verum quidem est, quòd corpus Christi, cum sit Sacramentali modo in Eucharistiâ, non est tangibile, falsum tamen est, sumentes Eucharistiam, sumere spiritum, non corpus, cum realis existentia corporis Christi in Eucharistiâ, probata sit contra Sacramentarios; imò ex institutione suâ est Sacramentum corporis, nam, quòd sumatur simul spiritus Christi, non provenit præcisè ex ratione institutionis, sed ex statu corporis, quòd nunc, & in æternum est vivum. Quâ propter in triduo mortis, si facta fuisset cõsecratio, tunc solum corpus fuisset sub speciebus, sinè animâ, quia tunc anima separata erat à corpore; qui autem illas species Eucharisticas in triduo mortis Christi consecratas sumpsisset, non sumpsisset animam, sed corpus Christi, ergo falsa est Memorialistarũ assertio scilicèt, quòd in Eucharistiâ sumatur solummodò spiritus: ex quo patet sequi infallibilitèr, ut qui modò sumit Eucharistiam, sumat simul, & semel corpus, Animam, & Divinitatem.

I. MENANDER, à quo MANANDRINI, ortum habuit primo currente seculo, &, utpotè Simonis Magi discipulus, easdem cum Simone docuit impietates. Magicæ arti pariter deditus, quamvis magistro suo se majorem jactaret. Fuit genere Samaritanus, & in vico Caparatensi ortus, incredibilia figmenta composuit. De eodem scribit S. Ignatius ad Trallenses: *Fugite Menandrum, & totam collectionem malignitatis ejus*. Menander, se ex olympo in hunc mundũ ad salutem hominum venisse effutiebat, ita ut omnes sitientes salutem, in suo nomine essent baptizandi, promittens perpetuam in hâc vitâ immunitatem à senio illis, qui suum baptismum suscepissent. Confutavit Menandrinos S. Linus.

1. Hunc mundum fuisse ab Angelis factum, & solius magicæ artis disciplinâ Angelos vinci posse ab hominibus, asserebat. R. verbo *Angelitæ*. Dixit etiam suos discipulos nunquam morituros, quem errorem mors ipsa reprobat.

MENNAS, Ecclesiæ Alexandrinæ Diaconus, ex Catholico se Arianum fecit, circa annum 315. quapropter unâ cum Ario, & aliis ejusdem sectæ, fuit ab Alexandro Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopo proscriptus. Nomina autem ejusmodi desertorum fidei, qui ab Alexandro proscripti fuerunt, sunt: *Arius*, *Achillas*, *Aithales*, *Carponas*, alter *Arius*, *Sarmanes*, *Luzojus*, *Lucius*, *Julius*, *Mennas*, *Helladius*, *Cajus*, *Secundus*, & *Theonas*, omnes anathemate jugulati ab Alexandro, qui, unâ cum centum Episcopis Ægyptiis, & Libycis, Conventu acto, horũ prævaricatorũ errores damnavit, sunt autem sequentes. IV.

1. Non semper Deus Pater erat sed erat, cum Pater non erat. R. Nam ab æterno Deus Pater est, cum ab æterno Verbum genuerit, sicuti ex pluribus Scripturæ utriusque testamenti locis constat, ex quibus & generatio æterna, & Verbi Divinitas asseritur. Ex jam dictis contrà Arianã hæresim, corruunt sequentes Arianorum propositiones, Divinitatem Verbi impugnantes.

2. Non

2. Non semper Dei Verbũ erat, sed ex non existentibus factum est, qui enim erat Deus, eum qui non erat, ex non existente fecit.

3. Aliquando erat, quum non erat; siquidem creatura, & factura est Filius.

4. Neque verè æqualis substantię est Patri, neque verum, & naturale Verbum Patris est, neque etiam vera sapientia ejus; sed unus quidem ex creatis, & genitis est, abusivè autem Verbum, & sapientia factum.

5. Mutationi, & alterationi naturâ obnoxius est Filius, sicut omnia quoque rationalia.

6. Peregrinum quoque, & alienum, segregatumque est Verbum à substantiâ Dei.

7. Inenarrabilis est Pater, Filio; neque enim perfectè cernere potest Verbum, Patrem; neque perfectè, & certò eum cognoscere.

8. Suam ipsius quoque substantiam, uti est Filius, non novit; propter nos namque factus est, ut nos per eum, veluti instrumentum, crearet Deus, neque is substitisset, nisi nos Deus creare voluisset.

XV. Mendicantium quorundam Propositiones Erroneæ An. 1443. Quidam ex Ordinibus Mendicantium Religiosi homines, Ecclesiasticæ disciplinæ prorsus ignari, in Taurinensi pręsertim, & Astensi Diœcesibus erroneas quasdam, scandalosas, & sacræ Hjerarchiæ perturbatrices propositiones docebant, & prædicabant, quarum tenorem, Augustinus Patricius in Historiâ Conciliorum Basileensis, & Florentini exhibet c. 127. Sunt autem sequentes.

1. Parochiani non tenentur de jure Dominicis diebus, & solemnibus Missas in propriis Ecclesiis Parochialibus audire, sed ubi pro suâ devotione maluerint, prætermissis suis Paræciis: neque hæc libertas ipsis adimi potest à Synodalibus Constitutionibus.

2. Parochiani, suis Curatis, illis diebus non tenentur ad oblationem faciendam, sed voluntatis dantis est, cui velit, oblationem facere. Hæc, & præcedens propositio innoxię sunt. Vide infrà.

3. Obnoxius quavis causâ, ut Missas celebrari curet pro vivis, & defunctis non satisfacit debito suo, si per Curatum Sacerdotem id fieri curet, quoniam ratione beneficii ad id est obligatus.

4. Decimarum solutio, & si de præcepto sit, non tamen de præcepto est, cui sit solvenda: liberum igitur est omnibus, cui velint, eas solvere, vel in opera pietatis, pro arbitrio impendere.

5. Morientes in habitu, & professione Ordinis Minorum, ultrà annum pœnas Purgatorii nõ patiuntur: quoniam B. Franciscus, ex Divino privilegio, quotannis ad Purgatoriũ descendit, Professoresque omnes sui Ordinis ad cælum secum deducit.

6. Fratres Mendicantes, etiam non præsentati Ordinariis, omnium Confessiones audire possunt: & qui apud eos sunt confessi, non tenentur, etiam semel in anno, confiteri proprio Sacerdoti, nec petere confitendi veniam.

7. Episcopi Diœcesani, etiam in suis Synodis, non possunt sibi reservare absolutiones aliquorum criminum, præter casus in jure expressos.

Has propositiones ut falsas, & erroneas damnavit Synodus Basileensis, decreto edito pridiè idus Februarii, anno 1434. ut refert Augustinus Patricius. Sed cum Basileense Concilium, & si legitimè cęptum, jure etiam reprobatum sit, præsertim post indictionem Concilii Ferrariensis, promulgatam anno 1438. nescio quid auctoritatis habere valeat damnatio, à Patricio allegata. Certum tamen est, omnes memoratas propositiones, præter primam & secundam reprobari debuisse. Jure etiam antiquo obligatos fuisse Fideles ad audiendum sacrum in Ecclesiâ Parochiali, non inficior, sicut, & aliquando injunctas fuisse, aut consuetudine inductas oblationes prædictas: attamen utrumque

abo-

abolitum est, & liberę manent Fidelibus oblationes, sicut & locus audiendi Missam pro satisfactione præcepti, exceptis privatis Oratoriis, nisi adfuerit privilegium. Vide la Croix lib. 3. part. 1.

XVI. Mennonitæ. Secta sunt Anabaptistæ, & pertinent ad tertiam classem Euangelicorum, à *Mennone Simonis*, Frisio ortum habuerunt. Hic Anabaptistarum coriphæus esse censetur, qui seculo decimo sexto emerserunt. Excitato tumultu in Frisiâ, cum suis sectatoribus, oppido Oldecloster occupato, & multorum sanguine respersо, ibi novam sectam conatus est stabilire, quæ per suę perfidiæ socios, Holandiam, Frisiam, finitimasque regiones contaminavit. Habuit impietatis suæ administrum quendam, nomine *Tibba*, à quo Mennonitæ, etiam *Tibbæ* fuerunt nuncupati: sed, & *Malliapi*, quasi stolidi, à stoliditate doctrinæ, quam proponebant Mennonitæ, dicti sunt; Menon siquidem suam doctrinam, adeò certam esse asserebat, ut eandem à Deo se immediatè accepisse profiteretur, & se insuper venturum judicare mundum, & Angelos blateraret, fictis miraculis, quæ effutiebat confirmare attentans, quem irridet Erasmus, eumdem improbans, quòd nunquàm se ipsum claudicantem Menno sanare potuerit. Ex Florimondo lib. 2. cap. 16.

1. Ad se venientes, licèt baptizatos, Menno iterùm baptizabat. R. verbo *Anabaptistæ*.

2. Negabat, Christum ex Virgine natum, sed cœlitùs de Patris essentiâ corpus attulisse dicebat. R. verbo *Albanenses*.

3. De distinctione trium personarum in Divinis, asserunt Mennonitæ nullam fieri mentionem in Scripturâ, malè sentientes de Trinitatis Mysterio. R. verbo *Bogomilli*, *Deistæ*.

IV. Menofantus, Episcopus Ephesinus, unus eorum fuit, qui Concilii Nicæni decretis resistentes, Arii dogma probaverunt, vocem *Consubstantialis* improbantes in Symbolo. A Concilio Niceno anathematè jugulati, iterumque in Concilio Sardicensi fuit Menofantus damnatus, & ab Episcopali dignitate depositus. Ex Niceph. lib. 8. cap. 17.

Mercerus, diuturno carceri in Angliâ mancipatus fuit initio seculi 17. ob sequentes errores. Sanctum Baptismum blasphemabat, tanquam satanæ inventum. Non alium regenerationis modum, quàm in pedibus admittebat; ejus usum in ætate adultâ differendum exemplo Christi, qui in cœnâ discipulis suis pedes lavit. XVII.

Metaphoristæ. Metaphoristarum auctor, aut certè acerrimus desensor, fuit *Daniel Camerius*, minister Montiliensis, eloquio utique satìs facundus, sed ambitiosissimus, ac seditiosissimus, qui, ubicumque adesse contigit, dissensiones seminavit. Præfuit Vapincensi conciliabulo, celebrato in Delphinatu ab universis Calvinianæ sectæ ministris, anno 1603. & etiam alteri conventui, habito à Calvinistis apud Privatium, ann. 1612 demùm in obsidione Montalbana, anno 1621. cum quadam die, post injuriosissimam in Regem Ludovicum invectivam, concione publicâ, habitam, ad urbis muros, & propugnacula cum militibus, furore potiùs in religionem, quàm virtute bellicâ stimulatus se conferret, ad firmandos Calvinistas militantes in rebelli propugnatione, subito ictu tormenti æneі è castris regiis exploso, statìm miserrimè occubuit. Ex Spondan. ann 1603. XVII.

1. Dicebat Filium Dei non esse propriè Verbum, aut imaginem Dei Patris, sed tantùm metaphoricè. R. Ex Euangelio D. Joann. Item ex omnibus Scripturę testimoniis, in quibus Divinitas Verbi asseritur. Item, Verbum esse veram imaginem Dei Patris, expresśè asserunt sacrę paginę ad Rom. 8. 29. *Conformem fieri imaginis Filii sui.* 1. ad Corinth. *Quoniam imago, & gloria Dei est.* Item 1. ad Cor. 4. *Christi, qui est imago Dei.* Insuper habetur ad Colos. 1. *Qui est imago Dei invisibilis.* Tum quia, si Verbum esset tantùm metaphoricè imago

go

go Dei, non esset Deus, quod idem est, ac sentire cum Arianis. Vide verbo *Alogi*.

2. Dixit, veram Communionem fieri non solùm in usu Cœnę, sed etiam extra Cœnam; per quem dicendi modum, colligitur fuisse etiam Ubiquetarium. R. verbo *Ubiquistæ*.

3. Rejecit traditiones non scriptas, & cunctas sacrę Scripturę versiones exauctoravit. R. verbo *Biblistę*.

4. Dixit, esse veram hanc propositionem: *Corpus est Deus*, & in Cœnâ dixit, adesse corpus, quod est Deus. R. verbo *Metamorphistæ*.

XVI. METAMORPHISTAE. Pertinent ad factionem Sacramentariorum: prodierunt seculo 16. Ducē habent *Svvenckfeldium*. Ex Staphilo.

1. Afferunt Corpus Christi, postquàm ascendit in cælum, Deum esse factum, ita ut propriè dici possit: Corpus Christi est Deus. Quòd si ab ipsis quæratur, quomodo Corpus Christi adsit in Eucharistiâ, respondent, adesse quidem verum corpus, sed tale corpus tamen, quod sit Divina essentia, & Deus simpliciter, non caro humanæ naturæ consubstantialis. R. Nam contradictionem involuit ex omni principio, quòd creatura possit fieri Deus, tale est Corpus Christi, est enim creatura Dei: item, etiam in cælo Corpus Christi est materiale, sicut & sub speciebus Eucharisticis: ergo non potest esse Deus. Tum quia, hoc quòd est incipere esse Deus, omninò repugnat essentiæ Divinæ, quæ semper ab æterno fuit, & numquàm habuit initium. Tum quia in Eucharistiâ est verè, & realitèr Corpus Christi; sed si Corpus Christi in Eucharistiâ esset Deus, falsa esset propositio à Christo prolata in cœna; *Accipite, & manducate, hoc est corpus meum*. Sed amentiam hanc deferamus; nam cuivis in principiis fidei vel levitèr instructo, suppetent efficacissimæ rationes ad convincendos Metamorphistas. Vide verbo *Majestatici*.

III. METANGISMONITAE. Prodierunt circà annum 220. sub Imperio Eliogaboli. Dicti sunt Metangismonitæ, à voce Metangismon, quæ significat invasationem, sivè mixtio minoris vasis in majus. Asserebāt itaque, Filiū esse in Patre, tamquàm vas parvum in vase majori, ac si Filius non esset æqualis Patri: docet autem Ecclesia, quòd in Trinitate totę tres personæ sint coęquales. Confutavit hos hæreticos Diodorus Episcopus Nicomediensis. Ex Filastrio.

XVI. METHONYMICI. Sunt illi, qui verba consecrationis methonymicè, seu figuratè accipiunt. Ex Sandero.

Volunt, quòd panis propositus, carnem Christi ità exhibeat, ut unum pro alio accipiatur: sicut cum dicitur, Petra erat Christus. Hinc illa verba *Corpus meum* dicunt, significare signum corporis. R. Ex iis quæ dicta sunt contrà *Berengarium*, *Joannem Odechaselium*, *Joannem Wicleffum*, & alios Sacramentarios, ad probandam realem existentiam Corporis Christi in Eucharistiâ.

XI. MICHAEL CERULARIUS, Patriarcha Constantinopolitanus, successit Alexio, anno 1043. genere quidem illustris, sed genio turbulentus, in Romanam Ecclesiam cœpit debacchari ann. 1053. unà cū Leone Acridano, tempore Leonis Romani Pontificis, qui Michaelem, & Leonem vanitatis, & insultationis in Romanam Ecclesiam, eruditâ Epistolâ redarguit, missisque in Græciam à Leone Pontifice Legatis, ad conciliandā unitatem intèr Græcos, & Latinos, Legatorum colloquium Michael devitavit, & eorundem decretis parere recusans, nec resipiscens, multorum convictus errorum, in Templo S. Sophiæ, coram universo populo, & Clero, cum suis sectatoribus fuit excommunicatus. Capita accusationum, quæ in Ecclesiam inferebat Michael Cerularius, sunt sequentia num. 17. partim falsa, partim autem sancta, & protervè rejecta.

1. Quòd Latini azyma consecrantes, cum Judęis communicent, nec aptam assumant Eucharistię conficiendę materiam.

2. Quòd suffocata comedant.
3. Quòd barbas radant.
4. Quòd Sabbatis jejunent.
5. Quòd immundorum animaliũ carnibus vescantur.
6. Quòd Monachi Latini carnes edant.
7. Quòd Latini primam Quadragesimæ hebdomadam, nec non Quinquagesimę, carnium esu violent.
8. Quòd sacro Symbolo particulam *Filioque* addiderint, & malè de Spiritu sancto sentiant.
9. Quòd in sacra Liturgiâ hæc verba altâ voce proferant: *Unus Sanctus, unus Dominus Jesus Christus, in gloria Dei Patris per Spiritum sanctum.*
10. Quòd apud Latinos duo fratres, duas sorores ducant.
11. Quòd in Missâ, tempore communionis, Ministrorum, alter alterum osculetur.
12. Quòd Latini Episcopi annulis ornentur, ceu Ecclesiarum sponsi.
13. Quòd Latini Episcopi ad bellum proficiscantur, & manus suas humano sanguine contaminent.
14. Quòd mersionem unicam in Baptismo usurpent.
15. Quòd salem in os baptizandorum immittant.
16. Quòd nec Sanctorum Reliquias, nec sacras Imagines venerentur.

XIV. Michael de Caesena, de quo differit Wandingus, Generalis Ordinis Minorum, ob suam pertinaciam in sustinenda propositione hereticali circa paupertatem, exautoratus, unâ cum duobus iniquitatis sociis, (nempè Bonagratia Bergomensi, Converso Ordinis, qui Procurator constitutus ad defendendum Decretum Pseudo-Capituli Perusini, procaciter ausus est à sententiâ Pontificis appellare, & Guillelmo Ochamo Anglo, viro cæteròquin doctissimo, Scoti discipulo, & Nominalium scholæ Coriphæo, utique ob sua studia laudando, nisi hæc in malũ usum convertisset, ad defendendam scilicèt erroneam propositionem de paupertate) hæresim Gerardi Segarelli renovavit quoad illud, quòd asserebat, Christum, & Apostolos nihil habuisse proprium, neque in communi. Fuit à Joanne XXII. damnatus, & à præsidentia Religionis suæ depositus. Avenionem vocatus ad causam suæ hæresis dicendam, Ludovici Bavari protectione fretus, Pontificem contempsit, & Ludovico dixisse fertur: *Sustine me ense, & defendendam te calamo.* Avenione recedens, Pisas se contulit, & Antipapæ Petro Corbario adhæsit, non desistens consilia, & favores schismaticis continuò præbere; fuit enim auctor Bavaro, sententiam in Joannem XXII. verum Pontificem promulgandi Pisis, cum præmisisset concionem, in quà hæresis Summum Pontificem accusabat, ob Constitutiones de paupertate Christi, & Apostolorum, à Joanne Papa promulgatas. Sustinere contendebat Michael de Cæsena, quòd Christus, & Apostoli nihil jure proprietatis, & dominii, seu juris proprii, neque in speciali, neque in communi habuerint; quæ assertio, utpotè Scripturæ sacræ contraria, tanquàm erronea, & hæretica damnata fuit iteratis vicibus à Joanne XXII. Ex hâc assertione aliam deducebat Michael de Cesena, in quâ scilicèt asserebat, quòd Fratres Minores, utpotè Apostolicæ vitæ imitatores, nullum habere possunt dominium quarumcumque rerum, etiam earum, quæ usu consumuntur, sed habere tantummodò simplicem usum facti; dominio, ac proprietate rerum, Ecclesiæ Romanæ, ejusque Pontifici reservatâ: quæ propositio etiam à Joanne XXII. damnata fuit. Quis enim sanæ mentis non videat, quòd dominium ab usu facti separari non potest, maxime in esculentis, & poculentis? Quis, dicat unius frusti panis, unius ovi, quæ ad sustentandam vitam consumuntur à Fratribus Minoribus, dominium esse apud Pontificem, & usum apud comedentes? Certum est, quòd de rebus, quæ usu consumuntur, dominium ab usu facti separari non potest; hanc enim verita-

tem evincunt rationes scholasticæ. Meritò itaque, propter præfatas assertiones, damnationē subiit Michael de Cęsena, unà cū sectatoribus suis, qui præter prædicta futilia paradoxa, sustinebant etiam sequentia, nimirùm, Imperatorem posse Papam deponere, & depositum declarare. Sed jam verbo *Guillelmus Ocham* reprobatam exhibuimus hanc propositionem.

Huc spectant errores aliorum Minoritarum, qui facti, præcipuè in Siciliâ, à Religione Apostatæ, sub specie strictioris observantię, observantiam omnem abjecerunt, de quibus agit Spondanus, anno 1318. quorum audaciam Joannes XXII. reprimere curaverat, qui Pseudominoritę, cum sibi sapere viderentur, sed suprà modum insipientes, multis in materiâ fidei disseminatis erroribus, novam Religionem, seu potiùs satanæ conventiculam instituere præsumpserunt, constituto sibi capite, quodam Apostata Ordinis, & refuga, cui nomen erat *Henricus de Ceva*. Horum aliqui pertinaciores, & resipiscere renuentes, Massiliæ fuerunt combusti. Crediderim hos Apostatas fuisse germen Beguinorum, quos Clemens V. in Viennensi Concilio jam damnaverat; qui duas fingebant Ecclesias, unam carnalem, & maculatam, scilicèt Romanam: aliam spiritualem, quæ solùm apud ipsos esset: asserebant Sacerdotes, & Ecclesiæ Ministros, ità esse auctoritate destitutos, ut non possent Sacramenta conficere; Euangelium Christi in ipsis tātummodò esse completū, quod hactenus fuerat obtectum: se solos esse sinè peccato, &, qui eos non sequerentur, non posse salvari. Quibus figmentis etiam addebant sequentes errores.

1. Nullo pacto, aut eventu jurandum esse. R. verbo *Catharistæ*. Tum quia, in lege scriptâ legimus, Deum aliquando exegisse juramentum.

2. Nisi mulier virginitatem in matrimonio deperditam deploret, non posse salvari, quia matrimonium peccatum reputabant. R. Ex iis, quæ dicta sunt contrà *Adamitas*, & *Encratitas*.

3. Simplicem fornicationem non esse peccatum. R. verbo *Florinus*. Adde, quòd tertia assertio repugnat secundę; non enim minùs deperdi potest virginitas per simplicem fornicationem, posito quòd mulier sui juris sit, quàm per matrimonium, cum hoc discrimine, quòd, cum per contractum matrimonialem fiat mutua traditio corporum, uxorati convenientes non peccant, imò tenentur, si aliud non obstet, reddere debitum: in fornicatione verò, contrà jura naturæ in damnum prolis peccatur.

XVI. Michael Servetus. Ortus est anno 1531. novus Hæresiarcha Michael Servetus, Hispanus Tarraconensis. Cum diù Lutetiæ Parisiorum commoratus, operam dedisset medicinæ, indè in Africam se contulit, ad aquirendam Alcorani cognitionem, deindè cognitionibus aquisitis abutens, primùm favere cæpit Anabaptistis, mox Samosateni, Arii, & Macedonii plures renovavit errores, scripsitque libros septem contrà Sanctissimam Trinitatem, hoc titulo: *De Trinitatis erroribus libri septem, per Michaelem Servet, alias Revet, ab Aragoniâ, Hispanum*. Insuper, scripsit Dialogorum de Trinitate, libros duos. De justitiâ Regni Christi, capitula quatuor. Post multos per Europam, & Africam circuitus, Genevam appulit, ubi, Calvino instigante comprehensus, post multam cum Calvino disputationem, procurante eodem Calvino, qui Serveti doctrinam tamquàm blasphemam, & impiam improbaverat, vivus Genevæ fuit combustus. Hinc occasionem nactus Calvinus, tractatum scripsit, in quo probare nititur, rectè à Magistratu hæreticos pœna mortis puniri: ex quo factum est, ut Calvinus contrà se ipsum, & omnes sectarios processum damnationis composuerit, cum non minùs Calvinus cum suis sectatoribus, sit Michaele Serveto blasphe-

mus,

mus, impius & infidelis. Serveti doctrina Poloniam, Transylvaniam, & Hungariam infecit. Potiores Serveti errores sunt sequentes.

1. Baptismum parvulorum reprobabat, quem, privatâ solùm Pontificum auctoritate niti dicebat: detestandam illum appellabat in Regno Christi abominationem, & trigesimo solùm ætatis anno conferri debere asserebat. R. verbo *Anabaptistæ*, *Arcontici*, *Buccerus*, *Eleuthero-Papistæ*.

2. Magistratum omnem reiiciebat. R. verbo *Anabaptistæ*.

3. De Eucharistia sentiebat cum Sacramentariis, nimirùm, symbolum tantùm esse, & signum. R. verbo *Energici*, *Calvinus*, *Œcolampadius*.

4. In Sanctissimam Trinitatem blasphemus, dicebat, solùm Patrem esse Deum. R. Pluribus locis in hoc opere, ubi tam Filii, quàm Spiritus sancti Divinitas asseritur. Vide *Deistæ*, *Anti-Trinitarii*, *Arius*.

5. Christum esse personam tunc factam, cum homo factus est. R. verbo *Berillus*.

6. Spiritum sanctum non esse Deum, sed aliquid ex essentiâ Dei, levem solummodò, & tenuem aliquam auram, quæ in creatione Mundi primùm prodierit. R. verbo *Aeriani*, & *Airani*.

7. Deum in substantiâ suâ partes, & partitiones continere, ita confundens Creatorem, cum creaturâ, ut diceret, Deum in lapide esse propriè lapidem, in Leone esse propriè Leonem. R. Quia Dei essentia est indivisibilis; quod enim est divisibile, est mutationi obnoxium, non est Deus. Deindè, omne quod partes habet, est mutationi obnoxium, Deus autem est immutabilis, undè ipse dixit: *Ego Dominus*, & *non mutor*. Et David: *Tu autem idem ipse es*. Tum quia, si Deus in lapide esset propriè lapis, deberet dici posse ad convertentiam: Deus est propriè lapis: Lapis est propriè Deus; ex quo dicendi modo, patet quot sequerentur absurda.

8. Nunquàm fuisse in lege Deum adoratum, sed Angelos, Deum adumbrantes. R. Ex pluribus Scripturæ textibus, ex quibus evincitur Deum semper adoratum, & Angelos, ut Dei ministros, etiam in lege fuisse cognitos, ipsisque solummodò, tanquàm Dei ministris, honorem fuisse à Patriarchis, & Prophetis impensum: & si quando adorati, intentio tamen tendebat in Deum, ut ex ipsismet verbis Scripturæ patet. Preceptum insuper erat: *Dominum Deum adorabis*, & *illi soli servies*. Item in Psalmis, continuò de adoratione Deo exhibenda, & exhibitâ fit mentio.

9. Ob peccatum originis neminem damnari, eo quòd peccatum originis corpus tantùm, non animam inficiat. R. Nam decedentes cum peccato originis, damnari pœna damni, constat ex Euangelio, ubi legitur: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* Item, reprobatur ex iis, quæ dicta sunt contrà *Armenos*, *Arconticos*, & *Buccerum*, ad probandam necessitatem Baptismi. Insuper, homines antè redemptionē appellantur *Massa damnationis*, *Vasa iræ &c.* apud Apostolum, & antiquos.

10. Quòd anima antè vigesimum annum peccare nequeat.

11. Turcas, per orationes suas, promissiones Christi consequi posse.

12. Homines, sinè cognitione Christi, sub Euangelio salvari posse. Hæc, & similia figmenta propagavit Servetus, quæ ulteriori reprobatione non indigent, cum satis per se pateat, quantùm sint rationi dissona; quis enim nesciat, antè vigesimum annum homines à Magistratibus puniri? non autem possent esse pœnæ obnoxii, si non essent capaces delicti. Quis unquàm audivit, pueritiam, seu rationis non usum protrahi usque ad vigesimum ætatis annum, cum in pluribus experientia doceat, quòd etiam antè septimum annū malitia suppleat ætatem. Capax peccati est, quisquis sufficientem habet cognitionem boni, & mali, & declinat à bono cognito, ut faciat malum. Horrendum insu-

per eſt, quod dicit Servetus de Turcis; idem dicendum foret de quibuſcumque, quamcumque ſuperſtitionem profitentibus. Promiſſiones Chriſti non niſi iis, qui ſub lege Chriſti militant, à Chriſto ſunt factę; quare ſæpè inculcat Chriſtus, ut ejus mandata ſervemus: ſuos autem amicos, Chriſtus ſolùm eſſe declarat, quoſcumque præcepta ejus ſervantes: *Vos amici mei eritis, ſi feceritis, quæ præcipio vobis.* Cæterùm, ſi promiſſiones Chriſti conſequi poſſent, qui orant extra legem Chriſti, ſuperfluum fuerat, quòd Chriſtus legem Euangelicam inſtituiſſet, & ſatis erat, quòd orationem præciperet. Orationē autem ſolā non ſufficere ad ſalutē, probatum eſt contrà *Adelſium*. Ex dictis ſequitur, falſum eſſe, quòd homines ſinè agnitione Chriſti poſſint ſalvari, dummodò ſint agnitionis capaces; ſecùs eſt de amentibus, qui poſt ſuſceptum tamen Baptiſmum, ſalvantur in fide Matris Eccleſię, quę ſupplet eorū cognitionis defectui. Cęterùm expreſsè Chriſtus dixit: *Qui crediderit, & baptizatus fuerit, ſalvus erit: Qui non crediderit, condemnabitur.* Neceſſaria ergo eſt fides ad ſalutē; fides autem haberi nequit ſinè agnitione Chriſti; ergo falsū eſt, quòd ſinè agnitione Chriſti quis poſſit ſalvari, quod argumentū urgentiſſimè promovet S. Auguſt. lib. 3. contrà Julian. Pelagian. oſtendens, quòd, ſi potuerūt aliqui ſalvari ſinè fide in Chriſtum, evacuatū erit Myſteriū Crucis.

II. Millenarii, dicti ſunt, licèt impropriè, qui aſſeruerunt animas prædeſtinatas ad gloriam, non admittendas ad viſionem, niſi poſt extremum judicium. Hujus ſententiæ auctor fuit S. Papias, Hierapolitanus Epiſcopus in Aſiâ Minori, Joannis Senioris auditor, paulò poſt initium ſeculi ſecundi: cujus ſententiæ adhęſerunt & plures Sancti viri, ſed citrà hæreſim; nam cum tunc temporis, nondùm eſſet ab Eccleſiâ definita hęc quæſtio, ſcilicèt, an animę beatæ admitterentur ad gloriam antè, vel poſt diem judicii, liberum erat unicuique ſtare pro alterutrâ opinandi parte. Cum tamen nunc temporis definitum ſit ab Eccleſia, nempè à Benedicto XII. & in Synodo Florentina ſeſſ. ultima, & in Tridentina ſeſſ. 25. de invocatione Sanctorum, animas, quę purgatione non indigent, ſtatìm poſt mortem admitti ad gloriam, non ampliùs liberum eſt, citrà hæreſim, adverſam tenere ſententiam; quæ tamen adhuc diſtat ab errore Chiliaſtarum, qui propriè Millenariorum eſt, de quo actum verbo *Chiliaſtæ, & Cerinthus*, quem aliqui volunt fuiſſe Millenariorum primipilum, illorum ſiquidem, qui regnū Chriſti conſtituentes in oblectamentis mundi, dicebant regnum Chriſti cum electis, duraturum poſt judicium mille annis in Judæâ; cui ſententię cum pertinaciter adhęreret Apollinarius, à Damaſo Papa damnatus eſt. Itaque Millenarii, de quibus hic agimus, quorum auctor fuit Papias, quem ſecuti ſunt plures viri ſanctitate, & doctrinâ illuſtres, regnum Chriſti glorioſum, ſpirituale, æternumque credebant, aſſerentes tamen, animas poſt ſeparationem à corpore, quàdam felicitate fruentes, non niſi poſt extremum judicium, facta reſurrectione corporum, admittendas ad regnum æternum; & quia antè judicium adhuc plures anni intercedent, ideò Millenarii dicti, non niſi longum tempus ſignificare volentes per mille annos: animas autem introducendas ad regnum, à Chriſto paratum animabus juſtis poſt reſurrectionem, interim in loco à pœnis immuni à Deo cuſtodiri aſſerebant: qui dicendi modus, nunc ab Eccleſiâ damnatus, ut dictum eſt, ulteriùs reprobatur auctoritate plurium Sanctorum, aſſerentium animas purgatas, vel ſinè labe ſeparatas à corpore, non expectare ultimum judicium, ut admittantur ad gloriam; intèr quos apertè S. Bernardus ſerm. 2. de S. Malachiâ, aſſerit hunc Sanctum introductum ad gloriam: *Non immeritò hodie S. Malachias in conſortium Angelorum recipitur, quando pari*

cum

cum Angelis gloriâ, & felicitate lętatur. Sed etiam ex verbis à Christo dictis Latroni in Cruce morienti Luc. cap. 23. *Hodie mecum eris in Paradiso*, apertè constat animas justas statim introduci ad gloriam, sicut animę reprobæ statim introducuntur ad pœnam: Legitur enim Luc. 16. *Mortuus est dives, & sepultus est in Inferno*. Item Psal. 126. *Cum dederit dilectis suis somnum, ecce hæreditas Domini*. Ergo justi, statim post decessum hęreditatem Domini consequuntur. Auctoritates autē Scripturæ, quæ à Millenaris adducuntur, ad probandum animas justas statim non introduci ad gloriam, intelligendę sunt de gloriâ completâ, quę non habebitur quoad corpora, nisi post judicium, quando etiam corpora per dotes gloriosas, unâ cum animabus glorificabuntur. Dissimulandum tamen non est, ut jam monui, in primis Ecclesiæ seculis, non paucos ex Catholicis Scriptoribus, Justinum, Irenęū (quibus adstipulatur Tertullianus) Nepotē, Pręsulem Ægyptium, Lactantium, Severum, Sulpitium &c. videri in eâ mente, ac sententiâ suisse, nimirùm, Sanctos non nisi post generalem corporum resurrectionem, ad intuitivam Dei visionem, esse admittendos. In quam sententiam, 14. Ecclesię seculo, plus æquo adhuc propensus fuisse videtur Joann. XXII. qui tamen nihil ex Cathedrâ definiens, & ad credendum Fidelibus proponens, solùm ut privatus doctor locutus fuit in hâc materiâ; nec quidem affirmando, sed per modum privatę interlocutiônis insinuando: quâ de re vide Joann. Villan. lib. 10. histor. cap. ultimo; morti verò proximus, germanum veritatis (nondùm definitę) sensum authenticè expressit, veritus, ne aut sinistra sententia, ejus nomini fieret aliquando injuriosa, aut se eam definitivo modo docuisse putaretur. Vide etiam Raynald. anno 1334. num. 37. Inde tamen non est inferendū pręfatos Scriptores hęreticos fuisse, nam cū hæc quæstio nondū esset eliquata, & ultimo Ecclesiæ judicio definita, hæreseos incusari non debent, quicumque sinè pertinaciâ eam propugnabant; hęresis quippe nascitur ex pertinaciâ, quâ error ab Ecclesiâ proscriptus defenditur, ut egregiè innuit S. Augustinus Epistola 43. alias 162. cap. 1. num. 1. *Qui sententiam suam, quamvis falsam atque perversam, nulla pertinaci animositate defendunt, quærunt autem cautâ sollicitudine veritatem, corrigi parati, cum invenerint, nequaquàm sunt intèr hæreticos deputandi*.

Quia verò S. Doctor noster Mellifluus Bernardus contrarium alicubi docuisse videtur, nimirum justorum animas, licèt plenè purgatas, nonnisi post generalem corporum resurrectionem æterna felicitate potiri, ideò opere pretium est tam eximium Doctorem ab hoc errore, licèt suo tempore non damnato, vindicare, ne, & ipse in erroris patrocinium assumatur. Igitur S. Doctor, serm. 2. in festo omnium Sanctorum, de statu piorum post mortem verba faciens: *Jam verò*, (inquit) *consumato militiæ tempore, gaudium habent Sancti, etiam in spiritu suo, donec adveniat dies illa, quâ introire mereantur in gaudium Domini sui. Interim quippè sub altari eos esse, & non suprà, ipse vos doceat, qui, ut scribit in Apocalypsi, sub altari ipso eorum etiam voces audivit. Adhùc ergo signatum est super eos lumen vultus Domini: & licèt non plenam, habent tamen lætitiam multam in corde suo, donec veniat dies illa, quâ implebit eos lætitia cum vultu suo. Interim, inquàm, convertuntur animæ illæ in requiem suam, donec veniat dies, quâ introire mereantur in requiem Domini.* Tria hìc dicit S. Bernardus. 1. Animas illas Sanctorum, post mortem esse sub altari, non suprà. 2. Adhùc super eas signatum esse vultum Domini, quod certè visionem abstractivam, non verò intuitivam videtur designare. 3. Eas lætitiam quidem habere, donec veniat dies illa, quâ Deus implebit eas lætitiâ cum vultu suo; ergo ante diem illam vul-

tu Dei, seu visione intuitiva non fruuntur.

2. Sermone 3. in eodem festo num. 1. tres distinguit sanctarum animarum status: primum in corpore corruptibili; secundum sinè corpore; tertium in beatitudine consumatâ. Primum in tabernaculis; secundum in atriis; tertium in domo Dei, tum addit: *Jam multi ex nobis in atriis stant, expectantes donec recipiant corpora sua, donec impleatur numerus fratrum. In illam enim beatissimam domum, non sinè nobis intrabunt, nec sinè corporibus suis: id est, nec Sancti sinè plebe, nec spiritus sinè carne, neque enim præstari decet integram beatitudinem, donec sit homo integer cui detur; nec perfectione donari Ecclesiam imperfectam.* Animæ porrò illę, quæ sunt in atriis, non in domo, Deum intuitivè nundum vident.

3. Sermone 4. in codē festo, per altare, de quo S. Joannes in Apocalypsi, intelligit humanitatem Christi, sub quâ Sancti requiescunt, donec ad claram Dei visionem admittantur; sic enim loquitur: *Altare ipsum, de quo nobis habendus est sermo, nihil aliud arbitror esse, quàm corpus ipsum Domini Salvatoris. Interìm ergo sub Christi humanitate feliciter Sancti quiescunt, in quam nimirum desiderant etiam Angeli ipsi prospicere, donec veniat tempus, quando jam non sub altari collocentur, sed exaltentur super altare. Sed quid dixi? numquid humanitatis Christi gloriam, non dicam hominum, sed vel Angelorum assequi poterit quis, nedum superare? Quonam igitur modo super altare dixerim exaltandos eos, qui nunc sub altare quiescunt? visione utique, & contemplatione, non prælatione. Ostendet enim nobis Filius semetipsum, non in formâ servi, sed in formâ Dei. Ostendet nobis Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, sinè quâ nimirum visione, nihil sufficeret nobis. Undè Beatus Joannes in Epistolâ suâ: nunc inquit, Filii Dei sumus, sed nundum apparuit quid erimus, scimus autem, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est.* Docere hìc videtur apertè S. Bernardus, Sanctos sub altari, hoc est humanitate Christi quiescentes, posteà super altare exaltandos; atque tunc Deum esse visuros, sicuti est in se, eà nimirùm visione, de quâ loquitur S. Joannes, quæ certè intuitiva est; ergo antequàm exaltentur super altare, hoc est antè generalem corporum resurrectionem, Sancti, Divino conspectu apertè non fruuntur.

Ad hæc S. Bernardi testimonia, dico, mentem S. Doctoris esse, animas Sanctorum perfectâ & consumatâ beatitudine donandas non esse, nisi post corporum resurrectionem, ut constat ex Serm. 2. num. 4. *Licèt* (inquit) *non plenam, habent tamen lætitiam multam*; Et num. 8. *Est ergo multitudo dulcedinis, quę abscondita est, magna quidem, & magna valdè, nec dum tamen perfecta*; Et posteà: *Ad requiem, exutę à corporibus animę sanctæ, protinus admittuntur: ad plenam autem gloriam regni, non ità*: Et Serm. 3. num. 1. *Neque enim præstari decet integram beatitudinem, donec sit homo integer, cui detur; nec perfectione donari Ecclesiam imperfectam.* Et num. 2. *Ipsarum sinè corpore compleri lætitia, perfici gloria, consumari beatitudo non potest... ut nec dum tota earum affectio liberè pergat in Deum, sed contrahatur quodammodò, & rugam faciat, cum inclinatur desiderio corporis.*

Vides igitur in his locis, undè obiectio petitur, resolutionem contineri. Ex quibus facile est ad singula respondere.

Ad 1. itaque. Animæ sunt quidem sub altari, sed non privantur visione Dei simpliciter intuitivâ, sed tantùm gloriâ perfectâ, & integrâ, quæ dicit corpus, simul cum animâ glorificatum.

Ad 2. Super eas signatum quidem est lumen vultus Domini, sed modo longè perfectiori, quàm in viatoribus: istis abstractiva, illis clara, & intuitiva Dei visio conceditur.

Ad

Ad 3. Post resurrectionem Deus, lætitiâ quidem vultus sui plenâ, integrâ,& consumatâ implebit Sanctos, sed anteà fruuntur eâ lętitiâ inenarrabili, quæ ex claro, & intuitivo Dei conspectu nascitur.

Ad testimonium ex serm. 3. patet ex mox dictis respōsio: Sancti in atriis, seu sub humanitate Christi collocati, nundum sunt in domo, per visionem scilicet completam, & consumatam, conceditur:per visionē simpliciter intuitivā,negatur.Eadē est responsio ad id,quod ex serm.4. opponitur; Sancti nempè, qui sunt sub altari,posteà cum exaltati fuerint super altari, Deū visuri sunt modo perfectiori, quàm antè, concedo: Deum simpliciter visuri sunt,negatur;visio enim illa Dei clara, & intuitiva plures habet perfectionis gradus: est autem S.Bernardi sententia, etiam intensivè, & quo ad gradus augendam esse Sanctorum fœlicitatem post generalem corporum resurrectionem.

Cæterùm, S.Bernardum admisisse Sanctos plenè purgatos, statim post mortem æterna beatitudine donari, colligitur etiam ex ipsius epistolâ 374. ad fratres de Hiberniâ,ubi alloquens S. Malachiam, sic ait: *Absit ut tua nunc, o Anima sancta, minùs efficax æstimetur oratio, quando præsenti vividiùs supplicare est majestati, nec jam in fide ambulas, sed in specie regnos. Absit ut imminuta, nedum exinanita tua illa, tam operosa Charitas reputetur, cum ad fontem ipsum Charitatis æternę procumbis, pleno hauriens ore,cujus,& ipsa priùs stillicidia sitiebas.*

I. Minaei. Nova Nazarçorum hæresis,post cladem Jerosolymę,in Borræorum regione Decapoli, & Bazanitide emersit; isti Christo credebant, & Euangelium Matthæi adhibentes, circumcisionem retinebant. Dicti sunt etiam *Nazaræi*, ut testatur D.Hieronymus, epist.89. contra quos scripserunt Justinus, Irenęus, Origenes, & plures alii.

XVI. Ministri Calviniani, undè sic dicti. Inter tres primos discipulos, quos ad dissemin andam suam hæresim Calvinus adhibuit, unus fuit, cui nomen *Bonus homo*. Hic in Pictaviensi Academiâ institutiones juris in Ministrariâ legebat: Ministraria nuncupabatur juris auditorium, in quo præfatus *Bonus homo* institutiones explanabat. Quaproprter non alio,quàm *Ministri* nomine,*Bonus homo* à Calvino appellabatur; ex quo factum est, ut omnes Calvinianę hęresis disseminatores, *Ministri* nuncupari cæperint, & usque in hodiernum diem, *Ministri* nuncupentur. Ex Spondan. ann.1534.

Misericordes, fuerunt quidam hæretici Origenistæ, qui in alium extremum errorem, Prædestinatianis è diametro contrarium lapsi sunt, de quibus S.Augustinus lib.21.De Civit. Dei cap.18. hæc ait: *Illi multò majorem misericordiam Deo tribuunt,erga hominum genus. Dicunt enim de malis, & infidelibus hominibus divinitùs quidem verum prædictum esse, quòd digni sint pœnâ; sed cum ad judicium ventum fuerit, misericordiam esse superaturam:donabit etenim eos,(inquiunt) misericors Deus precibus, & intercessionibus Sanctorum suorum.* Extendebant ergo illi Divinam misericordiam, ac beneficium mortis Christi ad damnatos homines, quos à suppliciis suis aliquando liberandos, & æternâ vitâ donandos esse confidebant, contrà sententiam Christi in illos latam, Matth. 25. *Ite maledicti in ignem æternum*; & contra Ecclesię fidem in Symbolo S. Athanasii assertam,*& qui bona egerunt ibunt in vitam æternam,qui verò mala,in ignem æternum.* Plures eorum ordines distinguit ibidem Sanctus Doctor, capitibus 19. 20. 21. 22. Alii ex hâc sectâ, ab æterno supplicio etiam infideles liberandos, asserebant. Alii eos tantùm,qui Christi Baptismate abluti, participes corporis ejus facti fuissent, in quâcumque hæresi, vel impietate permanserint. Alii, omnes, & solos Catholicos, qui in Ecclesiâ Catholicâ perseverassent, quamvis in eâ malè viventes. Alii denique putabant eos tantummodò arsuros illius æternita- III.

te

æ supplicii, qui pro peccatis suis facere dignas eleemosynas negligunt, juxta illud Jacobi in sua Epistolâ canonicâ, cap. 2. *Judicium enim sinè misericordia illi, qui non fecit misericordiam*. Hos omnes solidè, more suo refellit ibidem S. Doctor.

Molinaei. Vide *Carolus Molinaeus*.

Moltnos. Vide *Quietistæ*.

II. Monarchici. A' quodam viro hæresiarchâ, cui nomen Praxeas, & viguit cadēte seculo secundo, prodierunt hæretici, dicti Monarchici, eò quòd dicebant, in SS. Trinitate unam tantùm esse personam. R. verbo *Bogomili*. De his agit Tertull. adversùs Praxeam.

XVI. Monasterienses. In Monasterio, Westphaliç urbe, anno 1534. pullulavit hęc Anti-Lutheranorum secta, Duce Joanne Bocheldi Sartore Leidensi, qui in cœna omittenda esse dicebat illa Domini verba: *Hoc est Corpus meū*, & eorum loco hæc substituit: *Accipe, ede, memento Domini*. Ex Lindano.

Monoselitae. Vide *Bonosiani*: Bonosus fuit etiam dictus Monosus.

VI. Monothelitae, atque Monophysitae. Græca vox *Monothelita*, Latinè valet *unius voluntatis*, sicut *Monophysita*, à *Mono*, quod est unus, & *Physi*, quod est natura, derivatur. Emerserunt paulò post initium seculi sexti, & ex Philoponi Grammatici Alexandrini doctrinâ, propagata creditur Monophysitharum hęresis; ipse enim contra Severum hæreticum disputans, asserebat, factâ unione hypostaticâ, non ampliùs duas, sed unam tantùm compositam esse naturam in Christo: ex hoc errore prodiit alius legitimus ejusdem fœtus, nempè Monothelitarum, unam dumtaxat prędicantium in Christo operationem, & voluntatem. Vide Baron. ad ann. 535. num. 81. Detecta autem est hæc impia hæresis sub Heraclio Imperatore, anno 622. fautore Cyro, Phasidis Lazorum Metropolitano, & Sergio Constantinopolitano Episcopo, Heraclii amicissimo, qui prętextu uniendi Ecclesiam Græcam, quæ in plures factiones diversorum hæreticorum erat divisa (maximè occasione hæresis Nestorianæ, duas in Christo personas fingentis) persuasum fecit Imperatori, bonum esse ad extirpandas omnes, tunc in Oriente vigentes hæreses, unicam tantùm in Christo asserere voluntatem, sub quo specioso velamine pacis, error impius obtectus, faciliùs fuit Imperatori insinuatus, & indè eodem fautore propagatus: insinuaverant quippe Cyrus, & Sergius Imperatori, facilè hæreticos omnes in sua ditione existentes uniri posse, si duarum voluntatum, & operationum doctrina supprimeretur, & in Christo, tantùm *Dei virilis* voluntas, & operatio diceretur: ex quo dicendi modo, duarum in Christo naturarum exacta professio promulgaretur, quà fieret, ut Deus, & homo Christus crederetur, unaque ejus persona; quatenùs ex duabus naturis quædam tertia crederetur consurgens, unaque propterea ejusdem voluntas annuntiaretur; sed Cyri, & Sergii dolum statim detexit Sophronius Monachus, & impugnavit errorem, in quem jam miserrimè prolapsus Imperator, in ejusdem favorem promulgavit edictum, quod nuncupatum est *Ecthesis*, meritò damnatum à Romanis Pontificibus, nempè Severino, Joanne IV. ab universâ Ecclesia Orientali, & Occidentali, in Synodo Cypria, & Romana; & demùm in sexta Synodo Œcumenicâ plenissimè confutati fuerunt Monothelitæ, sicut & Martinus Papa in Synodo Lateranensi damnavit *Typum*, à Constante Imperatore promulgatum, in quo Imperator prohibebat (quod anteà minùs cautè, desiderio tamen vitandi contentiones, quibus errores crescere solent, mandaverat privatis literis Honorius Papa) utrique parti, scilicet tam Catholicæ, quàm hæreticæ, ne quæstionem de una, aut duplici voluntate in Christo facerent, sed sub silentio præterirent, quod erat re ipsa confundere sententiam Catholicam, asserentem duplicem voluntatem, & operatio-

nem

nem in Christo. Monothelitę, Œcumenicę Chalcedonensis Synodi reprobantes decreta, collegerunt conciliabulum, in quo ausi sunt illam condemnare, ut:

1. Unicam tantùm voluntatem, & operationē asserere possent; quòd, licèt voluntas humana sit in Christo, hæc tamen nullas habeat humanas operationes; &, non modò negarunt operationem creatæ voluntatis in Christo, sed etiam operationem creati intellectus; undè omnem operationem Christi vocarunt *Theandricam*, id est, *Dei humanam*, seu *Dei virilem*, quod significat, quòd voluntas humana in Christo, ita unius omninò virtutis, & actionis sit cum Divinâ, ut sicut Christus est homo Deus, ita omnes operationes ejus sint indivisim *Humano-Divinæ*. Itaque, sicut credimus unitatem personæ, adstruebant illi unitatem naturæ compositæ, & unitatem veluti compositarum potentiarum; non secùs ac in nobis actiones sensibiles, à corpore simul & anima sunt. R. Joan. 5. *Non quęro voluntatem meam, sed ejus, qui misit me*. Item ex eo, quod legitur: *Non mea voluntas, sed tua fiat*, colligitur duas esse voluntates in Christo; nam voluntas Divina ejus, eadem est cum voluntate Patris. Tum quia, si Christus non assumpsisset cum proprio actu humanam voluntatem, inintelligibile esset, quâ voluntate factus fuisset obediens Patri, cum non possit esse obediens Patri per voluntatem Divinam, quâ æqualis est Patri; obedientia autem est inferioris voluntatis. Sed ex pluribus etiam Scripturę testimoniis evincitur, in Christo esse voluntatem humanam; dixit enim: *Desiderio desideravi manducare hoc pascha*; sed non desideravit quâ Deus, ergo quà homo; ergo tale desiderium fuit desiderium voluntatis humanæ. Plura alia ad rem, missa facio, facilè cuivis obvia in sacris Paginis. Quia tamen hujus erroris origo, illa fuit Monosophitarum hæresis, cui & veluti principio Monothelitæ magna ex parte adhęrebant; ipsam etiam reprobare juvat ex ipsis verbis Domini, qui dixit: *Pater major me est*. Si enim non duæ in Christo naturæ, sed una tantùm consideranda esset, ex Divinâ & humanâ resultans, non posset dici Pater major Filio, quia nulla natura esset, secundùm quam Pater esset major. Quemadmodùm, quia natura humana componitur ex corpore & animâ, non potest dici quòd anima sit major, quàm humana natura; nulla enim pars est major, quàm compositum. Esset ergo in Christo natura Divina pars totius compositi naturæ Christi, & ità, non major natura Divina, quàm tertia illa conficta Monophysitarum natura. Adde, execrabilem errorem esse, trahere Divinam naturam in compositionem, quia est tollere ab ipsâ summam rationem actualitatis, & perfectionis. Deindè, dato errore Monophysitarum, nec Christus esset homo; imò nec esset absolutè dicendus Deus, quia totum compositum ex partibus, nō suscipit partium denominationem; sicut homo non est corpus, nec anima ex quibus componitur; sed tertium quid. Credimus ergo secundùm fidem in Cristo unitatem personę, distinctionem naturarum, nullâ admissâ compositione, aut confusione earum: credimus duas voluntates Divinam, & humanā; operationes proprias utriusq; naturæ, & voluntatis, ac etiam operationes *Theandricas*, seu *Deiviriles*, quæ licèt essent humanæ, se habebat tamen in illis natura humana Christi ad Divinam virtutem, tanquam instrumentum ad motorem. Vide S. Thom. 3. part. q. 19.

MONVIMUS, de quo mentionem facit Theodoretus hęretic. fabul. lib. 1. fuit natione Arabs. Ex scientiâ Arithmeticâ occasionem accepit suam formandi hęresim: in quo autem consisteret non exprimit Theodoretus. II.

MONTANUS, in Mysiâ Phrygiæ, quæ nuncupatur Ardaban, ortum habuit, circa annum 180. Hic, cum esset Eunuchus, baptizari voluit, sed insatiabili preæminentiæ in alios cupiditate vexatus, prophetam agere cæpit, nactus ad eam rem duas, quas seduxit II.

mulierculas, Priſcillam, & Maximillam, quas à ſuis maritis abduxit, & prophetare docuit. Dicti ſunt Montaniſtę etiam *Cathaphryges*, eò quòd ſectę auctor Montanus, eſſet ex Phrygia. Statìm Montaniſtis (ſed fruſtrà) conati ſunt ſilentium indicere Epiſcopi Orthodoxi. Naſcentem Montani hæreſim Gallica Eccleſia proſcripſit, contra quam eruditè ſcripſerūt Apollinaris, teſte Euſebio, Apollonius, Miltiades, & Serapion. In pluribus etiam Aſiæ Conciliis damnati ſunt Montaniſtæ,qui proindè ſchiſma fecerunt, cujus caput erat Montanus,cum ſuis propheti ſſis. In Montaniſtarum Eccleſiâ, etiam mulieres ad Sacerdotalem dignitatem admittebantur, & Epiſcopi, non niſi tertium locum obtinebant in eorum conventiculis.Tandem Montanus cum Maximillâ, poſt propagatam hæreſim, quę ad plures annos Eccleſiam vexavit, laqueo ſe ſuſpendit.Sed, & in ipſo ſectę Montani exordio,ejus aſſeclæ inter ſe ſciſſionem fecerunt, & eorum unuſquiſque, ex ſuo nomine ſectam confecit, ùndè alios *Phrygas*, alios *Proclianiſtas*, à Proclo, alios *Eſchinentes* ab Eſchine, dictos fuiſſe comperimus: dicti ſunt etiam Montaniſtæ, *Tranſcodrugitæ*, *Perticonaſatę*, *Quintillianiſtę*, *Priſcillianiſtæ*, *Pepuziani*, de quibus ſub proprio nomine agemus. Huic hæreſi, magno Eccleſiæ Catholicæ luctu, adhæſit ex parte Tertullianus, vir alioqui ſapientiſſimus, & de Orthodoxa fide optimè meritus; ſed non omnes Montaniſtarum errores eſt amplexatus; quandoquidem Cataphryges, etiam ille hæręticos appellat, lib. de præſcript. adversùs hæretic. cap. 52. Montanus ſe Paracletum eſſe jactabat. Nova jejunia obſervanda ſtatuit, tres ſcilicet quadrageſimas. Funeſta etiam Sacramenta inſtituiſſe fertur, pręcipiens,ut pugione ſāguis ab infante extorqueretur, & ex hoc ſanguine, cū farina mixto,panem effici,&Euchariſtiam offerri; quòd ſi infans vulneratus,moreretur,tanquā martyr colebatur: ſin verò erat ſuperſtes,pro magno Sacerdote, & Propheta venerabatur.

1. Montaniſtæ pro libito matrimonia ſolvebant. R. verbo *Abſtinentes*, & *Armeni*:

2. Secundas nuptias damnabant. R. Ex Concil. Nicæno primo, in quo, Canone 8. ſtabilitum eſt, Bigamos non eſſe fugiendos; quod non decreviſſent PP., ſi ſecundæ nuptiæ eſſent illicitæ. Item ex Concil. Florentino, in inſtructione Armenorum. Inſuper Abraham mortuâ Sarâ duxit ſecundam uxorem, cui nomen Cetura, ut conſtat Geneſ.25. Ruth, mortuo primo viro Nemo,nupſit Booz.Sara uxor Tobiæ habuit ſucceſſivè plures viros. Ex epiſt. ad Rom. cap.7. conſtat ſecundas nuptias non eſſe prohibitas;ſicut etiam ex Epiſt. 1. ad Corinth. & ex prima ad Timoth. ubi Apoſtolus hortatur viduas, ut potiùs nubant, quàm periculo incontinentiæ ſe exponant. Vide verbo *Græci*.

3. Dicebant, nuſquam in perſecutione fugiendum eſſe, ſed martyrium expectandum. R. ex verbis Chriſti: *Si perſecuti vos fuerint in una civitate, fugite in aliam*. Tum quia, Chriſtus jubet quidem,ut fidem profiteamur coram perſecutoribus, non autem vetat, quin perſecutionem fugiamus, quod à pluribus Sanctis fuiſſe factum, comprobant Eccleſiaſticæ hiſtoriæ.

4. Baptiſmi formam corrumpebant, & mortuos baptizabant. R. Nam formam baptiſmi eſſe: *Ego te baptizo in nomine Patris,& Filii,& Spiritus ſancti*, patet ex pluribus Conciliis, & ex ipſo Chriſti præcepto, qui juſſit Apoſtolis baptizare in nomine Patris, & Filii,& Spiritus ſancti,ſicut legitur Matth. ultimo. Concilium Nicænum primum juſſit Cataphrygios ad Eccleſiam redeuntes iterum baptizari, quia Cataphrygii eſſentialiter variabant prædictam formam baptiſmi: *Ego te baptizo &c.* ergo Eccleſia ſemper docuit, præfatam formam eſſe veram formam,& invariabilem. Damnati etiam fuerunt Cataphrygi, qui mortuos baptizabant, in Cōcilio Carthaginenſi tertio,anno 397.Tum quia baptiſmus eſt inſtitutus ad delendam

cul-

culpam,quæ afficit animam, non verò cadaver; ergo cadavera nequeunt baptizari. Tum quia, anima illius, qui sinè baptismo moritur, statìm introducitur ad locum sibi paratum,neque ampliùs est capax remissionis culpæ; ergo frustrà mortui baptizantur.

5. Dicebant, semel lapsos, nunquam posse consequi salutem, quare omnem tollebant virtutem Sacramenti Pœnitentiæ. R. Nam frustrà Christus instituisset Sacramentum Pœnitentiæ, si semel lapsi, salutem consequi non possent. In sacris Paginis peccatores sæpè hortantur ad pœnitentiam,ut misericordiam consequantur, quod foret superfluum, si Deus non parceret peccatoribus. Venit Christus quærere peccatores. Negare salutem peccatoribus pœnitentibus, idem est, ac negare misericordiam in Deo, qui tamen super omnia misericordiæ attributum exaltat.

IV. MONTENSES, dicti sunt Donatistæ, qui in montibus propè Romam habitabant.

XVI. MONTZERICI. Thomas Montzerus, Stolbergensis, unus ex præcipuis Enthusiastarum coriphæis, concionator Alsterensis in Thuringia, ex Sacerdote Catholico non mediocris doctrinæ, factus hæreticus Lutheranus, vitam agens apparenter austeram, bellum rusticorum commovit,de quo copiosè agit Spondanus anno 1523. & anno 1525. Deindè à Luthero segregatus, acerrimè contra eundem scripsit, sugillans eum, quòd non nisi carnalia saperet. Montzerus autem captus est in bello ab ipso excitato Franchenchusii, & Multhusium ductus, unà cum *Pfeifero* apostatâ ejus collegâ, ibidem capite plexus est;cum primùm errores suos revocasset,& susceptis reverenter Sacramentis, plura signa dedisset resipiscentię; persistente tamen in sua pertinaciâ Pfeifero. Scriptum publicaverant Enthusiastæ in Sveviâ,auctore Montzero, in duodecim articulos distinctum, quibus petebant, ut sibi facultas esset eligendi ministros Ecclesiasticos, eosdemque ad libitum destituendi-Decimæ darentur tantùm ex frumento in usum eorundem ministrorum pauperum, & publicę rei: liberi ita essent, ut solùm obtemperarent mandatis Dei, & Magistratus abiicerent; quæ quidem, & similia ab Enthusiastis proposita, congregato valido rusticorum exercitu, per fas, vel nefas observari contendebant. Hoc scriptum, Lutherus etiam approbavit, sed paulò post improbavit, cum scilicet conspexit rusticorum exercitum profligatum, & de rusticis cæcidisse supra centum millia: tunc videns Lutherus, qui tempori inserviebat, non religioni, rusticorum debellationem, & timens Principum gladium, contra rusticos calamum acuit.

MORINUS Simeon, sinè sacrarum scientiarum lumine, articulos fidei scrutari ausus, plures impegit in errores anno 1647. Librum edidit, cui titulus: *Cogitationes Morini*, in quo Quietistarum deliramenta inseruit. XVII.
Joannes de Marets, Morini doctrinæ acquiescere simulans, ejusdem errores detexit, quà de re convictus Morinus,igni fuit adjudicatus anno 1663. Se tertia die à mortuis resurrecturum promiserat, quapropter plures ex vulgo, triduo ad ejus cineres vigilarunt, resurrectionem Morini, sed frustrà expectantes. Dixerat insuper brevi Ecclesiam reformandam, & totum mundum veram suscepturum fidem,sed hanc reformationem faciendam per novum Christi adventum, qui in Morini glorioso corpore apparuisset, multis sociatus electis.

1. Neque per enormia peccata amitti gratiam effutiebat. Rep. ex incompossibilitate, quam habent peccatum lethale,& gratia; gratia enim facit necessariò hominem amicum Dei: peccatum verò, Dei inimicum hominem constituit: si per peccatum non amitteretur gratia,homo simul, & semel esset Dei amicus, & inimicus, quod infert contradictionem.

2. Dixit, in omnibus sectis esse aliquos electos, & membra veræ Ecclesiæ. Rep. quia Ecclesia est congregatio fidelium: sed qui profitentur

aliam religionem,præter Catholicam, non sunt fideles; ergo neque esse possunt membra verę Ecclesiæ; qui enim vult esse membrum de corpore,debet unionem habere cum corpore:sed hæretici nullam habent unionem cum corpore, scilicet cum Ecclesiâ. Patet etiam ex epist. ad Titum 3. *Hæreticum hominem post unam,& secundam correptionem devita &c.* quibus verbis Apostolus præcipit Tito, ut hæreticum devitet, quod certè non faceret, si hęreticus esset adhuc intra Ecclesiam, & Ecclesiæ membrum. Item ex Concil. Nicæno cap.18. & 19.permittitur hæreticis redire in Ecclesiam, si velint; ergo hæretici sunt extra Ecclesiam, & consequenter, qui aliam profitetur religionem, præter Catholicam, esse nequit membrum verę Ecclesię. Sed,neque schismatici sunt membra Ecclesiæ, quia unionem non habent cum capite Ecclesiæ, scilicet Romano Pontifice; ratiò enim Ecclesiæ postulat, quòd sit una unione membrorum inter se, cum suo capite; ideò legitur Joann. 10. *Unum ovile*; ad Rom.12. *unum corpus*,hanc unitatē verò,tollit schismaticus. Sed, neque excommunicati sunt membra Ecclesiæ, quia privati sunt omni commercio cum Ecclesiâ, quod constat ex jure canonico, Canone. *Canonica instituta.*

XVI. MORISONUS,professione Medicus, unà cum Sampsone, cadente seculo decimo sexto, fuit præcipuus instaurator erroris, quem Anglicani profitentur, scilicet, eorum Regem, vel Reginam Regnum administrantem, esse caput totius Ecclesiæ immediatè post Jesum Christum, tam in causis spiritualibus, quàm temporalibus. Vide *Laicocæphali.* De Morisono agit Sanderus.

MOSCOVITAE. Vide *Rutheni.*

V. MOYSES FALSUS IN CRETA. Apparuit in Insulâ Creta anno 432. qui se verùm Moysen esse jactabat, & eundem esse, qui Judæos per mare rubrum conduxerat; idem prodigium se renovaturum promittens Judæis, insulæ Cretæ habitatoribus,ut iterùm ad terram promissionis reduceret. Pseudo-Prophetæ facti nimis creduli incolæ Cretæ, omnia abdicarunt, ut novum Moysen sequerentur: cum ad mare pervenissent, eodem jubente, primi, qui aderant, se præcipites in mare dederunt infeliciter in aquis pereuntes; quod, cum qui sequebantur, discernerent, seque à Pseudo-Prophetâ delusos conspicerent, eundem occidere parabant, quando Pseudo-Propheta ab eorum oculis evanuit; undè aliqui dœmonem sub humana specie,fuisse Pseudo-Prophetam sunt arbitrati.Ex Socrate Eccles. hist. cap.38.

II. MOYSENITAE. Mentionem facit S. Epiphanius hæresi 55. de quibusdam hæreticis, qui in Arabiâ petreâ Moysen, Deum esse putabant,propter Divina signa, quę fecerat. Hos hæreticos, probabile est, fuisse Melchisedechianis coævos, & consequenter, viguisse cadente seculo secundo.

I. MUNDANITAE, sunt illi,qui mundum non mutari, sed in eodem statu semper permansurum asserunt, etiam post resurrectionem, quos convincit erroris Scriptura Matth.24. Isaię 65. De his agit Prateolus.

XVI. MUSCULUS ANDRAEAS, à quo Musculani, sectâ Lutheranus,in Marchionatu Brandeburgensi præfuit omnibus Lutheranorum Ecclesiis, ortus ineunte seculo decimo sexto,moritur anno 1580. Ubiquistarum dogma totis viribus promovere studuit. Plures edidit libros, & in eo fuit sensu, mundum esse propè finem habiturum, quà de re nimis emphaticè scripsit, quasi utriusque testamenti arcanorum intelligentiam sibi datam peculiariter jactans.

1. Christi Ascensionem nihil aliud esse dixit, quàm,quòd Corpus Christi oculis Apostolorum factum est invisibile; cæterùm, quod Scriptura asserit de Christi Ascensione, nullam dicere mutationem loci, quo ad Christi corpus, quod adhuc sub nubium velamine esse affirmat. R. Ex Scrip. pręcipuè in actibus Apostolorum, ubi describitur Ascensionis hi-

storia, & adeò expresè de corporali Christi Ascensione fit mentio, ut nullatenùs remanere possit de eà dubitationi locus. Item,ex Euangelio Marci 16. apertè evincitur veritas de Christi Ascensione: *Et Dominus quidem Jesus, postquàm locutus est eis, assumptus est in Cælum, & sedet à dexteris Dei*.

2. Dixit, Christum, secundùm utramque naturam, esse mediatorem nostrum, & ideò voluit, Divinam naturam in Cruce etiā passam fuisse, & mortuam. Jam hæresim istam de passione, & morte Divinitatis hæretici Orientales commenti antiquitus fuerunt; sivè Monophysitarum errore processerit; sivè communicationem non idiomatum, sed substantiarum, atque earundem confusionem fuerint imaginati, ut indè Divinitati etiam per summam inscitiam, tribuant passionem, & mortem. Neque enim adeò amentes hæreticos illos opinamur, ut impassibilem, & simplicissimam Divinitatem, quæ omnis vitæ origo est, & quę essentialiter vita est, mortè passam somniaverint; imò nec ullam sui mutationem; undè ipse Deus dixit: *Ego Dominus,& non mutor*. Sed,& reprobata est absurda illorum imaginatio, quocumq; modo illa se habuerit, cum suprà Monophysitas reiiecimus, ostendentes Divinam, & humanam naturam in Christo, perfectâ ipsarum distinctione, & operatione mansisse, nullâ compositione, aut confusione. Ex quo sequitur passiones humanæ naturæ,nullatenùs de naturâ Divinâ posse prædicari. Quòd verò attinet ad officium mediatoris, jam nobis aliàs de hâc difficultate actum est; eundem errorem alibi reprobantibus, & difficultatem dilucidantibus. Nam ratione unitatis suppositi, dicitur absolute Christus, Deus simul & homo, mediator, absoluta denominatione, quam *Specificativam* appellant scholastici. Atque ita,quatenùs subsistens in utraque naturâ, Christus mediator est. Si autem loquamur *Reduplicativè*, explicaturi naturam, secundùm quam convenit Divino supposito mediare, in hoc sensu falsum est, quòd ratio mediatoris conveniat Christo, secundùm naturam Divinam. Rationem habemus ex D. Thomæ 3. part. quæst.26. art.2. Quia scilicèt de ratione medii est, quòd distet ab utroq; extremo, &, quòd ea, quæ unius extremi sunt,deferat ad alterum. Christus autem,secundùm quod est Deus, non differt à Patre & Spiritu sancto in naturâ, potestate, aut dominio; neque Pater, aut Spiritus sanctus aliquid habent, quod non sit Filii, & quod possit ex ipsis deferre ad homines ipse Filius, tanquàm mediator. Hinc, quatenùs Deus, mediator esse non potest. Secundùm humanitatem autem, seu quatenùs homo,habet distare naturâ à Deo dignitate,& distare sanctitate, & gratia ab hominibus; idest, de Christo,ratione humanitatis in Divino supposito subsistentis, verificatur quòd sit mediator, deferens humanis Divina, & humana Divinis, unicus satisfactione, interpellatione, reconciliatione, atque exhibitione donorum, & præceptorum.

Hinc nihil concludit obiectio, quam adeò extollit Stancharus, ut probet, Christum secundùm naturam Divinā, nequaquam esse potuisse mediatorem. Nemo potest esse mediator sui ipsius: Sed si Christus fuisset mediator secundùm naturam Divinam, esset mediator sui ipsius, ergo Christus, secundùm naturā Divinam, non potuit esse mediator. Rectè quidem dicit, sed perperàm indè deducitur error Musculi; non enim sequitur, mediatorem fuisse Christum secundùm utramque naturam, ex eo, quòd mediator non fuerit secundùm Divinam naturā,ut explicatū est. Nec illa Stanchari ratio quidquam novi affert, quàm sapientiùs & explicatiùs propositum habemus ex Doctore Angelico, ut suprà dictum est. Manet ergo veritas Catholica inconcussa, scilicèt, quòd Christus mediator est solùm ratione naturæ humanæ. Si enim asseratur convenire Christo ratione utriusque naturæ, jam con-

fun-

funderentur non modò operationes, sed etiam ambę naturæ in Christo, quod dicere, Monothelismum sapit, & Euthychismum. Huic hæresi adhęsit Calvinus, sentiens, officium mediatoris Christo convenire secundùm utramque naturam, ita ut, aliqua officia mediatoris, totalitèr tribuat naturæ humanæ, ut esse hostiam: alia totalitèr naturę Divinæ, ut Sacrificium offerre: alia utrique naturæ in confuso adscribat. Sed talia argumenta, tàm ab auctoritate Scripturæ, quàm à ratione desumpta, per antecedentem doctrinam sufficientèr enodantur.

XVI. Musculus Wolfangus, ex Patre plebejo Lotharingiæ ortus cadenseculo decimo quinto, apostata factus à Religione, quam professus fuerat, uxorem duxit, & Lutheri doctrinæ adhęsit. Ecclesiæ Protestantium Strasburgi Diaconus ordinatus, Græcam, & Hæbraicam linguam non ignoravit. Deindè apud Helvetios Constantiæ, Basileę, aliisque in locis hæreticam doctrinam dissemiņans, recentium Sacramentariorum Coriphæus, anno 1563. decessit. Vide Sanderum hæresi 212.

Muscaronitæ, à musca, & Accaron Civitatibus, ubi musca colebatur, dictione composita, sunt appellati. De his agit Lindanus. I.

N

XVI. Naaziani, iidem sunt, ac Gnostici, qui, ut tradit S. Epiph. hęresi 26. pluribus nominibus fuerunt appellati, undè etiam Naaziani dicti fuerunt.

IV. Narcissus, vixit circà medium seculi quarti, in Provinciâ Ciliciæ, Civitatis Jeronopolis, aliàs Nerodiadis dictę, Episcopus, Arianæ perfidiæ patronus acerrimus, valdè laboravit apud Imperatorem Constantium, ut S. Athanasii injusta condemnatio ab Arianis facta, ab Imperatore esset confirmata: sed ejusdem Narcissi perfidiâ in Concilio Sardicensi exploratâ, à suo Episcopatu depulsus, exauthoratur. Ex Niceph. lib. 9. cap. 12.

Nathanael Elianus (ex Coc-
XVI. cio) sectâ Lutheranus, libro Germanico, quem inscripsit *Matania*, asserit Deum, unum esse in essentiâ, & personâ. Eodem libro docet, quòd Messias non sit simul Deus, & homo. Eodem libro, quòd Christus exitum suum didicerit à Moyse, & Eliâ, & etiam nunc in cælis, nec præsentia, nec futura noscat, nisi per revelationem ei factam à Patre: imò, quòd Christus nondum regnat in cælo, sed expectat regnum. Duo prima deliria, jam alibi reprobavimus; posteriora verò ulteriori reprobatione non indigent.

Neariani (ex Rescio) Novi Ariani, vocati sunt Neariani, qui anno 1532. Arii dogma instaurarunt, dicentes, Patrem esse supereminentem aliis personis, nec illas esse intèr se æquales. R. Ubi Divinitatem Filii, & Spiritus sancti comprobavimus; undè & D. Athanasius in suo Symbolo: *Totæ tres Personæ coeternæ sunt, & coæquales*. XVI.

Neophiti. De hęreticis *Neophiti* nuncupatis, mentionem facit Breviariū Romanū in Officio S. Gregorii Magni, qui pallium dare recusavit Syagrio Augustodunensi Episcopo, nisi Neophitos hæreticos expelleret ex Galliâ; quare autem sic fuerint nuncupati, & quam hæresim profiterentur, compertum non habemus. VI.

Nepos, Episcopus in Ægypto, circà annum 270. Millenariorum errorem promulgare studuit, eorum scilicèt, qui beatitudinem in deliciis carnalibus, per mille annos duraturam constituunt; quà propter Euangelia, & Apostolicos libros, quorum testimonio facilè convicebatur, III.

nullius momenti esse dicebat. Nepotis errores confutavit Dionysius, Episcopus Alexandrinus, tum viva voce, tum scriptis. Ex Eusebi lib. 7. cap. 24.

V. Nestorius, oriundus ex Germaniciâ Urbe Syriæ, magni nominis in Ecclesiâ Antiochenâ Presbyter, lingua disertus, à Theodosio secundo in Episcopum Constantinopolitanum eligitur, ineunte seculo quinto, qui, simul ac ordinatus fuit, visus est dignus Joannis Chrysostomi successor: sed, cum jam plenè potitus esset honore, cui simulata olim vitæ sanctitate, inhiaverat, statìm ex Pastore conversus est in lupum, quod ex tumore suæ mentis ei contigit, & ex neglectu SS. Patrum, antiquarumque Ecclesiæ traditionum: ex quo factum, ut suas evomeret hæreses, quas promulgatis scriptis, disseminare ubique studuit, accito ad hunc effectū *Diodoro* Episcopo Marcianopolis, jam exautorato, præcipuo Nestorii fautore. A'Cyrillo Alexandrino confutatus fuit Nestorius, & condemnatus à Cælestino Pontifice in Synodo Romana, celebratâ anno 430., & iterùm in Concilio generali Ephesino, anno 431. damnatus, & depositus; ejusque scripta igni tradita; jubente etiam Imperatore in exilium pulsus, sæpè mutatis exilii locis, quià ubique non desistebat Orthodoxos suis cavillationibus subvertere: demùm ad extremas Thebaidis oras relegatus, linguâ à vermibus corrosâ, miserimè decessit.

1. Duas in Christo admisit personas, asserens Mariam genuisse Christum purum hominem, cui Verbum, ob singulares Christi dotes, & merita unitum fuit, non unione hypostaticâ, sed unione quadam morali, ita ut Christus esset quasi Dei templum; & hac ratione solummodò Christum vocari hominem Deum: cæterùm, Mariam non esse dicendam *Theotocon*, sivè Matrem Dei, sed *Christitocon*, idest Matrem Christi. R. Et quidem in Christo unicam tantùm esse personam, definitum est in Conciliis suprà citatis. Item ex secunda ad Cor. cap. 2. *Propter vos in persona Christi*; ubi Apostolus in Christo unicam confitetur personam. Clariùs ad Ephes. 4. *Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes cælos*; ubi apertè unicam in Christo personam esse perhibetur, quod & profitentur omnes SS. PP. Tum quia Christus sæpè loquitur de se ipso, tanquàm Deo, & sæpè loquitur de se ipso, tanquàm homine: ergo est homo Deus: nec posset loqui de se ipso tanquàm Deo, & homine, si duæ essent personæ in Christo; actiones enim sunt suppositorum: cum autem eadem actio in Christo tribuatur Christo tanquàm Deo, & tanquàm homini, sequitur communicari idiomata, seu proprietatum nomina in Christo ratione suppositi; nempè, quia unum est suppositum in utraque natura, & unicam tantùm esse personam in Christo, in quâ per unionem hypostaticam uniuntur duæ naturæ, Divina, & humana. Ex quo concluditur, Mariam, quæ Christum peperit, dici debere Matrem Dei, sivè Deiparam, quia genuit Christum, Deum simul, & hominem, sicut constat ex Euangelio Lucæ 1. *Spiritus sanctus superveniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi, ideoque & quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei*. Quod & agnovit Elisabeth, cum ad Mariæ visitationem dixit: *Undè hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei ad me?* Insuper Christum esse hominem Deum, constat Matth. 16. *Quem dicunt homines esse Filium hominis?* Respondit Petrus. *Tu es Christus Filius Dei vivi*. Et S. Thomas, Christo, quem videbat in carne præsentem, dixit. *Dominus meus, & Deus meus*. Et ad Cor. 1. c. 2. legitur: *Si enim cognovissent, nunquàm Dominum gloriæ crucifixissent*. Ex quibus constat, Christum esse Deum, & hominem; ergo Maria, quæ Christum peperit, verè, & realitèr est Deipara; terminus enim actionis generativæ Mariæ, fuit homo Deus Christus, in utra-

que

que natura, Divinâ hypoſtaſi ſubſiſtens, ac verè Deus; licèt enim à matre ſolam humanã naturam aſſumpſerit, tamen natura filii non generatur à parentibus, ſed perſona filii, ut in omni generatione patet; itaque, ſicut eſt Filius æterni Patris, non generatione naturæ, ſed perſonæ in natura Divina; ita etiam eſt Filius temporalis matris, non generatione naturæ, ſed ejuſdem perſonæ in natura humana, ex quo ſequitur, quòd Chriſtus dicatur Filius Dei, & Filius hominis, & quòd Maria, quæ Chriſtum peperit, verè ſit Mater Dei, qui eſt etiam homo, non in confuſione ſubſtantiæ, ſed in unitate perſonæ; non converſione Divinitatis in carnem, quia natura Divina in Chriſto eſt omninò diſtincta à natura humana, ſed aſſumptione humanitatis in Deum, quia natura humana perſonatur, & ſubſiſtit per ſubſiſtentiam Verbi. Ex hoc etiam ſequitur, Chriſtum non eſſe Deum & hominem ratione inhabitationis Dei in homine, quaſi in templo, in quo mirabilia operatur; nam ſi in hoc conſiſteret incarnatio Verbi, ut vult Neſtorius, etiam Dœmones, qui mirabilia operantur in obſeſſis, dicendum foret, quòd incarnantur, & obſeſſi, vocandi eſſent *Dæmon homo*: nemo autem eſt, qui dicat, obſeſſum eſſe Dœmonem: ratione autem unionis hypoſtaticæ ſemper Eccleſia confeſſa eſt, Chriſtũ eſſe verum Deum, & hominem Deum.

2. Negat Chriſtum eſſe verè Sacerdotem. R. Ex pluribus Conciliis, in quibus commendatur Chriſti Sacerdotium. Ex Epheſino celebrato anno 431. Can. 10. Latera 4. cap. 1. de fide. Ex Triden. ſeſſ. 22. cap. 1. Itẽ ex ſacris Paginis, ad Hebr. cap. 5. *Appellatus à Deo Pontifex juxta ordinem Melchiſedech*. De Sacerdotio Chriſti etiam cecinit David: *Tu es Sacerdos in æternum, ſecundùm ordinem Melchiſedech*. Tum quia, ille verè dicitur Sacerdos, qui eſt ſpirituali, & publica auctoritate unctus, & deſtinatus ad ſacrificandum, & orandum pro populo: ſed Chriſtus ad hoc fuit deſtinatus à Deo: ergo verè eſt Sacerdos.

3. Euchariſtiam conficiebat ex pane fermentato, aſſerens confici non poſſe in pane azymo. R. verbo *Græci*.

4. Volebat in Euchariſtia non ſumi Divinitatem, ſed tantùm Chriſti corpus. R. vèrbo *Berengarius*, *Joannes Odecaſtelius*, *Joannes Wicleſſus*.

Multa tum ex ſcripturis, tum ex antiquioribus Eccleſiæ Scriptoribus adversùs præſatos Neſtorianorum errores teſtimonia colligit Sanctus Cyrillus, parte prima Concilii Epheſini capit. 4. act. 1. quæ omnia hìc referre non vacat, quod operis foret prolixioris. Verùmtamen ſilentio hìc non eſt prętereundem, S. Cyrillum Neſtorium impugnantẽ, nequaquam in oppoſitum Apollinaris errorem prolapſum fuiſſe; ejuſque ſcripta ab omni erroris labe, quà ab Orientalibus aſperſa fuerant, aliena eſſe, & omninò pura, ut pluribus congeſtis veterum teſtimoniis probant Polemici. Conſule Allatium.

Nestoriani Moderni. Vigent nunc temporis in Oriente intèr XVIII.
alios hæreticos Neſtoriani, qui ſuprà veteres Neſtorii errores, etiam alios profitentur, undè, tam quos ex veteribus habent, quàm novorum additiones, ſivè explicationes perverſarum opinionum, in unum redigemus. Et quantùm colligere juvat, ex modernis eorum codicibus palam fit, eos unionem Verbi Dei, (ut loquuntur) cum homine Jeſu affectivam aſſerere, ita tamen, ut non proceſſu temporis, ſed in ipsâ corporis formatione, quæ Angelo annuntiante facta eſt, contigerit, negant autem perſonalem Verbi Dei cum humaná naturâ unionem.

2. Licèt aliquando eam unionem perſonalem appellent, id tunc ab iis non eo ſenſu intelligitur, quo à Catholicis, ſed accipitur pro unione dignitatis, honoris, poteſtatis, & affectus, qualis eſt intèr Regem,

ejuſ-

ejuſque Legatum, qui perſonam, ut ajunt, Regis gerit.

3. Item, quum duas ſubſtantias Chriſti, duaſque naturas dicunt, à Catholicorum ſenſu recedunt: volunt enim utramque ſubſtantiam, & utramque naturam in propriâ hypoſtaſi, ac perſonâ ſubſiſtentem eſſe, quod Catholici negant.

4. Negant Deum paſſum & mortuum, non modò ſecundùm Divinitatem, quod & Catholicâ nos fide credimus; ſed etiam ſecundùm humanitatem: admittentes tantùm paſſionem, & mortem humanitati accidiſſe; ita tamen, ut cum duas in Chriſto perſonas adſtruant, ambaſque Chriſti nomine ſignificari contendant, Chriſtum quidem paſſum, & mortuum ſecundùm humanitatem dicere non refugiunt: id verò de Deo, etiam ſecundùm humanitatẽ nequaquam affirmant.

5. Negant quidem duos Filios, & duos Chriſtos, verbis tamen, non rebus; quum unum Filium dignitate, poteſtate, honore, & affectu agnoſcant, non unum re ipſa, & perſonæ unius veritate, & ultrà tres Divinas perſonas, etiam perſonã humanã Chriſti admittant, eamque participem ejuſdem dignitatis, & honoris cum perſona Filii faciunt, ex quo ſequitur ſolis verbis Trinitatem perſonarum Neſtorianos admittere in Divinis, reverà tamen quaternitatẽ profiteri, quandoquidem ultrà tres Divinas perſonas, etiam perſonam humanam Chriſti, dignitate & honore cum perſona Filii æqualem profitentur. Ita ut meritò *Antropolatræ*, id eſt hominis adoratores nuncupentur.

6. Negant Beatam Virginem eſſe Deiparam, affirmant Chriſtiparam.

7. Exempla unionis Dei Verbi cum homine Jeſu, hæc ab illis afferuntur: Dei cum templo: Regis cum purpura: Ignis cum ferro: Stolæ cum corpore: Coronę cum capite: Regis cum Legato: Amici cum amico: Viri cum muliere: Potentiæ rationalis cum voce, vel ſcriptura: Solis cum ſpeculo, vel margarita, vel oculo: Anuli cum cera, vel digito: arboris cum alia arbore, cui inſeritur, & cætera hujuſmodi, quæ unionem affectivam, vel accidentalem, non hypoſtaticam ſignificant. Hujus hæreſeos auctores recipiunt Neſtoriani, Diodorum, Theodorum, & Neſtorium, quorum commemorationem in Divinis officiis colunt; item Barſumam Niſibenum recipiunt, qui fuit Neſtoriani erroris in Oriente præcipuus propagator.

Item Ibam, Theodoretũ, Joannem Antiochenum, cęteroſque, qui pro Neſtorio adversùs S. Cyrillum ſteterunt. Quâ in re ſibi repugnant Neſtoriani, eos admittendo, qui poſteà mutatâ ſententiâ Neſtorium, ejuſque doctrinam damnarunt.

Item Synodum Epheſinã à Joanne, & Orientalibus habitam, cæteraſq; Synodos à Barſuma, Babęo, aliiſque Neſtorianorum Patriarchis celebratas.

Damnant ſacras Synodos Epheſinam, & Chalcedonenſem; item Sanctum Cyrillum.

8. Negant Divinam naturam ab hominibus, ab Angelis, ab ipſa Chriſti humanitate intuitivè videri poſſe; undè Sanctorum beatitudinem non in intuitivâ Divinæ naturæ viſione collocant, ſed in revelationibus Divinis, in lumine, & viſione humanitatis Chriſti.

De Proceſſione Spiritus ſancti à ſolo Patre, errorem primi omnium effudere Neſtoriani, cum enim S. Cyrillus in capitulo 60. dixiſſet, Spiritum ſanctum Filii eſſe proprium, Theodoritus, tunc Neſtorianus his verbis illum redarguit: *Quòd autem &c. Sin hoc aſſerit, tanquàm ex Filio, & per Filium exiſtentiam habeat, velut blaſphemum hoc improbumque reiiciemus: fidem enim adhibemus dicenti Domino. Spiritus, qui ex Patre procedit: nec non Diviniſſimo Paulo ſimilitèr loquenti.*

Quoſdam libros apochryphos pro Canonicis à Neſtorianis haberi aſſerit

Josephus II. Patriarcha Chaldęorū, Apocalypsim scilicèt S. Pauli, nec non Euangelium infantiæ Christi.

Liturgiam sacram in duas partes pro hyemali, scilicèt & æstiva, 40. ferè ab hinc annis diviserunt: ita tamen, ut ea parte, in quà extant verba consecrationis, hyemalibus temporibus solùm utantur, alteram verò sinè verbis consecrationis, æstivo tempore adhibeant, quà de causa putant equidem se sacrificium Missæ exequi, re tamen verâ nec Missam, nec Christi corpus, & sanguinem consecrant.

Eorum Sacerdotes, non solùm antequàm sacris initientur ordinibus, uxores ducunt, quas posteà, dum sunt in sacris, usque ad obitum tenent, quod omnibus Orientalibus commune est: verùm etiam dum sunt in sacris, & quidem in Presbyteratu constituti, fiunt uxorati, quod sanè apud omnes Orientales impium, & absurdum est.

In cæteris verò omnibus, errores Græcorum modernorum sequuntur. Puta, negant primatum Papæ, consecrationem in solo fermentato fieri contendunt, & sic de cæteris. Reprobantur (præter superiùs dicta contrà Nestorianos antiquos) Nestoriani moderni in eo, quod asserunt unionem Verbi cum humanâ naturâ esse affectivam, non hypostaticam & realem, sic. Realitèr dicitur de Verbo: *Verbum caro factum est*, quia verè & realitèr Verbum assumpsit naturam humanam: sed non posset dici realitèr de Verbo, quòd Verbum carum factum est, quando unio intèr Verbum, & naturam humanam esset solùm affectiva, sicut non potest dici de amico, quòd sit realitèr alter amicus, propter solam unionem affectivam, quæ est intèr duos amicos, ergo si realitèr dicitur de Verbo, quòd caro factum est, unio, quæ est intèr Verbum & naturam humanam non potest esse solummodò affectiva, sed esse debet hypostatica; ratione cujus tam realitèr dicitur de Christo quòd sit Deus homo, ac dicitur quòd sit homo Deus. Tum quia, si esset sola unio affectiva intèr Verbum & naturam humanam, Christus non posset esse mediator & justificator, ut patet ex his quæ dicta sunt contrà *Antiosandrinos, & Arium*. Videantur hìc quæ dicta sunt contrà *Libertinos*, ubi ostendimus Christum non esse Redemptorem ex solo titulo. Item, quę dicta sunt contrà *Ebionitas, Cerinthum, Artemonem, Budoneitas*, ad ostendendum Christum non esse purum hominem, quod sequeretur, si unio intèr Verbum & naturam humanam esset solùm affectiva. Videantur etiam hìc, quæ discutiunt omnes Scholastici, disserentes de possibilitate incarnationis, enodantes difficultates, quæ ab his proponuntur, qui negant possibilem unionem hypostaticam intèr Verbum Divinum, & naturam humanam: ex quo sequitur, ut suprà probavimus, B. Virginem esse Deiparam, non solùm Christiparam, sicut ostendimus contrà *Anastasium Presbyterum*. Reliquos verò modernorum Nestorianorum errores, jam alibi sufficientèr reprobavimus. Hìc demùm notandum quoad Nestorianorum ritus, quòd Nestoriani jejunium non modò inchoant in die Dominico, sed etiam omnibus diebus Dominicis Quadragesimæ jejunant: hinc Abrahamus Abgra Patriarcha, teste Barhebręo Tom.3.pag.531. præcepit ut in Dominicis jejunii Quadragesimalis, sub vesperam Liturgia celebraretur; sed facile est convincere Nestorianos, quatenùs scilicèt in hoc ritu, non modò ab universâ Ecclesiâ, sed etiam ab avitâ traditione recedunt. Quod liquet colligere ex Canone Apostolorum 63. ex versione quæ extat apud Sobensem in Epitome Canonum, codice 14. Syriaco, existente in Vatic. pag.12., ubi sic legitur; *Si quis Clericus in die Dominico jejunare deprehensus fuerit, deponatur, si verò secularis sit, segregetur*. Ex quo constat Ecclesiam nunquàm consuevisse pręcipere jejunium die Dominico, non modò in Occidente, sed etiam in Oriente, & consequenter Nestorianos jejunantes

die

die Dominico, agere contrà ritum universalis Ecclesiæ. Vide verbo *Manichæi*, ubi de jejunio non servando die Dominico agimus, sicut etiam verbo *Aeriani*. Non me latet, Canones, quos Apostolorum dicimus, à multis reiici, tanquàm apocryphos; nec mei officii est hac de re dissertationem adoriri; tamen negari non potest magna eorum antiquitas, quod sufficit, ut eorundem testimonio asserere possimus, ritum non jejunandi die Dominico, antiquissimum in Ecclesia esse, utpotè sic à veterrimo tempore enuntiatum, quin contrà ejusmodi Canonis enuntiationem aliquid unquàm dictum sit in Ecclesiâ; quod non contigisset, si Ecclesia contrariam observationem haberet.

XVI. Nestoriani Novi, sunt illi sectarii, qui ann. 1550. Nestorii hæresim renovarũt, cujus sectæ auctor creditur Zuinglius, qui docuit in Christo duas esse personas, Virginem non esse Dei Genitricem. Ex Rescio.

XVI. Neutrales. Sic vocati sunt illi, qui seculo decimo sexto Catholicis, & Novatoribus ut placerent, dixerunt, non esse necessè communicare sub unâ, vel sub utraque speciæ, sed satis esse fidem habere ad percipiendam salutem: &, ut Ecclesiæ ritui, decretis, & definitionibus obstarent, effutierunt, quòd, si Concilium definiret communicandum esse sub utraque specie, tunc debere laicos sub alterâ tantùm communicare, aut utramque reiicere; undè factum est, ut eorum multi per decennium, alii etiam per totam vitam à Communione abstinuerint. Neutrales Missam non abhorrent, ut alii Lutherani. Quo ad Communionem sub utraque specie. R. verbo *Bohemi*. Repr. autem verbo *Antinomi* in eo quod asserunt, solam fidem sufficere ad percipiendam salutem. De his agit Prateolus.

VIII. Nicetas eunuchus, è Sclavis ortus, à Copronymo ad Constantinopolitanum Patriarchium evectus, impius fuit Inconoclasticæ sectæ propagator. Ex Baron. anno 766.

Nicodemici, dicti ab Hosio macilenti Catholici, ab Ædero aulici Christiani, ab aliis Christiani temporales nuncupantur, quia tempori serviunt, & tempori in fide se accomodant: suntque illi sectarii, qui post Lutheranam, & Calvinianam hæresim, nolunt ore proferre, quod corde credunt, pro veritate loqui non audentes, ne Principum favorem amittant. Hæreticis parcendum asserunt, & hæresim leniter abstergendam. Volunt religionem servare, vel relinquere, pro ut illis expedit. Dicunt insuper, ferendos omnes cujuscumque sectæ, dummodò Apostolorum Symbolum conservent, & rectè de Christo doceant, etiamsi in aliis articulis dissentiant. Insuper bona Ecclesiæ, si feratur occasio, libenter usurpant. XVI.

Nicolaitæ. Nicolaitas, sic esse dictos à Nicolao patriâ Antiocheno, uno ex septem primis Diaconis, plures consentiunt: sed, quà occasione id acciderit, diversæ repeâriuntur sententiæ. Alii namque existimarunt, ab ipso Nicolao prava eorũ dogmata esse excogitata, nempe Irenæus, Tertullianus, Hilarius, Epiphanius, Hieronymus, & alii complures, asserentes ipsum, cum post susceptum Diaconatum, ad imitationem eorum (inquit Epiphanius) quos Deo addictos videbat, ab uxore, quam formosam habebat, se continuisset, & à concupiscentia superatus, eam iterùm super induxisset, eaque dere argueretur ab Apostolis, mox sordidissimam hæresim excogitasse, quà asserebat, necessarium esse ad salutem consequendam, quotidie inquinari luxuriis. Alii verò dixerunt, sic Nicolaitas ab eo esse dictos, ita nempè, ut cum formosam uxorem haberet, & ab aliquibus exprobraretur, quòd nimio zelo eam custodiret, uxore in medium adducta, permiserit, cui vellet, nubere; hocque ejus factum, absolutè quidam secuti fuerint, quasi docuisset Nicolaus licere fornicari; cum tamen ipse Nicolaus nullâ unquàm aliâ, quàm eâ, I.

quæ ei nupſerat, uxore uſus fuerit, & ex ejus liberis, filię conſenuerint virgines, filius etiam permanſerit incorruptus. Ita Clemens Alexandrinus. Eadem recitat, probatque Euſebius, nec non Theodoretus: iiſdemque ſuffragatur antiquiſſimus omniū Ignatius, dum ſemel, atque iterùm ſcribit, ejuſmodi hæreticos falſo nomine dictos eſſe Nicolaitas; idque probabilius eſt; nam & eundem Nicolaum Diaconum, ut virum Fide Catholicâ probatiſſimum, factum ab Apoſtolis Epiſcopū Samaritanorum, Hyppolitus, cujus fertur Liber de ſeptuaginta duobus Diſcipulis, teſtatur, eique cōſentit Dorotheus in Synopſi. Itaque viguiſſe ſectam Nicolaitarum, certum eſt; quòd hujus ſectę auctor extiterit Nicolaus Diaconus, difficilis eſt probationis. Quantùm ad noſtrum ſpectat inſtitutum, ut quænam eſſent prava dogmata Nicolaitarum cognoſcamus, Ignatius ait, ipſos negaſſe Chriſtum fuiſſe Deum, ſed in eo Deum habitaſſe. Meminitque pariter Irenæus de Nicolaitis, Chriſti Divinitatem negantibus, quos Joannes Euangeliſta, ęquè ac Cerinthianos ſcribendo Euangelium, confutavit; & in eoſdem Judas Apoſtolus ſententias jaculatur, dum eos damnat, qui Jeſum Chriſtum negarent. Subdit Ignatius eos inſuper affirmaſſe illicitos concubitus bonos eſſe, & finem, ac beatitudinem conſtituiſſe in voluptatibus: Irenæus quoque aſſerit Nicolaitas, pręter licentiā in mœchando, nulla habita diſtinctione, Idolothyta, ut Gentes, comedere conſueviſſe. Portentoſa planè iſtos hæreticos ex cogitaſſe commenta, ut aliquo ſaltem quæſito prætextu, impudicè poſſe licitè agi, docerent, Epiphanius refert: additque nova, & hactenus inaudita, ad incutiendum cum admiratione terrorem, adinveniſſe nomina numinum, nempè *Barbello*, *Prunicum*, *Jaldabaoth*, *Chaulauchave*, *Metram*; diviſoſque ab invicem, ex ſingulis dictis nominibus, ſectas ſingulas inſtituiſſe, ſicque arbitror intelligendum, quod Euſebius ait; Nicolaitas ad modicum ſpatium temporis perduraſſe; nimirùm, quòd pertęſi falſi nominis, non amplius Nicolaitas (quòd facilè impoſturę convinci potuiſſent) ſed alio rurſum pulcherrimo quæſito nomine, à ſapientiâ *Gnoſticos* ſe nuncuparunt. Sed cum horum alii, alia ſuper addiderint hęreſum nova monſtra, novis ſunt appellati nominibus, ut nō tantùm *Gnoſtici* dicerentur, ſed & *Phibionitæ*, *Strationes*, *& Levitici*; itemque alii *Barboritæ*, qui à cœnoſa turpitudine ſic dicti reperiuntur.

Prava Nicolaitarum dogmata reprobata habentur verbo *Cerinthus*, *Baſilidiani*, & alibi. Hìc ſolùm, reprobandum ſupereſt, carnalem coitum, extrà Matrimonialem, eſſe licitum; quia hæc propoſitio directè opponitur ſexto Decalogi præcepto: *Non Mœchaberis*. *Nomine Mœchiæ* (inquit S. Auguſt. lib.6. quæſtionum in Exodum) *illicitus concubitus, atq; illorum membrorum non legitimus uſus prohibitus debet intelligi.* Deindè Apoſt. 1. ad Theſſal. 4. ſic legitur: *Hæc eſt voluntas Dei, ſanctificatio veſtra, ut abſtineatis vos à fornicatione, ut ſciat unuſquiſque vas ſuum poſſidere in ſanctificatione & honore, non in paſſione deſiderii, ſicut & Gentes, quæ ignorant Deum.* Conſtat igitur, omnem concubitum extrà legitimum Matrimonium, illicitum eſſe, quod ſatis probat verecundia, quà naturalitèr unuſquiſque ſuffultus remanet, ſi ab alio in actibus venereis deprehendatur. Undè nàm hæc naturalis verecundia? niſi quia in actibus venereis ineſt turpitudo, quam ſola matrimonialis ſocietas in officium naturę relegat. Omnis autē turpitudo eſt prohibitâ, ergo etiam omnis actus venereus, pręter ejuſmodi officium, eſt prohibitus.

XIII. Nicolaitæ Novi. Anno 1230. innotuiſſe in Longobardiâ, & Alemannia hæreticos, qui diù in occulto latuerant, Trithemius aſſerit; & Nicolaitarum turpitudines exercuiſſe, matres, filias, uxores communes habentes; Eccleſiam, & Prælatos con-

tem-

temnentes: carnes in Quadragesima comedisse, multa alia erronea docuisse, & scelera perpetrasse. Primatum verò Mediolani constituerunt, eoque ex cæteris Provinciis censum annuum mittere consueverant, habentes signa privata, quibus se se internoscerent: nihilominùs multi ex hâc sectâ detecti, combusti fuerunt, undè & plurimas severas leges, his temporibus à Mediolanensibus, auctoritate Romani Pontificis, in hæreticos promulgatas, in ejus urbis historiâ, anno 1233. legimus: ipsumque etiam Fridericum, ubi absolutionem à Pontifice obtinuit, ejusdem monitu multa contrà eosdem edixisse, Pontificię litterę testantur, cum hæc pestis jam universam ferè Italiam infecisset.

XIV. Nicolaus Cabasilas. Contrà Nicolaum Cabasilam egregiè scriptis pugnavit Demetrius Cydonius. Porrò Cabasilas factus Archiepiscopus Thessalonicensis, plura scripsit fuligine schismatis Græci perfusa, & potissimùm duos tractatus contrà primatum Romani Pontificis, quos hęretici exosculantur. Multi sunt, qui Nicolaum eundem fuisse, ac *Nilum* contendunt: siquidem etiam circà hęc tempora, quidam nomine Nilus, Græcus Schismaticus, Thessalonicensem sedem occupavit: sivè autem Cabasilas, & Nilus iidem sint, sivè diversi fuerint, quoniam hæretici adeò commendant tractatus suprà recensitos, utpotè impugnantes Romanam Sedem, hic non omittendum, quòd in fine posterioris tractatus sic legitur: *Quandiù Papa ordinem servaverit, & veritati adhæserit, à primario, & summo Principatu non esse amovendum, sed ut caput Ecclesiæ, & Summum Pontificem, ac Petri successorem agnoscendum, omnesque ei obedire debere*. Ex quibus verbis satis confundentur hæretici, qui tanto patrocinatore gloriantur in impugnatione Romanæ Sedis, quam in priore tractatu eo solùm motivo ductus Nilus impugnavit, quia Pontifex dissidiâ vertentia intèr Gręcam, & Romanam Ecclesiam sua auctoritate judicat, cum in generali Synodo judicanda esse Nilus contendat. Sed quàm vana sit hæc Nili ratio, ex eo satis constat, quòd, cum Græcorum instabilitas optimè sit Pontificibus cognita, quotannis Episcopi à toto orbe ad Conciliū essent congregandi, si semper in Conciliis Gręcorum dissidia deberent componi: quoties enim Romani Pontifices pro componendâ Ecclesiâ Gręcâ cum Latinâ, Episcopos universos congregaverint, quis vel levitèr in sacris versatus historiis ignorat? Sed vix soluto congressu, tanto Episcoporum incommodo, & dispendio coacto, experientia comprobavit, Gręcos iterùm schisma fecisse; itaut pro eorum causâ superfluum sit congregare Concilium; sed si rectè saperent, Concilio opus non esse probè nossent; quando quidem Pontifex per se solùm potest sufficienter cunctis emergentibus in materia fidei providere; Pontifici enim dixit Christus in persona Petri: *Super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam: Conversus confirma fratres tuos: Tibi dabo claves*. Ex quibus satis constat, plenariam in causis fidei Summum Pontificem potestatem habere.

Dicebat Eucharistiam omnibus necessariam esse necessitate medii, sivè parvulis, sivè adultis ad salutem ęternam. Idem sentiunt Novatores Calvinistæ. R. Quia semper fuit Ecclesiæ fides, ac doctrina, infantes statim à Baptismo suscepto morientes, æterna frui beatitudine: persuasum quippè semper ei fuit, per Baptismum deleri peccatum originale, conferri gratiam sanctificantem, & jus acquiri ad hæreditatem cælestem. Hæc fides Ecclesiæ fundamentum habet in istis Christi Domini Verbis Joann.3. *Nisi quis renatus fuerit ex aquâ, & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*. Et in doctrinâ Apostoli ad Rom.8. *Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu*. In quod etiam collimat cap.2. ad Coloss. Porrò ex eodē Apostolo ad Galat.3. *Quicumque in Christo baptizati estis, Christum induistis*. Ergo

infan-

infantes baptizati Christum induerunt, & in ipso sunt; nihil ergo damnationis in se habent, per quod possint à regno cælorum, & vitâ æternâ excludi. Hinc generatìm pronuntiat idē Apostolus ad Titum 3. Quòd Christus: *Salvos nos fecit per lavacrum regenerationis*. Deindè, si Ecclesia semper credidit eos, qui morte præventi, baptizari non possunt, & Baptismum sani non neglexerant, salutem æternam consequi propter Baptismi desiderium, quod procedit ex fide per dilectionem operante, à fortiori credendum cum ipsâ est, infantes post susceptum Baptismum, sinè actuali Eucharistiæ perceptione, vitam æternam adipisci. Quandoquidem isto Sacramento regenerati ad vitam sunt: plurisque valere debet regeneratio, quàm illius desiderium. Cæterùm, si existimasset Ecclesia Eucharistiæ Sacramentum medium esse absolutè necessarium ad salutem, proeul dubio semper Eucharistiam, simul cum Baptismo infantibus administrasset: dicendum est ergo Ecclesiam nunquàm existimasse Sacramentum Eucharistię omnibus necessarium esse necessitate medii, & hanc illius fidem, constans & perpetua traditio Ecclesiæ universalis docet. Nam licèt Gręcis in usu fuerit, & adhuc sit infantibus baptizatis Eucharistiam præbere; tamen nunquàm docuerunt, id esse necessarium. Propterea Concil. Tridentinum traditionem doctrinæ Catholicæ confirmans, sess. 21. cap.4. *Docet, parvulos usu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad Sacramentalem Eucharistiæ communionem*; Et hanc rationem subjungit: *Siquidem per Baptismi lavacrum regenerati, & Christo incorporati, adeptam jam filiorum gratiam illâ ætate amittere non possunt*. Et Can.4. ejusdem sectionis sic definit: *Si quis dixerit, parvulis, antequàm ad annos discretionis pervenerint, necessariam esse Eucharistiæ communionem: anathema sit*.

XIV. Nicolaus Calaber, quem Eymericus Aragoniæ inquisitor igne comburendum Magistratui seculari tradidit, asserere ausus est Martinum Gonzalvum, de quo actum suo loco, esse Dei filium in cælis ab æterno natum, quanquam in terris videretur Patrem, & matrem habere. Insuper dixit, Gonzalvum nunquàm moriturum, & ad ejus prædicationem universum Mundum novam fidem habiturum: in extremo judicio omnes damnatos Gonzalvi precibus salvandos: Spiritum sanctum futuris temporibus in carne assumenda nasciturum. Hæc, & alia somnia, seu magis deliramenta Nicolai, refert Spond. ann. 1359.

2. Dixit, in homine tria esse, animam, quam formavit Deus Pater: corpus, quod plasmavit Filius: Spiritum, quem insuflavit Spiritus sanctus. R. Nam operationes ad extrà sunt à tota Sanctissima Trinitate, & consequenter ab uno & solo Deo, ita ut unus, & idem Deus omnium operator sit, & una & eadem sit virtus creativa in Patre, & Filio, & Spiritu sancto, ex quo sequitur, non posse tribui creationem animæ plus Patri, quàm Filio, quàm Spiritui sancto. Insuper in homine secundùm rei substantiam, vel entitatem, idem est anima, ac spiritus: ergo creatio animæ, sivè spiritus, tam est à Patre, quàm à Spiritu sancto.

3. Dixit, dœmones esse invocandos. R. Ex sacra Scriptura, quæ pluribus in locis, dœmonum invocationem exprobat.

Nicolaus Gallus. Vide verbo *Infernales*.

Nicolaus Hemnigius, ex sectâ XVI.
Protestantium, in explicatione Euangelii festi Annunciationis, dicit invocationem Sanctorum esse usum Diabolicum. R. verbo *Henriciani*, *Vigilantius*. Ad cap.6. ultimę ad Cor. improbat jejunium Ecclesiasticum, tanquàm superstitionem. R. verbo *Enthusiastæ*, *Aeriani*, *Agapetæ*.

Nicolaus Methonensis (ex XI.
Coccio) Gręcus Schismaticus, vixit circà medium seculi duodecimi, scripsitque librum contrà Latinos, in

quo

quo afferit Spiritum sanctum à solo Patre procedere. R. verbo *Græci*.

XV. Nicolaus de Pellissimon, præcipuus Thaboritarum ductor, ac eorundem prætensus Episcopus, conatus est ad se retrahere Joannem de Perzibram, qui à sectâ Thaboritarum ad Fidem Catholicam conversus, acerrimè scriptis suis Thaboritas exagitavit, eorundem impias, & horrendas in Sacrosanctam Eucharistiam, Ecclesiæ Doctores, & alia Catholicorum dogmata blasphemias patefecit, & reprobavit. Ex Spond. ann. 1429.

XVI. Nicolaus Selneccerus, sectâ Calvinista, vixit cadente seculo 16. & in confutationibus accusationum, asserit Deum verè esse passum, & mortuum. R. Quia tàm immortalitas, quàm impassibilitas est coessentialis Divinitati, & idem est dicere Deum esse passum, ac mortuum, ac dicere Deum non esse Deum. Vide suprà verbo *Musculus*.

XVI. Nicolaus Storchius, dictus *Pelargus*, Cygneę in Zuicavia non ignobili Silesiæ oppido natus, à pluribus Anabaptistarum auctor esse creditur: qui videlicet, cum Luthero adhæsisset, ejus posteà doctrinæ pertęsus, dum ille apud Wartpurgum delitesceret, socios sibi Wittembergę elegerit Carolostadium, Melancthonem, Didymum, Westembergium, aliosque non indoctos viros, insolitis revelationibus, & futurorum præsagiis ementitis: id præcipuè docens, ut omnia scripta tam sacra, quàm profana abolerentur; quippè quæ magis (ut dicebat) ad salutem nocerent, quàm prodessent; satisque esse eo impunè labi, quo spiritus, & interni motus raperent. Hujusmodi Enthusiastas, cum Lutherus è suo recessu Witembergã rediens expulisset, Storchius incertis sedibus per Thuringiam vagans, miramque sanctitatem præseferens, duxit, quapropter apud stolidos rusticos fide adinventâ, de secretis Divinis, sibi per Michaelem Archangelum revelatis, gloriabundus, cœpit etiam persuadere suis sectatoribus, ut repudiatis Pontificũ, ipsiusque imprimis Lutheri documentis, qui longè deteriorem tyrannidem, quàm Pontifex induceret, ea, quæ ipse eis patefacturus esset, amplecterentur. Ipsis insinuans, ut rebus mundanis renunciatis, mentem, oculosque ad Deum elevarent, seque rebaptizandos sinè morâ submitterent; tum demùm unanimiter in eos irruerent, qui huic doctrinæ contradicerent, Magistratus etiam, ac Principes, tyrannorum instar, qui nullum in electos Dei imperium habeant (cum natura omnes liberos, & fratres genuerit, nec gravari ab aliquibus patiatur, sed omnia singulis voluerit esse communia) igne, ferroque ad internecionem delerent: Episcopos & Pastores vel trucidarent, vel finibus suis eiicerent; bona eorum invaderent, Monasteria diruerent, & abusus (ut ille jactabat) omnes penitùs pessum darent. Hanc Patris supremi voluntatem esse, cui mortalium nulli refragari liceat. Hæc omnia scelera, quæ tanquàm secreta divinitùs sibi inspirata mysteria magnificabat, non paucis sacræ Scripturæ testimoniis detortis, ac mutilatis, perperamque acceptis confirmabat. Interìm cum Storchius à clade Franchenchusiana se se clam in Silesiam eripuisset, miram rerum mutationem brevi temporis spatio induxit, plebem in Clerum, & Magistratum concitando, eosque omnes amovendo, qui vel novis dogmatibus aversabantur, vel obsistebant. Indè in Bavariam profugiens, reliquum vitæ tempus in magnis ęrumnis confecit: Monachii demùm intèr inopes, & calamitosos nulli cognitus, gravissimo morbi genere correptus decessit, quę omnia refert Spond. anno 1525. Storchii errores verbo *Anabaptistæ* reprobantur.

Nicolaus de Ultricuria, renovavit hoc anno publicè Parisiis sexaginta articulos de rebus Philosophicis, & Theologicis, quos in aliquibus manuscriptis proposuerat, qui primùm tamquàm falsi, & hæretici à Sede Apostolicâ damnati jam fue- XIV.

rant.

rant. Libelli, in quibus præfati articuli continebantur, igni traditi fuerunt. Ex Spond. ann. 1348.

III. Noetiani, à Noeto Smyrnensi, ut vult Theodoretus, vel Ephesino, ut scribit Epiphanius, nuncupantur: vixit circà medium seculi tertii, & in tantam superbiam est elatus, ut se Moysen esse diceret, & fratrem suum Aaronem, vel, ut scribit Philastrius gloriam esse assereret. Fuit præceptor Sabellii, undè Sabelliani, & Noetiani iidē esse perhibentur. Propter suam hæresim ab Ecclesiâ, unâ cum fratre ejectus, paulò post ità miserrimè moritur, ut inventus non fuerit, qui Noetum sepelire voluerit. Ejus errores verbo *Sabelliani* reprobantur.

XIV. Nonorantes. Ex ipso nomine constat, qualis sit hujusmodi hæreticorum caracter, qui nunquàm proferunt orationem aliquam vocalem. Abundare in Angliâ hujusmodi hæreticos, scribit Philopater. De utilitate orationis, dictum est contrà *Cælestianos*. Emerserunt seculo 16. cum Angliâ omnium penè hæresum sentina facta est, ex quo ab unitate Catholicæ fidei recedens, Protestantium pseudo doctrinæ publicè aditum reseravit.

III. Novatus, incertæ Ecclesiæ in Africâ Episcopus, sivè ut placet S. Cypriano, simplex Presbyter Carthaginensis, homo perfidus, superbus, bonorum Ecclesiasticorum raptor, & sordidè avarus, ut neque Patri suo in extremâ necessitate constituto subvenire voluerit. A' Sancto Cypriano compulsus, ut criminis, quo accusabatur, causam diceret, S. Cypriani justum judicium, & tribunal declinaturus, Felicissimo Presbytero Carthaginensi, qui in S. Cypriani Episcopatum injustè contendebat, adhæsit, & Felicissimi schisma promovere studuit. Cum Novatus semper novitatum, & præcipuè seditionum esset amantissimus, anno 251. Romam se contulit, ut ibidem æquè discordias conflaret, quod & præstitit; siquidem ibi schisma Novatiani contrà S. Cornelium legitimum Pontificem promovit, fuitque primus, qui in Ecclesiâ Romanâ schisma conflaret. Movente interìm Decio in Catholicos persecutione, cum de Cypriani judicio non ampliùs timeret Novatus, Africam revertitur, ubi incognitus decessit. Ex S. Cypriano Ep. 46. & 47.

Novatianus, de quo verbo *Novatus* mentio facta, ille est, quem Novatus Romæ Pseudo-Pontificem ordinari curavit contrà S. Cornelium. III.
Erat Novatianus Presbyter Romanus, & cum ex dicendi peritiâ magnum sibi fastum comparasset, supremam Ecclesiæ dignitatem ambiens, invidiâ agitatur in Sanctum Cornelium, cum eundem intellexisset à Clero Romano legitimè electum in Summum Pontificem. Intèr hæc tempora accedente Romam Novato, qui jam in Africâ schisma conflaverat, novum schisma Novatus Romæ promovit. Initâ enim cum Novatiano amicitiâ, eundem à tribus incognitis Episcopis Pseudo-Pontificem ordinari curavit. Novatianus Pseudo-Pontifex factus, ad schisma etiam addidit hæresim. Interìm non omittendum, quod de Novatiano narratur, ut meliùs de illegitimâ ejus ordinatione constet legentibus. De Novatiano siquidem fertur, quòd Baptisma non nisi in mortis articulo gravi morbo oppressus susceperit, neque post recuperatam salutem, sibi ceremonias Ecclesiæ ministrari curaverit: Sacramentum confirmationis contemnens, illud nunquàm suscepit. Novatiani sectatores tam in schismate, quàm in hæresi *Cathari*, scilicèt puri & mundi etiam nuncupari voluerunt, qui suam doctrinam puriorem esse Apostolicâ gloriabantur, proindè ut puritatem ostentarent, candidis se se vestibus induebant. Ex S. Cypriano.

1. Spem salutis peccatoribus penitùs adimebat Novatianus, asserens semel mortalitèr lapsos, non ampliùs recipi posse ad pœnitentiam: quo impio errore multos ad desperationem

ade-

adegit; ex quo asserto factus est hæresis princeps; primus enim fuit, qui Dei misericordiam peccatoribus resipiscentibus negaverit. R. Ex Conc. Romano celebrato in hac causâ sub Cornelio Papa. Item ex Niceno primo, in quo de Novatianis fit mentio: & certè, si lapsi non possent ampliùs recipi, nimiùm detraheretur Dei misericordiæ, qui tamen dicit: *Nolo mortem peccatoris, sed ut magis convertatur, & vivat*. David de remissione peccatorum dixit: *Tu remisisti impietatem peccati mei*. Ergo si Deus peccatoribus peccata remittit, lapsi iterùm sunt recipiendi. Tum quia Christus antequàm ad cælos ascenderet, dedit Apostolis auctoritatem dimittendi peccata, Joan.20. *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*. Sed hoc foret supervacaneum, si peccatores non ampliùs essent recipiendi ab Ecclesiâ. Nec valet dicere cum Novatianis, solùm Baptisma tollere peccata, ideoque lapsos post Baptismum non ampliùs esse recipiendos; nam plura documenta habemus in sacris paginis, ex quibus constat, Apostolos etiam recepisse lapsos post Baptismum: quare S. Petrus hortabatur Simonem Magum ad pœnitentiam, ut patet ex cap.8. Act.vers.22. Tum quia si lapsis post Baptismum non esset locus pœnitentię, peccatores adducerentur in desperationem, cum tamen de remissione peccatorum à Deo facta pœnitentibus, plura constent exempla in sacris paginis, ubi peccatores ad pœnitentiam excitantur, & Christus nos docuerit orare: *Dimitte nobis debita nostra*. Usus est auctoritate peccata remittendi S. Paulus, qui secundâ ad Cor.2. Incestuosum, quem satanę tradiderat in carnis interitum, post duram pœnitentiam, benignè suscepit, & Ecclesię restituit. Undè S. Ambrosius lib.1. de Pœnitentiâ, cap.7. factum hoc Divi Pauli contrà Novatianos sic urget: *Jus sibi vendicavit Paulus acceptum, non usurpavit indebitum*. Eadem auctoritate dimittendi peccata usus est S. Joannes erga Juvenem illum, quem è perditissimâ vitâ, quam intèr latrones, quorum dux factus erat, ducebat, revocatum, ac pœnitentiæ lacrimis purgatum, Ecclesiæ reddidit. Hanc historiam ex Clemente Alexandrino referunt Eusebius lib.3. hist. cap. 23. S. Chrysostomus lib.1. ad Theodorum lapsum, cap.11. Baronius ad annum 98. Porrò in præfatis testimoniis nulla fit peccatorum levium aut graviorum discretio, sed omnia pariter clavibus Ecclesiæ subiiciuntur.

2. Lapsis post Baptismum pœnitentiam esse infructuosam asserebant, quia credebant irremissibile esse omne peccatum. Hic error à præcedente vix differt. R. In sacris paginis exhibetur consilium mortificationis, & pœnitentiæ; legimus enim: *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam*. Ergo pœnitentia non est infructuosa, sed salutifera. Apostolus ad Colossenses cap.3. vers.5. hortatur ad mortificationem: *Mortificate membra vestra*, quod non fecisset, si esset infructuosa. Proprio exemplo, pœnitentiæ meritum commendarunt tot sancti viri, & mulieres, qui in pœnitentia voluntaria, & aspera quasi totum vitæ suæ tempus consumpserunt, quod non fecissent, si non sperassent copiosam à Deo retributionem propter pœnitentiam assumptam. Deus clamat ad peccatores: *Convertimini ad me in toto corde vestro*, quod esset superfluum, si peccata essent irremissibilia. Tum quia remittebantur peccata in lege scripta pœnitentibus: ergo à fortiori remitti debent in lege gratiæ; cæterùm gravior esset lex gratiæ, quàm lex Mosaica; propterea S. Joannes Baptista ad Euangelicam legem viam parans, prædicabat: *Facite fructus dignos pœnitentiæ*.

3. Contempserunt Novatiani Confirmationis Sacramentum. R. Nam Confirmationem esse Sacramentum constat ex sacra Scriptura Act.19. 5. *His auditis baptizati sunt in nomine Domini Jesu. Et cum imposuisset illis*

manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos 2.ad Corinth. 1. *Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos Deus, qui & signavit nos, & dedit pignus spiritus in cordibus nostris*. Item Act.8. ad Ephes.4. prima Joan. 2. Videri pariter possunt centum sexaginta quatuor auctoritates Conciliorum, & Patrum, quas lib.5. de Confirmatione, art.2. Coccius congregat, inter quas adducit S. Bernardum, qui expressè vocat Confirmationem,Sacramentum,in vita S.Malachię,cap. 3. *Malachias Sacramentum Confirmationis &c.* Plures autem ex dictis auctoritatibus, non modò expressè dicunt Confirmationem esse Sacramentum, sed etiam ejus materiam remotam esse oleum cum balsamo, proximam verò,unctionem ab Episcopo factam. De oleo, & unctione mentionem etiam facit Doctor Mellifluus in vita S. Malachiæ cap. 4. *Pucrum mente captum ex his, quos lunaticos vocant, inter confirmandum sacra unctione sanavit*. Vide verbo *Græci*.

4. Negabant secundas nuptias esse licitas. R. verbo *Græci*.

5. Baptizatos in Ecclesiâ Catholica iterum Novatiani rebaptizabant. R.Verbo *Heteronaptistæ, & Agrippiniani*.

III. NOVATIONENSES, de quibus agit S. Ambr. lib. de pœnit. cap. 3. fuerunt Novatiani non in toto, sed tantùm in parte aliqui sectatores, qui magistri sui dogma de irremisibilitate peccati temperarunt, asserentes non quidem gravioribus, sed tantùm levioribus criminibus posse veniam impertiri,contra quos recurrunt argumenta contra Novatianos facta. Latè diffusa est hæc hæresis, quæ patrocinio Marciani Episcopi Arelatensis,etiam in Gallias sibi aditum reseravit.

NOVATORES. Sic nuncupantur hodierni hæretici tam Claviniani, quàm Lutherani, qui omnes Ecclesiasticos ritus, imò & penè omnia dogmata fidei innovant, abolent, confundunt, pro ut magis ipsis arridet. Notissima autem est latina phrasis, qua hujusmodi inquieti animi homines, turbarum excitatores, statusque rerum eversores *res novare* dicuntur, sive *novandi* res animo regi. Possent etiam rectè *Novatores* nuncupari,vel ex eo quòd ferè omnes antiquas hæreses renovant. XIV.

NUDIPEDES. Sunt quidam Antilutherani,seu Anabaptistæ,qui cum in Moravia se Apostolorum imitatores ostentare vellent, omnia reliquerunt, & per agros vagantes, nudis pedibus incedebant, pecuniam non contrectantes, à cōmuni usu ciborum abhorrebant, undè etiam spirituales, & separati sunt dicti. Ex Lindano. Vide verbo *Discalceati*, *Gimnopodæ*. XVI.

NYCTAGES. Quo tempore emerserit hæc hæresis, incertum est, sed cum de his hęreticis mentionem faciat S. Isidorus, qui floruit currente septimo seculo, probabile est eo tempore excitatam hanc hæresim. Nuncupati sunt *Nyctages* à somno, eo quòd vigilias noctis respuebant, superstitionem esse dicentes nocte vigilare, quandoquidem noctem à natura somno, & quieti esse concessam causantes, ei nullatenus reluctandum asserebant. Hos hęreticos redarguit David, dicens: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi*. Item, de vigiliis in nocte exercendis ad Dei laudem, ad mortificationem corporis, agunt fermè omnes SS. PP. VII.

O

XVI. ODetus Castillionæus, Epiſcopus Bellovacenſis, Hugoniſtarum ſautor, unâ cũ fratribus ſuis Cœnam celebravit ſub utraque ſpecie; ex quo facta eſt contra eum tumultuatio: Sed nihilominus potentiâ ſuâ, ſuorumque fratrum, qui erant in aulâ Regis Galliæ nobilitatis ſanguine, & inſignium dignitatum excellentiâ conſpicui fretus, hæreſim Calvinianam in Galliâ totis viribus ſtabilire curavit. A Pio IV. damnatus privatione dignitatis, & beneficiorum, in contumeliam Pontificis uxorem duxit, & in Angliam aufugiens, Hugoniſtarum ibidem, quoad vixit, negotia geſſit. Ex Spond. ann. 1533.

Odiani. Vide *Audæus*.

XVI. Ollarii, ſunt ſectâ Anti-Lutherani, ab olla cullinariâ ſic dicti, quia ſeſe invicem non ſolent inviſere, niſi menſâ lautè inſtructâ. Ex Prateolo.

VI. Ollypius Carthaginenſis Epiſcopus, Arianæ hæreſis propugnator, vixit circa initium ſeculi ſexti; cum aliquando in balneis SS. Trinitatem blaſphemaſſet, triplici flumine ab Angelo viſibiliter percuſſus interiit, ejuſque cadaver penitùs exuſtum fuit. Ex Baron.

Oliverius. Vide *Albigenſes*.

XI. Ophitae. Ophitarum auctor creditur quidam Euphrates currente ſeculo ſecundo. Dicti ſunt Ophitæ, quia ſerpentem, qui Grecè *Ophis* nominatur, quemque alebant in cavernâ, adorabant. Cenſet D. Auguſtinus, hanc ſerpentis adorationem ortum habuiſſe à Gnoſticis, vel Nicolaitis, ſerpentem, qui Evam decepit, Chriſtum eſſe aſſerentes, qui in forma ſerpentis apparuerit: per eundem immiſſam fuiſſe ſapientiam, & cognitionem hominibus ſomniarunt. Per incantationem cujuſdam Sacerdotis magicis artibus dediti, egrediebatur è ſpelunca ſerpens ad libandum oblata, & ea, quæ ex oblatis ſupererant invicem diſtribuentes, Euchariſtiam eſſe blaterabant, utpotè cibos à Chriſto ſanctificatos. Aliqui ex Ophitis aſſerere auſi ſunt, Chriſtum in ſpeciem ſerpentis traſmutatum. Fuit quidam nomine Alexander, Magus, ſub Antonino Imperatore, ex ſchola Thianæi, qui ſerpentem palàm adorandum expoſuit, Æſculapium eſſe fingens; undè ob reſponſa, quæ ab ipſo Alexandro conficta, ſerpentem dare arbitrabantur homines nimis faciles ad credendum, ingentem pecuniam ferè ab univerſo Orbe præſtigiator cumulavit, quam per modum oblationis ad illum ſerpentem undequaque curioſi mittebant, ut reſponſa, & vaticinia reciperent. Ex Origen. contrà Celſum.

Opinatores. Vide *Docitæ*, qui dicti ſunt etiam Opinatores, eò quòd aſſererent, Chriſtum ſumpſiſſe corpus phantaſticum, nec verum, ſed ſola viſione, & apparitione fuiſſe myſterium Incarnationis. R. verbo *Albanenſes*. De his hæreticis agit Clemens Alexand. Strom. lib. 3. XI.

Opinatores alii. Quidam Hugoniſtæ in Gallia circa annum 1562. nihil niſi cædes, & exitia Eccleſiarum meditantes, dicti ſunt Opinatores, quia fidem Chriſtianam nihil aliud, quàm opinionem eſſe aſſerebant. R. verbo *Felicianus*. XVI.

Opinionistae. In Italia, in Poli oppido in Æquicolis poſito, fuerunt hęretici, quorum primates, unâ cum ſex fœminis comprehenſi, ad Paulum Secundum Pontificem ducti fuerunt, cognitoque eorum errore, condigna pœnâ mulctati ſunt, ſic dicti ex erronea opinione, quam habebant: nullum verum Chriſti Vicarium eſſe eorum, qui poſt S. Petrum extiterunt, niſi qui Chriſti paupertatem imitarentur. Ex Spond. ann. 1467. XVI.

Optatus, vixit cadente ſe- IV.

culo quarto: fuit Episcopus Donatistarum in Africa, & adhęrens Gildoni Tyranno, per decennium Ecclesiam afflictavit, quod deplorat S. August. lib. contra literas Petiliani.

XI. Orbitenses, sectâ Waldensium, qui de articulis fidei interrogati, omnes confitentur, sed mysticè intelligunt. Trinitatem fuisse negant ante Nativitatem Christi, & ajunt, tunc primum Deum habuisse Filium, scilicet Jesum, natum ex femine Joseph, quem B. Virgo in sectam ipsorum traxit, qua ratione filius Dei factus est; ipso verò prædicante, accessisse tertiam personam S. Petrum, quem dicunt esse Spiritum Sanctum. De his agit Reinerus.

2. Mundum dicunt esse ab æterno.

3. Negant Resurrectionem corporum, & immortalitatem animę.

4. Tunc futurum judicium supremum, cùm Papa, & Imperator ad eorum sectam accedet.

5. De Christi mysteriis, Passione, & Resurrectione, nihil credunt.

6. Baptismum tantum valere, quantum valent merita baptizantis.

7. Judæos in sua secta salvari.

8. Corpus Christi purum esse panem.

9. Matrimonium licitum esse, si conjugati continenter vivant, cæterum copulam carnalem malam esse.

XI. Ordibarii (ex Reinero) pariter ex secta Waldensium progeniti, asserunt Mundum non habere principium, contrà illud Genesis: *In principio creavit Deus Cœlum, & Terram.* Eum errorem antiquitùs tenuere Philosophi multi cum Aristotele, putantes Deum ab æterno Mundum produxisse, & conservare. Post Euangelium autem profligata à Patribus fuit humana illa opinio, quam contra verbum Dei hæretici isti suscitarunt.

2. Christum filium Joseph, & Marię esse peccatorem, qui Ordibariorum sectam instaurando, salvus factus est.

3. Christum non fuisse passum.

4. Patrem esse in Divinis, qui primò Ordibariorum sectam intraret: Filium, qui ejus prędicatione ad sectam adduceretur: Spiritum Sanctū, qui in ipsorum sectâ esset perfectus.

Tam Ordibensium, quam Ordibariorum hæreticales insaniæ, & blasphemiæ, vel jam sub aliis hæreticis in hoc opere confutatę inveniuntur, vel adeò sunt insulsę, ut superfluum sit in earundem confutatione tempus insumere.

Orebitae. Emersit anno 1420. XV.
Orebitarum sectâ, sic dicta à Monte Oreb, in quo legem à Deo Moyses acceperat; quæ sectâ Thaboritarum errores, & impietates adversùs Christianos, maximè Sacerdotes, ęmulari visa est. Contra hos hæreticos nominatim Martinus V. Crucem decrevit: & non nisi post plures annos, & multas cędes potuit extirpari; Orebitæ enim armis muniti, in montibus Bohemiæ fortiter dimicabant, ubi quidam ex ipsis, nomine Joannes Roatius, Castellum ædificavit, vocavitque Montem Syon, asserens, ex eo loco veritatem aliquando exituram, quæ gentem Bohemicam libertate donaret. Ex Spond.

Orphani. Hussitarum hęresis in XV.
tres Sectas divisa fuit, quarum una fuit Pragensium, alia Thaboritarum, tertia Orphanorum, qui Ducem habuerunt quendam, nomine Procopium Razum; eo mortuo, quasi sinè Patre orphani voluerunt nuncupari. Moraviam, vicinasque regiones dissipantes, ęquè in Catholicos, & in res sacras fuerunt infensi: eorum errores verbo Hussitæ reprobantur. Ex hist. Hussit.

Origeniani. Non est celebrem III.
historicum Ecclesiasticum, vel de Sanctorum Patrum doctrinâ differentem invenire, qui de Origene mentionem satis prolixam non fecerit; de Origene inquam, dicto *Adamantio*, patriâ Alexandrino, qui S. Leonidem Martyrem patrem habuit, anno 185. genitus. Ob ingenii felicitatem patri admodum carus, Clementem Alexandrinum præceptorem sortitus,

sum-

summo martyrii desiderio in juvenili adhuc ętate, jam tunc ęstuabat Origenes, qui patri suo hortator extitit, ut ad martyrium fortiter properaret. In odium patris martyrio laureati, à persecutoribus, omnibus fortunæ bonis spoliatus, cujusdam matronæ nobilis subsidiis sustentatus, publicè sacram Scripturam Alexandriæ explanavit, accitis ibi ad eundem audiendum magni nominis auditoribus, inter quos Gregorius Thaumaturgus recensetur. Decimum octavum ætatis annum agebat tunc Origenes; qui postmodùm Romam profectus ad Zephirinum Papam, Mammeam Alexandri Imperatoris matrem in fide instruxit, & Beryllum hæresiarcam, ad fidem reduxit. Alexandriam reversus, plures etiam hæreticos ad sanam frugem redegit; Quapropter ab hæreticis sæpè quęsitus ad necem, interim ab Alexandro Jerosolymitano Episcopo ad Sacerdotium promotus, Tyrum se contulit, & hinc Romam ad Fabianum Papam iterum remeavit, ut se à notâ hęresis purgaret, emissa fidei confessione. Persequente interim Decio Ecclesias, magnos labores, & tormenta constanter passus est; quidquid aliqui sentiant, in persecutione Idolis incensum tribuisse, tormentorum timore perterritum. Legendi hac de re celebres scriptores, qui in Origenis defensionem, apologeticon promulgarunt. Videatur Sirmundus lib. 1. de hæresibus, hęresi 45. insuper Picus Mirandulanus, qui eruditè in Origenis gratiam elaboravit. Tyrii mortem opetiit, cum plura opera scripsisset, summa eruditione referta, ætatis annorum 69. anno Domini 254. Certum est Origenistarum doctrinam esse hæreticam, & ut talem damnatam in Synodo Alexandrina à Theophilacto ejus Civitatis Episcopo: item Romę confixam ab Anastasio Papa, & tam in Oriente, quàm in Occidente pluribus in Synodis reprobatam, & sanctionem Imperatorum, de Sectatoribus Origenis pellendis, secutam esse Episcoporum judicium. An autem Origenes damnatus cum suâ doctrina, à quo *Origenistæ*, fuerit Origenes Adamantius, revocatum est ab aliquibus in dubium; alius enim fuit nomine *Origenes*, hęreticus, multique censent confuso nomine, etiam confusam esse doctrinam, itaut impia Origenis hęretici dogmata, cum scriptis Origenis Adamantii, per calumniam hæreticorum fuerint inserta. Plures fuisse Origenes asserunt Augustinus de hæresi cap. 23. & Epiphanius hæresi 63. Certè, ubicunque in operibus Origenis de aliqua hæresi agitur, stylus ipse videtur valdè diversus à facundiâ, quâ enituit Origenes. Quæ hactenus dixi in gratiam Origenis, valdè roborat Gregorius Abulphasagius, Orientis Maphrianus, seu Primas, clarissimus historiæ Ecclesiasticę scriptor, ab erroribus Origenem accerrimè vindicans, par. 2. hist. Eccles. Syriacę, quæ extat in Bibliot. Vaticana his verbis: *At Demetrius Alexandriæ Episcopus, perspectâ summâ laude, atque existimatione, quam apud omnes sibi conciliaverat Origenes, invidiâ eum habuit, falsò ei adscribens translationem animarum de uno corpore ad aliud, ceterosque errores, quâ de causa eum Alexandria expulit, hæresiarchæ nomine ipsi imposito, quod ad nostram usque ætatem invaluit, occasionemque expositoribus præbuit, ut nomen illius delerent, ejusque scripta alterantes, nomine proprio conscriberent: Præ cæteris verò ejus adversarius, fuit omnium infensissimus Porphirius*. Et hæc in eorum gratiam scripsi, qui brevem de Origine Apologeticon possent desiderare. Cæterùm, cum plures SS. Patres Origenis doctrinam in pluribus capitibus damnaverint, Origenis, inquàm, Adamantii, cum idem fuerit Ecclesię in pluribus Conciliis congregatæ judicium, non nisi temeritatis notam incurrere posse videtur, quisquis ab omni prorsùs labe hæreticali Origenem vindicare enititur. Uberiora qui in hâc causâ argumenta desiderat, Natalem Alexandrum consulat, qui tomo tertio suæ Historiæ Ecclesiasticę, prolixè

satis

fatis hanc materiam digessit. Potiores Origenistarum errores sunt sequentes:

1. Filium in Divinis non esse natum, sed factum; esse Patre minorem, & inferiorem; comparatum Patri, non esse veritatem; Spiritum sanctum esse Patre inferiorem: Indè hæreses suas hauserunt Arius, & Macedon. R. ubi Divinitas tam Filii, quam Spiritus sancti asseritur.

2. Animas hominum ante corpora creatas fuisse, & cœlestes fuisse virtutes, quæ ob peccatum in animas conversæ sunt, & in corpora velut in carceres supplicii causâ immissas fuisse. Hunc errorem hausit absq; dubio Origenes ex Platonicorū commentis, quæ illustrare conatus est Macrobius *in somnium Scipionis*. Fatendum tamen est Origenis tempore, veritatem de animę origine in tantam nondum processisse claritatem, quantam ex fidei principiis deductam habet Ecclesia. Undè aliqui ex antiquis Patribus, circà animę humanæ principium dubitarunt, licèt Origenis errorem, ut contrarium Christianę doctrinę reiiecerint, & immortalitatem omnes noverint, & fideliter crediderint. Nos autem de animæ immortalitate egimus verbo *Arabes*, *Gregorius Pauli*. R. ex iis, quæ dicta sunt verbo *Flagellantes, Heretici de Barulo*. Tum quia, si animę ante corpora creatę fuissent, & peccassent, deberent recordari de iis, quæ agebant, antequàm infunderentur corpori, maximè quòd peccari non potest, nisi peccans plenam habeat cognitionem: Sed nemo est, qui recordetur quid fecerit, aut in quo peccaverit, antequàm anima uniretur corpori. Nec valet dicere cum Ethnicis, quòd immersa corporibus in omnimodam oblivionem devenit; quia spiritualis substantia, actuali perfectione intellectivæ potentiæ donata, non potest corporali ligamento impediri, nè in actus intelligendi prorumpat, at multò minùs recolendi, quæ apud se habet, ut sunt præteritorum repræsentationes. Tum quia animam nostram non peccare, antequam informet corpus, expressè asserit D. Paulus ad Rom. cap. 9. vers. 11: ubi differens de Jacob, & Esau hæc habet: *Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei, quia major serviet minori.* Tum quia nullibi Scriptura mentionem facit, quòd animæ extiterint, aut peccaverint, antequàm infunderentur corpori; Certum enim secundum fidem, est primum peccatum cujuscumq; animæ, esse totius naturę, id est, originale. R. Insuper (asserendo contrà Origenem falsam, & erroneam esse animarum præexistentiam, quam tenuit Origenes) ex Concilio Lateranensi sub Leone X. ubi definitur. Animam verè esse corporis formam, quæ ante ipsum producta non fuit. Constat ex historia Genes. Deum, postquàm Adamo corpus ex limo terræ formavit, statim inspirasse spiraculum vitæ, nec ullibi legimus istam animarum præexistentiam, ac præviam creationem, quam cum Platonicis tenuit Origenes.

Hunc Origenis errorem refellunt etiam ex professo S. Cyrillus Alexandrinus lib. 1. cap. 9., & Justinianus Imperator prolixo tractatu ad Mennam Patriarcham Constantinopolitanum, qui extat in Appendice ad quintam Synodum.

3. Animam Christi præextitisse Deo, Verbo unitam antè incarnationem. R. ex iis, quę supra dicta sunt. Tùm quia unionem hypostaticam Divini Verbi cum humanitate, factam esse in instanti generationis Christi, constat ex Euangelio Joannis, ubi de generatione æternâ Verbi primò disserit: deindè de generatione in tempore, facta loquitur his verbis: *Et Verbum Caro factum est.*

4. Sentit Christi passionem dœmonibus profuturam, itaût dœmoniorum, & hominum impiorum supplicia finem habitura propugnaverit. R. verbo *Ægidius*.

5. Felicitatis cælestis tempus esse circumscriptum, itaût animæ rursus à virtute in vitium possint deflectere

ctere, & iterum debeant corpora informare. R. ex pluribus Scripturæ testimoniis, ex quibus constat Deum promittere beatitudinem æternam animabus justis; de cujus essentiâ (scilicèt beatitudinis) est, quòd sit æterna; beatitudo enim excludit omnem timorem amittendæ consolationis: sed talis timor esset in animabus beatis, si possent peccare, & amittere beatitudinem: Ergo non essent beatæ. Insuper Math. 25. legitur: *Justi autem ibunt in vitam æternam*.

6. De resurrectione corporum non benè sentiunt Origenistę: Ignem inferni nihil aliud esse arbitrabantur, quàm stimulum conscientiæ: Astra esse animata, & Deum cognoscere, peccare posse, & judicari debere: Dei potentiam esse circumscriptam: perpetuam Mundorum propagationem admittunt: Pelagianis, & Semipelagianis in materia gratiæ viam sternunt. R. Quo ad ultimum verbo *Pelagius*. Quo ad alia, facilè à quocumque in fidei articulis leviter instructo possunt reprobari. Talis demùm doctrina Origenis fuit, ut meritò de illo dicatur: *Ubi benè, nemo melius*; *ubi malè, nemo pejus*. Ideò multæ ejus sententiæ, & sacrarum literarum expositiones in veneratione habentur, quippè quæ Catholicam veritatem illustrant.

III. ORIGENIANI TURPES. Turpium Origenistarum hæresis ortum habuit à quodam Origene Syro, qui vixit temporibus Origenis Adamantii, & adeò turpia docuit, ut vel nefas sit ea rescribere. Etiam quæ de Paradiso scripta sunt, non nisi allegoricè intelligenda voluerunt Origeniani. Ex Sirmondo.

XVI. OSIANDRINI, ab Andrea Osiandro, natione Bavaro ortū habuerunt, qui cognomen familiæ suæ, quod erat Hosen, in Osiandrum mutavit. Patre Fabriferrario genitus anno 1508. primùm Wittembergæ, deindè Norimbergæ scientiis applicuit, & intèr primarios, qui Lutheri doctrinam propagaverint, recensetur. Genio elatus, & impetuosus, ipsi Luthero se exosum reddidit; quapropter Norimbergâ expulsus, in Prussiâ se recepit, ubi à Duce Alberto benignè acceptus, minister Protestantium constitutus, suos circà justificationem errores evomuit. Statìm contrà Osiandrum conclamarunt præcipui Lutherani, potissimùm Schulstelburgius, qui Osiandrum consutavit. Damnatus etiam à *Melanchthone*, *Pomerano*, *Forstero*, aliisque Lutheranis. Osiander, qui se alterum Henoch esse dictitabat, communitèr etiam ab hæreticis Antichristus, hæreticus, Judæus, niger diabolus, draco nefarius, sceleratus, & Christi hostis vocabatur. Miserrimè extinctus anno 1552. nihilominùs morte Osiandri, secta ejus non est extincta, quam *Joannes Funcius* ejus gener tuendam suscepit, ità ut etiam hactenùs apud plures in Prussiâ vigeat.

1. Docuit hominē justificari non per fidem, ut Lutherani, & Calvinistæ prædicant, sed per essentialem Dei justitiam, & formalem nostræ justificationis causam, esse illam ipsam justitiam, quâ Deus essentialitèr est justus; ità ut Christianus non sit justus per accidentalem gratiam, sed sicut Filius in Divinis est Sanctus sanctitate, quâ Pater essentialiter est sanctus, ità homo sit justus per justitiam Dei, qui dum habitat in nobis, nos reddit justos, per justitiam, quæ Deo est essentialis, excludens omnem gratiam, per quàm solùm Catholici dicunt hominem justificari. R. Nam datur unus justus, qui alio est justior, & unus alio sanctior: ergo homo justificatur per justitiam intrinsecam, & inhęrentem, non verò per imputativam. Nam si homo justificaretur justitiâ, quâ Deus est essentialiter justus, per modum justitiæ imputativę, omnes essent ęqualitèr justi. Tum quia Scriptura tribuit justitiam nostram gratiæ justificanti, cujus augmentum justi, ejusdem gratiæ virtute, & Dei operatione non æqualitèr merentur. Tum quia, si justificaremur per justitiam imputativam, essemus solùm extrinsecè justi, tanquàm ab aliquo ex-

extrinseco sic denominante: sed Sancti sunt verè, & formaliter justi, ergo tales sunt per formam intrinsecam, & inhærentem; hæc autem forma intrinseca, est gratia, quam Deus infundit animabus justis, per quam non modò (si in Dei amicitia sumus) justi reputamur, sed verè justi nominamur, & sumus. Quam veritatem docet Concil. Triden. sess. 6. Can. 11. & cap. 6.

2. Dixit Christum mediatorem justificare hominem secundùm naturam Divinam tantùm, undè Christi passionis, mortis, & sanguinis pretium & meritum penitùs evertebat. R. verbo *Andreas Musculus*.

3. Dixit Ecclesiam Christi esse invisibilem. R. verbo *Invisibiles*.

4. Christi passionem, & mortem nullum nobis fructum attulisse. R. verbo *Carolus Molinæus*. Item ex Epist. ad Hebr. cap. 5. vers. 9. *Christus ipse factus est omnibus obtemperantibus sibi, causâ salutis æternæ*. Et ex Trident. sess. 6. cap. 7. *Dominus noster Jesus Christus suâ Sanctissimâ passione in ligno Crucis nobis justificationem meruit, & pro nobis Deo Patri satisfecit*. Tum quia Christus venit, ut vitam habeamus, & abundantiùs habeamus, sicut legitur in sacris paginis, ergo Deus nobis vitam promeruit æternam, quod profitentur omnes Sancti Patres. Tum quia Christus, qui erat impeccabilis, non pro se ipso, sed pro nobis per suam passionem satisfecit. Demùm nimia impietas est negare uberrimum fructum redemptionis nostræ, quem à Christo per suam Sanctissimam passionem, & mortem accepimus. Ille docuit nos petere in nomine ejus, propter ejusdem infiniti valoris merita. Undè Ecclesia Catholica in terminandis suis orationibus, semper repetit: *Per Dominum nostrum Jesum Christum*, quod summa attentione, & fiducia dicere debemus.

P

XVI. PACIFICATORES. Istorũ dux fuit Zeno Imperator, qui anno 482. Eutychetis hæresi imbutus, edictum condidit *Henoticon* dictũ, idest *Pacificatorium*, cujus acceptatores dicti sunt *Pacifici*. Per hoc *Henoticon* inducti fuerunt Catholici ad aliquid de veritate fidei remittendum, & hæretici Euthychiani, ad aliquam suæ hæresis partem abiiciendam, ut sic invicem Catholici, & Euthychiani pacificarentur. Pax utique perversa, de quâ jure dici poterat illud Davidicum: *Zelavi super iniquos, pacem peccatorum videns*. Henoticon enim acceptatores, dicebant anathema Euthycheti, & deindè Chalcedonense Conciliũ, in quo ejus error damnatus fuerat, reprobabant. Contrà hujusmodi fictitios Pacificatores stant illâ verba ad Ephes. 4. *Unus Dominus, una fides*. Neque ulla potest esse societas luci ad tenebras. Vide *Petrus Mogus*, in quo capite iterum de *Henoticon* redibit sermo.

XVI. PACIFICATORES Alii. Sæpè Novatores plurimi, se se tanquam pacificatores interponere voluerunt, qui, ut dissidia religionis componerent, eo uti proposuerunt remedio, ut scilicet Protestantes aliquid de dogmatibus, ac ritibus cederent: Similiter facerent Catholici, & ita fieret inter utrosque concordia, nimirùm Synagoga satanæ, deferendo Christum; nam, quid aliud facerent Catholici, si de dogmate sacro quidquam remitterent, nisi fidem amittere? Illi hæretici possunt doctrinam immutare suam, quia illorum est; nos immutare non possumus nostram; quia nostra non est; quemadmodùm Dñus docuit nos dicere: *Doctrina*, inquit, *mea*, *non est mea*. Sed hoc exasperans remedium, ab istis dumtaxat tentatum, majores peperit illis discordias. De hoc modo

insub-

insubsistenti, & erroneo componendi religionem Catholicam, cum religione Protestantium. Scripsit inter alios Protestantes librum unum Joannes Serranus, minister Arauxicanus: idem præstitit Joannes Sturmius, qui Religionem tenendam sine offensione Catholicorum, & Protestantium asserebat; quem modum pacis excogitarunt etiam plures alii, qui in aliquibus dogmatibus sentiendum cum Catholicis, in aliis verò adhærendum fore hæreticis somniarunt: Sed hos Pacificatores exprobant verba D.Pauli 2. ad Cor.6. *Quæ conventio Christi ad Belial? Aut quæ pars fidelis cum infideli?* Hos Pacificatores vocat Gaulterius *Pseudo-irenicos*, sivè *falsos pacificos*.

XVI. PACIFICI nuncupari voluerunt quidam Anti-Lutherani, qui se jactabant amatores pacis; quâ propter sua conventicula vocabant Domum pacis; pacem autem amplexabantur, donec impunè in aliorum corpora, & bona possent grassari, sicut plures Anabaptistæ docuerunt suo exemplo Amstelodami, anno 1535. Ex Gaulterio.

VII. PAGANIZANTES dicti sunt, qui currente seculo septimo, cum se Christianos profiterentur, Ethnicorum superstitiones circa auguria, sortilegia, divinationes, cum Christianâ religione confundebant. Ex Sandero hæres: 126.

XIV. PALAMAS. In monte Atho, degebant quidam Monachi, dicti Hypsicastæ, sivè quiescentes, qui Massalianismi accusati, asserebant lumen illud, quod in Monte Thabor Apostoli aspexerant in transfiguratione Domini, fuisse lucem increatam, hoc est, ipsam Divinam essentiam, quam Hypsicastæ, cum in oratione incaluissent, oculis corporeis se se cernere, & contemplari gloriabantur: quâ propter consueverant oppresso capite usque ad umbilicum, & contortis oculis, suppressoque spiritu orare, & in hâc oratione Deum oculis corporeis se cernere effutiebant: ex quo modo orandi, dicti etiam fuerunt *Umbiliciani*. Istius absurdi commenti, auctor fuisse creditur quidam Simeon S. Mamantis, in libro, quem scripsit de sobrietate, & attentione. Hujusmodi Hypsicastarum errorem propugnandum assumpsit Gregorius Palamas, genere Asiaticus, in aula Imperatoris educatus, postmodùm Archiepiscopus Thessalonicensis, àquo dicti sunt Palamitæ. Gregorium Palamam verbo, & scriptis confutavit Barlaamus Monachus Basilianus, ex Calabriâ oriundus, Hyeracensis postea Episcopus, & plures alii celebres Scriptores.

1. Asserebant, essentiam Dei videri posse oculis corporeis, quod confirmabant exemplo visionis Apostolorum in monte Thabor. R. Nam oculis corporeis nihil videri potest, nisi sit corporeum: ergo essentia Dei, quæ essentialiter est spiritualis (quid quid enim corporeũ est, creatum est, & defectibile) videri nequit oculis corporeis; ex quo sequitur, neque Apostolos in Monte Thabor vidisse essentiam Dei oculis corporeis. Undè de Divinæ essentię claritate scriptum est: *Nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit*.

2. Attributa, & operationes Divinas realiter à Divinâ essentiâ distingui asserebant. R. Nam admissâ reali distinctione inter essentiam, & attributa in Divinis, necessariò reiicienda esset simplicitas Dei, & admittendę reales compositiones, quæ necessariò importarent limitationem partium componentium. Undè Deus non esset infinitè perfectus: ex pluribus enim limitatis, unum infinitum non fit, Vide *Gilbertus Porretanus*.

3. Dicebant, non Dei substantiã, sed aliquam dumtaxat lucem, seu claritatem ab illa distinctam, & profluentem, à Beatis conspici. R. Ex Scriptura, quæ & visionem Dei promittit, tanquàm præmium bonorum operum; & jam concessam aliquibus fuisse testatur Matth.5. *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt*, Jo:14. *Qui diligit me, diligetur à Patre meo, & ego diligam eum, & ma-*

nifestabo ei me ipsum. Joann. 3. *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est*. 1. ad Corinth. 3. *Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem*. Denique Matth. 18. *Angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei*. Angeli igitur jam fruuntur visione Dei clare, & intuitivè. Porrò in altera vita, homines pares erunt Angelis in substantiali beatitudine, ut ait Christus ibidem cap. 22. *Erunt sicut Angeli Dei in cælo*. Fidem hanc Ecclesiæ confirmat Eugenius IV. in decreto Armenis dato: *Purgatas* (ait) *animas in cælum mox recipi, & intueri clarè ipsum Deum Trinum, & unum sicuti est*. Et Patres Francofordiensis Concilii, in Epistola ad Præsules Hispanos, jam antea dixerant: *Prædicamus eum* (Christum) *verum Deum, & vivum, ut ad ejus beatissimam visionem pervenire mereamur, in qua est æterna beatitudo*. R. 2. ratione Theologica. Quia potest homo per gratiam suum ultimum finem, ac beatitudinem, ad quam ex benignitate Dei factus est, adipisci; atqui illa posita est in clarâ, & intuitivâ Dei visione, quæ est summa coniunctio cum fine, atque ejus perfecta possessio, finè quâ nemo est beatus: undè in ea consistit æterna vita: *Hæc est autem vita æterna, ut cognoscant te, solum Deum verum, & quem misisti Jesum Christum*. Joann. 17. ergo &c.

V. Palladius. Petro Fulloni Ecclesiæ Antiochenæ invasori, successit Palladius, ejusdem hæreticę pravitatis, cum suo antecessore propugnator, & usque dum vixit, cum Petro Mogo communicationem retinuit. Mortuus est anno 497. Ex Baron.

IV. Palladius, Arianus Episcopus, damnatus est in Concilio Aquilejensi, unâ cum Attalo Presbytero, qui ad Arianos defecerat. In eodem Concilio damnatus etiam fuit Valens Pseudo-Episcopus Petavionensis. Ex Baron.

V. Palladius. Cum hisce temporibus plures fuerint, quibus nomen Palladius; hinc factum est, ut celebrem Palladium S.R.E. Diaconũ, eruditione clarissimum, dictum etiam Apostolum, cum Palladio, de quo hic agimus, aliqui Scriptores confunderent. Palladius itaque, de quo hic mentionem facimus, fuit natione Galata, & Alexandriam se conferens, in Ægypti eremo commoratus, ex his quæ didicerat, commentarium scripsit ad Lausum Præfectum. In eremo, cum Evagrio Pontio amicitiam iniit, ubi Origenis imbibit errores, quos posteà in Palęstinâ promulgare conatus est. In Bithyniam secedens, & Catholicum se esse simulans, fit Episcopus Helinopolitanus, in eo multùm commendabilis, quòd ob S. Joannis Chrysostomi defensionem multa sit passus, si suæ tolerantiæ laudem non obscurasset, multa miscendo, quę Origenismum saperent, dum Joannis Chrysostomi defensionē scriptis suis assumpserat. Nihilominùs Romam cum aliis Episcopis profugit, à persecutione cõtrà Chrysostomi fautores in Oriente excitatâ. Sunt etiã, qui asserant, Palladium Pelagii hæresiarchæ errores propugnasse. Ex S. Epiph. Epist. ad Joann. Jerosol.

Panicasiastæ. Vide *Arthobtiritæ*, ex sua hæresi etiam dicti *Panicasiastæ*. II.

Parermeneutæ dicti sunt, qui seculo septimo, temporibus S. Joannis Damasceni sacram Scripturam, proprio marte ad suam mentem exponebant. R. verbo *Suistæ*, *Lutherus*. VII.

Paræus David, Calvinista, dicit Catholicos non benè probare infallibilitatē Ecclesiæ, quia committunt in probatione (ut ipse ait) circulum, probantes Ecclesiam per infallibilitatem Scripturæ, Scripturam per infallibilitatem Ecclesiæ. R. Nam cum probamus infallibilitatem Ecclesiæ per Scripturam, utimur hâc probatione contrà illos, qui admittunt infallibilitatem Scripturæ, & negant infallibilitatem Ecclesiæ. Calvinistæ admittunt infallibilitatem Scripturæ, ideò contrà illos probamus Scripturę textibus infallibilitatem Ecclesiæ Ca- XVIII.

tho-

thnlicæ, & consequenter nnn committimus circulum, progredimur enim in hâc probatione ex admissis, ad probandum non concessa: contrà illos verò, qui negant infallibilitatem Scripturæ, ad probandam infallibilitatem Ecclesiæ, utimur aliis argumentis. Quæ in præparatione ad opus adduximus, & verbo *Protestantes*, fusiùs pertractamus. Vide, si velis etiam Joann. Baptistam Gonet., tract. 10. in 2. 2. disp. 2. & 3. ubi de his prolixè disserit.

XVI. PARKERUS MATTHÆUS, in civitate Novicensi in Angliâ, anno 1502. ortus, in Academia Cantabrigensi studiis operam dedit. Theologiæ lauream assecutus, postmodùm in Collegio Corporis Christi lector Biblicus præficitur. Henrici VIII., & Eduardi VI. Sacellanus, deindè Decanus Lincolniensis, postmodùm Archiepiscopus Cantuariensis à Reginâ Elisabethâ inauguratus, uxore deindè ductâ, quamvis nullâ susceptâ ordinatione, jura Episcopatus sibi usurpavit, novum ritum inducens; nam sacra Biblia super ejus caput imposuit *Joannes Scoreus*, teterrimus Apostata, qui nunquam charactere Episcopali insignitus, Episcopos ordinare præsumpsit: quem proindè, sicut & alios ejus imitatores, populus irrisoriè appellabat Episcopos Parlamentarios; donec decreto Parlamenti, statutum fuit anno 1566. ut ordinationes illæ, ad placitum *Scorei* adinventæ, pro validis haberentur, comminatis pœnis, undè populus metu oppressus, siluit. Hujus facti origo fuit, quòd nullus Episcopus Catholicus, illo tempore, vigente schismate Elisabethæ, noluit hæreticis manus imponere, quapròpter Regina, per dictos Pseudo-Episcopos instituit in Angliæ Regno in Episcopos homines laicos, ut constat ex processu contrà dictam Reginam sub S. Pio V. Indè est, quòd hodiè Anglia Episcopos, & Sacerdotes legitimos non habet, & quòd vera Ecclesia ab Angliâ recessit.

Ex supradictis occasionem nacti, de *Petro Francisco le Courayer* Canonico regulari è Monasterio Puticiensi S. Genuephæ, licèt aliàs Catholico, sermonem instituimus. Hic ordinationes Anglorum, contrà Romanæ Ecclesiæ doctrinam, & sensum defendendas suscepit, editis quatuor exigui corporis voluminibus anno 1723. & 1726. Damnati fuerunt primò à diversis Galliæ Episcopis, deindè à supremo universali Romanæ Inquisitionis Tribunali, non solùm propter ejusdem scopum, sed propter impias doctrinas, quas eidem inseruit, contrà Ecclesiæ Romanæ auctoritatem, contrà veritatem Sacramenti Eucharistiæ, contrà legitimas Sacramentorum formas, contrà verum Ecclesiæ Sacerdotium, & Sacrificium, ac contrà ejusdem Ecclesiæ potestatem. Cardinalis de Noailles, edita instructione pastorali adversùs dicti *le Courayer* errores, pag. 114. 115. testatus est illum pœnituisse, atque literas dedisse ad eundem Cardinalem, quibus se sincerè damnare errores præfatos protestabatur.

PARMENIANISTAE. Subrogatus fuit à Donatistis, in locum Donati hæresiarchæ, Pseudo-Episcopi Carthaginensis in Africâ, Parmenianus, Donati hæresis tenacissimus, & honoris captandi cupidus, qui proindè, statim ac fuit ad Episcopatum assumptus, stylum acuit in Catholicos. Apud Donatistas tanti nominis fuit, ut Donati sectatores, non ampliùs Donatistæ, sed Parmenianistæ vocarentur. Provocatus à Catholicis ad disputationem, adesse recusavit, dicens, se non posse cum immundis (sic vocabat Orthodoxos) convenire, utpotè qui erat mundus, quia Donatianæ hæresis sectator, & solùm apud Donatistas veram Ecclesiam esse effutiebat. Se ipsos mundos vocabant Parmenianistæ, quos confudit Optatus Milevitanus in septem libris, quos eruditissimè contrà Parmenianos conscripsit. Vixit Parmenianus post medium seculi quarti. Vide S. August. contrà *Parmen.* IV.

PAROCHI VALENTINI (sic dicto à XIV.

Regno Valentiæ,) quando infirmis ministrabant Viaticum, illis dicebant. Credis quod hæc sacra Hostia est Pater, Filius, & Spiritus sanctus? & respondentibus illis: Credo, eis Viaticum porrigebant. Ex Bibliot. Dominic. Potuit tamen hic error esse materialis, quatenus speciali ratione in admirabili Sacramento præsens adoratur Trinitas, ob unionem Divinæ, & humanæ naturæ in Christo, media hypostasi. Sed quidquid sit, explicatio erat erronea.

Paschatitae. Vide *Quartodecimani*.

V. Pascentius, fuit quidam Comes in Africâ, Arianæ hæresis sectator acerrimus: vixit circà initium seculi quinti. Contrà eundem disputavit S. Augustinus.

Passibiles. Vide *Corrupticolæ*.

XVII. Paschalius Quesnelus, natione Gallus, Parisiis natus anno 1534. in Universitate Sorbonica emenso studiorum Theologicorum curriculo, Oratorii Domini Jesu Congregationem ingressus, & Sacerdotio initiatus, se totum Ecclesiasticis studiis devovit; & in subjecta materia plura opera publici juris fecit: inter quæ opus extat: *Reflexionum moralium in novum Testamentum*. semel & iterum copiosiùs ab Auctore editum Parisiis anno 1693. A Clemente XI. per Bullam *Unigenitus* confixum, tanquam opus, cujus sermones molliti sunt super oleum, sed ipsi sunt jacula; Continet siquidem plures propositiones falsas, captiosas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, scandalosas, hæreticis, hæresibus, ac etiam schismati faventes, & hæreticas, variasque hæreses, ac potissimùm illas, quæ in famosis Jansenii propositionibus, & quidem in eo sensu, in quo illæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifestè innovantes. Trutinam thesium Quesnellanarum eruditè exposuit P. Dominicus Viva, in opere, quod contrà Quesnellum edidit, in quo per extensum Clementis XI. Bulla *Unigenitus*, cum unâ, suprà centum propositionibus Quesnelli confixis continetur. Legendæ etiam Epistolæ pastorales Illmi Domini Joannis Joseph Languet, Episcopi Senonensis., impressæ Parisiis apud Mazieres & Garnier, in vico S. Jacobi; quibus eruditissimis in epistolis, quæ simul unitæ, opus exhibent in plura volumina distributum, clarissimus auctor elucidat, & enodat Jansenianas cavillationes; simulque ostendit, quàm longè à Catholica aberrent veritate, quotquot Quesnellianarū propositionum propugnatores, Romano-Catholicæ Ecclesię inconcussa dogmata impugnant, & contra Bullam *Unigenitus* invehuntur.

Cum verò omnibus notum sit Quesnellianos germen esse Jansenismi, & ex iisdē novum Phanaticorum genus novissimè emersisse, qui *Figurativi* nuncupantur, non erit abs re altiùs Jansenismi principia repetere, ut recentiorū Figurativorum, qui ex prçfatis sectariis erupere, clariùs innotescant deliria, quæ exhibet Carolus Archiepiscopus Cameracensis, multis nominibus, sed potissimùm indefesso zelo in conservandâ in Catholicâ fide suam Diœcesim ab omni labe Jansenisticâ immunē, de orthodoxâ religione benemeritus, Parisiis instructione pastorali editâ, anno proximè prçterito, titulum præferente. *Mandement, & instruction Pastorale de Monseigneur l' Archeveque Duc de Cambray portant cōdemnation de trois ecrits &c.a Paris Chez Marc Bordelet*. Ex prçfatæ instructionis, seu potiùs eruditissimi operis lectione, colligere liquet, quòd Jansenistica secta, suis ab incunabilis timida, in progressu artificiosa, paulatim audacior facta, furiosissimis, quę Ecclesiam infestarunt, hæresibus non impar, suis in asseclis apparet, cui sectę irrumpenti, statim Sorbonæ Universitas aggine m fecit, ne latiùs diffunderetur; quapropter, cum Sectatores Jansenii se fortiter oppugnatos animadverterent, quinque Jansenianas propositiones, paulò post promulgatum *Augustinum Cornelii*, statim ab Ecclesiâ proscriptas, nullatenus in opere

Ipren-

Iprensis inveniri, blaterare cęperunt; cui cavillationi opposuit Alexander Septimus Bullam, editam anno 1656. quam,ut eluderent Jansenistæ, novam invexere cavillationem,distinguentes inter quęstionem juris, & facti: per quam cavillosam distinctionem, quid intellexerint Jansenistę, paucis explicat Archiepiscopus Cameracensis, in sua Instructione pag. 16. & 17. quæ mendicata distinctio, nihil aliud est, quàm in subiectâ materiâ Apostolicarum sanctionum elusio: quâ propter meritò eandem impugnat, & deplorat D. D. de Fenelon, moderni Archiepiscopi Cameracensis prædecessor, in suâ pariter Instructione Pastorali pag. 5.

Hactenùs sub fictę submissionis laruâ impietatem suam sustinere conati sunt Jansenistæ; jam nunc temporis absque ullo pudore contrà Ecclesiam invehuntur, suamque doctrinam, miraculis etiam comprobatam, impiè effutiunt, dum vitam sui in impietate Jansenisticâ consodalis, Diaconi *de Paris*, prodigiis (sed perperam & mendaciter) illustratam, repetitis vicibus publicis Typis exposuere. Quid plura? Jansenismum in dogma fidei jam erigere contendunt.

Quia verò singulari Domini in Ecclesiam suam providentiâ, semper ad hæreses dissipandas factum est, ut hæreticos invaderet spiritus vertiginis, & dissensionis, hujusmodi spiritus jam torquet Jansenistas, in doctrinâ invicem dissidentes, quod, & ex ore ipsorum met Jansenistarum apprehendimus, qui, velint nolint, veritatem hanc, etiam scriptis perhibere quodammodò compelluntur. Ad rem Epistolæ fragmentum exhibet pagina 77. Cameracensis, quam scripsit Dominus Thierrii,Jansenista, in qua Jansenistarum scissionem expendit, qui novissimè in Figurativos dividuntur.

XVIII. Figurativi itaque, novissima Jansenismi portio, sectam recentiorem constituunt, quæ potissimùm in Ecclesiâ Ultrajectensi, Præside ejusdem Ecclesiæ intruso Archiepiscopo, mordicùs Figurativis adhęrente,invalescit. Isti Phanatici, Figurativi nuncupati, negligunt literalem sacræ Scripturæ expositionem, & ubique figurativos sensus requirunt, qui aliud non sunt, quàm corruptæ hujusmodi Phanaticorum imaginationes, quas nihilominùs solam, & veram sacræ Scripturæ intelligentiam manifestare autumant: hinc manifestè ex sacris Paginis deducere contendunt, proximam fore in Ecclesiâ apostasiam generalem, postquàm Judæi convertentur ad sanam frugem, cooperante ad hanc conversionem Eliâ, qui in pristino splendore, regnum gratiæ super Catholicæ Ecclesiæ eversionem reædificabit. Priores Janseniani nunquam ad hanc devenere impietatem, nec tantam somniare potuerunt insaniam, ad quam novissimè declinarunt Figurativi,Jansenismi germina recentiora. Sunt etiam ex illis, qui modò Ecclesiam fermè deficientem depingunt, & abutentes quibusdam conjecturis Card. Cusani, de Mundi fine, annum proximum 1734. reparationi ejusdem Ecclesiæ destinatum machinantur.

Hæc, & similia hujusmodi Phanaticorum deliria facili negotio reprobat, qui vel leviter reflectit,neminem hactenùs Sanctorum Patrum, & doctissimorum virorum, qui 1733. annorum decursu rimati sunt Scripturas sacras, hunc,in sacris Literis somniatum à Figurativis sensum, valuisse detegere. Quapropter, credere ne par erit, verum Scripturæ sensum ad hæc usque tempora universæ Ecclesiæ fuisse absconditum, solisque Figurativis, paucis ab hinc annis manifestatum? Soli ergo Figurativi sibi revelatum jactare poterunt verum Scripturæ sensum, qui per tot secula omnes præterierit Sanctos, & effugerit sapientes? Sed, si hactenùs in figurâ contigere, quæ autumare videntur Figurativi, ergo hactenùs abscondita fuerunt plura mysteria fidei, quæ cæterùm ab ipsis primordiis nascentis Ecclesię revelata veneramur. Ergo hactenùs fuerunt decepti quotquot in regno gratię viventes, credide-

runt

runt, in sensu ab Ecclesiâ Romanâ proposito, intelligendam esse sacram Scripturam. Urget adhuc fortiùs argumentum; nam si quidquid figurativo modo circa Scripturam imaginari possumus, solummodò exhibet verum Scripturæ sensum, quis nobis revelabit sensum Scripturæ? Imaginatio nostra, respondere debent Figurativi. Sed, quotidianis illusionibus obnoxiam imaginationem nostram, etiam in rebus, quæ cadunt sub sensu, non ne continua comprobat experientia? Quis insuper contrarias circa Scripturam imaginationes, quas quisquis pro libito exhibêre poterit, componere valebit? Cujus ex omnibus Figurativis imaginationem sequemur, tanquàm tutiorem, ut veram consequi possimus Scripturæ intelligentiam? Quâ ratione convenient Figuristæ in suis imaginationibus, quæ invicem comparatæ, contradictionem proculdubio involuent, ut contradictiones componant? Planè adeò ridicula videtur Figurativorum opinio, ut ulteriorem non exigat reprobationem. Quòd autem Figurativorum opinio, conveniat cum Calvini sensu, vide quę dicta sunt contrà sextum Lutheri errorem, parag. 2. Cęterùm, si quis de Figurativis ampliora desiderat, prælaudati Archiepiscopi Cameracensis opus percurrat, adeò clarâ methodo Jansenistas, Quesnellianos, & Figurativos convellens, ut vel ad hujus zelantissimę instructionis lectionem, deberent Jansenistæ ad sanam frugem converti.

XII. Passagini, secta Waldensium, qui Mosaycam legem ad literam esse observandam, dicebant, & Christum non esse æqualem Patri, tres personas Trinitatis non esse unum Deum, & unam substantiam. Damnabant insuper omnes Doctores, & totam Romanam Ecclesiam. Ex Rainero.

IV. Passionistæ, viguerunt propè tempora Philastrii Brixiensis Episcopi, nempè cadente seculo quarto, cum solùm apud Philastrium, ex antiquioribus auctoribus de Passionistis mentionem factam compererim. Asserebant autem, Christum in suâ passione ità carnem dimisisse, & in cœlum ascendisse, ut non esset ampliùs in carne Divinitas; negantes Christum in carne resurrexisse, & cum carne ascendisse in cœlum; quos hæreticos confundunt verba Euangelii Marci ultimo, & ex Actibus Apost. 1. *Quemadmodùm vidistis eum euntem in cœlum, sic veniet.* Sed Apostoli viderunt Christum ascendentem in carne: ergo &c. Vide verbo *Appellitæ*.

XVI. Pastillarii, sunt sectâ Lutherani, & dicti sunt Pastillarii, quia confitentes Christum esse in Eucharistiâ, dicebant ibidem inveniri sicut farina est in pastillo, quasi corpus Christi esset cùm pane commixtum. Quatuordecim Ministri Svevici, Brentio Antesignano, Œcolampadium oppugnaturi, hunc dicendi modum, circà existentiam corporis Christi in Eucharistiâ somniarunt. Et hic opportunè notandum, Lutheranos circà solum Eucharistiæ mysterium, in tot sectas esse divisos, ut hinc solùm evidenter colligi possit insubsistentia doctrinæ Lutheranæ, quæ tot patitur scissiones, ut penè jam quot capita, tot Lutheranorum sententiæ; alii enim ex Lutheranis corpus Christi adesse, alii inesse, alii subesse, alii esse cum pane, alii circà panem contendunt. Insuper Lutherani diversis in locis, diversimodè Missam celebrant, alii habitu laico, alii Ecclesiastico, alii linguâ Semilatina, alii linguâ nationali: aliter Wittembergę, aliter Norimbergæ, aliter per Ducatum Brandeburgensem, aliter per Bavariam superiorem celebratur à Lutheranis Missę sacrificium. Certum est, quòd una tantùm esse potest vera Fides; quomodo itaque potest esse vera doctrina Lutheri, cujus sectatores in tam varias abeunt sententias in uno solo articulo fidei? De Pastillariis agit Lindanus.

XIII. Pastorelli, sivè Pastorellorum factio, potiùs colluvies Latronum dicenda, quàm hæresis, cujus Dux erat quidam Hungarus, quo à Bi-

turigibus perempto, cęteri statim fuerunt dispersi. Uberiorem de Pastorellis notitiam exhibet Spondanus anno 1251.

XII. Patareni, dicti etiam ab aliis Cathari, ab aliis Publicani, sunt iidem ac Albigenses, qui in Guasconia, Albigesio, & partibus Tolosanis errores suos publicantes, diversis nominibus nuncupati fuerunt: quos Alexander III. unà cum suis fautoribus, receptoribus, aut qui cum eis negotiationem exercerent, excommunicavit; & si in eo peccato decederent, omninò prohibuit, ne sepulturam obtinerent intèr Christianos. Dicti etiam in Lombardia *Consolati*, in Germania *Boni homines*. A patiendo, nomen sibi indiderunt Patareni, eo quòd jactarent, se ad exemplum martyrum passionibus exponi. Patarenos, ex Waldensibus traxisse originem probabile est, si quidem plures Waldensium profitebantur errores, de quibus agit *Rainerus*. Asserebant Luciferum omnia visibilia creasse. Deum hujus seculi excęcasse mentem Fidelium. Matrimonium esse adulterium. Deum malum apparuisse Moysi in igne. Mortuis suffragia non prodesse. Omnia peccata esse mortalia, & ęqualitèr puniri. Inferiores partes corporis factas esse à Diabolo. Quæ deliramenta alibi abundè confutamus. Licèt vero Patareni præfatos sustinerent errores, ut incautos seducerent, exteriorem sanctitatem affectabant, teste *Rainerio*. Cęterùm *Patareni*, *Gazari*, *Cathari*, *Concorrezenses*, *Bagnolenses* & *Albanenses* fuerunt Waldensium germina. Sub nomine autem *Albanensium*, hìc non veniunt Albanenses, de quibus actum suo loco, quive debacharunt seculo octavo sub Constantino VIII. & Leone III. sed intelligimus exprimere unum Waldensium surculum. Quà de re. Vide verbo *Waldenses*.

XVI. Pastoricidae, secta sunt Anti-Lutherani, & Anabaptistæ, sic dicti, quia conspirant in necem pastorum Ecclesiæ, & Sacerdotum; quod pręcipuè horrendum facinus præstiterunt anno 1562. per Rynlandiam, & Galliam. Ex Lindano.

Paterniani, à Paterno quodam appellati sunt, alio nomine etiam *Venustiani* nuncupantur. In eundem fermè errorem impegerunt Patricianorum, nisi quòd totam hominis carnem, ut illi, non damnarunt; dicebant enim, solùm inferiores partes humani corporis non à Deo, sed à diabolo factas esse: quapropter omnium flagitiorum licentiam, ex hàc sententiâ sibi tribuentes, impurissimè vivebant. R. Quia Deus benedixit hominibus dicens: *Crescite, & multiplicamini*. Ergo inferiores partes, quibus fit generatio, quam Deus benedixit, esse nequeunt à diabolo. Item D. Paulus hortatur nos, ut non exhibeamus membra nostra arma iniquitatis peccato, sed exhibeamus nosmet ipsos Deo, & membra nostra arma justitiæ Deo: ergo omnia membra humani corporis, quæ exhiberi possunt arma justitiæ Deo, esse nequeunt facta à diabolo. Vide S. Aug. hæres 85. III.

Patriciani, Patricium quemdam Romanum, qui vixit circà annum 303. ducem habuerunt. Hic, cum esset carnis illecebris deditus, ut tutiùs eas sectaretur, Manichæis adhæsit. Dicti sunt etiam *Patriciani*, *Simmachiani* à quodā Simmacho, qui non sperans judicium, vitiis carnalibus serviendum prædicabat. Fuit autem Simmachus à Patricio instructus. III.

1. Carnem hominis non à Deo, sed à diabolo factam esse, proindè eam fore contemnendam: ex quo factum est, ut plures sibi ultrò mortem inferrent. R. Ex iis, quæ dicta sunt verbo *Manes*. Tum quia, si caro opus esset factum à dœmone, certum est, quòd Dei filius humanam carnem non assumpsisset. In Concilio Braccarensi cap. 1. damnata fuit hæc hęresis.

2. Plasmationem humani corporis asserebant diaboli esse figmentum, qui suo opere, semina conceptionis in mulieris utero figurabat. Ex quo inferebant, non esse credendam carnis resurrectionem, quia concreatio

cor-

corporis (dicebant) non est congruens animæ dignitati. R. verbo *Basilidiani*. De congruentia resurrectionis corporum, eruditè disserunt plures Sancti Patres. De Patricianis sermonem facit Philastrius.

II. Patripassiani. Sunt qui Noetum, vel Sabellium hujus hæresis auctorem faciunt; sed Tertullianus, & Cyprianus Praxeam hujus hæresis Principẽ fuisse affirmant. Theodoretus autem ab hæretico quodam, cui nomen Epigorius, hanc hæresim primò excogitatam fuisse commemorat: communiter asseritur circà finem seculi secundi emersisse. Patripassiani, cum distinguere nescirent intèr essentiam Divinam, & personas, negabant in Divinis ternarium numerum personarum, affirmantes, unicam esse personam diversis nominibus appellatam; ex quo inferebant, Patrem simul cum Filio incarnatum, & passum fuisse. R. Et quidem latum esse discrimen intèr essentiam, & personas Divinas, explicant Theologi, dicentes, quòd essentia Divina est ipsa Deitatis natura, quæ totam Deitatis perfectionem dicit: persona verò, est singulare quoddam, in quo Deitas existit, ab alio singulari realitèr distinctum, realitèr inquàm, non per naturam, sed per proprietatem personalem, itaut cum dicimus Deus, substantiam explicamus naturæ Divinæ, omnibus personis communẽ. Cum verò dicimus Pater, aut Filius, aut Spiritus sanctus, unam singularem personam dicimus, in quà Deitas subsistit. Hàc præmissâ explanatione, quantùm nostra imbecillitas patitur de Mysterio Trinitatis, quo ad distinctionem personarum Divinarum, & essentiam Divinam; sequitur in Divinis tres esse personas realitèr distinctas, non autem unicam, diversis nominibus appellatam; ex quo deducitur, secundam personam tantùm esse incarnatam, & passam in humana natura. Tum quia si ratione unius essentiæ etiam Pater esset passus, plures Scripturæ Textus contradictionem involuerent, & esset imperceptibile, quomodò Filius dicatur missus à Patre, ascendere ad Patrem, & similia. Demùm, ut refert Nicephorus lib. 9. cap. 11. damnata fuit Patripassianorum hæresis à Patribus Orientalibus in fidei expositione ab ipsis unanimitèr compositâ, & ad Orientales transmissâ. Cęterùm, hęc discernere nescientibus, tutius est in imperscrutabili Mysterio Trinitatis intellectum nostrũ captivare in obsequium fidei.

Patrophilus Scytopolitanus Episcopus in Palęstina, & ad ultimum usque spiritum hęresis Arianæ defensor pertinacissimus, interfuit Concilio Nicęno, & intèr præcipuos Catholicorum persecutores adnumeratus, à Semi-Arianis in Concilio Seleuciensi abdicatus fuit: ejusdem ossa post mortem à Gentilibus effossa, ejus caput super hastam per ignominiam in sublime delatum, omnium ludibrio expositum extitit. Ex Baron. IV.

Pattalorinchitæ. Recenset intèr Montani descendentes Epiphanius Trascodrugitas, seu Perticonasatos, quòd dum orarent, digitum indicem naso imponerent, tristitiæ nimirùm, & ultroneæ justitię gratiâ. *Trascus* enim apud ipsos *Pertica* appellabatur: *Drusus* verò *Nasus*, sivè rostrum; quapropter apud Philastrium, & Augustinum Pattalorinchitę vocantur, qui videlicet in tantùm silentio studerent, ut naribus, & labiis suis digitum apponerent, nè vel ipsam taciturnitatem voce præriperent, quando tacendum sibi esse arbitrabantur. Digito nasum tangere, idem significare videbatur, quòd recto judicio cuncta metiri, ac dijudicare: hujusmodi gesticulatione etiam se imitari gloriabantur Prophetam dicentẽ: *Pone Domine ori meo custodiã, & ostium circumstantiæ labiis meis.* II.

Paulictani. Quidam Anabaptistæ anno 1544. à studio literarum D. Pauli per Waterlandiam se Paulicianos nominabant, sicut & Scripturarios à studio Scripturarum nuncupatos esse alios hæreticos ex Lindano compertum habemus. XVI.

Pau-

VIII. Pauliciani, sivè Paulianistæ alii. Diversi sunt Pauliciani, de quibus hic agimus, ab illis de quibus acturi sub nomine *Paulus Samosatenus*: isti itaque ducem habent quemdam virum privatum, nomine Paulum, qui socium habuit Joannem dictum, undè & Paulianitæ à Gaulterio nuncupantur, *Attingani* etiam appellati, Manichæismum refricantes in Armenia, octavo currente seculo, de quibus mentionem facit Baronius.

1. Duo rerum principia asserebant. R. verbo *Manichæi*.

2. Maternitatem Virginis negabant: Paulus autem, ut simplicibus illuderet, dicebat; *Credo in Sanctissimam Deiparam, in quam intravit, & exivit Dominus*, intelligens pro Deiparâ, urbem Jerusalem, in quam intravit, & egressus est Christus. Sed & errantis hominis ignorantiam detegit modus ille loquendi, si ita proprio eorum idiomate verba, ac latino sonant, nempè, *credo in*, quod non nisi de Deo ultimo fine dicitur, aut dici unquam potuit. Credimus enim Deiparam, non verò in Deiparam. Nec prudentior fuit insipientis hæretici simulatio, hæresim verbis illis obvoluens; quasi pro eodem accipi posset ingredi & egredi, ac nasci: quo, quid insulsius? R. Quoad maternitatem Virginis verbo *Anastasius Presbyter*.

3. Sacramenta solis verbis, sinè materiâ perfici volebant, V. G. in his solis verbis: *Ego sum aqua viva*, Baptismum contineri dicebant. R. quia hic modus dicendi, nihil aliud est, quàm Sacramentorum essentiam pro libito fingere, rejectâ institutione Domini, qui dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto &c.* Requiritur ergo aqua, utpotè materia, & lotio, ut proxima sit materia. Quemadmodùm Philippus Diaconus non solo verbo, sed verâ aquâ baptizavit Eunuchum. Hoc etiam de cæteris Sacramentis consequenter credendum. Certum est apud orthodoxos, quòd omnia sacramenta, ex Christi institutione perficiuntur rebus, & verbis, tanquam materiâ, & formâ, non tamen omnia constituuntur rebus, & verbis: ut benè animadvertit Vasquez disput.29. Eucharistia enim perficitur rebus, & verbis, constituitur autem tantùm Corpore, & Sanguine Christi, sub speciebus panis, & vini, quia Eucharistia, est Sacramentum permanens. Alia Sacramenta consistunt in usu, & actione; ideò distinguendum est inter hoc, quod est perfici, & hoc, quod est constitui.

4. Crucem Christi non venerabantur: R. verbo *Claudius Taurinensis*.

5. Reprobabant Sanctos, præsertim D. Petrum. R. verbo *Beza*. D. Petrum potissimùm esse honorandum constat ex verbis, quę Christus ipse habuit ad D. Petrum, quem elegit tanquam petram fundamentalem Ecclesiæ, quem dixit esse beatum, quandoquidem ipsi caro, & sanguis non revelavit.

6. Sacerdotum auctoritatem non agnoscebant. R. Ex iis, quæ dicta sunt contra Albigenses. Tum quia, Sacerdotum auctoritas in lege veteri multùm erat commendabilis, quibus præstandum esse obsequium, Christus ipse significavit, cum dixit illis, quos à lepra mundaverat, & figura erant peccatorum: *Ite, ostendite vos Sacerdotibus*, & alibi de Sacerdotum auctoritate, cum sermonem instituisset, dixit: *Facite quæ dicunt*: ergo à fortiori in lege gratiæ commendabilis esse debet sacerdotum dignitas, quibus Christus potestatem dedit conficiendi Sacramenta, & absolvendi à peccatis.

7. Mendacium etiam in causâ religionis licitum esse dicebant. R. Et quidem mendacium esse illicitum, declarat Concilium Lateran: sub Alexandro III. titulo *de usuris* cap.1. Legitur etiam Psal. 5. *Perdes omnes, qui loquuntur mendacium*. Psal.33. *Prohibe ... & labia tua, ne loquantur dolum*. Insuper tenemur aperire veritatem interroganti, juxta illud Math. 5. *Sit autem sermo vester est, est: non, non*. Legimus etiam scriptum: *Os, quod mentitur, occidit animam*, intellige, si

mentitur in re gravi: sed mentiri in causa religionis, est mentiri in re gravi, ergo mendacium in hac causa non est licitum, sicut nec in ulla alia: semper enim, sivè grave, sivè leve sit, malum est, & divinæ veritati contrarium. Vide S. Aug. lib. cont. mendacium. Hoc ex eo satis constat, quòd ab homine mendaci, omnes naturaliter abhorrent; summa est injuria dicere, aliquem esse mendacem; argumentum efficax, quòd mendacium est malum, & consequenter nunquam potest esse licitum.

VI. Paulitæ. Sic dicti sunt sectatores Pauli Acephali, ex Severianorum stirpe progeniti, sicut, qui sequebantur Petrum Severianum, dicti fuerunt Petritæ. Ex Niceph. Eccl. hist. cap. 49.

VII. Paulus, Episcopus Constantinopolitanus, fuit ab Imperatore Constante suffectus Pyrrho in regimine Ecclesiæ Constantinopolitanæ, eo quod hæresim Monothelitarum profiteretur, cujus tenacissimus fuit Imperator. Cum igitur Paulus videret universam Ecclesiam adversùs se concitatam, & suam hæresim Monothelitarum, quam defendebat, ubique damnatam, ad dolos se convertens, auctor extitit Imperatori Constanti, proponendi edictum, quod *Typum* vocarunt, in quo silentium de excitata controversiâ indicebatur tam iis, qui unam, quàm illis, qui duas in Christo voluntates, & operationes assererent, eâ calliditate id agens Paulus, ut quoquo modo, vel silentio saltem Catholica sententia de duabus voluntatibus, & operationibus in Christo damnari videretur: sed cum Pauli fraudes detectæ fuissent, à Summo Pontifice excommunicatur: quare Paulus excandescens, in Apocrysarios Apostolicos, & omnes Orthodoxos grassari cœpit, quorum alios ope Constantii Imperatoris exilio exilio mulctavit, alios dirissimè verberari præcepit, alios aliis pœnis afficiens: & in peccato suo obduratus usque ad obitum persistens, in sexta Synodo Œcumenica iterum damnatur, anno 681.

III. Paulus Samosatenus, à quo *Paulianistæ*, post Demetrianum, circa annum 262. assumptus fuit in Episcopum Antiochenum, qui cum hæresis accusaretur, in Concilio Antiocheno anathemati fuit obnoxius, mitiùs tamen pro tunc cum illo actum à Patribus, & in suâ Ecclesiâ Episcopale munus exercere permissus, eo quòd promisisset mutare sententiam; sed in mendacio deprehensus, in alio ejusdem Civitatis Concilio iterum damnatus, à Melchiore Presbytero de hæresi convictus, à Sede fuit expulsus. Pauli scelera, ab epistolâ Synodicâ relata, ferè sunt innumera; sed inter alia, intolerabilis visa est omnibus ejus impietas, atque impudens vanitas, quâ peculiares psalmos in sui laudem composuit, eosq; à mulierculis in Ecclesiâ cantari præcepit, ipsa die Paschatis. Damnatus ab Episcopis, ad Aurelianum Imperatorem confugit, à quo nihilominus exprobratus, etiam ejusdem Imperatoris consentiente judicio, à suâ sede fuit expulsus: primus omnium, qui viam aperuit appellandi à judicio Ecclesiæ ad Imperatores, & ad laicum forum recurrendi. Samozateni impia dogmata, damnata fuerunt in Concilio Nicæno primo, in quo, cum fuerit rejectus baptismus Paulianistarum, constat, eundem essentialiter errasse circà Sacramentum Baptismi. Paulianistarum conventus penitùs fuerunt à Constantino Magno interdicti. Paulum Samosatenum ejus Sectatores dicebant esse Angelum, qui à Cœlo descendisset. Sectam igitur, suo nomine Paulianistarum dictam, Paulus fecit, quam sequentes docuit errores, quantùm colligere liquet ex Niceph. lib. 6. cap. 27. & ex actibus S. Felicis P. & M. constat Samosateni præceptorem fuisse quendam nomine *Artamasium*.

1. Christum, cum Ebione & Artemone, dicebat esse simplicem hominem, ex Maria natum, minimèque descendisse de cælis, non esse Dei Filium, & consequenter non extitisse ab æterno. R. ex iis, quæ dicta sunt contrà *Cerinthum*, *Artemonem*, & *Ebionem*.

2. Nullam admittens in Divinis

per-

personarum distinctionem, sicut unum Deum, ita pariter unam personam esse dixit, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum, summam fidei Catholicæ veritatem, & quam ipse Christus Dominus docuit nos de Sanctissima Trinitate doctrinam, evertens cum Sabellio, à quo tamen adhuc discrepabat; Sabellius enim, unam tantùm affirmans Divinam esse personam, ex necessaria consequentia æque introducebat Patrem simul cum Filio, & Spiritu sancto esse incarnatum, ac passum. Paulus verò omnem prorsus auferens Divinę naturæ cum humanâ coniunctionem, Christum hominem tantùm, sed justitiâ pręditum fuisse dicebat, asserens, Verbum Dei in Christum venisse, & solùm operatum esse, & ad Patrem, qui illud spiraverat, rediisse. Vide verbo *Sabellius*. R. Pluribus in locis universa hæc Samosateni hæretica doctrina, ubi tres Divinas personas, in Divinis realiter distinctas, quarum secunda sit incarnata, & Christum verè esse Deum, ostendimus.

3. Cum in duas personas Samosatenus Christum divisisset, rursum etiam ex iisdem principiis de Christi humanitate impiè constitutis, aliam nefariam sententiam ille deduxit, dicens, in Sacramento Eucharistiæ, Christi Sanguinem esse corruptibilem. R. verbo *Abbaudū*. Tum quia falsum est principium Samosateni, qui in tantùm asserebat, Sanguinem esse corruptibilem in Eucharistiâ, quia potest dividi; non enim dividitur Sanguis, aut Corpus, sed species Eucharisticæ dividuntur; & sub unaquaque parte specierum, totum Corpus, & totum Sanguinem Christi Catholicè confitemur, cui & ratio philosophica inservit; non enim dividitur actione naturali corpus, nisi subiiciat agenti extensam, & sensibilem propriam quantitatem. Quantitas autem, quę in Eucharistiâ divisionis actioni extensa est, & sensibiliter subiicitur, non est quantitas Christi, sed panis, & vini; undè ista, & non illa dividitur: ac per consequens nec dividitur ChristiCorpus, aut Sanguis.

4. Errabat essentialiter in formâ Baptismi. R. Quia cum Christus solus possit Sacramenta instituere, nullatenùs variari potest essentialiter materia, & forma à Christo præcepta in confectione Sacramentorum. Vide verbo *Agnetæ*.

5. Circumcisionem servandam esse dicebat. R. verbo *Ærarius*.

Paulus Crah, natione Bohemus, sectâ Wicleffista, & Hussita, eandem sectam in Scotiam deferre, & propagare aggressus, tanquam Apostolus missus, cum id agere cœpisset, detectâ ejus impietate captus, igni traditus fuit. Ex Spond. ann. 1431. XV.

Pauperes de Lugduno, Iidem ac Waldenses, qui, eo quòd paupertatem Apostolicam se imitari profitebantur, dicti sunt pauperes de Lugduno, quia Lugduni præcipuè cœperunt congregari: jam olim à Lucio III. Papa damnati, dicti proindè etiam *Waldenses*. XII.

Peacochus Reginaldus, natione Anglus, primo Azaphensis, deindè Cicestrensis Episcopus: ob hæreses, quas sustinebat, Lambatum ad Synodum vocatus, in Ecclesiâ S. Pauli Londini, anno 1457. damnatus fuit, palinodiam canere coactus, libris ejus coram eo igni traditis; ab Episcopali dignitate depositus, in Monasterio relegatur, ubi brevi mœrore confectus decessit. Ex hist. Anglic. XV.

1. Docebat neminem teneri obedire Ecclesiæ Romanæ determinationi. R. verbo *Græci*.

2. Non esse necessarium ad salutem credere, Corpus Christi esse in Eucharistiâ. R. Quia ad salutem necessarium est credere, quæ Christus docuit: existentia autem Christi Corporis in Eucharistia, est unum ex præcipuis mysteriis, quæ Christus docuit; dixit enim: *Hoc est Corpus meum*: ergo &c.

3. Ecclesiam universalem errare posse in his, quæ sunt de fide. R. verbo *Bucerus*.

Pædobaptistae, iidem sunt ac Anabaptistæ quibus satiùs visum est XVI.

omittere Baptiſmum in parvulis, quàm illos ſine fide propriâ baptizare; dicti *Pædobaptiſtæ*, quaſi puerorum Baptiſmum contemnentes: quorum corypheus videtur Lutherus. Vide verbo *Anabaptiſtæ*. Verum eſt, quòd Anabaptiſtæ conſueverunt vocare Catholicos *Pædobaptiſtas*; ideò iſti hæretici ab aliis vocantur Anti-Pędobaptiſtæ: inſurrexerunt autem hiſce Sectarii anno 1544.

XVII. Peirerus Isaacus, Burdigale natus, anno 1655. Hollandiæ tractatum edidit, in quo Judæos, utpotè originem ab Adamo ſortitos *Adamitas* appellat; Gentiles verò, *Præadamitas* nominat, quorum originem ſtatuit diù Adamum præceſſiſſe. Sed cum videret hanc fabulam primis Geneſeos verbis validiſſimè confutari, finxit creationem Adami, capitulo ſecundo Geneſis à Moyſe deſcriptam, aliam eſſe ab eâ hominum creatione, de quâ idem Moyſes capite primo ſermonem fecerat, quod fabulosâ Ægyptiorum, & Chaldęorum antiquitate probare conatus eſt, necnon quorundam Rabbinorum commentis, qui alium mundum, de quo tamen Moyſes altè ſiluerat, fuiſſe ſomniaverant. Doctrinæ novitas, licèt ſibi patronos aliquos (ut fieri ſæpè contingit, juxta illud *omnia nova placent*) conciliaverit; in ipſo tamen ortu pręfocata eſt. Joannes Conradus Dannhawerus, Strasburgi Theologiæ profeſſor, Peirerum aggreſſus eſt, opere, quod inſcripſit: *Præadamitæ vitis ſivè fabula primorum hominum antè Adamum conditorum exploſa*. Joannes Henricus Urſinus eundem impugnavit, edito Francofurti libello, ſub titulo: *Novus Prometheus, Præadamitarum Plaſtes ad Caucaſum relegatus, & religatus*. Samuel Mareſius, profeſſor Groningæ, ſcripſit: *Refutationem fabulæ Præadamiticæ*. Joannes Hilpertus, tractatu *Diſquiſitio de Præadamitis* inſcripto, Peireri ſiſtema confutavit. Idem pręſtitit Philippus Prior, opere Pariſiis edito, cum titulo: *Animadverſiones in librum Pręadamitarum*. In eo autem opere ſibi Euſebii Romani nomen impoſuit. Tandem anno 1656. Lugduni Batavorum apparuit: *Reſponſio exetaſtica ad tractatum incerto auctore nuper editum, cui titulus: Præadamitæ, auctore Pythio Miniſtro.* Anno 1655. Epiſcopus Namurcenſis in Germania inferiori, Peireri libellum gravi cenſurâ perſtrinxit. Anno ſequenti menſe Februarii captus eſt Peirerus Bruxellis, à triginta viris armis inſtructis, & carceri mancipatus, Condæi tamen Principis auctoritate, immunis evaſit. Tandem Romam profectus, & Catholicam Religionem amplexus, Calvinianam hæreſim abjuravit: Præadamiticam fabulam libello edito retractavit. Mortuus eſt Pariſiis. Vide verbo *Præadamitæ*, ubi iterum agitur de ſubiectâ materiâ.

Pelagius, natione Britannicus, ideò dictus Britannus coluber, circà finem ſeculi quarti ortum habuit. Subtili à naturâ dotatus ingenio, etiā arte benè dicendi excellens. Non fuit Monachus Cœnobita, ſed veluti Monachus, ſic eum S. Auguſtinus appellat; qui enim in ſuâ domo, ſeculi contemptum modeſtiore corporis habitu, moribuſque profitebantur, tanquàm Monachi in hominum opinione erant. V.
Hujuſmodi fuit Pelagius, qui à ſpiritu vanitatis ſeductus, falſam cœpit promulgare doctrinam, aſſerens, ſolis naturæ viribus poſſe hominem inculpabiliter vivere ſinè peccato, nec opus eſſe Dei gratiâ ad acquirendam beatitudinem, quam, ſolo operante libero arbitrio, poſſe hominem conſequi affirmabat. Primò in Oriente erronea Pelagii doctrina fuit detecta. Orientalium Epiſcoporum judicium declinatus Pelagius, Romam profectus; indè unâ cum Cœleſtio ſuę impietatis ſocio regreſſus, in Palęſtinam remeavit, ubi in ſuis erroneis ſenſibus, ultrò ſe induratum vivere patefecit, libro edito, in quo contrà Eccleſiæ ſanam doctrinam, varios eſt commentatus errores; quapropter in Dioſpolitanâ Synodo ab Epiſcopis damnatus, æquivocatione verborum,

ſtu-

ſtuduit à damnatione ſe eximere, ſicut de facto verborum ambagibus Patres decepit, à quibus & abſolutionem obtinuit: ſed in ſuâ impietate perſiſtens, contrà D. Hieronymum, qui Pelagium oppugnaverat, perſecutione excitatâ, à D. Auguſtino nervosè fuit oppugnatus: iterumque in Africano Concilio damnata eſt Pelagii doctrina, anathemate etiam confixa à diverſis Pontificibus, Innocentio, Zozimo, & Cœleſtino. Solemni edicto ab Honorio Imperatore contrà Pelagianos promulgato, quotquot inſuper Pelagio adhærebant, non modò Româ, ſed ab univerſa Italia fuere expulſi: coactus proindè Pelagius patriam ſuam repetere, ibi miſerabiliter deceſſit. Pelagianam doctrinam plures doctiſſimi viri noviſſimè confutarunt, intèr quos Petavius è Societate Jeſu, & Eminentiſſimus Noris, ad quos lectorem remitto, ſi copioſiora de Pelagio, & Pelagianiſmo deſiderat. Cæterùm Pelagius, qui fuit infenſiſſimus hoſtis gratiæ, primò cœpit negare neceſſitatem gratiæ, ad exercenda opera virtutum, ad omnium præceptorum obſervantiam, & ad æternam ſalutem conſequendam: ad hæc omnia naturam hominis ſufficere aſſerens; ſed cum ob hunc errorem, tanquàm hæreticus, à Chriſtifidelibus haberetur, ſe retractavit in Concilio Palæſtino, ſimulatè tamen, nam ad vomitum reverſus, gratiam, quam in Concilio confeſſus fuerat, in naturam commutavit, prædicando realiter ipſam naturam eſſe gratiam; undè idem dicebat, quòd priùs. Rurſus autem cognitâ ejus nequitiâ, à Catholicis obiurgabatur, undè novum gratiæ, quam finxerat, commentum exhibuit, dicendo, nomine gratiæ, ſe intelligere legem divinitus traditam, ſicut & doctrinam ſacram, cujus auxiliis dicebat, hominem indigere ad ſalutem: nullam tamen admittere videbatur gratiam internam. Præcipui errores Pelagii damnati in Conciliis Africano, Milevitano, & Carthaginenſi, ſunt ſequentes.

1. Adam ſivè peccaret, ſivè non, mortuus eſſet.

2. Peccatum Adæ ipſum ſolum læſit, non verò reliquum genus humanum.

3. Infantes recenter nati, in illo ſtatu ſunt, in quo Adam fuit antè ſuam prævaricationem.

4. Neque per mortem, neque per prævaricationem Adæ omne genus humanum moritur, neque per Reſurrectionem Chriſti omne genus humanum reſurgit.

5. Infantes etiam non baptizati, habent vitam æternam.

6. Divites baptizati, niſi omnibus abrenuncient, ſi quid bonum videntur facere, non imputatur eis, nec poſſunt habere Regnum Dei.

7. Gratia Dei, atque adjutorium non datur ad ſingulos actus, ſed in libero arbitrio ſunt, in lege, atque doctrina

8. Gratia Dei juxta merita noſtra datur.

9. Filii Dei vocari non poſſunt, niſi omninò abſque peccato fuerint.

10. Non eſſe liberum arbitrium, ſi Dei indiget auxilio, quoniam in propria voluntate habet unuſquiſque facere aliquid, vel non facere.

11. Victoria noſtra non eſt ex Dei adjutorio, ſed ex libero arbitrio.

12. Pœnitentibus venia non datur ſecundùm gratiam, & miſericordiam Dei, ſed ſecundùm meritum, & laborem iis, qui per pœnitentiam digni fuerunt miſericordiâ.

Reprobaturus breviter, & cum claritate Pelagianos errores, ſequentes propoſitiones ſubnecto.

1. Homo, ſi perſeveraſſet in ſtatu innocentiæ, fuiſſet immortalis.

Veritas hujus propoſitionis conſtat ex Concil. Milevitano Can. 1. & ex Trid. ſeſſ. 5. Can. 7. Unanimiter ſentiunt SS.PP. hominem in ſtatu innocentiæ abſque mortis tranſitu, translatum iri à Deo, poſt longum annorum curſum ex hàc vitâ terreſtri, ad cœleſtem beatitudinem. Tum quia

Deus

Deus minitatus est mortem primo parenti, quandocumque peccasset, secùs neque pœnâ mortis damnatus fuisset; Verum quidem est, quòd illa immortalitas non proveniebat à naturali constitutione hominis, sed ab externâ ordinatione Dei, volentis conservare hominem immortalem, quandocumque non peccasset.

2. Protoparentes creati fuerunt in justitia originali, in quâ post eorum prævaricationem, nemo ampliùs mortalium creatus fuit, aut genitus, unâ excepta Deiparâ, cujus immunitas ab originali peccato, licèt ad Fidei Catholicæ gradum non pertingat, piissimè tamen ab Ecclesia suscipitur, & celebratur. Christus autem Dominus, juxtà Fidem Catholicam, sinè originali peccato debuit esse, cum non fuerit conceptus ex semine viri. Protoparentes non fuisse creatos in puris naturalibus, sed cum justitia originali, constat Eccles. 17. *Deus creavit hominem de terrâ, & secundùm se vestivit illum virtute*. Creatio autem refertur ad naturam, vestitio verò ad dona supernaturalia, quæ fuerunt à Deo Protoparentibus concessa. Protoparentes non fuisse creatos in puris naturalibus, constat, quia conditi erant, ut in æternum durarent, dummodò servarent præcepti custodiam, ad quam servandam Deus utique ipsis concesserat omnia necessaria, cujusmodi erat justitia originalis, quæ summi ipsis erat auxilii, ut permanerent in obedientiâ, & ex propriâ voluntate facti prævaricatores præcepti, rei etiam mortis constituti sunt, cum totâ propagine, quales non erant antè commissionem peccati: ergo erant creati in statu longè feliciori, quàm nos creati sumus; felicitas autem illorum status, non aliundè meliùs potest argumentari, quàm ex justitiâ originali, quâ fuerant ditati, sinè rebellione sensus ad rationem: coercebatur autem talis rebellio, non à natura, quæ potiùs inclinat ad rebellionem: ergo coercebatur ab aliquo dono supernaturali collato, scilicèt à justitiâ originali, quâ amissâ, statim erubescere cœperunt.

3. De facto datur peccatum originale, quod in omnibus hominibus propagatur. Prob. ex Script. Job. 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?* Psal. 50. *In peccatis concepit me mater mea.* Ad Rom. 5. vers. 12. *Sicut per unum hominem peccatum intravit in hunc mundum, et per peccatum mors.* Et vers. 19. *Per inobedientiam unius hominis, peccatores constituti sunt multi.* Conc. Trid. sess. 5. Can. 4. dixit, per Baptismum tolli totum id, quod habet veram, & propriam rationem peccati: itaque ex Adami transgressione, non tantùm pœnam peccati contraximus, sed etiam culpam, quæ in nobis dicitur originalis.

4. Peccatum originale habet rationem veræ culpæ habitualis, justo Dei judicio ad Adę posteros derivatę, quia omnes posteri moraliter peccaverunt in Protoparente; eo quòd ille peccaverit ut totius generis humani caput, & principium: undè peccatum ejus fuit peccatum totius naturę, dicente Apostolo, ad Ephes. 2. *Eramus naturâ filii iræ*. Totius enim naturæ humanæ in ipsum refundebatur potestas. Ideò ex Adami culpâ avertente naturâ habitualitèr à Deo, & convertente illam ad bonum commutabile, sumus omnes & singuli peccatores verè intrinsicè, & habitualiter; licèt non dicamur peccantes; quia intrinsecùs nobis non est peccati originalis actus; sed solùm habitus. Undè Apostolus: *In quo* (inquit) *omnes peccaverunt*. Inde etiam propositio nostra probatur; quia quotquot nascuntur ex massâ naturæ intrinsecæ infectæ, infectionem contrahunt, alioquin non esset infectio totius naturæ, si aliqua ejus pars in aliquo nascente individuo sinè infectione inveniretur: atqui nos omnes nascimur ex massâ humanæ naturæ peccato capitis infectâ: ergo omnes originale peccatum contrahimus. Vide D.Thom. 1. 2. quest. 81. art. 1. Aliquale exemplum ad rei explicatio-

nem

nem possumus invenire, licèt non adæquatum. Nam filii in humanis sæpè lege Regum, aut regnorum privantur hæreditate paternâ per culpam parentum, vel exules vivere coguntur; hinc etiam potest explicari culpa originalis exemplo Principis, cum milite paciscentis de recipiendo illum, & ejus posteros in gratiam, & amicitiam suam, si benè se gesserit in bello, in quo viceversâ, si malè se gesserit nedum ipse, sed etiam ejus posteri justam Principis inimicitiam, nec non infamiæ maculam in propria stirpe incurrant: si ergo id potest Princeps, à fortiori Deus supremus omnium Dominus.

5. Intantùm peccatum originale propagatur, quia homo descendens per seminalem propagationē ex Adamo, contrahit debitum culpæ, quam in Adamo commisit, eo quòd de tali debito contrahendo ab omnibus per seminalem propagationem ab Adamo descendentibus, quotiescumque Adam peccasset, Deus pactum inierat cum Adamo.

6. Parvuli decedentes absq; Baptismo, puniuntur pœnâ damni, non sensus. Secunda pars hujus propositionis ponitur à me secundùm opinionem, non secundùm fidem; ut jam alibi monui, tom. 1. Probatur tamen ex illo Apocal. 18. *Quantum glorificavit se, & in deliciis fuit, tantùm date illi tormentum & luctum*. Sed parvuli non fuerunt in deliciis; ergo non puniuntur pœnâ sensus: ergo solâ pœnâ damni, cum sint filii iræ: & cum peccatum originale tollat justitiam originalem à creaturâ, reddit etiam incapacē visionis beatificæ; nulla enim creatura, nisi justificata, & à quacumque maculâ depurata, admittitur ad visionem beatificam: ergo parvuli decedentes absque Baptismo, cum non sint justificati, puniuntur pœna damni.

7. Datur omnibus gratia sufficiens ad implenda præcepta, secundùm legem sibi notam proposita; id est, sivè quis lege dumtaxat rationis naturalis regatur, ignorans aliam, ut sunt infideles, quos negativè tales scholastici Doctores appellant; sivè legem supernaturalem noverit sufficienter sibi propositam, in quo casu habet præceptum credendi; sivè tandem ipsam profiteatur supernaturalem legem, omnes, inquàm, isti habent sufficientiâ adiutoriâ à Deo ad non peccandum, sivè ad præcepta implenda, quibus nemo, nisi culpabiliter caret, quæ gratia sufficiens nullatenus derogat libero arbitrio; quandoquidem Divinę gratiæ humana voluntas ex suo libero arbitrio sæpè reluctatur. Propositio probatur ex sacris paginis, ubi Deus sæpè conqueritur, quòd peccatores vocati ad pænitentiam, obturant aures suas, & peccantes, atque in peccatis persistentes renunt convertere ad Deum: Sed frustra Deus quereretur de peccatoribus, qui non convertuntur, si non haberent gratiam sufficientem ad conversionem; aut si imputabilis ipsis non esset defectus virium à gratiâ Dei provenientium, Deus enim impossibilia non quærit à peccatoribus. Hinc observandum est, quòd omnis sufficientia voluntatis humanę, quâ valet ordinare opera sua ad finem honestum, ex Deo est: ipsa autem voluntas, quæ ex vitio originalis peccati delectabilia, & utilia secundùm sensum sequitur, si ductum Dei illuminantis, & excitantis ad honestum respuit, fœdiùs cadit, & indignior fit adjutoriis gratiæ Dei, quibus justissimè privatur; nisi ex superabundanti Dei misericordiâ deinceps proveniant. Undè ex culpabili recessu à gratia Dei, impotens redditur actu multoties ad præceptorum impletionem. Semper tamen potest, saltem remotè, quia potest orare; hanc enim gratiam Deus nemini negat, etsi nemini debeat: oranti autem ex corde, prompta est misericordia Dei. Undè Tridentin. *Deus impossibilia non jubet; sed jubendo monet, & facere quòd possis, & petere quòd non possis*. Dari insuper gratiam sufficientem ad salutem, profitentur Concilium Arausicanum secundùm Can. 25. Conc.

Trid.

Trid. seff. 6. Can. 4. & 5. nos autem sępè reluctari gratiæ, monent sępiùs sacræ paginæ Act. 7. *Vos semper Spiritu sancto resistitis*. Si Deus non daret omnibus gratiam sufficientem, in sensu explicato, frustrà omnes obligaret ad observantiam pręceptorum, quæ sinè gratia sufficienti nequeunt observari.

8. Non potest homo propriis viribus, & sinè auxilio supernaturali velle, aut perficere ullum bonum opus, quod ad æternam salutem conferat. Propositio probatur ex sacris paginis Psal. 126. *Nisi Dominus ędificaverit domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant*. Joann. 6. *Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum*. Ad Philip. 2. ver. 13. *Deus est enim, qui operatur in nobis & velle, & perficere*. Roboratur etiam propositio ex Concilio Milevitano, Arausicano, & Tridentino, ubi apertè legitur, hominem absque speciali Dei gratia, non posse operari bonum ordinis supernaturalis. Tum quia omnis actus tendens in vitam æternam, est ultrà vires humanas, ideoque opus habet homo roborari medio auxilio gratiæ, ad hoc ut possit exire in similes actus, & ut sit proportio intèr potentiam, & actum, quæ necessaria est, ad hoc ut potentia possit exire in actum.

9. Dum homo operatur opera ordinis supernaturalis, est liber. Propositio probatur, quia si voluntas non esset libera, dum operatur opera ordinis supernaturalis, actus non esset liber, ergo neque moraliter bonus, aut malus; ad hoc enim ut actus sit moralitèr bonus, aut malus, constat, quòd debet esse liber.

10. Deus non solùm dat vires sufficientes ad opera salutaria, sed etiam dat ipsum velle voluntatis, ipsumque perficere; ita ut opera bona nostra sint propriè, & verè dona Dei, quæ Divina operatio non destruit nostram libertatem; imò illam perficit. Qui hæc capere nescit, oportet ut credat. Nam duo docet nos Christiana Fides; scilicèt, nihil nos boni habere, nisi acceptum à Deo; atque si bonum facimus, esse in nostra potestate non facere. Ob primum gloriari de bono opere non possumus in nobis, sed in Deo donante: ob secundum à Deo remuneramur. Quomodo hæc sint, præcepit Deus credere, non præcepit scire. Hæc est præcipua contrà Pelagium doctrina, qui credere voluit; scire præsumpsit: & ideo Dei gratiam negavit, quam cum arbitrio humano componere nescivit. At si ille sciret, quomodò mysterium hoc magnum ad fidem pertineret? Magnus Augustinus sæpiùs confessus est, se scire hæc non posse, quia omnem superant humanum captum. Sequamur humilitatem ejus, superbiam Pelagii detestantes, & ubi ratio deficit, potentior firmet fides.

PELAGIANI NOVI. Plures sectarii, tam à schola Lutheri, quàm Calvini progeniti, Pelagii errores circà originale peccatum renovarunt, de quibus sermonem instituit Lindanus Dubitantii sui Dialogo. Secundò Staphilus Apologiâ de Lutheranorum inter se concordiâ. Hosius de Sacramento Baptismi. Vide etiam Prateolum verbo *Pelagius*. Dicti sunt Pelagiani Novi *Cornaristæ* à Theodoro Cornartio Comitiorum Holandicorum Secretario, qui circa annum 1595. vivere desiit. Sed ejus hæresis per Holandiam superstes, valdè dilatata fuit, ineunte seculo decimo septimo: ut igitur tam contrà novos, quàm contrà veteres Pelagianos, existentiam peccati originalis comprobemus, quam ipsi negant, ex quà negatione cæteræ dimanarunt Pelagii insaniæ, quoscumque negantes existentiam peccati originalis. Reprobamus primo ex sac. Scrip. Job 14. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?* Psal. 50. *Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea*. Ubi numerus pluralis pro singulari ponitur, pro ut aliquando solet Scriptura. Rom. 5. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors*. Nec valet XVI.

Pela-

Pelagianorum effugium, dicentium peccatum imitatione in mundum intrasse, non propagatione, Apostolus enim hanc evasionem excludit, ad Ephes. 2. cum ait: *Nos natura esse filios iræ*. Imò cum Pelagius quæreret per quas rimulas hoc peccatum dilaberetur in animam, respondit S. Augustinus lib. 2. de Nuptiis, c. 28. ex eo loco Apostoli; *Quid quæris, ò Pelagi? rimulam latentem, cum januam habeas apertissimam. Per unū hominem peccatum intravit in mundum. Quid amplius quæris?*

R. Secundo auctoritate Conciliorum, & præcipuè Concilii Trid. sess. 5. de peccato originali. His omnibus accedit ratio Theologica, ex institutione Baptismi petita; Ecclesia enim semper credidit, Baptismum specialiter fuisse institutum non solùm pro adultis, sed etiam pro parvulis, ut scilicèt per ipsum mundarentur à peccato originali; sicuti antè adventum Christi alia erant remedia, quibus infantes à culpa originali mundabantur, ut probant Theologi. Nec valet dicere nullum esse peccatum, nisi voluntarium; infantes autem, cum uti propriâ voluntate non possint, neque ullum peccatum contrahere in eorum conceptione. Respondet enim, & solvit objectionem Divus Thomas part. 2. quæst. 81. art. 1., & nos suprà jam contrà Pelagium satis rem exposuimus. Addere etiam libet, ipsas naturæ humanæ miserias satis fidei de peccato originali, sui experientiâ inservire; ut enim animadvertit gravissimus ille Theologus, Franciscus Zumel in 1. 2. D. Thom. tom. 1. q. 81. art. 1. disp. 1. *Philosophi, qui lumine fidei caruerunt, cum humanæ naturæ miserias in se ipsis experirentur, & cernerent, & peccatum originale, quod fuit prima eorum causa, minimè cognoscerent, valdè de natura ipsa conquerantur, quòd talem eam condiderit Princeps hujus mundi, & idcircò fabulosas, & confictas excogitaverunt causas hujus humanæ miseriæ*. Qui plura de peccato originali adversùs hæreticos velit, adeat præfatum Zumelium, rem ibi latè, ac eruditè pertractantem.

Pelagini. In valle Camonica Diœcesis Brixiensis, circà medium seculi 17. à Jacobo Philippo, dicto à S. Pelagio, Mediolanensi, originē habuerunt, cujus proindè sectatores *Pelagini* sunt nuncupati, eò quòd in Oratorio S. Pelagiæ sacro convenirent. Præfatus Jacobus, sub ementitâ sanctitate, hæresi dedit initium, *Quietistarum, & Orantium*, perversa dogmata confundens: laicis, etiam mulieribus prædicandi potestatem faciens, in nocturnis conventiculis, suis sectatoribus turpitèr commisceri permittens. Plures ex eis capti, quorum unus facie ad faciem Deum alloqui gloriabatur, edito revelationum libro, in quo plures errores inserti contrà SS. Trinitatem, contrà Ecclesiam, contrà Prelatos. De hac hæresi copiosiùs scribit Berninus seculo 17. cap. 9. XVII.

Poenitentiarii, sectâ sunt Molles Confessionistæ, qui anno 1559. septem crassissimos errores immiscuerunt circà doctrinam de Pœnitentia. Hac de re *Illyricus* accusat Witembergenses, & Lipsenses. XV.

Pepuziani, sivè Pepuzitæ, à quodam oppido, quod *Pepuza* nominatur, sunt appellati; est autem *Pepuza*, ut testatur S. Epiphanius, civitas quędā deserta in Phrygia, quę adeò in honore habebatur apud Pepuzianos, ut eam Jerusalem nominarent; & somniabant, Christum sub specie fœminæ in eâ civitate revelatum fuisse: ex quo tantam mulieribus tribuębant dignitatem, ut etiam Sacerdotio honorarentur. Fuerunt autem Pepuzitæ, sectâ Montanistæ, imò ipsos Montanistas, etiam Pepuzitas fuisse nuncupatos, asserit Nicæphorus suę hist. lib. 4. Vide *Quintiliani*. II.

Peraticus Euphrates, à quo *Peratæ* vocati, sunt prodiit ex schola Simonis Magi: socios habuit *Ademum* & *Carilstium* teste Theodoreto, hæretic. fabul. lib. 1. Hi omnes in eâ fuerunt sententiâ, ut dicerent unum esse II.

mundum, tripertitò divisum, & unam quidem partem, esse veluti quendam magnum fontem, qui potest in infinitum dividi, & hunc vocant bonum perfectum patemum. Secundum verò, potentiarum infinitarum multitudinem. Tertium, specialem. Primum fontem appellant ingenitum. Hos fontes, nominant tres Deos, tres homines, tres rationes, tres mentes: & tempore Herodis, asserunt descendisse ex illis fontibus quendam triplicis naturæ hominem tricorporeum, triplici potestate præditum, qui Christus vocatur. Plura alia deliramenta, etiam de Christo effutiunt, quæ recenset Theodoretus loco citato.

XVI. Pervanus. In regno Pervano inventus est insignis Theologiæ professor, illic pro oraculo habitus, qui cum fœminæ cujusdam, diabolicâ extasi mundo illudentis, familiaritati se addixisset, eamque de profundissimis Theologiæ quæstionibus consuluisset, ab eâ usque adeò dementatus est, ut sibi in mentem induceret, se miracula perpetrare, & non minùs erroneas, quàm ridiculas propositiones enunciavit, in quibus sustinendis cum induratus persisteret, ab Inquisitoribus condemnatus, tandem igni traditus fuit. Ex Spond. ann. 1583.

1. Dicebat datum sibi à Deo Angelum, à quo quidquid vellet, ad disceret.

2. Se singulari Dei familiaritate potitum esse.

3. Immediatè cum Deo se collocutum.

4. Regem se futurum, ac Summum Pontificem, translata in regiones Pervanas Sede Apostolica.

5. Se obtinuisse sanctitatem Angelorum, & Apostolos sanctitate antecellere.

6. Oblatam sibi à Deo fuisse unionem hypostaticam, se verò eam recusasse.

7. Se mundi redemptorem constitutum fuisse secundùm efficaciam, cum Jesus Christus tantùm fuerit secundùm sufficientiam.

8. Universum statum Ecclesiasticum abrogatum iri, se verò alias leges conditurum, quibus Clericorum cœlibatus tollendus, uxorum multitudo concedenda, & confitendi necessitas excludenda. Hæc deliria hominis sui impotis sunt, ut nemo non videt. Ideò satìs se ipsis reprobantur.

Perticonasati. Vide *Patalorincitæ*.

Petilianus, Pseudo-Episcopus Cirtensis in Africa, mediocris literaturæ, vixit temporibus D. Augustini, qui eundem confutavit, solvens argumenta, & sophismata, quæ Petilianus, Donatistarum primipilus proposuit in celebri conferentiâ, habita à Donatistis cū Orthodoxis, an. 411. cui interfuit pro parte Catholica D. Augustinus. Præter Donatistarum errores, docebat Petilianus. V.

1. Malos Sacerdotes non conficere vera Sacramenta. R. verbo *Albigenses*.

2. Eos, qui se pro peccato interimunt, debere inter martyres nuncupari, eo quòd in se puniant, quod se dolent commisisse. R. verbo *Circumcelliones*. Tum quia non licèt privatâ potestate occidere quemquam: ergo à fortiori neque licèt occidere seipsum. Tum quia non hominis, sed Dei est martyrii voluntas, quia fortitudo, & charitas, quæ ad martyrium sunt necessaria, sunt à Deo. Ipso etiam lumine naturæ docemur, nos vitæ, & mortis nostræ potestatem non habere, sed solum Deum. Quare sui occisionem, etiam Ethnici Philosophi detestabantur, ut pravissimum crimen; quamvis illam ex motivo, quod videretur honestum, quisquam oppeteret. Vide Macrob. in Somn. Scipion.

3. Eandem efficaciam tribuebat Baptismo Joannis, ac Baptismo Christi. R. Matth. 3. Item Matth. 21. Act. Apost. 1. & 19. Tum quia Joannes à se baptizatos, iterùm à Christo rebaptizandos docuit, quod fuisset superfluum, si eadem fuisset efficacia tam in uno, quàm in alio Baptismo. Tum quia Baptismus Joannis non aufere-

ferebat peccatum originale, ut colligitur ex ipso Joanne, qui videns Jesum ad se venientem, dixit: *Ecce qui tollit peccata. Ego baptizo vos aqua: ille baptizabit vos Spiritu sancto.* Undè baptizatos à Joanne, baptizabant Apostoli, in Actib. Apost.

XII. Petro Brusiani, sic dicti à Petro de Bruis. Vide in litera B. verbo *De Bruis*. Tom. 1. pag. 146.

VI. Petrus Apamensis. De hoc Petro, Apameę Ecclesię invasore, plura congerit Baronius ab ann. 518. usq; ad annũ 556. Sectâ fuit Eutychianus, & Acephalus. In Ecclesiam Romanam summo odio excandescens, ejusdem decreta abolere pro viribus studuit. Sanctorum inimicissimus, eorum imagines exturbavit, unius Dioscori simulacrum veneraturus. In Monachos Syriæ excitata persecutione, crudelitèr eosdem vexavit. In Synodo Constantinopolitana, sub Menna Episcopo congregata anno 536. condemnatus fuit.

VII. Petrus Monothelita, circà medium seculi septimi in sedem Alexandrinam intrusus, Monothelismi fautor; procurante Martino primo Romano Pontifice, à Sede, quam iniustè occupabat, fuit expulsus.

VII. Petrus, in Ecclesia Constantinopolitana suscipiendorum hospitum munere insignitus, hęreticus Monothelita, in Pyrrhi pariter Monothelitæ locum subrogatus, ut Catholici faciem pręseferret, datis subdolis literis ad Martinum Pontificem, in communionem recipi petiit: sed ejus petitio, utpotè subdola, rejecta fuit. Hortatus autem à Pontifice, ut veram fidem profiteretur, respondit ad eundem per literas, in quibus corrupit testimonia Patrum, ut hæresim suam commendaret. Anno 656. in sua impietate decessit. Ex Baronio.

XII. Petrus Lombardus, Parisiensis Episcopus, vir admodùm celebris, qui in unum volumen Theologicas Patrum sententias collegit, undè & Sententiarum Magister meruit appellari, atque primi nominis Theologos, ut S. Thomam, S. Bonaventuram, Scotum, habuit Commentatores. Is ergo malè videbatur sentire de Christo, dicens, quòd Christus secundùm quod est homo, non est aliquid; quod ita intellexisse reor, ut significaret, Christum, in quantùm homo est, non esse *unum quid*, & *hoc aliquid*, ut antiquiores Philosophi loquebantur, hoc est, *subsistens essentia*. Propterea accusatus post mortem in Conc. Lateran. III. an. 1179. remisit Pontifex Alexander III. examen causę ad Senonensem Episcopum, qui juxtà sibi præscriptum, coacto Concilio Parisiis, errorem illum damnavit, ut testatur Mathæus Paris in Histor. Anglican. Henrico II. Rege. Tamen cum Romana Ecclesia judicium non tulerit, manet excusationi locus. Nam sensus Lombardi is rectè potuit esse: scilicèt, Christum in quantùm hominem, non esse humanum suppositum, quod facilè explicari minùs cautè potuit per nomen *aliquid*, aut *hoc aliquid* more Philosophorum. Posteà accusatus fuit à Joachim Abbate, in Lateranensi Conc. sub Innoc. III. ubi compertum fuit, sensum Lombardi sanum fuisse, atque adversa Joachimi opinio reprobata. Habet tamen Magister viginti & sex loca, quę à discipulis rejiciuntur; suntque additæ volumini Sententiarum adnotationes illorum, propter eos, qui aut minùs sciunt, aut minùs cautè legunt.

Petrus de Aranda, sub Alexandro VI. Episcopus Calaguritanus, XV.
de hæresi infamatus, crimine probato, omni dignitate privatur, & in Castro S. Angeli conjicitur. Ejus dogmata erant.

1. Legem Mosaicam habere unum Principem, Christianam verò tres, scilicèt Patrem, Filium, & Spiritum sanctum.

2. Christum passum non esse, si est Deus; ac proindè orando dicebat, *Gloria Patri*, non adjiciens Filio, & Spiritui sancto.

3. Indulgentias nihil esse, vel operari, sed inventas à Patribus pro eorum commodo.

4. Non esse Infernum, vel Purgatorium, sed tantùm Paradisum.

5. Antequàm celebraret, prandebat, & diebus ab Ecclesiâ prohibitis carnes comedebat. Quos omnes errores, jam alibi in hoc opere confutatos exhibuimus, & refert Spond. ann. 1498.

XV. Petrus Dresensis, in Saxiâ ortus, Patriâ, & oppido Dresensi in Misniâ, Waldensium erroribus infectus, cognitâ ejus hæresi, à Patriâ fuit expulsus, circà annum 1410. proindè Pragam fugiens, ut victitaret, ibidem puerorum instituendorum curam suscepit. *Jacobellum*, de quo suo loco actum, ad prævaricationem induxit, & universam Bohemiam corrupit, dicens, communionem ex Christi præcepto sub utraque specie, etiam laicis exhibendam, & eos, qui sub utraque specie non susciperent, graviter peccare. R. primò, quia nullum extat præceptum Divinum communicandi sub utraque specie. Secundò, totus, & integer Christus tam continetur sub una specie, quàm sub alia. Tertiò, communicantes tantùm sub unâ specie, nulla gratiâ, ad salutem necessariâ defraudantur. Quartò denique, Ecclesiâ præscribendo, ut laici, & Clerici non conficientes, sub panis tantummodò specie communicarent, ad hoc stabiliendum justis causis, & rationibus adducta fuit, & meritò; nam ut Trident. Concilium session. 21. cap. 2. declarat: *Hanc potestatè perpetuò in Ecclesiâ fuisse, ut in Sacramentorũ dispensatione, salvâ illorum substantiâ, ea statueret, vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate magis expedire judicaret. Quare agnoscens sancta Mater Ecclesiâ, hanc suam in administratione Sacramentorum auctoritatem, licèt ab initio Christianæ Religionis non infrequens utriusque speciei usus fuisset: tamen progressu temporis, latissimè jam mutata illa consuetudine, gravibus & justis causis adducta, hanc consuetudinem sub altera specie communicandi approbavit, & pro lege habendam decrevit, quam reprobare, aut sine ipsius Ecclesiæ auctoritate pro libito mutare non licet.* Causæ autem illæ, vel rationes, quæ adduxerunt Ecclesiam ad supprimendum pro laicis usum calicis, tales sunt. Primò, uniformitas inter fideles omnes observanda: Patres enim Constantienses, & Basileenses innuunt, suâ ætate jam à longo tempore receptum invaluisse morem, communicandi sub unâ specie. Secundò, periculum effusionis, & irreverentiæ in Sanctissimum Sacramentum. Tertiò, difficultas diù asservandi vini speciem, pro communione infirmorum. Quartò, multorum à vino bibendo, & in eodem cum multis aliis calice, abhorrens indoles. Quintò, penuria vini in multis regionibus. Sextò denique, hæreticorum pervicacia, obstinatè contendentium utramque speciem jure Divino esse ad Sacramenti substantiam necessariam. His non obstantibus ad frequentes, & sępius iteratas Gallorum, & Germanorum expostulationes de restituendo Calicis usu, Concilium Tridentinum rem totam summi Pontificis prudentiæ, ac sapientiæ commisit, ut videre est sess. 22. in fine: intacto tamen Christianissimorum Galliæ Regum privilegio, qui, die quâ inaugurantur, Eucharistiam sub utraque specie percipiunt. De Petro Dresensi agit Æneas Sylvius in hist. *Boem.*

Petrus Goviezius. Vide *Duitæ*.

Petrus Carpentarius. Vide *Calvinistæ Cassarii*.

Petrus Joannis, vixit seculo duodecimo, quo seculo jam cadente decessit. Inter hæresiarcas recensitus à Prateolo; jussu Cœlestini tertii, ejus ossa exhumata, & igni tradita fuerunt, ejusque errores in Concilio Viennensi, sub Clemente Papa V. iterum damnati fuerunt, quia fortè iterum ab aliquo, de novo excitabantur. Primus est, qui ausus fuit Ro- XII.

ma-

manum Pontificem Antichristi nomine impetere.

1. Docuit, animam rationalem non esse formam hominis. R. Ex Concil. Lateran. 5. celebrato anno 1512. sess. 8. ubi legitur: *Cum anima non solùm verè, & per se, & essentialiter humani corporis forma existat &c.* Tum quia, si anima rationalis non esset forma hominis, homo non esset animal rationale; est enim rationalis à forma, scilicèt animâ rationali, quam habet. Tum quia, si anima rationalis non esset forma hominis, frustrà poneretur in homine; at Petrus Joannis concedit esse in homine animam rationalem, quo ergo jure negat hanc esse formam hominis? Tum quia, si forma hominis non esset anima rationalis, homo non differret à pecude, plusquàm leo differat à bove.

2. Docet, Apostolos non prædicasse Euangelium Christi juxta spiritualem intelligentiam, sed tantùm secundùm literam. R. Ex Act. Apost. & Ecclesiasticis historiis, ex quibus colligitur, Apostolos prædicasse secundùm spiritualem intelligentiam Euangeliũ, cum sensus literalis Euangelii plura sub se claudat mysteriâ, & plura intelligenda tantùm spiritualiter ex intentione Christi; maximè cum Christus ut plurimùm loquutus sit in parabolis.

3. Negat in Baptismo infundi ullam gratiam: R. verbo *Armeni*, contrà quos probatum est Sacramenta conferre gratiam.

4. Asserit, Christum, cum adhuc esset vivus, sustinuisse vulnus lanceæ. R. ex aperto testimonio Euangelii Joannis, ubi historia passionis Christi perhibetur his verbis: *Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, unus militum lanceâ latus ejus aperuit, & continuò exivit sanguis, & aqua.*

5. Per Babylonem, universam Ecclesiam Romanam intelligit: per Antichristum verò, Summum Pontificem. Circa quę consule, quæ infrà dicta sunt verbo *Petrus Joannis Olivi.*

XVI. Petrus Martyr, cognomento Vermilli, licèt Petrus Martyr, mutato cognomine, nuncupari voluerit, natione Florentinus, regularem vitam professus, Grecæ linguæ expertus, Patavii studiis Philosophicis imbutus, Theologicis verò Bononiæ, dicendi facundiâ insignis, in celebrem Concionatorem evasit: ex lectione operum Zuinglii, & Buceri Neapoli contaminatus, ibidem cum Joanne Valdes Hispano, & sectâ Lutherano, initâ amicitiâ, Protestantibus adhærere cœpit, & per secretas conciones, plures etiam conspicuos viros Luthero lucrari enitens, de hæresi accusatur. Neapoli aufugiens, Lucam se contulit, ubi quatuor præcipuos viros pervertit, & socios in apostasiâ habuit, unâ cum Bernardino Ochimo, qui omnes ad hæreticos in Helvetiâ confugerunt. Petrus, suadente Bucero, Strasburgi publicè prędicationis munere assumpto, Monialem in uxorem duxit, & vir magni nominis intèr Protestantes evasit; deindè in Angliam vocatus, ut in Oxfordiensi universitate doceret, à Maria Reginâ Catholicâ, mortuo Eduardo hæretico, qui Petrum vocaverat, statim Angliâ expulsus, iterùm ad Helveticos remeavit, & Possiniacensi colloquio, habito ann. 1561. interfuit. Sed cum à Calvinistis circà Eucharistiam dissentiret, ab ipsis Calvinistis veneno interfectum fuisse, Tiguri, sunt qui asserant, anno 1562., cum plura opera ad suas blasphemias sustinendas, & propagandas scripsisset. Brentium, & Bullingerium potissimùm Antagonistas habuit, contrà quorum doctrinam etiam calamum acuit. Ex Spondano annò 1547.

1. Dixit, Christi corpus nec realitèr, nec Sacramentalitèr esse posse sub speciebus Eucharisticis; cum neque per Dei potentiam idem corpus esse possit in pluribus locis. R. verbo *Anabaptistæ*, & verbo *Bucerus*. Idem autem corpus, per Dei potentiam, esse posse pluribus in locis, disertè probant Philosophi; quatenùs nullum essentiale impossibilitatis principium

inveniunt; maximè loquendo de præsentia non circunscriptivâ.

2. Formam consecrationis sic exponebat: Hæc est figura, vel signum corporis mei. R. Quia si panis Eucharisticus esset simplicitèr signum, & in hoc consisteret essentia Eucharistiæ, à fortiori tabula, in quà pingitur cœna Domini, deberet dici Eucharistia, quia meliùs signat corpus Christi tabula, in quà pingitur cœna Domini, quàm possit signare frustulum panis, in se præcisè spectatum. Vide Vellosillum in advertentiis Theologicis ad tom. 2. Chrysostomi, quæsit. 3. ac 15. & 16. atque ad 6. tom. D. August. quæsito 3.

3. Dixit, Christum intrasse ad Discipulos in octava Paschę per fenestras. Hic error etiam arrisit Durando, qui judicavit partes quantitatis penetrari non posse, in 4. dist. 44. q. 6. & alibi. Reiicitur tamen non sinè gravissimis censuræ notis à Theologis. Vide Vellosillum in suis Advertentiis, & Graveson de Mysteriis, & ann. Christi dissert. 22. in 2. argumento. R. Ex Euangelii Textu, in quo ingressus Christi ad Discipulos manifestatur factus januis clausis. Nam, quòd dixerit: *Januis clausis*, miraculum penetrationis significare voluit, ut nemo non videt: ridicula autem, & Euangelistis indigna narratio esset, si id animadvertentes, ingressum per fenestras non excluderent.

4. Non esse necessariò credendum B. Mariam fuisse perpetuò Virginem, cum (ut dicebat) de hoc nulla fiat mentio in sacris literis. R. verbo *Antimariani*.

5. Negavit immunitatem Ecclesiasticam. R. Quia in omni lege, quæ ad Deum, religionis ergo pertinent, immunia sunt ab hominum jure, dictante id naturali ratione. Undè habetur ex Script. Genes. 47. quod Joseph, cum tributariam faceret universam Ægyptum, exemptos fecit Sacerdotes. Id ipsum habetur in lege scriptâ, Num. 3. 10., ubi loquens Dominus ad Moysen ait: *Dabis dono Levitas Aaron, & filiis ejus, quibus traditi sunt à filiis Israel*. Et infrà num. 45. *Eruntque Levitæ mei, ego Dominus*. Et cap. 8. *Statuesque Levitas in conspectu Aaron, & filiorum ejus, & consecrabis oblatos Domino, & separabis de media filiorum Israel, ut sint mei, & posteà ingredientur tabernaculum fœderis, ut serviant mihi. Sicque purificabis, & consecrabis eos in oblationem Domini, quoniam dono donati sunt mihi à filiis Israel*. Ex quibus textibus constat, Levitas tantùm Aaroni, ejusque successoribus Sacerdotibus fuisse subiectos. Insuper Sacerdotes, ac Levitas fuisse à tributis, & exactionibus immunes, colligitur Matth. 17. Quam immunitatem ibi significat Christus competere tum sibi, tamquàm Filio naturali Regis Regum, tum B. Petro, propter quandam participationem; interrogans enim ibi Christus Petrum, ait: *Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel censum? à filiis suis, an ab alienis? Et ille* (scilicèt Petrus) *dixit, ab alienis*. Dixit illi Jesus: *Ergo liberi sunt filii*. Quibus verbis ostendit Christus B. Petro, ejusque successoribus privilegium exemptionis communicasse, & per cōsequens omnibus Ecclesiasticis personis, quatenùs illæ servitio Dei peculiariter dicatæ, de ejus familia esse censentur.

Constat etiam immunitas Ecclesię auctoritate Conciliorum, & Pontificum. Concilium Lateranense sub Leone X. sess. 6. hæc habet: *Cum à jure tam Divino, quàm humano laicis potestas nulla in Ecclesiasticas personas attributa sit, innovamus &c.* Concilium Coloniense cap. 20. *Immunitas Ecclesiastica vetustissima res est, jure pariter humano, & Divino introducta*. Concil. Trid. sess. 25. c. 20. *Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum Immunitas, Dei ordinatione, & Canonicis Sanctionibus constituta est*. Simile habet Bonifacius VIII. in cap. *Quamquam, de Censibus Ecclesię*. Probatur denique ratione, quia nulla potestas, sivè jurisdictio propria

vir-

virtute se extendit ultrà genus sui objecti, tanquàm proprios limites; Ecclesiasticæ autem personæ, & propria bona, sunt extrà objectum & proprios limites jurisdictionis secularis: ergo ad eâ secularis jurisdictio per se, & propriâ virtute se extendere non potest. Major patet. Probatur minor. Quia cum potestas civilis ordinetur per se, & directè ad finem temporalem, debet solùm habere pro objecto res temporales, & politicas, non autem sacras, quæ ad Dei cultum per se, ac directè spectant, ideoque ex naturâ suâ ad supernaturalem finem ordinantur, ut sunt Ecclesiasticæ personæ, earumque bona. Adde, quòd circa eadem objecta per se non versantur diversę potestates, sivè jurisdictiones, alioquin magna confusio oriretur: sed certum est Ecclesiasticam potestatem versari circà personas, & res Ecclesiasticas: ergo circà easdem res per se non versatur potestas civilis, quæ totalitèr diversa est ab Ecclesiasticâ.

6. Negavit in cap. 13. Epistolæ ad Romanos, aliquam jurisdictionem temporalẽ competere Supremo Pontifici. R. Exemplis ex sacra Scripturâ deductis, ubi legimus, quòd Moyses fuit Sacerdos & Princeps temporalis, quà Sacerdos, adolebat incensũ, ut constat ex lib. Paralip. cap. 26. quà Princeps temporalis, judicabat populũ, ut patet Exodi 18. Insuper ex lib. 1. Reg. videmus, quòd Heli fuit Summus Pontifex, & Judex politicus: similia exempla eruuntur ex lib. Machab., ergo si potuit in lege veteri idem esse Princeps, & summus Sacerdos, hoc etiam concedi debet in lege gratię. Tum quia nulla hàc de re extat in sacris Paginis prohibitio. Tum quia, cum potestas temporalis sit subordinata spirituali, potest, qui habet spiritualem potestatem etiam exercere temporalem. Maximè cum id decori dignitatis conveniat, ne à seculari potestate Summus Christi Vicarius dependeat; imò, ut tanquàm Pater liberè omnibus Regnis, & Regibus providere valeat in rebus sacris, nemini subjectus in temporalibus esse debet.

Petrus de Osma; sivè Oxomiensis, in Academiâ Salmaticensi Theologiæ professor, librum vulgavit anno 1479. multis erroribus respersum, à Sixto IV. damnatum, & igni traditum. Ex Genebrardo in vitâ Sixti IV. XV.

1. Dicebat, Confessionem Sacramentalem non fuisse à Christo institutam, sed ab hominibus in Ecclesiâ invectam. R. verbo *Jacobitæ*. Tum quia necessitas Confessionis deducitur ex Euangelio; undè venit de consequenti, quòd sit à Christo instituta, & præcepta; negari enim non potest, quòd Christus constituerit Sacerdotes judices, & dederit eis potestatem solvendi, & ligandi: sed Judex non potest rectè judicare, nisi audiat reum, ergo peccator debet coram Judice Sacerdote culpam suam proferre. Hoc autem Sacramentum fuisse à Christo institutum, asserunt tot Concilia, & sancti Doctores, ut superfluum censeam auctoritatũ torrentem adducere. Sed, si quæ est humanę considerationis ratio convincens, quòd Confessio sit de jure Divino, hæc est, quòd tot potentissimi Reges, tot Magnates, tot Doctores per secula libenter se submiserunt judicio Sacerdotis, peccata sua, quæcumque fuerint, confitentes, & absolutionem deposcentes, quod certè non fecissent, & facerent, si Confessionem non crederent de jure Divino, medium unicum lapsis necessarium ad obtinendam salutem. Quam veritatem omnes SS. Patres in suis scriptis profitentur.

2. Dixit, peccata mortalia solâ contritione cordis deleri, & venialiâ solâ displicentiâ. R. verbo *Jacobitæ*.

3. Papam non posse indulgere fideli pœnas Purgatorii. R. verbo *Joannes Wicleffus*, contrà quem actum de Indulgentiis, & verbo *Jacobus Præpositi*, contrà quem actum de Thesauro Ecclesiæ. Verum quidẽ est, quòd Papa animabus defunctorum

rum non indulget, cum jam sint extrà Ecclesiæ militantis judicium, & potestatem; Concedens tamen Indulgentias animabus illis applicandas, per modum suffragantis, & Divinam misericordiam precantis se habet; ut scilicet Deus piissimus acceptare dignetur id, quod Christi meritis innixus concedit.

4. Papam non posse dispensare in statutis universalis Ecclesiæ. R. ex iis, quæ dicta sunt contra Hussitas, & Jacobum Præpositi; si enim Papa, ut alibi probavimus, est caput Ecclesiæ jure Divino, potest condere novas constitutiones, ut probavimus verbo *Arnulphus*, sequitur, quòd possit dispensare in statutis universalis Ecclesiæ; quod imò est necessarium ad bonum regimen, non enim quæ semel expediunt, semper expediunt, ut probat experientia.

5. Romanam Ecclesiam posse errare in fide. R. verbo *Bucerus*.

XIII. Petrus Joannis Olivi, natione Gallus, ex oppido Sitignano, Diœcesis Bitterensis, vixit seculo decimo tertio, natus siquidem est anno 1247. mortuusque anno 1297. cum esset annorum ætatis quinquaginta. Non desunt, qui hunc Petrum Joannem Olivi, eundem fuisse asserant, ac Petrum Joannem, de quo actum superiùs. Sed perperàm confundi unum cum alio crediderim, quandoquidem ille à Cœlestino III. damnatus, necessariò hunc Petrum Joannem Olivi uno seculo praire debuit: tempore enim Cœlestini III. nondum institutus fuerat ordo Sancti Francisci, qui solùm exordium habuit ineunte seculo decimo tertio, sub Honorio III. summo Pontifice. Accusatus itaque fuit primò Petrus Joannes Olivi de quibusdam scriptis tractatibus, quibus voluit Beatissimæ Virginis præconia ultrà modum efferre; quæ, quamvis omni laude superior sit, falso tamen non eget honore; siquidem honor Regis judicium diligit. Eos, jubente Generali ministro Ordinis, qui posteà fuit Nicolaus IV., propriis manibus Petrus Joannis Olivi incendio tradidit: hicque recurrit argumentum, non posse hunc Petrum Joannem Olivi, cum Petro Joanne, de quo supra actum, confundi, quandoquidem Nicolaus Quartus, quasi uno seculo distat à Cœlestino III., qui supradictum Petrum Joannem damnavit. Cæterum Petrus Joannes Olivi, certum est, quòd de pluribus aliis erroribus sæpè fuit accusatus: Sed statim ac fuit de erroribus impetitus, vel explicavit, quæ nimis periculosè scripserat, vel revocavit. Frequentes accusationes à fratribus Ordinis passus est, eo quòd eorum animos à regulæ suæ rigore, ac paupertate deviantes acriùs redargueret; quorum ope graviora etiam post mortem sustinuit; quandoquidem iterum de hæresi accusatus, ab adversariis exhumatus est, ac velut hæreticus damnatus, ejusque scripta igni adiiudicata, & interdicta usque ad Sixti IV. tempora, qui, illis iterùm examinatis, declaravit nihil in eis contineri, quod expresè fidem Catholicam læderet. Negari utique non potest, quòd nimius rigor Olivi in acceptione regulæ S. Francisci multa schismata, & contentiones in Ordine excitaverit; in ipsis etiam exercitiis pietatis, nimius excessus certè non est commendabilis; omnis enim vera virtus fugit extrema, tenet siquidem medium virtus, quæ sinè discretione nequit subsistere, quamobrem eundem modum exigit in cultoribus suis; ut prudentiâ duce, de bono ità provideat, ut majora non irritentur mala. Cæterùm à Nicolao IV., à Sixto IV., à S. Antonino, & à pluribus Scriptoribus, ratione potissimùm humilitatis, & obedientiæ commendatum, est invenire Petrum Joannem Olivi, qui omnia sua scripta libenter S. Matri Ecclesiæ cum summa humilitate submisit. Videatur hac de re Wadingus, omnesque Scriptores Annalium Ordinis S. Francisci. Errores, quos effudit Petrus Joannes in postilla, seù Commentario super Apocalypsim, numero viginti unum, idem scriptor vel explanavit, ostendendo

dendo se in sensu Catholico loqui intellexisse, vel,ut jam monui,retractavit: alios verò quinque errores, quos sub nomine Petri Joannis à Cœlestino III. damnatos jam retuli, etiam per calumniam à suis antagonistis fuisse adjudicatos Petro Joanni Olivo, credere par est. Quidquid hac de re fuerit, hoc iterum movit Clementem V. ad eorundem condemnationem, sicuti de facto in Concilio Viennensi iterum condemnavit, ne de novo refricarentur errores, jam uno ante seculo à Cœlestino III. damnati.

V. Petrus Mogus, sectâ Eutychianus, ab iisdem in Sedem Alexandrinam intrusus, Zenonis Imperatoris jussu rejectus à Sede: Sed jam ipso Imperatore palàm hæreticis favente, iterùm restituitur. Petri Mogi suggestione Zeno Imperator *Henoticon* suum promulgavit, quod etiam unitivum appellari voluit. Fuit autem *Henoticon* quoddam decretũ ab Imperatore (cui jus nullum in causa fidei competebat) promulgatum, circa res fidei, in quo simulans Imperator se unionem inter dissidentes de fide procurare, certam proposuit fidei Confessionem, cui omnes sub anathemate subscribere deberent: in qua fidei Confessione, cum protestaretur Nicæni,Constantinopolitani,& Ephesini Concilii definitiones se recipere, atque Nestorio, & Eutycheti anathema dicere, tacitam immiscuit abrogationem Concilii Chalcedonensis, cui Concilio Petrus Mogus, utpotè Eutychianus, potissimùm adversabatur, qui fraudulentissimus hæreticus, ad alliciendos Catholicos, nonnunquàm approbator videri voluit Concilii Chalcedonensis, & receptor; licèt solùm tria priora Concilia reapsè reciperet: quâ fraudulentiâ compertâ, multi ex suis sectatoribus ab eodem defecerunt, & seorsim convenientes, *Acephali* sunt dicti, de quibus actum suo loco. Interim Petrus Mogus à Felice Papa damnatus, in anathemate mortuus est Alexandriæ, cujus Urbis sedem occupabat,circà annum 490. Ex Liberato cap. 16.

Petrus Molinus, Gallus, sectâ Calvinianus, ex iis, quos rigidos vocant, sivè Gommaristas, Minister Carentoniensis,contrà Tilenum Parisiis, qui erat ex mollibus Arminianis, acritèr disputavit de Incarnatione: sed ambo tractantes quæ sua non erant, non nisi vana, & stulta loqui potuerunt. Ex Spondano anno 1613. XVII.

Petrus Kelsicensis, circà annum 1560. dux fuit Piccardicæ sectæ: damnabat omnes leges humanas Imperatorum, Regum, Civitatum, & Provinciarum, ut suis sectatoribus ad perpetranda scelera ampliorem aditum reseraret. Ex Spond. anno 1560. XVI.

Petrus Palaestinus, fuit Eutacti Hæresiarchæ Magister. Vide *Eutactus*. IV.

Petrus Ramus. Inter literatos Calviniana fuligine tinctos, fuit Petrus Ramus, in Veromandis ortus, qui diù Philosophiam, & Mathematicam cum docuisset,ad Calvinismum deficiens, in Philosophicis scientiis errores invexit, Aristotelem voce,& scriptis oppugnans; ejusque præcipuum studium in eo fuit, ut Calvinianam heresim totis viribus juvaret. In tumultu dicto *Sambartholomæo*, Parisiis miserrimè periit, per fenestram præcipitatus, ejusque cadaver pluribus injuriis à pueris affectum, in hæresis opprobrium, etiam contumeliosè per urbem raptatum fuit. Ex Spond. anno 1572. XVI.

Petrus Richerius, apostatavit ab Ordine Regulari, quem erat professus, solius libertatis motivo inductus: deindè etiam à fide factus Apostata, Calvinismum amplexatus, in Calvini gratiam se insinuavit, à quo in Americam destinatus ad novam Protestantium religionem propagandam, unà cum *Guillelmo Carterio*, & aliis Calvinistis, statim ac Franciam Antarcticam appulit, ibi Cœnam Calviniano more celebravit: sed orto inter filios divisionis dissidio, coacti fuerũt ad propria,sinè ullo ideatæ XVI.

propagationis fructu remeare; longa enim comprobavit experientia, quòd hæresis tantam vim non habet, ut valeat inter Ethnicos se dilatare. Permissum quidem videmus hæreticis, Catholicos minùs probos, in horum pœnam posse pervertere, nunquàm tamen (quòd sciam) hæresis tantam obtinuit efficaciam, ut posset Gentiles ad falsam sectam invertere, cujus rei ratio esse potest, quòd conversio Gentium ad veram religionem est opus Dei vocantis, illuminantis, & veritate, quam animæ desiderant, illas oblectantis: perversio ad hæresim, est vitiati animi casus, à Deo in pœnam vitii permissus; ideò ad religionem veram convertuntur Gentiles. Sed eorum peccata non sunt tantę turpitudinis, ut peccata Christianorum: & ideò pœnâ adeò gravi non puniuntur, aut raro puniuntur. Richerius itaq; suo frustatus progressu, in Galliam reversus, suprà Calvinianam hæresim, novos etiam promulgavit errores: postmodùm iterùm Genevam se conferens, juxtà Calvini dogmata, ibidem pestilentiæ Cathedram tenuit, circà annum 1555. Errores, quos tanquàm novus hæresiarca in America docebat, sunt sequentes, quos refert Spond. anno 1555.

1. Christum in carne sua humana non esse adorandum, ne terrenum elementum adoretur: licere quidem adorare Christum ut Deum, non verò ut hominem. R. Nam Christum ut Deum, & hominem adorari debere, constat ex eo, quod una sola hypostasis in Christo terminat utramq; naturam: nequit ergo in Christo adorari Divinitas, quin simul, & semel adoretur humanitas Christi; unica enim persona est Christus, qui est homo Deus, quem Magi procidentes adoraverunt, quem etiam Apostolos in Galilæâ adorasse Scriptura testatur. Vide S. Thomam 3. part. quæst. 25. art. 1. & 2.

2. Dixit hæreticum esse, qui existimat, Christum necessariò orandum, & invocandum. R. Nam Christum invocarunt Apostoli. Tum quia Christus est Deus: ergo si Deus orandus est, & invocandus, etiam Christus orandus, & invocandus: ideò in collectis Ecclesiâ invocat Christum, à quo adhùc vivente in carne visibili misericordiam deposcebant Cananæa, Centurio, Leprosi, & plures alii, sicut constat ex Evangelio.

3. Ab usu Cœnę Eucharisticæ esse abstinendum, quia anima (ut dicebat Richerius) nullum ex sumptione Corporis Christi beneficiũ percipere potest. R. verbo *Armeni*, contra quos probavimus Sacramenta conferre gratiam dignè sumentibus. Vide etiam, quæ dicta sunt verbo *Adelphius*, & verbo *Enthusiastæ*. Hic non omittenda alterius Richerii, nempè Edmundi, arreptâ occasione, memoria. Mense Martii anno 1612. in Synodo congregata à Jacobo Cardinali Perronio, Archiepiscopo Senonensi, damnatum fuisse librum inscriptum: *De Ecclesiasticâ, & politicâ potestate*, cujus auctor fuit Edmundus Richerius Presbyter Lingoniensis, DoctorTheologus facultatis Parisiensis, qui liber itidem eodem anno mense Maji proscriptus fuit in Synodo Aquensi, à PauloArchiepiscopo auctoritate Regiâ, & Decreto facultatis depositus est à Syndicatu Universitatis Edmundus, qui in se reversus, declarationem coram dignis testibus edidit, quâ librum à se scriptum Ecclesiæ Romanæ, & sanctæ Sedis judicio submittere profitebatur, eam matrem, & magistram omnium Ecclesiarum, & infallibilem veritatis judicem agnoscens. Præfatum librum plenissimè confutavit Andręas Duallius, insignis Doctor Sorbonicus, Regius & primarius Theologię professor. Ex hoc libro ferè omnes erroneam hausere doctrinam, quotquot Ecclesiasticam postmodùm ausi sunt impugnare potestatem. Sed nullius esse momenti cavillationes ex hoc libro decerptas, satis per se patet; quandoquidem earundem primus assertor insubsistentes agnoscens, opus

suum

suum retractavit, & Apostolico submisit judicio. Preterquamquòd, ejusdem operis insubsistentiam validissimis rationibus manifestarunt, qui Richerii librum impugnarunt. Quæ obiter dicta sint, ad reprobandum eorum sensum, qui duce Richerio de Ecclesiasticâ potestate, eâ, quà par est submissione., & reverentia non sentiunt. Contra quam sicut portę inferi non prævalebunt, à fortiori neque concutient humanę cavillationes potiùs; quàm rationes nuncupandę, quę ab Antagonistis Pontificię potestatis proferuntur. Vide quæ dicta sunt verbo *Arnulphus*.

XVI. Petrus Viretus. Calvini eruditionem, Pharelli efficaciam, & Vireti eloquentiam, nascente Calviniana hæresi commendarunt Calvinistæ. Dicendi itaque facundiâ disertus fuit Petrus Viretus, in Helvetiâ ortus, in agro Bernatis, Friburgensis ditionis. Parisiis scientiis imbutus, ubi cum Pharello amicitiâ initâ, ambo Calvino se comites adjunxerunt, ut Genevæ nova dogmata promulgarēt, quod & prestiterunt anno 1535. expulsis Catholicis. Interìm Lausannæ minister prepositus ab hæreticis, qui Lugduni invalescebant, vocatus, ad quinquennium ibidem etiam minister fuit constitutus. Apud Reginam Joannam Navarræ, utpotè hæreticam, gratiam invenit, & apud eam commoratus, plura opera Latino, & Gallico idiomate scripsit. Demùm ætatis 63. anno 1571. decessit. Ex Spond. anno 1535.

Petritae. Vide *Paulltæ*, ubi etiam de Petritis aliquid indicatum.

IV. Phanatici. Enthusiastæ dicti sunt etiam Phanatici ob extases, & raptus, quos habere gloriabantur, & in quibus Divinas inspirationes jactabant. Eadem ratione & moderni hæretici tam à Calvino, quàm à Luthero exorti, *Phanatici* vocantur, cum plures eorum, suas sectas Divinitùs inspiratas glorientur, raptus etiam, & extases habere nonnulli eorum, ut olim Montanistæ mentiantur, cum tamen somniatas ab ipsis hæreses, nihil aliud, quàm purus Enthusiasmus esse constet; quà ratione earum professores meritò Phanatici nuncupantur.

Phantasiastae dicebantur, quibus Corpus Christi non verùm, sed umbratile, ac phantasticum videbatur. Fuerunt autem Simon Magus, ejusque discipuli Menander, Saturninus, Basilides, Carpocrates Gnosticorum sectæ parens, Valentinus, ex quo Secundiani à Secundo, Marcoriani à Marco; Colarbasiani à Colarbasio. Ad eandem Phantasiastarum impietatem declinarunt Heracleonitæ, Ophitę, Cerdon, Manes. II.
R. Omnes præfati hæretici asserendo contrà ipsos Verbum Divinum veram, ejusdem nobiscum substantiæ humanitatem, solidum corpus, veram carnem assumpsisse. Ex Scripturis Joann. 1. *Verbum caro factum est*. Si factum, ergo non umbratilis, nec phantastica caro fuit, sed vera & realis. Psal. 39. & ad Hæbr. 10. *Hostiam & oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi*. Hostiæ porrò, & oblationes legis veteris, non fictæ erant, non umbratiles, sed veræ ac reales; figuræ utique veræ hostiæ, quam Christus in arâ Crucis pro salute omnium oblaturus erat; ergo ut veritas umbris ac figuris responderet, necesse fuit verum, ac solidum in Christo corpus fuisse. Denique Christus à morte redivivus se ipsum Thomæ tractandum præbuit Joannis 20. & Lucæ 24. *Videte manus meas, & pedes, quia ego ipse sum. Palpate, & videte, quia spiritus carnem, & ossa non habet, sicut me videtis habere*. Nihil expressius proferri potest ad conterendam illorum hæreticorum pravitatem. R. 2. multis congestis rationibus. 1. Si Christus verè, ac substantialitèr homo non esset, frustrà nos Christus ad labores ærumnasq; hujus vitę patienter tolerandas suo incitaret exemplo, quod nam enim exemplum esset, nisi prior ipse ęrumnis ac doloribus subditus fuisset? 2. Si

M 2 Chri-

Christus humanitatis nostræ verè ac propriè particeps non fuit, neque nos Divinitatis illius, ac cœlestis, quâ fruitur gloriæ, participes esse possemus; omnis enim spes, ac salus nostra in Christo capite nostro posita est. Liceat ergo cum Sancto Joanne Epist. 1. cap. 4. concludere. *Omnis spiritus, qui confitetur Jesum Christum in carne venisse ex Deo est; & omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus.*

II. Phibionitæ. Vide *Gnostici*, qui diversis nominibus nuncupati, etiam Phibionitæ sunt dicti.

I. Philetus traditus fuit à D. Paulo, qui de eodem mentionem facit 2. ad Tim. cap. 2. ob hæresim, & blasphemiam in interitum Satanæ, circa annum Domini 56. Negabat resurrectionem corporum, & omnia, quæ de corporali resurrectione leguntur, de spirituali resurrectione interpretabatur. R. verbo *Basilidiani*.

XVI. Philippus de Mornait, fuit Calvinista, natione Gallus, vixit post medium seculi decimi sexti. In tractatu de Ecclesiâ ab ipso edito, vult Ecclesiam dici Catholicam, quia comprehendit omnes, etiam hæreticos, itaut exceptis Judæis, omnes etiam hæretici, & schismatici sint de corpore Ecclesiæ. Scripsit contrà Philippum eruditissimus Stapletonus. R. Ex epist. ad Titum III. *Hæreticum hominem post unam, & secundam correptionem devita, sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cum sit proprio judicio condemnatus.* Quibus verbis Apostolus præcipit Tito, ut hæreticum devitet, quod certè non faceret, si esset intra Ecclesiam, cum pastor non debeat evitare, sed potiùs curare eos, qui sunt de suo Ovili. Item ex Concil. Nicæno cap. 18. & 19. permittuntur hæretici redire in Ecclesiam, si velint; ergo ex Concilio patet hæreticos non esse intra Ecclesiam: quod ulteriùs probatur, quia Ecclesia est Congregatio fidelium, hæretici autem non sunt fideles. Tum quia, qui vult esse de corpore debet unionem habere cum corpore, sed hæretici nullam habent unionem cum corpore, scilicèt cum Ecclesiâ, neque cum capite, scilicèt cum summo Pontifice, cui non obtemperant, ergo non sunt membra Ecclesiæ.

Philopponus Joannes, Alexandrinus, Constantinopoli degebat circa annum 535. ubi literarum scientiâ celebris, contra Severum, & Proclum hæreticos calamum acuit, sed eorum errorem impugnaturus, in errorem impegit Tritheitarum, illorum siquidem, qui tres Deos admittunt; edito etiam tractatu contrà Concilium Chalcedonense. Leontius, professione Monachus, Philopponum impugnavit: Ephrem Episcopus Theopoli, & Georgius Pisidas, etiam contra eundem scripserunt. Ex Suida. VI.

1. Docebat, tres esse Deos. R. Ex illo Joannis. *Tres sunt, qui testimonium dant in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres unum sunt.* Vide *Gottescalcus*.

2. In resurrectione animas assumpturas corpus diversum ab illo, quod in vita informaverint. R. Ex verbis Job. 19. *Rursum circumdabor pelle meâ, & in carne meâ videbo Deum meum, quem visurus sum ego ipse, & oculi mei conspecturi sunt, & non alius*: quæ verba adeò manifestè convincunt Philopponum, ut superfluum sit alias rationes, & congruentias adducere, ad probandum unumquemque in suo proprio corpore resurrecturum. Tum quia Christus in proprio corpore resurrexit, in quo & cicatrices apparuerunt: ergo omnes ad imitationem Christi in proprio corpore resurgent. Tum quia illud corpus debet vel glorificari, vel puniri, quod fuit instrumentum vel bonarum, vel malarum actionum: ergo idem corpus, quod cum animâ in hac vitâ unum fecit compositum, debet resurgere.

3. Dixit, factâ unione duarum naturarum in Christo, non ampliùs duas, sed unam tantùm compositam remansisse naturam. Hinc creditur,

Mo-

Monophysitarum ducem exiitisse, à quibus, & Monothelitæ pullularunt. R. verbo *Monophisitæ*.

IV. Philostorgius, discipulus Eunomii, cum Magistro in impietate non impar, suique Magistri præcipuus encomiastes. Ex Niceph. lib. 2. cap. 29.

V. Philoxenas. Vide *Xenajas*, qui à Petro Fullone constitutus Episcopus Hierapolitanus, nominatus est Philoxenas.

XVI. Philosophi Gentilizantes. In Concilio Lateranensi sub Leone X. factum est decretum contra nonnullos Philosophos, qui animam rationalem esse mortalem, aut unicam in omnibus hominibus asserebant. Occasionem autem prædictæ sanctioni dedisse dicitur Petrum Pomponatium, Mantuanum, qui Bononiæ philosophiam docebat, secundùm quam ostendere nitebatur, animam rationalem esse mortalem; ex quâ doctrinâ juventus in viam perditionis abibat. Cæterùm, animam rationalem esse æternam, probatum est contrà Arabes. Hisce Philosophi dicti sunt Pomponatii sequaces, eo quòd religionem philosophando, hoc est solo rationis lumine discurrendo definiendam, & eligendam esse contendant; à quibus præcavendum monet Apostolus ad Coloss. cap. 2. ver. 8. plura enim Philosophiæ principia defectu comprehensionis nostræ, dum ultrà sensibilia progredimur, deceptioni, malè intellecta, inserviunt: Constat enim quòd ex illo principio, *ex nihilo nihil fit*, tollitur mundi creatio, nisi sapiens Philosophus animadvertat, principium illud generabilium rationem non excedere, neque ad creationis virtutem attingere. Ex alio principio: *A privatione, ad habitum non datur regressus*, tollitur corporum resurrectio, nisi quis noverit principium illud solam naturalis actionis activitatem comprehendere. Quod idem intelligendum est de illo: *Accidentis est inhærere subjecto*; alioqui tollitur existentiâ Corporis Christi in Eucharistiâ sub accidentibus separatis à subjecto, Sic de aliis principiis Philosophicis naturalibus discurrendo, quæ cum intra terminos naturæ vim verificativam, & illativam contineant; atque ex humanæ scientiæ experimentis, sivè observationibus oriantur: locum non possunt habere in rebus, quæ sunt supra, quibus nequaquam contraria sunt; sed nec illas attingunt. Ejusmodi sunt fidei Catholicæ mysteria; excedunt enim naturam, & omnia naturalia principia; sicut & proindè omnem naturalem cognitionem. Et sicut ex naturalibus nulla est illatio, aut consequutio ad supernaturalia; ita neque contrà supernaturalia.

Philumena. Secundo currente seculo fuit quædam puella, de quâ in Annal. Baron. anno 146. & 174. quam veluti prophetissam secum ducebat Apelles hæreticus, & cum esset à dœmone agitata, eandem divinitùs inspiratam ad prænuncianda futura Apelles asserebat. Fuit proindè auctrix hæresis Apellis, & in postribulum elapsam, eandem Apelles habuit in deliciis. Ejusdem Philumenæ Severum hæresiarcam usum esse præstigiis, & divinationibus, sunt qui asserant: nisi fortè aliam fuisse, ab illa Apellis diversam, dicere velimus. Vide Tertull. de Præscript. II.

Phytonissæ, scribunt alii *Phytonissæ*. Mulieres quædam sic dictæ, quia se sciscitantibus de futuris eventibus dabant responsa, undè ortum habuit Phytonissa hæresis, cujus sectatores velo mulierem cooperientes, ab eâ de rerum eventibus perquirebant responsa; dictæ sunt etiam Phytonissæ *Ventriloquæ*, & Græcè *Engastrimithæ*, eo quòd ore vocem non edentes, quasi per ventrem loqui videbantur. Phytonissam, Samuelis animam ab inferis excitasse, asserunt aliqui graves viri. Historiam facti hujus habemus 1. Reg. cap. 28. Sed quid in rei veritate fuerit Samuelis apparitio, nullatenùs constat. Videat, cui vacat sacros expositores, XI.

inter

inter quos Cornelium à Lapide, & maximè Augustinũ Calmet, in singulari dissertatione de hac re in 1. Regu, ubi rem eruditione sibi consueta pertractat. De Phitonissis agit Philastrius.

IV. Photinus. Qui à Paulo Samosateno dicti sunt Pauliciani, à Photino Pauli Samosateni discipulo, dicti sunt Photiniani. Fuit etiam Photinus nuncupatus Scotinus; quarè ejus sectatores, etiam *Scotiniani* ab aliquibus appellantur. Vixit circa medium seculi quarti, & cum vivacis esset ingenii, dicendi scribendique peritiâ excellens, in Græcâ, & Latinâ linguâ eruditus, ad Sirmianam Ecclesiam communi plausu fuit assumptus, quam primis sui Episcopatus annis laudabiliter rexit: Sed in hæreticorum sensus postmodùm corruens, Sabellii, Pauli Samosateni, Cerinthi, & Ebionis renovavit errores, quarè in Concilio Sardicensi à Catholicis, in Sirmiana ab ipsis Arianis damnatus fuit, ipso Ebione factus deterior; non modò enim Jesum Christum purum hominem esse affirmabat, ex Mariâ, quemadmodùm & cæteri homines natum, sed tunc solùm Christum dici potuisse, & esse cœpisse asseruit, cum Spiritus sanctus super Jesum in Jordane descendit, negans Verbum ab æterno genitum, & in tempore in utero Virginis incarnatum, quos errores jam alibi abundè refellimus. Vide Vincentinum Lirinensem, qui diffusè de Photini hæresi, ejusque condemnatione sermonem instituit.

X. Photius, Græci schismatis antesignanus, nobilitate insignis, litterarum scientiâ celebris, Imperatoris à secretis, & Protospatharius, Magni Patriarchæ Tarasii nepos, ita ut de eo jure dixeris, quòd primus esset post Imperatorem in universo Orientis Imperio, nihilominùs ambitione seductus, sedem Patriarchalem Constantinopolitanæ Urbis ambire cœpit, & suâ fretus potentiâ, legitimo possessore excluso, sex diebus ad omnes Clericales gradus assumptus, in locum Ignatii Patriarchę legitimi fuit intrusus; à Gregorio Syracusano Episcopo, jam pridem excommunicato, & à Sede deposito consecratus Episcopus: ad Sedem assumptus, sivè potiùs per vim Sede Episcopali potitus, dirè exagitavit Ignatium legitimum Episcopum, aliosque Ignatii sequaces. Interim Legatos misit ad Nicolaum Pontificem, pro communione obtinenda, & Concilio numerosissimo congregato, Ignatium solemni ritu exauctoravit, Legatosque Pontificis per vim, & metum coegit sibi adhærere, falsatis etiam Nicolai Papæ litteris. Ut ab Ignatio confessionem legitimæ suæ depositionis extorqueret, eundem multis cruciatibus vexavit: proindè à Nicolao Papa excommunicatus, ausus est in eundem Pontificem, omnesque Pontifici adhærentes excommunicationem retorquere. Futiles criminationes in Ecclesiam Latinam somniavit numero decem, quarum insubsistentiam breviter, & eruditè ostendit Spondanus ad annum 867. Quâ propter à Basilio Imperatore à Sede dejectus, adversùs Ignatium ab Imperatore restitutum, Legatos misit ad Romanum Pontificem, à quo ejus acta damnata fuerunt, & scripta combusta. In octava Synodo Constantinopolitana anathematizatus, & in exilium pulsus, ubi versutus homo, ut iterùm Sedem Constantinopolitanam obtineret ad dolum recurrit, fictâque scripturâ, cujus interpretatio stabat pro arbitrio Photii, in hac multa bona Imperatori inaugurari finxit, & cum Principes adulationibus facilè aurem inclinare soleant, ab Imperatore, ob sibi propitiam interpretationem scripturæ, à Photio fictæ, & pro libito Photii factam, iterùm post decennium ad Sedem Patriarchalem, ut optaverat, revocatur. Mortuo interim Ignatio, confirmationem à Joanne Papa VIII. quæsivit. Sed cum ejusdem Joannis Pontificis litteras Photius falsasset, ejusque legatos in Pseudo-Synodo, quam octavam falsò nuncupabat, seduxisset;

ver-

vesutiâ à Pontifice cognita, iterum damnatur, unâ cum suâ Pseudo-Synodo à Joanne VIII. & à Leone Imperatore iterum in exilium mittitur. Plura scripsit ad probandam Processionem Spiritus sancti à solo Patre, quare schismatis signifer factus est.

II. PHRYGES, ad sectam Montani attinebant: sed ultrà Montani blasphemias, nova hæresi à cæteris Montanistis discernebantur, in quâ prout refert Tertullianus de præscriptione cap.52. asserebant.

1. Christum esse Filium, & Patrem. R. Ex pluribus Scripturę locis, ubi Christus de Patre loquitur tanquàm de persona à se realitèr distinctâ; ubi asserit se missum à Patre; ubi dicit: *Vado ad Patrem*; quòd si Christus esset Filius, & Pater, Christus se ipsum misisset, & dicendo: *Vado ad Patrem*, iret ad se ipsum, quæ implicant. Tum quia Christum orasse Patrem, multis Euangelii locis firmum habemus; nemo autem se ipsum orat. Tum quia, propter oppositionem relativam, quę est inter Genitorem & Genitum, implicat, Christum esse Filium, & Patrem.

XV. PICCARDI. Piccardus ex Galliâ oriundus, huic sectæ nomen dedit, & Adamitarum sectam in Bohemiam invexit anno 1414. Omnibus tam Catholicis, quàm hæreticis factus exosus, ob suas turpitudines (suos enim sequaces utriusque sexus, nudos incedere voluit) promiscua eis relinquens connubia, docens omnes homines servos esse, & solum ex suâ sectâ progenitos esse liberos. Ortum habuit hæc hæresis, cum factâ dissensione inter *Hussitas*, *&* *Calixtinos*, aliqui ab iisdem se segregarunt, tempore quo Piccardus transmisso Rheno, per Germaniam in Bohemiam penetraverat, ubi utriusque sexus multitudinem, prædicata libertate sensus, facilè ad se attrahens, occupatâ cum suis sequacibus quadam insulâ, ibidem adeò libidinosam vitam ducebant hujusmodi perditionis viri, & mulieres, ut Zischa, quamvis scelestus, eorum impudicitiam cum ferre non posset, expugnatâ insulâ, Adamitas, sivè Piccardos omnes gladio, & igne deleverit, duobus tantùm reservatis, ex quibus gentis superstitionem cognosceret. Ex hist. Bohem. Hujus sectæ infanda scelera usque adeò fama vulgavit, ut indè putetur actiones impudicas, & inverecundas appellari consuevisse in Hispaniis *Piccardias*.

PICENINUS Jacobus miseris parentibus, & humili loco natus in Helvetiâ, Basileæ alieno subsidio victitans, studiis operam dedit. Perspicaci ingenio, fertilique memoriâ à natura ditatus, controversiarum studiis potissimùm incubuit; quâ propter minister constitutus in oppido *Solium* dicto, librum composuit cui titulus: *Apologia Reformatæ religionis*, contrà quem plures scripserunt, & precipuè eruditissimum calamum acuit Emus Cardinalis Gotti, Ordinis Prædicatorum, duobus editis libris inscriptis: *La vera Chiesa di Cristo*. Vivere desiit Piceninus initio præsentis seculi decimi octavi. XVII.

PIENTES, à pietate quam affectant nuncupati, cadente seculo decimo septimo, potissimùm in Saxoniâ, in Urbe Hallâ invaluerunt. Sectâ sunt Lutherani, sed admittunt Purgatorium, & exteriori pietati summe dediti, omnes externi cultus vanitates reiiciunt, à publicis spectaculis, choręis, lautisque conviviis abhorrent. Vide verbo *Franken*. XVII.

PISCATOR, nomine Joannes, Patriâ Argentinensis, diversus ab eo, de quo actum sub nomine Joannes Piscator, inter Protestantes celebrioris nominis fuit, quem impugnavit Conradus Worstius, minister in Hollandiâ ineunte seculo decimo septimo; de quo etiam prolixè sermonem instituit Gaulterius. Piscator itaque artium magister, & Calvinianæ Theologiæ in schola Hebernensi professor, scholarum reformationem assumpsit, cum in hac re sibi plus cæteris divinitùs esse concreditum glorietur; proindè in suo genere bonos auctores, licèt XVI.

Gen-

Gentiles, utpotè Ciceronem, Terentium, Virgilium, & alios hujusmodi relegavit; astrorum, dierumq; nomina reformare etiam præsumens, suis erroribus infecit comitatum Nassoviensem, Palatinatum, & alia inferioris Germaniæ loca. Præcipui ejus errores sunt sequentes.

1. Christus per solam obedientiam mortis, non autem per obedientiam vitæ, peccatorum remissionem nobis promeruit: ac proindè solam obedientiam mortis, non verò obedientiam vitæ nobis in remedium computari. R. verbo *Carolus Molinaeus*.

2. Deum nihil velle sub conditione. R. Nam Deus vult nostram salutem, positâ conditione nostrorum bonorum operum, undè monuit Petrus Apostolus: *Magis autem satagite, ut per bona opera certam vestram electionem, & vocationem faciatis*. Conditio ergo bonorum operum à nobis purificanda requiritur, ad impletionem voluntatis Dei eligentis, & vocantis nos ad æternam salutem; licèt non à sola voluntate nostra, sed & præcipuè à gratia sua purificatio conditionis dependeat: quam gratiam ille, nisi per nos steterit, non negabit. Cæterùm si Deus nihil vellet sub conditione, tam reprobis mala opera non obessent, quàm electis bona opera non prodessent. Neque sequitur, Deum esse mutabilem, si velit aliqua sub conditione, ut contendit Piscator, quia voluntas Dei à conditione dependeret; Non enim dependet voluntas Dei à mutabili conditione; sed facit immutabiliter, ut conditionatum à conditione dependeat, quia ita vult; hocque non est voluntatem Dei dependere à conditione, sed è contra est statuere ordinem à se, seu à voluntate sua dependentem conditionis, & conditionati. Itaque voluntas Dei prior est semper; alia ab aliis dependere facit; omnia ab ipsa dependent, ipsa à nullo. Missam facio concertationem Theologorum super conditionibus voluntatis Divinæ, an scilicèt objectivæ tantùm, an etiam subjectivæ sint, hæc enim disquisitio non est instituti mei. Sed ut verum fatear, sententia S. Thomæ excludentis à Deo omnem subjectivam conditionem, præstantior est, & longè expeditior ad explicandam Divinam perfectionem, & independentiam. Qua autem ratione cum independentia, supremo dominio, & immutabilitate voluntatis, & scientiæ Dei componatur creata libertas, liberum Theologis est disputare, ac cuilibet facile erit juxtà diversos Catholicorum discurrendi modos, hæreticis respondere.

3. Deum velle actiones injustas, quandoquidem decrevit, quòd Judæi Christum interimerent: sed hoc est contrà Preceptum non occides; ideò velle effectivè peccatum. R. verbo *Blastus*, ubi probavimus Deum neminem provocare ad peccatum; ex quo sequitur, Deum non velle actiones injustas. Estò quòd Deus decreverit Christum pati à Judæis pro redemptione universi humani generis, hoc non evincit Deum velle actiones injustas, sed voluisse permittere illas, quia supremi provisoris est, permittere mala, quæ nollet, ut bona eveniant, quæ vult, & quæ bonitate, & utilitate sua longè præponderant malis. Et ut aliquale exemplum ex creatis rebus adducamus, Princeps populi permittit pravas fœminas, corpora impudicè exponentes, quas detestatur, & nollet; sed tamen rectè permittit, ne honestas communis personarum, effrenatis libidinibus tentetur, & vitietur. Undè S. Augustinus: *Tolle*, inquit, *meretrices de rebus humanis, turbaveris omnia libidinibus*. Igitur redimendus erat passione Christi genus humanum, & permittenda Judeorum peccata propter hoc bonum: Quomodò autem Deus concurrat ad actus peccaminosos (quippè non solùm est permissor mali, sed prima causa boni, ut boni sunt physicè actus illi) intactâ suâ impeccabilitate, declarant Theologi. Hos, & alios Pisca-

toris

toris errores cõfutat Conradus Worstius, licèt hæreticus in libro inscripto: *Amica collatio intèr Joannem Piscatorem, & Conradum Worstium* edito *Goudæ*, anno 1613.

XVII. PLASSEUS, sectâ Calvinista, celebris minister, interfuit Synodo Capicensi.

I. PLATONICI. Negant Dei immensitatem: quandoquidem Deum intra sphæram quamdam igneam commorari somniarunt. Absit, ut ejusmodi inscitiam Platoni, aut nobilioribus ejus discipulis adscribamus; quin potiùs Platonis opera tot tantaque habent de Deo vera, & altissima, ut non nisi ab illis, qui Divina fide Deum noverant, illum didicisse credatur. Eadem & similia ingenui Platonis discipuli docuerunt. Undè Apulejus in Platonis dogmate, ait: *Hæc de Deo sentit* (Plato) *quòd sit incorporeus, aperimetros* (id est, immensus) *genitor, rerumque omnium extortor, beatus, & beatificus, optimus, nihil indigens ipse, conferens cuncta*. Quicumque autem fuerint illius deliramenti auctores. R. Ostendendo contrà ipsos Deum esse immensum, rebusque omnibus intimè præsentem, non tantùm cognitione & operatione, sed per suam immensitatem, ex Scripturâ Deuteronom.4. ait Moyses: *Scito ergo hodie, & cogitato in corde tuo, quòd Dominus ipse sit Deus in cœlo sursum, & in terra deorsum, & non sit alius*. Baruch.3. *Magnus est, & non habet finem, excelsus & immensus*. Job.11. *Excelsior Cœlo est. . . . profundior Inferno. . . . longior terrâ mensura ejus, latior mari*. Lib.3. Regum cap.8. *Si enim cœlum, & cœli cœlorum capere te non possunt, quantò magis domus hæc quàm ædificavi?* denique. Psal. 138. *Quò ibo à spiritu tuo? & quò à facie tua fugiam? Si ascendero in cœlum, tu illic es, si descendero in infernum, ades*. Non potest Divina immensitas magnificentiùs delineari. R. Secundò, rationibus Theologicis. Primò, infinita & summa Dei perfectio exigit ut sit ubique, aliàs non esset ens perfectissimùm, quia dari, & excogitari posset perfectius, illud nimirùm, quod naturę suæ conditione esset ubique. Illa etenim immensitas, cum sit perfectio simplicitèr simplex, quę nullam in suo conceptu imperfectionem includit, enti perfectissimo tribuenda est: cæterùm ens perfectissimum nec est, nec concipi potest. Secundò, vel Deus alicubi est, vel nullibi, aut ubique; si enim Deus sit alicubi, ut vel ipsi agnoscunt Sociniani, vel est ibi liberè & per voluntatem, vel necessariò & per naturam. Non liberè, quià ab eo loco discedere posset Deus, & ad alium transire, illo finiri, & circumscribi, quæ omnia Divinæ infinitati & simplicitati, etiam juxtà primas, quas de Deo habemus conceptiones, adversantur. Est ergo alicubi necessariò & per naturam; ergo & ubique, cum sit substantia simplex & infinita, neque reddi possit ratio, quarè in uno potiùs, quàm in alio loco pręsens sit. Tertiò, Deus ubique operatur, quia in omni re attingit id, quod ipsi magis intimum est: sed non agit per operationem ab essentiâ distinctam, quod non patitur summa ipsius simplicitas: ergo per operationem ab ejus naturâ, & essentia indistinctam; ac consequenter Deus, qui in rebus omnibus operatur, in iis quoque intimè pręsens adest. Hac ratione probat validè S. Thomas Dei immensitatem. Adde, vel ipsos Ethnicos Poetas Dei immensitatem prædicasse; siquidem *Plena Jove*, omnia dicebant, ut cecinit Aratus, apud Clem. Alexandrin.5. Stromat., & alia id genus. Quamobrem Apostolus Paulus etiam illorum testimoniis usus, Divinam immensitatem Gentilibus suadebat, Actor.17.

PLOTINUS, natione Ægyptius, III.
Patriâ Cycopolitanus, homo gentilis, annos natus viginti octo, Alexandriam se contulit, ubi pluribus annis fuit auditor Ammonii viri celeberrimi, & Christianâ religione commendabilis, qui philosophiam explanans,

plures auditores docuit veram viam salutis; ex quibus alii magis obdurati, se se magiæ, quæ per invocationem dæmonũ fieri solet, addixerunt, inter quos fuit Plotinus, qui deindè Romæ publicè philosophiam docens, etiam magiam exercuit. Platonicis legibus civitatem unam sibi instruendam concedi ab Imperatore Gallieno petiit, sed suorum æmulorum invidiâ repulsam habuit: prætulit Christi religioni familiaris dæmonis cultum, qui sub forma Draconis sæpè illi adstare visus est; undè & pessima morte in Campania, ubi secesserat, decessit, annos natus sexaginta sex: tantę existimationis nihilominùs fuit apud suos auditores, ut Divinos illi honores concesserint, eique aras erexerint. Ex Baron. ann. 271.

PNEMATOMACI. Vide *Semiariani*.

PNEUMATOMACI. Vide *Macedonius Constantinop.*

PNEUMATICI. Vide *Ambrosiani*.

XVI. POLITICI, qui etiam vulgò *Malcontenti* in Galliâ nuncupati sunt, motivo sumpto à Regimine, novam factionem, ubi occasio suppetit, suscitant; cujus rei historiam perstingit Spondanus anno 1574. Cæterùm hæresis Politicorum dictæ, primipilus, communitèr censetur Arnaldus Brixiensis, qui tempore Conradi Imperatoris, & Innocentii II. Pontificis, seditione motâ in Capitolio, voluit contrà Pontificem, Patritium & Senatores restituere, jactans Laicorum esse omnia temporalia, & à Clericis injustissimè detineri; ex quo factum est, ut Politicorum hæreticorum se Patriarcham constitueret: quod factum, licèt protestarentur Politici, intentatum esse in gratiam Imperii, reprobavit nihilominùs Conradus Imperator, optimè conscius jurium, atque malorum, quæ infert studium res novandi. Politicorum errores iterùm à seditiosis excitati, & aucti, sunt sequentes.

1. Regem nullis legibus subdi. R. Ex his, quę dicta sunt verbo *Adamitæ*, *Dulcinus*. Item, aliquibus legibus, etiam de jure civili subditos esse Reges, videre est apud juristas.

2. Subditum, etiam in sceleribus patrandis Regi parère debere.

3. Pietatem, & religionem parvi pendendam.

4. Nullum esse gravius crimen, quàm Regis imperio non parère.

5. Religionem nihil aliud esse, quàm phantasma ad eludendos, & terrendos homines.

6. Religioni tandiù serviendum esse, quandiù expetit propria utilitas.

7. Consilia omnia, & deliberationes ad Principis commodum libranda esse: quæ omnia, si non expressis verbis, sed quod deterius est factis, adhuc nunc temporis profitentur plures aulici, qui Deo non serviunt, sed mammonæ. Verbo *Marsilius*, *Joannes Jandunus*, *Petrus Martyr*, præfatæ hæreses sunt reprobatæ. Observanda autem sunt teterrima humanæ perversitatis, hac in re, extrema. Politici (qui perperam quidem ita appellantur) omnia subdunt Regum arbitrio. Pibertini autem (nam propriè ita vocandi) nullum Regum admittunt justum dominium. Media autem est veritatis via, qua & homines Principibus subesse, & Principes legibus etiam teneri in Dei honorem, & commune bonum, docet Catholica Religio.

POLEMIANI. Polemius circa annum 373. Polemianis hæreticis nomen fecit, ex schola Apollinaris progenitis, de quibus mentionem facit Theodoretus lib. 4. hæreticarum fabularum. IV.

1. Dicebant, in Incarnatione, Verbi & carnis commixtionem & confusionem factam fuisse. Sed permansisse impermixta, evincitur ex ipsa terminorum contrariorum implicantiâ; neq; enim dignoscitur, quid sibi velit hæc vox Commixtionis. Nam hæc commixtio, vel dicit naturam Divinam fieri humanam, & humanam fieri Divinam, & hoc patet esse impossibile; non enim Creator fieri po-

test creatura, neque è contrario. Vel dicit simpliciter unionem naturarum; sed in unione duorum extremorum nulla fit confusio, & commixtio inter extrema: ergo in Incarnatione, Verbi & carnis nulla facta est commixtio,& confusio. Hic error non aliud habuisse videtur principium, nisi ineptitudinem cogitandi; nam non nisi sensibilia concipere valentes homines (ut hodie etiam novę philosophiæ inventores) omnia ad materiales, & sensibiles perceptiones reducunt, putantes se insensibilia, & spiritualia imaginari. Inde sicut vinum aquę infusum, partium divisione, & locali earundem permutatione commiscetur: ita illi Divinitatem, & humanitatem misceri putarunt. Apage ineptias istas, sola sui futilitate ruituras.

VII. Polychronius Presbyter, ad Conc. Constantinopol. tertium vocatus, & de fide interrogatus, se Monothelitam prodidit, & fidei suæ formulam, in charta descriptam, quà profitebatur unam in Christo voluntatem, & Dei virilem operationem, mortuo applicari petiit, spondens ad fidei suæ veritatem comprobandam, mortuum resurrecturum: cumq; factum esset, & Polychronius multa, sed frustrà in aures mortui insusurasset, se tandem mortuum suscitare non posse confessus est; sed cum nihilominùs à suo errore resipiscere recusasset, tanquàm impostor, & hæreticus anathematizatur. Ex Act. 15. Conc. Const. 3.

XVI. Polygamistæ. Horum hæreticorum, qui sunt ex Anabaptistarum familia, antesignanus creditur Bernardinus Ochymus, docens uni viro licere habere simul, & semel plures uxores. Multi fuerunt, qui hanc hæresim antè ipsum promulgarunt, nihilominùs Ochymus dicitur antesignanus, quia expresse librum de pluralitate uxorum promulgavit. R. verbo *Bernardinus Ochymus.*

XI. Polythei, sic dicti sunt, qui plures deos adorant; & licèt Gentiles sibi plures pro arbitrio fingerent deos, adorantes statuas, vel etiam animalia, sidera, arbores & homines, quos pro libito inter deos collocabant; attamen prout opera manuum hominum, vel animalia, aut cætera hujusmodi adorabant, potiùs idololatræ nuncupabantur. Polythei ergo in rigore dicuntur illi, qui sibi plures fingunt esse deos. Inter Gentiles Philosophię deditos, agnita fuit summi luminis Divinitas, tamen alios deos illi dicebant inferiores; quoniam quamvis valdè confusam, aliquam tamen habuerunt substantiarū separatarū (quas Angelos, & dæmones dicimus) notitiam. De istis nihil dicendum, neque enim parum fuit hominibus lumine solius rationis, aliquid invisibilium rerum attigisse. Sed quoniam primus ex Christianis, qui Polytheismi fabulam commentus est, & ad eum errorem declinavit, fuit Valentinus quidam Ægyptius, ex Philosopho gentili Christianus, & ex Christiano hæreticus, ipse Polytheorum coriphæus meritò constituitur, qui triginta Æonas, seu deos esse somniavit. R. Psal. 85.: *Tu es Deus solus*. Sap. 12. *Non est alius Deus quam tu*. Isai. 10. *Antè me non est formatus Deus, & post me non erit*. Deuter. 6. *Dominus Deus noster, Dominus unus est*, ad Cor. 8. *Nullus est Deus, nisi unus*: ad Gal. 3. *Deus autem unus est*: ad Ephes. 4. *Unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus.* Tum quia Deus necessariò est Omnipotens, ergo plures dii sunt superflui. De ratione Deitatis est, quòd Deus sit à se, quòd sit primus motor, prima causa, & quòd cætera omnia sint ab eo, ergo unus tantùm Deus necessariò esse potest. Neque valet dicere, Deum bonum esse non posse auctorem malorum: ergo saltem duos deos admittendos, unum auctorem boni, alium auctorem mali; non, inquam, id quidquam valet, quia Deus necessariò excludit à se omne malum: ergo nequit esse Deus auctor mali, & quidem si de malo morali loquamur, permittit quidem Deus malum, quia finit causas secundas

agere motus suos, non verò dicendus est auctor mali: nam libertas arbitrii non ei culpam facit, à quo data est, sed à quo, non ut debuit, administrata est. Si autem loquamur de malo physico, quod est: *Non esse, privari &c.* hoc malum non est à Deo, sed à nihilo ex quo res factæ sunt. Habent ergo à Deo, quod sunt: deest illis esse hoc, vel illo modo, aut deficiunt ad non esse, quia ex *non esse* factę sunt.

POLYTHEISTÆ, fuere hi omnes, sivè Gentiles, sivè Judæi, sivè hæretici, qui Saturno, Jovi, Marti, Snli, Veneri, Mercurio, Lunæ, aliisque similibus sibi ad placitum confictis divinitatibus sacrificabant. De Judæis plura habemus in sacris litteris; ad omnem enim idololatriam diversis temporibus defecerunt, & deorum pluralitatem turpiter amplexati sunt. Ex gentilibus, ut omittamus meridiolanis Americę incolas, quos tradit *Garci Lasso* (gentium illarum Regio sanguine materno ortus) solum Deum adorasse Solem; extiterunt ex aliis Gentibus *Indi*, qui maximas arbores pro diis adorabant, easque ferro incidere, capitale crimen erat apud ipsos. Persæ & Massayetæ, qui deos Cælum, & Jovem, Solem verò deum maximum putabant. *Druidæ* antiqui Gallorum, qui viscum ex arbore natum tanquam numen habebant. Ægyptii, qui non modo Apim, Isim, Osiridem, Serapim; verùm etiam, quod detestabilius est: Aves, Serpentes, Feles, Crocodillos, Cæpas, porros, & herbas, aliaque iis longè viliora, Augustino teste, pro diis habebant. *Arabes*, qui Jovi & Baccho; Numidæ, qui Ammoni, *Scythotauri*, qui Dianę, *Laodicei*, qui Palladi, & Phenices, qui Saturno sacrificabant. Hos inter Polytheistas recenseri possunt hæretici multi, ut *Tritheitæ* ex Joanne Philoppono, qui tres personas Divinas, tres dixere deos; *Gnostici* discipuli *Carpocratis*, qui duos deos esse putaverunt, unum bonum, alterum malum; *Apellitæ* ex Apelle, qui idem senserunt, ac Gnostici; Marcionitæ, à Marcione, qui vel duos deos admisit, referente Tertulliano libro primo contra Marcionem; vel tres, ut censet Epiphanius lib. 1. contrà hæres cap. 42. unum nempè invisibilem, rerum invisibilium; alterum verò visibilem, Mundi hujus parentem; Tertium, diabolum, medium inter utrumque. Manichæi dicti, & propagati à Manes, qui duo rerum prima principia, seu duos deos admiserunt ingenitos, alterum alteri oppositum, & alterum quidem bonum, rerum invisibilium authorem; alterum verò malum, sensibilium rerum, & materialium causam. Alteri lucis, alteri verò tenebrarum nomen tribuerunt. Malum veteris legis, bonum autem novę legis parentem constituentes.

Sed inter hos omnes, nulli tam insulsâ, ac rationi dissona docuere figmenta, quàm *Valentiniani* ex memorato Valentino Ægyptio, qui nedum duos aut tres, sed triginta admisere deos, sivè ut ipsi vocant *Æonas*. Supponebat enim Valentinus; primò, antè Mundi constitutionem nihil fuisse, præter profundum maris silentium, quod Chaos dixere Poetę; secundò, de hoc profundo, & silentio *Intellectum*, *& veritatem prodiisse*; tertiò, de intellectu, & veritate *Verbum*, *& vitam*; quartò, de verbo, & vitâ: *Hominem*, *& Ecclesiam*, & de homine, & Ecclesiâ duodecim *Æonas* sivè secula; de verbo, & vita decem alias: de intellectu, & veritate octo pariter alias; sicque è duobus illis omnium Principiis *profundo* videlicèt, & *silentio*, triginta prodiisse *Æonas* sivè deos, & tandem è trigesimo illo seculo, sivè deo prodiisse diabolum, & ex diabolo illos alios fuisse, qui mundum istum effecere. Hanc fabulosam triginta deorum progeniem simplicibus, & imperitis ut suaderet, Christum ad illam designandam triginta annos vixisse dicebat. Valentinum secutus est *Secundus*, qui teste Tertulliano, libro de Præscriptionibus, quosdam alios Æonas commentus est. His omnibus addendi sunt Cerdoniani, Al-

banenses, Albigenses & alii, de quibus singulatim actum sub proprio nomine. Sed contra fabulosam illam sivè deorum, sivè seculorum Valentini sobolem, contra impium quemcumque alium, sivè Gentilium, sivè Judæorum, sivè Hæreticorum Polytheismum, pugnant ubique sacræ Scripturæ paginæ, universa Prophetarum oracula, canonica Apostolorum scripta, sanctorum Ecclesiæ Patrum dicta, celebrata quotquot fuere Concilia, tolerata pro Deo uno optimo maximo SS. Martyrum supplicia; pugnat pro Deo uno ipsum etiam rationis naturalis lumen, cujus ductu Plato, Aristoteles, & alii unum esse Deum agnoverunt. R. Igitur clarissimis Scripturæ testimoniis supra relatis, deindè manifestis rationum momentis: Primò, quia natura, cui unitas essendi est omninò essentialis, multiplicari numero non potest, habet enim singularitatem per ipsam indivisam amplitudinem, quam nos non nisi per naturæ divisionem habemus. Sivè autem singulare esse habeatur per partium naturæ divisionem, sivè per indivisam amplitudinem: hoc proprium est illi, scilicèt dividi non posse, quia singulare; atqui singularitas, seu singulare esse, aut unitas essendi omninò essentialis est naturę Divinę, non ergo potest Deitas multiplicari. Minor facilè ostenditur, quia existentia ipsi Deo ita est essentialis, ut nequidem per mentem separari ab illa possit; Deus enim est ens planè necessarium, si autem essentialis est Deo existentia, idem est in ipso essentia & esse: si idem essentia & esse, purus est actus essendi: si purus actus essendi, non habet undè limitetur: si non habet undè limitetur, in se ipso completissimus infinitè est; tandem si ita est, singularitas essendi in tota Divinitatis amplitudine, essentialis Divinæ naturæ est. Secundò, Deus est ens perfectissimum, ens summum, quo nihil meliùs, ut omnes SS. Patres, & Theologi consentiunt: at, quod perfectissimum est, quod summum, unicum est, nec parem habere potest: Summum quippe non est, cui aliquid adęquatur, & si duo essent summa, & perfectissima, neutrum summum esset, ac perfectissimum, quia neutrum altero majus esset: Deus autem, ex dictis, est id quo nihil majus, nihil melius dari, & excogitari potest. Tertiò, si duo essent dii æquales, utroque melius aliquid cogitari posset, adeòq; non essent illi veri nominis dii. Probatur, quia melius est quidquam non habere parem, quàm habere, melius est alia omnia infrà se, quam juxta se habere: melius deniq; est solum imperare, quàm consortē habere. Deindè si plures essent dii, procul dubio à se invicem distinguerētur; aliàs plures non essent, at, id per quod distinguerentur sinè dubio perfectio quædam foret, in Deo enim nulla prorsus imperfectio esse potest. Hoc autem supposito, illi dii aliqua vicissim carerent perfectione, eâ scilicèt, per quam à se invicem differrent, ac distinguerentur; atque ita perfectissimi non essent, nec cōsequenter veri dii: verus enim Deus perfectissimus est, quo nihil melius cogitari potest. Audiatur demùm Tertullianus lib. 1. contrà Marcionem: *Deus, si unus non est, Deus non est: quia dignius credimus non esse, quodcumque non ità fuerit, ut esse debebit.*

XII. Populicani, dicti etiam Popelitani, & Publicani, hæretici sunt, qui latè, licèt latenter per diversa Galliarum loca propagabantur, quorum hæresiarcha fuit quidam nomine *Terricus*, magnus diaboli laqueus, qui in specu subterraneo diù latuerat, pluresque subverterat; sed productus è latebris, & convictus, incensus est anno 1198. cum plurimis sectatoribus, intèr quos igni traditæ fuerunt duæ vetulæ, quarum unam Populicani vocabant S. Mariam, aliam Ecclesiam, ut sic judices, aliosq; deluderent, sophisticè dicentes, se credere quidquid crederet S. Ecclesia, & S. Maria. De hâc hæresi mentio habetur in magno Chronico Bel-

gico:

gico, & damnata fuit sub nomine hæresis Publicanorum ab Alexand. III. in Concil. Generali. Potissimus hujus hæresis error, quantum ex condemnatione cujusdam sectarii, *Rainaldi* nomine constat, fuit sequens.

1. Credebant Corpus Christi mitti in secessum, quarè fœculentissima hæresis communiter vocabatur. R. Quia Corpus Christi, cum desinunt esse species Eucharisticæ, desinit etiam esse sub speciebus.

2. Omnes tandem fore salvandos, quæ fuit olim Origenis opinatio. R. verbo *Origenistæ*.

XV. PORCARIUS. De quodam Hæresiarchâ, nomine Francisco Porcario, Senis igni tradito, mentionem facit Spondanus ad annum 1429. sicque Etruriam fuisse ab illius hæresis liberatam contagione, sed qui fuerint hujus Hæresiarchæ errores non constat.

III. PORPHIRIUS. Porphirium Philosophum, sectâ Platonicum, Christianæ religionis hoste insensissimùm, Patriâ Tyrium asserit Eunapius in vitâ philosophorum. S. Hieronymus scribit fuisse Bataneorem, quæ est civitas in Judæa. Anno 264. Romam venit, cum factus esset desertor Religionis Christianæ, quam aliquandiù professus erat, & abdicavit, eo quòd ferre non potuerit justam reprehensionem morum suorum: ad iracundiam, & furorem valdè proclivis, licèt sublimibus studiis esset eruditus. Romæ cum Plotino, de quo suprà actum, amicitiâ initâ, adversùs Christianam religionẽ commentarios edidit, ut eam everteret, & Gentilismum pro viribus dilataret. Quâ propter calumniarum Patrem Porphirium appellat S. Cyrillus, quòd amaros libros (ait S. Antistes) in Christianos effuderit imposturis plenos. Tres primos illorum eruditissimè confutavit Lactantius: multa contrà illùm scripsit S. Methodius Tyri Episcopus. Suida teste, quindecim libros Porphirius in Christianos vulgavit. Romæ, obiisse anno 268. aliqui sentiunt. Imperatoris sanctionibus Porphiriani libri comburi jussi sunt. Contra quos etiam scripserunt DD. Hjeronymus, Cyrillus & Augustinus. Hic non omittendum, quòd Constantinus Imperator, Arianos, etiam Porphirianos nuncupari voluit, ut cujus secuti sunt mores, etiam nomen deferrerent.

POSTLAPSARII. Vide verbo *Antelapsarii*.

POTAMIUS, sectâ Arianus, Sirmianæ blasphemiȩ auctor censetur. IV.
Fuit autem dicta blasphemia Sirmiana, eo quòd Sirmii scripta sit nova fidei formula ab Arianis, in quâ de consubstantialitate Filii cum Patre nullam omninò mentionem faciendam asserebant, dicentes, nihil de hâc consubstantialitate rescriptum inveniri in sacris Paginis. R. verbo *Arius*.

POTINUS, fuit Marcionis discipulus. De eo agit Theodoretus hæretic. fabul. lib. 1.

POVELLUS, sectâ Calvinista, XVI.
lib. 1. de Antichristo, probare nititur Romanum Pontificem esse Antichristum, de quo mentio fit in Scripturis. Impietatem istam multoties contrà Romanam Sedem evomuit infernus, quam & nos non semel superiùs detestati sumus dignis reprobationibus. Nec est cur tantam injuriam obstupeamus, scientes quot, quantisque probris membra diaboli ipsum Christum, cujus Romanus Pontifex Vicarius est, expetierint. Non enim est discipulus super Magistrum. Sed quod mirabilius, ita loquuntur, qui sequuntur bestias illas, quæ Antichristi adventum præcedere debent, juxtà sacrum textum Ezechielis, & Euangelistam Joann. in Apocalypsi; id est, ita loquuntur præcursores Antichristi. Sed patienter respondeamus, nam & patientiam docuit nos Dominus. R. Ergo, prȩter ea, quæ jam alibi opposuimus, quia, quæ Scriptura dicit de persona Antichristi verificari nequeunt de persona Pontificis. Tum quia unus tantùm apparebit Antichristus, sicut constat ex ipsa Scriptura, in fine mundi: Romani

autem

Pontifices succeſſivè ſunt plures: & de uno ſolùm deberet poſſe dici, quòd fuerit, vel futurus, ſit Antichriſtus: quis autem hic ſit non aſſignant ipſi hæretici, qui neque conveniunt in aſſignando tempore adventus Antichriſti. Lutherus enim vult veniſſe anno 600. Bullingerius anno 763. Adde, quòd omnes Pontifices ſemper ſteterunt pro ſuſtinendâ doctrinâ Chriſti. Antichriſtus verò doctrinam contrariam promulgabit: ergo dici nequit undè Romanus Pontifex ſit Antichriſtus. Plures alios hæreticos, qui ejuſdem farinæ, & ſenſus fuere cum Povello, citat Bellarminus lib. 3. de Romano Pontifice, quibus adſtipulari poſſunt *Bartholomæus Naſſerus*, cujus vitam perſtringit Freherius in Theatro virorum illuſtrium. Naſſerus itaq; ſcribens in Apocalypſim delirat Silveſtrum Papam fuiſſe Antichriſtum: etiam *Philippus Mornæus* in quadam inſcriptione ad Paulum V. magno ſuorum conſodalium applauſu, inſert Romanum Pontificem eſſe Antichriſtum: *Simon Vocon* docet, uno dempto Sabiniano, omnes Romanos Pontifices eſſe Antichriſtos: *Dunham* hoc aſſerit de Gregorio VII., qui omnes unà cum aliis ejuſdem ſenſus hæreticis. R. verbo *Blandriſtę*, & ex ſuprà dictis contrà *Povellum*.

XV. PRAGENSES. Una fuit ex tribus ſectis, in quas lepra Joannis Hus eſt dilatata: Pragenſes verò mitiores cæteris, & minùs intolerabiles videbantur. Ex Gualter. ſect. 15.

II. PRAXEAS, natione Aſiaticus, primò Catholicus, Montani hæreſis inſenſiſſimus hoſtis, de Montani hæreſi Romanum Pontificem certioravit: ſed poſtmodùm in Montani hæreſim lapſus, detecta ejus fraude, cadente ſeculo ſecundo, erroris pœnitens cecinit Palinodiam: ſed iterùm ad hæreticos declinans, à Zephyrino Papa damnatus fuit. Hæretici, qui auctore Praxeâ prodierunt, dicti ſunt *Monarchici*, & *Patropaſſiani*.

XVII. PRÆADAMITÆ. Sic nuncupantur, qui antè Adamum homines extitiſſe fingunt. De quibus ſuprà egimus verbo *Peirerus*, qui nomine Iſaacus, natione Gallus compoſuit librum anno 1655. inſcriptum *Syſtema Theologicum ex Præadamitarum hypoteſi*, in quo probare nititur, antè Adamum creatos fuiſſe alios homines. R. Ex Script., ubi Adam primum hominem creatum eſſe à Deo narratur in Geneſi. Quod etiam aſſerit Apoſtolus ad Corinth. 1. cap. 15. verſ. 45. Tum quia Eva, quæ formata fuit ex coſta Adam, vocatur mater cunctorum viventium: ergo ante Adamum non fuerunt creati alii homines: nec eſt, qui de creatione factâ antè Adamum aliquid ſcripſerit. Adamum fuiſſe primum hominem expreſsè legitur in pluribus Conciliis. Videatur hâc de re Durandus, Fidei vindicatæ lib. 2. art. 2., ubi expreſsè impugnat Prǫadamitarum rationes. Negant etiam Præadamitæ contra expreſſum Scripturæ teſtimonium Geneſ. cap. 6. diluvium univerſale.

PRÆDESTINATIANI. Prædeſtinatianorum hęreſim putant omninò fabuloſam nonnulli, quam tamen primitùs ab Adrumetinis ortam Monachis, verius aſſerunt alii, ſtatimque ſopitam ab Auguſtino, ad illos miſſo *De correptione, & gratiâ, libro*. Sed à Lucido quodam in Galliis Presbytero, & aliis nonnullis obſcuri nominis circà annum 475. infelicitèr revocatam & auctam poſt S. Auguſtini obitum; iterumque duobus in Conciliis iiſdem temporibus habitis, *Arelatenſi* nimirùm uno, & *Lugdunenſi* altero proſcriptam; rurſuſque ſeculo nono à Gotteſcalcho, viro natione Germano, & profeſſione Ordinis S. Benedicti, Orbacenſis Abbatię Monacho recoctam, & iterùm pariter à duobus Conciliis aliis *Moguntino* ſcilicèt, & *Cariſiaco* damnatam; tandem his non obſtantibus per Lutherum renovatam, & per Calvinum, Calvinique diſcipulos ad noſtra uſq; tempora propagatam novimus. Hi ſunt præcipui Prędeſtinatianorum errores. V.

1. Dicunt, quòd ſicut Deus quoſ-

dam ad vitam æternam, ita quosdam prædestinavit ad mortem æternam: undè inferebant bona opera nihil prodesse reprobis, nec mala nocere prædestinatis. R. Ex Sacra Scriptura Ezech. 33. *Vivo ego, dicit Dominus: nolo mortem impij, sed ut convertatur à viâ suâ, & vivat*. Deum hic jurasse observat Tertullianus lib. de Pœnitentiâ cap. 4. ut nempè promptiorem fidem obtineat. *Jurans etiam* (inquit) *vivo dicens, cupit credi sibi. O beatos nos quorum causâ Deus jurat! O miserrimos, si nec juranti Domino credimus!* Porrò si Deus mortem impii, id est damnationem non vult, necesse est velit salutem omnium, nullius damnationem: Deus enim, ut legitur Sapientiæ 1. *Mortem non fecit, nec lætatur in perditione vivorum*, sed, ut ait D.Petrus in sua 2. Epistola Canonica cap.3. *Patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad pœnitentiam reverti*, ad Rom. 2. Apostolus ait: *Tribulatio, & angustia in omnem animam hominis operantis malum*. Quâ propter meritò S.Augustinus lib.3. contrà Julianum cap.18. dicit: *Bonus est Deus, justus est Deus: potest aliquos sinè bonis meritis liberare, quia bonus est, non potest quemquam sinè malis meritis damnare, quia justus est*. Denique, ut alia multa omittamus, Concilium Arausticanum II. Can. 25. sic statuit: *Aliquos ad malum Divina potestate prædestinatos, non solùm non credimus, sed etiam, si sunt qui tantum malum credere velint, cum omni detestatione illis anathema dicimus*. Idem repetitur in Concil. Valentino III. & in Trid. sess. 6. Can. 17. Ex quibus omnibus constat quàm impium sit asserere cum Prædestinatianis, Deum ex solo beneplacito, & sinè ullo prævio peccato prævisо, nonnullos homines positivè reprobasse, ac æternis suppliciis destinasse; hæc enim tam perversa doctrina bonos à bonis operibus avertens, & malos ad mala provocans, manifestè repugnat doctrinæ Christi dicentis Math. 19. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*: & adversatur Epist.2. Pet.cap.1.manifestè suadenti: *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis*. Notandum est autem reprobationem duplicem à Theologis distingui; alteram negativam, alteram positivam. Prima consistit in sola non electione ad beatitudinem (sivè actum positivum importet, sivè non, juxtà diversos) quam Deus nemini debet, & cui non dederit, nullam injuriam facit; cui dederit gratiam omninò facit, illum eligendo; non enim merita possunt præcedere electionem Divinam, quæ omnium meritorum est origo. Reprobatio autem positiva est exclusio à regno, & ordinatio Divinæ justitiæ in damnationem; scilicèt, est destinatio ad pœnam sivè damni, sivè etiam sensus. De hac reprobatione loquendo, Catholica sententia est, quòd præcedunt illam reprobatorum demerita. De reprobatione verò negativâ disputant Theologi, an demerita præcedant, an non? Disputationis hujus provinciam ingredi, mei instituti non est; etsi fateri cogar, sententiam Sanctorum Augustini, & Thomæ, quæ demerita non præcedere reprobationem negativam tenet, longè videri probabiliorem. Sed ad rem nostram. Semper hæreticum est, & blasphemum dicere, Deum aliquem ad malum prædestinasse. Undè *Prædestinati* dicuntur electi; reprobi verò, tantùm *præsciti*.

2. Dicunt Prædestinatiani, Deum nolle omnes homines salvos fieri, sed tantum eos qui salvantur, quia ipsos prædestinavit. R. Primò, ex Sacra Scriptura: Christus Math. 18. ait: *Non est voluntas antè Patrem vestrum, qui in Cœlis est, ut pereat unus de pusillis istis*. Ibidem vers. 11. jam dixerat: *Venit filius hominis salvare quod perierat*, & cap.11. *Venite*, ait, *ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos*. Irrisoria certè non est hæc Christi invitatio: Ergo quantum est ex se, paratus

est

est omnes accedentes reficere, ac salvos facere. Fateor, accedere ad ipsum neminem posse, nisi vires lapsæ naturæ ipse conferat: sed sufficientes omnibus dat, saltē, ut rectæ rationis ductū sequantur;ut illis cōtingit,quibus fides non est prędicata; nimirùm voluntatem roborat, mentem illuminat, ad agendum excitat, in opportunitatibus, & tribulationibus adjuvat; ità quidem, ut nemo nisi propriâ culpâ careat aut agendi virtute, aut orandi facultate. Qui fidem habent, aut norunt, ad vitam, ad ipsamque amplectendam fidei doctrinam excitantur. Qui illam prorsus ignorant, si rectam sequantur rationem, vocatione non carebunt ad fidem. Non quia rectitudo humanorum hujusmodi operum habeat rationem meriti ad vocationem, aut dispositionis ad illam; sed quia misericordia Dei neminem deserit, nisi deseratur. Quamobrem illi etiam, quibus Euangelium non est prędicatum, sunt etiam hujus misericordię participes; quia licèt ad opera salutaria potentes non sint, cum credere non possint quod non audierunt; tamen si rectè secundùm naturalem rationem operentur, correspondentes auxiliis Dei, quibus ad hoc sufficienter adiuvantur, piissimè creditur, quòd Deus illos illuminaret supernaturaliū mysteriorum cognitione, & elevaret supernaturali agēdi facultate: quemadmodùm docet S.Thom. qu.14. de verit. art. 10. ad 1. ubi ait id certissimè esse tenendum: *Sto ad ostium, & pulso*, ait Apocal.3. *Tota die expandi manus meas ad populum incredulum*. Isaiæ 65. *Quid est quod debui ultrà facere vineæ meæ,& non feci?* Isaię 5. 23. Demùm decretoria est Apostoli sententiâ 1. ad Tim. 2. *Deus vult omnes homines salvos fieri,& ad agnitionem veritatis venire*. Quæ sanè verba proprio ac literali sensu (& si aliqui etiā Catholici alitèr interprotentur, quibus non assentior) intelligenda sunt, de verâ & interiori Dei voluntate, non de illâ, quæ dicitur esse meri signi figura, & metaphorica, quia juxtà receptam de interpretatione Scripturarum regulam,Scripturæ verba ad sensum figuratum,improprium & metaphoricum detorqueri nunquàm debent, nisi sensus litteralis aliquid contineat, quod sit vel Deo indignum, vel pugnet contrà fidem, & bonos mores; porrò nihil tale hîc occurrit. Rationem verò & causam hujusce voluntatis Dei pro salute omnium,istam reddit Apostolus versu sequēti: *Unus enim Deus, unus mediator Dei & hominum homo Christus Jesus, qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus*. Pariter hanc Dei voluntatem ad omnes & singulos homines extendi, demonstrat & ipsa ratio: sicut enim Deus, omnium planè, nullo excepto, hominum Deus est, ita & omnium Salvator & Redemptor. Quamobrem D. Thom. in Joann. explicans illud: *Eum, qui venit ad me non eiiciam foras*. Cap.1. quærit ib. lect.4. quâ ratione imputetur non venire ad fidem, & salutem ei,qui supernaturali auxilio non vocatur, aut trahitur. Et respondet: *Non imputatur eis, si absque auxilio Dei ad fidem venire non possunt; sed hoc ei imputatur, qui non venit; quia impedimentum præstat, quòd non veniat, avertens se à salute, cujus via, quantùm in se est, omnibus est aperta*. Quamobrem etiam Gentiles, nisi se à Deo auctore naturæ averterent, Dei misericordia vocarentur ex illa duntaxat voluntate, quâ vult omnes homines salvos fieri, quæ dicitur voluntas inefficax & antecedens, atque conditionata. Vide Gonet. disp. 4. de voluntate Dei.

R. 2. Duabus rationibus Theologicis. 1. Petitur ex firmitate spei Christianæ, cujus fundamentum est ipsa Dei fidelitas in promissis, ac pro salute omnium voluntas: *Regeneravit nos in spem vivan*, ait S. Petrus Epist.1. c.1. *per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem & incontaminatam & immarcescibilem, conservatam in cœlis in vobis, qui in virtute Dei*

O custo-

custodimini per fidem in salutem. Porrò quàm debilis, quàm infirma erit spes nostra, nisi pro fundament ocertam hanc fidem, ac persuasionem habeat, esse in Deo veram ac sinceram salvandi omnes voluntatem, & dandi omnibus auxilia gratiæ saluti assequendæ idonea & sufficientia.

Secunda ratio petitur ex providentia Dei, cujus est res quaslibet ad fines suos per media idonea dirigere ac perducere: *Hoc quippè ad Divinã providentiam pertinet*, ait S. Thomas quæst. 14. de verit. artic. 11. *ut cuilibet provideat de necessariis ad salutè*. Porrò qui confert media ad finē consequendum apta, & sufficientia, ille procul dubio finem illum velle censendus est; intentio quippè finis, movet ad mediorum electionem: vult autem Deus media ad salutem, nempè mandatorum suorum, per auxilium gratiæ suę observationem. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata*. Matth. 19.

3. Dicunt Prædestinatiani, Christum non esse mortuum pro omnibus, quod est veluti consectarium ex duabus præcedentibus propositionibus jam consutatis; si enim Deus voluntate positivâ aliquos destinavit ad damnationem æternam, nec vult omnes homines salvos fieri, consequens est, ut Christus non sit mortuus pro omnibus.

4. Asserunt demùm, liberum arbitrium in homine nihil esse, eo quòd sivè ad bonum, sivè ad malum Dei prędestinatio in hominibus operetur. R. verbo *Jansenianì, Lutherus, Calvinus*.

IV. Precatores. Vide *Massaliani*, sic dicti, quòd semper actu orandum esse, sustinerent: quod cum humanæ naturæ imbecillitate impossibile esse, nemo non videt.

II. Praepones, unus fuit ex Marcionis discipulis, qui acceptâ occasione ex blasphemiâ sui magistri, etiã cathedram erexit. Idem præstitere *Python, Simereos*, qui omnes diversis doctrinis præfuerunt; quorum impietates plurimi impugnarunt, quos recenset Theodoretus hæretic. fabul. lib. 1.

Presbyteriani. Vide *Puritani*.

Primianus, sectâ Donatista, cadente seculo quarto creatur ope Donatistarum Carthaginensis Episcopus; sed cum propter objecta scelera ab ipsismet Donatistis fuisset depositus, & in ejus locum Maximianus ex Diacono Donatista suffectus, jam pridem à Primiano damnatus, acerrimum schisma factum est in Ecclesiâ Donatistarum, ad quod sedandum celebrarunt Donatistę generale Concilium in Civitate Bagai, *Bagajense* dictum in Provinciâ Numidiæ, trecentorum decem Episcoporum, in quo, cum causa Primiani & Maximiani definiretur Præside Primiano, ibi Maximianus absens, fuit à prędicto Primiano damnatus: sed contrà Primianum convocatis aliis duobus Donatistarum conciliabulis, nempè Cavernensi, & Cebarsussensi, utrobique Primianus retulit damnationem; undè tanta dissensio orta est intèr Primianistas, & Maximianistas, ut hinc indè cędibus, & incendiis omnia replerentur. Dicti etiã sunt Donatistæ à quodam Claudio *Claudianistæ*, & à quodam Rogato *Rogatistæ*, qui licèt sectâ Donatistæ, eo quòd cum cæteris Donatistis dissidentibus communicare renuerent, multa ab ipsis Donatistis, Maximianistis scilicèt & Primianistis passi sunt: ex quo patet, in quot partes scissa sit synagoga Donatistica, quarum singulæ asserebant, (ut perperàm gloriabantur) apud se tantummodò verum Baptismum remansisse. Ex S. Augustino lib. contrà Cresc. IV.

Prisca, fuit una ex prophetissis Montani, quarum altera erat Maximilla, hæ siquidem fœminæ cum essent opulentæ, Montani ludibria sequutæ, propheticum spiritum se habere mentiebantur. Sunt qui referant, mulierculas unâ cum Montano suspendio interiisse. II.

Priscilliani. Hoc etiam nomine distincti fuerunt, qui sequeban- II.

tur

tur Prifcam, fivè Prifcillam unam ex Montani prophetiffis. Ex Epiph. hæref.49.

IV. PRISCILLIANUS, nobilibus ortus natalibus, natione Hifpanus, facundus fuit & eruditus, fed vanitatis, captandique honoris avidiffimus, magicis artibus ab adolefcentia deditus, Gnofticorum hærefi imbutus, Hifpaniam fuis erroribus corrupit, poft medium feculi quarti: damnatus proindè in Synodo Cęfaraugustanâ, fed nihilominùs ab Epifcopis fuæ perfidię confortibus Epifcopus Abulenfis creatus, edicto Gratiani Imperatoris ab Hifpania ejicitur. In Italiam fecedens, à Damafo Papa, & Ambrofio Mediolanenfi rejectus fuit: fed fubrepto ab Imperatore edicto, fuę Ecclefiæ reftituitur. Mortuo Gratiano, damnatus in Synodo Burdigalenfi, provocat ad Maximum, qui Imperium ufurpaverat: fed cognitâ Pifcilliani perfidia, juffu Maximi tunc Treviris commorantis, ob fcelera, quorum convictus fuit, capite plectitur. Prifcilliani fectam *Inftantius*, & *Salvianus* Epifcopi, facta cum Prifcilliano conjuratione fufceperant; quam *Sympofius* & *Dictinius* pariter Epifcopi funt fecuti. Prifcillianiftę videntes contrà eos excitatum juftum judicium, ut fe occultarent, confueverunt cum Catholicis communionem accipere; fed Eucharifticum panem non confumentes, graviorem facris Myfteriis inferebant injuriam. Itidem familiare fuit Prifcillianiftis, ad turpitudines fuas occultandas, hoc dogma: *Jura, perjura, fecretum prodere noli*. Plura Concilia contrà Prifcillianiftas congregata, funt, Toletanum anno 400. Bracarenfe ann. 569. Ex prędicto axiomate inferebant Prifcillianiftę, mendaciũ, etiam juncto perjurio, non effe peccatum. R. verbo *Pauliciani* quoad mendacium, ex quo conftat à fortiori illicitum effe perjurium, quod Deus exprefsè prohibet *Levitici* 19. Tum quia magna eft irreverentia Deum adhibere teftem mendacii, quafi Deus falfitatem teftificari velit, aut veritatem non cognofcat: ex quo conftat nunquàm licere pejerare.

1. Unam effe Patris, Filii, & Spiritus fancti perfonam afferebant. R. verbo *Sabellius*.

2. Quafdam virtutes ex Deo procedere prædicabant, quas Deus habere cœperit, & effentiâ fua ipfe pręcefferit. R. Quidquid enim eft in Deo, eft Deus, & eft ab æterno: virtutes Dei ab effentia Dei funt omninò indiftinctæ, & unum & idem funt cum Dei effentiâ; cęterùm non effent infinitæ, Deus autem in omni virtute eft infinitus, alioquin non effet Deus, fi Dei virtutes infinitæ non effent: ex quo fequitur, Deum non poffe habere virtutes, quas habere cœperit, & effentiâ fuâ ipfe præcefferit.

3. Chriftum ideò dici Unigenitum Dei afferebant, quia folus fit natus ex Virgine, cæterùm alios quoque ex fummo Patre genitos Filios volebant, quorum Chriftus folus fuerit natus ex fœmina, & ideò dictus Unigenitus, quia hanc nafcendi conditionem, alius Filiorum Dei nemo fufceperit. R. Ex Euangelio, ubi Verbum *Unigenitum Patris* ab æterno effe dicitur, & in tempore ex Virgine natum in carne. Unigenitus dictus, quia folus à Patre natus antè omnia fecula, ficut folus à Virgine in carne genitus in tempore. Nullibi Scriptura de aliis æterni Patris Filiis mentionem facit. Tum quia Verbum eft infinitum, & totam virtutem generativam Patris adęquat, ex quo fequitur, Patrem non poffe habere nifi unicum, æternum, & infinitum Filium.

4. Animam hominis effe Divinæ fubftantiæ, nec à natura Creatoris fui, animæ noftrę diftare naturam. R. verbo *Dicaritæ*, *Apocaritæ*.

5. Animas, quæ informant corpora, olim in cælis peccaffe, & pro diverfitate peccati, diverfa informare corpora, virtute aerearum, & fiderearum poteftatum, ita ut fatalibus ftellis animas, & corpora hominum crederent effe adftricta. R. Ex

iis, quę dicta sunt contrà *Flagellantes*, *Origenem*, & *Cęcum*.

6. Animam dividebant in partes, quarum unaquęque diversæ potestati esset subjecta, sicut etiam diversis potestatibus corporis membra subjiciebant, & duodecim cæli signis respondere corpora, constituentes in capite arietem, taurum in cervice, geminos in humeris, cancrum in pectore &c. R. Ex iis,quę dicta sunt contrà Cęcum, ubi ostendimus, hominem non esse subjectum fato, & stellis. Animam autem hominis esse indivisibilem, nec partes habere, probatur ex spiritualitate animæ, cui repugnat principium extensionis, & corruptionis, & consequenter nequit dividi in partes; habet quidem potentias, sed sivè ab animæ substantia distinguantur, sivè non (quod Philosophis disputandum relinquimus) tamen ipsę non sunt partes animæ, sed necessariæ perfectiones ejus; atque ideò anima in illas dividi non potest. Item,ut anima posset dividi in partes, deberet esse composita: sed anima est pura substantia spiritualis, & simplex, alioquin non posset cum corpore in compositionem hominis venire, ergo &c.

7. Diabolum nunquàm fuisse bonum, non esse à Deo creatum, sed omnis mali esse principium. R. verbo *Manichæi*. Diabolum autem esse à Deo creatũ,evincitur ratione Theologicâ; nam nihil potest sibi dare esse. Asseitas soli Deo competit: si diabolus non esset à Deo creatus, esset à se, esset Deus; sed unus tantùm Deus esse potest, ergo &c.

8. Damnabant nuptias, & cum adoptivis fœminis habitabant, dicentes non esse libertatem turpitudinis, ubi servatur pudor Matrimonii: quòd in aliquo sensu posset admitti, si in sano sensu ab ipsis acciperetur ratio Matrimonii, aut si verum Matrimonium agnoscerent. Item plasmationem corporum dicebant diaboli esse figmentum, ideò femina conceptionum,dœmoniorũ operâ in mulierum uteris figurari asseverarunt; proptereà resurrectionem carnis non esse credendam, quia creatio corporis non sit congruens animæ dignitati. Hinc deducebant, filios promissionis ex mulieribus quidem natos, sed ex Spiritu sancto esse conceptos. Carnes, tanquàm cibum immundum rejiciebant: in die Dominico, & Natalis Domini jejunabant, & apocrypbis Scripturis sua probabant commenta, quæ deliria potiùs nuncupanda esse, nemo sanæ mentis non videt, itaut in eorum reprobatione frustra sit immorari. Consule S. Aug. hæresi 70.

Privatus. Adversus Privatum hęreticum congregatum est Concilium Lambesitanum nonaginta Episcoporum, qui unanimiter eundem damnarunt, quod & præstitit S. Fabianus Papa, qui Privatum excommunicavit. Qui nam autem essent Privati errores, non constat, potius alienæ hæresis sectator, quàm novæ institutor creditur. Cum adversùs eundem S. Cyprianus Carthaginensis Episcopus calamum strinxisset, ipse Privatus congregata Pseudo-Synodo eumdem Cyprianum exauctorare est ausus, & adversùs eum creavit Pseudo-Episcopum *Fortunatum*, Schismaticum. Legationem misit ad Cornelium Papam, quæ ab eodem rejecta fuit. III.

Proclus, Montani sectator, postmodùm Montanistarum dux, & Catsphrygum, vixit circa initium seculi tertii. Contrà eundem coram Zephyrino Romano Pontifice disputavit Cajus vir eruditissimus, qui plura edidit scripta, & Proclum confudit teste Eusebio Cæsariensi, Eccles. hist. lib. 6. cap. 18. Adversùs Proclum etiam scripserunt Miltiades, Apollonius, Serapion Antiochenę Ecclesiæ Episcopus. Ex hoc Proclo secta Montanistarum dicta est *Kataproclum*. Creditur etiam auctorem fuisse lapsus Tertulliani. Inter alia docuit Proclus concupiscentiam carnis, reluctante spiritu esse peccatum. R. verbo *Calvinus*. III.

Proclianitæ. Appellantur II.

etiam *Prodianitæ*, & *Herminianitę*. Emerserunt circa annum 182. fuerunt natione Galatæ, discipuli *Seleuci*, & *Hermiæ* hæreticorum. Utebantur ad suos confirmandos errores quodam libro *Sapientiæ* inscripto, à quodam nomine *Sirach* composito, longè post tempora Salomonis. *Ex S.Aug. hæref.*60. Librum ergo illum, cum germano filii *Sirach*, qui Ecclesiasticus dicitur, opere, quod *Sapientiæ* etiam nomine sæpius donatur, hęretici illi confundebant, aut ejus loco subrogabant, ut coniectari fas est.

1. Negant Christum venisse in carne, & esse de Virgine natum. R. verbo *Eutychei*, *Albanenses*.

2. Negant futurum judicium. R. verbo *Borboriani*.

3. Negant resurrectionem carnis. R. verbo *Basilidiani*.

4. Illum locum Ezechielis de quatuor animalibus perperam accipiunt, interpretantes per Leonem Regem pastorum, per Vitulum Regem Ægyptiorum, per Aquilam Regem Romanorum, per Hominem verò, piissimorum denotari similitudinem arbitrantur.

V. Proculus, licèt hęresis inventor non fuerit, sed tenacissimus Arianismi professor solummodò extiterit, nihilominùs silentio præteriri non debet; siquidem cum odio fidei Catholicæ, rapaci sacrilegâque manu cuncta depopulari ausus fuerit, de pallis Altaris sibi camisias, & femoralia faciens, in tanti sceleris pœnam frustatim comedens linguam, in brevi turpissima consumptus est morte. Ex Bar. ann. 456.

XV. Procopius Rasus, Pseudo Presbyter, ac præcipuus Thaboritarum dux, circa annum 1411. unâ cum *Nicolao de Pebissimon* eorundem Thaborensium prætenso Episcopo, impias & horrendas blasphemias in sacrosanctam Eucharistiam, Doctores Ecclesiæ, & sancta alia Catholicorum dogmata evomit, quæ omnia horrendum hìc esset recensere, aperit tamen, & confundit Joannes de Perzibram, vir doctus, & magnæ quondā apud Thaboritas auctoritatis, sed ab ipsis deficiens, ad saniorem frugem, & veram Romanam Ecclesiam est regressus, ut videre est apud Cochlęum in histor. Hussit. lib. 6.

II. Prodicus. Ex pravo genere Carpocratis circà annum 120. propagata est Adamitarum secta, cujus auctor fuit Prodicus, qui inter omnes hæreticos fœdissimus, Carpocratianorum, & Gnosticorum deliramenta secutus, alia de novo addidit, de quibus actum verbo *Adamitę*. Quatuor elementâ, Solem etiam & Lunam Deos esse dicebat. Ex Theoderet. hæret. fab. lib. 1.

Protopaschitae. Iidem, ac Sabbatiani. Vide *Sabbatius*.

XVI. Protestantes. Plura de Protestantibus circà appellationes, revolutiones, conjurationes ab ipsis factas, & etiam circà eorum ad invicem dissensiones, vide est apud Spondanum ab anno 1529. usque ad 1609. hìcque ad rem recolendum, quæ verbo *Confessionistæ* notavimus. Protestantes itaque, sivè Confessionistæ dicuntur, qui sunt de sectâ Lutheri, vel ex eâ pullulantes alii Novatores hæretici, qui Confessionem Augustanam profitentur & tenent; de quâ Confessione Augustana, sub nomine *Confessionistæ* egimus. Igitur cum Carolus V. Imperator pacificandæ Germaniæ studeret, & unitas subditorum vires Turcis Hungariam invadentibus opponeret, durâ necessitate coactus, decretum edidit in Comitiis Spiræ, quo pręcipiebat, ut ubi edictum, quod promulgari fecerat contrà Lutherum, debitam obedientiam obtinuisset, firmum ita maneret: ubi autem prævaluisset hominum pervicacia, nihil usque ad futurum Concilium innovaretur; proscriptis interim cæteris erroribus; scilicèt Sacramentariorum, & Anabaptistarum, & injuncto præcepto Missas ubique celebrandi. Contrà hoc Cæsaris decretum protestati sunt varii Principes, cum quatuordecim civi-

civitatibus conantibus in conscientiæ libertatem, seu liberam religionis electionem, usque ad Concilium. Et ab hoc protestationis actu ann. 1529. *Protestantium* nomen ortum habet. Posteà in Comitiis Augustanis oblata fuit Imperatori Protestantium Confessio, adhęrentibus aliis, & Protestantium nomen propagatum. Nam *Protestantes* dicti sunt cæteri deinceps eisdem adhærentes, & sequentes Melanchthonis *Confessionem, Augustanam* dictam, à Catholicis omnibus meritò repulsam,& explosam. Quamvis autem, ut innuimus, *Protestantes* dicti fuerint à protestatione Spirę facta, & Confessione, ut illi vocant, fidei Augustanę; postremis tamen hisce temporibus, hoc vocabulo scriptores appellavere quascumque Lutheranorum, & Calvinistarum sectas, quæ licèt in doctrinâ fidei intèr se discrepent, ut optimè demonstrat sapientissimus Bossuetus Meldensium Episcopus,in suâ eruditissimâ Historiâ variationum hæresum Protestantium; in hoc tamen spurię fidei articulo,qui Protestantium est conveniunt, nimirùm, se missos à Deo ad reformandam Ecclesiam. Hinc aliis nominibus vocantur, *Novatores*, *Sectarii*, *Reformatores*, *Euangelici*, seu potiùs dicendi *Deformatores*, & *Pseudo-Euangelistæ*. Solemne est illis asserere suam, non illam Catholicorum esse veram Christi Ecclesiam; eandem reformatam falsò nomine vocant, obstinatè defendunt. In hoc fundamentali veluti dogmate,si erroris convincantur, utique & nostra & illorum causa finita erit, eum enim penès veram Christi Ecclesiam infallibile sit controversiarum fidei judicium; ac hujusmodi decretoriâ pronunciandi potestate polleat; semel admisso solam Romanam Ecclesiam, (id est, quæ sub Romani Pontificis magisterio per universum Orbem diffunditur) hanc veram esse Christi Ecclesiam; statim hoc unico ictu omnia illorum perversa dogmata corruere necesse est, utpotè quæ veræ Ecclesiæ fidei opponuntur. Igitur opere pretium est, ut limites prę scriptæ brevitatis transgredientes, in hoc fundamentali principio paulò longiùs inmoremur, demonstrando nimirùm solam Romanam Ecclesiam, non verò Protestantium societatem, veram esse Christi Ecclesiam. De vera Ecclesiâ,& ejus notis consule Franciscum Leytam Soc. Jesu in Synopsi de Ecclesiâ militante; nos autem minùs prolixè, quæ satis esse opinamur, subiicimus.

Probatur ergo. Illa sola est vera Christi Ecclesia, quæ sola habet veræ Christi Ecclesiæ notas, sivè proprietates; atqui sola Romana Ecclesia, sumpta pro universo Fidelium cœtu, qui adhęret Romano Pontifici tanquàm legitimo Petri successori, & Christi in terris Vicario habet veræ Ecclesiæ notas. Intèr varias siquidem à diversis assignatas veræ Ecclesiæ Christi notas, insigniores & pręcipuę (ad quas Bellarmino teste de notis Ecclesię lib. 4. reducuntur cęteræ) sunt quatuor istæ, nimirùm quòd sit *Una*, quòd sit *Sancta*, quòd sit *Catholica*, quòd sit *Apostolica*; atqui sola Romana Ecclesia has habet notas, cum sit *Una*, *Sancta*, *Catholica*, *Apostolica*, non sic societas Protestantium, ergo &c. Minor, in quà tota difficultas sita est, sic per distinctos paragraphos demonstratur.

Ecclesia Romana *Una est*, non sic societas Protestantium. Probatur prima pars. Quia unitas, quæ est nota, & caracter veræ Ecclesiæ, in tribus potissimùm consistit: nempè in universali fidei & doctrinæ consensu, simili ubique regimine, & communione cum uno capite visibili Romano Pontifice; atquì hæc tria occurrunt in Ecclesiâ Catholicorum; est enim una unitate capitis, cum omnia ejus membra uniantur sub uno, & eodem visibili capite Romano Pontifice, eique pareant, ut Pastori supremo, & legitimo Christi Vicario: est una unitate, seu similitudine regiminis, omnes enim particularium Ecclesiarum Fideles subditi sunt suis

Pa-

Pastoribus, Episcopis, quos Christus posuit regere Ecclesiam suam, quam acquisivit Sanguine suo; est una unitate fidei, & doctrinæ, cum in eâ eandem fidei doctrinam, ubique & semper fideles profiteantur omnes. Ergo &c.

Probatur secunda pars, nempè Reformatorum Ecclesiam non habere hanc unitatem. Ac primò non habent illi consensionem in doctrinâ. Non habent quidem in articulis, seu dogmatibus fidei. Nam, ut de multis taceamus, in quibus infinitæ propemodùm fuere variationes, tum apud Lutheranos, tum apud Calvinistas, sicut eruditè & eloquentèr demonstravit Bossuetus prælaudatus, unum dumtaxat articulum præsentiæ Christi realis in Eucharistiâ, in cæterorum exemplum hìc attingimus. Anno 1631. in Pseudo-Synodo nationali Charentonianâ, nostri Reformatores decreto solemni sanciverunt fœdus, & pacem cum Lutheranis Confessionis Augustanæ, nihilque esse in eorum cultu, quod perfectæ unioni, atque eorundem Sacramentorum participationi obstare posset, declaraverunt. Hinc Dallæus in Apologiâ hujus Synodi, cap.7. & in Epistolâ ad Monglatium, fatetur doctrinam de præsentiâ reali nullum continere venenum, nec esse contrariam pietati, ac gloriæ Dei. Quæ porrò in hoc articulo consensio? Antè hanc Synodum palam dicebant, hoc momentum esse unicam suæ ab Ecclesiâ Romanâ separationis causam. In actis eorum, ut vocant, Martyrum, quid frequentiùs legitur, quàm ob solam realitatem, tot sustineri tormenta, per quam ipsius fidei, & pietatis fundamentum subverti existimabant? Quid sæpiùs in eorum libris legimus, quàm horrendam esse Catholicorum doctrinam, quos *Cyclopas*, hoc est carnis humanæ voratores, *Antropophagos*, paricidas, humanæ Christi naturæ, & ejus ascensionis in cælum hostes & inimicos, Idololatras vocant? Quid etiam, vel hoc pro tempore à nobis alienos magis facit eos, qui ex ipsis hanc variationem non audierunt, quàm doctrina præsentiæ realis? Ita ut plurimi ex ipsis ingenuè confessi fuerint, facilè nobiscum in aliis omnibus consensuros, si præsentiæ dumtaxat spiritualis opinionem non damnaremus.

Non habet consensionem in Confessionibus, quæ variæ sunt, & contrariæ apud Lutheranos, & Calvinistas. Lutherani, seu defensores sensus literalis, primam ediderunt anno 1530., quæ Augustana dicta est. Posteà anno 1537. articuli Smalcaldenses collecti fuerunt, qui Concilio Tridentino, quod Mantuæ à Paulo III. indictum fuerat, offerri debebant. Alia deindè, quæ dicta est Saxonica, Synodo Tridentinæ oblata anno 1551. Alia Wittembergensis anno sequenti eidem Concilio oblata; quæ quidem omnes, licèt intèr se in plurimis contrariæ, ab universâ tamen Reformatorum societate subsignatæ fuerunt; ita ut in eàdem Saxoniæ Provincia, intra decem annos prodierint contradictoriæ sententiæ publico nomine, decretisque publicis consignatæ de re omnium gravissimâ. Nam in Synodo Dresdensi ann. 1571. communi sensu rejecerunt sententiam Brentii, Illyrici, & aliorum de personâ Christi, & tamen illam ipsam sententiam, tametsi priùs à se damnatam, publicè receperunt in libro Concordiæ; & tam Synodus, quàm ipsa Concordia, Wittembergæ impressa fuerunt, publica auctoritate.

Defensores autem sensus figurativi, aliam quoque Carolo V. eodem tempore obtulerunt fidei Confessionem, quæ vocatur Argentinensis. Parùm & illa suis placuit. Helvetii quatuor successivè scripserunt. Galli, & Gebennenses suâ quoque peculiarem habere voluerunt. In Angliâ duæ etiam eodem fermè tempore visæ sunt, & duæ aliæ sub nomine Ecclesiarum Scotiæ. In Belgio fuit etiam conscripta alia, quæ in Synodo Dordracena approbata fuit: nec defuit ipsis etiam Polonis sua, quæ in Sy-

Synodo Sendomirienſi edita eſt anno 1570. Legi poſſunt omnes illę Confeſſiones variæ, in unum corpus collectæ, Typis excuſæ Genevę apud Petrum, & Jacobum Choijet anno 1612. In hac porrò tantâ dogmatum, & Confeſſionum fidei varietate, quæ conſenſio eſſe poteſt? Nulla planè. Hinc mirum non eſſe debet, ſi Proteſtantium ſocietas ex variis, innumerabilibuſque ſectis coaleſcat: Hoc enim contingere ſolet omnibus hæreticis, ut vix nati, in plures ſectas ſcindantur, ac dividantur, ut obſervarunt ex ſanctis Patribus illi, qui ex profeſſo calamum contra ipſos ſtrinxerunt. Sanctus Irenæus lib. 1. cap. 21. & ſequ. narrat hæreſim Simonis primi hæreſiarchæ mox diviſam, & indè natas eſſe ſectas *Menandrianorum*, *Saturnianorum*, *Baſilidianorum &c.* Item libro 1. capitulo 5. ſcribit de Valentinianis, quòd cum eſſent plurimi, vix duo, aut tres inter ſe conveniebant in omnibus dogmatibus. De Donatiſtis ſcribit Auguſtinus lib. 1. de Baptiſ. cap. 6. hæreſim Donatiſtarum in multa minutiſſima fruſta conſciſſam fuiſſe ſuo tempore. Marcionitas mox diviſos fuiſſe, & indè natos *Lucianiſtas*, *Apellianos*, & *Severianos* docet Epiphanius lib. 1. contra hæreſes. Montaniſtas diviſos eſſe in *Pepuſianos*, *Arthotyritas*, *Phrygiaſtas*, ſcribit idem Epiphanius lib. 2. Manichęos quoque in ſectas diviſos, teſtatur Auguſtinus lib. 1. de hæreſibus cap. 46. Meſſalianos autem diviſos in *Martyrianos*, *Satanianos*, *Enthuſiaſtas*, docet Epiphan. hæreſi 80. Ariani mox diviſi ſunt in *Acacianos*, *Macedonianos*, *Eunomianos*, ut patet ex Rufino lib. 10. hiſt. cap. 25. Iidem etiam Ariani ſingulis ferè annis fidem mutabant, ut ſcribit Hilarius in utroque libro ad Cōſtantiū; & ita de aliis hæreticis, ac præcipuè Lutheranis, & Calviniſtis. Nulla ergo datur conſenſio in Confeſſionibus, apud hæreticos, qui tot diviſi ſunt in factiones.

2. Proteſtantes non habent regimen ſimile, & caput viſibile, quemadmodùm Catholici habent Romanum Pontificem: aliud quippè regimen eſt apud Lutheranos, aliud apud Calviniſtas. Inter Lutheranos etiam non idem eſt regimen, ut videre eſt in Germaniâ, ubi diverſę prorsùs ſunt Eccleſiarum adminiſtrationes. Calviniſtæ nullam habent Hierarchiam, apud quos nulli ſunt Epiſcopi, nulli Presbyteri, nulli tandem ex ipſis agnoſcunt Epiſcopū Romanū, tanquam centrū unitatis, cum quo ſervent communionē tantoperè neceſſariam in Corpore Chriſti, quod eſt Eccleſiâ, quodque ipſi dilacerant.

Eccleſia Romana ſancta eſt, non ſic ſocietas Proteſtantium. Probatur, quia Sanctitas, quæ eſt nota propria, & ſingularis Eccleſiæ Chriſti, poſita eſt præſertim in tribus, ſcilicèt in ſanctitate Doctrinæ, & profeſſionis, in ſanctitate eorum, qui primùm eam fundaverunt, in gloria miraculorum, quibus unitatem, & ſanctitatem Chriſtianæ Eccleſiæ confirmavit Dominus; atqui ſocietas Catholicorum triplicem illam habet ſanctitatem: habet inquam ſanctitatem, doctrinę, & profeſſionis, quia nihil docet, quod non ſit ſanctiſſimum: de fide, nihil proponit credendum, niſi vel ſcriptum ſit in ſanctis libris, vel conſtanti, ac perpetuâ traditione ad nos tranſmiſſum, ac Conciliis definitum: unicum Deum in ſpiritu ac veritate colit: verum agnoſcit mediatorem Dei & hominum, hominem Chriſtum Jeſum; & ſi quos in cultu Dei uſurpat ritus, non alio fine hoc præſtat, quàm ut mentem hominum ad cæleſtia erigat. Nos enim qui ſenſibilem habemus naturam, & ſenſibus ad intelligendum utimur, ſenſibilibus etiam Divini cultus inſtitutionibus faciliùs ad inſenſibilia excitamur. Hac ratione in lege veteri ipſe Dominus ritus, & ceremonias inſtituit, quibus ab hominibus colerentur; quas tamen Eccleſiæ ſuæ rationabiliter inſtituendas permiſit, propter Chriſtianæ Eccleſiæ dignitatem in comparatione ſynagogę. Nam ſervis ceremonialis ordo inſerviendi

Do-

Dominis, etiam in humani cultus ratione præscribitur, sed non filiis: quibus quidem, etsi necessarium sit parentes externè colere, modus tamen iste, vel ille colendi, liber est, quia liberi ipsi sunt. Sumus autem nos filii liberæ, non ancillæ, ut antiquus populus. Vide D. Thom. 1. 2. qu. 108. art. 1. & 2. Insuper, non aliam habet Ecclesia moralem doctrinam, quàm, quæ à Christo Apostolis, & SS. PP. tradita est, cętera verò, quę disputantur de rebus Divinis, tanquam probabiliter ex revelatis deducta, rationalique lumini, fide elevato consentanea, laudat, & commendat; quatenùs ad Deum magis cognoscendum, operaque ejus dignoscenda, & discernenda faciunt; atque quatenùs ad tuendam fidem a calumniis hominum sunt opportuna. Cogitationes autem hominum, vehementer damnat & improbat, si in his disputandis à rectа fidei, vel morum regulâ deviare contingat. Præterea illa doctrina est sancta, quæ ejus est virtutis & efficaciæ, ut ipsa sanctitatem & sapientiam hominibus inspiret, ac convertat animas; atqui talis est doctrina, quam profitetur Ecclesia Catholica. Norunt enim omnes, quos progressus fecerit in universo Orbe, statim atque annuntiata est; & quidem nullis hominum suffulta præsidiis, per Apostolos externa specie contemptibiles, sinè vi, sinè ullâ arte, aut verborum pompâ; quanquàm ea doceret, quæ naturæ dura planè sunt, & adversa, ac longo usu obfirmatos in vitio reperisset hominum animos. Necesse igitur est, Divinam planè esse sanctitatem doctrinæ, quæ tantam vim habuit, & efficaciam.

Non ita certè in sectis hæreticorum. Nullum enim ferè est flagitii, ac turpitudinis genus, cujus rei non fuerint veteres Gnostici, Carpocratiani, Montanistę, ut videre est apud sacros Annalistas. Non ne & ipsi Reformatores nostri, ex religione sustulere quæ dura sunt, & onerosa jejunia, carnis macerationes, vota &c? Catholicos, ex religioso imaginum cultu, Idololatrię arguunt; Confessionem auricularem, crudelem carnificinam vocant; Summum Pontificem, Antichristum appellant. Quid plura? Docent. 1. Deum esse auctorē peccati. 2. Deum ab æterno certos homines ad damnationem prędestinasse, sinè ullâ ipsorum culpâ. 3. Christum non esse mortuum pro omnibus. 4. Christi Corpus non esse pręsens in Eucharistia. 5. Filios Fidelium salvari sinè Baptismo. Hæc à Calvino, & Calvini sectariis. Insuper simul à Luthero, & Calvino docetur. 6. Hominem, liberum non habere arbitrium. 7. Dei mandata impossibilia esse. 8. Bona opera nullius esse meriti. 9. Solam sufficere fidem. Hęccine est doctrina sancta, immaculata, & ad convertendos, ac sanctificandos homines apta? Imò impia, blasphema, & ad pervertendos, perdendosque Fideles ab inferis excitata.

Habet Ecclesia Romana sanctitatem in primis suis fundatoribus. Habet enim in Christo, qui est primus auctor, fons & origo totius sanctitatis & justitiæ. Habet in Apostolis, & SS. Patribus, qui contrà singulas hæreses suorum seculorum dimicaverunt. Habet in Martyribus, qui firmo & constanti animo, pro Christo occubuere. Habet in tot Episcopis & Pastoribus; in tot Religiosorum Ordinum Institutoribus, eximiæ virtutis ac pietatis: nihil verò tale apud se esse probare possunt Protestantes. Proferre non possunt pro auctoribus suarum respectivè sectarum, nisi homines flagitiosos, libertinos, ac voluptatibus deditos, ut patet Lutheri, Calvini, Zuinglii, Bezæ & aliorum vitas percurrenti. Quis valeat absque rubore eorundem vitia & excessus in apertam lucem deducere? At charitate potiùs, quàm exprobratione invitandi sunt hæretici, ut ad communis matris Ecclesiæ sinum, undè recesserunt, se se recipiant. Quapropter hæc & similia silentio præterimus. Dole-

mus super ipsos, & in Domino hortamur, ut saltē animadvertant, se doctrinarū suarū non alios fontes ostendere posse, nisi hominum liberas cogitationes; atque ut seriò examinent, an eorum institutores coluerint concupiscentiam carnis, concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ; si enim tales fuerunt, ut verè fuerunt, horrendum erit tales homines, electos arbitrari à Spiritu Sancto, ad reformationem Ecclesię.

Habet sanctitatem doctrinæ, miraculis à Deo confirmatam, imò sola est Ecclesia Romana, quæ vera habuerit miracula, & tam indubitata, ut ab ipsis etiam nostris adversariis negari non potuerint. Habuit primo seculo miracula Christi & Apostolorum, in sacris libris numerata. Secundo seculo, miracula militum Christianorum in exercitu Marci Antonini Imperatoris, quæ referuntur à Tertulliano in lib. ad Scapulam, cap. 4. & Apologetyci cap. 5. ab Eusebio lib. 5. hist. cap. 5. Tertio seculo, miracula Gregorii Thaumaturgi apud S. Basilium, lib. de Spiritu sancto c. 29. apud S. Gregorium Nissenum in vita ejus, apud S. Hieronymum lib. de Viris Illustribus. Quarto seculo, miracula Antonii, Hilarii, Martini, Nicolai, apud S. Athanasium, Hieronymum, Sulpitium. Quinto seculo miracula, quæ describuntur, à S. Augustino lib. 22. de Civit. Dei, cap. 8., & quæ suo tempore Carthagine, & Mediolani contigisse narrat. Sexto seculo miracula, quæ narrantur à Sancto Gregorio Magno in suis Dialogis, & multa alia, sicuti Annales Ecclesiasticos percurrenti constare facilè poterit. Miracula adeò certa, adeò stupenda, omninò dissimulare non potuerunt Magdeburgenses in suis Centuriis, quibus priorum Ecclesiæ seculorum historiam suo modo complexi sunt. In singulis enim Centuriis, cap. 13. notant, ac referunt ex auctoribus illorum temporum varia miracula; imò plura in singulis seculis inveniuntur, in confirmationem præcipuorum capitum doctrinæ Catholicæ, ut Confessionis Sacramentalis, præsentiæ realis Christi in Sacramento Eucharistiæ; Invocationis Sanctorum, sanctarum Reliquiarum, & Imaginum. Ipsi etiam ejusmodi titulos præfigunt; & quamvis posteà subjungant, illa omnia meras fuisse dœmonum pręstigias, aut falsas narrationes; nihil tamen afferunt, quo id probent, nisi quòd hæc miracula pugnent cum novis Lutheri, & Calvini placitis. Si eâ prudentiâ, eaque humilitate, quę decent hominem Christianū, res considerarent, non sinè rubore rejicerent tot tantorumque hominum, qui illa testantur, fidem & veritatem; quamvis vellent non jam pietati, sed humanæ modestiæ juribus subesse. Nam vel inter Gentes ea habita est viris apud eos commendabilibus, veneratio.

Verùm, si hæc omnia rectè perpendantur, facilè apparebit ex omnibus planè circumstantiis, vera procul dubio fuisse miracula, quæ à tot, & tam sanctis viris, tam frequenter facta sunt, in testimonium fidei, quam nunc quoque eandem cum ipsis profitemur; ac proindè, illa meritò reponi à S. Augustino lib. de Utilitate Credendi cap. 17. & lib. contrà Epistolam fundamenti cap. 4. inter illa societatis Christianæ, *Clarissima vincula*, quibus dicebat se teneri in Ecclesiæ Catholicæ sinu. Hinc est etiam, quòd Richardus à S. Victore, lib. 1. de Trin. cap. 2. Dominum sic alloqui non dubitat. *Domine, si error est* (quod credimus) *à te ipso decepti sumus: ista enim in nobis tantis signis, & prodigiis confirmata sunt, & talibus, quæ non nisi per te fieri possunt.* Ubi autem sunt miracula, ibi & vera fidei doctrina: Deus quippè miraculorum auctor, mendacii & erroris testis, & assertor esse non potest.

Norunt & ipsi prætensæ Reformationis auctores, quantùm ponderis habeant miracula, ad comprobandam veram Ecclesiam, ut non dubitaverit Lutherus, ab illis iterùm iterumque

runique

rumque aliquod suæ doctrinæ præsidium emendicare, de tota Ecclesiâ Romanâ suo judicio triumphaturus, si vel unicum impetrasset. Itaque, teste Cochlæo in vita Lutheri, dum quemdam nomine *Nesenum*, in Albi submersum comperisset, spei plenus accurrit, preces prolixas ingeminat, sed nihil proficit; sacra carmina demortui auribus insusurat, sed & hęc surdo canit: denique cum nihil intentatum relinqueret, ut cadaveri vocem aliquam, aut motum extunderet, non aliud, quàm spectantium risum, & opprobria impetravit. Hæc, & alia similia sunt miracula, quæ in confirmationem suæ doctrinæ, proferre possunt Protestantes. Quamobrem illis illudebat Erasmus, alias non bonę notæ vir, dicens, Reformatores istos Ecclesię, sanare non potuisse nec equum claudum.

Ecclesia Romana Catholica est, non sic societas Protestantium. Probat. Quia, ut Ecclesia Romana sit verè Catholica, satis est quòd illa Fidelium societas, quæ Romano Pontifici, ut capiti suo adhęret, sit verè universalis, hoc est semper fuerit, & in omnem locum diffusa: atquì talis est societas, de qua agitur. Ac primò quidē, semper fuit illa societas, quam Christus ipse fundavit, cum voluit primum intèr Apostolos Petrum sedere, ejusque successores, primos esse inter Episcopos. Tum quia semper, & omnibus sæculis spectata est illa communio cum Sede Romanâ, tanquam signum veræ ac Catholicæ Fidei certissimum. Deindè in omnem locum diffusa est illa societas. Tum quia fidem SS. Patres, qui declarant Ecclesiam Christi in totum terrarum orbem esse diffusam, eandem cum Episcopo Romano, communione conjunctam esse asseverant. Ita S. Irenęus. Tertullianus, S. Cyprianus, S. Optatus, & S. Augustinus. Tum quià, re verâ societas, quæ Romanum Pontificem agnoscit ut caput suum, in omnes hujus Orbis partes latè diffunditur, est in Oriente apud Indos, apud Persas, apud Sinenses, Japonitas, Siamenses, & in omnibus fermè Insulis maris. In Occidente apud utriusque Americæ incolas, & in tota Europâ, in cujus majori parte florentissima est, quanquā in quibusdam aliis partibus persecutionem patiatur. In meridie habuit olim illustrissimas Sedes, & notissimas, frequenti Episcoporū numero Synodos; & licèt nunc à Barbaris occupentur hæ regiones, habet tamen & suos in his fideles, qui hujus antiquæ fidei etiam nunc sunt cultores. Nec est quòd recentiores ministri hanc universalitatis, seu Catholicitatis notam, Ecclesiæ Romanæ negare contendant, eò quia diffusa non est in Angliâ, Scotiâ, Provinciis fœderatis, Daniâ, Sveciâ, majori parte Germaniæ, Transylvaniâ, Moldaviâ, Valacchiâ, Russiâ, Moscoviâ; vixque occurrit eadē apud Græcos, Armenos, Ægyptios, Abissinos &c. Refelluntur enim, quia diffusio illa Ecclesiæ in omnem orbem terrarum, ad illius Catholicitatem requisita, non strictè & in rigore metaphysico, sed moralitèr sumenda est; hoc est, pro majori parte orbis terrarum, & præcipuis mundi partibus: quemadmodùm enim, cum Scriptura, Jerem. 34. & Danielis capite 2. dicit Regem Nabuchodonosorem occupasse omnia Regna terræ, & Daniel. cap. 2. & 8. Alexander dicitur Imperaturus universæ terræ, non eo sensu intelligenda est, quasi alteruter Imperator in universo Orbe regnaturus esset, cum numquàm id contigerit: imò Alexander mediam ad summum partem Asiæ subiecit, in Europâ autem, & Africâ longè minores provincias occupavit; sed significat tantùm, utriusque Imperatoris dominationem, in plurimas terrę partes diffusam fuisse. Hanc diffusionem Ecclesiæ, non alio modo intellexerunt SS. PP. atque inter alios S. Augustinus, qui docet Ecclesiam suo tempore nundum ubique constitutam, neque ad extremum terræ venturam antè finem hujus mundi, ut videre est in Epist. 93. alias 98. & aliis locis.

Ecclesia Romana Apostolica, est non sic societas Protestantium. Probatur. Apostolica dicitur Ecclesia, quę ab Apostolis originem ducit, eandem cum ipsis doctrinam profitetur, & cujus Pastores legitimam missionem, & successionem habent ab Apostolis, non interruptam; atqui hujusmodi conditiones reperiuntur in Ecclesiâ Romanâ. Ac primò quidem. Ecclesiam Romanam eandem esse cum Ecclesiâ quinque priorum seculorum, quam verè Apostolicam fuisse, non diffitentur adversarii, patet, tum ex unione ipsius cum Papali Cathedrâ, quam ut tesseram, & centrum communionis Ecclesiasticæ habuit tota antiquitas. Tum ex publicâ ipsius professione, quâ supremum Ecclesiæ universalis tribunal in causis fidei, & religionis diiudicandis agnoscit; hæc enim duo potissimùm spectari debent in Ecclesiâ veteri, nempè unitas capitis, & auctoritas Ecclesiæ, quam propugnant Catholici, ut maximè necessariam ad fidei conservationem.

Patet etiã ex eo, quòd si à priori & Apostolicâ Ecclesiâ, nostra defecisset societas, si facta fuisset in eâ aliqua mutatio, certè aliqua ex iis, quæ in omni insigni mutatione observantur, demonstrari possent, scilicèt auctor hujus defectionis prætensæ, vel novum aliquod dogma, vel tempus quo cœpit, vel locus ubi cœpit, vel quis eam initio oppugnaverit; vel denique exiguus ab initio cœtus, ex quo cœperit, & undè paulatim aliorum accessu creverit: hæc enim omnia possunt deprehendi in illâ celebri, & gloriosa Ecclesiæ mutatione, cum auctore Christo, à statu veteris, transiit ad statum novi Testamenti. At quì defectionis hujus ab Ecclesiâ pristinâ, atque insignis mutationis in nostrâ societate, nullum ex prædictis signis proferri potest ab adversariis nostris, ergo &c. Sed etiam mirum, imò stupendum esset, quòd, cum de Ecclesia Christi tot tantaque fuerint antiquitùs prænuntiata, mutationem tamen, quam heretici blaterant, & defectionem nemo prænuntiaverit. Defecturam Synagogam, sacræ veteris Testamenti paginę passim loquuntur. An minoris pretii Ecclesia Christi, ut casus adeò turpis de illa sileretur? Imò æternum duraturam, utrumque Testamentum docet nos, atque ipsius Testamenti Divini auctor, nobiscum se mansurum promisit, usque ad consummationem seculi. Credimus illi, nam cælum, & terra transibunt; verba autem ejus non præteribunt.

Secundò, societatem, nostram Apostolicam esse ratione doctrinæ, ab Apostolis ad nos usque derivatæ, duplici via ostendi potest. Primò, comparando nostræ fidei capita cum illis, quæ quinque prinribus seculis vetus & Apostolica Ecclesia propugnavit, & ostendendo, eandem planè, & illis & nobis esse fidem, quod facili negotio pręstant Catholici, ubi de singulis capitibus disputant cum Novatoribus. Secundò potest ostendi ex ipsis nostris adversariis, qui non dissimulant se ab antiquâ Ecclesiâ dissentire in illis capitibus, quæ fatentur nobis cum antiquis esse communia. Sic V. G. Calvinus lib. 3. Instit. cap. 4. num. 38. ait: *Omnes ferè veteres, quorum libri existunt, ubi de satisfactione agitur, aut hìc in parte lapsos fuisse, aut nimis asperè & durè locutos*. Ibidem cap. 5. num. 10. dicit: *Antè mille & treeentos annos usu receptum fuisse, ut precationes fierent pro defunctis, sed in errorem lapsos esse veteres*. Ita etiam loquitur circà cœlibatum Sacerdotum, circà pœnitentiam publicam, quę olim in Ecclesia vigebat, circà jejunium Quadragesimale; & ait, veterum austeritatem immodicam, & superstitionem circà hęc capita, nullatenùs excusari posse; neque ipsi Augustino parcendum existimat, quem aliàs tamen tanti facere videbatur, quòd nempè votum matris, de Sacrificio pro sui memoriâ & requie offerendo adimplevisset, contra (ut ait) Scripturæ normam. Prætermittimus alia multa, quæ passim occurrunt apud Calvinum, & multos alios recentio-

res;

res; quibus omnibus constat Ecclesiam Romanam, Apostolicam esse, quià priorum Ecclesiæ Christi seculorum doctrinam, ab Apostolis derivatam, quam Novatores explodunt, firmissimè, & invincibilitèr defendit, & tuetur.

Tertiò. Pastores Romanę Ecclesiæ legitimam habere missionem, patet. Tum quia legitima missio nihil aliud est, quàm vocatio, seu ordinatio ad ministerium Ecclesiasticum, facta per impositionem manuum Episcopalem; qualis legitur in Scripturis ab Apostolis usurpata, cum ministros ordinarunt. Actor. 6. ad Tim. 1. & 5., ad Titum 1. qualis etiam semper in Ecclesiâ fuit adhibita, ut optimè ostendunt Theologi, ubi de Sacramento Ordinis. Tum quia, quoties in aliqua societate perfecta est subordinatio ministrorum, & membrorum cum capite, toties est legitima Pastorum ejusdem societatis missio; ut enim hæc legitima sit, satis est, quòd fiat ab habentibus legitimam auctoritatem: atqui in societate Catholicorum, est perfecta subordinatio ministrorum & membrorum cum capite, ergo &c.

Quartò. In Ecclesia Romana vigere successionem non interruptam Pastorum, præsertìm verò Romanorum Pontificum, patet Ecclesiasticos Annales percurrenti. Tum quia sana & sancta doctrina, à successione legitimâ separari non potest; imò in ipsâ includi debet; si ergo in Ecclesiâ Romana perseverat sana doctrina, ab Apostolis accepta, ut probavimus, ergo non alitèr perseverat, quàm per legitimam Pastorum, ac prçcipuè Romanorum Pontificum successionem. Undè ad sectarios quoscumque hæreticos, etiam recentiores, Lutheranos videlicèt, ac Calvinistas meritò dici potest, quod olim ad Donatistas ajebat Augustinus: *Numerate Sacerdotes, vel ab ipsâ Petri Sede, & in illo ordine Patrum, quis cui successit.* Vel quod Optatus Milevitanus ad Parmenianistas: *Vestræ Cathedræ vos originem reddite, qui vobis vultis sanctam Ecclesiam vindicare.* Quod cum non possint Novatores efficere, profectò sunt extrà Ecclesiam: undè nobis adversùs ipsos, quod olim à S. Cypriano adversùs Luciferianos dictum fuit, usurpare licèt. *In eâ Ecclesiâ est nobis permanendum, quæ ab Apostolis fundata, usque in diem hanc successivè durat, & semper durabit.* Talis est Ecclesia Romana; & licèt Sedes Petri fuerit aliquando Avenionem translata, ubi septem successivè sederunt Petri successores Pontifices, nimirùm Clemens V. Joan. XXII. Benedict. XII. Clemens VI. Innocentius VI. Urbanus V. & Gregorius VI., ibi tamen residebant ut Romani Pontifices, eoque nomine tantùm, ut Petri successores, & Christi Vicarii legitimi universam regebant Ecclesiam; & rigorosè loquendo, nunquàm Avenionem translata fuit Sedes Petri, sed semper Romæ fixa remansit, ac proindè nunquàm alia fuit Petri Sedes, nunquàm alia vera Christi Ecclesia, quàm Romana. Non enim à loco, ubi Pontifex residet, habet nomen, aut rem nominis Ecclesia; sed à loco Sedis, pro cujus impletione eligitur, & ordinatur, & in quà succedit.

Desinat ergo temerario ausu se jactare societas Protestantium, quæ veros habere Christi Ecclesiæ, *unitatis* nimirùm *Sanctitatis*, *Catholicitatis*, *& Apostolicitatis* caracteres, gloriari non potest.

Ac primò, non habet antiquitâtem doctrinę ab Apostolis derivatæ, quia eam propugnant, & renovant Novatores doctrinam, quam vetus & Apostolica Ecclesia in antiquis Ecclesiis Simonianis, Pelagianis, Novatianis, Donatistis, Arianis jamdudum proscripsit. Momentum hoc fusè pertractatum legi potest apud Coccium in Thesauro, lib. 8. De signis Ecclesiæ art. 3. & Bellarminum De notis Ecclesiæ lib. 4. cap. 9. Tum quia fatentur ipsi Reformatores Protestantes, ut ex Calvino mox audivimus, se in multis ab antiquâ quinque priorum seculorum Ecclesiâ dissentire.

Se-

Secundò, non habet societas Protestantium antiquitatem originis. Hujus enim societatis & auctor, & tempus quo nata est, & locus & dogmata consignari facilè possunt; quod in omnibus hæreticis, & Novatoribus observari posse declarant SS. Justinus in Dialogo cum Tryphone, Irenæus lib. 1. cap. 23. Hieronymus adversùs Luciferianos in fine. Præterea, cum fateantur nostri temporis Reformatores, se in communione Catholicorũ antè suam separationem vixisse, necesse est etiam ut fateantur, aut illam societatem fuisse veram Ecclesiam, & tunc schismatis rei arguentur, cum ab eâ societate recesserint: aut se novam instituisse; & tunc originis suę novitatem demonstrabunt: aut alicui tandem, quę antiquior esset, se adjunxisse. At nullam assignare possunt, cum quâ consortium, & societatem habere solliciti fuerint.

Tertiò, non habet societas Protestantium legitimam in suis Pastoribus missionem nec ordinariam, nec extraordinariam. Non habet ordinariam; quia vel hanc missionem ordinariam accepissent ab Ecclesiâ Romanâ, in cujus communione vivebant, vel ab aliquâ alia Ecclesiâ, in cujus societatem admissi sunt: atqui neutrum dici potest. Non secundum, cum nusquam assignaverint, nec assignare possint Protestantes hujusmodi societatem, cui adiuncti fuerint, & si assignarent, adhuc urgeret argumentum contrà illam societatem assignatam. Neque primum, vel enim Ecclesia Romana tempore primorum Reformatorum fuit hæretica, vel non fuit; si fuit hæretica, ergo non fuit vera Ecclesia; adeoque nec habuit potestatem regendi, & ministros mittendi; ac proindè nec eam potestatem, quam non habebat, potuit in primos Reformatores transferre; neque potuerunt fieri legitimi ministri, qui non nisi ab hęreticis ordinati fuissent: Certum enim est ex totâ antiquitate, hæreticos omni semper auctoritate, & jurisdictione in Ecclesiâ Christi privatos fuisse. Si verò non fuit hæretica, ergo Reformatores & hæretici fuerunt, & schismatici, cum & ipsius societatem deseruerint, & dogmata ejus fidei contraria professi fuerint; adeoque eo ipso ab omni auctoritate regendi Ecclesias, & legitimos ministros constituendi exciderint, quamvis in Catholicâ Ecclesiâ ordinati fuissent Episcopi.

Non habent etiam missionem extraordinariam: hæc enim miraculis confirmari debet, qualis fuit missio Moysis, Prophetarum, Apostolorum, Christi ipsius; aut saltem debuit in Scripturis talis missionis futuræ mentio fieri; ut nempè hoc pacto distinguantur, qui verè mittuntur à Deo, ab intrusis. Etenim tanti momenti sunt ea, ad quæ se missos asserere debent Reformatores, ut nisi miraculis missionem hanc confirment, seductores, & falsi prophetæ habeantur necesse est.

Quartò, non habet societas Protestantium successionem Apostolicam in suis Pastoribus. Ubi quęsò erat Calviniana secta, antè Calvinum? Ubi Lutherana antè Lutherum? Ipsis igitur meritò dici potest, quod sui temporis hæreticis dicebat Tertullianus De præscriptionibus, capit. 32. *Edant ergo origines Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolis, vel Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolis perseveraverit, habuerit authorem, vel antecessorem. Hoc enim modo Ecclesiæ Apostolicæ, census suos proferunt.*

Ex hactenùs dictis, optimè colligitur per legitimam consequentiam, Ecclesiam Romanam Romano Pontifici, tanquam legitimo Petri successori, & Christi in terris Vicario adhærentem, esse veram Christi Ecclesiam, utpotè cui omnes Christi Ecclesiæ caracteres, unitatis nimirùm, Sanctitatis, Catholicitatis, & Apostolicitatis mirum in modum

con-

conveniunt etiam hodiè, velint nolint Lutheranę, ac Calvinistę sectæ professores, fingentes Romanam Ecclesiam post quingentos primos annos defecisse; contrà quos etiam in hoc puncto paulò infrà insurgemus.

Error Protestantium.

DUm insolubilibus argumentis convincuntur Reformatores esse extra Ecclesiam, novum sibi finxerunt discrimen inter articulos fide Divina credendos; ut alii sint, qui substantiam fidei constituant, alii verò sint accidentales, sivè levioris momenti, quos liberum sit admittere, vel repudiare, salvâ fidei integritate. Hanc autem distinctionem moliuntur eo consilio, ut persuadeant, dissidia inter varias sectas Protestantium, aliorumque Novatorum, non tollere necessariam unitatem veræ Ecclesiæ, nec consistere in fidei fundamentis, quę cuilibet ad salutem sufficiant. R. Primò. Hæc distinctio circa articulos fidei, nulla veritatis specie defendi potest. Quia omnia quæ Deus loquitur, & hominibus proponit, sunt æqualiter vera, & certa, propter infinitam Dei revelantis authoritatem, cui æqualiter innituntur; atquì omnes fidei nostræ articuli, quos Protestantes vocant accidentales, Dei loquentis auctoritate proponuntur: hoc enim si negant, jam frustrà supponunt illos inter articulos fidei ullo modo numerari. Ergo articuli, quos vocant accidentales, ęqualem cum fundamentalibus veritatem, certitudinem, ac Dei revelantis auctoritatem sortiuntur: Ergo sinè ullo dogmatum discrimine, Deo relevanti iniuriosus, & æternæ damnationi obnoxius esse convincitur, qui vel unum articulum, quem cognoscit à Deo revelatum, admittere recusat. Videatur D. Thom. 2. 2. qu. 5. art. 3.

Ulteriùs assero prorsus impossibile esse, ut Deus velit, aut possit nos eximere ab obligatione, firmissimâ fide credendi quemvis articulum, licèt exiguum, quem constat ab illo nobis fuisse propositum, ac revelatum. Hæc enim duo apertè repugnant, Deum homini aliquid asserere, & hominem sinè gravi iniuriâ, rem à Deo assertam reiicere posse, ac repudiare. Sed quamvis gratis admitteretur ista distinctio inter articulos fidei fundamentales, & non fundamentales, impossibile adhuc foret sectario discernere, qui nam articuli dici deberent fundamentales, quorum assensus, cęteris exclusis, ad salutem sufficeret. Tum quia quivis sectarius, ut sit veri nominis Christianus, habere debet hunc assensum: *Credo omnibus, quæ Deus revelavit*. Ergo non potest ullum articulum, quem constat in Scripturis contineri, à sua fide excludere: aliàs profiteretur se omnia à Deo revelata amplecti, & simul aliquid à Deo in Scripturis revelatum repudiaret. Tum etiam quia, ut sectarius articulos fundamentales à cęteris discernat, necesse est, ut aliquam discernendi regulam in promptu habeat. Non Scripturam; quia & si hanc centies evolvant Protestantes, nuspiam numerum, aut nomen articulorum fundamentalium definitum invenient. Non Ecclesiam; quia illorum Ecclesia ex variis sectis conflata, nunquam hactenùs in sensu Scripturarum, & præcipuis fidei articulis, potuit convenire. Supervacaneum autem puto, plurima inter Protestantes dogmatum dissidia commemorare; cum enim neque in Ecclesiæ suæ capite, quod non habent, neque in corpore, neque in Sacramentis conveniant, quo pacto in necessariis fidei fundamentis coalescant?

Error Protestantium.

IN tanta sectarum inter se dissidentium colluvie, familiare est apud Protestantes hoc ratiocinium: Non ego talis sum, ut possim certò divinare, quænam societas prę cęteris omnibus integram fidei veritatem obtineat; si enim id proprio examine, & experimento velim investigare, non eo præditus sum ingenii acu-

mine, ut possim cunctas sectarum differentias ad trutinam revocare; si verò doctorum judicio stare velim, quem præ cæteris veracem seligere potero, cum unusquisque stet pro sua sectâ? Quid ergo superest (ajunt) quàm,ut ego meæ sectæ inhæream, in quâ ab incunabulis nutritus sum, & pro quâ in dubio tam implexo, stat apud me diuturni temporis possessio, ne veritatis incertus, dum veritatem inquiro, in deteriorem partem incidam? R. Primò, quia admissâ Dei providentiâ, vera religio talibus notis insignita esse debet, ut à quovis intellectu benè disposito facilè discernatur. Si enim Deus mundum gubernat, evidens est, illum religionem veram instituisse, quæ ab hominibus coli debeat. Frustrà autem illam instituisset, si non ordinasset signa, & argumenta idonea, seu motiva credibilitatis, quibus facilè illa vera religio,à falsis discerneretur: Frivolum enim foret proponere finem, & nihil certi statuere de mediis, quibus ad illum pervenire oporteat. Hoc autem fieret, si pro denotandâ verâ Religione, signa non suppeterent multò illustriora, quàm quę possint pro quacumque falsâ exhiberi. Nam, si signa illa aliquo modo permanerent æqualia,nullum superesset medium, quo possit vera religio à falsâ discerni; atque adeò hominum errores ex hac parte, in ipsum Deum referendi essent,quod impium est, & blasphemum. R. Secundò ex obligatione certâ, quâ quilibet obstringitur ad veram religionem præ falsâ amplectendam. Hæc autem obligatio nulla prorsus foret, si vera religio non esset præfalsis sectis satis explorata. Tanto rationum pondere pressi Novatores, præeunte Luthero,ad aliud effugium se convertunt. Interim monerem eos, ut sincero corde lumen veritatis à Deo perseveranter peterent, qui nec illuminationem negabit, nec piam affectionē & motionem, nisi resistant ipsi Spiritui sancto, aut multiplicando peccata, magis à Deo recedant.

Error Protestantium.

Asserunt Protestantes, veram Christi Ecclesiam esse invisibilem, solique Deo cognitam. Sic ait Lutherus in libro de Abrogandâ Missâ privatâ, parte prima: *Quis Ecclesiam nobis monstrabit, cum sit occulta in spiritu, & solùm credatur? sicut dicitur, Credo Ecclesiam Sanctam.* R. Primò ex Scripturis, in quibus constantem hanc Ecclesię visibilitatem prædixerunt Prophetę, docuit Christus, confirmaverunt Apostoli. Prophetę prædixerunt visibilem Ecclesiam.Isaiæ 2. Ecclesia montis nomine proponitur, qui obvius sit omnibus, & ab omnibus conspici possit: *Erit* (inquit) *in novissimis diebus præparatus mons domus Domini in vertice montium, & elevabitur super colles, & fluent ad eum omnes gentes &c.* Quem montem, S. Hieronymus in hunc locū,explicat de Ecclesiâ. Danielis 2. vers. 35. lapis qui percussit statuam, dicitur:*Factus mons magnus, & implevisse universam terram.* Quem locum de Christo & Ecclesiâ, intelligit paritèr S. Hieronymus. Christus etiam docuit visibilem esse suam Ecclesiam,primò parabolis,quibus eam expressit: *Arcę, Agri, Sagenę.* 2. cum in eâ Pastores instituit,Joann.20. *Sicut misit me Pater, & ergo mitto vos.* Matth.5. *Vos estis sal terræ. Vos estis lux mundi. Non potest Civitas abscondi suprà montem posita. . Sic luceat lux vestra &c.* Quæ Christi ad suos Apostolos exhortatio, eo præsertim fundamento nititur, quòd Ecclesia non possit abscondi; ideoque nec Pastores, qui eam constituunt: quæ verba explicantur à S. Augustino de Ecclesia, lib. de Unitate Ecclesię, & passim alibi. Tùm quia Christus *suprà petram ædificandum* Ecclesiam promittit, sivè enim nomine petræ, intelligatur Christus, aut fidei confessio, aut ipse Petrus, evidens est, ipsum Ecclesię fundamentum esse visibile, ac proindè Ecclesiam visibilem esse, non minùs quàm ędificium suprà petram.

tram. Tum quia Christus jubet adiri Ecclesiam, hoc est superiores Ecclesiæ, ubi fraterna correctio privata, ob contumaciam delinquentis nihil proficit. Matth. 18. At quomodo adiri potest, si sit invisibilis? Denique Christus in Ecclesiâ instituit Sacramenta visibilia, quorum communi participatione, tanquam certissimo vinculo inter se, & cum capite Christo colligantur fideles. Apostoli hoc ipsum docuerunt, nimirùm, visibilem esse Ecclesiam, atque inter alios Sanctus Paulus Actor. 20. ubi advocatis ex Epheso Presbyteris, eos hortatur, ut vigilantes sint in regenda Ecclesiâ, & universo grege, in quo Dominus posuerat eos Episcopos. Quis autem regere potest, quod non novit? Idem docet Apostolus aliis locis, quę brevitatis gratiâ omittuntur, sicut & plurimæ SS. Patrum authoritates idem probantes.

R. Secundò ratione Theologicâ; sed priùs observandum est, Christi Ecclesiam duobus modis considerari posse. Primò, secundùm suum statum interiorem, seu secundùm eam partem, quam metaphoricè nominare possumus animam Ecclesiæ, quatenùs nempè dicit societatem eorum, qui veræ fidei in Christum, & sinceræ charitatis vinculo intèr se conjuncti sunt: atque hoc sensu tota invisibilis est Ecclesia, & soli Sancti & justi ad eam ut viva, & vera membra pertinent. Secundò considerari potest secundùm suum statum exteriorem, seu secundùm corpus, & quatenùs societas est eorum, qui publicâ ejusdem fidei professione, eorundem Sacramentorum participatione, & Pastorum communione conjuncti sunt: atque hoc sensu certum est visibilem esse, ac conspicuam Ecclesiam. His pręmissis, jam probatur contrà Lutherum Christi Ecclesiam visibilem esse, sic. Ut Ecclesia vera dicatur, & sit natura sua visibilis, satìs est, quòd una ex ipsius partibus essentialibus sit visibilis, & conspicua; quemadmodùm enim homo non dicitur invisibilis, licèt habeat animam, quę ex naturâ suâ videri non potest: quia nempè constat ex corpore, seu ex iis partibus, quæ cadunt sub sensibus; & aliundè anima se se suis externis operationibus prodit ac manifestat: sic Ecclesia constat ex fidelibus externa fidei professione, iisdem Sacramentis, & iisdem Pastoribus intèr se unitis: hæc pars visibilis est; hos enim fideles ubique gentium diffusos, facilè quisque conspicere potest. Pars autem ejus interior, & invisibilis, suis etiam operationibus aspectabilis est: licèt enim in membris particularibus non sint certissima sincerę fidei, pietatis & charitatis argumenta, utpotè quæ vel in hypocritis occurrere possunt; certi tamen sumus, quòd in illa societate, in quâ sunt fides exterior in Christum, Sacramenta, & Pastores legitimi, sit quoque charitas sincera & fides, juxtà Christi promissionem: *Ego vobiscum sum usque ad consumationem seculi.*

Hæc momenta, non tantùm probant Ecclesiam esse visibilem, sed etiam esse permanenter visibilem. Probant etiam illam nullatenùs posse deficere; nam quando Reformatores asserunt Ecclesiam posse deficere, non ità intelligunt, quasi possit absolutè deficere, seù omninò extingui, & interire, sed hoc intendunt, quòd possit aliquandò latere, & sic desinere esse visibilem, & conspicuam: quod ex hactenùs dictis falsum esse evidentissimè constat.

ERROR PROTESTANTIUM.

Nihilominùs hęretici, ut in sua obstinatione indurati persistant, alia quærunt effugia, ut probent se adhùc intrà veram Ecclesiam existere, quantumvis eorum fidei professio aliquem errorem involveret, quia scilicèt (asserunt) potest vèra Ecclesia errare. R. Ex verbis Christi Matth. 16. *Tu es Petrus, & super. hanc petram ædificabo Ecclesiam meam*; quibus verbis promittit Christus, se ædificaturum Ecclesiam suprà fundamentum omninò firmissimum, quod labi & deficere non po-

test: deficeret autem, si definiendo res fide, aliquando erraret; tota enim Ecclesiæ integritas, in integra fidei veritate consistit: hac veritate semel deficiente, ipsam Ecclesiam deficere necesse est. Promissionem hanc pergit Christus urgentissimis verbis iterùm confirmare: *Et portæ inferi non prævalebunt adversùs eam*. Prævaleret autem potestas inferorum adversùs Ecclesiam, si ullo unquàm tempore in decernendis fidei controversiis in hæresim incideret, quod nunquàm eventurum, Christus apertè pollicetur. Ex quibus manifestè sequitur, vel Christum in promittendo fallacem fuisse, quod impossibile est, vel Ecclesiam à Christo visibiliter fundatam, numquàm in fide defecturam. Hanc Ecclesiæ visibilis infallibilitatem, ex his Christi promissis clarè intellexit, & declaravit Apostolus primâ ad Timot. 3. *Ut scias quomodò te oporteat conversari in domo Dei, quæ est Ecclesia Dei vivi, columna & firmamentum veritatis*. Si Ecclesia in quâ oportet conversari, est *Columna* firma, imò ipsum *fundamentum veritatis*, quomodò potest in docendo à veritate fidei deflectere? si enim errori semel succumberet, hoc ipso lapsa & prostrata jaceret; quam tamen ipsa veritas petram fidei, numquàm ab inferorum potestatibus convellendam, ipsam columnam, ipsum firmamentum veritatis appellat.

Error Protestantium.

ADhuc instant hæretici, asserentes veram Ecclesiam Romanam, scilicèt successu temporis, de facto à vera fide defecisse. R. Hic error: sequeretur enim ex hâc doctrinâ Lutheranâ, & Calvinianâ, Ecclesiam Romanam à verâ fide aberrare, adeoque impiam, & sacrilegam esse; ac proindè Christianos, qui vixerunt à tempore, quo ajunt defecisse Ecclesiam, nempè per integra duodecim secula antè Lutherum, in æternum periisse, ac omnes nostros majores, qui per tot secula Ecclesiam tantùm Romanam agnoverunt, à verâ fide, & salute æterna excidisse. Nisi quis impiè fingat Christum permisisse suam Ecclesiam visibilem, per duodecim secula, invicibili verę fidei ignorantiâ altè sopitam jacere. Heccine sunt promissa Christi de duratione suæ veræ Ecclesiæ: *Portæ inferi non prævalebunt adversùs eam &c.* quam ipsi sectarii admittunt, saltem quatuor primis seculis fuisse Romanam. An ergo à fide, & salute aberrarunt omnes illi, qui pro Divino cultu in totâ Europâ, & reliquo orbe Christiano tot templa, tot cœnobia, tot Religionis Christianæ monumenta per duodecim secula summa pietate, ac studio erexerunt; qui sua bona, ac se ipsos totâ vitâ Divino obsequio manciparunt? Perierunt ergo quotquot eo tempore vixerunt viri sanctitate, ac miraculis toto orbe celebrati, Benedictus, Bernardus, Dominicus, Franciscus, aliique Sancti innumeri, quorum virtus & vita tot cœlestibus prodigiis probata fuit? Perierunt tot Martyrum millia, qui pro tuenda Religione Romana contrà Tyrannos decertarunt, suum sanguinem, ac vitam profuderunt, nisi fortè aliquos Invicibilis ignorantia excusaverit?

Quòd si dicant, hæc nullo modo admittenda esse, ac potuisse semper sanctos majores nostros, etiam in Religione Romana salutem consequi, ad majores angustias redigentur hoc pacto. Omnes omninò tam Catholici, quàm sectarii fatentur in Ecclesia Romana posse salutem obtineri: omnes autem Catholici, omni tempore, & uno ore affirmant me in sectâ Lutherana, vel Calviniana, non posse salvari: ergo si volo esse certus, & securus de salute ęterna, debeo eligere Ecclesiam Romanam, in quâ omnes fatentur me posse salvari, non verò Lutheranam, aut Calvinisticam, aut aliam, in quâ maxima pars orbis Christiani absolutè negat salutem posse obtineri. Hoc argumento Henricus IV. Galliarum Rex, postquàm apud suos ministros rem

fidei

fidei diligenter examinasset, professus est, se ad Ecclesiam Romanam suisse conversum, uti videre est apud Historiæ Gallicæ Scriptores.

Error Protestantium.

Rationibus resistentes hæretici, prætendunt se in vera Christi esse Ecclesia, cujus veras notas docent esse veram Christi doctrinam, ac legitimum usum Sacramentorum. R. Illæ veræ nec sunt, nec dici possunt Ecclesiæ Christi notæ, quæ non habent conditiones ad veram Ecclesiæ notam prærequisitas: atqui neque vera (ut illi putant) Christi doctrina, neque legitimus, ut jactant, Sacramentorum usus habet conditiones ad veram Ecclesiæ notam prærequisitas. Istæ enim sunt omninò tres, 1. Debent esse propriæ, non communes. 2. Debent esse notiores, & clariores re, quam significant. 3. Debent esse sensibiles, & obviæ, & omni hominum generi atque conditioni accomodatæ: Atqui conditiones hujusmodi non habent vera illa prætensa Christi doctrina, & ille putatus legitimus Sacramentorum usus.

Non habent primam conditionem. Quia nulla fuit unquàm hæreticorum secta, quæ non jactaret se puram habere Christi doctrinam, & ejus Sacramenta: nulla fuit, quæ errorum suorum patrocinium ex Scripturis non repetierit; nulla pariter secta fuit, quæ non contenderit veram esse apud se Ecclesiam: *Singuli quique hæreticorum cœtus se potissimùm Christianos, & suam esse Catholicam Ecclesiam putant*, ait Lactantius lib. 4. Institut. c. 29. Id ipsum, Augustino teste, prætendebant Donatistæ. Porrò, quomodò fieri potest, ut doctrinæ veritas, quam tot diversæ hæreticorum sectæ sibi vindicare præsumunt, & de quâ disputatur, propria esse possit veræ, & unius Christi Ecclesiæ nota? quasi una & vera Christi Ecclesia, intèr tot errorum monstra & portenta subsistere possit. Dignoscenda est ergo fides ex Ecclesia, non minùs quàm Ecclesia ex fide. Ita enim sibi correspondent, ut manifestæ utriusque notiones separari non possint. Quamobrem sola vera fides est, quæ cum Ecclesiæ notis conjuncta reperitur; nempè quam ipsa Ecclesia sic notis manifesta proponit, & in verâ capessenda Religione, via auctoritatis præcedere debet, quam deindè subsequitur via discussionis, & examinis doctrinæ. Undè meritò dixit Augustinus lib. de quantitate animæ cap. 7. *Auctoritate credere magnum compendium est, & nullus labor.* Et S. Hieronymus Dialogo adversùs Luciferianos in fine: *Poteram* (inquit refellens Luciferianos) *omnes propositionum rivulos uno Ecclesiæ sole siccare.* Et idem August. lib. contrà epistolam fundamenti cap. 5. *Ego* (inquit) *Evangelio non crederem, nisi me Catholicæ Ecclesiæ commoveret auctoritas.*

Secundò, non habent tum veritas doctrinæ, tum legitimus Sacramentorum usus secundam conditionem necessariam ad veram Ecclesiæ Christi notam. Nam si tam obscurum sit, imò magis, dignoscere quænam sit pura Christi doctrina, quænam pura ejus Sacramenta, quàm quæ sit vera ejus Ecclesia, utique dici non potest hæc duo notiora esse, ac clariora ipsâmet Ecclesiâ: atqui tam obscurum est, imò longè magis, dignoscere quæ sit pura Christi doctrina, & quæ sit vera Ecclesia; ut enim certò cognoscatur quæ vera sit Christi doctrina, tria certò constare debent. 1. Verbum Dei, in quo illa doctrina continetur, esse re ipsa Verbum Dei. 2. Versiones librorum, in quibus legitur hoc Verbum Dei, esse fidelissimas; & ipsos fontes ab omni errore, saltem fundamentali esse liberos. 3. Quinam sit sensus illius Verbi, quæ sit legitima interpretatio: Atqui difficile admodùm & arduum est, ne dicam impossibile, hæc omnia ab uno quoque privato dignosci, & explorari, cujus prorsus incapaces sunt rustici, plebeii, & illiterati: Quin & literati ipsi ac docti de hisce tribus, graves habent inter se concer-

tationes, quæ privatorum judicio, ac auctoritate finiri, ac terminari nunquam possunt. Certum est quòd non illos omnes Scripturę libros, tamquàm canonicos agnoscit Lutherus, quos tamen Calvinus admittit. V.G. Epistolam ad Hebręos, Epistolam S. Jacobi, Apocalypsim. Non minùs etiam discordes sunt circà sensum, & interpretationem Scripturę. Lutherus in istis Christi verbis: *Hoc est corpus meum*, deprehendit realem, ac substantialē Corporis Christi in Eucharistiâ præsentiam; Calvinus è contrà realem absentiam, & figuratam dumtaxat prę̄sentiam. Quis litem intèr ipsos componet? Nemo certè, nisi judicem Ecclesiam audire voluerint. Ergo vera doctrina ex Ecclesia, magis quàm Ecclesia ex verâ doctrinâ dignoscenda est.

Tertiò denique, nec postrema conditio ad veram & propriam Ecclesiæ notam requisita, convenit veræ Christi doctrinæ: quippè sensibilis non est, nec obvia, nec omni hominum generi, atque conditioni accomodata. Tum quia simplices, rustici, illiterati, plebeii prorsùs incapaces sunt discussionis, seu examinis doctrinæ; tenentur tamen illi, si salvi esse velint, veram Christi Ecclesiam agnoscere, & ad eam se se recipere. Tum quia vera Christi doctrina cognosci non potest solo lumine naturali, & per cognitionem ortam à sensibus; quia tanta est mysteriorum ejus sublimitas, ut omnem humanæ rationis captum longè superet. Ergo Christi doctrina (quæ omnia eodem modo convincunt de legitimo, ut ajunt, Sacramentorum usu) non sunt notę veræ Ecclesiæ. Ergo vera fides ex Ecclesia, non autem vera Ecclesia ex somniatâ illorum fide dignoscenda est.

IV. PSATYRIANI, ex infelici Arianæ hæresis radice progeniti, circà medium seculi quarti impiè blasphemabant, prout refert Theodoretus hęr. fab. lib.4.

Idem esse in Deo gignere, atq; creare. R. Quia creatio non potest fieri nisi in tempore; & si idem esset in Deo gignere, atque creare, Filius æterni Patris non esset coæternus Patri. Tum quia, ut ait Joannes, omnia per Verbum, scilicèt Filium Patris facta sunt, ergo Verbum per quod creata sunt omnia, non potuit esse creatum: ergo idem non est in Deo gignere, atque creare. Quod argumentum egregiè promovet S. Augustinus contrà Arium, Tract.4. in Joan. Tum quia creare, est aliquid ex nihilo de novo producere: gignere, est sibi simile in naturâ producere: sed solus Filius est similis Patri; ergo productio Verbi in Divinis non est creatio, sed generatio.

PSALLIANI, iidem sunt ac Messaliani, quasi sedulò, ac continuò orantes, Psalliani dicti.

PSELLUS (de quo mentionem facit Coccius) vixit circà medium seculi undecimi. Dixit Angelos esse corporeos. XI.

R. Ex Scrip. *Qui facit Angelos suos spiritus*. Tum quia si Angeli essent corporei, non essent rationales, & purè intellectivi; nam intelligerent discurrendo, & deducendo ex notitiis à sensibus acceptis; alioquin quid prodessent corpora eorum, si intelligendi facultati non inservirent, sicut nobis inserviunt? Undè nulla esset discretio inter homines, & Angelos, quam discretionem sæpè docent sacræ Paginæ. Animadvertendum tamen, non esse hæreticum asserere, Angelos habere corpora, licèt alterius rationis à nostris, subtilissima, & indissolubilia. Quà de re vide Ferdinand. Vellosillum in suis advertentiis ad SS. PP., scilicèt ad S. Gregor. quæst.13. & ad S. August. in 1. tom. quęsit.3. & in 4. tom. quæsit.6. Tamen communis jam Theologorum sententia, & Ecclesiæ sensus est, Angelos esse substantias simplices, spirituales, à quo sensu nemo sinè gravi nota temeritatis, & erroris potest modò discedere. Vide D.Thom. 1. p. qu.50. & 51. Melchiorem Canum De locis Theolog. lib.8.

PSEUDO-IRENICI. Vide *Pacificatores*.

XVI. PSEUDO-ECCLESIASTÆ, etiam dicti Pſeudo-Euangelici. Quidam Proteſtantes Zuingliani vocantur à Reſcio, Pſeudo-Eccleſiaſtæ, & à Sandero, Pſeudo-Euangelici.

Dicebant, Eccleſiam eſſe inviſibilem, ſoli Deo cognitam: poſtmodùm mutatâ ſententiâ, ut moris eſt, pro levitate, & volubilitate hæreticorum, dixerunt, Eccleſiam eſſe quidem in ſe viſibilem, ſed aliquandò ita obſcurari, ut penitùs interiiſſe videatur. R. verbo *Inviſibiles Proteſtantes*.

XVII. PSEUDO MICHAEL THURINGUS. Sub initium anni 1614. in Urbe Laugenſalts, Provinciæ Thuringiæ, Saxoniæ Duci ſubditæ, quidam Juvenis, ſcholæ Laugenſaltſenſis, Rectoris filius, Ezechielis Medenſis nomen ſibi aſſumens, puellamque, quæ *Barbara* vocabatur, mutato nomine, Mariam de Meden appellans, ſibi conſociatam, unâ cum aliis ſequentia deliramenta promulgavit, & pertinaciter propugnavit.

1. Se eſſe magnum illum Principem Michaelem, aliàs Verbum Dei nuncupatum.

2. Non unum dumtaxat eſſe Verbum Dei, ſcilicèt eſſentiale, æternum, & vivum, quod eſt Chriſtus Jeſus, ſed alterum prætereà verbum vocale, ſcriptum & prædicatum, idque nullius momenti.

3. Suam, ſuorumque doctrinam ſibi in ſomno tradi occulta revelatione à Spiritu ſancto, qui eam ipſi aperuit.

4. Se ipſos legem Dei perfectè adimplere, eique in omnibus ſatisfacere.

5. Miniſterii verbi officium non eſſe à Deo, quando per homines peccatores exercetur.

6. Baptiſmum à Lutheranis adminiſtrari ſolitum, eſſe veneficium, cum verum Baptiſma per ſpiritum Dei perfici debeat.

7. Filios ſuos naturâ ſanctos eſſe, & eam ob rem Baptiſmo minimè egere, quòd ab ipſis, qui peccati omnis expertes eſſent, progeniti ſint.

8. Cœnam in Lutheranis Eccleſiis fieri ſolitam, non eſſe veram cœnam, ſed veneficium, veram autem cœnã eſſe eam, de quâ in Apoc. 3. 20. *Ecce ſto ad oſtium & pulſo, ſi quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, & cœnabo cum illo.*

9. Eccleſiam Chriſtianam debere in terris eſſe ſanctam, & culpæ immunem.

10. Chriſtum in ſe perſonaliter, atque eſſentialiter exiſtere, ſeque, quòd eſſet magnus Princeps Michael, ſuo in corpore eandem carnem gerere, quam Chriſtus in Mariæ Virginis utero ſumpſerat, & in quâ paſſionem tulerat; eâque ratione quæcumque ipſi facerent, Chriſtum unâ cum ipſis facere, ac ſe propterea abſque peccato eſſe.

11. Se perſonalis hujus cohabitationis virtute eſſe immortales.

12. Nullam eſſe reſurrectionem mortuorum, nullam vitam æternam, ſibi quidem ſemel moriendum eſſe, Chriſtum verò ipſis pollicitum fore, ut in ſuis veris corporibus vitæ æternæ gaudio perfectè fruantur: quæ mera eſſe figmenta & deliria, nemo rationis compos non videt.

PSEUDO-APOSTOLICI. De his hæreticis actum verbo *Apoſtolici* ex tertiâ ſpecie, qui enim ſibi falsò Apoſtolicorum nomen aſſumpſerant, à Catholicis meritò Pſeudo-Apoſtolici ſunt dicti. Præter errores verbo *Apoſtolici* recenſitos, adhuc ſequentes effutiebant inſanias, nempè, ſoli Chriſto ſe, ſuoſque ſubjectos eſſe; nec Papam, aut alium habere in ipſos poteſtatem; totam enim auctoritatem ſpiritualem translatam eſſe in ſectam ipſorum aſſerebant, quòd eadem perfectione viverent, quâ vivebant Apoſtoli. Item, nullum Papam habere poteſtatem abſolvendi à peccatis, niſi ita ſanctus ſit, ut fuit S. Petrus. Omnes Prælatos Eccleſiæ, à tempore S. Silveſtri fuiſſe prævaricatores, & ſeductores; excepto Cœleſtino V. Neminem poſſe ſalvari extrà illorum ſocietatem. Commiſceri XIII.

inter

intèr se carnaliter, quando tentatio subrepit, non esse peccatum. Licere mentiri in omnibus, & juramentum in nullo casu esse licitum, nisi pro defensione articulorum fidei. Mendicabant, & comedebant publicè, tunicâ altâ longo funiculo cincta, pallioque albo superinduti, criniti, nudo capite, ac nudis pedibus incedebant, pœnitentiam prædicantes, ut sub veste hypocrisis sua faciliùs propagare possent figmenta. Ex Spondan. anno 1297.

XVII. Pseudo-Propheta Angliæ, nomen sibi fecit ineunte seculo 17. cumque se omnium Prophetarum spiritu imbutum crederet, illorum sententias identidem, tanquàm suas ad terrendos, docendosque alios usurpabat: multos scripsit libros adversùs hæreticorum duces, eosque plenos sacris comminationibus, quas dicebat esse gladios Verbi Dei.

XVII. Pseudo-Propheta Indiarum. Eò Nebulonis hujus superbia ascendit, ut se Deum terræ, & à Deo cœli missum proclamaret; omnemque suis sectatoribus impunitatem, ac protectionem adversùs Christianos promitteret. Circà initium sæculi decimi septimi debacchavit.

Pseudo-Synodici. Pseudo-Synodus est vocabulum Grecum, compositum ex voce *Pseudo* quæ significat *falsum* (quam Mortierius ait extrà compositionem non inveniri) & voce *Synodus*, quæ idem significat ac *Congregatio* sivè Concilium: Latino usu *Pseudo-Synodus* dicitur Conciliabulum, nomen diminutivum, quasi per spretum sic dictum, quod idem est ac conventiculum: nullamque disparitatem inter vocem Pseudo-Synodum, & conciliabulum censeo intercedere, cum indifferenter assumi ad idem significandum ab omnibus ferè Scriptoribus compererim, quod & ex ipsa vocum ethymologiâ comprobatur. Consessus legitimi, in quibus Episcopi, quos posuit Christus sub suo Vicario Romano Pontifice regere Ecclesiam Dei, in Spiritu sancto congregantur, ut plenariâ potestate sibi à Deo traditâ definiant ad bonum regimen in rebus fidei, morum, & ad Ecclesiasticam disciplinam spectantibus, vocantur *Synodus*, *Concilium*. Illegitimi verò consessus, in quibus Episcopi sinè debita dependentiâ à capite, scilicèt Romano Pontifice conveniunt, vel annuente Christi Vicario convenientes, postmodùm contrà ejusdem ordinationes, & mentem consessus prosequuntur, & decreta promulgant, vocantur *Pseudo-Synodus*, vel *Conciliabulum*, & aliquando *Conventus*. Quicumque sint Ecclesiæ congregatæ consessus, sivè Œcumenici, id est universales, sivè Nationales, sivè Provinciales, ut sint legitimi, debent à Romano Pontifice permitti: Canones verò, qui in Conciliis emanati, à Summo Pontifice approbati promulgantur, in Ecclesiasticâ Republica tantæ sunt auctoritatis, ut quisquis contrà eosdem aliquid docere præsumpserit, statìm tanquàm degener filius, qui sub lege matris Ecclesiæ esse recusat, cum suâ doctrinâ reprobetur. Hinc est, quòd ad discernendos & convincendos hæreticos, auctoritate sacræ Scripturæ, & Canonum, tanquàm lapide lydio, semper Ecclesia uti consuevit. Hinc etiam oritur, quòd cum satis compertum habeant hæretici, nullum posse dogma in materia Religionis subsistere, quod auctoritate sacræ Scripturæ, vel sanctorum Canonum non validetur, ut suos valeant tutari errores, etiam ad sacræ Scripturæ testimonia, sed perperam ab ipsis accepta, & intellecta, effugium habeant; sicut etiam ad aliquos Canones, qui tamen cum à legitimis Conciliis promulgati non fuerint, nullius consequenter in eorum causâ possunt esse subsidii. Ut autem qui disputationem cum hæreticis ineunt, discernere facili negotio valeant, an Canones ab hæreticis in suorum defensionem errorum assumpti, à legitimis Conciliis sint promulgati, ideò opportunum duxi in hoc opere potiorum conciliabulorum seriem contexere, quam hactenùs, quod sciam, à nemine vidi

brevi

brevi & chronologico ordine, ſicut infrà, copioſè collectam. Quod neceſſarium duxi, maximè cum de aliquibus Conciliis oriatur quæſtio, an inter legitima, vel illegitima ſint reponenda, & conſequenter, an eorundem Canones habere valeant vim legis Eccleſiaſticæ. Hujuſmodi ſunt Canones numero tres ſuprà centum, à Synodo Quiniſextâ nuncupata, ſed meliùs *erratico* conciliabulo dictâ, promulgati, tanquàm ſuppletivi quintę & ſextæ Synodi (*vide infrà in conciliabulo de quo agitur ſub anno 692.*) Licèt præfatos Canones numero 103. plures mordicùs ſuſtinere voluerint fuiſſe ab univerſali Eccleſia receptos, & à diverſis Pontificibus confirmatos, contrarium tamen evidenter evincitur ex actibus Sergii Papæ, Joannis VII., & Conſtantini Pontificum, ſicut perhibet Anaſtaſius Bibliothecarius: quare cum hujuſmodi Canones non à Concilio Generali, ut contendunt hæretici, ſed à Conciliabulo erratico, Quiniſexto dicto, editi proferuntur, tanquàm illegitimi fœtus ſpurii Concilii, ſunt reiiciendi. Nec obſtat quòd aliquando Summi Pontifices, veluti Gregorius II., & Hadrianus, aliquos ex prę̨fatis Canonibus Synodi Quiniſextę citaverint, ad probandum de facto præfatos Canones fuiſſe ab Eccleſiâ receptos: ſiquidem id egerunt, ut ſuis ipſorum gladiis hæreticos jugularent: cum enim Græci Iconoclaſtæ contrà cultum ſacrarum Imaginum inveherentur, Summi Pontifices, ut eos ad ſanam mentem reducerent, contrà Iconoclaſtas citarunt Canonem octogeſimum tertium Synodi Quiniſextæ, in quo decernebatur, Imaginem Salvatoris pingendam ſub formà hominis, quod præſtiterunt, ut faciliùs, ſicut ſuprà dictum eſt, hæreticos convincerent: non verò ut præfata citatione Canones Synodi Quiniſextę ſuâ auctoritate, tanquàm ab Eccleſiâ receptos declararent; quemadmodùm & Paulus Apoſtolus, ut Ethnicos confunderet, aliquando etiam Ethnicorum teſtimoniis uſus eſt. Hæreticorum auctoritatibus contrà hæreticos uti licere, Gelaſius Pontifex docuit, & quotidiana Eccleſiæ conſuetudine eſt approbatum.

Cum verò oppoſita juxtà ſe poſita, meliùs fiant perſpecta, ad Conciliabulorum naturam clariùs diſcernendam, de Conciliorum legitimorum qualitatibus opportunum erit, occaſione arreptâ, breviter hic diſſerere, ut faciliùs ſit illegitima à legitimis ſegregare. Cauſę potiſſimæ, ob quas Concilia celebrantur, ſunt quatuor. Prima eſt hæreſis pullulans, de quâ nunquàm judicium fuit latum; cum enim, ait S. Bernardus Epiſt. 189. ad Innocentium *Epiſcoporum ſit miniſterii de dogmatibus judicare*, ideò ad Concilium convocantur Epiſcopi. Secunda, eſt ſchiſma, ad quod reprimendum, nullum validius remedium, quàm celebratio Conciliorum. Tertia, eſt reſiſtentia hoſtibus Eccleſiæ. Quarta, eſt reformatio abuſuum, quotidie in Eccleſia, ſparſo diaboli ſemine pullulantium; ad hoc enim videmus cuncta penè Concilia, plures Canones ſanxiſſe. Porrò nullis hiſce de cauſis, ſaltem ſubſiſtentibus, licèt fortè apparentibus, congregata fuerunt Conciliabula, in quibus patet eorundem indictores, non niſi ad proprium commodum, & privatum intereſſe reſpexiſſe. Quamvis autem propter ſuprà recenſitas cauſas, conſtet utiliſſima eſſe Concilia, non tamen dici poſſunt ſimpliciter neceſſaria, vel ad judicandum in rebus fidei, aut ad extirpandas hæreſes, ſivè ad reformandos mores: hoc enim poteſt per ſe prę̨ſtare Summus Pontifex, qui omnium controverſiarum in cauſa Eccleſię eſt Judex ſupremus, à Chriſto conſtitutus: quod expreſsè aſſerit S. Bernardus Ep. 189. *Verùm tu, ò ſucceſſor Petri, judicabis an debeat habere refugium ad Sedem Petri, qui Petri fidem impugnat. Tu providebis quomodò liberes ſponſam à labiis iniquis. Suſcitavit Deus furorem ſchiſmaticorum tuo tempore, ut tuo opere contererentur.* Nihilominus ma-

gnæ

gnæ utilitatis eſt, Epiſcopos congregari; quia in unam ſententiam, etiam verbis cum Romano Pontifice convenientes, oſtenditur eſſe omnium Paſtorum cor unum, & animam unam in Domino; atque ad propria revertentes, eaſdem veritates, eodem modo omnes ubique docent.

Cum autem ſolius ſit Romani Pontificis Concilia congregare œcumenica, & ipſo permittente indicere Nationalia, vel Provincilia: hinc etiam facilè erit Concilia à Conciliabulis ſecernere. *Plenitudo ſiquidem poteſtatis ſuper univerſas orbis Eccleſias, ſingulari prærogativâ Apoſtolicæ Sedi donata eſt. Poteſt, ſi utile judicaverit, à finibus terræ ſublimes quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas evocare, & cogere ad ſuam præſentiam, non ſemel aut bis, ſed quoties expedire videbit. S. Ber. Ep.* 131. Ex quo Doctoris Melliflui ſenſu, ſatis evincitur, ſolum Pontificem poſſe Concilia congregare: quod aſſeruit Marcellus Papa epiſt. 1. ad Epiſcopos Antiochenſes, ubi ait. *Apoſtolos, eorumque ſucceſſores inſpirante Domino conſtituiſſe, ut nulla Synodus fieret, præter Sedis Apoſtolicæ auctoritatem*. Hinc ſequitur illegitima eſſe quæcumque Concilia, quæ præter Sedis Apoſtolicæ auctoritatem congregantur; quam veritatem novit Valentinianus Imperator, qui cum rogaretur ab Epiſcopis (*Ex Sozomeno*) ut permitteret eis celebrare Concilium, reſpondit: *Mihi, qui ſum in ſorte plebis, fas non eſt talia curioſiùs perſcrutari. Sacerdotes, quibus iſta curæ ſunt, quocumque loco conveniant.* Scimus quòd Theodorico Regi, dicenti ſe in cauſa Symmachi Synodum convocaſſe, reſponderunt Epiſcopi in Concilio Romano quarto, *à Papa, non à Rege convocandum eſt Concilium*. Nec voluerunt Epiſcopi Regi acquieſcere, dicenti, ſe conſenſu Pontificis Synodum congregaſſe, donec per Pontificias literas de ejus mente certiores efficerentur. Conciliabulum ergo eſt, non Concilium, quæcumque Epiſcoporum congregatio, ſinè conſenſu Pontificis facta. Verum quidem eſt, quòd Imperator & Reges, hortante Pontifice, ſuam interponunt auctoritatem, ut citiùs Concilia congregentur; in quo ſenſu ſcripſerunt Ruffinus, Conſtantinum congregaſſe Concilium Nicænum: Theodoretus, Theodoſium ſeniorem, Conſtantinopolitanum primum: Theodoſium juniorem, primum Epheſinum.

Quia verò ſoli Epiſcopi habent in Conciliis ſuffragium deciſivum: conſtat Conciliabula fuiſſe, non Concilia, omnes conſeſſus, in quibus aut laici præſederunt, aut deciſivum ſibi arrogarunt ſuffragium: ex quo patet, quàm impudenter Lutherus & Calvinus, etiam Laicis auctoritatem ſuffragii in Conciliis competere aſſerant: *Epiſcoporum eſt miniſterii de dogmatibus judicare. S. Ber. ep.* 189. Undè *Actorum* 15. legitur. *Viſum eſt Spiritui Sancto, & nobis*. Proindè falſum eſt, licere unicuique, ut aſſerunt præfati hæretici, decreta Concilii examinare, & recipere, vel non recipere, prout ſibi placuerit, reclamante Scriptura, *Deuteron.* 17. *Qui autem ſuperbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio morietur homo ille. Et Matth.* 18. *Si Eccleſiam non audierit: ſit ſibi tanquam Ethnicus, & publicanus*. Neque probat laicos poſſe in Conciliis habere ſuffragium, quòd legitur in Actibus Apoſt. 15. *Convenerunt Apoſtoli & ſeniores videre de verbo hoc*. Et infra. *Tunc placuit Apoſtolis, & ſenioribus cum omni Eccleſia*. Nam in illo Apoſtolorum Concilio, laici interfuerunt, non vocati ad dicendum ſuffragium, ſed ſimpliciter potuerunt adeſſe, tanquam auditores: legitur enim. *Tacuit autem omnis multitudo: & audiebant Paulū & Barnabam ... Tunc placuit Apoſtolis*. Undè conſtat ſolos Apoſtolos fuiſſe judices. Quòd autem legitur. *Placuit Apoſtolis & ſenioribus cū omni Eccleſia*: ſenſus eſt, quòd omnes adſtantes libenter ſe ſubmiſerunt placito Apoſtolorum; ſicut & nunc quæ in Conciliis decernuntur, placent

cent Ecclesiæ, atque ejus nomine recte enunciabuntur.

Constat etiam contrà Novatores, illegitimum esse Concilium Generale, quandocumque huic non præsidet Pontifex, vel per se, vel per suos Legatos: illius enim est præsidere, qui omnes in Ecclesiâ dignitate antecellit: hic est Romanus Pontifex: *Qui parem super terram non habet* S. Ber. lib. 2. de consid. *Cujus curæ ac dispensationi universus orbis submissus est. De consid. lib. 1. cap. 1.* Corpus enim sinè capite monstrum est, aut cadaver; quà propter Petrus in primo Concilio Jerosolymis coacto, intèr omnes præsedit, sicut affirmat S. Hieronymus. Ratio etiam postulat Conciliis præsidere illum, cujus fides non potest sentire defectum; quà propter Concilia à Summo Pontifice confirmata, nulli posse errori esse obnoxia nec in fide, nec in moribus, tenet fides Catholica; probat ipsa experientia, quæ docet nullum Concilium, Sedis Apostolicæ permissu coactum, Summi Pontificis auctoritate confirmatum, nunquàm in suis sanctionibus fidem, aut mores concernentibus, defecisse: ubi è converso, confessus sinè Pontificis auctoritate coactos, ut plurimùm in fide, & moribus aberrasse, comprobant Ecclesiasticæ historiæ. Quòd verò Concilia à Summo Pontifice approbata errare nequeant, meritò roborandum est ex eo, quòd unicuique Fidelium præcipit Dominus. *Facies quodcumque dixerint qui præsunt loco, quem elegerit Dominus, & sequeris sententiam eorum. Deuter. 17.*

Videtur tamen ex dictis oriri dubium, an Papa sit suprà Concilium, vel Concilium sit suprà Papam; evincitur tamen in favorem primæ partis; nam cum certum sit, Papam esse à Christo constitutum suprà universam Ecclesiam, etiam est consectaneum, Papam absolutè esse debere suprà Concilium. Neque aliquid in contrarium evincit distinctio de Ecclesia dispersa, & congregata, quà mediante, aliqui concedentes Pontificem esse super universam Ecclesiam dispersam, negant tamen esse suprà Ecclesiam congregatam, & consequenter suprà Concilium. Nam Ecclesia sivè dispersa, sivè congregata, semper est ovile Christi, & pastor semper est suprà ovile; consequenter Pontifex, qui est pastor Ecclesiæ, semper esse debet suprà Ecclesiam, sivè dispersam, sivè congregatam: ceterùm, si Ecclesia congregata esset suprà Pontificem, ovile esset suprà pastorem; & pastor transiret in ovem, oves autem transirent in pastorem, quod patet quàm sit erroneum dicere. Nec videtur instantiam pati posse replicam; nam vel Ecclesia in Concilio collecta est ovile, vel pastor; si ovile, semper erit sub potestate pastoris: si pastor, recurrit argumentum. Præter quam quòd, Christus nunquam dixit Ecclesiæ congregatæ, sed Petro: *Pasce oves meas*. Insuper Ecclesia congregata in Concilio habet supra se Christum, ergo habet supra se Pontificem, qui est Vicarius Christi: quis enim congregato Concilio deposuit Pontificem à suo Vicariatu? Adde, quòd Ecclesia congregata est unum corpus visibile, ergo debet habere suum caput visibile, sinè quo esset corpus acephalum. Tum quia Ecclesiæ seorsim sumptæ, & reduplicativè ut tales consideratæ, non sunt corpus, sed membra, & solùm collectivè acceptæ sunt corpus, ergo Ecclesia collectivè accepta, sivè in Concilio congregata debet habere suum caput. Demum, si non interveniente auctoritate Pontificis, non subsistit Concilium; est autem validum, si Papa confirmat gesta Concilii, consequens est, ut Papa sit supra Concilium. His delibatis, ut faciliùs possit lector discernere inter Concilia, & Conciliabula, postremorum collectionem subnectimus, cum priorum amplam notitiam exhibeant Binius, Arduinus, Labbe, & plures alii, qui summo labore, & multiplici eruditione eadem collegerunt.

Zephyrini PP. anno XIII. Anto- 214

nı̄i Caracallę Imperatoris III. Agrippinus Episcopus Carthaginensis, ibidem Conciliabulum habuit, in quo decrevit rebaptizandos hæreticos, qui ad fidem Catholicam accedebant. Ex S. Cypr. Ep. 71. & 72.

217 Zephyrini Papę anno XVI. Antonini Caracallę VI. administrantibus Consulatum Æmilio, & Anicio, Agrippinus pro eadem causâ, de qua supra, Episcoporum Asiæ, & Numidiæ novam collegit Pseudo-Synodum. Ex Bar. anno 217.

303 Marcellini Papæ VIII. Diocletiani Imper. XX. Cirtæ in Numidia conveniunt Episcopi pro electione successoris, in locum defuncti Antistitis, ubi pariter cognita est causa Traditorum Episcoporum, qui à Numidię Primate, in Concilio Pręside, ad sua privata commoda respiciente, non modò absolvuntur, sed sinè debitâ, juxta sacros Canones pœnitentiâ, in communionem recipiuntur. Recitat acta hujus Pseudo-Synodi Optatus lib. 1. contra *Parmen.*

306 Marcelli Papæ III. Constantini I. congregantur Donatistę Episcopi, numero 70. ad Conciliabulum Carthagine celebrandum, contra Cęcilianum Episcopum Carthaginensem, qui disciplinæ Ecclesiasticæ zelantissimus, contra se concitaverat Lucillam ęquè factiosissimam, ac ditissimam fœminam, quam Cęcilianus ipse, utpotè Christianæ religioni, quam profitebatur, minùs addictam redarguerat: ex quo irâ excandescens Lucilla, schisma excitavit, & Cęcilianum, licèt absentem, in hoc conciliabulo exauctorari curavit. S. Aug. contrà Cresc.

309 Eusebii Papæ I. Constantini IV. Ab Episcopis schismaticis in Africa, junctis Traditoribus, pertractis Numidiæ Episcopis, sollicitatis Mauritanis, collectum est Concilium ducentorum septuaginta Episcoporum, qui in favorem Traditorum, contra stabilita decreta Ecclesiastica, in hac causâ jam emanata, promulgarunt sententiam. S. Aug. Ep. 48. ad Vinc.

Silvestri anno XIII. Constantini XXI. Ariani Episcopi Cesareæ 316
Synodum instituunt contra Athanasium, ad quam renuit, quamvis vocatus Athanasius accedere, quippè qui noverat esse congregationem malignantium; quapropter furiosa Synodus re infectâ est dissoluta. *Ex Labbe Tom. 2.*

Silvestri XXII. Constantini 335
XXX. Mareotide Ægypti civitate, Theognis Nicęę Episcopus, unâ cum aliis Arianæ factionis, conventiculum habuit, in quo Ischirionem S. Athanasii accusatorem, Mareotidis Episcopum elegit, & obiecta crimina contra absentem Athanasium, tanquam certa recepit. *Labbe Tom. 2.*

Silvestri XXII. Constantini 335
XXX. Eusebius Nicomediensis Antiochiam se confert, & Synodum instituit contra Divinum Symbolum, & B. Eusthatium, crimina falsa illi obiiciens, eumque deponens. *Labbe Tom. 2.*

Silvestri XXII. Constantini 335
XXX. Ab Eusebianis Episcopis adversùs Athanasium, Tyri in Phænicia habitum est conciliabulum, conspirantibus unâ cum Eusebianis, Meletianis, & Colutianis, præsidente conciliabulo Dionysio Comite, jussu Imperatoris militibus stipato, quibus Episcopos in Synodo congregatos cinxit, quos numero 60. fuisse testatur Socrates. Missus quoque fuit ad conciliabulum Archelaus Comes, qui unâ cum Dionysio Synodo pręsideret. Vocatus ad Synodum Athanasius, adesse distulit, quia noverat esse concilium malignantium. Sed post plures menses, tandem accessit, unâ cum 47. Episcopis Ægyptiis, ne adversariis ulteriorem ansam præberet in ipsum insultandi. Productæ in hac Synodo plures in Athanasium accusationes de Calice fracto, de muliercula violata, de Arsenio mutilato, à quibus facilè Athanasius innocens se expedivit. Nihilominus tanquam reus damnatur, & deponitur. Hujus conciliabuli acta referunt Sozomenus & alii.

Sil-

335 Silvestri Pontificis XXII. Constantini Imperatoris XXX. Episcopi, qui ad conciliabulum Tyri convenerant, Jerosolymam ex Imperatoris jussu properarunt, ad dedicandam insignem Basilicam *Martyrium* dictam: qua occasione Episcopi congregati, omnes ferè sectâ Eusebiani concilium in Encęniis celebrarunt, quod valdè commendat Eusebius, Nicęno Concilio fermè adęquans. Sed potiori jure Athanasius exordium Synodorum Arianorum illud nominat, in quo sublato à fidei Symbolo, verbo *Consubstantialis*, Arius & Ariani fuere recepti, quod narrat ipse Athanasius.

336 Marci Papæ I. Constantini XXXI. Convocantur Constantinopoli proximi Episcopi Arii, & Eusebii sectatores, qui Marcellum Ancyræ in Galatia Episcopum, in exilium pellunt, Episcopatu abdicant, eo quòd Marcellus, utpotè Orthodoxus, utrosque tam Arianos scilicet, quàm Eusebianos semper oppugnaverit. Calumniæ contra Marcellum ab hæreticis contextæ, ex Synodo Sardicensi, quæ hanc causam diligenter examinavit, colliguntur, sicut & earundem insubsistentia.

337 Julii Papæ I. Constantini ultimo. Episcopi, qui Mareotide convenerant, Bizantium proficiscentes, ibidem Athanasium inveniunt, qui de illatis sibi iniuriis, sciscitabatur ab Imperatore justitiam: sed obstavit Eusebius, qui iterum Imperatori quatuor calumniatores contra D. Athanasium exhibuit, petens, ut Constantinopoli synodicè examinarentur; & facto hæreticorum consessu, Athanasius, licèt innocens, Treviros Galliæ in exilium pellitur, quam pœnam alii quoque Episcopi Athanasio adhęrentes subiere. Ex *Labbe Tom.2.*

340 Julii Papæ IV. Constantis IV. Eusebiani convenientes Antiochiæ, insimulantes magnum Eusthatium, Episcopum verè Orthodoxum Sabellianismi, deque aliis falsis criminationibus accusantes, à sua Sede expulerunt, & exilii pęna ab Imperatore mulctari curarunt, quę gesta narrat *Theodoretus*.

Julii Papæ V. Constantis V. convocati fuerunt Antiochiæ ad Encęnia, Episcopi numero ferè nonaginta, ex quibus 36. Ariani, quorum numerus, licèt Orthodoxis inferior, nihilominus favore Principum prævaluit contra Catholicos: quapropter in hoc conciliabulo, solis Arianorum suffragiis abdicatus fuit Athanasius. Non adfuit in hoc conciliabulo per suos Legatos Romanus Pontifex, qui proindè in suis literis testatur, à solis 36. Arianis Episcopis, reluctantibus Orthodoxis, totam machinam in favorem Arii, adversùs Athanasium fuisse conflatam. De hac Synodo scribunt *Socrates*, *Hilarius*, *Sozomenus*, apud quos fusiùs, quæ acta sint videri possunt. 341

Julii Papæ VIII. Constantis VIII. Antiochię ab Arianis aliud conciliabulum habitum est, in quo Ariani novam fidei formam, cęteris prolixiorem promulgarunt, ut se ab Ariana hęresi apud Catholicos alienos esse ostenderent. Sed præfata fidei formula ab Occidentalibus non fuit recepta, quippè qui detexerunt, diversis quidem, & prolixioribus verbis, sed eâdem perfidia, Arianam hæresim in contexta formula profiteri. Ex *Bar.* 344

Julii Papæ XI. Constantis XI. Episcopi Ariani Sardicâ, ubi damnati fuerant regressi, Philippopoli in Thraciâ convenientes, temerè usurparunt nomen Concilii Sardicensis, & factâ fidei formulâ, hæresim Arii continente, hanc fuisse fidem, quam in Concilio Sardicensi professi sunt Patres Orthodoxi, impudenti calumnia, sub Imperatoris favore publicarunt: renovatisque antiquis decretis, quę impietas Ariana contra Athanasium jam alibi congregata promulgaverat, primi omnium in hoc conciliabulo ausi sunt excommunicare Romanum Pontificem. Ut autem Ariani Philippopoli congregati, faciliùs insinuarent fidelibus suam fidei formulam, & il- 347

lam eandem esse, quam Sardicenses Patres amplexati sunt, probarent, atque etiam, ut ab hæresi Ariana se alienos esse simularent, in Epistola Synodica, ab ipsis perperam promulgata, sub nomine Patrum Sardicensium, dolosè positiones quasdam Arii damnaverunt: & hinc factum est, ut ex tunc Semiarianorum surculus ab Ariana hæresi dimanaret. Ex Socr. lib. 2. cap. 16.

348 Julii Papæ XII. Constantis Imper. XII. Stephanus, impius Antiochiæ Episcopus, hæreticorum consessum, calumniis redundantem collegit. *Labbe Tom.2.*

350 Julii XIV. Constantii II. Athanasio, & Paulo honorificè ad sua ovilia proficiscentibus, impietatis antesignani Synodum Jerosolymis collegerunt, Maximum Orthodoxum abiicientes, & Cyrillum Arianum substituentes. Ex *Labbe Tom. 2.*

353 Liberii Papę II. Constantii XVII. Convenerunt Arelate Episcopi, præsente ipso Imperatore Constantio, ut in damnationem Athanasii subscriberent; in quo Concilio Apostolicæ Sedis Legati miserè prævaricarunt, nam graves contumelias passi ab Imperatore, eo quòd ejus sensui contra Athanasium non acquiescerent, tandem contumeliis victi, & miserè cędentes, promiserunt se ab Athanasii communione abstinere. Episcopi verò, qui contrà Athanasium subscribere viriliter recusarunt, inter quos fuerunt Paulinus Trevirensis Episcopus, & Lucius Annęus Moguntinus, in Phrygiam sunt relegati; quæ verò post hæc in hoc conciliabulo sancita fuere ab Arianis, describit *Severus*.

355 Liberii IV. Constantii XIX. Convenerunt Mediolani plusquàm 300. Episcopi Occidentales, cum aliquibus Orientalibus, Pręside ipso Imperatore, Arianorum fautore. Statim ac in Ecclesiâ congregati fuerunt, petierunt Episcopi Orthodoxi, ut omnes fidei Nicęnę subscriberent, quod renuentes Ariani peragere, Concilium conversum est in clamorem; & timentes Ariani plebem, fidei Catholicæ addictissimam, ab Ecclesiâ in Palatium se receperunt, ibique Epistolam sub Imperatoris nomine, omni pravitate refertam censuerunt. Reliqua, quæ in hoc conciliabulo peracta sunt, exponit *Athanasius Epistola ad Solit.* E quamvis hoc conciliabulum Ecclesiastici Concilii nomen pręsetulerit, veriùs tamen tyrannicæ consultationis nomen promeretur; quippè cui præsedit unà cum satellitio Imperator, spirans minarum & cædis in Orthodoxos.

356 Liberii V. Constantii XX. Favente Imperatore, à Saturnino Arelatensi, Arianorum in Galliâ antesignano, celebratum est Bitterense conciliabulum, in quo damnatus fuit Hilarius, & in Phrygiam relegatus. *Ex D. Hieron. in Chron.*

357 Liberii VI. Constantii XXI. Sirmiense Concilium Constantius indixit. Causa hujus indictionis, fuit Arianos à labe hæresis (jam enim communiter hæretici nuncupabantur) purgare, & modum invenire, quo in conspectu orbis, Orthodoxi apparerent; quapropter Ariani ibi congregati, duas fidei formulas conscripserunt, unam contrà Photinum, ut Catholici viderentur, in qua nomen *Substantiæ* adhibuerunt; aliam verò in favorem Arii, in qua *Consubstantialitatis* vocem omninò reticuerunt. Plura de hac Synodo videre est apud *Hilarium & Socratem*.

357 Liberii VI. Constantii XXI. Pertęsi Sirmianæ perfidiæ Orientales Episcopi, in qua Ariani Filium consubstantialem Patri esse negarunt, Sirmio recedentes, in Asiam commigrarunt, atque Ancyrę in Galatiâ convenientes, damnarunt formulam Sirmiensem, restituto in Filio Dei *Substantiæ* nomine. Qui convenerunt Ancyrę, fuerunt Episcopi sectâ Semiariani; proindè contra Arium admisso *Substantię* nomine, vocem nihilominùs *Consubstantialis* reticuerunt: quos proindè Hilarius hortatus est ad recipiendam vocem *Consubstantialis*, sinè quâ nomen quoque *Substan-*

stan-

ſtantiæ periclitari poſſe videbatur.

359 LIBERII Papæ VIII. Conſtantii XXIII. quo Arimini celebrata eſt Synodus, etiam Seleuciȩ congregatum eſt concilium, de quibus breviter, prout noſtri eſt inſtituti, agimus. Indicta quoque fuit jubente Conſtantio Synodus Conſtantinopolitana, de qua ſæpè meminerunt Baſilius Magnus, lib. 1. adversùs Eunomium, & Gregorius Nazianzenus, lugens ingentem cladem ex hujuſmodi ſatanæ conventibus univerſæ Eccleſiæ illatam. Convenerunt itaque ad præſentem Conſtantinopolitanam Synodum, ex proxima Bithyniæ Provincia Epiſcopi numero 50. ſtimulante congreſſum Accaſio, à quo Accacianorum congreſſus præſens eſt nuncupatus: Accitiſque ad Synodum etiam decem Epiſcopis, qui à Seleucienſi conciliabulo miſſi erant Legati ad Imperatorem, celebravit Accacius Conſtantinopolitanum præſens conciliabulum, in quo ex Accacianorum ſententià, ſcripta eſt nova fidei formula, quam novam eſſe aſſerit Socrates, ab hæreticis compactam, poſt Nicȩnum Generale Concilium. In præſenti fidei formula damnatum eſt ſilentio, in perſonis Divinis nomen *Hypoſtaſis*, ſivè *Subſiſtentiæ*, & nomen *Subſtantiȩ* in Filio. Sed illud prætereà ridiculum, & impium factum eſt in hac Synodo, ut duplici fidei formulȩ, Ariminenſi ſcilicèt, & Conſtantinopolitanæ Epiſcopi ſubſcriberent, licèt inter ſe eſſent diverſæ, ſic jubente Imperatore, qui pro libito concilia congregabat & diſſolvebat. Altercationes in hoc malignantium congreſſu ſecutas, iniuſtas damnationes promulgatas, narrant Theodoretus & Sozomenus.

359 LIBERII VIII. Conſtantii XXIII. plures Epiſcopi ad Urbem Niceæ in Thracia traducuntur, ubi ſimpliciores Prȩſules, per fraudem & terrores impulſi ad abiiciendam vocem *Subſtantiæ* & *Conſubſtantialis*, formulam fidei, Sirmianȩ tertiȩ conſonam ediderunt, ſolâ diverſitate, quòd in Sirmianâ Filius dicitur Patri *per omnia ſimilis*; in iſta verò tantùm *ſimilis*. Hicque non erit abs re breviter perſtringere Arianorum lapſus, qui primò reſutantes vocem *Conſubſtantialis*, tanquam exoticam, retinuerunt ſimpliciter nomen *Subſtantiæ*; deindè etiam hoc ablegantes, appoſuere *per omnia ſimilis*; mox ſolam vocem *ſimilis* adhibuerunt: demum vocem *diſſimilis* uſurparunt. Hujus Conciliabuli acta refert Theodoretus.

LIBERII VIII. Conſtantii 359
XXIII. Eodem tempore, quo Arimini celebratur Concilium, conveniunt Imperatoris juſſu Seleuciȩ Epiſcopi 150., partim Accaciani, partim Ariani, alii Semiariani; interfuit huic Synodo S. Hilarius, adeſſe compulſus. Magna contentio orta eſt inter congregatos, quippe qui diverſarum opinionum erant fautores: quapropter ſe invicem damnarunt: & Deo aſſlante, his contentionibus prȩſens eſſe compulſus fuit S. Hilarius, ut fidem Orthodoxam, ſicut viriliter præſtitit, propugnaret. Referunt hujus conciliabuli geſta Theodoretus, Epiphanius, & Socrates. 359

LIBERII VIII. Conſtantii XXIII. mandavit Imperator Tauro Præfecto, ut collectos in unum omnes Epiſcopos, Arimini congregaret; quod & prȩſtitit, miſſis per Illyricum, Italiam, Africam, Hiſpaniam, & Gallias nuntiis, qui Imperatoris hoc de congregando Concilio, voluntatem Epiſcopis ſignificarēt. Supra quadringentos Ariminum conveniſſe, teſtatur Sozomenus, inter quos ſectà Arianos, octoginta. In hoc Concilio fides Nicȩna probata eſt, & iterum damnatus Arianiſmus, unà cum ſuis fautoribus Urſacio & Valente. Publicatà Concilii ſententià coram Vincentio Capuano Epiſcopo, Liberii Papæ Legato, opportunum cenſuere Patres legationem mittere viginti Epiſcoporum ad Imperatorem in Oriente çommorantem, qui eidem ſignificarent, abſolutam jam Synodum Ariminenſem; proinde Patres facultatem expoſcere ad propria remeandi:

ſed ęgrè accipiens Imperator Arianis adhęrens, exploſam fuiſſe à Patribus in Ariminenſi Concilio Arii ſententiam, coegit Legatos Concilii, ut ſupra dictum eſt, numero viginti, Nicęæ cum Arianis Epiſcopis illic congregatis ſe adjungere, & Arianum dogma, contra decretū Concilii Ariminenſis ſubſcribere; quod & imprudenter prętiterunt: quo peracto, dimiſſis Legatis, ut Ariminum reverterentur, mandat Imperator Tauro Præfecto, ut neminem ex Epiſcopis Arimini congregatis abire permittat, donec acta Synodalia, Nicęæ facta ab Arianis, ſubſcriberent, quæ Ariminenſes Legati revertentes deſerebant. Adventarunt interim ex Oriente Legati Ariminenſes, qui miſerè Nicęæ pro Ariano dogmate ſubſcripſerant, vim regiam in ſui defenſionem, ſed fruſtrà cauſantes. Cum verò Epiſcopi Arimini exiſtentes, nec diſcedere permiſſi, plurium incommoditatum tędio eſſent affecti, plures eorum incōmodis victi, dedere ſe adverſariis, & acta Synodalia, ex Nicęa à Legatis delata, juxta pravam Imperatoris mentem ſubſcripſerunt. Tunc eſt, cum totus ingemuit orbis, & ſe Arianum eſſe miratus eſt, quia ſcilicet Patres Arimini exiſtentes, ut incommoda longioris abſentiæ à ſuis reſpectivè diœceſibus effugerent, formulam fidei, ab Arianis in conciliabulo Nicęæ in Thracia dolosè compaginatam, ſubſcripſerunt, qua ſubſcriptione, eſto quòd Arianum dogma profeſſi non ſint, quod imò ſemper ſunt avverſati, nihilominus periculosę formulam fidei admiſerunt, in qua nulla de nomine *Subſtantiæ*, & voce *Conſubſtantialitatis* facta erat mentio: quæ voces, ad omnem antiquam cavillationem fugiendam, omnino ſunt adhibendę, ubi agitur de exprimenda ęqualitate Filii cum Patre: quapropter præfatis vocibus, cum ſancta Nicęna Synodus generalis omnino adhęſerit, & Patres Arimini ſubſcribentes, eaſdem non adhibuerint, anſam dederunt penè univerſo mundo credendi, quòd Arianę impietati conſenſum prębuiſſent. Quidquid autem ſit de ſubſcriptione per vim, dolum, & metum ab Arianis obtenta, & à Patribus Arimini adhuc exiſtentibus, poſt completum legitimum Ariminenſe Concilium facta, nihil inde contra Synodum Ariminenſem deduci poteſt, ad illam improbandam: Peracta enim, & concluſa fuerat Ariminenſis Synodus duodecimo Kalendas Auguſti; cum Patres Legatos ad Imperatorem deſtinarunt, ut ad propria remeandi facultatem obtinerent; qui nihilominus Arimini ad plures menſes, poſt expletum Concilium otiari coacti, quidquid tempore hujus otii compactum, aut ſubſcriptum eſt à Patribus, utique ab ipſis ſubſcriptum non fuit, tanquam ab Epiſcopis in Concilio congregatis. Concilium enim ut ſupra diximus, jam erat abſolutum; ſed ſubſcriptum eſt tanquam ab Epiſcopis in relegatione detentis, per vim, metum, & dolum, ut Imperatoris voluntati adhęrerent compulſis, hyemis ſeveritate, aliarumque pęnalitatum acerbitate fatigatis: quo tempore præfatam ſubſcriptionem contigiſſe deducitur. Quæ igitur peracta ſunt à Patribus poſt completum Concilium Ariminenſe, nempe poſt duodecimo Kalendas Auguſti, nullam prorſus cum Ariminenſi Concilio connexionem habere perhibentur, licèt ab Arianis ſub nomine Ariminenſis Concilii, ſed perperam, colligantur; quæ potiùs ſub nomine Ariminenſis conciliabuli ſunt exprimenda. Ex Bar.

LIBERII Papæ X. Conſtantii XXIV. Ipſo Imperatore Antiochiæ exiſtente, ibidem habita eſt Synodus in cauſa Meletii, ad eundem perperam exauctorandum, & Euzoium ſubſtituendum: qua occaſione Synodus congregata, novam fidei formulam, eandemque omnium deterrimam condidit, in qua vocem *Simile* omninò reprobarunt congregati, & aſſeruerunt Filium Patri non ſolùm ſubſtantiâ, ſed etiam voluntate omninò eſſe diſſimilem; 161

quæ

quæ narrant Socrates & Sozomenus.

365 LIBERII XIV. Valentiniani II. celebrant Semiariani, Lampsaci in Hellesponto Concilium contra Arianos, sed ita, ut licèt Filium similem Patri faterentur, Arianum dogma impugnaturi; nequaquam tamen Consubstantialem Patri profiterentur, ne Confessionem Nicęnam viderentur recipere. Fidei tamen formulam versuti homines ita compegerunt, ut Liberius ipse deceptus, eorum Legatos in communionem receperit. Socrates lib.4. cap.2.

366 LIBERII XV. Valentiniani, & Valentis III. celebratum est in Caira, à 34. Episcopis Asianis, sectâ Macedonianis conciliabulum, in quo rejecto *Consubstantialis* vocabulo, formula fidei Antiochiæ & Seleuciæ edita, approbata fuit. Ex Sozomeno.

366 LIBERII XV. Valentiniani, & Valentis III. Valens, & Ursacius Arianæ hæreseos obstinatissimi defensores, unà cum aliis ejusdem perfidię collegis, Singeduni in Mysia conciliabulum habuere, ut Semiarianos ad se traherent, quod tamen obtinere non valuerunt. Ex Bar.

383 DAMASI XVII. Theodosii IV. convocatam esse ab Imperatore Synodum, referunt Socrates, & Sozomenus, qui Scriptores, cum sectâ fuerint Novatiani, in pluribus quæ referunt, ad disciplinam Ecclesiasticam spectantibus, cautè omninò legendi: plura enim in suæ sectæ laudem cumularunt; quapropter, quæ de hac Synodo Constantinopoli acta referunt, insubsistentia esse comprobantur: quod plures evincunt rationes. Et quidem illegitimum fuisse hoc concilium (quamvis in eo approbata fuerit Consubstantialitas Filii cũ Patre) ex eo patet, quòd in ea Synodo, in quâ fortiores hæresum propugnatores audiendi erant, nępe Demophilus Arianus, Eunomius Eunomianorum coriphęus, Eleusius Macedonianus, Agelius Novatianus, vocati haud quaquam fuerunt à Theodosio Chatolici Episcopi, quorum judicio & prudentia possent causæ adducendæ definiri. Reliqua, quæ in hac Synodo gesta sunt ab Imperatore juxta Agelii Novatiani mentem referunt Socrates, & Sozomenus præcitati.

SIRICII II. Valentini II. Cum Ithacius Episcopus, hæreticorum Priscillianistarum necem procurasset, eaque de causâ plures Episcopi ab Ithacii communione, tanquam sanguinario abstinerent, eundemque condemnarent, protectione Imperatoris fretus Ithacius, Trevirensem Synodum, ab Episcopis suæ factionis congregari curavit; in quo conciliabulo tanquam innocens, à nocentibus absolutionem obtinuit. 386

SIRICII VII. Valentiniani Secundi 15. Angari, sive Ancyræ à Novatianis celebratur concilium, in quo canonem constituunt, declarantes, licere cuilibet, absque dispendio chatolicę veritatis, Pascha celebrare die quâ vellet. Ex Bar. 391

SIRICII X. Theodosii XVI. Maximianistæ conveniunt in concilio Cavernensi propè Carthaginem, numero 53. pro causa, de qua agitur in Concilio Bagajensi. 394

SIRICII IV. Theodosii XVI. iterum congregantur Maximianistæ Cebarsuti, numero 100. circiter, pro eadem causa, de quâ in antecedenti. 394

SIRICII IV. Theodosii XVI. ut refert S. Augustinus contrà Cresconium, celebratum est à Donatistis in Numidia generale Concilium, Bagajense dictum, in quo convenerunt 310. Episcopi, in causa Primiani, & Maximiani: coactum autem fuit hoc conciliabulum ab ipso Primiano Donatista, Carthaginensi Pseudo-episcopo, qui Maximianum ejusdem Civitatis Episcopum electum, licèt absentem damnavit. Acta hujus Synodi, à Concilio Carthaginensi legitimè congregato, irrita declarata fuerunt, & insubsistentia. 394

INNOCENTII II. Arcadii IX. Theophilus Alexandrinus Antistes, cum 36. suæ factionis Episcopis, congregatur Chalcedone, loco ad Quercum dicto, instigante Eudoxia, ad condemnationem contra S. Joannem 403

Chry-

Chryſoſtomum promulgandam. Hæc Palladius.

404 INNOCENTII III. Arcadii IV. Jubente Eudoxia, quæ muliebri furore in Joannem Chryſoſtomum efferuebat, eo quòd S. Epiſcopus ludos ſeculares, ab Eudoxia reſtitutos, jam Conſtantini Magni religione neglectos, non ſinè dedecore Chriſtiani nominis reviviſcentes, improbaret, congregatur Coſtantinopoli conciliabulum Epiſcoporum Orientalium, qui, ut furenti Imperatrici Eudoxiæ adularentur, fictis contra S. Præſulem criminationibus, eundem condemnarunt, conſentiente ad inſtantiam Eudoxiæ, injuſtæ condemnationi Arcadio. Potiſſima ex criminationibus objecta Joanni Chryſoſtomo fuit, quòd contra Canonem Concilii Antiocheni, in Encæniis celebrati anno 341. regreſſus eſſet ad regimen Eccleſiæ, à quo fuerat per Epiſcopos abſolutus. Sed contra Concilium citatum, & ejus Canones, ſtatim ſteterunt Epiſcopi, qui ſanioris erant mentis, in favorem Joannis, aſſerentes nullius eſſe roboris, conciliabuli Antiocheni Canones, utpotè ab Epiſcopis, hæreticali labe contaminatis, conſtitutos: nihilominus prævalente vi & furore, rationi & juſtitiæ, Joannes fuit ab urbe exire compulſus, unà cum ſibi adhærentibus Epiſcopis, numero 40. quæ omnia narrat ipſe Chryſoſtomus, Epiſtola ad Innocentium, & Palladius in vita Chryſoſtomi fuſiùs pertractat.

414 INNOCENTII XIII. Honorii XX. Cum Imperator legem promulgaſſet contra Donatiſtas, per quam infames, hæreditatis incapaces declarabantur, Donatiſtæ Epiſcopi, Carthagine numero 30. congregati, decreverunt Imperiales pœnas, voluntaria morte præveniendas, quod & plures ex iplis præſtiterunt. Hoc advertens Dulcitius, Imperialis legis executor, S. Auguſtinum conſuluit, quid agendum: qui reſpondit: Præſtare, ut per mortem, etiam voluntariam paucorum, plures ſalvarentur. S. Aug. lib. 1. contra Gaudentium.

CŒLESTINI VIII. Theodoſii XXIV. Epheſi actum eſt conciliabulum, à Joanne Patriarcha Antiocheno, qui ægrè ferens Neſtorium amicum ſuum, ab Epheſinis Patribus retuliſſe damnationem, adjuvante Claudiano Comite, Neſtorii fautore, collectis paucis Neſtorianæ factionis Epiſcopis, auſus eſt condemnare Cyrillum, & contra Epheſinos Patres blaterare; quæ omnia in actibus Epheſinis deſcribuntur. 431

LEONIS X. Theodoſii Secundi XLII. Dioſcorus Alexandriæ concito Concilio 90. Epiſcoporum, audet in Romanum Pontificem ſententiam excommunicationis proferre: ſed ſoli decem lacrymantes, & inviti ſententiam chirographo ſuo obſignarunt. Ex Liberato in Brev. cap. 12. 449

LEONIS X. Theodoſii Secundi XLII. Epheſi habita eſt Synodus pro Eutychetis causâ diſcutienda; ad quam Leo Pontifex ſuos deſtinaverat Legatos: quo non obſtante, non Synodus, ſed Pſeudo-ſynodus facta eſt; quandoquidem in ea, non Legati Pontificii, ſed Dioſcorus, auctoritate Imperiali præfuit, & interfuere Epiſcopi 128. Quæ vero ibidem pravè geſta fuerunt, quoad Eutychetis abſolutionem, Anatolii in Epiſcopum Conſtantinopolitanum intruſionem, & plura alia, fuſiùs pertractata inveniuntur in actibus Synodi Chalcedonenſis, in qua iſtius Epheſini conventus cuncta geſta, retractata fuere, & condemnata. Peſſimè habiti ſunt Apoſtolicæ Sedis Legati, qui præfati conventiculi impietatibus ſe oppoſucrunt, & dicta Synodus, jure fuit *Prædatoria* nuncupata. 449

SIMPLICII IV. Leonis XIV. quidam Pſeudo-monachus, ſolii Antiocheni invaſor, cum Epiſcopis Apollinariſtis. Synodum habuit, in qua additionem illam hymni Triſagii *Qui crucifixus eſt pro nobis*, innovavit. Ex Labbe. 470

SIMPLICII VIII. Leonis Secundi I. Petrus Mogus, Eluri ſucceſſor, Alexandriæ convocato conciliabulo 475

S. Chal-

S. Chalcedonensem Synodum anathemate notat, adiutore Accacio, quod jam præstiterat in alio conciliabulo Timotheus Elurus.

484 Felicis Tertii II. Zenonis Imperatoris II. Petrus Fullo, Alexandriæ convocata Synodo, Xenajam virum perditum, Hierapolis Episcopum desfignat.

512 Symmachi XIV. Anastasii Imperatoris XXII. convocatur Anthiochiæ Synodus prædatoria, in qua Flavianus legitimus Episcopus à Sede eiicitur,& Severus Acephalus substituitur,Synodo Chalced.anathemate notata. Ex Labbe Tom. 4.

515 Hormsidæ II. Anastasii XXV. Cum Imperator Timotheum Colon hæreticum, in solio Constantinopol. Ecclesiæ constituisset, utpote sibi adhęrentem, is congregata Synodo, contra Chalcedonense Concilium calcitravit. Ex Labbe Tom. 4.

540 Vigilii I. Justiniani XIV. Seducto Imperatore ab hæreticis Juliani Hilicarnassei fautoribus, hæretica Synodus Constantinopoli congregatur ad tutandum errorem, & ablegandum celebrem Eutychium, fidei Orthodoxæ defensorem, suffecto pro Eutychio in Ecclesia Constantinopolit. Joanne Scholastico, qui impietati hæreticali adstipulabatur.

587 Pelagii Secundi X. Mauritii Imperatoris V. Joannes dictus *Jejunator*,insignis hyppocrita,adConstantinopoli Sedem evectus, Patriarchę Œcumenici titulum ambiens, Concilium convocat sub prętextu decidendæ causæ Gregorii Anthiocheni, falsò accusati ab Orientis Pręfecto. Scopus tamen coactę Synodi, fuit præfati tituli Patriarchalis ambitio. Quapropter Pelagius Romanus Pontifex, cuncta hujus Synodi gesta, præter sententiam pro Gregorio latam, abrogavit.

593 Gregorii Magni IV. Mauritii XI., jussu Gregorii celebratur Numidiæ in Africa Concilium. Sed cum comperisset Pontifex, in ea Synodo aliqua contra Ecclesiasticos Canones fuisse statuta, idem Concilium nullum esse declaravit, ut constat ex ejusdem Gregorii Epistolis.

Honorii V. Heraclii XXI. Sergius Constantinopoli hæretica instituta Synodo, unam voluntatem, & operationem in Christo esse impiè docuit. Ex Bar. ann. 630. Hanc sententiam de una in Christo voluntate, Heraclius Imperator publico vulgavit edicto, *Ecthesis* nuncupato, quod nomen Græcum idem significat, ac fidei expositio; hocque prestitit Imperator, suadente Sergio Monothelismi fautore, cui statim restitit Sophronius Jerosolymitanus Antistes Orthodoxus;quod cum molestè ferret Sergius,scriptis ad Honorium Romanum Pontificem contra Sophronium literis, scripsit & Sophronius ad Honorium contra Sergium, virum specie tenus bonum, sed herefis veneno infectum. Honorius receptis contendentium, Sergii scilicet & Sophronii Epistolis, censuit pro bono pacis ad eosdem rescribendum,ut ab unius,vel geminæ voluntatis vocabulo abstinerent, donec in universali Synodo quęstio ab Ecclesia definiretur. Sed Sergius conventionis leges transgrediens, unam tantùm in Christo voluntatem, ex sententiâ Romani Pontificis, sed perperam, statim prędicavit. Ex quo orta est quęstio valdè celebris, an Honorius Pontifex fuerit Monothelita, & ut talis à Concilio Constantinopolitano septimo sub Agathone damnatus: de qua quęstione agimus infrà, ubi de controversiis. 630

Honorii V.Heraclii XXI.Cum Sergius, absente Imperatore in pręcedenti Synodo Monothelismum sanxisset, in novo Synedrio, pręsente Imperatore confirmavit. Labbe to.5. 630

Honorii VII. Heraclii XXIII. Alexandriæ, à Cyro illius Civitatis Episcopo colligitur Synodus, in qua Cyrus Monothelismo viam aperuit, eo simulato prętextu, quòd hæreticos omnes, in Ægypto degentes, Ecclesiæ unire facilè posset, si in Christo tantùm *Dei virilis voluntas & operatio* diceretur. Cyro adver- 633

ſatus eſt ſtatim Sophronius Jeroſolymorum Antiſtes. Synodale decretum, à Cyro promulgatum, *Satisfactio* fuit inſcriptum, in quo novem capita continentur, quibus non quidem apertè, ſed doloſè, & latenter Monothelìſmus profitetur. Ex Bar.

639 SEVERINI I. Heraclii XXX. Præſide Sergio, Conſtantinopoli Epiſcopo, ibidem in conciliabulo confirmatur impia Ecthesis, quam Severinus Pontifex, unà cum univerſo Clero Romano ſtatim eſt deteſtatus, & anathemate damnavit. Ex Bar.

685 JOANNIS Quinti I. Juſtiniani junioris I. inſtigante Ebroino prepotente in aula, à Theodorico Galliarum Rege convocatur Synodus, dicta *Tyrannica*, cujus ſcopus fuit ultionem ſumere de Epiſcopis, qui Ebroino omni jure ſe oppoſuerant, tempore Childerici Regis. Ultionem optatam fecit Ebroinus, abdicatione ab Epiſcopatu, exilio, & nece diverſorum Prelatorum: quæ omnia narrat Sigebertus in Chronic.

692 SERGII anno V. Juſtiniani junioris VIII. Præſide Callinico Conſtantinopoli Epiſcopo, celebratum eſt conciliabulum, quod juſtè dictum eſt à majoribus *Erratica Synodus*, in qua 103. canones ſanciti ſunt. Dicta eſt etiam Synodus Quiniſexta, quaſi ſuppletiva quintę, & ſextę Synodi Œcumenicæ, quarum ſexta decem annos, quinta verò, centum quadraginta circiter annos à celebratione hujus erraticæ Synodi fuerant concluſæ. Sed ſi neceſſitas poſtulabat congregandi Concilium, & promulgandi canones, ad quid eoſdem promulgare ſub nomine Conciliorum antecedentium, quaſi pręterita Concilia Œcumenica, quintum ſcilicet & ſextum fuiſſent imperfecta? quaſi Patres legitimè in quinta, & ſexta Synodo congregati, ſatis luminis & aſſiſtentiæ ſupernæ non habuiſſent, ut, quæ tunc temporis opus erant pro Eccleſiaſtica diſciplina ſtabilienda, definirent; quaſi plus luminis, ſcientiæ, & ſufficientiæ habuiſſent Patres in erratica, & ſpuriâ Synodo congregati, quàm qui in nomine Chriſti, conſentiente ſcilicet Chriſti Vicario, in quinta, & ſexta Synodo convenerant; quaſi Spiritus ſanctus, Patribus in quinta, & ſexta Synodo congregatis, plenaria illuſtratione non adſtitiſſet, & abundantiam luminis ſolùm in Synodo Quiniſextà diſperſiſſet. Quis ſatuitatem Patrum in hac Synodo congregatorum non diſcernat? Nihilominus non adeo fuerunt obcæcati, quin tantulum luminis ipſis ſupereſſet, quo diſcernerent ſuorum Canonum inſubſiſtentiam, niſi accederet approbatio Romani Pontificis. Itaque apud Juſtinianum egerunt, ut eoſdem canones confirmandos mitteret Romam ad Sergium Papam, quod & peractum eſt. Sed Romanus Pontifex conſtantiſſimè renuit confirmare canones, quos conventiculum ſatanæ promulgaverat; imò reiiciendos eſſe decrevit, quod & pręſtiterunt Sergii in Cathedrà Romana Succeſſores, qui ſemper Quiniſextam Synodum, cum ſuis 103. canonibus ſunt averſati; quorum plures erant traditionibus SS. Patrum, & Conciliorum legitimorum decretis contrarii. De hac Synodo agit Anaſtaſius Bibliothecarius.

SERGII XI. Tiberii Abſim. II. Aquileję contra quintam Synodum habitum eſt conciliabulum ad illam reſpuendam, eo quòd damnationem trium Capitulorum, in quintà Synodo factam, in odium Chalcedonenſis Concilii contigiſſe, Epiſcopi Aquilejæ congregati arbitrarentur. Ex Beda lib. de ſex ætat. 698

CONSTANTINI Papæ IV. Philippici I. congregatur Conſtantinopoli Synedrium, ad renovandam Monothelitanam hæreſim, Cyro ab Epiſcopatu rejecto, & Joanne ſuffecto. 711

CONSTANTINI Papæ V. Philippici II. Joannes Conſtantinopolitanus Epiſcopus, Monothelitarum anteſignamus, conciliabulum indixit, in quo, convenientibus Orientalibus Epiſcopis damnata fuit ſexta Synodus Œcumenica. 712

CONSTANTINI Papæ VII. Ana- 714

ſtaſii Secundi Imperatoris II. referunt aliqui celebratam fuiſſe Londini in Anglia Synodum, in qua fuerit promulgatum decretum de cultu ſacrarum Imaginum: ſed ad quid opus hoc promulgare decretum, quandoquidem conſtat in toto Regno Anglico, imo in toto Orbe Catholico tunc temporis viguiſſe cultum ſacrarum Imaginum, qui jam temporibus Apoſtolorum fuerat ſine controverſia receptus; quapropter cum probabiliori ſententia, hanc Synodum credimus purum fuiſſe Iconoclaſtarum figmentum.

725 Gregorii Secundi XII. Leonis Iſauri IX. Imperator nefandam contra ſacras Imagines inſtituit Synodum ſuo in palatio, quo audito Germanus, Orthodoxus Antiſtes urbis Conſtantinopoli, depoſito humerali, ſtatim à Synedrio diſceſſit: ex quo irà excandeſcens Imperator, domi ſuæ eum concluſit, & paulò poſt laqueo ſuffocari mandavit, intruſo in Epiſcopatu impio Anaſtaſio. Ex Bar.

754 Stephani Tertii anno III. Conſtantini Copronymi XIV. intimatur ab Imperatore Iconoclaſta Conſtantinopoli conciliabulum, dictum ab hæreticis Concilium ſeptimum Œcumenicum, celebratum in Templo S. Dei Genitricis ad Blachernas, interventu 338. Epiſcoporum, qui omnes eadem hæreticali labe erant infecti. Ad ſex menſes protractum fuit conciliabulum, in quo impius Imperator, propria auctoritate in Antiſtitem Conſtantinopoli impium elegit virum, nomine Conſtantinum. Poſtmodùm decretum eſt, ut ſacræ Imagines idola, & earundem veneratores Idololatre nuncuparentur. Nullatenus Sanctos nobis prodeſſe, neminem, ipſos etiam Apoſtolos, poſſe Sanctum nuncupari; & plures additi anathematiſmi in Orthodoxos. Damnatum poſtmodùm fuit hoc conciliabulum à Stephano Papa, à Patriarchis Orientalibus, itemque in ſeptima Synodo Nicæna reprobatum.

759 Pauli Primi III. Conſtantini Copron. XIX. actum eſt in Germania conciliabulum contra S. Othmanum, S. Galli Abbatem, in quo falſi criminis inſimulatus fuit Abbas ſanctiſſimus, damnatus, & ignominioſè expulſus, inſtigantibus aliquibus Alemanniæ Miniſtris, qui illius Eccleſiæ bonis inhiaverant: quæ tradit Strabo in rebus geſtis S. Othmani.

Leonis Tertii anno XI. Nicephori V. juſſu Imperatoris celebrata eſt Conſtantinopoli Pſeudo-ſynodus, paucorum tamen interventu Epiſcoporum, quæ dicta eſt *Synodus adulterantium*, ex eo quòd Epiſcopi in hac Synodo congregati, comprobaverint adulterium Conſtantini. Differit de hac Synodo Theodorus Studita in Epiſt. 806

Leonis Tertii XIV. Nicephori VIII. Conſtantinopoli indicitur conciliabulum, in cauſa cujuſdam Joſephi Sacerdotis, quem Tharaſius Sacerdotio amoverat. Quamvis verò aliqui hanc Synodum ab illa, de qua actum anno ſuperiori, ſcilicet 806. diſtinguant, eandem tamen probabiliùs fuiſſe creditur, in qua & Joſephi cauſa diſcuſſa, & de Conſtantini adulterio actum eſſe, colligitur ex Epiſt. Theodori Studitæ ad Leonem. 807

Leonis Tertii XIV. Nicephori VIII. præcipiente Imperatore, convocatur in urbe Conſtantinopoli Synedrium, in quo unà cum Epiſcopis, conſederunt & Magiſtratus: iterum decretum, ut conjugium Conſtantini cum Theodote, adhuc vivente legitimà priori conjuge, dici deberet ex diſpenſatione legitimum: itidem ſancitum, leges Eccleſiaſticas nihil poſſe adverſus Reges; unumquemque Epiſcopum diſpenſare poſſe in ſacros Canones: itidem expulſi plures Epiſcopi, & viri pietate eximii, eo quòd hujus conciliabuli decretis ſubſcribere fortiter recuſaverint; inter quos Theodorus ipſe, præſentium calamitatum ſcriptor recenſetur, qui vocat hoc conciliabulum Mœchoſynodum, & Mœchianos ipſi adhærentes, quippe qui mœchiam Imperatoris approbaverant. 809

Leonis Tertii X. Leonis Arme- 814

ni I. jubente Imperatore Iconoclasta convocatur Synodus, ad quam concurrunt ferè omnes hæretici, & pauci ex Catholicis, ut hæreticos redarguerent. Confirmata est impia Synodus, habita in causa sacrarum Imaginum sub Constantino Copronymo, ejus imperii anno 14. & reprobatur Orthodoxa posterior septima Nicęna Synodus Œcumenica, in qua prior, ineptè dicta ab hæreticis *septima*, omnium Patrum consensu damnata. Prȩfuit huic Pseudo-synodo *Theodorus Melissenus* dictus *Cassiterra*, homo vitiis & luxuriis immersus, ad Patriarchium Constantinopolitanum ab Imperatore, ęquè vitiis coinquinato assumptus: quę omnia pertractantur à Michaele Studita, in vita Theodori

829 Gregorii Quarti II. Michaelis Balbi IX. Joannes Episcopus Constantinopoli, & Iconoclasta, impiam in Blachernis Synodum congregat, in qua adoratores sacratum Imaginum anathemate confixit.

846 Sergii Secundi III. Michaelis Tertii V. Nomenojus Britnnum Princeps, expulsis 4. Britannię Episcopis, propria auctoritate præfatos quatuor Episcopatus in septem divisit, & Archiepiscopum prȩfecit, quibus in Synodo congregatis, voluit in Regem inungi.

852 Leonis Quarti VI. Michaelis II. Habdarahgmam Saracenorum Rex, Pseudo-synodum omnium regni sui Antistitum cōvocat, in quo decretum est eos, qui non quæsiti, sese morti ultrò pro fidei confessione offertent, non esse inter Martyres computandos; contra quod decretum scripsit Eulogius *Apologeticum, & memoriale Sanctorum*.

858 Nicolai Primi. I. Michaelis Tertii XVII. auctoritate Bardę Patritii, qui Ignatium Patriarcham, criminum vindicem juxta Ecclesiasticos Canones ferre non poterat, congregatur Constantinopoli Pseudo-synodus, quæ exturbato Ignatio Sanctissimo Episcopo, Photium Eunuchum, & laicum indignè suffecit. Ex Niceta.

859 Nicolai II. Michaelis XVIII. Photius, Thronum Patriarchale, quod injustè assumpserat, ut firmiùs possideret, congregato malignantium conventiculo in Blachernis, præsente Ignatio legitimo Episcopo, ipsum deponit; & Prȩsules, qui pravis suis nutibus subscribere detrectabant, multis malis affecit, in insulam Mitylenem relegato Ignatio, quem & in alia Synodo, licèt absentem, & jam relegatum, anathemate damnat, factus accusator & Judex. Ex Bar. anno 859. 860.

Nicolai IV. Michaelis XX. celebratum est Constantinopoli conciliabulum in Ecclesia SS. Apostolorum à Photio, cui interfuit Imperator tanquam Judex. Numero Episcoporum, non impar Œcumenicis fuit hoc conciliabulum, cui compulsi etiam interesse S. Sedis Legati Rodolphus & Zacharias, qui calamitatibus victi, per vim & metum prȩbuere consensum ad exauctorandum Ignatium, legitimum Patriarcham, & confirmandum Photium intrusum. *Synodum latrocinalem* hanc vocat Nicolaus Pontifex, ad Imperatorem scribens, temerè dictam à Photio, ejusque sectatoribus octavam Œcumenicam. Meditatus erat Photius opus, quod *Nomocanonem* inscripsit, cui post hanc Synodum attexuit alios Canones, numero septemdecim. Hujus conciliabuli acta paucos post annos Romę, & Constantinopoli combusta fuerunt. 861

Nicolai VI. Michaelis XXII. Photius in urbe Constantinopoli conciliabulum collegit, præside Imperatore, in quo producens falsa crimina adversùs Romanum Pontificem, & anathematis sententiam in eum proferens, hac de re libellum composuit, in quo mille circiter subscriptiones, falsarius Patriarcha inseruit, cum tamen in præfato conciliabulo constet, solùm Episcopos numero viginti unum, Photii impietatis fuisse consortes, cęteris omnibus Episcopis reclamantibus, Ecclesiæ caput non posse ab inferioribus judicari. Ex Anastas. Bibliot. 863

Ni-

863 NICOLAI VI. Michaelis XXII. congregatur in Gallia Synodus Metensis, conversa in conciliabulum, quandoquidem Apostolicæ Sedis Legati, pecuniâ corrupti, confirmarunt expulsionem Reginæ Theutbergæ, legitimæ uxoris Lotharii, introductâ Waldrade pellice: Ubi etiam dissoluta est sententia, lata à Sede Apostolica in Engeltrudem, libidinosam Bosonis Comitis uxorem. Hujus Synodi acta, meritò *Prostibulum* appellatę, à Nicolao Pontifice penitùs recisa fuerunt in alia Synodo, hac de re in Laterano congregata, sicut etiam mulctati Antistites, qui Metensi conciliabulo interfuerunt. Herempertus in hist. Longobard.

867 NICOLAI X. Basilii I. Photius Synodum congregat, ut anathema inserat, quod & impiè præstitit, in Romanum Pontificem, a quo justissimè Photius damnationis sententiam acceperat: quæ, qua ratione gesta sint, narrat Nicetas.

869 HADRIANI Secundi. II. Basilii Maced. III. occupat in Galliis Carolus Calvus Regnum, quod jure successionis debebatur Ludovico, fratri Lotharii Regis defuncti. Hadrianus Pontifex in hac causâ legationem mittit ad Carolum, ut eum ab injusta occupatione avverteret; sed nondum pervenerant Legati, cum Carolus collecto Metis conciliabulo, consentientibus Gallicanis Episcopis, Regis adulatoribus, coronam Regni capiti suo imposuit. Ex Annal. Franc.

871 HADRIANI Secundi. IV. Basilii Imperatoris V. celebratum est apud Duziacum in Provincia Rhemensi, ab Hincmaro Archiepiscopo cōciliabulum, in quo Hincmarus Laudunensis Episcopus, falsis accusationibus à patruo suo Hincmaro Rhemensi gravatus, injustè condemnatur, deponitur, pœnis etiam vinculorum, carceris, imò & excœcationis affligitur, non obstante appellatione ab Episcopo Laudunensi facta ad Apostolicam Sedem: ita ut meritò hæc Synodus, in qua adeò immaniter Patruus sęviit in Nepotem, *Synodus grossatoria* postmodùm fuerit nuncupata. Ex Bar.

JOANNIS Octavi. VII. Basilii XIII. habita est Photiana Synodus, quam Photius, qui in octava Œcumenica Synodo legitimè fuerat depositus, mille versutiis congregavit, accersitis etiam Legatis Apostolicis, post deceptum Joannem Pontificem, qui tunc præsentibus Ecclesiæ calamitatibus ut consuleret, arbitratus est expedire Photium ad communionem recipere, & Legatos concedere, qui Synodo præessent Constantinopoli, qui tamen non præesse, sed solùm interesse permissi fuerunt, falsatis etiam Pontificis epistolis. Quapropter non Concilium, sed conciliabulum actum est, perperam octavum Œcumenicum à Schismaticis nuncupatum, quod in ipsius Romani Pontificis cessit opprobrium, multorum malorum Ecclesiæ feracissimum, cujus acta Græcè scripta, in Vaticanâ asservantur: Deditque hoc conciliabulum ansam hæreticis, ut fabellam de Joanna Papissa confuerent, quia Joannes Papa contra Photium Eunuchum, sese non opposuit, quemadmodùm utilitèr prædecessores Pontifices egerant. Abrogata est in hac Pseudo-synodo octava Œcumenica Synodus. 879

STEPHANI Sexti. I. Leonis Sexti XII. Acta hujus Romanæ Pseudo-synodi, in causa Formosi celebratæ, referuntur in Concilio Romano, habito sub Joanne IX. 897

MARTINI Papæ II. Constantini Octavi XXXIII. in conciliabulo Constantinopolitano Tryphon Patriarcha dolosè deponitur, & in ejus locum Theophilactus, Imperatoris filius substituitur. Narrat rem gestam Curopalates. 944

JOANNIS Duodecimi VIII. Nicephori Phocas I. Otho Imperator Occidentis, in Romanam Sedem infensus, milite stipatus, jubet ab Episcopis apud S. Petrum Romæ celebrari concilium, ad quod præter Italos Præsules, convenere etiam non- 963

nulli

nulli ex Germania. In hoc Concilio deponitur Joannes absens, & Leo intruditur favore ipsius Othonis, cui adulabantur Episcopi. Abrogata fuerunt anno sequenti acta hujus Pseudo-synodi, quæ uberiùs narrat Sigebertus.

964 JOANNIS Duodecimi IX. Niceph. Phocas II. Leo, licèt Antipapa, à pluribus tamquam legitimus Pontifex recognitus, celebrat in Ecclesia Lateranensi conciliabulum, in quo, ut se gratum exhiberet suo Protectori Othoni, Canonem promulgavit, quo facultatem fecit Othoni, ejusque Successoribus, eligendi Romanos Pontifices, & aliis Episcopis investituras tribuendi. Quæ constitutio à Pseudo-pontifice promulgata, inconsideratè nimis fertur apud Gratianum Dist. 63. c. 23. ista tractantem: sed tamen falsò id scripsisse Sigebertum, atque inde deceptum Gratianum, multorum, cum Baronio, sententia est.

992 JOANNIS Decimi Quinti VII. Basilii, & Const. Imperatorum. XIII. Celebrata est apud Rhemos in Galliis Pseudo-synodus, adversùs Atanlphum Rhemensem Archiepiscopum, quo deposito, electus fuit Gerbertus, qui hujus conciliabuli acta describit, sinè Pontificis consensu congregati, meritò abrogati à sequenti Synodo Rhemensi, intervenientibus Apostolicæ Sedis Legatis coactâ. Plura de hac Pseudo-synodo videre est apud Baronium.

1046 GREGORII Sexti II. Constantini Monomach. IV. Henricus Germaniæ Rex Papiæ primùm, deindè apud Sutrium convocat conciliabulum, in quo temerè causam instituens contra Pontificem, falsis accusationibus à malevolis impetitum, eundem deponit, & Sindigerum Saxonem, Bambergensem Episcopum, ad Papatum sublimari voluit, sub nomine Clementis II. (qui tamen, quoniam Gregorius abdicavit, inter Papas legitimos numeratur.) quæ narrant Hermannus, Otho Frisingensis, & alii.

ALEXANDRI Secundi. I. Constantini Ducas II. mortuo Nicolao II., oritur inter Romanos proceres dissensio pro Successoris electione; in qua causa, convocat Rex Longobardus Basileæ omnes Italiæ Episcopos, qui statuerunt, aliundè eligendum non esse Romanum Episcopum, quàm ex Longobardorum natione, & in eodem conciliabulo Episcopi congregati, ferè omnes simoniaci, incontinentes, & facinorosi audent condemnare Nicolaum Pontificem, & omnia rescindere, quæ fuerant ab eo sanctissimè gesta. 1061

ALEXANDRI Secundi XII. Michaelis Septimi II. Sigebertus Moguntinus Archiepiscopus, Rege suadente, spe lucri animatus, in Erphisfurd conciliabulum indixit, in causa decimationum Thuringie, quas Rex, ut suis expleret voluptatibus, injuste contendebat. Labbe Tom. 9. 1073

GREGORII Septimi. IV. Michaelis Ducas V. Henricus Rex, Apostolico anathemate à Pontifice percussus, irà excandescens, Wormatiæ omnes Regni sui Episcopos, & Abbates convocat, in quo congressu promulgatur sententia, quòd Gregorius nec esset, nec fuisset Pontifex, quippe qui plurimis vitam probris commaculasset: sed huic infami sententiæ viriliter plures ex convocatis se opposuerunt. De hoc conciliabulo vide Spond. 1076

GREGORII Septimi III. Michaelis Septimi V. cum Romanus Pontifex anathema in Regem Henricum, eique adherentes in Romana Synodo protulisset, convenerunt Papiæ Episcopi schismatici, Henrici fautores, & idem anathema in Romanum Pontificem ausi sunt retorquere. In annal. Spond. 1076

GREGORII Septimi VII. Nicephori Botoniates III. ope Henrici, dignis de causis à Pontifice excommunicati, convocatur conciliabulum Brixiense, quod primùm Moguntiæ fuerat indictum. Convenere igitur Brixiæ triginta Episcopi, qui temerario ausu in Gregorium Papam sen- 1080

tentiam depositionis pronunciarunt, & Guibertum in Antipapam elegerunt. Narrat hæc S. Anselmus Episcopus Lucensis, qui pro Gregorio vero Pontifice Apologeticum scripsit.

1085 GREGORII Septimi XI. Alexii Comneni V. Episcopi, Guiberti Antipapæ fautores, in Synodo Quintinileburgensi damnati, Moguntiæ conveniunt, unà cum Legatis Antipapæ Guiberti, & depositionem Gregorii, Guiberti verò ordinationem confirmant: Ex Sigeberto in Chron.

1086 GREGORII Septimi XII. Alexii Comneni VI. Wibertus, qui sub Clementis nomine Antipapam agebat, Ravennam regressus cum Cardinalibus, & Episcopis schismaticis, in Æde Ursiana conventum habuit, in quo Ravenatensis Ecclesiæ privilegia confirmat, edito diplomate, quod refert Rubeus lib. 5. hist. Ravenn.

1095 URBANI Secundi VIII. Alexii Comneni XV. Guillelmus Rex Angliæ, S. Anselmo Cantuariensi infensus, convocat apud Castrum Rothingehum, conciliabulum contra Urbanum Secundum verum Pontificem, cui S. Anselmus adhærebat.

1098 URBANI Secundi XI. Alexii Comn. XVIII. schismatici Guiberto adhærentes, quorum ingens Romæ erat numerus, ibidem congregantur, & Synodalem Epistolam consuunt, pluribus scatentem mendaciis, maximè contra Gregorium Septimum. Ex Bar.

1101 PASCHALIS Secundi II. Alexii Comneni XX. Petrus Grosulanus simoniacè Archiepiscopatum Mediolani consecutus, ut in Cathedra se solidaret, Synodum collegit. Labbe Tom. X.

1130 INNOCENTII Secundi I. Joannis Comneni XII. Anacletus Antipapa celebrat Romæ conciliabulum, in quo solemni ritu excommunicat Innocentium verum Pontificem. Ex Bar.

1160 ALEXANDRI Tertii II. Manuelis Comneni XVIII. indicitur a Friderico Imperatore Germanico Conciliabulum, Papiæ celebrandum in causà Octaviani Pseudo-pontificis, ab Imperatore protecti contra Alexandrum III. Jusserat Imperator, ut tam Itali, quàm Theutonici Præsules Papiam convenirent, sed quinquaginta tantummodò accessere, licèt etiam ad Francos, Anglos, Hungaros, & Dacios indictorias literas transmisisset. Septem diebus ventilata in hoc Conciliabulo causa Alexandri, ab Episcopis Friderici adulatoribus; damnatus proinde Alexander, & proclamatus Pontifex, sub nomine Victoris, Octavianus. Ex Bar.

ALEXANDRI Tertii V. Comneni XXII. Convocat Henricus Rex Angliæ Clarenduni generale totius Regni Concilium, in quo D. Thomas Cantuariensis, cæterique Episcopi compulsi fuerunt jurare, quòd Regias consuetudines observarent, *bona fide* compresso verbo contentioso *salvo ordine*. Sed cum D. Thomas postmodùm animadverteret, hoc juramentum perniciosum esse immunitati Ecclesiasticæ, statim nuncium misit ad Pontificem, pro absolutione obtinendà, facto interim proposito abstinendi à Pontificali ministerio. Alexander verò acceptis literis mœrentis Archiepiscopi, & veniam deposcentis, eundem est consolatus, & à præstito juramento absolvit, quæ omnia narrantur in Hist. Quadrip. ipsius Archiep. acta omnia complectente. 1164

ALEXANDRI Tertii. V. Manuelis XXII. Norhensonam convocantur à Rege Anglo Episcopi contra S. Thomam, qui ibidem accusatus, quòd Regias consuetudines non observasset, deponitur, ab injusta depositione appellante Archiepiscopo. Ex vita S. Thom. 1164

ALEXANDRI Tertii. VII. Manuelis XXIV. Principes, & Præsules Herbipoli à Friderico Imperatore convocantur, ad confirmandam Guidonis Antipapæ intrusionem, qui dictus est Paschalis, juramento ab Imperatore, & congressu in Papam recognitus. Ex Bar. 1166

ALEXANDRI Tertii VIII. Manue- 1163

nuelis XXV. Chinone in Anglia conveniunt Episcopi, ut eludant S. Thomæ Episcopi Cantuariensis, & Regni Primatis decreta. Ex Joann. Saresber.

1283 Nicolai Tertii. III. sub initio Imperii Andronici, celebrata est Constantinopoli Pseudo-Synodus Præside Gregorio Patriarcha, contra Joannem Beccum, ejusque socios, qui latinum dogma de Processione Spiritus sancti profitebantur. In hac Pseudo-Synodo facta est iterata detestatio unionis jam secutæ in Concilio Lugdunensi inter Latinos, & Græcos: acta hujus Conciliabuli subscripserunt Episcopi numero 42.

1341 Benedicti Duodecimi. VII. Andronici IX. præsente Imperatore cogitur Synodus in templo S. Sophiæ, in qua Catholica doctrina, quæ Palamicæ Sententiæ contraria erat, damnata est. Ex Synopsi concil. Nili schismat.

1346 Clementis IV. Joannis Paleologi V. In Palatio Cæsareo Præside Anna Augusta, & filio adolescentulo, schismatici Episcopi, unà cum Lazaro Patriarcha Jerosolymitano, conveniunt contra Joannem Patriarcham Constantinopolitanum, Fidei Catholicæ defensorem, & nomen ejus è sacris ejus expungunt, facto decreto, ne quis de cetero illum pro Patriarcha agnosceret.

1373 Urbani Sexti. I. Fundis in Campania eligitur in Pseudo-pontificem Robertus, ex Comitibus Gebennensibus, sub nomine Clementis VII. ex quo teterrimum schisma ortum habuit, quod ad plures annos Ecclesiam dilaceravit. S. Antoninus tit. 22. cap. 2.

1450 Nicolai Quinti III. Constantinopoli in Ecclesia S. Sophiæ, post mortem Joannis Paleologi Imperatoris, sub fratre ejus Constantino celebratur à schismaticis Pseudo-Synodus, cujus seriem, & acta refert Labbe Tom. 13.

1722 Patriarchæ Græci, nempè Jeremias Constantinopolitanus, Athanasius Antiochenus, & Chrysantus Jerosolymitanus, unà cum duodecim Archiepiscopis, & Episcopis novum conciliabulum congregarunt adversùs Latinos, de quo actum verbo *Græci moderni*, ubi ejusdem conciliabuli Epistolam Synodicam exhibuimus. Postmodùm Silvester Patriarcha Antiochenus, Sedis invasor, contrà Cyrillum legitimum Præsulem, Synodum habuit, convocatis Episcopis Tripoli, Beriti, & Laodiceæ, unà cum multis Presbyteris, Cyrillus autem adhuc superstes in Monte Libano, quasi exulare coactus se recepit. Contrà Orthodoxos magis, ac magis excandescentes hæretici, anno 1726. Mense Martio novissimum conciliabulum Constantinopolitanum collegerunt, præsentibus tribus Patriarchis, Constantinopolitano, Jerosolymitano, & Antiocheno, nempè Silvestro intruso, unà cum duodecim Episcopis.

Ptolomæus, inter Gnosticos II.
celebris fuit Valentini Hæresiarchæ discipulus; vixit circà medium seculi, ab Irenæo vocatur Flosculum Valentini. Hic, ut aliquid suprà Magistrum sapere ostenderet, novas etiam suis sectatoribus hæreses proposuit. Distinxit nomina, & numeros Æonum in personales substantias, sed extrà Deum determinatas, quas Valentinus in ipsâ summâ Divinitate, ut sensus, & affectus motus incluserat. Duas Deo tribuit uxores, intelligentiam, & voluntatem, ex quibus alios Deos generare effutiebat, suamque doctrinam, tanquàm traditionem Apostolicam proposuit. Ex S. Epiph. hæres. 35.

Dixit, Deum impossibilia præcepisse, nominatim in indissolubili vinculo conjugii. R. Ab ipsâ experientia, quæ nos docet, innumerabiles homines laudabiliter cum suâ uxore, à juventute usque ad decrepitam senectutem in continentia maritali convivere; quod non contingeret, si continentiæ maritalis observantia esset impossibilis. Tum quia ex vinculo conjugii scimus plures utilitates, etiam pro civili consortio derivare; ubi è converso data ad

libitum solubilitate, plura incommoda & incongrua turbarent civile consortium. Quarè autem, & quibus in casibus Moyses permiserit Judæis libellum repudii, videre est apud sacræ Scripturæ Commentatores. Vide verbo *Manichæi Novissimi*.

2. Divisit legem in eam partem, quæ nihil mali habet, quam propriè dicebat esse legem, quam Salvator non venit solvere, sed adimplere, qualia sunt præcepta Decalogi; & in eam, quæ implicata est, & mala, qualis est, quæ jubet erui oculum pro oculo. R. Nam in nullâ parte lex Dei, quæ sancta est, esse potest mala. Quando autem necesse sit eruere oculum juxtà id, quod legitur in Euangelio: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum, &c.* explicant sacræ Scripturæ Interpretes, ostendentes in quo sensu accipienda sint præfata Christi Domini verba.

3. Legem Moysi non fuisse omnino à Deo dictatam, sed præcepta humana fuisse in eà inserta. R. Nam constat, quòd decem præcepta Decalogi sunt omnia de jure Divino. Etiam plures Ethnici decem Decalogi præceptis, tanquam Divinam legem continentibus, venerationem profitentur, & de eorum observantiâ gloriantur. Qua ratione à Deo possint dici & debeant dictata, inspirata, atque cum Divinâ assistentiâ scripta, quæ in sacrâ Scripturâ continentur, vide Calmet Differt. ad Epist. 2. Divi Petri, de Librorum Sacrorum inspiratione; & alios Interpretes ad eundem locum. Ptolomæum Quadritheitarum sententiæ adhæsisse, sunt etiam qui opinantur.

XII. PUBLICANI. Vide *Patareni*, quos eosdem fuisse non dubitaverim.

XVI. PURITANI. Anno 1565. ponit Genebrardus ortum Puritanorum, nova secta in Anglia, de qua Sanderus, in suâ visibili Monarchia; qui tamen non hoc præcipuè tempore invaluisse dessignat: quin potiùs in libro de Schismate, suscitatos asserit post sententiam Pii Papæ V. contra Elisabetham Reginam, latam anno 1569. Alii verò anno 1586. ejus sectæ principium constituunt, auctoribus præcipuis *Buttono*, *Colmano*, *Hallingamo*, *Bensono*; alii etiam tardiùs. Verùm, si secta præsenti anno 1565. nondum nata fuit, haud tamen dubium, quòd tutè concepta esset; fuit autem partus ejus plusquam Herculeus. Dicti verò sunt *Puritani* (ut idem Sanderus ait) eò quòd cæteris Calvinistis puriores haberi volentes, recusarent in illis locis, quæ Catholico ritu aliquando fuissent consecrata, orare, baptizare, aut convenire: quorum unus, Sampson nomine, cum cujusdam Ecclesiæ Minister esset, mille aureorum annuis redditibus carere maluit, quàm cæterorum Calvinistarum more habitum Clericale gestare, vel pileo quadrato uti. Puritani, patrocinio freti Comitis Huntingoniæ (optimi Cardinalis Poli, pessimi pronepotis) scriptis & concionibus cæteros Anglo-Calvinistas exagitare cœperunt, ritus eorum Ecclesiasticos, & Regiam, seu Parlamentariam gubernandi formam, ut impiam, atque superstitiosam redarguentes. Et quamquam Reginæ jussu mox in custodiam dati fuerint, non paucos tamen ex nobilitate adstipulatores habuerunt, bonis Ecclesiasticis eà occasione inhiantes, pluresque etiam è vulgo, nova ut plurimum sectante, nudamque simplicitatem æstimante. Et quemadmodum Lutheranis accidisse vidimus, quorum alii molles, alii rigidi dicebantur: ita isti Puritani possunt inter Calvinistas, rigidi nuncupari, alii vero molles, quos etiam aliqui *Parlamentarios*, alii *Calvinopapistas* appellare maluerunt. Quod verò ad doctrinam spectat, præter Zuinglianos, & Calvinianos errores, quos sectabantur, hos proprios induxerunt, quòd omnes antiquos Patres reiicerent, non ferentes eos allegari, etiam ad confirmandas suas opiniones: Siquidem Ecclesiam statim ab ipsis Apostolorum temporibus corruptam fuisse dicebant, ne videlicet cogerentur admittere aliquas

traditiones, aut paterentur usum celebrandi festum Paschæ semel in anno, eo quòd (dicebant) Resurrectio Domini, semper debeat versari in memoriis hominum, quod non aliud erat, quàm omnem Christi memoriam de medio tollere. Alia ejusmodi non pauca absurda profitebantur, quæ Rescius de Sect. Evangelic. in unum colligit. Ex quibus etiam intelligas, falsum esse quod Calviniani Galli dicunt, Puritanos istos, eosdem esse cum ipsis; eujus assertionis vanitatem pluribus quoque prosequitur Florimundus, in ejusdem sectæ deliriorum descriptione.

Anglo-Calviniani à Puritanis, ceterisque Reformatis differunt, tum in disciplina, tum in dogmatibus. Episcopalem enim ordinem admittunt; non modò ceteris officiis distinctum, sed etiam jure Divino superiorem: Christi trophæum, Crucem scilicet, non solùm honorant, sed ejus signum Sacramentis, & in primis Baptismo adhibent: Puritani verò, & reliqua Calvinistarum natio signum Crucis execrantur, & Cruces ubique demoliuntur, & frangunt. Anglo-Calviniani quamdam Consecrationis Episcopalis, Confirmationis baptizatorum, Ordinis Presbyterorum speciem habent: quæ omnia reliquum Calvinianum vulgus, velut Papisticas superstiones (ut ipsi loquuntur) summo consensu reiicit. Anglo-Calviniani Episcopi suos habent Cancellarios, Archidiaconos, Decanos, Cathedrales Ecclesias, in quibus sunt Canonici, seu Præbendarii, qui Matutinas, ac Vespertinas preces celebrant; ignota & hæc omnia ceteris Calvinistis. Liturgiam etiam suo ritu celebrant diebus sacris, & in eàdem Litaniam diebus Mercurii, & Veneris recitant, in quà tamen preces ad Dominum dirigunt, exclusa invocatione Sanctorum: & in functionibus suis obeundis super pelliceo utuntur. Ad Presbyteratus Ordinem Diaconatus apud illos gradus est. Summum Ecclesiæ Anglicanæ Gubernatorem & caput, Regem agnoscunt; censentque secundùm Elisabethæ Reginæ leges, nullum Prælatum extraneum, præcipuè Romanum Pontificem, ullam auctoritatem, jurisdictionem, vel præeminentiam spiritualem, sivè Ecclesiasticam, intra Regnum Angliæ habere, vel exercere posse, sed omnem jurisdictionem hujusmodi Regiæ Coronæ unitam arbitrantur. Regem etiam posse novas leges condere circa ceremonias, & ritus, cum consilio Metropolitani, vel Commissariorum in causis Ecclesiasticis sustinent, & de hujusmodi causis supremo judicio judicare, cum per appellationem ad ejus Tribunal devolutæ sunt: de ipsis fidei dogmatibus, unà cum illorum consultationibus deliberare, & de iisdem edicta promulgare; quamvis nullam ipsi Regi tribuant authoritatem illa pro concione publicè docendi, nec Sacramenta administrandi, nec censuras ferendi. Hæc omnia verbo *Anglo-calviniani* reprobantur.

Ad Puritanos proximè accedunt *Independentes*, & *Presbyteriani*, quibus admodùm propensus fuit Oliverius Cromuellus, Regni Protector nuncupatus. In confessione fidei à Puritanis, & Reformatis utique non dissentiunt, in Ecclesiastico tamen regimine (ut hoc verbo utar) à se invicem diffident. Quamquam enim utrorumque cœtus regant Presbyteri, majorem tamen severitatem præseferunt *Independentes* in externâ disciplina, & censura morum: nec ad cœnæ usum admittunt, nisi eos qui in rebus religionis, & Divinis Scripturis probè se esse versatos, examine publico demonstrarunt. Admittunt omnium, quos impetus incitat, etiam mulierum doctrinam in conventibus publicis, in quibus sæpe plures successivè sermonem habere permittuntur. In privatis domibus cœtus suos libentiùs agunt, quàm in Templis, quamvis, & iis utantur: Quodque præcipuum est inter hos, & *Presbyterianos* discrimen, unamquamque particularem Ecclesiam sui juris faciunt,

nec ulli subjectam, aut subordinatam esse statuunt. Nemini fidei rationem reddunt, nisi illi, cujus membra sunt Ecclesiæ; eum ex adverso Presbyteriani particulares Ecclesias classibus, classes Synodis Provincialibus, has Synodo Nationali subiiciant, & decreta Synodorum jure Divino vim habere cogendi statuant. Verum quidem est, quòd *Presbyteriani*, omnes Presbyteros faciunt auctoritate pares. Sunt etiam, qui *Episcopales* nuncupantur, illi nempe, qui statum religionem sequuntur, quæ vulgo Anglicana religio nominatur, à Regina Elisabetha potissimùm stabilita. *Independentium* libertas aliis, sectis impunè grassandi in Anglia occasionem dedit, nempe *Anabaptistis*, qui in nullà penè alia re ab ipsis differunt in eo Regno, quàm in Pseudo-baptismi repudiatione. *Antinomis*, qui legem, & totum vetus Testamentum reiiciunt; quippe quæ jam impleta sint. *Antiscripturianis*, quibus tota Scriptura contemptui est, dum se eumdem, quem Apostoli, & Prophetæ habere spiritum gloriantur. *Quakeris*, qui se in hac vità plenè perfectos, & à peccato mundos existimant, necnon in extases frequenter incidere simulant, quo tempore toto corpore contremiscunt; quia (ut perhibent) magnitudinem illam lucis, & splendoris Divini, qua obrui, vel allucinantur, vel fingunt, perferre nequeunt. *Ranferis*, qui Libertinorum instar, nihil turpe putant, ad quod naturæ, quantumvis corruptæ sentiant incitamentum. *Levelleriis*, Politici ordinis hostibus, qui naturalem omnium hominum æqualitatem urgent, quà nec opibus, nec honore alter alteri antecellat; ex quà sententià frequentes seditiones contra Magistratum sunt excitatæ. Sed quot ridicula portenta in Anglia Puritanorum vesania produxerit, quò spiritus Calvinianus sectatores suos perduxerit, præ cęteris narrat Spondanus, Guillelmi Hacketti historiam perstringens, in fine anni 1591., ubi etiam de *Edmundi Copingeri*, & *Artingthoni* insaniis sermonem instituit. Horum primus se Jesum Christum repræsentare effutiebat: secundus se misericordiæ prophetam esse jactabat: tertius justitiæ, & vindictæ prophetam se credebat, pluribus aliis deliramentis somniatis, quæ videri possunt in Spond. loco citato. Hi fructus, & germina Calviniani spiritus, qui concepit dolorem, & ubique peperit iniquitatem.

PYRRUS electus in Patriarcham Constantinopolitanum, Monothelitanam hæresim totis viribus propugnavit; & quamvis hæc omnia faceret, ut Imperatoris Constantis, pariter Monothelitæ genio complaceret, nihilominus evadere non potuit, quin in suspicionem adduceretur conspirationis factæ in Imperatorem; undè coactus fuit in Africam secedere, ubi cum hæresim suam promulgare meditaretur, à Martino Abbate, qui in Africa tunc aderat, in publica disputatione convictus fuit; undè Romam venire decrevit, & pœnitentiæ libellum offerre, quod & præstitit: sed in errorem relapsus, à Theodoro Papa excommunicatus fuit dirissimo anathemate, Sanguine Christi in atramentum distillato. Ejus memoria damnata fuit in sexta Synodo. VII.

PYTHECIANI. Vide Cyrtiani, de quibus Theodoretus hæretic. fabul. lib. 4. IV.

Q

XVI. QUADRISACRAMENTALES. Illi sunt, qui ex mollium Confessionistarum secta progenti, recipiont tantum quatuor Sacramenta, scilicet Baptismum, Cœnam Domini, Absolutionem, & Sacerdotium. Emerserunt Guitembergæ, anno 1540. Ex Staphilo.

II. QUADRITHEITÆ, qui quatuor Deos esse asserebant. In hâc sententiâ videtur fuisse Ptolomæus, de quo sub tali nomine actum. Quadritheitæ etiam vocantur, qui in Trinitate quamdam introducunt essentiam, de quâ participant, & à quâ dependent tres Personæ Divinæ; undè quodammodò quatuor Personas in Divinis constituunt. Fuit in hac sententia Theodorus Beza. Vide Joseph de Turre.

XVII. QUÆRENTES, nuncupati etiam aliis nominis *Expectantes*, *Sceptici*, *Quæstionarii*, quorum ingens est numerus tum in Angliâ, cum in Hollandia, emerserunt seculo proximè præterito, quo auctore ignoratur: legunt assiduè Scripturas, ut veram religionem inveniant; hinc etiam dicti sunt *Investigantes*. Concludunt quidem, Christum veram aliquam religionem nobis de cœlo attulisse, & hanc nobis, dum in terris esset revelasse, sed negant illam esse, quam profitetur Ecclesia Catholica Romana. Reprob. ex his quæ dicta sunt in præparatione ad opus, & verbo *Protestantes*.

QUAKERII. Vide *Trepidantes*.

QUALLERII. Vide *Puritani*.

II. QUARTODECIMANI. Pius Romanus Pontifex anno 159. decretum edidit, de celebrando Paschate die Dominico. Quod tamen ità intelligendum, ut, quod jam anteà ab Apostolis erat traditum, ipse Pius ad corrigendas hactenùs Judaizantes Ecclesias, quæ decimâ quartâ lunâ Pascha celebrabant, voluerit decreto firmare. *Sanè quidem* (ut ait Socrates 5. hist. 21.) *tam Romana, quàm reliquæ omnes Occidentales Ecclesiæ, Petrum, & Paulum Apostolos banc ipsis doctrinam reliquisse, ut Pascha die Dominico celebraretur, sunt professæ*. Et Protherius Episcopus Alexandrinus, scribens ad Leonem Papam, æquè testatus est id Petrum Apostolum Romæ docuisse, & ab eo acceptum, Ægyptiis S. Marcum tradidisse. Pariterque Victoris Papæ tempore, qui de his egerunt Sanctissimi Patres, non nisi ex Apostolica traditione id sibi vindicasse, docet Eusebius. Quin imò & Ignatius, qui in carne Dominum vidit, & cum Apostolis diù versatus est, ac Sedem Antiochenam, quam Petrus fundaret, ut Paulus docuerat, administravit, nec alia docuit, aut scripsit, quàm quæ ab eis accepisset; non solùm ait, diem Dominicam celebrandam esse & Reginam, & Principem dierum, Resurrectioni Domini consecratam; sed & contestatus est, si quis cum Judæis celebraret Pascha, participem esse eorum, qui occidissent Dominum, & Apostolos ejus. Quapropter manifestè Socrates, Novatianus sectâ allucinatur, dum contestatur esse debere in cujusque voluntatis arbitrio, quandò velit Pascha peragere, quòd nullâ dicat antiquâ traditione consistere, quandò illud sit celebrandum.

Quæstio de die celebrandi Paschatis, iterum in Asiâ exorta est anno 198. quàpropter non modò in Synodo Romana à Victore Papa, sed etiam in pluribus Synodis diversis in locis, tam in Oriente, quàm in Occidente congregatis, unanimiter decretum est, Pascha celebrandum esse tantummodò die Dominico. Præfata Concilia, ubi, & à quibus celebrata

sint,

sint, refert Spondanus anno citato 198. ibique ad rem notandum, quòd quandiù cum Catholicis tantùm acta res est, tolerabile visum fuit Romanis Pontificibus permittere Asiaticos, more Judæorum decimaquartà lunà Pascha celebrare; Sed cum hæc indulgentia, hæresis validandæ videretur occasio, ab eà cessare consultiùs visum est; Montanistæ enim, qui hoc tempore in Asià invaluerant, decimà quartà lunà Pascha etiam celebrantes, asserebant secus facientes errare: hac ratione etiam Blastus hæreticus, Romę Judaismum introducere conabatur; & contradicente Blasti sententiæ Romanà Ecclesià, Blastus ab Ecclesia Romanâ se segregavit. Cum itaque videret Romana Ecclesia, Blastum propter celebrationem Paschatis lunà decimà quartà, schisma fecisse, prohibuit, ne lunà decimà quartà, more Judæorum Pascha celebraretur à Catholicis: sed omnino voluit celebrari die Dominico, quod & confirmatum fuit in Concilio Generali Nicæno. Hanc heresim de Quartodecimanis, revocare voluit *Audæus* hereticus, damnatus proindè in Synodo Antiochenâ anno 341. Quartodecimanos etiam exagitavit S. Joannes Chrysostomus, qui proinde etiam Paschatitæ sunt nuncupati.

Catholici itaque, die Dominico diem decimam quartam plenilunii Martii immediatè subsequente, ex præcepto Ecclesiæ tenentur Pascha celebrare. Sed cum in computatione lunationum, sæpè error irrepserit, sæpè etiam ortum est de Paschate dissidium, non modò inter Latinos, sed inter ipsosmet Græcos: dissidium inquàm, non circà celebrationem Paschatis die Dominico, hoc enim utpotè ab Ecclesia decisum, tàm Græci, quàm Latini tanquam Ecclesiasticum dogma custodiunt, sed dissidium in assignanda præcisà die Dominica, quæ de facto plenilunium immediatè subsequeretur: cum enim annus contineat 365. dies, & sex horas, non tamen integras, quoniam ad earum complementum aliqua minuta deficiunt. nihilominus semper computatus est annus, ac si habuisset ultra 365. dies, sex horas integras, quas de facto non habet; ex quorum minutorum neglectu factum est, ut minuta, quæ ultrà debitam quantitatem annis singulis tribuebantur, tractu temporis ità excreverint, ut invicem juncta, plures dies constituerent, qui dies à celebratione primi Paschatis, usque ad annum 1582. quo Gregorius Decimus tertius reformavit Kalendarium, jam excreverant usque ad numerum decimum; hincque oriebantur dissidia circa celebrationem Paschatis. Primum dissidium fuit anno Græcorum 853. (Græcorum epocha, quæ & Seleucidarum æra appellatur, quàque ferè omnes Orientales utuntur, cœpit anno Periodi Julianæ 4402. antè Christum 312.) De hoc dissidio circà celebrationem Paschatis, refert Joannes Seldenus, quòd in Oriente, & in ipsa Regia Urbe, postquàm populus per hebdomadam unam jejunasset, factà rectiùs supputatione, deprehensus fuerit error, jussiritque Imperator initium jejunii in alteram hebdomadam differri: Carnes verò, quæ jam è foro sublatæ fuerant, iterum venales exponi. Idem à Teophane, iisdem ferè verbis narratur ad annum Justiniani 19. quod Pagius rectè monet, non anno Christi 545., sed 546. contigisse. Hìc obiter notanda antiquissima Ecclesiæ disciplina, in abstinentià à carnibus tempore jejunii.

Anno Græcorum 1070., Christi 853. alterum in Oriente dissidium de Paschate ortum est, quidam enim inchoarunt die 18. Februarii, solveruntque die sexta Aprilis, alii cœperunt jejunare die 25. Februarii, & Pascha die 13. Aprilis celebrarunt. Sic refert Dionysius Patriarcha.

Anno Græcorum 1508. alterum de Paschate dissidium fuit, eò quòd quartadecima Judæorum in Sabbatum, 29. diei Martii, juxtà eorum supputationem incidisset, proinde

Græ-

Græci, ſequenti die Paſcha celebrarunt, cum decimâ Februarii jejunium inchoaſſent; Syri verò, Ægyptii, & Armeni alterâ Dominicâ, hoc eſt die ſextâ Aprilis, Paſcha ſolemnizarunt. Hęc confuſio nonageſimo quarto quoque anno contingere ſolet, ſuamque ducit originem ex minutis, quæ ad integrum ſex horarum complementum deficiunt, quâ de re ſuprà diſſeruimus. Propter hæc, & alia abſurda, quæ leguntur apud Clavium, ad eadem reparanda, Gregorius XIII. accitis undique viris eruditis, Kalendarii reformationem inſtituit, quam ſuo nomine *Kalendarium Gregorianum* nuncupavit, præcipitque ut in tota Eccleſia ſervaretur. In Eccleſiâ Orientali, ſoli Maronitę prædictam reformationem, poſt quinquaginta ferè annos receperunt, quam rem cauſati reliqui Orientales, illos apud Turcas, tanquam novos in Oriente Francos, ſivè Latinos liberos accuſarunt, coacti proindè vexationem redimere annua ſolutione taxæ, ſuprà ipſos à Turcis impoſitæ, quâ mediante, Paſcha quotannis, juxtà Kalendarium Gregorianum celebrant. Porrò vetus Kalendarium, quod Græci, & Orientales adhuc defendunt, adeò erroribus eſt obnoxium, ut non ſolùm unâ, verùm tribus, & quinque hebdomadis à noſtro aliquando differat, & temporis progreſſu ad menſem Auguſtum, imò & Decembris protrahendum à Græcis Paſcha jure merito depręhenditur, quod abſurdum, mediante novo Kalendario à Latinis eſt reparatum.

XVI. Quantius, Bezę coetaneus, ejuſque errorum ſectator, in diſputatione Trevirenſi, negat Chriſtum introiſſe ad Apoſtolos januis clauſis, contrà apertum ſacri Evangelii teſtimonium. Tum quia Chriſtus miracula edidit magis portentoſa, quale fuit reſurrectio quatriduani fœtentis; ergo à fortiori potuit introire ad Apoſtolos januis clauſis.

Quiescentes. Vide *Palamas*.

XVII. Quietistæ, auctore Michaele Molinos, Presbytero Hiſpano ex Aragoniâ, nato anno 1627. prodierunt, eorumque Auctor Molinos, in generali Congregatione univerſalis Inquiſitionis, anno 1687. damnatus fuit, perpetuo carceri addictus, ejuſque libri igni traditi, præmiſsâ publicâ abjuratione, factâ coram ſacro Collegio in Templo B. Mariæ ſuper Minervam, poſtquàm per duos ſuprà viginti annos, doctrinam hæreticam promulgare Romæ niſus fuiſſet, ubi ſimulatâ exteriori ſanctitate, non modicam æſtimationem, etiam apud probos viros acquiſierat. Octo ſuprà ſexaginta propoſitiones ex ejus libris decerptæ fuerunt, in quibus continetur tota, perverſaque doctrina Quietiſticæ ſectæ, quaſque videre eſt per extenſum in Bulla Innocentii Undecimi, incipiente *Cœleſtis Paſtor*, data anno 1687. præfati Romani Pontificis anno duodecimo. Potiſſimùm docere contendebat Molinos, ſub prętextu orationis quietis (aliàs à Myſticis Theologis probè agnitæ, & deſcriptæ) toto ſpiritu in Dei contemplatione, ità animam orantis immergi, ut homo in hâc oratione quieſcens, liberè poſſet corpori omnes turpitudines indulgere, quas, ratione ſpiritus (ut ipſe dicebat) in Deo per orationem abſtracti, malas eſſe non poſſe aſſerebat: &, ut impuriſſimus homo confirmaret experientiâ, quod protendebat ſuâ diabolicâ doctrinâ, ſtatutis horis, congregabat in uno cubiculo utriuſque ſexus homines, quibus poſt factam exhortationem ad orationem quietis, ſimul commiſceri permittebat. Quem errorem, jam reprobatum exhibuimus verbo *Illuminati*. Inſuper hortabatur ſuos ſectatores, ad omittendam omnem voluntariam carnis mortificationem, quam infructuoſam, & nullatenus meritoriam eſſe poſſe blaterebat: quam impiam doctrinam improbat Conc. Trid. Seſſ. 14. ubi Chriſtifideles ad pœnitentiam hortatur; quam commendat Apoſtolus ſuo proprio exemplo 1. ad Cor. cap. 9. *Caſtigo corpus meum, & in ſer-*

servitutem redigo. Insuper Christus ad voluntariam mortificationem nos hortatur illis verbis, Matth. 16. *Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, tollat crucem suam, & sequatur me*. Item Apostolus ad Colossens. cap. 3. scribit: *Mortificate membra vestra*. Est ergo mortificatio consilium Euangelicum: ergo esse nequit infructuosa, cum Christus dare non potuerit consilia, quæ non essent valdè proficua ad obtinendam æternam salutem, quæ non acquiritur solà oratione, sed etiam actione, & mortificatione; quamquam & ipsa oratio carnem mortificet, potissimùm necessaria ad purganda peccata commissa, & ad abstinendum à novis peccatis. Cęterùm, si sola oratio sufficeret ad salutem, satis erat, quòd Deus præciperet solam orationem, & omnia alia præcepta fuissent superflua. At quidem ipse orationem summoperè injunxit, & commendavit; quia per ipsam non solùm debitum Deo honorem reddimus; quin etiam animi virtutem, & supernam gratiam contrà opera carnis, & concupiscentias ejus impetramus. Undè nec verè oratio dici potest, quæ rebellis concupiscentiæ insultus, & actus impunę, & dissolutè eidem permittit. Quòd si spiritus in oratione absorptus posset liberè, & sine peccato agere contra alia præcepta, quale est illud *Non mœchaberis*, ut contendebat Molinos, sequeretur, orantem non esse subditum Divinæ legi, quæ præcipit, ut spiritus carnem regat, & rationi subiiciat. Summa pseudo-mysticæ doctrinæ, quam docuit Molinos, est sequens. In vita spirituali, sive mystica, hos solos censendos esse perfectos, & verè mysticos, qui per unum actum non revocatum, Deo semel oblati, & (ut ajebat Molinos) totaliter uniti, & resignati, atque relicti, reliquos omnes ut superfluos suspendunt actus, & velut exanimes permanendo, nihil prorsus operando, neque volendo, neque petendo, nec de acceptis Deo gratias agendo, nec ad proprios defectus reflectendo, sed silendo, & merè passivè se habendo, in absolutà permanent indifferentia de omnibus, etiam de pœna, vel de premio, de Inferno, vel de Paradiso, de æternà damnatione, vel de salute, sinendo ut Deus solus operetur activè, & suam Divinam voluntatem impleat in illis. In quibus sic dispositis (asserebat Molinos) potentias quiescere: ex quo ejus sectarii *Quietistæ* sunt nuncupati. Ex quà doctrina Molinisticà, patet reviviscere *Entusiastarum*, *Beguardorum*, *Beguinarum*, *Dulcinistarum*, & *Illuminatorum* errores, jam alibi in hoc opere confutatos. Patet omnibus, hāc pseudo-mysticam supprimere omnes actus, tàm in Symbolo fidei nostræ, quàm in oratione Dominicà expressos, abolere omnes actus fidei, & spei, quasi cum indifferentià nostram debeamus respicere salutem, ad quam obtinendam nos passim hortantur sacræ Paginæ, ut sinè intermissione cum timore, & tremore operemur, ut abundemus in omni opere bono, ut pulsemus, ut petamus, ut quæramus; satagentes, ut per bona opera certam nostram vocationem, & electionem faciamus. Constat autem non posse cum timore, & tremore suam operari salutem, nec satagere, ut per bona opera certam suam vocationem, & electionem faciat, qui juxta doctrinam Molinisticam vivens, suspenderet omnes actus, nihil vellet, nihil peteret, & cum totali indifferentià nihil cogitans de pœna, aut premio permaneret.

QUINTILLIANI. Inter Montani descendentes, numerantur Quintilliani, orti circà annum 113. sic dicti à Quintillà pseudo-prophetissa Montani, sicut Priscilliani à Priscillà, etiam Montani prophetissa nominabantur. Tanta erat apud Quintillianos reverentia mulieribus, ut in hâc sectà Episcoporum, & Sacerdotum munere fungerentur; quia Christum in specie fœmineâ, in Oppido Pepuza revelatum fuisse Montani prophetissis, nempè Quintillæ, Priscillæ, & II.

Ma-

Maximillæ, Montanistæ asserebant: Undè etiam Pepuzitæ dicti sunt. Pepuzam autem Oppidum, in quo natus erat Montanus, Montanistæ tanquam Jerusalem venerabantur. Rep. verbo *Colliridiani*.

IV. Quintianus, Arianæ perfidiæ defensor acerrimus, in locum Asclepæ, legitimi Gazæorum Episcopi fuit ab Arianis suffectus; quare congregato apud Sardicam Episcoporum Occidentalium Concilio, eorum sententiâ fuit ab Ecclesiastica communione, unà cum aliis Arianis interdictus. Ex Niceph.lib.9.cap.12.

Quintinus. Fuit quidam Sartor, nomine Piccardus, qui è scholâ XVI.
Calvinistarum prodiens, in Brabantia, & Hollandia, unà cum quodam Copino Insulano, *Libertinorum* sectam instituit. Anno 1525. demum captus Tornaci, extremo supplicio affectus est. Vide *Libertini*.

R

XVI. Ranteri. Vide *Puritani*.

XIV. Raymundus Neophytus. Raymundum Lullum inter hæreticos absolutè constituunt, & numerant Prateolus, & Gaulterus: an autem hæreticus fuerit, res hactenus non fuit à S. Sede decisa, licèt sæpe causa fuerit examinata. Fuit Lullus genere Catalaunus, ortu Majoricanus: alii eum seculo 13. alii 14. mortuum fuisse contendunt. Wadingus Raymundi mortem protrahit ad annum 1315. Cum esset propè quadragenarius, à vanâ Mundi conversatione, & illicitis amoribus conversus ad meliorem frugem, potissimùm linguam Græcam, & Arabicam discere nisus est, ut Saracenorum conversioni insudaret, quod & præstitisse videtur: quandoquidem à Saracenis in odium fidei occisum, cum jam esset nonagenario major, sunt qui asserant; Undè & à Majoricanis in summo honore habetur. Negari non potest, Raymundum in juniori ætate, scilicet usque ad quadragesimum circiter annum, plures scripsisse libros, erroribus refertos, quod probabiliter ex ignorantiâ, non ex malitiâ processisse credibile est, eo quòd voluerit in materia Theologicâ scribere, cum tamen Theologicæ scientiæ, nisi forte transeunter, non incubuisset: non ideò tamen omnes errores, qui Raymundo Lullo imputantur, ab eodem prodiisse credendum est: sed potiores ex ipsis erroribus à Raymundo Neophyto excogitati fuerunt, & Raymundo Lullo, per errorem Scriptorum adstipulati. Undè & librum de dœmonum invocatione, non Raymundum Lullum, sed Raymundum Neophytum auctorem habuisse, aliqui non sinè fundamento opinantur; nam scripta Raymundi Lulli, longè post ejus obitum, jubente Gregorio XI. fuerunt revocata ad censuram; quo tempore Raymundus Neophytus, cum suos promulgaret errores, hinc fortè decepti Historici, unius scripta, cum alterius libris confuderunt. Hujus confusionis probabilitas ex eo colligitur, quod Gaulterus, & Prateolus, qui Hæreticorum catalogum scripserunt, nullam de Raymundo Neophyto mentionem faciunt. Tum quia Gregorius IX. anno 1372. mandavit Inquisitori Aragoniæ, ut inquireret, & puniret docentem errores, quos sub Raymundo Neophyto adducimus, quique Raymundo Lullo adscribuntur: sed tunc temporis, jam propè sexaginta anni intercesserant ab obitu Raymundi Lulli. Quomodò ergo præcepisset Pontifex Inquisitori, ut inquireret, & puniret docentem errores, si hujusmodi errorum auctor fuisset Raymundus Lullus, qui jam sexaginta antè annis decesserat?

Raymundus de Tarragâ, dictus Neophytus, eo quòd ex Judaismo ad

Fi-

fidem esset conversus, Ordinem Regularem ingressus, nihilominus Judaicam pertinaciam non deposuit: Cujus partum fuisse librum de Invocatione dœmonum, Lullo adscriptum, testatur Eimericus, qui jubente Gregorio Pontifice, contra Raymundum Neophytum causam instituit, ejusque libri per Archiepiscopum Tarraconensem, & Eimericum Inquisitorem igni fuerunt adjudicati. Ex sequentibus erroribus, quinque priores, sunt qui asserant à Raymundo Lullo dimanasse; si tamen Raymundum Neophytum auctorem non habent: posteriores verò, certum est à Raymundo Neophyto fuisse propagatos. Ex Spond. anno 1329. 1332.

1. Deum multas habere essentias. R. Quia hoc idem est, ac asserere plures Deos; nam si plures essentiæ in Deo, utique plures essentiæ Divinæ, ergo plures divinitates: ergo plures dii: sed plures dii esse nequeunt, ut probavimus contra Politheos, ergo &c.

2. Deus Pater est, antequàm Deus esset Filius. R. Verbo *Arius*.

3. Divina Essentia non est otiosa, & ideò essentiat, natura naturificat, bonitas bonificat. Hic error ex Auctoris ignorantiâ processit; nesciv it enim ille, quâ ratione essentia, sivè natura Divina, cum iis prædicatis (ut schola vocat) quę attributa dicimus, otiosa non sit, nisi naturificando, seu essentiando, ut barbaris vocabulis ille dicebat; id est, producendo. Sacra autem Theologia clarissimè docet, quo lumine intelligi debeant à doctis hominibus fidei veritates; nempè essentiam Divinam, sivè naturam non generare, neque generari, neque producere, aut produci, licèt sit principium quo generandi, & producendi: atque eatenus sit origo totius fęcunditatis, quatenus ex ipsâ naturâ est fœcunditas personarum. Persona ergo propter naturam generat, & producit; non tamen producit naturam, sed personam in eadem naturâ, quæ propter sui infinitatem eadem omninò, & substantialiter est in personâ genitâ, aut productâ, ac in generante, & producentibus. Quandoquidem etiam in humanis videmus, generantem esse personam, non naturam personę, generarique personam, non naturam, licèt & generans, & genitum sint in eàdem naturâ, quantùm ad unitatem specificam: Quòd si non quantùm ad numericam, causa est limitatio naturæ creatæ, quæ in pluribus esse non potest, sinè sui divisione. Consule Concil. Florentin.

4. Spiritus sanctus est conceptus de Patre, & Filio. R. Quia conceptio dicit specialem modum præexistendi prioritate originis, quasi per modum seminis in principio producente. Si autem consideremus proximas facultates (ut humano more Divina explicemus) fœcunditatis Divinæ, scilicet intellectum, & voluntatem, inveniemus solius intellectus esse, eo modo concipere, quatenus de illius naturâ est priùs ad se trahere rem, & inde prorumpere in expressam illius notitiam, quam dicimus *verbum*. Voluntas autem pondere suo fertur in bonum, & ideò præviam boni rationem, quasi seminaliter in se non suscipit, ut amet; sicut intellectus rationem veri, ut intelligat. Docet autem fides, Filium Divinum procedere per intellectum, & Spiritum sanctum per voluntatem; ac propterea error est dicere, Spiritum sanctum esse conceptum; adeoque perniciosus, ut processiones Divinas confundat, & fidem de Trinitate evertat.

5. Improbabat eos, qui hæreticos supplicio afficiebant: R. Verbo *Confœderati*.

6. Dicebat, dœmonibus adorationem latriæ certo modo competere. Non indiget ulteriori reprobatione hæc blasphemia, quæ dœmonem quasi Deum facit. Ea autem placuit etiam Luthero, quam ipse omni abjectâ verecundia, in libris suis exarare non formidavit, & tanta quidem turpitudine, ut dœmonis orationibus se commendaret, & horrendas,

ejusmodi commendationes doceret.

7. Deum in suppliciis ore negare, modò corde adoretur, meritorium esse. R. nam, ut ait Apostolus, *Corde creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem*. Ergo non potest esse meritorium, imò mortiferum esse perhibetur, ore Christum negare, cum ore confessio fieri debeat ad salutem. Tum quia Christus præcipit, ut eum confiteamur coram hominibus, si volumus Christum nos coram Patre suo confiteri. Tum quia non licet negare veritatem: ergo à fortiori non licet negare Deum, qui veritas est. Tandem, qui negat Deum, infidelis est; sicut fuit Petrus, qui tamen ore tantùm negavit Christum. Undè ita negans, incurrit pravissimum crimen infidelitatis.

8. Omnem peccantem mortaliter, esse propriissimè hæreticum. R. Nam hæresis error est mentis, & cordis in materià fidei, cum pertinacià: peccans autem mortaliter, errat quidem voluntate in genere moris, sed non errat semper mente simul, & voluntate in materià fidei; imò plures est invenire, qui licèt corrupti sint moribus, tamen pro veritate fidei, oblatà occasione, mortem subirent. Tum quia hæretici non sunt cives Ecclesiæ, nec participare possunt de Sacramentis, & bonis spiritualibus Ecclesiæ, de quibus quodammodo possunt participare, qui peccant mortaliter; quatenus propter fidei radices adhuc manentes, sunt in potentià ut vivificentur, & aliorum membrorum meritis, ad vitam juventur.

9. Tantum placere Deo mala, quàm bona. R. Nam Deus sæpe nobis inculcat declinare à malo, & bonum facere; bona jubet, mala prohibet; mala punit, bona præmiat, sicut passim evincunt Scripturæ testimonia: ergo &c.

10. Nullum legis præceptum posse in hàc vita adimpleri. R. Quia Deus impossibilia non præcipit, & frustrà legem gratiæ instituisset, si præcepta legis adimpleri non possent; quod enim est ultrà vires, non obligat; & consequenter lex non obligaret, si esset ultrà vires: quòd autem adimpleri possit, & faciliter medià Dei gratià, quam Deus nonnisi ex justitià denegat, constat experientià, discurrendo per singula legis præcepta, quæ scimus à pluribus adamussim adimpleri. Vide verbo *Joannes Parmensis*.

11. Sectam Mahometis esse æquè bonam, ac fidem Christi: Christum, Apostolos, omnesque Sanctos esse schismaticos, & perfectius esse schismaticum existere, quàm Catholicum. Has blasphemias, utpote cuicumque rationis compoti execrandas, superfluum est reprobare.

REBAPTIZANTES. Agrippiniani, & Novatiani, quia rebaptizabant ad eorum sectam accedentes, dicti sunt Rebaptizantes, quibus adstipulari possunt, quotquot reiterarunt Baptismum. Vide *Donatistas*, *Anabaptistas*. III.

REFORMATORES, illi sunt, qui in qualibet sectà aliquid reformandum, & corrigendum putant. Hoc nomen potissimùm convenit Calvinianis, quorum secta à suis, specioso titulo *Reformata religio* nuncupatur. Ex Edero. XVI.

REJUDAIZANTES. Qui ex Judæis ad Christianos transeuntes, postmodùm boni incæpti pertæsi, iterum ex Christianis ad Judæos defficiunt, Rejudaizantes vocantur. Viguit hæc pestis anno 1288., & detecta est in Germanià, occasione carcerationis factæ cujusdam Hebræi, cui nomen *Moyses Rotemburgius*. Porrò Rejudaizantes, qui scilicet jam fuerant Judæi, denuo certis oblationibus, & abrasionibus, ac verborum formulis, perfidiam Judaicam iterum profitebantur: Christiani verò, qui ad Judaismum transibant, vario ritu circumcidebantur, ut sic à Judæis natis dignoscerentur. Contrà hos omnes Nicolaus quartus Pontifex Summus constitutionem edidit. In Hispania, ubi negatum est habitare, nisi hominibus Catholicis, solent Judæi aliundè XIII.

nego-

negotiationis causâ transmigrantes, se, & filios Baptismo subiicere. Cum autem eorum perfidia detegitur, à sanctæ Inquisitionis officio, *Judaizantium*, sive *Rejudaizantium* nomine, severè pro merito puniuntur.

XVII. REMONSTRANTES. Vide *Arminiani*.

XI. REORDINANTES. Falsi quidam dogmatistæ, sub specioso prætextu impugnandi simoniacam sectam, contenderunt Ordinationem factam ab Episcopis simoniacis esse irritam, & nullam, ideoque ab ipsis promotos ad Ordines, esse reordinandos. Agitata fuit pluribus in Synodis hæc controversia, de quâ scripsit Petrus Damiani in opusculo, *Gratissimo* inscripto, in quo ostendit, ordinatos ab Episcopis simoniacis, non esse reordinandos: qui liber, cum Gratus fuerit ordinatis à simoniacis, ideò inscriptus fuit *Gratissimus*. Contra eos, qui opponebantur Catholicæ sententiæ, jam anteà decretis Pontificiis, & Conciliorum sanctionibus definitæ, etiam Leo Nonus, Romanus Pontifex firmiter statuit, ut ordinati à schismaticis, absque alia Ordinatione iterata, post expletam pœnitentiam quadraginta dierum, in acceptis Ordinibus ministrarent. Hæresis de reordinandis excitata fuit à quibusdam, qui non habentes zelum secundùm scientiam Dei, odio in simoniacos Episcopos, ordinatos ab eis, non recipiendos sinè reordinatione, sustinere contendebant; Cum certum sit, Sacramentum non sortiri suam efficaciam à probitate Ministri, & indelebilem esse characterem Ordinis, ideoque semel ordinatum, dummodo validè, quamvis illicitè, censeri debere semper ordinatum. Extirpata nihilominus est hæresis de Reordinandis, cum omnes, rationibus à Petro Damiani adductis, & irrefragabilibus, acquiescendum esse censuerint, quidquid contra alii sentire potuissent.

IV. RETHORIANI, à Rethorio orti sunt in Ægypto, currēte seculo quarto, qui asserebant omnes hæreticos in propriâ sententiâ rectè ambulare, quia sic colunt Deum, sicut possunt. Error adeò est absurdus, ut S. Augustinus ipse, lib. ad *Quodvultdeum*, miretur, quomodò tanta insania possit in mente rationis compoti locum habere, cum certi simus, quòd una sola esse potest vera fides, sicut unus solus esse potest verus Deus. Cæterùm, si omnes hæretici in propriâ sententiâ rectè ambularent, sequeretur, quòd per vias ex diametro oppositas, perveniri posset ad eundem finem, cum sæpe una hæresis, ex diametro alteri opponatur. Vera autem fides illa sola esse potest, quæ est secundùm Deum; Deus autem non jubet contraria: Cum ergo fides Catholica credat, V. G. Christum de Virgine natum: fornicationem malam esse profiteatur: dentur verò aliæ sectæ, quæ fornicationem dicunt non esse malam, negant Christum de Virgine natum, consequens est, unam aut aliam errare: ergo falsum est, omnes hæreticos in propriâ sententiâ Deum colere, sicut possunt; ut enim colant, sicut possunt, colere debent juxta interna lumina, quæ Deus nemini denegat (nisi fortè occulto suo judicio in pœnam. Consule Theologos) per quæ cognoscunt veram fidem esse Catholicam; ideoque ut colant sicut possunt, debent colere secundùm quod præscribit fides Catholica. Videantur quæ dicta sunt ad rem, in præparatione ad opus, & verbo *Protestantes*.

RICHARDUS. Vide *Armacanus*. XIV.

RICHERIANI. Vide *Petrus Richerius*.

RISVICANT. Vide *Hermanus Risvich*. XIII.

RIVETUS Andreas, in Diœcesi Pictaviensi anno 1572. genitus, studiis operam dedit, in quibus cum multùm profecisset, inter Protestantes vir magni nominis fuit, qui ejusdem directioni, religionis prætensæ reformatæ negotia commiserunt; quapropter pluribus hæreticorum conventiculis præfuit; deindè in Universitate Leidensi Theologiæ Cathe- XVI.

dram regens, plura opera edidit, præcipuè commentaria in diversos Scripturæ libros, in quibus potissimùm auctoritatem Ecclesię, & Sanctorum Patrum, atque traditiones sacras impugnare contendit; cujus objectiones solutas, videre est in Natali Alexand. Historiæ Ecclesiasticæ Tom. tertio. Octuagenario major decessit. Fratrem habuit nomine Guillelmum Rivetum, pariter Protestantium Ministrum, qui tractatum unum de Justificatione, alium de Libertate Ecclesiasticà composuit.

XVI. Rodolphus Gualterus in heresi Zuingliana Minister, Bucceri & Calvini impietatem sua prædicatione auxit. Scripsit diversas homilias in Evangelia, tam Bucceri, quàm Calvini erroribus refertas. Vixit seculo decimo sexto.

IV. Rogatiani, à quodam viro, cui nomen Rogatus, & vixit seculo quarto, suum sortiti sunt nomen. Rogatus nihil novi proposuit supra sectam sui magistri Donati; sed cum ejusdem errores promulgaret, sectatores habuit, qui ex ejusdem nomine dicti sunt Rogatiani. Ex S. Aug. Epist. 48.

XI. Roscellinus, in Gallia renovator fuit heresis Sabellianę, qui cum in Synodo à Raynaldo Archiepiscopo Rhemensi collectâ, errorem suum abjurasset, rursum ad vomitum rediit, asserens solo timore mortis perterritum, se abjurasse suam sententiam, in quà effutiebat, quòd, si in Deo tres personę sunt, & una tantùm essentia, sequitur omnino tam Patrem, quàm Spiritum sanctum esse incarnatum; qui modus imperitus theologizandi, reprobatur à Divo Anselmo Episcopo Cantuariensi, in libro, quem inscripsit de Incarnatione Verbi, & direxit ad Urbanum Pontificem. Unica enim licèt sit Divina Essentia, tres tamen personas, realitèr in Deo distinctas docet esse fides Catholica, quarum secunda, scilicet Verbum, sola est incarnata, media unione hypostaticà, de quà fusè agunt Theologi, apud quos, in tractatu de Incarnatione videre est omnes datas difficultates, quæ in hac materià occurrunt. Unio autem hypostatica in hoc consistit, quòd Verbum Divinum se communicaverit per suam subsistentiam humanitati, sivè ut pressiùs loquar, humanæ naturæ, illam eandem sua personalitate supponitando: undè unam tantùm personam in Christo esse, Christiana fide perhibetur. Et certè satis constat, quòd solus Filius sit incarnatus, si intelligamus, quòd unio hypostatica facta fuit per communicationem, media personalitate, quæ ita sit propria Filii, ut non sit propria nec Patris, nec Spiritus sancti. Cæterùm si fingatur, quòd facta esset per communicationem personalitatis, quę tam esset propria Filii, quàm Patris, & Spiritus sancti, jam totę tres Personæ, juxta hereticum Roscellini sensum, fuissent incarnatę: Sed sola subsistentia Filii, ita est propria Filii, ut non sit propria Patris, & Spiritus sancti, ergo unio hypostatica facta est in sola Verbi Persona: sicque solus Filius est incarnatus. Ex quà doctrinà intelligitur, quomodò licèt una sit essentia in Divinis, sola tamen secunda persona sit incarnata. Subtiliorem explicationem videre est apud Theologos.

Rufinus, Aquilejensis Presbyter, in Ægyptum peregrinatus, Alexandrię inficitur erroribus Origenis, ope Didymi cæci, Origenis doctrinę tenacissimi; tantumque adhęsit libatis erroribus, ut assumpserit provinciam scribendi Apologiam pro Origene, in qua calumniis exagitavit S. Hieronymum, Origenis impugnatorem. Postmodùm Rufinus Romam profectus, ibidem Origenianos errores detulit, & propagavit: nihilominùs subdolè impetratis à Siricio Papa communicatoriis litteris, Aquilejam proficiscitur; sed hinc vocatus ab Anastasio Papa, ad dicendam suam causam, utpotè hæresis iterum accusatus, subterfugia quęrens, publico judicio damnatur. Ex hac condemnatione non resipiscens Rufinus, sed in deterius lapsus, instante direptione Aquileję, IV.

ab

ab Alarico facta, in Siciliam confugit, ubi in sua perfidia decessit. Fuit præcursor Pelagii, & auctor ejus hæresis, contra doctrinam de peccato originali; quippe qui in Concilio Carthaginensi dicere ausus est, nullam esse à parentibus in parvulos peccati traductionem; ac proinde nullum ab hominibus contrahi originale peccatum. Ex S.Hieron.epist.16.

XII. Runcarii. Waldensium propago hæc, quæ ad eorum dogmata, infamem illum errorem addebat, quòd à cingulo deorsùm non committitur peccatum mortale, quia scriptum est: *Ex corde procedunt fornicationes*. R. Nam cum Apostolus nos monuit, ne faciamus servire membra nostra peccato, indifferenter de toto corpore loquutus est, eum totum corpus possit cooperari iniquitati, mediante operatione membrorum, comitante consensu: constat enim, quòd ipsę leges civiles, quę prohibent percutere, non minùs puniunt percussionem factam pugno, quàm pedibus. Sed quis nesciat, quòd in tantùm membra inserviunt peccato, quia prava sunt cordis desideria, ex quo exeunt? De Runcariis agit Reinerus cap.16.

IV. Rupitani. Donatistas à rupibus, in quibus se recipiebant, dictos etiam esse Rupitanos, asserit S.Augustinus de Unitate Ecclesiæ, capite tertio.

XVI. Rustici. De Rusticis actum verbo *Muntzerici*. Thomas enim Muntzerus factionis auctor fuit, cujus sequaces dicebantur Rustici, quorum internecionem, factam ad centum millia, alibi incidenter tetigimus. Qui de Rusticorum rebellione copiosiora desiderat, Spondanum consulat ad annum 1525. & 1526.

XV. Rutheni. Lituanis contermini sunt, iidem ac Moscovitæ, & Ruscii dicti: cum jam dudum in fide Christiana essent instructi, circa ann. 1445. à fide defecerunt, & ad schismaticos Græcos declinarunt, quæ omnia refert Genebrardus.

1. Negant S. Petrum fuisse summum Ecclesiæ Pastorem, & Sedis Romanæ Episcopum: idem negant de ejus Successoribus. R. ex his, quæ dicta sunt contra *Hussitas*, *Joannem Westphalum*, & *Jacobum Præpositi*. Petrum autem fuisse Sedis Romanæ Episcopum, ibidem ad plures annos sedisse, & ex Romana Sede universam gubernasse Ecclesiam, tamquam Ecclesiæ universalis Pastorem, tot tantaque sunt irrefragabilia testimonia, ut non nisi homo induratæ cervicis, & pertinax valeat contradicere; Romæ enim venerantur loca, ubi captus, ubi in custodia detentus, ubi crucifixus fuit S. Petrus, ubi sepultus, quæ potissimùm invisere veniunt, quicumque Romam proficiscuntur. Vide Calmetum singulari dissertatione ad 1.Petri, ubi rem consueta eruditione pertractat.

2. Negant Ecclesiam Romanam esse cæterarum Caput. R. verbo *Græci*.

3. Reiiciunt scripta SS. Patrum Latinorum, neque recipiunt decreta, & canones Conciliorum, quæ Ecclesia approbante congregata fuerunt. R. ex unanimi Ecclesiæ consensu, quæ SS. Patrum Latinorum scripta approbavit, quorum testimonio plures Scriptores, etiam Gręci utuntur, ut videre est apud Scriptores Ecclesiasticos Græcos, qui pariter ad Concilia, auctoritate Pontificis congregata accesserunt, & eorundem decretis, unà cum Latinis Patribus subscripserunt.

4. Negant Purgatorium. R. verbo *Albanenses*.

5. Negant Sacramentum Confirmationis, & extremæ Unctionis. R. Quo ad Sacramentum Confirmationis ex sacra Scriptura Act. 19. 5. *His auditis, baptizati sunt in nomine Domini Jesu. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus sanctus super eos*. Item 2. ad Cor. ad Ephes.4. Primâ Joan.2. de hoc Sacramento fit mentio. Et licèt nullum sit expressum testimonium in Scripturâ, in quò expresse legatur, quòd Confirmatio sit Sacramentum à Bap-

tis-

tissimo distinctum, habetur tamen expressa Ecclesiæ traditio, quæ Sacramentum distinctum à Baptismate semper intellexit, & docuit, ubicumque in Scriptura de Confirmatione fit mentio, ut Actor.8. v.14. cujus loci auctoritas admodùm ad rem facit; non enim tanta sollicitudine de confirmadis Discipulis curarent Apostoli, nisi sacrum quoddam Fidei nostrę, specialis gratiæ collativum, id est Sacramentum intelligerent. Atque ita Ecclesia nos docet, cujus est explicare Scripturarum sensum, & traditiones conservare, utpote *columna, & firmamentum veritatis*, ut ait Apostolus. Quòd Confirmatio sit Sacramentum, comprobant testimonia Conciliorum, & Patrum, quę sexaginta quatuor supra centum congregat Coccius, libro quinto de Confirmatione, articulo 2. Quare autem Christus hoc Sacramentum in oleo mixto balsamo, potiùs quàm in aliâ materia institui providerit, nostrum non est explicare. Sunt quidem rationes congruentiæ & signi, naturæ convenientes, quas consueto doctrinę candore tradit D. Thomas 3.p.qu. 72.art.2. Cæterùm, adeò antiqua est traditio, quòd Sacramentum habeat pro materia remota oleum mixtum balsamo, ut etiàm si non ageretur de Sacramento, adhuc nefas esset illi non stare. De oleo, mixto balsamo mentionem facit Clemens I. anno 80. post Christi adventum, Epistola 40. qui vixit tempore Apostolorum, & loquens de Sacramento Confirmationis, ait: *Ut à B. Petro accepimus, & cęteri sancti Apostoli præcipiente Domino decreverunt*. Etiam D.Dionysius Apostolorum coævus, de materiâ hujus Sacramenti mentionem facit. Ex his quæ diximus quoad auctoritatem Ecclesiæ, ut probaremus Confirmationem esse Sacramentum, etiam probatur extremam Unctionem esse unum ex septem Ecclesiæ Sacramentis. Porro de extrema Unctione loquitur Jacobus illis verbis: *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, remittentur ei*. Ex his verbis D. Jacobi colligitur signum sensibile, nempè unctio, & promissio gratiæ, nempè remissio peccatorum. Ergo extrema Unctio verum est Sacramentum, sicut testantur antiqua Concilia, & SS.Patres, quibus omnino consentiendum in rebus fidei, maximè ubi expressa non habemus testimonia sacræ Scripturæ.

7. Sentiunt cum Græcis, Eucharistiam solùm ritè confici in pane fermentato. R.verbo *Græci*.

RUTMANNUS. Vide *Clancularii*. XVI.

S

IV. SABBAS, unà cum Dadoe, Adelpho, Herma, & Simeone circa annum 368. Massalianorum, seù Enthusiastarum sectam instituit. Vide Enthusiastæ.

II. SABBATIUS, ex Judaismo ad Christianos se conferens, ambitionis prurigine vexatus, ut Episcopatum obtineret, Novatianis se adjunxit. Quarè à Marciano Novatianorum Episcopo Presbyter ordinatus, ad Episcopatum anhelans, novam sectam instituere conatur, & Judaismum, cum Catholicismo confundens, errorem Protopaschitarum promulgare conatus, duos Presbyteros, Theoctistem & Macarium, cum aliis in suam sententiam perduxit, à quibus ordinatus Episcopus, schisma excitavit, se peculiaris Ecclesiæ caput constituens, cujus sequaces dicti sunt Sabbatiani, à nomine institutoris, sive Protopaschitæ, à promulgatâ hæresi de celebrando Paschate cum Judæis, lunâ

deci-

decimâ quartâ; & hinc factum est, ut qui eundem Presbyterum ordinaverat, compertâ in novo schismate Sabbatii malitiâ, dixerit: O, *quàm meliùs fecissem, si manus super spinas, potiùs quàm super Sabbatium imposuissem.* Marcianus Novatianus, congregatâ Synodo, Sabbatium vocavit ad causam dicendam, quare ab Ecclesiâ, novo schismate excitato defecerat: cui Sabbatius respondit, causam scissionis esse celebrationem Paschatis, quod lunâ decimaquartâ celebrandum fore asserebat: cui Marcianus respondit, celebrationem Paschatis unâ potiùs die, quàm altera rem esse indifferentem, nec propterea hoc solo insubsistente motivo scissionem faciendam. Nihilominus Theodosius junior, hujusmodi hereticos proscriptione, & exilio damnavit. Vide *Quartadecimani*.

XVI. SABBATARII. Scripsit contra Sabbatarios Lutherus: Emerserunt seculo decimo sexto: Sectâ sunt Anabaptistæ, sic nuncupati, quia

1. Sabbatum more Judæorum colunt, spreto die Dominico. R. verbo *Dosithæus*.

2. Solum Patrem invocant; quare Filium, & Spiritum sanctum videntur negligere. R. ubi de Divinitate Filii, & Spiritus sancti egimus.

III. SABELLIUS, ex Ptolemaide Libiæ civitate ortum duxit, Noeti Smyrnensis discipulus, sui magistri errorem promulgare nisus est circa Sanctissimam Trinitatem, sedente Stephano Primo Romano Pontifice anno 260., & cum non possent Sabelliani suas hæreses Euangelii testimonio comprobare, utebantur pseudo-evangelio Ægyptiorum, aliisque apocriphis libris. Contra Sabellianissimum tractatum edidit Dionysius Alexandrinus, & in Alexandrino Concilio, anno 319. damnati fuerunt Sabelliani sub Osio Cordubensi. Sabellianismum renovare aggressus est Roscellinus: sicut & quidam Apostata Hispanus, ineunte seculo decimo septimo, in Anglia Sabellii errorem refricare contendit.

1. Asserebat nullam esse distinctionem inter Divinas personas, se unam, & eandem habere subsisten tiam, diversis nominibus nuncupatam Itaque Sanctissimam Trinitatem, unam trinominem dicebat esse personam quæ in veteri testamento, veluti Pa ter legem dedit, in novo, quasi Fi lius est incarnata, & veluti Spiritu sanctus ad Apostolos venit. R. E quidem tres personas esse realite distinctas in Divinis, constat ex ill Isaiæ cap. 6. vers. 3. ubi Propheta d Deo loquens, ter repetit Sanctu Sanctus, Sanctus: quem textu non modò S. Ambrosius lib. 2. de F de, sed Judeorum Doctores, q ad veram fidem suscipiendam, e ipsâ Scripturæ intelligentia perven runt, interpretantur de tribus Div nis personis. Item Genesis cap. 18 Abraham tres vidit, & unum adora vit. In principio etiam Genesis *cre vit elohim*; idest, *Dii* legitur, d notando plurali nomine personarum distinctionem, sicut singulari nume ri verbo *creavit*, naturæ unitaten Est autem notandum, quòd in vete testamento solùm reperiuntur hujus modi obscuræ Trinitatis Sanctissim repræsentationes; quia plenitudo lu minis Divinæ fidei, Ecclesię à Chr sto instituendæ reservabatur. Und in novo testamento de tribus Divi nis personis sigillatim, sępè express & clara fit mentio; sic Matth. cap. ult *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*. Joann. 8 etiam legitur, quòd Christus dixit *Solus non sum, sed ego, & qui misi me Pater*. Christus itaque sæpè men tionem fecit de Patre, tamquam de personâ realiter distinctâ, quod idem fecit, & de Spiritu sancto: legitur enim Joan. 14. vers. 16. *Ego rogabo Patrem & alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum.* In hoc textu apertè tres Divinę personę designantur: Est enim Pater, qui rogatur, Filius, qui rogat, & Spiritus sanctus, sivè Paraclitus, qui petitur. Idem deducitur ex alio textu, Joan. 14. vers. 26. *Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem*

mit-

mittet Pater in nomine meo, docebit vos omnem veritatem. Id autem, quod obiiciunt hæretici, sæpè in sacris paginis mentionem fieri de Deo, sed uno, & solo, probat quidem unam esse Divinam Essentiam, sed non excludit tres personas realitèr distinctas, quæ in essentia unus Deus sunt, & in personis tres esse perhibentur; immò multotiès fit etiam mentio Trinitatis, ut dixi, obscura, prout tempori ad futuram fidei plenitudinem crescenti congruebat.

2. Reprobabat institutum Monasticum. R. verbo *Joannes Westphalus*.

3. Dicebat cum Hermogene materiam esse ingenitam. R. verbo *Hermogeniani*.

XVII. Sabelliani Novissimi. Quidam Ministri Calvinistæ in Anglia, cum Trinitarios, seu Deistas impugnare vellent, in Sabellianismum impegerunt, propè initium seculi decimi septimi. Auctorem habuerunt quemdam apostatam, natione Hispanum, qui docuit Christum prorsus abnegare, eumdem blasphemans tanquam seductorem. Unam dixit tantùm esse personam Divinam, cui naturæ lege servire debeant homines. Potiùs in Deo agnoscendos perfectionis gradus, quàm ullam personarum distinctionem. Pluribus annis latuit in Anglia, ubi multos seduxit ad sui sequelam. Ex hist. Angl.

IV. Sabienus, Heracleę Episcopus vixit circà medium seculi quarti. Hic Christianos omnes, qui in Nicæna Synodo Arium condemnaverant, idiotas appellabat, & potiùs ingenii infirmitate lapsos asserebat. Ex Prateolo. Sed quia temporibus nostris non desunt homines terrena sapientes, qui sanctissimos illos PP. de idiotismo arguant, noscant illi, hanc eorum sapientiam, stultitiam esse apud Deum, qui propterea non doctos Philosophos ad fundandam Ecclesiam, sed ignaros piscatores elegit, ut opus suum ostenderet. Fuerint ergo idiotæ Nicæni PP., si placeat: hinc magis apparet consilium Dei inspirantis fidem, quâ per universum mundum Divina veritas effulget. Neque enim humanæ sapientiæ, sed Divinæ promissionis, & fidelitatis est, quòd Patres Ecclesiam in Concilio docentes, non errent.

Saccophori, iidem ac Massaliani, sic dicti, quòd sacco induti incederent solerent. IV.

Sacramentarii. Quotquot circa mysterium Eucharistię à doctrinâ Ecclesiæ Romanæ deficiunt, possunt Sacramentarii appellari. Sed XVI.
quia primus, qui realitatem Corporis Christi, post Berengarium negavit, fuit Joannes Œcolampadius, Berengarii hæresis renovator, hoc tempore, scilicet currente seculo decimo sexto, quo vivebat Œcolampadius, ponitur communitèr Sacramentariorum origo, qui sectâ sunt Antilutherani. Tam varia autem fuit Sacramentariorum doctrina, vel ab ipso sui exordio inter hæreticos dissecta, ut penè infinita sit in hac materiâ opinionum varietas. Vidi quemdam librum, in quo ducentæ expositiones horum verborum: *Hoc est corpus meum*, à diversis hæreticis inventæ, omnesque vel in toto, vel in parte erroneæ referuntur: quapropter juxtà variam horum verborum interpretationem, Sacramentarii etiam vario nomine appellantur; alii enim vocantur *Significativi*, alii *Tropistæ*, alii *Energici*, alii *Adessenarii*, alii aliter, de quibus omnibus sub proprio nomine agimus. De bello Sacramentariorum, excitato anno 1524. inter Lutherum, & Œcolampadium, plura videre est in Spondano ab anno 1524., usque ad 1561., ubi adamussim eorundem contentiones, turbas, colloquia, & mēdacia describit. Cęterùm, cum realitas existentiæ Corporis Christi in Eucharistiâ, sit unum ex pręcipuis fidei nostræ articulis, non erit abs re paulò copiosiùs, quotquot hunc impugnant articulum, qui proindè *Sacramentarii* vocantur, reprobare.

R. primò ex verbis promissionis hujus Sacramenti, Joan. 6. vers. 52. *Panis quem ego dabo caro mea est pro*

mundi vitâ. Litigabant ergò Judæi ad invicem, dicentes: Quomodò potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? Dixit eis ergo Jesus: Amen, Amen dico vobis: nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet vitam æternam, & ego resuscitabo eum in novissimo die. Caro enim mea, verè est cibus: & sanguis meus, verè est potus. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem in me manet, & ego in illo, &c. Verum quidem est, communem esse Novatorum opinionem, Joann. cap. 6. non de Eucharistiâ, aut sumptione reali Corporis Christi, sed, vel de Incarnatione tantùm, vel de spirituali dumtaxat carnis Christi per fidem sumptione, sermonem instituisse: Quod probare contendunt ex ipso Joannis contextu: cum enim vers. 27. Christus dixisset: *Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam æternam*; dixerunt Judæi: *Quid faciemus, ut operemur opera Dei? Respondit Jesus, & dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum, quem misit ille*. Et vers. 35. *Ego sum panis vitæ*: inquit, *qui venit ad me, non esuriet: & qui credit in me, non sitiet.* Quibus certè verbis, inquiunt, apertè declarat Christus, cibum, de quo sæpiùs in hoc capite, non alium esse, quàm spiritualem cibum, accipiendum per fidem. Sed facili negatio refelluntur. Neque enim contendimus, sacramentalem manducationem carnis Christi, unicum esse argumentum, de quo sermo fit citato cap. 6. Joann. Triplicem in eo partem distinguimus. In primâ usque ad vers. 25., agitur de cibo materiali, nempe de multiplicatione quinque panuum, quibus saturati sunt in deserto quinque hominum millia. In secundâ usque ad vers. 52., agitur de cibo merè spirituali, nempè de fide in Christum incarnatum. In tertiâ tandem, scilicet à vers. 52. usque ad finem capitis, agitur de sumptione reali, & Sacramentali carnis Christi; quod omissis plurimorum SS. Patrum auctoritatibus, tùm ex Græcis, tùm ex Latinis, qui postremam illius capitis partem, de Eucharistia interpretati sunt, colligitur etiam. Primò ex ipsa ratione loquendi, quà usus est Christus, cum promisit se daturum carnem suam, dixit enim: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita*. At si loqueretur vel de sua Incarnatione, vel de spirituali dumtaxat per fidem carnis susceptione, non dixisset in futuro, *panis quem dabo*; sed potiùs, *panis quem dedi*: Jam enim incarnatus erat, jam multi in eum crediderant, & spiritu per fidem, carnis ejus facti fuerant participes. Loquitur igitur de carne suâ, in Sacramento Eucharistiæ nobis verè, ac substantialiter tradenda. Secundò, Christus distinguit ibidem carnem suam & sanguinem, per modum veri cibi, & potus, vers. 56 *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*. At distinctio hæc in sola reali, & Sacramentali manducatione Eucharistiæ locum habere potest: in ipsâ enim spirituali per fidem susceptione, nihil interest inter cibum, & potum.

Argumentum secundum colligitur ex persona Judæorum, ac Discipulorum Christi. De primis dicitur vers. 53. *Litigabant ergo Judæi ad invicem dicentes: Quomodo potest hic nobis dare carnem suam ad manducandum?* de postremis dicitur vers. 61. *Multi ergo audientes ex Discipulis ejus, dixerunt: durus est hic sermo, & quis potest eum audire?* Illa porrò, tum Judæorum obmurmuratio, tum offensio Discipulorum, apertè significat eos ex his Christi verbis: *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, &c.* animo concepisse aliquid planè novum, insolitum, ac stupendum: imò horridum, ut esset manducare ipsam divisam Christi carnem, Trogloditarum more. Quamobrem manifestum est, quòd Domini verba realem carnis manducationem absolutè significarunt, secundùm communem, & naturalem

sensum, & intelligentiam : quam opinionem de vera carnis manducatione, non explicans modum, sed tantùm rei veritatem, confirmavit Christus, nedum correxit, ut constat ex versibus 62., & 63. Porrò, si de sola fide in Christum hic sermo fuisset, vel de sola manducatione carnis ejus per fidem; quid adeò mirum, ac insolitum fuisset, undè turbari, & offendi debuissent, sive Judęi, sivè Discipuli Christi?

Argumentum 3. colligitur ex collatione, & comparatione verborum, quibus hîc promittitur Eucharistia, cum illis,quibus posteà instituitur;mirè enim consentiunt inter se: sicut enim hìc dicitur: *Panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita*: Ita Matth. 26. dicitur: *Accipite, & comedite: hoc est Corpus meum*. Sicut promisit Christus se daturum carnem in cibum, & sanguinem in potum; ità instituens Eucharistiam utriusque distinctionem exprimit, *Manducate, Bibite*. Sicut igitur veram carnem, & verum sanguinem dedit, instituens hoc Sacramentum, Matth.26.ita veram quoque carnem verumque sanguinem promisit, Joan.cap.6.

Argumentum 4. deducitur ex verbis institutionis, quibus efficacitèr evincitur vera, realis, & substantialis corporis Christi pręsentia in Euchatistià. Nam illa verba efficacitèr probant illam Christi præsentiam, in proprio naturali, & obvio sensu, quem præseferunt, intelligenda esse, non figurato, improprio, & metaphorico. Ergo efficacitèr probant realem Christi in Eucharistià pręsentiam. Antecedens, in quo tota difficultas posita est, probatur. Quia Scripturæ verba proprio, naturali, & obvio sensu intelligenda sunt, quoties nihil continent, *quod aut ad morum honestatem, aut ad fidei veritatem referri non possit*: certissima est Augustini regula lib. 3. De doctrinà Christiana,cap.10.*at qui* verba ista: *Hoc est corpus meum*, in sensu præsentiæ realis intellecta, nihil continent, quod non possit referri, aut ad morum honestatem, aut ad veritatem fidei, ergo in illo sensu intelligenda sunt; maximè cum nullus Euangelistarum, vel minimum quid insinuet, Christum ibidem figuratè locutum esse, quod certè in re tanti momenti, ex quà tot dissensiones orituras aliquando fore, prævidebat Spiritus sanctus, omittere non debuissent. Præterea, si per hæc verba, *Hoc est corpus meum*, Christus significare voluisset corporis sui figuram dumtaxat dare, non verum corpus, contra proprium naturalem, & obvium verborum sensum: cum hoc non expresserit,gravissimi erroris occasionem prębuisset Apostolis suis, quod certè, & cum sapientia Christi, & cum ejus bonitate,ac clementià non coherent:& mirum profectò est, audere homunculos,ignorantię humanę tenebris involutos, verba Christi alienare;seque ita non Christum, veritatis Mysteriorum auctores facere.

Demum reprobari possent Sacramentarii, ex costanti, antiquà, & universali SS. Patrum, & Ecclesiæ totius traditione, quæ veram, realem, & substantialem Christi præsentiam in Eucharistia efficacitèr astruit. Verùm, cum omnes, & singulos SS. Patres, hujus avitæ fidei custodes, & testes,pro qualibet Ecclesiæ ętate hìc enumerare, expendere, & à conatibus hæreticorum vindicare, longioris operis foret, quàm præsentis ratio requirat, idcircò ab his laudandis abstinemus; præsertim cum aliundè copiosè, & eruditè partes illas impleverint, Eminentissimi Cardinales Perronius, Bellarminus, & etiam Arnaldus de Andiliaço,in suo Opere *De perpetuá Fide Ecclesiæ Catholicæ circa Eucharistiam*, Gallico idiomate conscripto. Non est tamen hìc silentio prætereunda insulsa fabella, quam excogitavit Claudius, apud Carentonenses, olim Euangelii Pseudo-Administer, ut ostenderet, nono Ecclesiæ seculo mutari incępisse antiquam Ecclesię fidem circa Eucharistiam: contendit enim primum Auctorem dogmatis præsentiæ realis

fuis-

fuiſſe Paſchaſium Ratbertum, Corbejenſis Monaſterii Abbatem, in libro, quem circa an. Chriſti 831. De Corpore, & Sanguine Chriſti conſcripſit; ejuſque doctrinam, faventibus tenebris ſeculi decimi, quo ſcelus, & ignorantia, in totam Eccleſiam exundarunt, omnium animos ſenſim occupaſſe; ac tam altas egiſſe radices, uſque ad initium ſeculi undecimi, ut Berengarium, qui primævam (ut Claudio placet) fidem excitare conatus eſt, tanquam Novatorem, & hæreticum proſcripſerint. Verùm, quàm frivola, & vana ſit illa fabella, quàmque imprudens mendacium, vel hoc uno aperto, & ſimplici argumento demonſtratur. Omnis in avita fide immutatio, ſua novitate ſemper perturbat, & univerſam commovet Eccleſiam. Ubi primùm Arius Chriſto, Macedonius Spiritui ſancto Divinitatem detrahere, Neſtorius duas in Chriſto perſonas, Eutyches unam naturam, contra publicam, & receptam fidem prædicare tentarunt, univerſa ſtatim inſurrexit, & reclamavit Eccleſia: Commoti Epiſcopi, celebrata Concilia, diviſi ab hæreticis Catholici. Nihil porrò tale contigiſſe legimus, quando Paſchaſius librum ſuum de Corpore, & Sanguine Chriſti evulgavit; nullus adverſus ipſum tumultus, nullus inſurrexit Epiſcopus, nulla convocata, ut damnaretur, Synodus. Id verò moralitèr fieri non potuiſſe (ſi Paſchaſius in fide innovavit) judicabit quiſquis, vel minimum habuerit rerum humanarum uſum, & ad nativam ingenii humani conditionem, vel levitèr attenderit; maximè verò in Myſterio Euchariſtiæ, quòd non ad meram, & ſimplicem fidei ſpeculationem, ſed ad uſum, & praxim pertinet. In hypotheſi autem Claudii, neceſſe eſt ſupponere, Fideles ante Paſchaſium, novem ſeculorum tractu, crediidiſſe Chriſtum in Euchariſtià realitèr præſentem non adeſſe, ſed ab illa abſentem, nec conſequentèr adorandum: medio verò ſeculo nono, de repentè, promovente Paſchaſio, fidem illam immutatam fuiſſe, ac de uno extremo Fideles, ad aliud extremum tranſiiſſe, à denegata ſcilicèt præſentia reali, ad eam apertè profitendam; à non adorandà Euchariſtia, ad illius adorationem. Quis verò facilè ſibi unquam perſuaſerit, populum Chriſtianum, in rebus ad religionem pertinentibus adeò tenacem, ac fervidum, ut ipſi hæretici moderni experiuntur, patienti, ac pacifico animo ſuſtinuiſſe ſe ad novam fidem, novumque adorationis cultum tam ſubitò, ac de repentè transferri? Quis putet Summos Pontifices, Epiſcopos, Paſtores, univerſam denique Eccleſiam ſiluiſſe, & obdormiſſe? Tàm ſingulari privilegio caruit profectò religionis Chriſtianæ prædicatio, ac propagatio, contradicentibus ſcilicèt, & undèquaque frementibus Paganis, & Hæreticis: Caruere Apoſtoli, virique Apoſtolici, tot laboribus, perſecutionibus, ac immanibus ſuppliciis ad mortem uſque attriti: Unus ſcilicèt Paſchaſius, ſimplex primùm Monachus, deinde Abbas Corbejenſis, ſinè ullo vel miraculorum, vel armorum, pecuniarum, aut magnatum præſidio, ſinè arte ullà, aut machinatione, in omnium Fidelium animos tacitè illapſus, tantam novitatem placidè invehere potuit, obliteratà veteri, & contrarià doctrinà, tot ſeculorum tractu confirmatà. Quis hoc credat? nullus profectò cordatus vir ad hoc credendum animum induxerit; maximè cum ſeculum decimum non tam plumbeum fuerit, ut ſupponit Claudius: In eo nempè floruere in qualibet natione viri egregiâ pietate, & doctrina præſtantes, inter quos S. Oddo Abbas Cluniacenſis, Simeon Metafraſtes, Luitprandus, Withindus, Olimpiodorus, Frodoardus, qui nihil prorsùs, de hac immutatione ab hæreticis ſomniata ſcripſerunt. Extant ſimilitèr illius ſeculi plurima Concilia, leges, ac ſtatuta ad fidei, & morum conſervationem, ut videre eſt Tom. 9. Concil. Labbe. Non igitur fuit innovator Paſchaſius

Raibertus, sed avitæ, & Catholicæ fidei, circà Eucharistiam zelantissimus assertor, juxtà SS. Patrum, qui à tempore Apostolorum, usque ad ipsum floruere, constantissimam traditionem: undè meritò Concilium Tridentinnm sess. 13. de Sacramento Eucharistiæ can. 1. omnibus Sacramentariis anathema dixit.

XVII. SALIGNAC Franciscus de Fenelon, Archiepiscopus, Camercensis quemdam librum Gallico idiomate edidit, cui titulus: *Explications des maximes de Saints sur la vie interieure de Saints*, in quo libro Quietistarum errores magna ex parte disseminavit, & alios pietatis specie, addidit. Hunc librum, cum tribus supra viginti propositionibus ab eodem excerptis, damnavit Innocentius XII. peculiari Constitutione, die 12. Martii 1699.

XVI. SAMOSATENSES. Pauli Samosateni hęresim suscitarunt Georgius Blandrata, Franciscus David, & Michael Servetus. Ex Sandero, hęres. 223.

1. Dixerunt, in Deo non esse distinctionem personarum. R. Verbo *Sabellius*.

2. Solum Patrem esse Deum, & invocandum: ideò negant vocem *Verbum*, in Euangelio S. Joannis expressam, designare secundam personam Sanctissimæ Trinitatis. R. Ex omnibus sacræ Scripturæ Interpretibus, qui per *Verbum*, expressum à D. Joanne in suo Euangelio, semper intellexerunt Unigenitum Patris Filium. Neque aliud exprimere voluit D. Joannes in Euangelio per *Verbum*, cum dicit, Verbum esse ab æterno, & quòd *Verbum* caro factum est, & quòd Deus erat *Verbum*; non enim potuit exprimere Patrem, aut Spiritum sanctum, qui incarnati non sunt: ergo per *Verbum* non aliud expressit, nisi secundam personam Sanctissimę Trinitatis.

VIII. SAMPSON, genere Scotus, & Presbyter, à Zacharia Pontifice damnatus fuit, eò quòd negaret Baptismi necessitatem, dicens sufficere solam manuum impositionem ab Episcopo factam. Ex Bar. anno 748.

SAMPSEI, iidem sunt, ac Helcesaitæ, fortè dicti Sampsei à novo refricatore hæresis Helcesaitarum. Ex S. Aug. de hęres. cap. 32. III.

SANGUINARII, sunt ex Antilutheranorum secta, ad cędes patrandas fœdere se obstringebant, poto humano sanguine. Adeò in humana secta aliquandiù Antuerpiam insestavit, referente Lindano. Dubit. dialog. 2. XVI.

SARANTAPIUS. Dux quidam Judæorum, ex Laodicæa maritimæ Phænicis oriundus, nomine Sarantapius, homo prestigiator, ac maleficus, Ecclesiæ Dei hostis implacabilis, promisit Gizido Saracenorum Principi diutinum Regnum quadraginta, & ultra annorum, dummodò sacras Imagines ab Ecclesiis Christianorum, quæ in suâ regione erant, exturbaret: Quo promisso allectus Gizidus, statim publico edicto jussit omnes sacras Imagines, ubicumque invenirentur auferri, comburi, calce dealbari: Sed cum promisso frustratus esset Gizidus, qui ex quo sacras Imagines exturbavit, vix ad decimum octavum mensem vitam pertraxit, hinc in Sarantapium furore excandescens Ulcidus, Gizidi filius, Sarantapium turpissimâ mormor damnavit. Fuit itaque Sarantapius in Oriente auctor hæresis Iconoclastarum. VIII.

SATANISTÆ, surculus fuerunt Massalianorum: viguerunt circa annum 368. sic dicti, quia satanę sacrificabant, ut eum placarent, credentes, quòd foret in satanæ potestate, mala hominibus inferre. Sataniſtæ etiam vocantur, quicumque sacræ Doctrinę adversantur: Satan enim idem sonat, ac Adversarius. Ex S. Epiph. lib. 3. contrà hæreses. Satis appositè Cardinalis Hosius, tumultuantes seculo 16. hæreses, *Satanismum* appellat. IV.

SATURNINUS, Arelatensis Episcopus, sectâ Arianus, conciliabulo Biterris habito, multos seduxit: Hi- IV.

larium, & Rhodanium in exilium ire compulit; sed mortuo Constantio Imperatore Ariano, à Sede Arelatensi, quam invaserat, fuit expulsus circa annum 362. Ex Bar.

II. SATURNINUS, quem alii vocant Saturnillum, patriâ fuit Antiochenus. Prodiit ex schola Menandri, & erroris cathedram in Syria aperuit, circa annum 118., ubi turpitudinem simoniacam instauravit, dilaniavitque Christi Euangelium, plura addens, & plura demens pro suo beneplacito: cujus discipuli, ut facilius alios sibi associarent, externam sanctitatem affectantes, ab animatis abstinebant. Ex Euseb. lib. 4. cap. 7.

1. Mundum à septem Angelis factum esse dicebat. R. ex Euangelio Joannis, ubi omnia à Deo facta esse asserit. Item Genes. 1. legitur: *In principio creavit Deus cælum, & terram*. Tum quia, virtus creativa soli Deo competit, cujus actio sola pertingit à *non esse*, ad *esse*.

2. Unum ex septem Angelis deum esse Judæorum. R. Nam Deus omnium unus tantùm est, & esse potest, idemque Deus est Judæorum; Nam Deus ipse Iudæis dixit: *Videte quòd ego sum solus, & non est alius Deus præter me*. Implicat enim duos esse deos, quia duo esse non possunt infiniti, omnipotentes, ut alibi probavimus. Deus autem necessariò esse debet in omni genere infinitus, & omnipotens: si autem duo essent dii, vel quod unus potest, alter posset, vel non posset: Si secundum, non essent omnipotentes, & consequenter, nec dii. Si primum, ex ipsis unus jam esset superfluus.

3. Christum putativè tantùm fuisse hominem. R. Verbo *Christi familia*.

4. Duo hominum genera ab Angelis fuisse facta, alterum nequam, alterum bonum. R. Ex superius dictis ad primum. Neque datur ens aliquod suâ naturâ malum; Omne enim quod à Deo creatum est, bonum est: Ergo neque datur genus hominum nequam.

5. Salvatorem missum esse ad perditionem malorum, & salutem bonorum. R. Legimus enim, quòd Christus venit quærere, & salvum facere, quod perierat. Vide verbo *Bassus*.

6. Christum phantasmate tantùm esse passum. R. verbo *Dositheus Albanenses*.

7. Negabat resurrectionem. R. verbo *Basilidiani*.

8. Promiscuum fœminarum usum esse licitum. R. verbo *Florinus*.

9. Nubere, & generare à satana esse. R. verbo *Adamitæ*, *Encratitæ*, *Armeni*.

Ultimò, quasdam prophetias à Angelis, quasdam à satana esse revelatas asserebat. R. Quia prophetia est cognitio, & manifestatio futurorum: hæc autem cognitio solius Dei propria est, cujus oculis solùm omnia aperta sunt, tam præterita, quàm præsentia, & futura. Aliquando Deus futura revelat Sanctis, sicut revelavit Prophetis: Sed hæc revelatio est donum gratis datum, quo omnino indigni sunt dæmones; esto, quòd non modò peccatori, sed satanæ possit Deus futura revelare: hoc autem Deus non facit, quia qui culpabiliter ceciderunt à prima gratia, indigni facti sunt quocumque dono gratuito Dei.

SCISCIDENTES, Secta Waldensium, à quibus in hoc solùm differunt quòd Eucharistiam recipiunt. Ex Reinero.

SCHEMATICI. Sic etiam vocati sunt hæretici, qui Concilium Chalcedonense reiiciebant, de quibus alibi actum; proindè iidem sunt, ac Monophysitæ, qui etiam Ægyptii sunt nuncupati. Ex S. Joan. Damasc. de hæres. lib. 3.

SCHISMATICI nuncupantur quicumque ab Ecclesia Romana se segregant, Romano Pontifici, tamquam vero, legitimo, & unico Ecclesiæ Capiti visibili parere renuunt, novisque doctrinis adinventis, Ecclesiam, quæ una tantùm esse potest, dividere conantur.

Schis-

Schisma nomen Græcum, Latinè scissionem significat, sivè divisionem. Hæc divisio fieri potest secundùm intellectum, dum animi in diversas feruntur sententias, & secundum affectum, dum in oppositos feruntur affectus; qui affectus oppositi in rebus spiritualibus, ut plurimùm semper conjuncti sunt cum imminenti periculo in varias sectas incidendi: & sæpè experientiâ comprobatum est, quòd à schismate heresis fuit inseparabilis. Quapropter visum fuit non esse abs re, de schismate in hoc opere etiam differere. Strictè schisma sumitur à Theologis prò spontaneâ separatione ab unitate Ecclesiæ, in ordine ad communionem, quam Ecclesię membra, scilicèt Fideles habere debent cum capite. Differt schisma ab heresi, quòd hæresis est error in intellectu, schisma verò est malus affectus in voluntate; ideò heresis directè lœdit fidem; schisma verò charitatem. Vide S. Aug. lib. contra Faustum Manicheum. Schisma dicitur via ad hæresim, si præcisè in suo fonte spectetur; in se tamen absolutè consideratus schismaticus, simul & semel hæreticus esse perhibetur, quia hæreticus est, quisquis cum pertinaciâ non adhæret Pontifici, tanquàm Ecclesiæ capiti, licèt in reliquis omnibus Ecclesiæ doctrinæ adhæreat. His prælibatis. Schismatum, quæ Ecclesiam universam dilaniarunt, aliqui protrahunt numerum, usque ad vigesimum sextum, alii verò usque ad 29., sed facilè conciliantur, si acta, quæ inter duo schismata aliqui dividunt, ad unum, sicut alii faciendum credunt, perstringantur. Sic sunt, qui ab anno 974., usque ad 985. duo computant schismata, quia idem Antipapa, dictus Bonifacius septimus, duos à suâ sede exturbavit Romanos Pontifices, nempe Benedictum sextum, & Joannem decimum quartum, contra quos pestilentię cathedram Bonifacius erexerat. Quia verò unus, & idem fuit Antipapa, licèt duos exturbaverit veros Romanos Pontifices, aliqui ad unicum schisma, quæ contra ambos Pontifices ab uno Antipapa peracta sunt, perstringunt. Quæ dicta sint ad reconciliandos auctores, qui in schismatum numero recensendo non conveniunt.

Schismata Ecclesiæ, juxtà seriem à diversis descriptam, additis quibusdam notis.

SCHISMA Novatiani, adversùs S. Cornelium Papam, & Martyrem. Anno 254

Cornelius, Romanus, Castini filius, sancti Fabiani successor, postquàm Sedes per annum, & aliquot menses vacasset (die 30. Aprili 251., vel 254., ut aliis placet) electus est. Novatus Africanus Episcopus, schismati adhærens Felicissimi Africani Presbyteri adversùs D. Cyprianum, eò quòd Cyprianus non statim omnes lapsos redeuntes admitteret, Romam venerat, Pontificiæ electionis occasione Patronum sibi quęsiturus. Novatianum reperiens Præsbyterum, Philosophiâ, & dicendi arte celebrem, sed ambitione plenum, adeòque de Pontificiâ dignitate sibi non collata dolentem, & murmurantem, cum ipso societatem init; collatis consiliis, immanes in Pontificem Cornelium edidere calumnias, eâ arte confictas, ut plures deceperint, tres præsertim rudiores Episcopos, per quos non sui compotes, quia datâ operâ inebriatos, Novatianus in R. E. Pastorem fuit ordinatus, qui sibi adhærentium synodos coegit, & in his schismati errorem adjecit, dicens, post Baptismum lapsos non debere ad pœnitentiam admitti. Alios deindè errores superaddidere hæretici Novatiani, uno nomine compræhensi, sivè Novatiani, sivè Novatianenses, præfatorum Novati, & Novatiani discipuli, & & sectatores, ac ducentis propè annis, usque ad Cœlestini primi tempora, aliqui permanserunt Novatiani in Episcopatu Romano, sed perperam, prætensi successores.

Felicis Secundi contrà Liberium, quo defuncto, Felix legitimè successit. 354

Li-

Liberius, Romanus, post Julium Primum anno 354. mense Majo, electus fuit. Cum autèm sententiæ adversùs D. Athanasium, & Arianæ fidei professioni subscribere noluisset, ad Beroeam Thraciæ urbem à Constantio Imperatore Ariano relegatus fuit. Interim Ariani Felicem in Pontificem elegerunt. Tribus circitèr indè elapsis annis, Liberius, cum sententię in D. Athanasium subscripsisset, retentâ tamèn *consubstantialitatis Filii* professione, Romam à Constantio reductus fuit, undè Divo Athanasio in communionis testimonium scripsit, & Ariminensem conventum damnavit. Defuncto Liberio, Felix legitimâ electione substituitur, Constantium redarguit, cujus propterea jussu Cerę in Tuscia, cum uno anno, & tribus mensibus sedisset, occultè gladio necatus, Martyr occubuit.

Sunt, qui hoc schisma non computant, sed Felicem à Catholicis electum asserunt, dùm Liberius Constantio, & Arianis favere videretur, martyrio tamen affectum superstite Liberio, qui post Felicis obitum Romam reversùs, omni cum hæreticis communicatione remota, Clero, Populoque Romano reconciliatus, honorificè sedit; undè cum Felicis Pontificatus Liberii tempore concludatur, à pluribus historicis intèr Pontifices non numeratur.

367 Ursicini adversùs S. Damasum Papam.

Damasus Hispanus, anteà Liberii Vicarius, die 1. Septembris 367. Summus Pontifex inauguratur; aliqui ex Clero & Populo, Damaso, quia ex communione Felicis erat, infensi, Ursicinum Diaconum in Pontificem proclamant. Ob plurimorum cędes, ex hoc schismate ortas, sequenti anno pulsus fuit ab urbe Ursicinus, vel (ut aliis placet) spontè se abdicans, ad Neapolitanum Episcopatum assumitur. Nihilominùs Damasus à schismaticis vexatus, adulterii accusatus, coram 44. Episcoporum Synodo innocens comperitur, Castorio, & Concordio accusatoribus ab Ecclesia rejectis; aliis nihilominùs calumniis impetitus, & proborum testimonio, & Imperatorum, qui schismaticos reducere nitebantur rescriptis, innocuus proclamatur.

Schisma. Eulalii contrà S. Bonifacium Papam.

Bonifacio Romano, Zosimi successore, die 24. Decembris 418. ordinato, aliqui ex Clero Eulalium S. R. E. Archidiaconum, favente Symmacho Pręfecto, prętulerunt, ipsique Honorius Imperator, à Præfecto Symmacho præventus, dato rescripto adhesit sed per Cleri litteras veritatis certior factus, utrumque, ut pręfertur, electum urbe jussit abstinere, & Ravennæ coram Episcoporum cœtu adesse cumque Eulalius in urbem temerè se intrusisset, & publicæ seditionis causam dedisset, ipse cum suis fautoribus ab Honorio fuit expulsus; Bonifacius verò per Episcopos, ut supra congregatos, utpotè legitimus Papa declaratus, Romam fuit deductus.

Laurentii contrà Symmachum.

Symmachus Sardus, anno 498 Anastasii Secundi successor, in Constantiniana Basilica canonicè creatur quidam verò Laurentius in Templo B. Mariæ in via nova proclamatus est Pontifex, divisis tùm Clero, tùm Senatu; sed superatis schismaticis, Symmachus pacificè sedit. Festus Patritius Anastasio Imperatori spoponderat se curaturum, ut ejusdem Imperatoris adversùs Chalcedonense Concilium edicto, Papa subscriberet: propterea de Clero aliquos pecuniâ induxit, ut ipso die electionis Symmachi, Laurentium Pontificem proclamarent. Plurimis indè ortis cædibus, & malis, per utriusque partis fautores, res ad Theodoricum Gothorum Regem delata, qui in Symmachi favorem dixit, & Laurentius dictis annuens Nuceriæ Episcopus ordinatur; cumque rursùs deindè insurrexisset, & schismatici graves in Symmachum calumnias protulissent, Concilium dictum Palmare, anno 502., Symmachi innocentiam declaravit, & Laurentio depositionis, & exilii pęnam inflixit.

Schis-

530 Schisma Dioscori contrà Bonifacium Secundum.

Bonifacius Romanus, ex Patre Gotho, Felici Tertio in Pontificatu successit die 19. Octobris, anno 530. Factiosi aliquot Dioscorum extulerunt, obsequente Athanarico; sed ejusdem Dioscori mors, post 29. dies secuta, schismati finem imposuit.

537 Vigilii, contrà S. Silverium, quo defuncto, Vigilius legitimè successit.

Silverius Campanus. Subdiaconus, à Romanis reprobatur, sed tamèn pacis causà recipitur. A Rege Theodato intrusus Agapeti primi successor die 20. Junii anno 537. creatus fuit. Cum autem Antymum Episcopum hæreticum, ab Agapeto prædecessore suo depositum restituere noluisset, agente impià Theodora & Bellisario, in exilium pulsus est ad insulam Pontiam, ubi prò fide Catholica ærumnis fuit vexatus. Ob præfatam causam Theodora Bellisario mandavit, Silverium Papam eiici, & Vigilium substitui: quarè Bellisarius Silverium, quòd urbem Gothis tradere vellet, insimulans, Patharam Lyciæ urbem misit, & Vigilium eligi curavit: cuius rei Justinianus Imperator, per Pataræ Episcopum conscius factus, Silverium Romam reduci jussit; sed Bellisarius Silverium Vigilii fautoribus remisit, qui in Palmariam, desertam Ligustici maris Insulam eum deportarunt, ubi coactà aliquorum Episcoporum Synodo Vigilium excommunicavit, & ærumnis confectus, obiit 20. Junii, anno 540. miraculis coruscans. Defuncto Silverio, Vigilius spontè depositâ Pontificià dignitate legitimè fuit electus, Severam Imperatricem, & Acephalos excommunicavit; quarè in exilium missus fuit, à quò deindè in Italiam rediens, obiit Syracusis 10. Januarii, 555.

687 Theodori, & Paschalis, contrà Sergium.

Post Cononis Papæ obitum, divisis intèr R. E. Archipresbyterum Theodorum, & Archidiaconum Paschalem populi suffragiis, Sergius Panormitanus, ex Antiochia Syriæ oriundus, à majori Cleri, & optimatum parte creatus fuit; post utriusque præfati cessionem, vel decessum pacificè sedit. Hic notandum, aliquos esse historicos, qui anno 686. post Joannis Quinti obitum ponunt schisma ex contentione de Pontificatu, intèr Petrum Archipresb., & Theodorum Presbyterum, quòd illum Clerus, hunc exercitus Pontificem esse cuperet, quæ divisio sic terminata est, ut utroque excluso, Conon pacificè sederit. Deindè defuncto post paucos dies Conone, numerant schisma ex contentione de Pontificatu, intèr Theodorum, & Paschalem, ita tamèn, ut Sergii electione, schisma quieverit.

Theophilacti, & Pauli, ex obitu Stephani Tertii. 757

Dum Stephanus jam propè ultimum soluturus erat debitum, quibusdam in Teophilacti domum concurrentibus, ut illum ad Pontificatum sublimarent, aliis verò plurimis Paulum virum probum eligi curantibus, prævaluit factio Paulo propensa, dispersis Teopbilacti confœderatis.

Constantini Secundi vacante Sede ex obitu Pauli primi. 768

Dum in extremis ageret Paulus I., Toton, vel Teuton, Nepensis in Etruria Dux, Romam cum militibus ingressus, Papam, & Clerum adegit, ut Constantinum fratrem suum in successorem eligerent. Per annum, & mensem intrusus hic perstitit, donec occiso Totone, Romà aufugit, tuncque Stephanus Quartus Siculus, primùm Canonicus Later., deindè Ord. S. Ben., & tituli Sanctæ Cæciliæ Presbyter, die 3. Augusti anni 768. canonicè fuit electus. In Episcoporum cœtu anno 769. damnatus est Constantinus, & ab Ecclesia ejectus, igni traditis ejusdem actis.

Zinzinii contra Eugenium Secundum. 824

Eugenius Secundus Romanus, Paschalis Primi successor, constitutus fuit anno 824. per aliquot factiosos

pro-

proclamatus est Zinzinius. Quarè Ludovicus Bonus Imperator in Italiam Lotharium misit filium suum, ad cujus adventum fugato ab Urbe Zinzinio, Ecclesię pax restituitur.

855 Anastasii Presbyteri, contrà Benedictum Tertium.

Benedictus Tertius Romanus, Leonis Quarti successor, eligitur 21. Julii, 856. Anastasius S. R. E. Cardinalis tituli S. Marcelli, qui fuit Gregorii Quarti Bibliothecarius, & anno 850. eò quòd per quinque annos Parochiæ suæ non adsuerit, per 70. Episcoporum Synodum à Cardinalatu depositus fuerat, atque excommunicatus, præfatum Benedictum carceri mancipavit, occupatis S. Jo: Lateranensis, & S. Petri Basilicis: verùm ad Cleri, & Populi Romani preces, per Ludovici Imperatoris deputatos, depulsus est Anastasius. Hic ab hæreticis fabula Joannæ Papissæ confuitur.

891 Sergii Diaconi, contrà Formosum Papam.

Formosus, anteà Cardinalis Portuensis, à Joanne Octavo, eò quòd conjurationis contrà ipsum auctor haberetur, degradatus, deindè à successore Marino, seù Martino restitutus, in Summum Pontificem, Stephani Sexti successorem inauguratur. Contrà ipsum elevatus est Sergius Diaconus, qui tamèn brevi, Imperatoris Arnulphi ope depressus fuit.

907 Schisma intèr Leonem Quintum, Christophorum, & Sergium Tertium.

Leo Quintus, post Benedicti Quarti obitum, creatus est anno 906. Elapsis diebus 40. à Christophoro familiari suo, & ambitioso successore in Monasterium arctè recluditur. Idem Christophorus post octo menses in Monasterium, deindè in arctam custodiam mittitur à successore Sergio Tertio, qui paritèr anno 910. expulsus fuit.

964 Leonis, contrà Benedictum Quintum.

Joannem Duodecimum, Otho Imperator, anno 963. per Episcoporum cœtum deponi curavit, & Leonem Octavum substitui: sed discessu ab urbe Othone, Joannes præfatus dicta Synodi acta, per aliam Synodum revocavit, & igni tradidit. Joanni anno 964. è vivis erepto, Benedictus Quintus, Romanus, à Romani subrogatus est: quare post annum circitèr, præfatus Imperator Leonem Octavum sustinere volens, Romam venit, obsidione, & fame obstrinxit captumque Benedictum, Hamburgum misit. Benedicto, & Leone brevi decessis, anno videlicèt 965 extinctum est schisma.

Bonifacii Septimi priùs expulsi deindè reversi, contrà Joannem Decimum quartum.

Post Benedictum Sextum, à Cincio Romano præpotenti in Adrian mole inclusum, & extinctum, Bonifacius dictus Septimus, anteà Franco Cincii, ut volunt aliqui, in præfati consultor, violentèr per annum circitèr, vel secundùm aliquos per septem menses, anno 974. sedit. Sed urbem relinquere coactus, pretiosissimi quibuscumque ex Vaticana Basilic subtractis, Constantinopolim fugit Tunc Benedictus Septimus canonic electus fuit, & post Benedicti obitum, Joannes XIV. creatus est ann 983. Tribus ab hinc decursis mensibus rediit invasor Bonifacius, præfatum Joannem in S. Angeli carcere inclu sit, ubi per quatuor menses detentus fame periit, & post totidem mense Bonifacius repentina morte expira vit. Ex hoc schismate, aliqui duo con stant, eò quòd Bonifacius contrà duo Pontifices se erexerit, scilicèt Bene dictum sextum, & Joannem deci mum quartum; contrà primum qui dem, anno 973., contrà secundum ve rò, anno 984.

Joannis Placentini contrà Gregorium Quintum.

Gregorius Quintus Saxo-Germanus, anteà Bruno, Othonis Terti Imperatoris affinis, interposita ejus dem authoritate, Joannis Decim tertii successor creatus fuit, anno 996

die 13. Junii. Crescentius, Romanus prępotens, Joannem Decimum septimum, dictum anteà Philagatum, Episcopum Placentinum, per Clerum & Populum Romanum eligi curavit. Capto deindè per Othonem Crescentio, Joannes præfatus abdicare coactus est, effossisque oculis, in Germaniam transmittitur.

1045 Silvestri Tertii, & Gregorii Sexti contrà Benedictum Nonum, contrà quos Clemens Secundus suffectus est.

Post Joannem Vigesimum, Benedicti Octavi fratrem, Benedictus Nonus, ex præfatorum fratre Alberico, Comite Tusculano nepos, suffectus fuit, seù intrusus, anno 1043. decem annorum puer, cui anno 1045. Silvester Tertius, Romanus substitutus est, sed post duos menses à Benedicti fautoribus expulsus; deindè præfatus puer, cunctis invisus, Joanni S.R.E. Archidiacono Pontificatum dimisit, anno 1045., qui Gregorii VI. nomen assumpsit, sed post annum, & menses sex, Benedictus Cathedram repetiit. Tunc tres apparebant Romæ Pontifices, divisis intèr se redditibus, unus ad S. Petrum, alter ad S. Mariam Majorem, Benedictus in Lateranensi Palatio. Quare Henricus III. Imperator in Italiam veniens, anno 146, Gregorium in Sutricensi Concilio deponi, & Sudgerum Saxo-Germanum, Bambergensem Episcopum eligi curavit, qui Clementis Secundi sibi nomen imposuit.

1058 Schisma Mincii, qui falsò dictus Benedictus Nonus, sivè Decimus, & à Nicolao Secundo expulsus, ab aliquibus circà annum 1058. infertur.

1061 Cadoli, sivè Cadolai Parmensis Episcopi, contrà Alexandrum Secundum.

Post Nicolaum Secundum, Alexander Secundus, Mediolanensis, anteà Anselmus, Lucensis Episcopus, in Pontificem sublimatus est, anno 1061. Interim ab aliquot factiosis Episcopis, Henrici IV. Imperatoris authoritate fretis, Cadolus Parmensis Episcopus proclamatur, sub nomine Honorii Secundi, & Romam cum militum copia venit, sed à Godefrido Duce repulsus, Parmam rediit. A seditiosis iterùm vocatus, Vaticanum, & S. Angeli Arcem, Cincii favore obtinuit; ubi dein obsessus, fugà sibi consulit. In Mantuano damnatus Concilio, obiit anno 1064., cum ad tres annos in Antipapatu vixisset.

Guiberti Ravennatensis Episcopi, dicti Clementis Tertii, contrà Gregorium Septimum. 1080

Post Alexandrum II. ipso ejusdem obitus die 22. Aprilis, anno 1073. Gregorius VII., anteà Hildebrandus, ex Soana in Etruria, Ordinis S. Benedicti, & S.R.E. Cardinalis in successorem electus fuit. Henricus Quartus Imperator, ob gravissima cùm Gregorio dissidia, ipsum die 25. Junii, anni 1080. per suæ factionis Prælatos deponi, & Guibertum Cancellarium suum, Ravennatem Episcopum substitui voluit, sub Clementis Tertii nomine, qui Ravennæ anno 1100. diem clausit extremum.

Alberti, Theodori, & Silvestri, contrà Paschalem Secundum. 1101

Post Urbanum Secundum, Paschalis Secundus, anteà Raynerius, Etruscus, 11. Augusti 1099. ad Pontificiam dignitatem sublimatus fuit, vivente adhùc præfato Anti-pontifice Guiberto, cujus successores Albertus, Theodorus, & Silvester obiere, superstite, & pacificè sedente Paschali prȩfato.

Mauritii Burdini, contrà Gelasium Secundum. 1119

Gelasius Secundus Urbani Secundi successor, anteà Joannes ex Cajeta, Ordinis S. Benedicti, S.R.E. Cardinalis Cancellarius, anno 1118. die 25. Januarii proclamatur; sed per Cincium Frangipanum Romà ejectus, Cajetæ prima die Martii ejusdem anni Presbyter, & S.R.E. Pastor ordinatur, qui Romam reversus, iterùm pellitur ab Henrico Quinto Imperatore, qui Mauritium Burdinum, Archiepiscopum Braccarensem, sub Gregorii VIII. nomine sublimari manda-

vit

vit. Gelasius in Gallias profugus, Viennense Concilium celebravit, & anno 1119. obiit Cluniaci, ubi Callistus Secundus, ejusdem Gelasii successor electus est, qui Romam veniens, cum applausu exceptus fuit. Quare Burdinus Antipapa in Sutrinam arcem se recepit: sed à Civibus captus, in perpetuum carcerem est deportatus, anno 1121, adeò à militibus malè affectus, ut vix per Callistum à morte eripi potuerit.

1124 Schisma Theobaldi, qui se falsò nominabat Cælestinum Secundum, contrà Honorium Secundum, ab aliquibus inferitur.

1130 Petri Leonis, dicti Anacleti Secundi, contrà Innocentium Secundum.

Gregorius, Joannis de Papareschis filius, S.R.E. Cardinalis, ex Canon. Lateran. Honorii Secundi successor constitutus fuit 14. Februarii 1130. sub Innocentii Secundi nomine. Petrus, Leonis filius, ab aliquibus proclamatus in Pontificem, Anacleti Secundi nomen accepit. Ipsi obsequebantur Romani, Mediolanenses, Rogerius Siciliæ Dux, aliique plurimi; quarè Innocentius in Galliam se recipere cogitur, ejusq; electio à pluribus Episcoporum cœtibus legitima est declarata. Obiit Anacletus anno 1138. ipsique substituitur, sub Victoris IV. appellatione, Gregorius S.R.E. Cardinalis, qui S. Bernardi operà spontè se abdicans, schismati finem imposuit.

1159 Octaviani de Monticellis, dicti Victoris Quarti, Guidonis Cremonensis, dicti Paschalis Tertii, Joannis Strumensis, dicti Callisti Tertii, & Landonis, appellati Innocentii Tertii, contrà Alexandrum Tertium.

Alexander Tertius Senensis, anteà Rolandus, Rainucii filius, S.R.E. Cardinalis, ex Ordine Cisterciensi, Adriani Quarti successor constituitur, anno 1150. A quibusdam factioris proclamatus est Pontifex Octavianus de Monticello, sub Victoris Quarti nomine, statim à Clero, & Populo receptus; sed comperta deindè Canonica Alexandri electione, singuli Alexandro sunt obsequuti, Victore solo Friderico, de Rubra barba di cto, recognito. Eodem defuncto, subst tuti sunt successivè Guido Crem nensis, sub Paschalis Tertii nomine Joannes Episcopus Tusculanus, su Callisti Tertii appellatione, & Lan do, dictus Innocentius Tertius. Inte reà Alexander in Gallia substitit, & post tres circitèr annos à Romani vocatus, victis Pseudo-Pontificibu præfatis, pacificè ad vigesimum secu dum Pontificatus annum pervenit.

Petri de Corbario, Ordin S. Francisci, dicti Nicolai Quint contrà Joannem Vigesimum secur dum.

Post Clementem Quintum, Sedis per annos duos, menses tre & dies septemdecim vacationem, di octava Septembris, anni 1316. Joa nes Vigesimus secundus, anteà Jaco bus de Ossa S.R.E. Cardinalis, Ep scopus Portuensis, per compromi sum super ejus oraculo factum, ele ctus fuit. Cum deindè Ludovici Bavarus, & Federicus Austriacus d imperio contenderent, Joannes Au striaci electionem substinebat. Qua Ludovicus anno 1328. Petrum de Corbario, Ordinis S. Francisci, in Pontificem eligi curavit, sub Nicol. Quinti nomine, qui tamen anno 133 Avenione ad Joannis pedes se abi ciens, veniam exoravit, & post tre annos obiit in custodia detentus.

Roberti Cardinalis Geben nensis, dicti Clemens Septimus, con trà Urbanum Sextum, & successiv Petri de Luna, dicti Benedictus Deci mus tertius, & Ægidii de Munio, dict Clemens Octavus.

Urbanus Sextus, Neapolitanus anteà Bartholomæus Rignanus, Ba riensis Archiepiscopus, die 8. Aprili 1378. Gregorii Undecimi successo nominatur, dum Populus, præ Con clavis foribus conclamaret, Roma num, vel Italum Papam eligendum ne fortè Sedes Avenione iterum tran sferretur. Cumque indè Urbani re gimen Cardinalibus plurimis displi ceret, usque Fundos secedentes, Ur

bani electionem præ metu nullam fuisse asseruerunt; ac propterea Robertum Gebennensem, S.R.E. Cardinalem in Pontificem proclamarunt, sub Clementis Septimi nomine, qui Avenionem adiit, plurimis ipsi obsequentibus, Francis potissimùm, & Hispanis. Triginta quatuor Cardinales, tredecim electionibus creavit, obiitque die decima sexta Septembris, anni 1394. Vigesimà octavà ejusdem mensis die, ibidem pro eligendo successore congregati viginti duo Cardinales, Petrum de Luna Aragonensem, S.R.E. Cardinalem in Pontificem nominarunt, sub Benedicti Decimi tertii vocabulo, præmisso actu per singulos subscripto, eum, qui electus fuisset, Pontificatui ad sacri Collegii petitionem, pro tollendo schismate renunciaturum. Mox Benedictus à Galliæ Clero, Rege, aliisque Principibus ad cessionem pro bono pacis invitatus, primò protrahere, deindè renuere audens, Avenione in custodia positus est, undè anno 1402. evasit, & in Provinciç Arcem, demum in Peniscola, Valentini Regni urbem se recepit, ubi anno 1424. mense Septembris decessit, duoque reliqui Cardinales ejus sectatores, Ægidium de Munio, Barcinonensis Ecclesiæ Canonicum, in Pontificem, Petri de Luna successorem substituerunt, qui Regi Aragonensi acceptus, mox Cardinales creavit: sed anno 1429. die vigesima septima Julii, coram publico cœtu declaravit, non aliter suç electioni annuisse, nisi ut Ecclesiæ pacem daret, quare Papatu renunciato, Majoricensis Episcopus fuit constitutus. Sic prorsùs cessavit hoc schisma, supra quinquaginta annis protractum.

Interim Romæ, Urbano Sexto die decima quinta Octobris 1389. defuncto, substitutus est Petrus Thomacellus, Neapolitanus, S.R.E. Cardinalis sub nomine Bonifacii Noni, cui die prima Octobris anni 1404. è vivis excesso, successit Innocentius Septimus, Sulmonensis, anteà Cosmas Melioratus, S.R.E. Cardinalis, jurejurando adstrictus, ut ad tollendum schisma, etiam cum Pontificatus depositione operam daret. Die sexta Novembris, anni 1406. subità apoplexià sublatus est. Vigesimà tertià ejusdem præfati mensis die, suffectus fuit Gregorius Duodecimus, Venetus, anteà Angelus Corerius, S.R.E. Cardinalis, præmissa ab eo cum reliquis sponsione, se Papatui cessurum, si Petrus de Luna idem facere non recusaret. Sed cum uterque firmè in Papatu persistere vellet, coacto Pisis ad Ecclesiæ unitatem Concilio, Sessione decima quarta, sub die quinta Junii 1409. declaratum est, Benedictum Decimum tertium, & Gregorium Duodecimum, tamquam schismaticos, & datæ fidei effractores, Pontificatus jure excidisse, propterea vigesimà sextà ejusdem præfati mensis die, congregati S.R.E. Cardinales, Alexandrum Quintum, Cretensem, anteà Petrum Philargum, Ordinis S. Francisci, S.R.E. Cardinalem, in legitimum Pontificem nominarunt, cui post decem menses è vivis erepto, successit die 17. Maii, 1410., Joannes Vigesimus tertius, Neapolitanus, anteà Balthassar Cossa, S.R.E. Cardinalis, eà, ut plerique referunt lege, ut Papatui renunciaret, si idem agerent præfati Benedictus Decimus tertius, & Gregorius Duodecimus. Alexander Bononiæ moritur, ubi S. Sedis Legatus aderat Balthassar Cossa præfatus, ibidemque congregatis ad successoris electionem Cardinalibus, refertur ab historicis, Cossam non paucis suffultum militibus, plurima minitatum esse, nisi sibi gratum eligerent Pontificem, pluribusque productis, neminem ipsi acceptum fuisse. Cum tandem rogaretur, ut quem vellet, significaret, date, inquit, mihi Petri clamydem, & ego eam dabo Pontifici futuro: quod cum factum fuisset, suis humeris pallium imposuit, dicens, Papa sum ego. Id cum pluribus displicuisset, consultiùs duxerunt eum permittere, quàm hominem terribilem, & armatum irritare. Cum tandem à tota Christiani-

tate protestationes fierent, nec ferri posset tres simùl regnare Pontifices, Constantiense Concilium fuit indictum.

Gregorius, qui Pisano Concilio Aquilejensem opposuerat Synodum, in Constantiensi hoc Concilio, Sessione decima quarta, die verò quarta Julii, anno 1427. missis nunciis cessit, & Cardinalium Decanus, ac Marchiæ Anconitanæ Legatus creatus fuit. Joannes in secunda Sessione, habita die secunda Martii, 1415. formulam legit sibi oblatam, in qua Papatui renunciare promittebat, si alii duo idem agerent, vel obirent; sed quia id vel coactè, vel incauta mente fecisset, occultè fugiens, Friburgi, deinde repertus, Constantiam reductus fuit, & in duodecima Sessione, vigesima nona die Maii præfati anni, per Concilium depositus, ipse etiam renunciationis actum misit. Deindè à Ludovico Bavaro, Comite Palatino sub custodia detentus, usque ad annum 1419., cujus anni die decima quarta Junii, ad Martini Quinti pedes provolutus, Cardinalium Decanus, & Tusculanus Episcopus creatur. Benedictùs contumax à Concilio depositus est, & excommunicatus; deindè Otho Columna, S.R.E.Cardinalis, sub Martini Quinti nomine fuit electus. De teterrimo prædicto schismate observandum est, populos, quemlibet ex putatis Pontificibus sequentes, non fuisse schismaticos, quoniam omnia acta dubiæ auctoritatis erant Ecclesiæ Catholicæ. Unde pro quolibet ex memoratis Pontificibus stetere Catholicissima Ecclesiæ membra, sanctissimique, ac doctissimi viri, id in dubio, quod verius videbatur amplectentes. Hac de causa potuit in Conciliis procedi contrà ipsos Pontifices, dicique contrà singulos depositionis sententia; alioquin Concilia in Summum Pontificem anctoritatem non habent.

1439 Schisma inter Felicem Quintum, & Eugenium Quartum.

Eugenius Quartus, Venetus, anteà Gabriel Condulmerius, ex Canon. Regul. S. R. E. Card. Martini V. successor electus fuit, die tertia Martii anni 1532. Cum verò idem ann 1432. voluisset dissolvere Basileens Concilium, ac propterea aliud Concilium Ferrariæ, inde Florentiæ convocasset, plures permansère ad Basileam Patres, qui vocatum, & non advenientem Eugenium deponentes Amedeum, solitariè tunc ad Ripelias degentem, in Summum elegerunt Pontificem, sub Felicis Quinti nomine, plurimis ipsi obsequentibus sed ipse tum Ecclesiasticæ pacis, tum devotæ solitudinis amator, Nicolao Quinto, in defuncti Eugenii locum suffecto, spontè cessit, anno 1449., per eumdem Nicolaum Sanctæ Sedis Vicariatu, & quamplurimis prærogativis, ac privilegiis decoratus.

Sequuntur alia schismata.

Victor Primus in Concilio Romano, ad controversias de Paschate dirimendas, quæ quot annis inter Christianos pullulabant, cum decrevisset, ut die Dominico, post lunam decimam quartam celebraretur, detrectarunt Pontificio decreto obtemperare Asiatici, quos proinde Ecclesiastico devovit anathemati quapropter schisma excitatum est quod usque ad Concilium Nicænum primum exagitavit Ecclesiam.

Alterum schisma controversia de instaurando hæreticorum baptismа in Ecclesia excitavit, quod non nisi post aliqua secula potuit extingui Vide verbo *Agrippiniani*.

Propè hæc tempora Felicissimus contrà Cyprianum insurgit, & alterum schisma producit. Vide verbo *Felicissimus*.

Scindunt Antiochiæ Orientales Ecclesiam Eustathiani, & Meletiani

Idem præstat in Ecclesia Occidentali Lucifer Calaritanus, cum tamen dubium esse possit, an hic, vel alius fuerit Lucifer: recolenda proindè quæ diximus Tom. 1. verbo *Lucifer*.

Accacius jactat semina schismati

Con-

Conſtantinopolit. cujus Præſules primatum univerſæ Eccleſiæ affectarunt.

550 Theodorus, Cæſareæ in Cappadocia Epiſcopus, trium capitulorum damnationem perſuadens Juſtiniano Imperatori, diſcordias in Eccleſia excitat, quæ per duo ferè ſecula Eccleſiam dilaniarunt.

648 Evulgatio Typi facta per Conſtantem Imperatorem, ſuadente Paulo Patriarcha Conſtantinopolitano, magis ac magis Græcos à Latinis ſcindit.

705 Vitiza Hiſpaniæ Rex, ſuæ ditionis Epiſcopos ſemovet à Romani Pontificis auctoritate.

893 Bonifacius erigitur contrà Stephanum Septimum, à quo ſtatim pulſus fuit; proindè nonniſi ephimerum ſchiſma.

1534 Anglicanum ſchiſma, tempore Henrici Octavi, cujus initia, & progreſſus omnibus penè ſunt nota. Ceſſat ſub Mariâ, & Philippo Auſtriaco. Mortuâ Mariâ, iterum ſub Eliſabetha inducitur.

III. SCHITIANUS, fuit Ægyptius, genere Saracenus, Ariſtotelicam vitam Alexandriæ imitatus eſt. Circà annum 377., quatuor libros compoſuit, quorum unum appellavit *Euangelium*, alterum *Capitum*, tertium *Myſteriorum*, quartum *Theſaurorum*. Fuit primus auctor Manichæiſmi. Magiæ deditus, in Judæam venit, ubi ex peſtilentiâ deceſſit. Ejus impietati ſucceſſit Therebintus, cui mox Manes eſt ſuffectus, unde Budneitæ. Ex S. Epiph. hæreſ. *66*.

IV. SCOTOPITÆ, iidem ac *Circumcelliones*, qui variis nominibus nuncupabantur.

SCOTINIANI. Vide *Photiniani*.

XVI. SCRIPTURARII, ſectâ ſunt Antilutherani, & adeò arctè ſolam Scripturam profitentur, ut extrà illam nullam admittant traditionem Apoſtolicam, & omnia ſanctorum Patrum ſcripta reiiciant. Aliqui ex Scripturariis per Waterlandiam Paulini vocantur, quia toti ſunt in ſtudio Epiſtolarum ſancti Pauli. Sic refert Lindanus, dubit. dialog. 2.

SEBASTIANUS CASTELLIO, natione Allobrox, quondam Genevæ Ludimagiſter, puriorem linguarum cognitionem ad Theologicam ſcientiam adjunxiſſe ſe putans, impuras manus ad ſacra tractanda admovit, cum novam Bibliorum interpretationem, homo ineptiſſimus inſolenti temeritate molitus eſt, quam, tanquam lethale venenum fugiendam, monet Sixtus Senenſis, lib. 8. hæreſ. 13., eo quòd præter aſſiduas textuum corruptiones, ac perverſiones, ubique plena ſit nefariis adnotationibus, ac laqueis ad exitum lectorum inſtructis: ubi etiam effœminatam latinitatem affectavit. Obiit Baſileæ ætatis annorum 48. Ex Spond. XVI.

1. Poligamiam comprobavit. R. verbo *Bernardinus Ochinus*.

2. Dixit, rem eſſe indifferentem eam ſequi religionem, quam quiſque voluerit. R. verbo *Bifidi*.

3. Cantica Canticorum dixit non eſſe Verbum Dei, ſed colloquium Salomonis, cum Amaſia. R. Auctoritate SS. PP., qui hunc ſacrum Scripturæ librum ſunt interpretati, intèr quos eruditè S. Bernardus Abbas, & Doctor egregius. Tùm quia Eccleſia ſemper Canticorum librum, intèr ſacros libros computavit.

SEBASTIANUS FRANCUS, vixit circà medium ſeculi 16. Serveti erroribus adhæſit, ut ipſemet profitetur in Epiſtolâ de abolendis ritibus Eccleſiaſticis. Inſuper paradoxo 89. ſic ſcribit. Templorum, feſtorum, ſacrificiorum, nullus in novo Teſtamento uſus eſt. Aſſerebat etiam omnia peccata mortalia eſſe æqualis malitiæ. XVI.

SEBASTIANUS MUNSTERUS, natione Engelheimenſis, apoſtatavit à religione, quàm Tubingæ profitebatur. Præſtans Mathematicus, & Coſmographus, Hebraicæ linguæ peritus, Baſileæ ex peſte deceſſit, ætatis ann. 63. Edidit verſionem ſacræ Scripturæ corruptiſſimam, linguâ Latinâ, ſed durâ, aſperâ, & idiotiſmis plenâ, quam, non minùs quàm priorem fugiendam aſſerit Sixtus Senenſis, lib. 8. hæreſ. 13. XVI.

V. Secundinus, sectâ Manichæus, scripsit ad S. Augustinum epistolam, ut eundem à Manichæismo ad Christianam fidem conversum, iterum à veritate ad Manichæismum revocaret. Contra quem S. Augustinus librum scripsit, in quo Manichæorum insanias validè profligavit. Vixit circà initium seculi quinti. Ex S.Aug. lib.adversùs Secundin.

1. Asseverabat Augustinum, & reliquos Catholicos errare in fide.

2. Negabat Christum esse Unigenitum Filium Patris, secundam personam in Trinitate. R. Ex Symbolo Apostolorum, in quo confitemur Christum Filium Dei Unigenitum, & ex Patre natum. Item ex pluribus Scripturæ testimoniis, ubi Christus se Patris æterni Filium esse asserit, dicens: *Ut faciam voluntatem Patris mei, qui in cælis est*, alibi, *Vado ad Patrem: Ascendo ad Patrem.* Et passim in Euangelio obvii sunt textus, quibus comprobatur Christum esse æterni Patris Filium.

3. Dicebat Deum esse mutabilem. R. Ex Scriptura, ubi legitur. *Ego Deus, & non mutor*. Tum quia mutabilitas dicit imperfectionem, cui Deus nequit esse obnoxius.

4. Malum esse quamdam substantiam. R. Nam malum culpę nihil aliud est, quàm carentia rectitudinis debitæ in operatione, aut omissio operationis, cui ex vi legis tenemur satisfacere: ergò malum culpæ non potest esse substantia, quandoquidem consistit in privativo. De hoc aliàs non semel egimus, fulti rationibus. S. Augustini, lib. 12. de Civ. Dei.

5. Carnes non esse edendas, quòd à malo principio creatas esse diceret. R. ex iis, quæ dicta sunt verbo *Gnostici*, contrà quos ostendimus nullas dari creaturas naturâ suâ malas. Item verbo *Manes*.

II. Secundus. Hunc secundum S. Augustinus de hæresi cap. 12. Secundium nominat, à quo ejus sectatores nomen sortiti sunt, Secundistæ dicti, vel Secundienses. Fuit Valentini discipulus, vixitque circa medium seculi secundi. In Aeonibus assignandis à magistro suo dissentit, quia supra numerum à Valentino præfixum, Aeonas multiplicavit. Mulierum communitatem permittebat; & Christum, solùm phantasticè apparuisse effutiebat, quos errores jam alibi confutavimus. Ex S.Epiph. hæres. 32.

Secundus, Ptolemaidis Episcopus, tempore Niceni Concilii, nempè anno 328., eo quòd Arianam hæresim defenderet, fuit à sacra Synodo condemnatus, una cum Theon: similitèr Ariano, Marmaricæ Urbis Episcopo. Ex Niceph. lib. 8 cap. 17.

Sectarii vocantur quicumque novam doctrinam propagare student. Maximè duobus ab hinc seculis post Lutherum, & Calvinum abundat terrarum Orbis hujusmodi carbonibus desolatoriis; & licèt fere omnes Sectarii sint invicem divisi ità ut penè quot capita, tot sint sententię in negotio fidei: nihilominus in hoc conveniunt omnes, ut toti viribus studeant veram fidem oppugnare, quam docet Romana Ecclesia etiam per inventa mendacia fidem Catholicam objurgare non cessantes potissimùm contrà Romanam Ecclesiam, & Pontificem blaterantes. Prætendunt omnes Sectarii vocari Euangelici, & veram sequi doctrinam Euangelicam, à quà tamen adeò distant, ut vix ampliùs, quid ex Catholicà religione retineant, apud ipsos sit invenire: faciliùs Atheismum & Epicureismum, apud Sectarios instauratum invenies.

Secta Ordinis Apostolorum eadem esse videtur, de qua actum verbo *Gerardus Zagarellus* quæ jam damnata fuerat ab Honorio Papa IV. sed à *Gerardo*, *Zagarello* instaurata, iterum apparuit in Italia. Vide *Gerardus Zagarellus*.

Seleuciani. Circa annum 380 Seleucius, & Hermias natione Galatæ, nova hæresi Mundum infecerunt Ab his Seleuciani, sive Hermiani nuncupati sunt, à quibus etiam Massiliani originem duxerunt. Seleucianorum

rum errores referuntur, & reprobantur verbo *Hermias*. De his agit S. Augustinus hæref. 19.

IV. Semiariani. Cum Ecclesia Catholica Filium in Divinis Patri consubstantialem constantissimè asserat, & è converso Ariani negent omnem consubstantialitatem inter Patrem & Filium: pro utriusque partis concordià sunt, qui proposuerunt, omissà voce *Consubstantialis*, Filium solùm similem Patri dicendum esse, non verò *Consubstantialem*. Fortè error iste ex epistola Eusebii Cæsariensis, quam refert Theodoretus, ortum duxit; quippe ibi, ab antiquo errore etiam post Nicænum Concilium non recedens, vocem *Consubstantialis*, ad significandam similitudinem detorquet, quod & alii eidem adhærentes fecerunt. Qui ergo in memorata heresi fuerunt, Semiariani sunt nuncupati; qui iterùm apparuere inter se subdivisi; alii enim ex Semiarianis similitudinem Filii cum Patre reponebant in sola voluntate: alii verò in substantia. Sentiunt aliqui Semiarianos sic dictos fuisse, quòd Spiritum sanctum creatum esse dicerent, sed Filium verè Patri consubstantialem profiterentur. Certum est, quòd Semiariani faciliùs convertebantur ad sanam fidem, quàm Ariani. Celebrarunt Semiariani Concilium Ancyræ, adversùs Arianos, & se invicem damnarunt in diversis conciliabulis. Postmodùm Semiariani adhæserunt hæresi Macedonianæ, & ex indè Macedoniani sunt dicti, celebrato ad hoc Lampsaci conciliabulo. Damnati autem fuerunt Semiariani in Concilio Constantinopolitano primo, & in Concilio Sirmiensi. Emerserunt circà medium seculi quarti, & reprobantur, ubi Divinitas Filii, & Spiritus sancti asseritur; si enim tàm Filius, quàm Spiritus sanctus est Deus, ut alibi ex Scripturà probavimus, infallibiliter sequitur, tàm Filium esse consubstantialem Patri, quàm Spiritum sanctum. Negant etiam, Christum esse verum Sacerdotem. R. verbo *Nestorius*.

Semichristiani dicuntur, qui cum de Christo credant, quæ credenda proponit Ecclesia, in materia tamen rituum ab Ecclesiæ doctrina dissident. De his agit Hosius Cardinalis.

Semidalitæ. Cum Acephalorum heresis in plures factiones fuerit discerpta, ex his una fuit Semidalitarum, sivè Barsanianorum, qui à Barsanio, sectà Acephalo nomen sortiti sunt. Semidalitæ cum omnia Gajanorum, & Theodosianorum decreta defenderent, aliquid tamen de suo addebant, ut refert S. Damascenus, lib. 3. de hæresi. Quid autem de novo adderent, non constat. V.

Semipelagiani. Ad exactam Semipelagianismi notitiam acquirendam, multùm conducit Pelagianorum historiam, à P. Noris postmodùm ad sacram Purpuram assumpto, eruditè conscriptam percurrere: item Petavium consulere tomo tertio. Semipelagiani ita sunt dicti, quòd, dum Pelagii errores de Gratia, de libero arbitrio, & prædestinatione condemnare voluerunt, in alios impegerunt errores, Pelagianis affines, quibus Pelagianismum propugnabant. Ex libris quos scripsit S. Augustinus de Gratia, & libero arbitrio, de correptione, & gratia, offensi quidam Episcopi, & Presbyteri Galli, qui præfati S. Augustini libros ad sanam S. Doctoris mentem non intellexerunt, Semipelagianismum excitarunt: dicti proindè etiam Massilienses, eo quòd præsertim Massiliæ residerent, qui ex malè intellectà S. Augustini doctrina, Semipelagianorum coriphęi sunt facti. Inter Semipelagianorum proceres constituunt aliqui Joannem Cassianum, qui etiam cognomento dictus est Collator, à Collationibus Patrum, quas scripsit. Cassianus, natione Gallus, in Provincià ortus, vitam Monasticam adolescens professus, in Palęstinam se contulit, ubi cum Monachis Ægyptiis aliquando diversatus, Constantinopoli à S. Joanne Chrysostomo Diaconus ordinatus, Cleri Constantinopolitani legatus ad Innocentium V.

I. Ro-

I. Romani proficiſcitur ; & hinc patrias oras, nempè Maſſiliam repetit, ubi ædificato Monaſterio, non modicam ſanctitatis famam acquiſivit: quà motus Caſtor Aquenſium Epiſcopus, Caſſianum rogavit, ut commentarios ſcriberet de inſtitutis Monachorum Ægypti. Præſto fuit roganti Caſſianus, qui itidem ſcripſit Collationes Patrum: ſed in his libris Semipelagianos errores, magis ex inadvertentiâ crediderim, quàm ex malitiâ docuit, quos S.Proſper, lib. contrà Collatorem ſuſcepit refellendos; liber tamen Collationum ab eo errore purgatus, magnæ auctoritatis, & utilitatis eſt, atque à multis ſanctis viris eximiè commendatur. Ex Caſſiani Collationibus Semipelagianiſmum hauſit Fauſtus Abbas Lirinenſis, poſtmodùm Regienſis Epiſcopus. Hic patriâ Britannus, vixit circà medium ſeculi quinti, inter Semipelagianorum proceres recenſitus.

Jam nobis explicandum, in quo Semipelagianorum error conſiſteret, cum ex ipſa nuncupatione conſtet fuiſſe ſic dictos, quia partim cum Pelagianis ſentiebant, & partim à Pelagianis diſſentire debuerunt.

Capitalis Semipelagianorum error fuit, initium aliquod juſtitiæ, ac ſalutis eſſe à nobis, nimirùm fidem, & voluntatem aliquam ſalutis obtinendæ: quæ voluntas obtinendæ ſalutis, ſub operis nomine non eſt recenſenda, aut juſtitiæ operibus ad numeranda, ſicut deſiderium obtinendę ſanitatis, quod in ægroto præcedit operam medici, intèr medicinæ opera non numeratur. Cęterùm aſſerebant Semipelagiani, præſatis fidei, bonæque voluntatis initiis promoveri homines ad Chriſti gratiam, quod idem eſt, ac aſſerere gratiam interiorem, eſſe quidem neceſſariam ad conſumationem operis, non verò eſſe neceſſariam ad initium operis. Conveniunt in primo cum Pelagianis, & ab eiſdem diffident in ſecundo, & ideò Semipelagiani ſunt dicti, initium bonorum operum dantes ſoli hominis libero arbitrio, conſumationem bonorum operum à ſola gratia eſſe confitentes; quod expreſsè negabant Pelagiani, qui dicebant, internam Chriſti gratiam non eſſe neceſſariam ad perficienda opera ſalutis, ſed à Chriſto conſerri ſolummodò ad faciliùs, ac meliùs perficienda opera ſalutis; cęterùm liberum hominis arbitrium de ſe ſolo ſufficere ad præſtanda opera ſalutis, & ad acquirendam vitam æternam.

Reprobata fuit Semipelagianorum doctrinâ in Concilio Arauxicano ſecundo, celebrato anno 529. Can.5., & 6., ubi legitur: *Si quis ſicut & augmentum, ita & initium fidei, non per gratię donum, ſed naturaliter in nobis eſſe dicit, Apoſtolicis dogmatibus adverſarius probatur, B. Petro dicente, qui cœpit in nobis opus bonum, perficiet.* Item certum eſt, quòd omne bonum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum: ergo liberum arbitrium non habet in ſe ſalutis æternę ſemina, nec poteſt ſinè gratiâ, in ſolo deſiderio fidei gratiam mereri, & gratiam ad ſe trahere, ſicut contendunt Semipelagiani, quos convincit argumentum, deſumptum à parvulis, quos Deus ſalvat. Parvuli enim, cum nondum ſint capaces rationis, non poſſunt habere initia fidei, & bonorum operum, quæ (ut aſſerunt Semipelagiani) ſuppeditantur unicuique à libero arbitrio, & tamen ſi decedant cum Baptiſmo, ſalvantur. Ergo initium ſalutis eſſe nequit à libero arbitrio; Deus enim eſt, qui operatur in nobis velle, & perficere: neque ſumus ſufficientes cogitare aliquid à nobis, ſed ſufficientia noſtra à Deo eſt: nemo poteſt venire ad Jeſum, niſi fuerit ei datum à patre luminum: ergo non habemus ex nobis primordia fidei, nec à nobis poſſumus petere, quęrere, & pulſare ad ſalutem, niſi Deus dederit.

Reprob. adhuc fortiùs potiſſimus Semipelagianorum error, ex primâ ad Corinth.4. *Quis te diſcernit? Quid autem habes quod non accepiſti? Si autem accepiſti, quid gloriaris quaſi*

non acceperis? Quo præcipuè testimonio, ait S. Augustinus lib. de Prædestinatione Sanctorum, cap. 3. *Etiam ipse convictus sum, cum similiter errarem, putans fidem, quâ in Deum credimus, non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis.* Etenim, ut ait S. Cyprianus lib. 3. ad Quirinum, cap. 4. *In nullo gloriandum, quando nostrum nihil sit.* Si autem fides, aut ejus initium à nobis esset, posset qui crederet, seipsum à non credente discernere; posset & de sua fide, tanquam proprio bono gloriari: attamen id expressè negat Apostolus: *Quis enim* (ait rursus ad Rom. 11.) *prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* 2. ad Corinth. 3. *Non quòd simus sufficientes aliquid cogitare à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ex quo loco S. Augustinus, libro de Prædestinatione Sanctorum, cap. 2. invictè refellit Semipelagianos. *Nullus*, inquit S. Doctor, *credit aliquid, nisi priùs cogitaverit esse credendum.... Et ipsum credere, nihil aliud est, quàm cum assentione cogitare. Non enim omnis qui cogitat, credit ... Sed cogitat omnis qui credit, & credendo cogitat, & cogitando credit*, ergo concludit S. Augustinus, *Non sumus idonei cogitare aliquid quasi ex nobismetipsis, quod sine cogitatione non possumus, sed sufficientia nostra, quâ credere incipiamus, ex Deo est ..... Unde in omni opere bono, & incipiendo, & perficiendo sufficientia nostra ex Deo est: ita nemo sibi sufficit vel ad incipiendam, vel ad perficiendam fidem, sed sufficientia nostra ex Deo est, quoniam fides, si non cogitetur, nulla est; & non sumus idonei cogitare aliquid quasi ex nobismetipsis, sed sufficientia nostra ex Deo est.*

Reprobantur 3. rationibus Theologicis. Prima petitur ex ipsâ natura gratiæ, quæ planè gratuita est, nec meritis humanis rependitur; atqui si initium fidei esset à nobis, ejus verò incrementum à Deo esset, propter bonum voluntatis affectum ad credendum, qui præcedit, gratia fidei gratuita non esset, sed ex merito boni illius affectus naturalis concederetur, quæ sententia in ipsum planè dogma Pelagii recidit. Sic arguit S. Augustinus, lib. de Prædest. Sanctorum, cap. 2. *Non ergo*, inquit, *recedetur ab eâ sententiâ, quam Pelagius ipse in Episcopali judicio Palæstino damnare compulsus est; gratiam Dei secundùm merita nostra dari; si non pertinet ad Dei gratiam, quòd credere cæpimus.*

Secunda ratio petitur ex conditione fidei, quæ cum sit totius salutis basis, ac fundamentum, æquè necessaria est gratia ad fidem, ejusque initium, ac ad salutem ipsam; atque initium fidei, sive pius credulitatis affectus, inter bona opera computari debet, cum indè bonorum operum series, ac salus ipsa pendeat. Quòd si primum illud salutis initium est à nobis, falsa erit hæc Apostoli sententia ad Rom. 11. *Quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* Falsa pariter est ista; *Quis te discernit? Quid habes quod non accepisti?*

Tertia demùm ratio petitur ex naturâ Divinæ prædestinationis, & electionis, cujus fundamentum penitùs tollitur: Non enim salvæ fierent reliquiæ, secundùm electionem gratiæ, ut Apostolus prædicat ad Rom. 4. sed juxtà meritum naturæ, & bonum usum liberi arbitrii.

Quia autem Semipelagiani id ipsum quod de fide, de bonis etiam operibus, ac de oratione asserebant, scilicet, gratiam actionibus liberi arbitrii præveniri; non est opus multiplicare argumenta contrà ipsos, sed illa eadem, quæ contrà eorum errorem, circà fidem protulimus, etiam ad singulos similes errores impugnandos producimus; quos egregiè confutavit S. Prosper Aquitanicus, edito poemate nobilissimo *contra Collatorem*, qui præ cæteris scripsit duos de gratia, & libero arbitrio libros, in quibus S. Augustini doctrinam totis viribus impugnare est aggressus,

multa

multa S. Doctori incommoda affingens. Vide Natal. Alex. Tom. 3. & 5. ubi de initio, & progressu Semipelagianorum copiosissimè scripsit. Cassiano & Fausto, etiam Vincentius adstipulatur, atque Gennadius Massilienses Presbyteri, sicut & Severus Sulpitius, sed hos omnes ab errore resipuisse, concors est ferè omnium Scriptorum assertio. Errores autem, qui Cassiano numero undecim imputantur, per extensum referuntur à Petro Ciaconio, viro eruditissimo, in fine ejus libri Lugduni editi, anno 1606. quarum propositionum explanationem, ibidem exhibet præfatus Ciaconius, Cassianum ab omni erroris nęvo vindicaturus.

XVI. SEMILUTHERANI. Commune est hoc nomen illis, qui cum Lutheri doctrinâ, alia nova dogmata compaginant. Tales sunt Interimistæ, Adiaphoristæ, Luthero-papistæ.

XVI. SEMIOSIANDRINI, sustinent cum Osiandro contrà Antiosiandrinos in futurà vitâ oportere hominem eàdem justitià, quâ Christus est justus, justificari: & contra Osiandrum pro Antiosiandrinis asserunt, imputativè hominem esse justum in hac vita. Ex Staphilo.

XVI. SEMITRANSUBSTANTIATORES sunt illi, qui circa annum 1540. transsubstantiationem admittentes, dicebant substantiam Corporis Christi, accedere ad substantiam panis sub panis specie, & substantiam Sanguinis ad substantiam similitèr vini: & particulam *Trans* volebant idem significare, ac *præter*, id est in Eucharistià, præter panem, esse Corpus, & præter vinum, esse Sanguinem. In Eucharistià remanere solas species panis & vini, non autem substantiam, constans est Ecclesiæ assertio, & fides. Ad Theologos scholasticos lectorem remittimus, ut meliùs percipiat quid sit, & in quo consistat transsubstantiatio, quæ de suo formali conceptu, dicit mutationem unius substantiæ totalitèr desinentis, in novam substantiam. Ex quo sequitur, non posse subsistere Semitranssubstantiatorum sententiam, qui particulam *Trans* idem exprimere contendunt, ac *præter*, sicque in Sacramento Eucharistiæ substantiam panis unà cum substantià Corporis invenir. docent, cum tamen, manente prim substantià, dici nequeat in bono sensi philosophico fieri transsubstantiatio nem, quę de suo formali conceptu dicit desitionem primæ substantiæ, & accessionem novę substantiæ.

SENACA PELAGIANUS. Ann Christi 493. Gelasio Pontifice. Ma ximo, miserabilis quidam senex, Se neca nomine, *non modò totius erudi tionis alienus, sed ipsius quoque in telligentiæ communis prorsus extra neus*, ut Gelasius loquitur, Pelagia nam hæresim in Piceno suscitavit ejusque duo protissimùm propugna vit capita.

1. Injustum esse, ut creatura Dei, sinè ullis propriis actionibu cuiquam peccato gignatur obstricta injustumque esse Deum, si infante rei efficiantur, antequàm nati.

2. Hominem per liberum arb trium, bono suffragante naturæ, bea tum effici. Prætereà, ut pessimo le nocinio sectam promoveret, Congre gationes decorosissimas (ut loquitu Gelasius) virorum, cum sacris virgi nibus instituerat. Eò venerat amer tiæ, ut Presbyterum sibi non acquie scentem, communione privaverit Tandem SS. Hieronymum, & August num verbis procacissimis lacerabat *Adhuc*, inquit Gelasius, *majus scelu accrescit, ut sub conspectu, & præ sentia Sacerdotum, beatæ memorh Hieronymum, atque Augustinum, Ecclesiasticorum lumina magistrorum musca moritura, sicut scriptum est exterminans oleum suavitatis, lace rare contenderet*. Hunc laudatu Pontifex, omnesque erroris societa te conjunctos, ab Ecclesiæ commu nione removit, atque de eà re gra vissimam, & doctissimam epistolam ad omnes Piceni Episcopos, per Ro mulum Diaconum perferendam de dit, quà eorum in primis socordiam & negligentiam in custodià gregis, ii

hæreticorum coercitione, & in Canonum observantiâ redarguit.

XVI. SEPARATI. Vide *Spirituales.*

XVI. SEPULCHRALES, secta sunt Anti-Christiani: ortum habuerunt anno 1564. teste Sandero, hæres.224.

1. Negant Christum descendisse ad inferos, scilicèt ad Limbum Patrum, & nomine inferi intelligunt sepulchrum, in quo dicunt, Christi corpus usque ad resurrectionem quievisse. Hujus sententiæ fuit quidam minister, nomine Rodulphus Gualterus, qui homil.101. in Marcum, ait, Monachorum, & Sacrificulorum superstitiones, cum Limbo Patrum, Purgatorium quoque fabricasse. R. Non modò à Symbolo Apostolorum, sed à Concilio Toletano quarto, celebrato sub Honorio Primo, anno 633. à Lateranensi sub Innocentio Tertio, in quibus confitetur descensus Christi ad inferos, ut animas, quæ illic detinebantur, erueret. Insuper ex Act. Apostolorum, cap. 2. testimonio D. Petri comprobatur, Christum descendisse ad inferos, & liberasse illic existentes. Probatur etiam Christum descendisse ad Inferos ex verbis Ecclesiastici cap. 24. vers.45. *Penetrabo omnes inferiores partes terræ, & inspiciam omnes dormientes, & illuminabo omnes sperantes in Domino.* Ex quibus verbis sic argumentari liquet. Si nomine inferi venit sepulchrum, utique hoc non erat in inferioribus partibus terræ, neque ibi erant alii dormientes, neque mortuorum corpora capacia sunt illuminationis; ergo dicendum, nomine inferi non venire sepulchrum, sed limbum SS.PP., ad quos Christus venit, ut eos liberaret. Sed & omnes SS.PP. tam Orientales, quàm Occidentales expressis verbis mentionem faciunt de descensu animæ Christi ad inferos, quandiù ejus corpus fuit in sepulchro.

VII. SEROTUS, parentibus Jacobitis, in Syriâ natus, cum magnæ esset expectationis juvenis, potissimùm in sacris literis eruditus, eligitur Episcopus Constantinopolitanus ineunte seculo septimo. Sed cum postmodùm in Monothelitarum hæresim incidisset, seduxit Imperatorem Heraclium in suam sententiam, & impiam *Ecthesim* composuit (Ecthesis autem idem sonat, ac expositio fidei) quam Heraclius suo nomine promulgavit. Triginta, & ampliùs annis Constantinopolitanæ Sedis occupator. Ejus memoria in sexta Synodo damnata fuit, celebrata anno 681. Sergii doctrinam impugnavit Sophronius: quâ de re conquestus Sergius, scripsit ad Honorium Pontificem, sed adeò subdolis verbis, ut Honorius crediderit Sergium in verâ fide persistere, cum tamen à fide Orthodoxa omninò esset alienus. Hinc nihilominùs factum est, ut Honorius à subdolis verbis Sergii deceptus, ad eundem quasi orthodoxum humanissimè rescriberet, quæ literæ paterno cumulatæ affectu Honorii ad Sergium, ansam dederunt, ut plures crediderint Honorium Monothelitarum sententiæ adhæsisse, cum reverà Honorius semper in vera fidei confessione perstiterit, & nonnisi à subdolis verbis Sergii deceptus, ad eumdem, quem tanquàm veræ fidei assertorem crediderat, quasi ejus fidem commendans, rescripsisset. Ex Niceph. lib.18. cap.54.

SERGIUS alius, à Cœnobiticâ vitâ factus apostata, ut cum Arianis, & Nestorianis societatem iniret, se Pauli Apostoli discipulum jactabat, imò se Paraclitum, ac lucidam stellam mentiens, quàm plurima perpetravit nefanda scelera, & intulit Ecclesiæ Orientali damna. In Arabiam proficiscens, Mahumeto se comitem adjunxit, eidemque falsam inspiravit doctrinam, quem etiam Scripturæ sacræ depravationem docuit, sicut & multas leges, quas postmodùm Mahumetes in suo Alcorano promulgavit. Cum verò adhuc esset in Oriente, præter Nestorii errores, de suo addidit, fornicationem non esse peccatum, imò potiùs beneficium; & nomine fornicationis à Deo prohibitæ, docebat intelligendam esse defectionem à doctrinâ, quam VI.

ipse

ipse promulgabat, cujus doctrinæ sequaces, dicti sunt *Sergitæ*. Sergius verò instante Imperatoris edicto, contra Manichæos publicato, immaniter asciâ, quam manu tenebat, peremptus fuit. *Ex Petro Siculo*. Errores verò Sergii reprobantur, verbo *Florinus*. Vide etiam *Mahumetes*.

IV. SERRAS, pertinacissimus in defensione Arianæ impietatis, circa annum 363. in congregato Concilio sub Constantio Imperatore, & Liberio Summo Pontifice, unà cum Aetio, Acaclo & Eudoxio dicere ausus est, omninò delendam esse hanc particulam *ejusdem substantiæ*, traditam à Concilio Nicæno, & æquè reiiciebat vocem *similis*, approbatam in conciliabulo Sirmiensi, quamvis à PP. Catholicis in Ariminensi Synodo reprobatam. Filium itaque omnino dissimilem Patri, tàm secundùm substantiam, quàm secundùm voluntatem asseruit, & quòd ex non extantibus esset, impiè sustinebat, firmans suam sententiam hoc Arii argumento. Quæ dissimilitèr proferuntur, sunt diversa secundùm substantiam: Unus Deus Pater, ex quo omnia; & unus Dominus Jesus, per quem omnia: dissimile autem est: *Ex quo*, & *per quem*: Ergo Filius dissimilis est Patri. Cui argumento sic respondebant Catholici. Si non ex extantibus est, neque creatura, neque ex aliâ substantia est Dei Verbum: Ergo consubstantiale est Genitori Patri, est Deus de Deo, lumen de lumine, eamdemque habet cum Genitore substantiam. Quòd aut ei Dei Verbum consubstantiale Patri sit, probat antiqua Patrum ratio ex Euangelio, quoniàm *omnia per ipsum facta sunt*: ergo ipsum Verbum inter omnia facta non comprehenditur: & ideò factum non est; non enim idem per se ipsum fieri potest: est ergo Deus, atque ejusdem cum Patre substantiæ. Gloriabatur insuper Serras, sibi Deum revelasse, quæ Deus hactenus celasset Apostolis. Condemnatus fuit à sacrà Synodo Constantinopolitanâ, unà cum Stephano, Heliodoro, & Theophilo.

SETHIANI, circa medium secundi seculi, ex Valentino hæretico emerserunt, à Seth filio Adæ, quem adorabant, nomine ducto. Plures conscripserunt libros sub nomine magnorum virorum, nempè sub nomine Seth libros septem, alium sub nomine Abraham, alium sub nomine Moysis, & alios sub nomine aliorum Patriarcharum, alios demum, quos alienigenos vocabant. Finxerunt Cain, & Abel ab Angelis esse creatos, & propter hos, magnas inter Angelos contentiones extitisse, atque ob hanc causam, illam virtutem, quæ super omnes virtutes esset, quam matrem pronunciabant, Abel interfecto, voluisse concipi ejus loco Seth, purum semen, ut evacuarentur Angeli illi, qui duos priores illos homines condidissent. Permixtiones autem Angelorum, & hominum iniquas fuisse, ideoque illam virtutem matrem, ad vindictam diluvium induxisse, ut & illum permixtionis semen tolleretur, & solùm semen purum conservaretur. Sed inscia matre virtute, illos, qui semen priùs instituissent, in arcam misisse etiam semen Cain, quo semen malitiæ non periret, sed post diluvium exemplo cæterorum excresceret, ac totum orbem impleret, & occuparet. De Christo autem sic sentiebant, ut ipsum Seth esse dicerent, aut loco Seth fuisse substitutum. Hæc omnia deliria sunt, vel quæ impugnentur indigna. Quamvis aliqui ex antiquis Patribus, ut S. Justinus Martyr, & Severus Sulpicius existimaverint, Angelos (quos corporeos opinabantur) coivisse cum mulieribus, & filios procreasse; cujus rei causâ diluvium contigerit; modò tanto lumine Deus illustravit Ecclesiam, ut error ille prorsus eliminatus sit. Vide S. August. lib. 15. de Civit. Dei, c. 23., & S. Chrysost. in c. 6. Genes. II.

SERVETIANI. Vide *Michael Servetus*. XVI.

SEVERIANI, à Severo Tatiani hæretici discipulo nominati sunt, circa annum 174. Tatianum, & Severum II.

im-

impugnaruntClemens Alexandrinus, & Origenes. Obtrectabat Severus S. Paulo, & omnes ejus Epistolas reiiciebat, sicut, & vetus Testamentum, nec non Acta Apostolorum. Ex Euseb.hist.lib.4.

1. Negabat carnis resurrectionem. R. verbo *Basilidiani*.

2. Docebat non licere vesci carnibus. Rep.Quia nullibi in novo Testamento Deus prohibuit usum carnium,& solummodò diebus ab Ecclesiâ prohibitis,à carnibus abstinentiam servandam,probavimus contra Carlostadium. Cæterùm, cum animalia Deus creaverit propter homines, sequitur licitum esse vesci carnibus,cum potissimùm per hunc cibum necessitas humanæ imbecillitatis sublevetur. Ipsum Dominum Jesum agnum Paschalem manducavisse constat; invitatus ad prandium, id manducabat, quod in omnium usu erat, ut apud Pharisæum, Simonem leprosum, & in nuptiis Canæ Galileæ; unde & Discipulis injunxit: *Manducate, quæ apponuntur vobis*.

3. Docebat etiam abstinentiam à vino, tanquam à satana genito, & fœminas à satanâ genitas, sicut, & dimidiam partem hominis, nempè à lumbis usque ad pedes effutiebat. Hinc deducebat conjugatos in procreatione,opus dæmonis perficere: quæ ineptiæ potiùs risu spernendæ, quàm rationibus refellendæ occurrunt.

VI. Severus. Ab hoc alio Severo, etiam alius Severianorum surculus dimanavit. Hic ex parentibus Gentilibus in Pissidia genitus,idolorum cultor, in juvenilibus lubricitatibus immersus, magiæ applicuit, de quo crimine accusatus,ut pœnam fugeret, in Syriam se contulit, ubi Baptismo recepto, aliquandiù inter Monachos est conversatus: sed hæreticus detectus, à Monasterio expulsus, Constantinopolim ad Imperatorem Anastasium se transtulit, in cujus gratiam cum se insinuasset, expulso Flaviano legitimo Antiocheno Episcopo, dictà Sede occupata, anno 512. Eutychetis errores promulgare cœpit, & Monachos hæreticali doctrinæ se opponentes, immaniter est divexatus. Succedente Justino Anastasio, Severi impietate reclamante expulsus, etiam ad linguę abscissionem fuit condemnatus. Ad evitandam pœnam Alexandrię asylum invenit, ubi cum aliquibus suis sequacibus suam impietatem promulgans, creditur corrupticolarum auctor. Ab Agapito Papa excommunicatus, etiam à Justino Imperatore in solitudinem relegatur, ubi pertinax in suis erroribus decessit. Ex Bar.anno 511., & 535.

XVII. Sibrandus Lubertus, de quo mentionem facit Bayl. in Dict. Crit. unus fuit ex rigidioribus Calvini affectatoribus, & ex acerrimis Worstii insectatoribus. In Synodo Dordrectensi validè exagitavit Remonstrantes: Socini libros de Servatore publicavit; quapropter Socinianorum factionem auxit. Sibrandus itaque dictus Lubertus, natus est in Frisia, & in Bremensi Collegio humanioribus literis addictus, in Academia Witembergensi Hæbraicam linguam adeptus, in urbe Gebennensi Theodori Bezæ auditor fuit. Heildebergæ Theologię laureâ decoratus,in hac facultate ad plures annos se exercuit. Plurimùm laboravit, ut eruditissimi Cardinalis Bellarmini argumenta enodaret, scripto opere, cui titulum præfecit *Antibellarminus*. Librandi erroneas propositiones,collegit Worstius nu.14.& sunt sequentes.

1. Deum prędordinasse homines, plerosque ad inevitabilem, ac sempiternum cruciatum, absoluto suo beneplacito.

2. Deum præordinasse homines ad ipsum peccatum, & peccandi necessitatem.

3. Deum elegisse quosdam absolutè, citrà respectum fidei in Christum, etiam in ordine executivo.

4. Christum non esse mortuum pro omnibus hominibus, sed tantùm pro paucis illis absolutè electis.

5. Deum nequidem velle eos om-

omnes salvos fieri, quibus Euangelium prædicatur.

6. Deum nolle his omnibus sufficientem, ac necessariam conversionis gratiam largiri.

7. Quotquot convertuntur, irresistibili quadam Dei virtute converti.

8. Semel conversos, nunquam posse à gratia excidere, aut fidem suapte culpa amittere.

9. Christum non incessisse eadem virtutis, & sanctitatis via, quam nobis monstravit.

10. Christum non esse adeptum eam felicitatem, quam aliis promisit.

11. Christum velle, ut omnes firmiter credant, se electos esse, licèt hoc falsum sit.

12. Fidem vivam, quatenus viva est, nullo modo nobis imputari ad justitiam.

13. Eamdem fidem vivam non esse (saltem juxtà Pontificios) justitiam nobis inhærentem.

14. Pœnitentiam esse simplicitèr posteriorem justificatione. Hos errores jam alibi reprobatos exhibuimus. Vide verbo *Justificatorii*, *Jansenisni*, *Calvinus*.

XVI. Significativi, sunt ex Sacramentariorum familia. Ex Lutheri, deindè Carlostadii, & Zuinglii scholâ prodierunt, asserentes, in Sacramento Altaris non esse verum Corpus Christi, sed tantùm Corporis signum. R. ubi realitas existentiæ Corporis Christi contra Sacramentarios, & alios hæreticos comprobatur. De his agit Staphilus.

XVI. Silentiarii, qui sententiam suam proferre rogati, silent, & obmutescunt, quià non multiloquium tantùm vitandum censuere, sed & privatas, & publicas super religione concertationes, eo quòd mundum non esse dignum existiment, cui prædicetur Euangelium. Orti sunt anno 1543. etiam *Tacentes* nuncupati.

R. ex Christi verbis: *Ite, & prædicate Euangelium omni creaturæ*. Prædicationi Euangelicæ semper per suos operarios insudavit Ecclesia.

Silvanus Tarsensis Episcopus, anno 372. militavit inter Semiarianos, qui confitentes contra Arianos in Dei Filio Divinam substantiam, nolebant tamen cum Orthodoxis asserere ejus consubstantialitatem. Fraudulentèr egit Silvanus apud Liberium Pontificem, tunc, cum Semiarianorum legatum agens, Romam se conferens, coram Pontifice, cum simulatè dixisset, se cum suis fidem Nicœnam circà doctrinam consubstantialitatis profiteri, in communionem à Liberio fuit receptus, & dimissus cum gratulatoriis literis Pontificiis ad Orientales. Sed tantùm abfuit, quòd cum fide Nicœna, sicut Romæ professus erat, sentiret, ut magis exasperans Semiarianorum se coriphæum exhibuerit. Ab hoc Silvano denominati sunt heretici Tarsenses, qui iidem sunt ac Semiariani. Damnatus fuit Silvanus Constantinopoli in Concilio, sub Theodosio Imperatore congregato. IV.

Simon Simonius, Calvini erroribus contaminatus, vixit circa medium seculi 16. Negat per Divinam omnipotentiam effici posse, quòd Corpus Christi sit in Eucharistiâ. Reprob. verbo *Anabaptistæ*, *Antipapi*. XVI.

Simon Magus, Patriâ Samaria, in vico Gittoni dicto natus, primogenitus satanæ, & Patriarcha hæreticorum, magicis artibus summè deditus, plures dementavit, & primò quidem Samaritas seduxit, à quibus sub Jovis simulacro, tamquam Deus adorabatur. A Philippo Diacono baptizatus, cum Apostolos per Spiritus sancti gratiam mirabilia operari animadverteret, ad gratiam miraculorum obtinendam, pecuniam Apostolis obtulit: ex quo Simoniaci sunt nuncupati, quicumque res sacras venales faciunt; acerrimè proindè à D. Petro objurgatus, Romam se contulit, ut D. Petri adventum præveniret; ubi in Neronis gratiam per magicæ artis excellentiam introductus, suarum magicarum operationum Romanos habuit admiratores, & penè ado- I.

rato-

ratores. Concubinam suam, Helenam dictam, Spiritum sanctum esse effutiens, se Deum Patrem omnipotentem esse gloriabatur. Cum Neroni promisisset, se brevi volaturum ad cœlum, die volatus publicatà, magno populi concursu, ope dœmonis jam erigebatur ad nubes; cum orante D.Petro, aufugientibus dęmonibus, inopinato præcipitio crurisfragium subiit: ex quo summo dolore concepto, paulò post vivere desiit, cum multos promulgasset errores, fœminarum communitatem permittens. Se Christum etiam fuisse asseruit, qui apparenter tantùm passus fuisset in Judęa. Cęterùm adeò execrandæ fuerunt in luxuriosâ vitâ Simonis abominationes, ut calamus horreat easdem rescribere. Et certè, ut ait Theodoretus, hæretic.fabul. lib. 1. si quis vellet persequi omnes fabularum ineptias, multis libris opus esset. Ex radice etiam amarissima Simonis, exorti sunt plures alii hæretici, qui tamen cum ejus impiæ sectæ parvas mutationes excogitassent, non diù durarunt, sed oblivioni omninò traditi sunt. Hujusmodi fuerunt Dosithiani, Celeobiani, Gortheni, Masbothęi, Adrianistæ, Euthychistæ, Canistæ, de quibus brevitèr suo loco disseruimus. Mundum etiam ab Angelis factum effutiebat Simon, quibus barbara nomina pro libito imposuit. Angelos autem ab aliis virtutibus procreatos mundum fefellisse, quorum errores ipse correcturus venerat, qui se virtutem Angelis superiorem jactabat. Carnis resurrectionem negavit. Homines etiam dixit non esse liberi arbitrii, & sinè operibus salvari per gratiam, quam ipse daret: quos errores jam alibi abundè confutavimus.

I. SIMONIACI, volentes dona gratiæ, & fidei posse pecuniâ comparari, reprobantur ex verbis D.Petri in Actib.Apostol.cap.8. *Pecunia tua tecum sit in perditionem, quoniam donum Dei existimasti pecuniâ possideri.* Pluribus in Conciliis damnati sunt Simoniaci, præcipuè in Toletano, sub Adeodato Papa, anno 675. Contra Simoniacos scripserunt ferè omnes SS.PP. & Theologi, insistentes verbis, quæ Christus ad Apostolos habuit, cum ad prędicandum Euangelium illos destinavit, quæ leguntur Matth. 10. *Gratis accepistis, gratis date*. Ratio etiam suffragatur, nam qui vendit spiritualia, credit, sive opere ipso profitetur, ęque esse bonam pecuniam, ac res sacras, comparat temporalia, cum spiritualibus, inter quæ constat nullam esse ęquiparantiam. Tum quia, qui vendit, debet esse dominus rei vendibilis, Ecclesiastiçi autem non sunt domini rerum spiritualium, sed tantùm ministri, & dispensatores, juxtà illud ad Corint. 1. c. 4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei.* Multoties homines se ipsos fallunt inani quadam speculatione, qua sibi persuadent liberos se esse à simoniaca labe in dando, aut accipiendo temporalia spe, aut consecutione spiritualium, sive iisdem annexorum, illi innixi principio, quòd simonia mente committitur. Sed in re admodùm periculosa seriò examinare intrà se unusquisque tenetur, an in facto regat animum ejus illa ratio speculativa, quâ se excusatos autumant; an verò humana cupiditas. Nihil enim prodest, invenire rationem, quâ excuseris speculativè, si voluntas practicè depravata sit. Quod annotare libuit, proptèr rei pravitatem.

SIMPLICES. Eugenius IV. anno Christi 1442., Pontificatus sui XV.
Bartholomæum Rapacium, Florentinum, Episcopum Cononensem, XII.
virum religione, & eruditione præstantem, ad hæresim, quæ *Simplicis animi* nomine, per aliquot Hungarię, & Poloniæ regiones vagabatur compescendam, extinguendamque destinavit Inquisitorem, qui rem felicitèr Deo savente peregit. Hujus hæresis errores quales fuerint, compertum non habeo. *Lib. de rebus Hungar. Auctore Fr. Sigismundo Ferrario.*

IV. Sisinius, Novatianorum sectæ præfuit. Factus Constantinopolitanus Episcopus, ad ostentandam morum puritatem, veste alba induebatur. Potissimùm in dialecticâ, & in arte dicendi se exercuit; undè cum dicendi gratiâ excelleret, plures seduxit. Ex Niceph. lib. 22.

XVI. Smidelinus, vixit circà medium seculi decimi sexti. Ejus vitæ compendium, ex vita Theologorum Germaniæ extractum, vide verbo *Andreas Smidelinus*. Sentiebat cum Brentio, unionem hypostaticam nihil aliud dicere, quàm Deum speciali quodam modo inhabitare in Christi humanitate, ut potiùs per Christum, quàm per alium hominem tot mirabilia patraverit. R. Nam si in hoc consisteret unio hypostatica, dœmon, qui inhabitat obsessum, & in illo tot stupenda operatur, etiam dici deberet toties incarnatus, quoties aliquem obsidet. Vide verbo *Brentius*.

XVI. Sociniani. Celebre apud Antitrinitarios fuit Lęlii, & Fausti, Socini patrui, & nepotis nomen, à quibus Socinianorum secta derivavit. Uterque Senis oriundus, Lælius agens annum 21. patriam reliquit, & Galliam, Britanniam, Germaniam, & Poloniam peragravit. Post annorum quatuor peregrinationem, Tiguri apud Helvetios consedit, ubi cum Calvino, Beza, Melancthone, Musculo, Petro Martyre, & aliis hæreticis initâ amicitiâ, cum intellexisset magistrum suum, Michaelem Servetum fuisse combustum, hæresim suam peritus simulator abscondit. Interìm litteris commendatitiis Poloniæ, ac Bohemię Regum munitus, Venetias se contulit, ut de suo patrimonio transigeret; & Tigurim reversus, anno 1552. ętatis 37. ibidem decessit. De ejus obitu certior factus Faustus Socinus nepos, patrui scripta sibi vindicavit, cujus hęresim propagare nisus est in Transylvania, & Polonia, tum ore, tum scriptis, quæ penè ad nauseam compilavit. Extat hodie apud Helvetios inter primarias Socinianorum familia. Utinam memores majorum suorum, qui avitam nobilitatem Catholicæ fidei doctrinâ, & disciplinâ exaltarunt, ad sinum matris Ecclesiæ redeant, & contractam hæresis tetram maculam abstergant. Obiit autem Faustus, seu magis infaustus, Luclaviciis in Polonia, anno 1604. ætatis 65., de quò ejus asseclæ sic concinerunt.

Tota licèt Babylon destruxit tecta Lutherus, muros Calvinus, sed fundamenta Socinus. Sectę, post Socinum pertinacissimi defensores fuerunt Joannes Crellius, Jonas Slichtingius, Joannes Wolzogenius, quorum pestilentissima opera in unum corpus redacta sunt sub hoc titulo *Bibliotheca Fratrum Polonorum*, tomis octo comprehensa, atque apud Batavos edita, magno Christianæ religionis damno, ob deceptionem eorum, qui terrena sapiunt. Item ex potioribus Socini sequacibus fuerunt Ostorodus, Volhelius, Smalcius, & Sandius.

1. Potiores Socini errores, qui numero 41. esse perhibentur, jam in hoc opere reprobatos sparsim exhibuimus: erravit enim Socinus potissimùm circa Scripturam sacram, reprobans vetus Testamentum, novum autem à quocumque, sinè Spiritus sancti illustratione, intelligibile esse asserens.

2. Erravit circa Trinitatem, dicens, in essentiâ Divinâ unam tantùm esse personam: Filium Dei Deum appellari metaphoricè; Spiritum sanctum non esse personam Divinam, sed virtutem, atque efficaciam Dei.

3. Erravit circa Incarnationem, dicens, Christum secundùm personam esse verum hominem, ante Virginem Mariam non fuisse, & dici Dei Filium hâc solâ ratione, quia ipse solus à Virgine, opera Spiritus sancti est natus: quòd fuerit simplex Propheta, à Deo edoctus ad prædicationem novæ legis: ideò Servatorem nostrum dici Christum, quià salutis æternæ viam nobis nunciavit, & quòd ejus verbis fidem habentibus, daturus sit æternam vitam. Cęterùm

Christum non fuisse Sacerdotem, & Redemptorem; ipsius mortem non fuisse sacrificium, propria virtute à mortuis non surrexisse, & postquàm resurrexit, & Apostolis apparuit, corpus ejus anihilatum fuisse. R. ostendendo contra Socinum, Christum ratione suæ naturæ Divinæ priùs extitisse, quàm ex beata Virgine nasceretur. Primò, postquàm Christus discipulis suis veram suæ carnis manducationem proposuit, videns multos offensos, & scandalum passos fuisse, aliud æque stupendum miraculum, cujus ipsimet oculati testes futuri erant, iisdem proponit, suum nempè in cœlum ascensum: *Hoc vos scandalizat*, ait Joann.6. *Si ergo videritis filium hominis ascendentem, ubi erat priùs*. Ergo Christus alicubi erat, antequàm ex beata Virgine nasceretur. Ubi porro? Utique in cœlo, de quo hoc ipso cap. 6. S. Joann. Christus testatur se descendisse: *Descendi de cælo ..... Ego sum panis vivus, qui de cælo descendi*. Et certè idem est omninò locus, in quo priùs erat Christus, & in quem illum ascendentem, posteà Discipuli conspecturi erant, *Si videritis filium hominis ascendentem ubi erat priùs*. At locus in quem Apostoli Christum ascendentem conspecturi erant, cœlum est; Marci 16. *Assumptus est in cælum*. Lucæ 24. *Dum benediceret illis, recessit ab eis, & ferebatur in cælum*. Act.Apost.1. *Cumque intuerentur in cælum euntem illum*. Ex quo sic argumentatur. Ille priùs extitit, quàm ex beata Virgine nasceretur, qui priùs fuit in cœlo, quàm nasceretur ex beata Virgine: atqui Christus priùs fuit in cœlo, undè descendit, quàm ex beata Virgine nasceretur; ergo priùs extitit Christus, quàm ex Beata Virgine nasceretur. Porrò non extitit priùs secundùm naturam humanam, quam à Beata Virgine accepit, ergo secundùm Divinam. Secundò ex eodem S. Joann. cap. 8. asserit eo loci Christus Abrahamum exultavisse, ut videret diem suum; vidisse, & gavisum esse. *Abraham*, inquit, *Pater vester exultavit, ut videret diem meum: vidit, & gavisus est*. Dixerunt ergo Judæi ad eum: *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidisti? Dixit eis Jesus: Amen, Amen dico vobis, antequàm Abraham fieret, ego sum*. Undè facile est argumentari: Qui fuit ante Abrahamum, fuit antequàm ex beatà Virgine nasceretur: atqui Christus declarat se fuisse antè Abrahamum, ergo &c. Tertiò Christus Joann.17. postulat à Patre, ut velit ostendere hominibus se esse, qui antequàm fieret mundus, æterna & inamissibili gloria apud Patrem gaudebat: Nam ait, *Clarifica me tu Pater apud temetipsum, claritate quam habui prius, quàm mundus esset*. Et utique Christi gloriam, ac Divinitatem apertissimè declaravit Pater, cum post mortem ipsum exaltavit, & dedit ipsi nomen, quod est super omne nomen. *Ad Philip.2.* Undè sic arguitur. Ille extitit antequàm ex beatà Virgine nasceretur, imò & antè mundum, qui gloriam habebat apud Patrem, priusquàm mundus esset, ergo extitit ante mundum, ergo & antequàm ex beata Virgine nasceretur. Qualiter Christus fuerit verus Sacerdos, ostendimus contra Nestorianos. Sed & veritatem hanc egregiè comprobat Cardinalis Albarus Cienfuegos, non modò à Purpurà, sed à scientia, à probitate Eminentissimus, in suo opere inscripto: *Vita abscondita*, in quo exhausit quidquid de ineffabili Sacramento Eucharistiæ proferri potest, sivè ab Asceticis, sivè à Polemicis, sivè à Scholasticis. Et quoniam de elucubrationibus tanti Purpurati, adeò de Republica Ecclesiasticâ, & literariâ benemeriti mentio occurrit, ad Socinianorum, contra Christi Sacerdotium blaterantium, perstringendam audaciam, cum etiam contra Sanctissimam Trinitatem erraverint Sociniani, contrà eosdem, omnesque Trinitatis impugnatores, opponimus quæ de hoc imperscrutabili mysterio dilucidavit prelaudatus Cardinalis in

alio

alio, opere duobus voluminibus absoluto, inscripto *Ænigma Theologicum*, in quo acutissimæ mentis suæ indagine, difficultates circà mysterium Trinitatis occurrentes rimavit, & explanavit. Mirare Lector virum gravioribus utriusque Orbis Catholici, & Ecclesiasticis negotiis gerendis, tam à Summo Pontifice, quàm ab Imperatore Augusto addictum, adhuc otia sibi inter maxima negotia invenisse, ut redimeret in sapientia tempus, quo tam diligentèr, quàm elegantèr tractatus adeò difficiles explanavit.

R. 2. Sociniani, asserendo contrà ipsos, Christum non esse purum hominem, sed etiam verum Deum. Quod constat penè innumeris Scripturæ auctoritatibus, quas jam alibi adduximus, ex quibus perfectam colligimus Christi, cum Divino Patre consubstantialitatem, adeòque non purum hominem, sed verum etiam esse Deum fateri debemus, maximè cum perpetua, & constans ab Apostolis, & à SS.PP. usque ad Nicænum Concilium defluxerit, quæ ad hanc usque diem perducta est traditio, de æterna Christi generatione, ac Divinitate. Hoc argumentum non semel hereticis obiicimus, & quidem consultò; tanti enim ponderis est, in singulis Catholicæ doctrinæ veritatibus asserendis, ut vel solum sufficeret, si adversarii veritatem sincerè quærerent: unde meritò illud in suo Monitorio S. Vincentius Lirinensis commendat.

4. Erravit circa hominem, negando creatum fuisse in justitià originali: antè peccatum non fuisse immortalitate donatum: nullum esse peccatum originis, nec mortem pœnam esse peccati, sed necessariò hominem mori. In his omnibus fuit Pelagianus. Quamobrem non alitèr reprobandus est, quàm Pelagius.

5. Erravit circa Sacramenta, negans necessitatem Baptismi, & in Eucharistia nihil sumi, preter panem & vinum; & esse solam mortis Domini commemorationem, neque per eam nos gratiam recipere. Quantùm ad Baptismum. R. ex verbis Domini *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto*, &c. De reliquis, vi de verbo *Calvinus*, *Sacramentarii Zuinglius*.

6. Erravit circa legem, gratiam & justificationem, asserens justos veteris Testamenti, fide in Christum non fuisse justificatos: Hominem soli naturæ viribus posse perficere, quæ spectant ad Divinę legis implementum: Omnes, quibus Christi Euangelium annunciatur, salvandos, dum modò credant, & Euangelio obediant: Credere autem, & obedire posse homines solis naturæ viribus: Deum non decrevisse circà numerum prædestinatorum tàm ad vitam, quàm ad pœnam. Deum non habere cognitionem futurorum, quæ pendent à libero hominis arbitrio. Istę partim herefes, partim blasphemiæ, adeò apertè ipsi Euangelio, omnibusque sacris Scripturis oppugnant, ut superv acaneum sit loca assignare ad eadem reprobanda. Utinam ille Euangelio, cui credendum ait, credidisset, nam talia execranda non evomisset.

7. Erravit circa animam, dicens homines impios penitùs annihilari. Sed in Euangelio habes æternam impiorum pœnam.

8. Erravit circà resurrectionem dicens, in extremo judicio illos tantùm impios judicandos, qui ultimo die erunt superstites. Negat cruciatus impiorum debere esse æternos sed penitùs abolendos. Quod omne reprobat Euangelium.

9. Erravit circa Ecclesiam, dicens, non esse visibilem, & negans dari notas veræ Ecclesiæ: imò extra Ecclesiam Apostolicam etiam posse hominem consequi salutem. Ecclesiam Christi posse subverti, & in errores induci; imò jam esse inductam asserit, ex quo Episcopus Romanus Primatum obtinuit, quem dicit esse Antichristum. Variis in locis hęc à nobis reprobata in hoc opere sunt.

10. Conciliis Œcumenicis, & SS Patribus fidem abrogat. Sed quia

non credit Ecclesiæ, reprobatus est à Christo tanquam Ethnicus, & Publicanus.

11. Privata juramenta, etiam pro re certissima vult, esse prohibita. R. quia Jurare actus est religionis.

12. Magistratum cum potestate coactiva à Christianis exerceri non posse. Libertinum hominem reprobat omnis ætas mundi, omnisque natio.

13. Non licere Christianis se defendere à latronibus, aggressoribus, invasoribus. R. quia lex gratiæ non destruit jura naturæ, quinimò illa perficit.

14. Negat Deum esse infinitum in omni genere perfectionis, seu continere omne genus puræ perfectionis in gradu eminentissimo, & infinito. R. blasphemia hæc 1. ex Scripturis. Psal. 144. *Magnus Dominus, & laudabilis nimis, & magnitudinis ejus non est finis*. S. Hieronymus vertit: *Magnificentiæ ejus non est inventio*. Hoc est, comprehendi satis, & animo intelligi non potest, quanta sit Dei excellentia, adeò infinita est, & supra omnem sensum nostrum, imò supra omnem sublimium spirituum intelligentiam. S. Augustinus ad citata Psalmistæ verba sic loquitur: *Ideo dixit valdè, quia magnitudinis ejus non est finis: ne forte incipias velle laudare, & putes te laudando posse finire, cujus magnitudo finem non potest habere. Illius magnitudo sine fine est, & tua laudatio sine fine sit*. Baruch. 3. *Magnus est, & non habet finem, excelsus & immensus*. Atque de Dei spiritu scriptum est, Sapient. 7. *Omnem habens virtutem*; quia in simplicitate sua omnes eminentiùs habet perfectiones, seclusis limitationibus, quas habent creaturæ; quamobrem Deus est una omnium infinita perfectio. R. secundò manifestâ ratione. Deus est ens à se: ergo illimitatus, & infinitus. A quo enim limites haberet? ab alio? at nullam suam causam agnoscit, qui omnium causa est. A seipso? At quid absurdius, quàm fingere ens, quod sibimetipsi certas, ac limitatas definiat perfectiones? Adde ex communi omnium ideâ, & notione, Deum esse ens perfectissimum, quo nihil melius est, aut cogitari potest. At si non esset infinitus, in omni genere perfectissimus, nec esset, nec dici posset ens, quo ens perfectiùs non posset excogitari.

15. Deum mutationi obnoxium prædicavit. R. ratione deductâ ex ente perfectissimo: Scilicet Deus est ens perfectissimum, quo nihil melius; sed ens perfectissimum nullo modo mutari potest: omnis quippe mutatio imperfectionem involuit: namque vel fit in melius, vel in pejus, vel in æquale. In melius Deus mutari non potest, quia non esset optimus: non in pejus, quia desineret esse perfectissimus: non in æquale, quia aliquid relinqueret, aut denuo acquireret: utrumque autem summę Dei perfectioni, & simplicitati adversatur. Quia non esset summè actus, sive actualis perfectio; esset enim in potentialitate ad actum, quem acquirere posset, & esset passiva potentia respectu actus, quem amissibiliter haberet. Latè, & sapientissimè disserit de his S. Thom. in 1. p. Summæ, & verè summæ Theologiæ suę.

Non desunt innumeræ sacræ Scripturæ auctoritates, quibus Deus simpliciter, & absolutè immutabilis dicitur. Ex illis hæc pauca adduxisse sufficiat, Numer. 23. *Non est Deus quasi homo, ut mentiatur: nec ut filius hominis, ut mutetur*. Malachiæ 3. *Ego Dominus, & non mutor*. Sap. 7. *Cum sit una, omnia potest: & in se permanens omnia innovat*. Jacob. 1. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio, &c.*

Quòd si dicant Sociniani, Deum absolutè quidem non mutari, consilium tamen suum aliquandò mutare, ac retractare quę antea voluit. Refellendi sunt, quia Deus consilium suum numquam mutavit; & res novas facit non novo, sed sempiterno consilio. Sic hominem. V. G. quem

con-

condidit, & subinde delevit aquis diluvii, ab æterno & creare statuit, & subinde delere. Sic etiam Ezechiæ mortem propinquam, & Ninivitis Urbis subversionem denuntiavit non absolutè, sed conditionatè; si nempè vel cursus causarum secundarum, quæ mortem Ezechiæ exigebant, non immutaretur; vel Ninivitæ pœnitentiam non agerent. Sic demum quando Deus Peccatori mox iratus est & infensus; mox propitius & placatus; mox odio, mox amore erga illum fertur, non est mutatio ex parte Dei, sed ex parte hominis; qui modò est objectum amoris, modò objectum odii.

Quòd si aliquando in Scripturis sanctis, vel apud Patres aliquæ expressiones occurrunt, quæ mutationis consilii speciem præseferunt; nemo nescit, quot & quanta humano more in eisdem sacris literis, & PP. significata inveniantur, quatenus nos nonnisi ex sensibilibus habemus cognoscendi facultatem. Alioquin dicendum etiam, Deum habere cor, caput, manus, &c., quia sub his expressionibus invisibilia Dei, more visibilium, explicata inveniuntur.

16. Ut faciliùs Catholicum dogma, circa satisfactionem Christi refellant, contendunt vindicem justitiam Deo naturalem non esse, sed esse dumtaxat liberrimum Divinæ voluntatis effectum, qui potest esse, & non esse, eo ipso modo, quo liberum fuit Deum creare mundum, vel non creare. R. Quia in Deo est formaliter justitia distributiva, in præmium bonorum, & malorum vindictam, ut colligitur ex innumeris Scripturæ testimoniis, ac præcipuè ex Psal. 117. *Justus es Domine, & rectum judicium tuum*. Et hoc patet primò in intimo conscientiæ sensu, quo quisque inter peccandum ultricem supremi cujusdam numinis manum pertimescit. Hinc illud Poetę: *Primus in Orbe Deos fecit timor*. Unde istud? Nisi ex intimà, ac firmissimà persuasione ultricis cujusdam justitiæ.

Reprob. 2. ex ipsa Christi Incarnatione, Passione, & acerbissima morte. Undè enim tanta Dei Patris in Unigenitum Filium suum severitas, tantus rigor, nisi ex necessitate justitiæ, quæ plenam abeo satisfactionem exegit pro peccatis, non quidem suis, sed nostris? An Deus, qui non delectatur morte peccatoris, delectatus fuisset turpissimà, & crudelissimà morte justissimi sui Filii, si nulla quasi necessitate suæ justitiæ ad id compulsus fuisset?

Reprob. 3. ex aversione ad peccatum quam habet Deus. Qui peccatum necessariò odit, necessariò debet illud punire, quia odium peccati est constans voluntas illud puniendi, quæ non potest effectu carere in eo, qui viribus non destituitur: at qui Deus necessariò peccatum odit, cum peccatum sit malum, & impediens diffusionem infinitę bonitatis suæ; amat ergo necessariò justitiam, itaut eam non possit non amare; undè necessariò, ex naturà contrariorum, aversari debet peccato, & illud aversando punire. Est ergo in Deo formalitèr justitia vindex; cęterùm non esset ens quo melius cogitari non potest.

17. Dicunt Christum pro nobis re ipsa non satisfecisse, nec etiam opus fuisse ut satisfaceret. R. Asserendo primò contra ipsos, opus fuisse, ut Christus pro nobis satisfaceret. Ita necessaria fuit Christi satisfactio, ut de potentia Dei ordinaria, jure, ac virtutibus temperatà, non potuerit homo lapsus alio pacto, quàm per condignam Christi satisfactionem reparari. Nam ex unà parte Deus, qui naturà suà justus est, qui perfectè ac necessariò peccatum odit, tanquam sanctitati, bonitati, ac justitiæ suæ repugnans, qui aliundè aliud omne potest, quod vult, non potest peccatum dimittere impunitum, sed necesse est, ut pro illo pœnas reposcat: natura enim justitiæ vindicis (quæ cum sit perfectio simplicitèr simplex, est de conceptu essentiali Divinitatis) postulat maximè in supremo omnium Judice, qualis est Deus, ut sicut be-

nè operantibus justam mercedem, ita malè agentibus debitam pœnam retribuat. Hinc Scriptura ultricem Dei justitiam sępissimè laudat, ac commendat. Exod. 34. *Deus, qui reddit iniquitatem patrum filiis, ac nepotibus in tertiam, & quartam progeniem*, Psal. 5. *Neque habitabit juxta te malignus, neque permanebunt injusti ante oculos tuos*, & infra. *Odisti omnes qui operantur iniquitatem, perdes omnes qui loquuntur mendacium*.

Ex altera parte, homo purus non potest Deo condignè satisfacere pro suo, vel alieno peccato mortali, vel etiam veniali: Nam ad condignam satisfactionem duæ potissimùm conditiones requiruntur, ut sit ęquivalens, & ut fiat ex propriis, aliàs indebitis: atqui puri homini satisfactio non potest esse æquivalens. Nam ut satisfactio sit æquivalens, necesse est, ut tanti sit meriti, ac valoris in ordine satisfactionis, quanti demeriti fuit offensa in ordine offensę: siquidem satisfactio est actus justitiæ, cujus est ęqualitatem statuere inter personam offensam, & personam satisfacientem; & sicut in bonis externis, aut furto sublatis, aut mutuo, vel commodato acceptis, justitia exigit, ut statuatur æqualitas rei ad rem; ita in læsione honoris necesse est, ut satisfactio condigna statuat æqualitatem personę ad personam; Atqui satisfactio puri hominis, quibuscumque gratiæ donis instructi, tanti meriti, ac valoris esse non potest: quanti demeriti fuit offensa, siquidem offensa Dei infinitam quamdam gravitatem contrahit, saltem objectivè, & extrinsecè, ex infinita Dei majestate, quæ læditur: Ex vulgatà quippe Theologorum sententià, offensa crescit pro majori personæ offensæ dignitate: è contra verò valor operis satisfactorii moralitèr æstimatur ex ipsâ personâ satisfaciente. Porrò homo purus, quantumlibet in gratià crescat, numquam potest opere satisfactorio finito adęquare gravitatem infinitam offensę.

Nec satisfactio fieri potest à puro homine ex propriis, & aliàs indebitis. Non ex propriis: quidquid enim habemus, sivè in ordine naturæ, sivè in ordine gratiæ, Deo gratìs acceptum referre debemus. *In ipso enim vivimus, movemur, & sumus*. Actor. 17. & 2. ad Corint. 3. *Non quòd simus sufficientes aliquid cogitare à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est*. Undè meritò idem Apostolus 1. ad Corinth. 4. ait: *Quis enim te discernit? Quid autem habes quod non accepisti?* Neque satisfactio fieri potest à puro homine ex indebitis. Deo etenim, tanquam supremo Domino, omnia debemus titulo justitiæ, religionis, & gratitudinis, à quo omnia accepimus. Ergo puri hominis satisfactio non potest esse æquivalens, non ex propriis, non ex debitis, ac consequenter sufficiens, & condigna esse non potest. Undè sic concluditur argumentum. Si ergo Deus ex uno capite non potest relinquere peccatum impunitum, absque læsione suæ justitię vindicis, quæ est de conceptu essentiali suę Divinitatis; & homo ex alio capite non potest condignè satisfacere pro quolibet peccato sivè mortali, sivè etiam veniali; necessaria fuit Christi satisfactio, qui cum sit simul Deus, & homo, secundùm naturam humanam passus est ad persolvendam satisfactionem, & secundùm dignitatem personæ Divinæ valorem, ac pretium passionibus infinitum communicavit. Vide S. Thom. 3. p. q. 48. art. 2. memor eorum quæ sapientissimè docuerat ibid. qu. 1. art. 1. & 2.

R. 2. Sociniani, asserendo contra ipsos ex Scripturis Christum verè, & propriè pro nobis Divinę justitię satisfecisse. Ac primò, Christus proprio suo Sanguine nos redemit. 1. ad Corint. 6. *Empti estis pretio magno*. Ad Ephes. 1. *In quo* (scilicet Christo) *habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum*. Ad Titum 2. *Dedit semetipsum pro nobis, ut redimeret nos ab omni iniquitate*. 1. ad Timoth. 2. *Qui dedit semetipsum re-*

dem-

demptionem pro omnibus, id est pretium redemptionis pro omnibus. Et ad Hebræos 7. Christus dicitur *melioris testamenti sponsor factus*. Quo verò sensu sponsor sit, exponit c. 9. *Ideò*, inquit, *novi testamenti mediator est: ut morte intercedente, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori testamento, repromissionem accipiant, qui vocati sunt, æternæ hæreditatis*. Ad Galat. 3. *Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum*: id est maledictionem, seu punitionem nobis debitam in se transtulit. Primâ Petri 1. *Scientes quòd non corruptibilibus auro, vel argento redempti estis de vanâ vestrâ conversatione paternæ traditionis, sed pretioso Sanguine, quasi agni immaculati Christi*. Denique Matth. 20. *Filius hominis venit dare animam suam redemptionem pro multis*. Roboratur adhuc argumentum: *Christus pro nobis passus est*. Rom. 8. *Proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*. 1. Petri 3. *Christus semel pro peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, ut nos offerret Deo*. Denique 2. ad Corinth. 5. *Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso*. Deinde Christus peccata nostra portavit. Isaias toto ferè cap. 53. abjectionem Christi, ejusque pro nobis subrogationem, ac satisfactionem describit: *Non est ei species, neque decor* (inquit) *Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portavit... Ipse vulneratus est propter iniquitates nostras: disciplina pacis nostræ super eum, & livore ejus sanati sumus ...... Posuit Dominus in eo iniquitates omnium nostrum*. Sed & in terminis propriis satisfactionis, scriptum erat de ipso Domino. Psal. 68. *Quæ non rapui tunc exsolvebam*. Et ad Colossen. 2. 14. *Delens quod adversum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, & ipsum tulit de medio, affigens illud cruci*. Ex quibus omnibus testimoniis sic invictè arguitur. Ille propriè merito, & opere, non exemplo tantùm, ac consilio, u volunt Sociniani, pro nobis satisfc cit, qui verum ac proprium pretiu solvit, quu redempti ac liberati su mus: qui pro nobis per veram subst tutionem passus & mortuus est, qu chirographum debiti nostri passion sua è medio tulit, qui peccata nc stra portavit: Atqui Christus ve rum, ac proprium pretium pro nobi solvit, pruprium scilicèt Sanguinem quo redempti, ac liberati sumus: pr nobis passus ac mortuus est per vera substitutionem, debitique nostri ch rographum (nec enim meliùs huma no more potuit Apostolus pander veritatem) delevit, ac veluti scidi omnium nostrum peccata portavi

18. Negant Sacramentorum eff caciam in producenda gratiâ, & vc lunt illa esse dumtaxat nuda, & st rilia signa, tùm externæ profession fidei Christianæ, tum distinctionis f delium ab infidelibus. R. ex sacı Scripturâ, per quàm evincitur, on nia Sacramenta conferre gratiam. D Baptismo Joann. 3. dicitur; *Nisi qu renatus fuerit ex aquâ, & Spirit sancto, non potest introire in regnu Dei*. Ubi regenerandi vis, & efficac non minùs aquæ, quàm Spiritui sa cto tribuitur. Ad Ephes. 5. *Christ dilexit Ecclesiam, & tradidit seme ipsum pro eâ, ut illam sanctificare mundans lavacro aquæ in verbo vi tæ*. Actor. 2. *Pœnitentiam agite, (baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissione peccatorum*. Denique Luc 3., & Joann. 1. *Ego* (ait Christi Præcursor *baptizo vos aqua, ille vos baptizobi in Spiritu sancto*.

De Sacramento Confirmationis Actor. 8. dicitur. *Tunc imponebau manus super illos, & accipiebant Spi ritum sanctum. Cum autem vidisse Simon, quia per impositionem manu daretur Spiritus sanctus, obtulit ei pecuniam*. De Eucharistia Joann. 6 *Qui manducat*, inquit Christus, *mean carnem, & bibit meum sanguinem habet vitam æternam*. De Pœnitentia Joann. 20. *Quorum remiseriti*

pec-

peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt. De extrema Unctione S. Jacobus in sua Epistola canonica 5. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei*. De Ordine 1. ad Tim. 4. *Noli*, ait Apostolus, *negligere gratiam quæ est in te, quæ data est tibi per Prophetiam cum impositione manuum Presbyterii*. Idem affirmat 2. ad Tim. 1. Matrimonii denique gratiam commendat, & insinuat Christus, cum nuptias in Cana Galileæ præsentiâ suâ cohonestavit, & sanctificavit. Undè Apostolus magnum Sacramentum appellans Matrimonium, ob altissimam ejus significationem, satis ostendit, esse per Dei gratiam elevatum ad aliquod magnum in conjugibus causandum; neque enim tanti significatio mysterii, extrinseca tantùm Dei voluntate, sed intrinseca virtute intelligi potest: ita ut per veram efficientiam, rationem signi in hoc Sacramento collocaverit. Sacramenta conferre gratiam, asserit Concilium Florentinum in decreto. Tridentinum sessione 7. Canone 7. & 8. Vide verbo *Armeni*.. *Calvinus*.

19. Negant Baptismum prodesse parvulis, quos ideò volunt rebaptizandos in ætate adulta. R. ab universali Baptismi præcepto, à necessitate Baptismi, ab exemplo Apostolorum, quos constat baptizasse infantes: unde à SS. PP. hanc irrefragabilem habemus traditionem.

II. SOCRATITÆ. Vide *Gnostici*, qui ut refert Epiphanius hæresi 26. & Theodoretus lib. 1. hæretic. fab. diversis nominibus sunt appellati: dicti etiam *Stratiotici*.

XVIII. SODOMITÆ. Quò non protendat humana impudentia, quandocumque vera religione abjectâ, suis se mancipitem tradat effrenatis passionibus? Illa etiam, à quibus natura ipsa abhorret in ipsis vilioribus animantibus, tanquam religionis fundamentum audet proponere. Anno 1730. detecta est in Hollandiâ Sodomitarum secta, qui non modò sodomiam, ut par esset, non exprobrabant, sed tanquam religionis actum proponebant. Plures hujus infamis sectæ sequaces detecti, dignis pœnis à Magistratibus compressi sunt.

SODOMITICI, dicti etiam Bugari, ex sectâ Albigensium, ob propudiosam eorum sodomiam, à Bulgariæ regione, in quâ grassabantur, ex agitati fuerunt à Roberto Eugre, Ordinis Prædicatorum, quorum plures obstinati igne cremati sunt. Ex Spond. anno 1234. XIII.

SOZIMUS PRESBYTER, de quo scribit Isidorus Pelusiota, lib. 3. epistol. 235. Animam unà cum corpore mori credebat. Vixit temporibus præfati Isidori. De immortalitate animæ actum est verbo *Arabes*, *Gregorius Pauli*, *Augustinus Marloratus*. V.

SPINA, ET SUREUS, Calvini sectatores, in colloquio Parisiensi fol. 64. asserunt eodem temporis momento Deum non posse ponere suum corpus diversis in locis, eo quòd hinc posset (ut ipsi dicunt) inferri Deum esse incostantem, & mutabilem. R. ex unanimi Philosophorum consensu, qui ostendunt non implicare ex intrinsecis principiis, quòd idem corpus sit pro eodem instanti in pluribus locis, solventes contrarias, quæ adduci solent rationes. Quidquid autem non implicat ex intrinsecis principiis, non est impossibile Divinæ omnipotentiæ. Quarè Spinam, & Sureum ad philosophorum rationes remittimus, per quas facilè possunt convinci; nec opus habemus aliis principiis ad ipsos refutandos ex sacra Theologia, quamquam aliàs notissimis, cum illi ratione dumtaxat humana ducantur. XVI.

SPINOSA BENEDICTUS, Amstelodamensis, religione Judæus, Atheismum apertè professus est. Postquam Latinam linguam sub disciplinâ cujusdam Medici didicit, aliquot in Theologicis studiis annos impendit, XVII.

dit, deindéque totum ſe philoſophiæ devovit. Multas aggreſſus cum Rabbinis diſputationes, à quorum tandem communione deficiens, gladio à quodam Judęo gravitèr vulneratur; nec tamen aliam religionem amplexus eſt, contentus philoſophiæ ſubſidio ad pleniorem veritatis indagationem; ſed hæc nimis curioſa diſcuſſio, eum in maximum errorem Atheiſtarum præcipitem egit. Carteſi i methodo maximè addictus, hinc factum eſt, ut Carteſii hoſtes, hujus philoſophi principiis monſtruoſum Spinoſę caſum attribuant, quamquam immeritò. Ut magis philoſophicis ſtudiis incumberet, Amſtelodamo diſceſſit, ruri ſecedens, ubi identidem microſcopiis, & tubis opticis faciendis operam dabat. Adeò illi ſolitaria vita placuit, ut nunquam ab ea divelli potuerit. Auctor fuit tractatus Theologo-politici, qui Hamburgi anno 1670. in lucem prodiit, in quo omnium religionum everſionem ſibi propoſuiſſe videtur. Religiones propter Reipublicæ bonum inventas aſſerit, non propter ſpem, aut metum in altera vitâ. In Hollandia potiſſimùm ſerpit Spinoſiſtarum peſtis, qui apertè non audent profeſſionem ſuam exprimere, Magiſtratuum timore correpti. Intèr inauditas Spinoſæ ſententias illa eſt, quòd prophetiæ donum vi fortioris imaginativæ attribuit, cum tamen eſſe purum Dei donum paſſim doceat Scriptura. Aſſeruit unicam eſſe in rerum natura ſubſtantiam, ſivè (ut vocat David de Dinantio) materiam primam, quæ unica & univerſalis mundi ſubſtantia, ſeu materia prima eſt Deus ipſe: creaturæ verò per ipſum, nihil aliud ſunt, quàm modificationes, ſivè attributa ipſius ſubſtantię; ex quo impio dogmate ſequitur omnia in Deo formalitèr contineri, ignem V. G. aerem, aquam, &c., quod ſummæ repugnat Divinæ ſimplicitati; imò ſi quis rectè perpendat, ſequitur planè, Deum non eſſe; ſed quamdam mutabilem materiam ab impio homine Deum appellari. R. 1. Si Deus eſt unica, & univerſalis mundi ſubſtan tia, ſequitur manifeſtè omne quo exiſtit, formalitèr in Deo eſſe, & quidem ex neceſſitate naturæ ipſius adeoque Deum formalitèr eſſe plantam, lapidem, leonem, &c. omnibuſque imperfectionibus eum ſubjacere, quibus entia illa ſubjacent, a nihil ſingi. poteſt magis inſanum, & impium. Tùm quia, cum Deus ſi ens perfectiſſimum, quo nihil meliu cogitari poteſt, ne ipſo quidem diffitente Spinoſa, mirum certè illud videri debet, quà ratione illum mente intelligentiâ, providentiâ, ſapientiâ, conſilio, libertate, finis intentione ſpoliaverit. Vult enim omnia, & ſingula entia, cæcâ & ſtupidâ quadam neceſſitate ab ejus natura erumpere, ſicut erumpit V. G. lumen Sole, fructus ab arbore, rivus à fonte, &c. Quid verò impium magis, & inſulſum? Verùm piget in tot delira mentis, ac impiis figmentis ſeriò confutandis diutiùs immorari.

Spirituales, ſectâ ſunt Antilutherani, & Anabaptiſmum ſequuntu Vocantur Spirituales, eo quòd ſpiritum vivificantem ſequi dicunt, cæteros carnales appellantes. Dicuntu etiam *Separati*, propterea quòd dete ſtantur omnia, quibus alii utuntu ſivè in uſu ciborum, ſivè armorum Quaſi mundo mortui in veſtitu, cibo ſomno, inceſſu, Anachoretarum rit vivere affectant, prout refert Lindanus, dubit. dial. 2.

Stableri. Vide *Bacularii.*

Stadinghi. Anno 1234. facta eſt expeditio contra Stadingos ſeu Stedingos hæreticos, prædicat contra eos Cruce, auctoritate Gregorii Pontificis, illa ipſa Indulgenti additâ, iiſdemque privilegiis, quę proficiſcentibus ad Terræ ſanctæ ſubſidium concedi conſueverant à Romano Pontifice. Inter oras Friſię, & Saxoniæ, & Bremenſi tractu paludibus & fluminibus circumcincti, dudum que à Sede Apoſtolicà ob varios exceſſus, & errores excommunicati debacchantes, claves Eccleſiæ contemnentes, pluries cum Epiſcopis, a

Proceribus vicinis conflixerant, frequentiùs victores, quàm victi. Quæ nam vero essent eorum hæreses & scelera, exactiùs prosecutus est in Chronico suo Albertus, tunc Stadensis Abbas, longèque postea Albertus Krantzius Hamburgensis, in suâ Metropoli. Ajunt, eos doctrinâ Ecclesię penitùs vilipensâ, ipsius libertatem conculcasse, nulli parcentes sexui, vel ætati: quæsisse responsa dœmonum; simulacra fecisse cerea; consuluisse in suis spurcitiis erroneas Pythonissas; & viaticum salutis æternę, horribiliùs quàm deceat exprimi, pertractasse: Clericos & Religiosos omni generi tormentorum addixisse, & claves Ecclesiæ scelestis labiis turpitèr blasphemasse, suisque persuasionibus, ac malis exemplis adeò populos infecisse, & maximè rusticos, ut non solùm verbo ab eis defenderentur, verùm etiam opere, & subsidio, quotiescumque opportunitas exigisset, donec ab Exercitu Crucesignato, die Sabbati, quæ fuit sexta Kalendarum Julii, adstante eminus, & pro victoria Fidelium supplicante cum gemitu Clero, maxima clade cæsi, ac prostrati sunt, occisis novem eorum millibus, cadente è Fidelibus Comite Oldemburgio, cum solis novem aliis Crucesignatis: qui verò ex hęreticis gladium evaserunt, aut in fugâ aquis submersi sunt, aut in diversas regiones dispersi. Illorum reliquos ad pœnitentiam excitatos, ad Sedem Apostolicam habuisse prò absolutione refugium, patet ex literis Gregorii Papæ, scriptis anno sequenti, Pontificatus sui anno nono, duodecimo Kalendas Septembris ad Archiepiscopum Bremensem, quibus Pontifex indulget, ut factâ congruâ satisfactione, illis Archiepiscopus absolutionem impendat.

Quo verò principio ea hæresis orta fuerit, narrat Joannes à Leydis, Religiosus Carmelita. Cum nobilis quædam Stadinga fœmina die Paschatis oblationem proprio Sacerdoti unius denarii fecisset, avarus Sacerdos eo denario minime contentus, cum mulier ad communicandum accessit, non sacram Hostiam, sed eundem ipsum denarium sceleratissimè ingessit vice particulæ consecratæ in os devotæ mulieris, dum ipsa clausis oculis Corpus Dominicum suscipere expectaret. Sentiens autem mulier duritiem susceptæ substantiæ, & propriis culpis tribuens, quòd illam deglutire non posset, clauso ore ab Ecclesia recessit, linteoque mundissimo, eam excepit; sed viso denario, magis mente confusa, superveniente intereà viro suo, & causam mutati vultus inquirente, post multas tergiversationes rem aperit afflicta mulier. Eà de re vir condolens apud Superiorem dicti Sacerdotis, cum minùs ei satisfieret, hinc majori irâ vir excandescens, Sacerdotem suffocavit, eàque de re, viro excommunicatione perculso, cum à popularibus suis, ac conterraneis in pertinaciâ foveretur, demùm tota illa Provincia in hæresim declinavit, ac præter alia scelera, propriarum etiam neptum, sororum, ipsarumque matrum nuptiis se se polluebant: reversos item ad idola vana Stadingos, parùm curasse mandata Pontificis, & Imperatoris, referunt historici: quinimo cum misisset ad eos Pontifex Legatum cum multis honestis Sacerdotibus, contumeliis affectos illos occidisse: quousque instantiâ Bremensis Episcopi decreta est in eos à Gregorio Crucis prędicatio. Ex Spond. ann. 1234.

Stancariani. Debacchavit currente seculo decimo sexto, Franciscus Stancarus, Italus Mantuanus, in Academiâ Regio-montana in Prussia professor, primò ob hæresim Mantua ejectus; deindè etiam ex Italiâ pulsus, à Germania prohibitus, demum in Poloniam secessit, ibique in Gymnasio Cracoviensi Hebraicam linguam professus, detectus hæreticus, in carcerem ab Episcopo conjicitur, sed furtim elapsus, Pinchzoviam se contulit, ubi in templa irruit, sacras Imagines sustulit, & omnia sacra, atque Sacerdotes exterminare nisus est. In Stancaro reviviscere visi sunt XVI.

Arius,

Arius, Aetius, Macedonius, Nestorius. Interim ut Osiandro obsisteret, qui Christum secundùm solam naturam Divinam justificatorem nostrum esse asserebat, in oppositam hæresim incidit.

1. Docuit, Christum solùm quà hominem esse justificatorem nostrum. R. verbo *Musculus*, *Antiosiandrini*.

2. Negavit Christum esse Deum. R. verbo *Ebionitę novi*.

3. Dixit Filium non esse coæternum Patri, sed solùm metaphoricè dici Dei Verbum. R. verbo *Arius*. Tum ex Euangelio Joannis, ubi Euangelista non est metaphoricè de Filio locutus, sed verè atque realiter Verbum Dei esse enunciat, coęternum Patri: *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum, &c.* Ex quibus textibus evidentèr Stancari error reprobatur.

4. Finxit in Christo duas esse personas; secundùm unam esse mediatorem, secundùm aliam esse collargitorem, sive authorem mediationis: ideoque unum esse hominem missum, alium mittentem, unum orantem Christum, alium exaudientem. R. verbo *Feliciani*, & *Nestorius*.

5. In Eucharistia non Corpus, cum pane, ut Lutherus: non signa Corporis cum Sacramentariis statuit, sed absolutè panem cibarium apposuit, dicens, in pane solùm esse quamdam memoriolam Christi passi; & de hàc suâ novâ phantastica phrenesi lętabundus dicebat: Cœna Papistica mala, Lutherana pejor, Calviniana pessima, Stancari Divina. R. verbo *Berengarius*, *Benedictus Talmanus*. Tum quia si panis Eucharisticus nihil aliud esset, & efficeret, nisi obsignare memoriam Christi passi, vel hoc haberet quia est cibus, & jam omnes cibi haberent rationem Sacramenti, & obsignarent memoriam Christi passi: vel hoc haberet, quia est panis, & tàm panis Eucharisticus esset dicendus panis existens in officina pistoria, quàm panis existens in manibus Sacerdotis ex auctoritate consecrantis, ergo panis per se sumptus non obsignat memoriam Christi passi. Tum quia si Sacramentum Eucharistię conveniret in obsignatione memoriæ Christi passi cum pane, magis ratio Sacramenti conveniret imagini Christi patientis, quàm pani, cum illa magis obsignet memoriam Christi passi, quàm panis. Vide verbo *Calvinus*, & prę oculis habe verba Domini: *Hoc est Corpus meum*, quibus omnes ejusmodi hęreses convelluntur.

6. Regi, & Sacerdoti parendum esse negabat, nisi jussu parentum præsiderent. R. ex sacris paginis, ubi tàm Regi, quàm Sacerdoti obedientia præcipitur subditis. Cæterùm in doctrina Stancari Laicus orbatus parentibus, jam sequitur quòd non teneatur obedire alicui. Tum quia alia est obedientia, quę debetur parentibus, alia quę debetur Principi, & Sacerdoti. Principi autem, & Sacerdoti ex vi legis Divinæ positivæ parere debemus, parentibus verò tenemur obedire ex vi legis naturæ.

Demum Stancarus blaterabat, antiqua instituta Patrum novis institutis permutanda, veterem religionem, scilicet Romanam abrogandam, & novam instituendam.

Stephanus Gerlachius, vixit circa medium seculi 16. Libro edito contra Buzeum, pag. 24., & 126. asserit veras esse has propositiones: Divinitas est nata, crucifixa, mortua. R. verbo *Polemiani*, *Lutherus*, *Musculus*.

Stercoranistæ. Si qui fuerunt, fuere nonnulli nono seculo, qui Corpus Christi, quod in Eucharistia continetur secessui, ac dejectioni obnoxium esse putabant, itaut corruptis speciebus, & ipsum Corpus Christi corrumperetur. Hujus tam crassi & fætidi Stercoranistarum erroris Amalarius Abbas primùm Metensis, tum Chorepiscopus Lugdunensis accusatur à Manguino, Tom. 3. Vindiciarum prędestinationis & gratiæ, & ab Auctore *Perpetuitatis fidei circa Eucharistiam*, Tom. 1. lib. 8. cap. 11. Fundamentum accusationis istud est. Rogatus à Guntario Amalarius,

Quid fiat de Corpore Domini, postquàm in stomachum receptum est? sic reposuit; *Ita sumptum Corpus Domini bona intentione, non est mihi disputandum, utrum invisibilitèr assumatur in cœlum, an reservetur in corpore nostro usque in diem sepulturæ, aut exhaletur in auras, aut exeat de corpore cum sanguine, aut per poros emittatur, dicente Domino:* Omne quod intrat in os, in ventrem vadit, & in secessum mittitur. *Hoc solùm cavendum est, ne corde Judæ sumam illud, & ne contemptui habeatur: sed discernatur saluberrimè à communibus cibis.* Attamen leve admodùm videtur fundamentum istud impacti Amalario erroris Stercoranistarum. Varios ille modos proponit, quibus exponi posse censebat, quid fiat de Corpore Christi, postquàm *in stomachum receptum est*: Ex illis autem nullum adoptat, aut sequitur Amalarius, ratus viro pio ac Catholico sufficere, si purâ conscientiâ Corpus Christi percipiat, ac credat panem Eucharisticum non esse cibum communem: quo uno non obscurè significat, cœlestem illam Eucharistiæ alimoniam, communi aliorum ciborum sorti, ac conditioni obnoxiam non esse, atque hujusmodi quæstiones à Guntario propositas, plus habere noxiæ, ac periculosæ curiositatis, quàm pietatis & ædificationis. Anonymus quidam, quem Cellotius edidit ad calcem Historiæ Gothescalchi, quemque Sigebertus Monachus Gemblacensis, & alii volunt esse Herigerum Abbatem Lobiensem in Belgio, cujusque auctoritate ducti Guillelmus Malmesburiensis, & Thomas Waldensis, accusant etiam Rabanum Maurum turpissimi erroris Stercoranistarum; sed nullo prorsus fundamento; cùm enim Heribaldus Altissiodorensis hanc quæstionem proposuisset Rabano, utrum scilicèt Eucharistia, postquàm consumitur Sacramentum, redeat in naturam pristinam, quam habuerat antè consecrationem. Respondet Rabanus, in Epistola ad ipsum Heribaldum scriptâ, cujus fragmentum repræsentat Mabillonius secunda parte sæculi IV. Benedictini, & quam integram refert Baluzius in appendice ad Reginonem: Respondet inquam, otiosam & superfluam esse hujusmodi quæstionem, cum ipse Salvator dixerit in Euangelio: *Omne quod intrat in os, in ventrem vadit, & in secessum mittitur*; quæ verba occasionem dedere incusandi Rabanum fœdissimi, ac turpissimi erroris Stercoranistarum. At immeritò prorsus: spectat enim ille dumtaxat species externas Eucharistiæ, non autem ipsum Corpus Christi verum, & naturale, quod sub illis continetur. Id verò manifestè ostenditur ex ipso statu quæstionis propositæ ab Heribaldo, nempe *utrum Eucharistia redeat in naturam pristinam, quam habuerat in Altari, antequàm consecraretur*. Atqui intelligi istud non potest de Corpore ipso Christi, quod ante consecrationem in Eucharistia non existit, sed tantùm de eo, quod per consecrationem mutatur, id est de pane & vino, quorum symbola negat Rabanus redire in pristinam naturam, quam habuerant antè consecrationem. Et hæc sufficiant de hæresi Stercoranistarum, quæ apud eruditos omnino fictitia videtur.

Stephanus Courcelles, Genevæ anno 1586. natus, emenso studiorum curriculo Theologiæ addictus, cum pluribi in Gallia tanquam Calvinianus minister falsa sui antesignani dogmata docuisset, in Hollandiam se recipiens, defuncto Episcopio Theologiæ cathedram sustinuit. XVI.

Stratiotici. Gnosticorum secta in plures ramos divisa, plura monstra genuit, in quibus aliquid peculiare horrendum detegebatur. Propagati itaque sunt ex Gnosticorum secta Stratiotici: in quo autem peculiariter errarent supra Gnosticos, non refert Epiphanius. II.

Substantialistæ. Vide *Flacciani*, qui ex eo quòd assererent peccatum originale esse ipsam substantiam hominis, vocati sunt Substantia- XVI.

rii.

rii. Quam hæresim renovarunt aliqui Lutherani, qui proindè etiam dicti sunt *Substantiarii*.

XVI. Suistæ. Tales vocantur ab Hosio illi, qui nulli certæ sectæ sunt addicti, qui scilicèt neque Lutherum, neque Calvinum sequuntur, sed quod sibi arridet profitentur, & asserunt: illum esse germanum Scripturæ sensum, quem unusquisque excogitat, & talem sensum verè esse à Spiritu sancto, qui neminem vult perire. R. Quia si unusquisque haberet proprium spiritum decisivum, & interpretativum sensus sacræ Scripturæ, numquam posset Ecclesia esse certa de vero sensu Scripturæ: sed in Republicâ benè ordinatâ lex debet esse certa, quod non sequeretur in suppositione Suistarum, qui à schola Lutheri, Ochini, & Brentii sunt propagati. Demum lex debet esse publica; sed si spiritus revelans, & interpretativus esset privatus, jam lex non esset publica, & consequentèr Respublica Christiana non fuisset benè ordinata à Christo. Deindè sensus Scripturarum non potest esse sibi contrarius; alioquin non in doctrinam, sed in ludibrium hominum Spiritus sanctus fuisset locutus, quam blasphemiam nemo audebit cogitare: si autem privatis cogitationibus tribuendus esset verus Scripturarum sensus, cum illæ ex hominum ignorantiâ contrariè sæpissimè inveniantur, manifestum est, quòd iis credi non potuit germanus Scripturæ sensus. Denique R. ex 2. Petri 1. v. 20. *Hoc primùm intelligentes, quòd omnis prophetia Scripturæ propria interpretatione non fit. Non enim voluntate humanâ allata est aliquando prophetia: sed Spiritu sancto inspirante locuti sunt sancti Dei homines*. Quærendus ergo est sensus, quem illis Spiritus sanctus inspiravit; alii verò contemnendi.

XVI. Swenchfeldius. Innotuit anno 1529. Gaspar Swenchfeldius, nobilis Silesius, qui doctrinam non vulgarem in scholis adeptus, ut majorem sibi acquireret laudem, Lutherum maledictis cœpit impetere; nimis ad erudiendum vulgum ineptum esse dicens, ut qui omnia, secundùm exteriorem quamdam speciem, ejusdem genera tolleret, parùm interim Christi Ecclesiam confortaret. Hincque neutralis planè, & scepticus videri volebat, publicè subindè protestatus, se neque à Pontificiorum, aut Lutheri partibus stare, eo quòd ipsorum Ecclesiæ in multis, quæ doctrinam, cœremonias, totiusque religionis constitutiones concernunt, sibi contrariæ, nihil nisi carnalem spiritum sequerentur. Non autem pendendum esse ex verbo externo, ejusque prædicatione, sed potiùs interiora spectanda, quæ Deus absque medio instillat; ideoque magis meditationibus, & privatis contemplationibus studendum esse, quàm audiendis concionibus, ac Sacramentis sumendis. Ex Spond. ann. 1529. Swenchfeldii errores potissimi, sunt sequentes, in quibus tamen omnibus sustinendis non conveniunt omnes Swenchfeldiani, qui tàm in Germaniâ, quàm in Helvetiâ abundant, sed in professione doctrinæ divisi; Swenchfeldiani enim Golgovienses dissident ab Uratislaviensibus, & isti à Suidnicensibus sunt segregati.

1. Verba consecrationis sic est interpretatus: *Corpus meum est hoc*, transferens subjectum in prædicatum, ita ut facerent hunc sensum: Corpus meum est hic panis, vel cibus. R. illis omnibus rationibus, quibus transubstantiationem in Sacramento Eucharistiæ probavimus contra *Joannem Odcastellum, Berengarium, Calvinum, Lutherum, & Sacramentarios*.

2. Repudiabat omnem sacram Scripturam, asserens non esse verbum Dei, & fidem ab eâ non pendere. R. ex iis, quæ dicta sunt contra *Albanenses, & Ambrosianos*. Item ex ipso motivo, quod adducit Swenchfeldius ad reprobandam sacram Scripturam; intantùm enim reprobat verbum Dei scriptum, quia asserit, Deum solum audiendum esse, illiusque vocem de cœlo expectandam, sed Scriptura sacra est Dei verbum, sicut sæpe in

sacro

ſacro eloquio Deus profitetur, ſe locutum fuiſſe per os Sanctorum, quales fuerunt Prophetæ in lege veteri, & Apoſtoli in lege gratiæ: ergo accipienda eſt ſacra Scriptura: quapropter nos monet D. Paulus ad Theſſalon. 2. cap. 2. *Itaque fratres ſtate, & tenete traditiones, quas didiciſtis, ſivè per ſermonem, ſive per epiſtolam noſtram.* Videbitur fortaſſe argumentum hoc minùs opportunum, quia neganti Scripturæ ſacræ auctoritatem, non rectè probatur ex auctoritate ejuſdem Scripturæ, eam eſſe Dei verbum; quippe vitioſi circuli ſpeciem habet. Tamen argumētum ſummi momenti eſt; quia Dei verbum docentis Eccleſiam, & ipſam regentis, ac proindè perpetuum & univerſale, ut eſt ipſa Eccleſia, nonniſi à mentis impote negabitur. Tollat è medio hæreticus Scripturas, & Traditiones (eadem quippè eſt ratio) & doceat, ubi nam ſit illud Dei verbum? Recurrendum ergo ad ejuſdem Scripturæ auctoritatem; neque per Dei verbum intelligi poteſt inſpiratio interna, ſicut vult Swenchfeldius; cæterùm numquam certi eſſemus de vero Dei verbo, quia in diſcernendis inſpirationibus ſæpè decipimur (vide, ſi placet opuſculum noſtrum inſcriptum *De diſcretione perfectionis*, in quo de hàc materia differimus) & cum ſępè unus habeat inſpirationes alterius inſpirationibus contrarias, ſequeretur, Deum in ſuo ſermone ſibi contradicere, quando internæ inſpirationes, quas unuſquiſque habet, eſſent Dei verbum. Hinc ſequitur etiam, quòd ad hoc ut in religione Catholicà ſit certa norma fidei, neceſſe eſt fidem pendere à ſacrà Scripturà, tanquam à lege ſcriptà, utpotè invariabili; quæ veritas cum ipſis hæreticis fuerit optimè perſpecta, hinc factum eſt, ut omnes hæretici ad confirmanda ſua figmenta multùm elaboraverint, oſtenſuri eadem figmenta, ſcripto Dei verbo inniti, licet pro libito Dei verbum ſint interpretati, & ex erroneis interpretationibus, falſas deduxerint conſequentias; legitima enim Dei verbi interpretatio, & explanatio, illa ſola eſt, quam approbat Romana Eccleſia, & Romanus Pontifex. Quà de re vide, quæ dicta ſunt verbo *Bibliſtæ, & Joannes Weſtphalus.* Sacræ Scripturæ libri ab Eccleſia recepti ſunt numero 72., quorum quadraginta quinque ſpectant ad Teſtamentum vetus, & viginti ſeptem novum Teſtamentum conſtituunt. Omnes præſati 72. libri dicuntur *Canonici* id eſt expreſſi in catalogo librorum ſacræ Scripturæ, ut regulæ Eccleſiæ approbantis auctoritate exarato. *Apocriphi*, id eſt occulti, utpote ex obſcura origine, incertoque authore procedentes cenſeri debent quotquot libri proferri poſſunt, qui in prædicto catalogo non ſunt expreſſi. Ex præfatis 72. libris, alii ſunt *Protocanonici*, id eſt qui pro verbo Dei ſcripto ſemper fuerunt recepti; alii ſunt *Deuterocanonici*, qui progreſſu temporis inter Divinos libros fuerunt ab univerſali Eccleſia recenſiti; licèt enim ſemper fuerint ut Divini, majorum traditione recepti; non tamen ubiq; ut tales haberentur, neque legitima traditio ejuſmodi fuerat ubique ſufficienter probata, ſive legali auctoritate propoſita. Cum ad reprobandos hæreticos fortius argumentum deducatur ex Scripturà in ſenſu ab Eccleſià accepto explanatà, & viciſſim hæretici ad ſuas probandas hæreſes Scripturà potiùs abutantur, quàm utantur; congruum cenſui hìc advertere, quòd ſola editio ſacræ Scripturæ Latina, *Vulgata* dicta eſt authentica nobis, neque enim aliud hucuſque docuit expreſsè Eccleſia, quę hanc legendam proponit. Non me latet quot & quanta pro Hębraicis, & Græcis exemplaribus producantur; tamen ea erunt opportuna, ut proponantur Eccleſiæ Judicio; non ut quiſque ſibi decernendi arroget auctoritatem. *Vulgata*, ergo illa, jam à pluribus ſeculis in Eccleſià recepta, Concilii Tridentini decreto noviſſimè confirmata, auctoritate legitimà Eccleſiæ conformis judicata eſt cum ſuo originali textu. Originales textus, ſivè pri-

mevi codices veteris Testamenti, omnes Hæbraico idiomate fuerunt expressi, si excipias libros *Tobiæ*, *Judith*, *Esdræ*, *Danielis*, qui primitùs apparuerunt lingua Chaldaica, & secundo Machabæorum libro, qui scriptus primò fuit lingua Græcà. Originales verò novi Testamenti primò fuerunt linguà Græcà conscripti, excepto Euangelio secundùm Matthæum, & Epistolà D. Pauli ad Hebræos, qui duo libri primò scripti fuerunt linguà Hebraicà. Liber vero Euangelii secundùm Marcum, primò scriptus communiter censetur lingua Latinà. Libri sacr. Scripturæ alii sunt *Legales*, quia spectant ad legem Divinam, alii *Historici*, alii *Sapientiales*, quia veram exprimunt sapientiam, alii *Prophetici*.

Catalogus Auctorum, qui scripserunt libros veteris Testamenti.

MOYSES primus inter omnes Scriptores, qui fuerunt ab Orbe condito, scripsit *Pentateuchum*, sive quinque libros sequentes. Genesis. Exodi. Levitici. Numeri. Deuteronomii. Etiam librum Job, qui propè Moysis tempora vixit, scripsisse creditur. Josue librum scripsit, qui à suo nomine liber Josue nuncupatur. Samuel Propheta scripsit duos libros Judicum unum, alterum Ruth. Item librum primum Regum. Gad, & Nathan Prophetæ, Davidis secretarii, scripserunt librum secundum. Tertium verò librum Regum, sicut etiam quartum scriptum fuisse partim ab Isaia, partim à Jeremia, & partim ab Esdra communis est opinio. David Rex potiorem Psalterii partem cecinit. Librum primum Paralipomenon ab Esdra fuisse conscriptum, sicut etiam librum secundum probabilitèr opinantur clarissimi Auctores, quos recenset Cornelius à Lapide in argumento ad Comment. ad præfatos libros: quæ tamen in secundo libro Paralipomenon de Salomone narrantur, probabile est ab Addone & Achia Prophetis fuisse conscripta. Salomon scripsit libros Proverbiorum, Ecclesiastes, Canticorum, & Sapientiæ, quamvis hic ultimus ex sententiis Salomonis magis videatur congestus. Joachimus magnus Sacerdos librum Judith exaravit, Tobias Tobiæ filius auctor est libri à suo nomine nuncupati. Mardochæus scripsit librum Esther. Jesus filius Sirach auctor est libri Ecclesiastici. Joannes Hircanus, Simonis filius, scripsit duos libros Machabæorum. Esdras auctor est duorum librorum, qui Esdræ nomen præferunt. Accedunt opera Prophetarum nempe Jonas, Joel, Oseas, Amos, Isaias, Abdias Micheas, Nahum, Jeremias, Baruch Propheta Jeremiæ Secretarius, Habacuc, Sophonias, Daniel, Ezechiel, Aggæus, Zacharias, Malachias.

Auctores novi Testamenti.

S. MATTHÆUS scripsit Euangelium. S. Marcus etiam Euangelii scriptor fuit. S. Petrus duas scripsit epistolas. S. Lucas scripsit Euangelium, & Actus Apostolorum. S. Paulus quatuordecim Epistolas. S. Jacobus minor Epistolam unam. S. Judas Epistolam unam. S. Joannes Euangelium, Epistolas tres, & Apocalypsim. His pro sacrorum Librorum notitia prænotatis, jam ad Swenchfeldium redeamus, qui

3. Docuit fidem accomodandam non esse ad Scripturam, sed Scripturam ad fidem. R. Nam si Scriptura deberet accomodari fidei, jam patet, quòd una tantùm non esset vera fides, quæ tamen una tantùm vera esse potest, sicut probavimus in præparatione ad opus.

4. Christum corpus suum de cœlo attulisse. R. verbo *Albanenses*.

5. Humanam Christi naturam non esse creaturam Dei, sed Spiritus sancti genituram, & quasi quid medium inter Creatorem Deum, & creaturam hominem. R. Nam omne ens, quod non est à se, necessariò est ab alio, scilicet à Deo, & consequentèr est creatura Dei: neque datur quid medium inter hoc, quod est esse Creatorem, vel creaturam. Item

omnia

omnia opera Dei ad extrà, sunt verè opera Dei,& consequentèr opera totius sanctissimæ Trinitatis: ex quo sequitur dici non posse humanam Christi naturam esse genituram Spiritus sancti, sed dici debet esse opus Dei.

6. Humanitatem Christi post ascensionem omninò conversam esse in Deum. R. verbo *Antipopi*. Tum quia si humanitas Christi conversa esset in Deum, vel conversa esset in alium Deum ab illo, qui de facto est, vel conversa esset in illum, qui de facto est: non primum, quia implicant plures dii: non secundum, quia Deus fuisset mutationi obnoxius, quod dicere non minùs est absurdum, quàm primum, & idem est ac negare Deum.

7. Christi corpus esse quidem præsens in Eucharistia, sed esse ipsam Dei essentiam. R. ex iis, quæ dicta sunt ad sextum. Tum quia est imperceptibile, quomodò corpus possit transire in essentiam Divinam. Tum quia tam distat corpus ab essentiâ spirituali Dei, quàm distet finitum ab infinito, illud autem in hoc converti non potest, ergo impossibile est corpus Christi esse ipsam Dei essentiam, ac consequenter esse præsens in Eucharistia, tanquàm essentia Divina. Adde, quòd præsentia in Eucharistia importat limitationem; cum per consecrationem incipiat ibi esse, ubi priùs non erat. Essentia autem Divina præsens ubique necessariò est, utpote immensa. Aliud est ergo esse ibi Christi corpus, aliud esse essentiam Dei.

8. Quemlibet hominem eàdem justitiâ, sapientiâ, charitate, aliisque omnibus virtutibus, quæ in Deo essentialiter sunt, præditum esse, & hàc de causâ hominem esse essentialitèr Deum. R. Nam quæ essentialitèr in Deo sunt, Deus sunt: ergo homo non potest esse justus, & sapiens, justitiâ, aut sapientiâ, quę Deus est; cæterùm homo esset infinitè justus, infinitè sapiens, quod, quàm falsum sit, satis ex nostra parvitate, & ignorantia constat. Cogitatio illa adeò stulta est, ut ultra impugnari non debeat. Vide tamen quæ dicta sunt, contra Justificatorios de justitia, qua homines justi sunt, inhærente, accidentali, & non extrinsecùs imputatâ.

SYMMACHIANI. Vide *Patriciani*. III.

SYMMACHIANI ALII. Diversi III.
sunt isti à Patricianis, & à quodam Symmacho, qui ex Samaritâ factus est Judæus, ex Judæo Christianus, & ex Christiano Ebionita, emerserunt circa initium seculi tertii. Erat Symmachus inter Samaritas ex numero sapientum; cum tamen inter eos principatum obtinere non potuisset; dignitatum cupidus ab iisdem recessit; quę refert Eusebius lib. 6. Plura scripsit interpres factus sacrę Scripturæ, & ut novitate doctrinæ auram acquireret.

1. Docuit, Christum de Joseph, & Mariæ concubitu natum, esse purum hominem. R. verbo *Carpocras*, *Cerinthus*.

2. Legem ritu Judaico esse servandam. R. verbo *Cerinthus*.

SYNCRETIZANTES, sunt ex secunda sectâ Confessionistarum: adhærent confessioni Augustanæ. Suadent omnibus, ut si in materia fidei convenire nequeunt, pacem simulent, ut sic saltem apparenter uniti, veram Ecclesiam Romanam unanimitèr destruere intendant, & cogantur pro viribus oppugnare. Ex Staphilo in Libro de Lutherana concordiâ. XVI.

SYNODICI. Tales vocantur ab Edero illi, qui prodierunt anno 1563. dicentes, impossibile esse concordiam fidei stabilire in rebus religionis, nisi prius inveniatur aliqua credendi ratio, in qua omnes conveniant; undè ad hunc finem quotidiè Synodos, colloquia, & conventicula faciunt, novam credendi formam, in qua omnes convenire possint, quærentes, & nusquam invenientes. XVI.

SYRUS, genere Alexandrinus, professione Medicus, contra Nestorium calamum acuit; sed postmodùm in verâ fide perplexus, Timotheanum dogma fovere cœpit: deinde IV.

dè à Chalcedonensis Concilii doctrinà recedens, negavit in Christo duas esse naturas, humanam scilicet, & Divinam. Ex Gennadio.

SYNEREOS. Vide *Prapones*. II.

T

XVI. TACENTES. Vide *Silentiarii*.

II. TALMUDISTÆ nuncupantur, qui doctrinam profitentur, quæ in libro Talmud continetur. Est autem Talmud liber à Rabbinis somniatus & compositus, sæpe auctus & refectus, continens leges civiles, & œconomicas nationis Judaicæ. Nomen verò *Talmud*, idem valet, ac *Doctrinale*, ex eo quòd omnem Judæorum doctrinam complectitur. Pura litera Talmud, *Mischna* dicitur: Glossa super literam *Guemara*, quod nomen idem sonat ac perfectio, complementum, sive augmentum. Semper magni fecerunt Hebræi librum Talmud, aliquando etiam sacræ Scripturæ præferentes, licèt pluribus sit traditionibus somniatis, & fabulis ridiculis refertus, cujusmodi est, quod in dicto libro legitur, Deum scilicèt quotidiè per tres horas legem Judaicam legere. Damnatus fuit præfatus liber à Gregorio IX. ab Innocentio IV., Julio III., & Paulo IV. Tam ab Hebræis in Babyloniâ residentibus, quàm ab Hebræis in Jerosolyma commorantibus facta est traditionum Judaicarum collectio; quapropter duo libri Talmudici proferuntur, quorum unus *Talmud Babylonicus*, alter *Talmud Jerusalem* nuncupatur, ab urbe scilicèt, in quâ præfati libri conscripti fuerunt, nomine desumpto. Quamvis aliqua quę in Talmud continentur, vera esse possint, multa tamen ibidem reperiuntur, quę sunt hyperbolica, falsa, erronea, & à Rabbinis conficta. Liber Talmud primò compilatus fuit à *Rabbi Juda Habbadosh*, anno post Christum natum 188., & hanc compilationem *Mischna* Judęi vocant. An. 469. sivè ut aliis placet 230. *Rabbi Jochanan* novam collectionem fecit disciplinę Judaicæ, quam multi putant primam *Mischnæ* literam, & hęc collectio vocatur *Talmud Jerusalem*. Anno verò 476. *Rabbi Ase*, & *Rabbi Hammai*, alteram collectionem in urbe Babylonis fecerunt, quæ *Talmud Babylonis* nuncupatur. Quæ utilia ex Talmud eruditis hominibus putari possint, excerpsit Bernardus Lamy in Apparatu Biblico, à cap. 4. libri 1. Potiores errores, qui in Talmud reperiuntur, sunt sequentes.

1. Deum ante mundi creationem se se in variis mundis construendis exercuisse, quos paulò post destruebat, ac rursus instaurabat, quo ad usque didicit mundum hunc, qui nunc existit, ædificare.

2. Deum tres primas diei horas in legendâ lege Mosaicâ insumere.

3. Deum primo novę lunæ Septembris die, universum orbem perlustrare, decem verò sequentibus ejusdem lunæ diebus, applicare se ad scribendos justos in libro vitæ, malos in libro mortis.

4. Deum singulis diebus genuflexum orare.

5. Deum statutis temporibus in occulto loco plangere destructionem permissam Templi, & captivitatem populi, & quotiescumque calamitatum populi Judaici recordatur, duas lacrymas in Oceanum fundere, & utraque manu pectus suum tundere.

6. Deum Populo Judaico expiationis præcepisse sacrificium, singulis noviluniis faciendum, ad expiandum malum, quod fecit, cum lumen à lunâ ereptum Soli dedit.

7. Deum postremis tribus diei horis ad relaxandum animum, cum pisce *Leviathan* appellato, ludere.

8. Deum creasse elementum ignis die Sabbati.

9. Angelum Gabrielem gravi scelere se coinquinasse, ad cujus ultionem flagello igneo cędi Deus jussit.

10. De Adam, & Noe impura, & impudica probra leguntur.

11. Jobum nunquam extitisse, & quæ de ipso leguntur, conficta fuisse.

12. Davidem adulterio, & cęde perpetratâ, nullius criminis reum extitisse.

13. Multa complectitur liber Talmud pudicitiæ, & honestati matrimonii repugnantia.

14. Graviores pœnas ab illis repetendas, qui Scribis, quàm qui Moysi contradicunt.

15. Falsos testes damnato reo, liberos dimittendos esse.

16. Illum, qui plurium judicio morti damnatur, interficiendum: ubi autem omnium vota in ejus necem consenserint, absolvendum.

17. Rem amissam non restituendam domino ab illo, qui invenerit, si dominus spem amiserit illam re inveniendi.

18. Judæos teneri ter in die Christianos execrari, ter similitèr Sacerdotes Judæos hoc facere debere in Synagoga, precaturi à Deo exterminationem Principum, & subditorum Christianorum.

19. Licere Judæis bona Christianorum acquirere dolo, vi, fœnore, furto.

20. Deum jubere, ut Judæi Christianos tractent tamquam bestias, occidant, si possint.

21. Ecclesias Christianorum esse domicilia perditionis, ac idololatriæ.

22. Sacra Euangelia iniquitatem revelatam appellat.

23. Docet transmigrationem animarum ab uno corpore in aliud, eà conditione, ut si anima peccet in primo, dimittatur in secundum: si peccet in secundo, dimittatur in tertium: si peccet in tertio, detrudatur in inferno.

24. Quicumque die Sabbati ter cibum sumpserit, salvum esse.

25. Nihil pari numero edendum, omnia impari, quoniam, inquiunt Talmudici, Deus impare numero gaudet.

26. Si quis conversus ad meridiem precetur, sapientiam adepturum: sin autem ad septentrionem, divitias obtenturum.

27. Nihil unquam ex Talmud discere posse illum, qui transierit sub camelo, vel inter duas fœminas.

28. Deum abnegare, qui præcepta Talmud improbat.

Istæ, & consimiles vesaniæ in libro Talmud continentur, ex quibus Lector de libro adeò à Judæis commendato, quem sensum concipere debeat, facilè cognoscet. Consule Petrum Galatinum lib. de Arcanis Catholicæ veritatis, contra obstinatissimam Judæorum nostræ tempestatis perfidiam, ubi falsam doctrinam, quæ in libro Talmud continetur, explodit.

Tandemus, sivè Tanchelinus. Emersit hic nebulo Antuerpiæ circa annum 1126. contra quem, ut ejus extirparetur zizania, multùm defatigavit cum suis Clericis S. Norbertus. Incedebat superbo amictus habitu Tandemus, tria millium hominum comitatu semper circumstipatus, omnibus terrorem incutiens. Verbis persuasibilibus cum esset satis eloquens, sumptuosis conviviis, homines ad sui sequelam alliciens, in obsistentes cædibus insæviebat. In tanto honore à suis habitus, ut aquam, in qua corpus suum lavasset, biberent, & tanquam reliquiam asportarent. Inter navigandum à quodam Presbytero in cerebro percussus, occubuit. Fuit Sacramentariorum hæreticorum prçcursor, & Christianæ religionis infensissimus hostis. Ex Baronio. XII.

1. Dicebat, sumptionem Corporis Christi nihil prodesse ad salutem. R. verbo *Adelphius*, *Armeni*.

2. Ministerium Episcoporum, & Sacerdotium nihil esse blaterabat. R. Quia Christus instituit Sacramentum Ordinis, de quo mentionem faciunt antiquissima Concilia, velut Carthaginen-

ginense quartum, celebratum anno 398. De institutione hujus Sacramenti, per quod confertur gratia, loquitur Apostolus primà ad Timoth. c.4. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii*. Item Ep.2. ad Timoth. c.1. *Admoneo te, ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum*. Ex quibus textibus constat, quanti sit faciendum ministerium Sacerdotum, quandoquidem per ordinem Sacerdotalem acquiritur gratia. Præterquam quòd initiatus charactere Sacerdotali, habet conspicuam dignitatem, & summam auctoritatem in Ecclesia, nempe dimittendi peccata, conficiendi Corpus Christi, & plura alia peragendi, quę populo Christiano sunt proficua. Hinc est, quòd non modò inferiores laici, sed etiam dignitate conspicui viri, imò & Principes summam venerationem semper professi sunt, cuicumque insignito charactere Sacerdotali, & eò magis venerabundi fuerunt ministerii Episcopalis, agnoscentes in Episcopis dignitatem Apostolicam. Siquidem Episcopi successores sunt Apostolorum, superiores dignitate Presbyteris, suo charactere judices Sacerdotum, in quibus solis fuit semper potestas consecrandi Sacerdotes, repræsentantes Christum secundùm majorem perfectionem, dicti specialitèr Ecclesię sponsi.

3. Rem spiritualem esse dicebat sivè virgines, sivè mulieres violare. R. verbo *Florinus*. Tum quia peccata carnalia Deus expressè prohibet: contra fornicarios pœnas statuit etiā in lege veteri. Nihil insupermagis contrarium spiritui, & elevationi mentis ad Deum, quàm opera carnis. Undè adversùs spiritum caro concupiscit, ut monet Apostolus, & omnes experimur. Quid ergò insipientius, quàm violationes corporum, spiritualem rem nominare? Tandem violatio est actus injustitiæ, quæ spiritualium operum inimica est.

IV. Tharsenses. Meletiani Antiochię, ut pollerent multitudine, conjunxerunt se hęreticis Tharsensibus qui iidem fuerunt, ac Semiariani, sic dicti a Silvano Tharsensi eorunden Episcopo. Ex Sozom. lib.6. cap.4.

Tatianistæ. Vide *Encratitæ*

Templarii. Utrum Templari sint inter hęreticos numerandi, a non, meum non est hìc discutere. Ren paritèr indecisam relinquunt Prateo lus, Gaulterius in catalogo hęretico rum, & idem præstant ferè omnes Au ctores, qui Templariorum historian conscripserunt. Certum est à Clemente V. in Concilio Viennensi dam natos fuisse Templarios proptèr cri mina, quę illis fuerunt objecta, quę accusati, evacuare non potuerunt licèt plures Templarii hujusmod criminum se nunquàm reos fuisse con stantissimè negaverint. Hic solùm re feram crimina, quæ Templariis fue runt objecta, quæ ex instruction transmissa à Pontifice ad Inquisitore fidei collegi, juxta quam instructio nem Templarii examinari debebant ut ad quæque objecta respónderent an de facto objectorum scelerum s complices vel confiterentur, ve negarent. Circa annum 1118. ini tium habuit Ordo Militaris Templa riorum, cum Hugo de Paganis, vi nobilis, unà cum octo aliis sociis s Deo vovit, instar Canonicorum Re gularium vitam ducturus, prop Templum Jerosolymis, paratus arm. sumere, & vitam exponere pro de fensione illorum, qui ad loca Sacra peregrinarentur: ex quo Milite Templi, præfati novem illustres viri unà cum suis successoribus sunt nun cupati, qui vitam ex eleemosyni spontè oblatis sustentabant. Crescen te interim Confratrum Templario rum numero, creverunt etiam pen in immensum eleemosynæ ipsis à Re gibus, & Potentioribus oblatæ; & per universam Europam dilatatus es Templariorum Ordo, cui adscript ad plures annos devotè vixerunt, & pro defensione Terræ sanctæ sæpè virilitèr contra Saracenos pugnarunt. Sed inter divitiarum abundan-

tiam refrigescente devotionis spiritu, paulatim Templarii deficientes, non modò in vitia, sed etiam in hæresim declinasse, referunt Historici. Res delata ad Principes, & ad Summum Pontificem, qui cum vix credere valuisset, Religiosos equites potuisse tot sceleribus se contaminare, in quibus immersos vivere clamabant Templariorum accusatores, ut in re tanti momenti omni cum cautelâ procederet Pontifex, literas dedit ad locorum Ordinarios, ut captis Templariis diligentèr inquirerent, an verè in sequentibus articulis, sicuti delatum erat ab accusatoribus, defecissent.

1. An Templarii cooptati in Ordinem, Deum, & Christum abjurarent.

2. An crederent Ordinis Magistrum posse pœnitentiæ Sacramentum, licèt in nullo Ordine constitutum, ministrare.

3. An Christum pro redimendo genere humano passum fuisse negarent.

4. An edocerentur, posse inter se luxuriosè commisceri.

5. An conspuerent Crucem, & imaginem Christi.

6. An quoddam simulacrum Divina veneratione colerent.

De præfatis sceleribus convictos fuisse Templarios, sunt qui asserant, quapropter Templariorum Ordo suppressus fuit, pluribus ex illo Ordine, sicut decebat hæreticos & facinorosos, condignis suppliciis affectis. Vide Spondanum ab anno 1270. usque ad 1313. Alii illos defendunt, videndi apud Franciscum Mennenium Symbol., & origin. Ordin. Militar. pag. 75., qui & ad calcem operis Templariorum Regulam, & instituta edidit. De illis etiam, & judicio in ipsos lato differit Aubertus Miræus in simili opusculo, cap. 4. & 5.

V. Tepidi. Tepidos Gaulterius eosdem esse credit, ac *Pacificatores*.

II. Terebinthus. Vide *Buddas*.

XII. Terricus. Vide *Populicani*.

III. Tertullianus, natione Afer, patriâ Carthaginensis, patre Centurione Proconsulari natus circa finem secundi seculi, cum omnium scientiarum evasisset peritissimus, & inter Latinos disertissimus, propter eminentem scientiam, quam sibi ex aviditate sciendi comparaverat, cœpit clarere inter Doctores sui ævi, ineunte seculo tertio. Penè innumeræ fuerunt Tertulliani lucubrationes, quibus à juventute insudavit; quapropter adhuc juvenis librum scripsit *De molestiis nuptiarum*, quas, factus uxoratus in juventute, cum adhuc esset Gentilis, maturè nimis expertus fuerat. Interim vera discendi desiderio magis ac magis fervens, ab idololatria ad religionem Catholicam transitum fecit, & statim operibus suis hæreticos cœpit impugnare, promulgato insigni opere contrà eosdem, inscripto *De Præscriptione*. Furente interim sub Severo Imperatore persecutione in Christianos, Romam se contulit, ubi scripsit pro Christianis apologiam ad Magistratus Romanos; & hinc Carthaginem reversus, cum Scapula Proconsul esset in Africa, ubi etiam persecutionem excitaverat contra Christianos, ad eumdem declamatorium, potiùs quàm supplicem libellum direxit, quo violentos Scapulæ impetus sisteret. Anno 209. scripsit adversùs alios hæreticos, nempè Marcionem, Valentinum, & adversùs Judæos. Duro erat Tertullianus genio, & austero animo, vitæque Christianæ professionem in severitate, atque austeritate nimiâ sitam esse credebat; hinc factum est, ut malè acciperet dulcedinem, quâ Zephyrinus Pontifex adulteros benignè ad pœnitentiam receperat, quos Tertullianus, utpotè animo, indole, & genio austerior, duriùs voluisset ab Ecclesiâ, quæ cæterùm est pia mater, acceptos. Interim cum Proclo Montani discipulo amicitiâ initâ, facilè fuit ab hoc hæretico Tertullianum decipi. Docebat enim Proclus discipulos suos in jejuniis; continentiâ, aliisque pœnalitatibus vitam instituere, qui rigidior vivendi modus, cum magis esset conformis austerio-

ri Ter-

ri Tertulliani genio, hinc factum est, ut Proclo heretico Tertullianus adhereret, & à verâ Ecclesiâ recederet. Sentiunt alii Tertullianum à fide defecisse, eo quòd Carthaginensem Episcopatum, cui inhiabat, non obtinuerit. S. Hieronymus verò in Catal. Scriptor. Ecclesiasticor. ait, ad Montani hæresim propterea defecisse, quia Romæ male habitus fuerat. Quidquid sit de causâ prævaricationis Tertulliani, certum est Proclo heretico adhesisse; quapropter Zephyrinus Papa in omnes Procli defensores, & potissimùm in Tertullianum anathema dixit. Quarè magis ac magis in Catholicos excandescens Tertullianus, plura in eosdem scripsit, pro quorum defensione, cum sanioris esset mentis, adeò feliciter calamum acuerat. Sed cum Cataphrygarum secta, cui adherebat Tertullianus, ei non ampliùs arrideret, à Cataphrygibus se disjunxit, & suos habuit sectatores, Tertullianistas nominatos. Vixit ad ætatem decrepitam, & potissimùm docuit.

1. Animas per traducem propagari, scilicèt animam filii propagari ab anima patris, quemadmodùm corpus à corpore propagatur. Fatendum est, Tertulliani tempore non in eam claritatem crevisse doctrinam de origine animæ, ut veritas fuerit definita; undè multi ex antiquis Patribus dubitarunt, an humani seminis virtute generaretur. Cura prior Ecclesiæ fuit reprobare Platonicos, quorum errorem sustinuit Origenes, existimantes de numero substantiarum separatarum animas esse, & in opera informanda descendere. Sed nunc, cum jam placuerit Spiritui sancto illuminare Ecclesiam, doctrina Tertulliani. R. ex pluribus Conciliis, utpotè Lateranensi, celebrato anno 563., & aliis, in quibus definitum est animam rationalem creari immediatè à Deo, quam veritatem evidentèr evincunt verba Genesis, cap. 2. *Formavit igitur Deus hominem de limo terræ, & inspiravit in faciem ejus spiraculum vitæ, & factus est homo in animam viventem*. Tum quia si anima rationalis propagaretur per traducem, ejusdem esset conditionis cum animâ cujuscumque vilissimi bruti. Tum quia imperceptibile est, quomodò anima quæ est spiritualis, possit animam generare. Demum quidquid generatur corrumpitur, anima non est corruptioni subjecta, ergo neque potest generari.

2. Docuit, malas animas converti in dœmones. R. ex verbis Matthæi, cap. 25. *Discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo, & angelis ejus*. Ex his verbis constat Deum parasse ignem diabolo, & cæteris spiritibus desertoribus, ad quem mittit animas hominum jure puniendas: ergo malæ animæ non convertuntur in dœmones, cum in præfato textu Deus distinguat inter homines reprobos, & dœmones. Tum quia malæ animæ resurgent in proprio corpore, dœmones autem resurgere nequeunt in corpore, quod numquam habuerunt. Hic error etiam ex Platonicorum scholâ processit, ut patet in eorum libris, estque præcedentis sequela.

3. Secundas nuptias contra Apostolicam doctrinam, tanquam stupra damnavit, hàc de re promulgato libro de Monogamia. R. ex verbis Apostoli, qui in epistola ad Titum, pro remedio imbecillitatis humanæ permittit viduis transire ad alias nuptias, ut præfatam epistolam legenti patet. Tum quia conjux mortuo alio conjuge æquè liber est, ac esset liber, antequàm nuberet: ergo iterum in suâ est voluntate, & libertate, si velit ad secundas nuptias transire.

4. Negavit Christianum hominem posse fide salvâ militem agere. R. Nam militia non est contra institutum Christianorum, & scimus sanctissimos viros etiam militasse. Deinde Christiana lex non destruit jura naturæ, ex quorum præscripto licet bella gerere, quæ sine militibus fieri non possunt.

Plu-

Plures hæretici, ut sua probarent figmenta, conati sunt Tertulliani scripta pluribus in locis perperam accipere, & distorquere in pravum sensum; sic Calvinistæ ex quadam Tertulliani sententia, probare nituntur eundem sensisse in Calviniano sensu, circa Sacramentum Eucharistiæ: sed ab his, & aliis calumniis Tertullianum vindicatum, videre est in Natali Alexandro, seculo tertio. Vide etiam Cerdæ commentaria in eundem Tertullianum.

VI. TETRADITÆ. Aspis secundus fuit Severus, cujus sectatores ab Episcopis Severianis diversa nomina sortiti sunt; inter quos numerantur *Tetraditæ*, à Tetradio Severiano nuncupati. Ex Niceph. cap. 49.

XV. THABORITÆ. Joannes de Zischa, Joannis Hussi erroribus infectus, Thaboritarum dux fuit. Dicti sunt autem Thaboritæ à Monte quodam, quem Zischa occupavit in Bohemia, mœnibus cinxit, ibidemque finxit, quasi in Monte Thabor se Christi transfigurationem vidisse, & veræ fidei veritatem accepisse. Zischa Monoculus, postmodùm omnino cœcus, emersit sub Sigismundo Imperatore, currente seculo decimo quinto, communiterque decessisse creditur anno 1424. Creverat in aulâ Sigismundi, postmodùm Imperialis exercitus Dux constitutus, cum plures retulisset victorias, factum est, ut Bohemi tanquam Angelum de cœlo missum venerarentur; quarè ipse in superbiam elatus, se Hussitarum in Bohemia coriphæum constituit, & factus Christianæ religionis infensissimus hostis, Monasteria incendiis devastans, sacras Imagines dissipavit, neque aliam imaginem retinuerunt Thaboritæ, nisi imaginem Angeli, qui calicem in manu tenebat, super Civitatis portam constitutam, ut innuerent se cum Bohemis, sivè Calixtinis communionem sub utraque specie ut necessariam amplecti, & imaginem Zischæ, quem penè ut numen venerabantur. Tandem Zischa peste decessit, cum ex cute suâ præcepisset tympanum bellicum construi, ad cujus sonitum hostes quàm primò fugandos asserebat. Mortuo Zischa, Thaboritæ in factiones dispersi, tandem à sacra expeditione fuerunt exterminati. Thaboritarum errores verbo *Hussitæ* reprobantur. Consule Æneam Sylvium in Hist. Bohem.

THEBUTES, unus fuit ex primariis hæreticis, qui scissionem in Ecclesiâ fecerunt, prout refert Egesippus, de quo etiam mentionem facit Eusebius Cæsariensis in sua historia Ecclesiastica lib. 4. cap. 18. Cum ægrè ferret, se ad Episcopatum non esse promotum, circa annum 60. ab Ecclesia se segregavit; quales autem errores introduxerit, compertum non habemus, sicut & incertum, an sectatores habuerit. Aliqui asserunt Simoni mago, & Menandro adhæsisse & *Cleobium*, *Dositheum*, *Gorthæum* sectatores habuisse. I.

THEBULIS. Martirio coronato Simeone, anno 109. Jerosolymorum Episcopo, in ejus locum suffectus est Justus, rejecto Thebule quondam Judæo, qui repulsę impatiens, Ecclesiam Jerosolymitanam erroris labe inficere exorsus est: quos autem errores docuerit, non refert Egesippus, à quo Eusebius hanc desumpsit narrationem. Vixit initio secundi seculi. Ex Eusebio in Chronic. II.

THEMISTIANI. Grassante in Oriente anno 519. corruptibilium, & incorruptibilium factione, Timotheus Alexandrinus Episcopus, Severi opinioni de corruptibilitate adhærens, Themistium ejusdem Ecclesiæ Diaconum in suam opinionem trahere contendit: sed renuente Themistio, qui incorruptibilium factioni adhęrebat, Timothei Episcopi corruptibilium fautoris à communione secessit cum pluribus, qui in Ægypto Themistiani sunt nuncupati. Vide verbo *Julianus Alicarnasseus*, *Corruptibiles*, *Incorruptibiles*. Ex Leontio de Sectis act. 5. VI.

THEOCATAGNOSTÆ. Dicti fuerunt Theocatagnostæ, etiam *Blasphemi*, & *Contumeliosi*, eo quòd Deum III.

ipsum

ipsum auderent arguere, quasi quædam facta peccaminosa commisisset. Similiter in Sanctos procaces, imò & in sacris literis plura à rectis moribus dissona contineri blasphemabant. Agit de his hereticis Sanderus, heresi 124.

IX. THEOCTISTUS, professione Eremita in multos impegit errores, sed a Theodoro Studita sæpius admonitus, ad pœnitentiam ductus, suas tandem retractavit erroneas opiniones, sicut ex epistola Theodori ad Theoctistum colligitur. Ex Spond. in Epitom.

1. Asserebat beatissimam Virginem non ex viro & fœmina genitam fuisse, sed ante secula extitisse. R. ex sacra pagina, ex qua constat, Christum Dominum ex semine Abrahę, & Davidis natum esse. Non autem potuit ita procedere, ni ex illis nata fuisset sanctissima ejus Mater, cum ortus fuerit sinè humano Patre. Fuit ergo Maria genita, & nata ut cęteri homines in tempore. Propterea locum illum Isaiæ: *Egredietur virga de radice Jesse, & flos de radice ejus ascendet*, ità interpretatur S. Hieronymus, & cum illo Catholica Ecclesia, ut de semine Jesse patris David processerit, ut virgula ex radice Deipara Virgo, ex quà processit flos Christus. Nihil ergo non commune secundùm naturam Virginis generationi aut origini; sed illud singulare, quòd communis peccati mortem in sua conceptione non incurrerit.

2. Christum Dominum non fuisse crucifixum. R. ex Symbolo Apostolorum, & ex quatuor Euangeliis, ubi Christi passio describitur.

3. Dæmones post Judicium salvandos fore. R. verbo *Ægidius*.

4. Monachum unum posse à pœnis inferni eruere centum quinquaginta damnatos effutiebat, sustinens etiam recipiendum esse librum quemdam apocryphum, Antonii dictum, in quo plura impia, & blasphemia continebantur.

IX. THEODA. Anno 848. mulier natione Suevica, nomine Theoda, Moguntiæ publicè blaterabat, se scire determinatè ultimum diem Judici prænunciare. Jussu Archiepiscopi carceri mancipata, confessa est, sola spe lucri se agere prophetissam; quare virgis cæsa, in exilium pulsa fuit Ex Genebrardo.

THEODORUS BALSAMON, Cartularius Ecclesiæ Constantinopolitanæ, pessimè affectus in Latinos, quò ab eis detineretur Ecclesia Antiochena, cujus Patriarcham se esse dictitabat, in commentario, quod super Canones edidit, potissimùm studuit diffamare Romanam Sedem, miscens apocrypha in sua collection cum authenticis, ubi occasionem sumpsit scribendi contra cœlibatum Ecclesię Occidentalis, & contra jejunium Sabbati. Sed longè execrabiliora sunt, quæ evomit *In Meditatis*, sive in responsione de Patriarcharum privilegiis, contra Romanum Pontificem. Ex Baron. anno 1193.

THEODORUS DORSCHIUS, natione Germanus, qui vixit cadente seculo 16. Francisci Davidis errorum propugnator fuit.

THEODORUS CORNARTIUS Ordinis Batavorum Secretarius, sectam ex suo nomine fecit, cujus præcipuus erros fuit Pelagium suscitare negando peccatum Originale. Ex Spond.

THEODORUS BYZANTIUS CORIARIUS. Anno 196. sedente Victore Romano Pontifice, Theodorus Byzantius, professione Coriarius damnatur, & ab Ecclesia ejicitur. Tempore persecutionis, sub Marco Aurelio comprehensus, & in judicio examinatus, cum Christum negasset, & id posteà ei exprobaretur Romę, ubi pra pudore confugerat, in defensionem suæ culpæ novum excogitavit errorem, asserendo se non Deum Christum negasse, sed hominem; quàpropter sustinuit, Christum non esse de Spiritu sancto conceptum, natum ex Virgine, sed esse purum hominem, nulla aliâ præ cęteris excellentiâ, nisi solius justitię insignitum. Ejus Sectatores

tores nuncupati sunt Theodotiani. R. verbo *Cerinthus*, *Budneitæ*. Ex Theorbrero hæretic. fabul. lib. 2.

V. Theodorus Mopsuestenus, de quo agit Liberatus in Breviario, quinto currente seculo vixit. Ex Monacho factus Episcopus Mopsuestenus in Cilicia, socium in Monasterio habuit S. Joannem Chrysostomum, qui miseratus errores Theodori ad vitia proclivis, ad eundem Tractatum scripsit, ut ad saniorem frugem revocaret; sed sensuum illecebris immersus Theodorus adhuc Monachus, in iisdem perstitit, licèt Episcopus, & usque ad decessum perseveravit. Cum tamen esset dicendi gratià valde disertus, quosdam auditores habuit, inter quos fuit Nestorius, qui suam impiam doctrinam Nestorianam hausit sub disciplina Theodori Mopsuesteni, contra quem, & ejus scripta, anathema pronunciatum fuit in quinta Synodo generali, celebrata anno 553. quo tempore jam Theodorus decesserat; primusque fuit inter hæreticos, qui post suum decessum ab Ecclesia fuit damnatus, nondum enim Ecclesia definierat hæreticos, judicio publico & anathemate, etiam post eorum mortem posse damnari. Scripsit contra Theodorum S. Joannes Damascenus, & eum vocat lib. 3. cap. 3. Deo odibilem, & igne dignum. Theodorum licèt jam mortuum, etiam anathematizavit Nonnus sanctæ memoriæ, Edessenæ Civitatis Episcopus. Verbo *Nestorius*, errores Mopsuesteni reprobantur. Ceterùm peculiaris ejus error fuit asserere, quòd in veteri Testamento nihil propriè dicatur de Christo, quod reprobatur verbo *Judæi*, contrà quos ostendimus impleta in Christo vaticinia Prophetarum.

VII. Theodorus Pharanita, cujus historiam perstringit Baronius anno 649. Episcopus, obscuri quidem nominis vir, sed ex sua impietate optimè notus, qui & ideò princeps erroris habitus est, quòd ex ejus scriptis omnes, qui hæresim Monothelitarum promulgarunt, scandalum sumpserint. Cognitum siquidem est per Theodori scripta, ex quo fonte blasphemia flueret de unà tantùm in Christo voluntate, & operatione, nempe ex eo, quod Theodorus assereret, incorporalitèr ex utero processisse Dominum Nostrum Jesum Christum; quare in sexta Synodo, sub Martino Pontifice anathema dictum est Theodoro Pharanitæ, ejusque scripta reprobata. Christum autem verum hominem, nempe cum integra natura humana in utero Virginis assumptà, ex utero Virginis processisse, probant quatuor Euangelia, in quibus Christi nativitas exprimitur; ubi Mariam peperisse infantem, quem statim pannis involuit, narratur. Item Angelus ad Mariam dixit: *Concipies in utero, & paries filium*. Filium ergo peperit, quem in utero concepit, ergo falsum est, incorporaliter Christum ex utero Virginis processisse.

VII. Theodorus Syncellus, Presbyter, & Monthelita impudentissimus, custos vasorum Ecclesiæ, anno 666. eligitur Patriarcha Constantinopolitanus, regnante Constante Imperatore. Factus signifer hæresis Monothelitæ, delere ausus est è diptycis nomina Romanorum Pontificum, uno excepto Honorio, quem, sed perperam, ut suo loco diximus, Monotheliiam fuisse arbitrabatur. Cum autem ipse Imperator ferre non valeret Theodori procacitatem, qui contra expressam ipsius Imperatoris prohibitionem, Vitalianum Papam è sacris diptycis eraserat, eundem statim à Sede Constantinopolitana expulit, & in sexta Synodo Œcumenicà damnatus fuit, cui successit Georgius; sed post triennium mortuo Georgio, simulante Theodoro Catholicam fidem, iterum ad Sedem pristinam fuit assumptus: reverà tamen in suà pertinacià persistens, fraudulentèr corrupit acta Synodi. Ex Baronio.

VI. Theodosius Acephalus, orationum scriptor, & sectator Severi Acephalorum capitis, corruptibilium hæresis inventoris, electus fuit contrà

trà

trà Gajanum Episcopus Antiochenus; in hac enim promotione duæ fuerunt electorum factiones, quarum una stetit pro Theodosio, alia pro Gajano. Sed cum Theodosius ferre non posset contra se odium populi, qui eum ægrè Episcopum esse patiebatur, à Sede discessit, secessitque Constantinopolim sub protectione Theodoræ Augustæ. Tempore quo Theodosius Constantinopoli degebat, ibidem Agnoetarum dogma excitatum est. Adversantibus novo dogmati pluribus, magna orta est de hoc dogmate inter contrarias partes altercatio. Qui cum Theodosio sentiebant, teste Joanne Damasceno, dicti sunt Theodosiani. Cum verò Theodosius subscribere renuisset Concilio Chalcedonensi, cujus erat infensissimus hostis, ab Imperatore Justiniano, anno 536. in exilium pulsus est. Hìc notandum Agnoetas juxta nomen capitis, sub quo militabant, diversa nomina sortitos fuisse: dicti sunt enim *Themistiani* à Themistio Agnoetarum sectę Principe: *Theodosiani* à Theodosio: *Jacobitæ* à Jacobo: *Barsaniani* à Barsanio, qui omnes diversis in locis eamdem Agnoetarum hęresim professi, a suo nomine sectatores suos nuncupari voluerunt. Vide *Agnoetæ*.

V. THEODOSIUS ALEXANDRINUS. Ab hoc Theodosio (grassante schismate in Alexandrià ob electionem Episcopi Alexandrini, sufficiendi in locum Dioscori propter hęresim depositi) nominati sunt Theodosiani. Hujus rei historiam perstringit Spondanus in sua Epitome, anno 452. Cum itaque in electione Episcopi, Cives Alexandrini ab Ecclesia Catholica se segregassent, & in diversas factiones essent divisi, alii dicti sunt *Ægyptii*, alii *Schematici*, alii *Monophysitæ*, alii *Jacobitæ*, alii demum *Theodosiani*. Porrò in iisdem dissidentibus reducendis, plurimùm laboravit Marcianus Imperator; quà de re sermonem prosequitur Spondanus loco citato, ad quem lectorem remittimus.

V. THEODOSIUS EUTYCHIANUS. Qu dam Pseudo-monachi Eutychiani in Palæstina; anno 452. cum impudentèr nimis assererent Concilium Chalcedonense fuisse congregationē Nestorianam, in suam sententiam plurimos duxerunt, adeò ut expulso, qui eis adversabatur Juvenale Jerosolymitano Episcopo, Theodosium quemdam Pseudo-monachum, hominem perditissimum in ejus locum substituerint: qui Theodosius raptà in suam hæresim Eudoxià Augustà, in tota Palęstina Catholicos cędibus, tormentis, exiliis exagitavit, ad hoc ut Synodo Chalcedonensi adversarentur. Sed reclamantibus ejus flagitiis, post viginti menses, quibus Sedem Jerosolymitanam occupaverat, cum ad Imperatorem jussus esset perduci, aufugit in montem Sina. Adversùs Theodosium pro defensione Catholicę fidei, egregiè scripsit Cyrillus, discipulus magni S. Anthimi Anachoretæ.

THEODOSIUS SCHINBERGIUS, scriptis Joannis Summeri Epistolam pręfixit, in quâ plures inseruit errores: ibi enim potissimùm negat Trinitatis mysterium. Vixit cadente seculo 16. XVI.

THEODOTUS PROSELYTUS, Patrià Ephesinus, Marcionis hæresiarchę sectator, ad Judaismum declinans, vixit cadente seculo secundo; & cum Hebraici, & Græci sermonis esset peritissimus, novam Divinę Scripturæ translationem fecit, quæ tertia translatio dicta est, sed pluribus referta erroribus, quippe quę ab hęretico compaginata, repugnans in pluribus versioni Septuaginta duorum. Illam jure merito improbat S. Hieronymus, lib.2.contra Ruffinum. II.

THEODOTUS MILLISENUS, dictus *Cassiterra*, erat ex eorum numero, qui Spatharii dicebantur. Ille fuit, cujus fraude Leo Imperator in hęresim Iconoclastarum perductus, pro mercede suę impietatis Patriarchatum Urbis ab Imperatore obtinuit, expulso Nicephoro legitimo, & Catholico Episcopo, anno 814. Ex Baronio. IX.

THEODOTUS MONTANISTA, fuit II.

fuit primus doctrinę Montani procurator, sive promotor, statim ac decessit Montanus. Sed mente captus, & à fraudulento spiritu, cui se crediderat, in sublime aliquando delatus per aera, de repentè præceps dejectus, miserè periit. Ex Eusebio Eccles.hist.cap.15.

II. Theodotus Trapezita. Idem significat Trapezita, ac opifex argentarius, qualis fuit Theodotus Melchisedechianorum auctor, qui vixit circa finem secundi seculi. Dixit, Christum purum hominem esse, licèt ex Spiritu sancto conceptum, & de Maria Virgine natum, inferiorem tamen Melchisedech fuisse, eo quòd dictum sit de Christo: *Tu es Sacerdos in æternum, secundùm ordinem Melchisedech*; nam illum Melchisedech advocatum esse Angelorum, Christum verò advocatum esse humani generis affirmabat. De priori Melchisedech comprehendi non posse initium, aut finem, ideoque Melchisedech, Christo esse prestantiorem. Vide *Melchisedechiani*. De Theodoto mentionem facit Tertullianus, de Præscrip.cap.ultimo.

IV. Theognis. De Theognide, quem alii Thogenem appellant, Niceæ Civitatis Episcopo, plura differit Nicephorus, lib. 8. cap. 18. Arianæ hæresis propugnator acerrimus, in Concilio Nicæno vocem *Homousion*, quæ consubstantialitatem significat, admittere recusavit. Unus ex illis potissimùm fuit, qui in D. Athanasium excitatâ persecutione, sancto Episcopo tot ęrumnas pepererunt: quarè Theognis in exilium pulsus, cum ægrè ferret se à suâ Sede dimissum, ut ad eamdem revocaretur omnem viam sibi exclusam animadvertens, nisi cum Nicæna Synodo sentiret, simulavit se ab Arii sententia discedere, & cum Catholicâ Ecclesiâ sentire, transmisso ad primarios Episcopos pœnitentiæ libello. Decantata proindè palinodiâ ad suam sedem ab Imperatore revocatus, vix eandem obtinuit, cũ in pristinum Arii errorem relapsus, in eodem impœnitens decesserit. Difficile erat meliorem frugem ab eo sperare, qui pęnarum timore perterritus, in persecutione Diocletiani idolis sacrificaverat in opprobrium fidei, quam à Luciano Martyre, cujus fuerat auditor, didicerat.

Theonas, Marmaricenus Episcopus, acerrimus Arii propugnator, proindè à sancta Synodo Nicęna anathemati nominatim subjectus fuit. Ex actibus Synod.Nicęnæ IV.

Theophilus, Metropolitanus Nacollæ in Phrygia, primus omnium Episcoporum adversùs sacras Imagines pugnavit, unà cum Leone Isauro. Ex Spond.in Epitom.anno 726. VIII.

Theopaschitæ, iidem sunt ac Monophysitæ, ũ(?)à Monothelitæ. Vide etiam verbo *Cnaphæus*. VI.

Theophronius, natione Cappadox, Eunomium præceptorem habuit. In Philosophicis scientiis instructus, tractatum composuit inscriptum *De exercitio mentis*; sed cum potiùs Sophista esset, quàm Philosophus, probare contendebat, quòd Deus, id quod non extat præsciret, quod extat sciret, & quod extitit, memoria retineret, mutationem in Deo inducens, quasi cognitionem transferret ad presentia, ad futura, & ad præterita, cum jàm præsentiâ, quàm præterita, & futura semper sint, & fuerint nuda, & aperta oculis Dei, qui nulli potest esse, proptèr suam essentialem immutabilitatem, mutationi obnoxius. De quo legitur in Scrip. *Ego Deus, & non mutor*. Tum quia immutabilitas est perfectio simpliciter simplex, quæ necessariò esse debet in Deo. Tùm quia agens mutatur, ut acquirat sibi bonum, Deus infinitè bonus nequit sibi bonum acquirere, ergò nequit mutationi esse obnoxius. Perbellè D. Prosper sic cecinit. IV.

Utque rebus cunctis simul est Deus omnibus unus.
Sic rerum metas secum habet, ac numeros.
Nec serum, aut properum sibi sentit in ordine rerum,

Cui

Cui cunsta assistunt acta, & agendo simul.

Ab Eunomianis ipsis repudiatus fuit; quapropter conventus suos seorsim ab Eunomianis congregans, sub nomine suo heresim instituit, cujus sequaces dicti sunt *Eunomio-Theophroniani*, qui præter Eunomii errores, adhuc.

Docebant, Baptismum per unicam mersionem, in solo nomine Christi faciendam, conferri debere, nulla facta mentione sanctissimæ Trinitatis. R. verbo *Agnoetæ*. De Theophronio scribit Nicephorus lib. 12. cap. 32.

II. THEOTIMUS, Valentini discipulus, anno 175. De hoc scribit Tertullianus, adversùs Valentinum.

II. THESSARESCEDECATITÆ hæretici, pro ut placet Tertulliano, in opusculo De hæresibus, auctorem habuerunt quendam nomine *Blastum*. Epiphanius verò, lib. 2. contra hæreses, vult ex Quintillianistarum, & Priscillianorum duabus sectis permixtis emersisse Thessarescedecatitas, quos eosdem esse, ac Quartodecimanos ex eorum errore colligitur. Quare autem sic fuerint nuncupati, nullibi apud eos, qui de hac hæresi agunt, exprimitur. Argumentari licet, vel ab aliquo erroris propagatore, vel à loco, in quo error fuerit propagatus, hoc nomen potuisse sortiri. Vide *Paschatitæ*, & *Quartodecimani*.

VIII. THNETOPSYCHITÆ. Agit de Thnetopsychitis Sanderus, hæresi 123. Credebant hominum animas, non secus ac belvas, unà cum corpore extingui; hoc enim significat Græca vox composita *Thnetopsychita*. R. verbo *Arabes*.

XIV. THOMAS, natione Apulus, Parisiis se à Spiritu Sancto missum ad confundendos errores, & virtutes exaltandas firmiter asserebat, libro edito, in quo statum Ecclesiastici ordinis turpiter diffamabat, beatissimam Virginem vilipendens, & Sanctos, quos omnes hereticos esse dicere audebat. Mundum non ampliùs à Deo Patre, vel Filio, sed à Spiritu sancto gubernandum asserens, neque indigere mortales Sacramentis esfutiens, igni damnatur. Sed cum à Medicis non sani capitis judicatus fuerit, commutatâ pœnâ, perpetuo carceri fuit addictus. Ex Spond. anno 1388.

THOMAS MANICHÆUS, unus fuit ex tribus primariis Manetis discipulis, quem Manes ad Indos destinavit, ut ibidem suam hæresim promulgaret, sicut & alium suum discipulum, nomine *Adam*, ad Syros in superiores Orientis partes legatum impiæ prædicationis fecerat, secum retento Hermea suæ impietatis collega. Ex S. Epiph. hæresi 66. III.

THOMAS HOBBES, Anglus, cadente seculo 16. ortus Oxfordii, studiis operam dedit, pluribusque postmodùm peragratis regionibus, in Galliâ Mathematicę scientiæ applicuit, & librum vulgavit inscriptum *De cive* in quo penè totius, in materiâ religionis, regiminis Regem dispensatorem constituit. Alios libros Angliam reversus edidit, in quibus plures hæreticales propositiones est reperire; omnia esse corporalia arbitratus est. Atheus communiter creditus, anno 1639. decessit. XVI.

THYMOLEUNTES. Iconoclastis hoc novum nomen, scilicet *Thymoleuntes* inditum, eo quòd eos, qui sacras Imagines exciperent, aut salutarent, plagis & suppliciis sine modo afficerent. Ex Damasceno de hæres. VIII.

TIBBE. Vide *Memnonitæ*. XVI.

IV. TICONIUS, natione Afer, sectâ Donatista, nihilominus Parmenianum redarguit asserentem, Ecclesiam veram solùm esse apud Donatistas. Contra Ticonium scripsit Parmenianus, sed à Ticonio feliciùs fuit superatus. Mirum, quòd Ticonius factus Donatistarum impugnator, nihilominus Donati erroribus omnino non renunciaverit, sed à Donatistis divisus, in novo schismate, cujus fuit coriphæus, decessit. Ex

XVI. S. Augustino, libr. contra Parm.

Tilemannus. De ipso actum sub nomine Heschusius: nihilominus hic de eodem iterum sermo instituitur, ad reprobandos uno ictu omnes illos, qui volunt Pontificem errare posse in fide. Solent itaque ejusmodi homines, ut suam opinionem sustineant, obiicere aliquos Pontifices, quos de facto hereticos fuisse impudentèr, & finè ullo prorsùs valido fundamento asseverant; sed quia istę sunt quæstiones de facto, consequenter hujusmodi objectiones solvendæ sunt testimonio gravissimorum virorum, qui contrarium profitentur. Pontifices verò, quos in hæresim lapsos testantur hęretici, sunt. Liberius, quem Arianum fuisse asserit Tilemannus, lib.de Ecclesia cap.9. sed contra mendacium Tilemanni stat primò Liberius ipse, epist. 1.ad Athanasium, in qua profitetur se amplecti fidem Concilii Nicæni, quod certè non fecisset, si fuisset Arianus. Hęc autem epistola refertur in Thesauro Catholico. Liberium vindicat S. Athanasius, Apologia 2.,in qua profitetur, quòd Liberius maluit pati exilium, quàm adhęrere Arianis: idem asserit Ammianus Marcellinus, Ethnicus, lib.15.cap.6. qui vixit circa annum 360. Ambrosius lib.3. de Virginibus, vocat Liberium virum sanctæ memoriæ, cui adstipulatur Damasus in Pontificali. Siricius Papa, epist. ad Himericum cap. 1. Socrates lib. 4. cap. 11. Sozomenus lib. 4. cap. 10. Theodoretus Ecclesiasticæ historiæ lib.2. cap.15. Simeon Metaphrastes in vita S. Athanasii. Nicephorus Calistus lib.9.cap.37.

Negari utique non potest, convicente testimonio Athanasii ad solitariam vitam agentes, & testimonio Hieronymi de viris illustribus, cap. 97., quòd Liberius tandem victus tędio exilii, subscripserit latam sententiam ab Arianis in Athanasium; attamen hinc deduci non potest, ut prætendunt hæretici, quòd in fide erraverit; nam & si hæretici persequebantur Athanasium causà fidei, tamen non causam fidei, sed crimina circa mores prætexebant, & Liberius consensit in damnationem Athanasii propter crimina illi objecta, non propter ejus fidem. Pari ratione cum hæreticis communicavit, quia Catholicos se fingebant. Undè potiùs Liberius dici debet deceptus circa informationem causæ Athanasii, & circà communionem cum hęreticis, qui ut Liberium deciperent, Catholicos se fingebant. Nec nostrum est contendere, Liberium non peccasse, sed à fide non defecisse.

Alius Pontifex, quem in hęresim prolapsum dicunt, est Felix Secundus, quem etiam Ariana hęresi infectū fuisse asserit Tilemannus. Attamen fuisse virum Orthodoxum testatur Damasus in Pontificali, ubi pro fidei constantià martyrio coronatum asserit, ejusque memoria in Martyrologio commendatur, quarto Kalendas Augusti à Bedà, Usuardo, Baronio, & à pluribus aliis, qui de summis Pontificibus scripserunt. Verum est, quòd antequam creatus esset Pontifex, cum Arianis communicavit, attamen numquam Arianam hæresim professus est; quod satis ex eo patet, quòd damnaverit Constantium hæreticum, qua de causa capitis obtruncatione martyrio coronatur. Pontificem istum non omnes recipiunt: qua de re controversiæ mihi supersedendum credidi.

Sequitur Honorius Primus, qui hęresis notà inuritur à Nilo Thessalonicensi, & à Magdeburgensibus Centurià 7., ubi eundem Monothelitam fuisse, sed falsò proferunt, reclamante S. Martino, qui tempore Honorii vixit, & eundem virum Catholicum prædicat, quod præstat & Beda in historia Anglicana, lib.2. cap.17. Platina etiam tamquam virum sanctissimum Honorium commendat. Epistolæ Honorii ad Sergium, ex quibus eundem Monothelitam fuisse prçfati hæretici autumant, sicut & alii Romanę Sedi injurii, qui se tamen Catholicos dicunt, longè aliud important. Nam quòd disputationem eo

tem-

tempore supprimere tentaverit, veritus Orientales tumultus, non est quòd errorem approbaverit. Quòd si videtur significasse diversas non esse in Christo voluntates, Catholico sensu id dixit, removens à Christo rebellis concupiscentiæ appetitum, & animale *velle* perversę naturæ, ut Abbas Joannes Honorii à Secretis patentèr scripsit, apud S. Maximum in Dialogo contra Pyrrhum. Acta sextæ Synodi, in quibus Liberius damnatur corrupta esse, multi probant, Baron., Bellarm., Marchesius in Vindiciis Honorii, licèt acta Concilii, ut incorrupta sustineat, tamen sapienter notat, damnatum Honorium propter negligentiam in hæresi extirpanda, ut jam notaverat Leo Secundus, in epist. ad Episcopos Hispaniæ. Omnes Latini historici, ubi de Monothelitis agunt, nullam de Honorio mentionem faciunt. Hac de re jam actum est, ubi de voluntate Christi, & ibi brevitèr Honorius à tali labe est vindicatus.

Profertur insuper Silvester Secundus, quem Tilemannus, Magdeburgenses, Lutherani, & Calvinistæ Negromanticum fuisse contendunt: sed contra clamat Epitaphium, quod hodie adhuc legitur ad ejus sepulcrum in Ecclesia Lateranensi. Sanctum fuisse virum commendant antiqua monumenta, & antiqui Scriptores. Hermannus Contractus in Chronicis, de anno 1000. Sigebertus Gemblacensis, de anno 992. Blondus Flavius, Decadis 2. lib. 3. hæc habet; *Nullus Scriptorum affirmare dubitat Silvestrum Secundum litteris, moribusque ornatissimum fuisse*.

Accedunt ultimò Historiographi Lutherani, & Magdeburgenses, in sanctissimum virum Gregorium Septimum, anteà Hildebrandum debacchantes, quem ob sua scelera Pontificatu indignum probare conantur. Sed eorum mendacia convincuntur adeò apertis Sanctorum virorum testimoniis, qui Gregorium Septimum prædicant, ut nullus de ejus sanctitate maneat dubitationi locus. Inter illos autem, qui Gregorium Septimum virum sanctissimum commendant, proferri potest Petrus Damiani, epist. 1. ad Hildebrandum, & S. Anselmus, epist. 8. ad Guillelmum Abbatem Hirsaugiensem, testes utiq; omni exceptione majores. De Gregorio Septimo, utpote in albo Sanctorum adscripto, celebrat officium sub ritu duplici Ordo sancti Benedicti, sub die 28. Maii, cujus institutum sub nomine Hildebrandi, in Cluniacensi Monasterio. professus est. Sed & universalis hodie Ecclesia, Deo vindice, illum eodem officio decorat.

Hic etiam de Vigilio Pontifice agendum fore videtur, quem in hæresim lapsum fuisse in causa trium capitulorum aliqui, sed frustra probare contendunt: qua de re agimus in fine operis, ubi de controversiis, quæ ad Ecclesiasticam historiam pertinent, differimus, & à notà hæresis Vigilium vindicatum ostendimus. Auctores, qui torvis oculis S. Romanæ Sedis in rebus fidei decernendis infallibilem prerogativam depræhendunt, adhuc obiiciunt exempla Clementis III., Innocentii III. Bonifacii VIII., & Sixti V. per quæ evincere contendunt Romanos Pontifices in definitionibus fidei posse errori esse obnoxios. Asserunt itaque Clementem III. in Decretali *Laudabilem*, decrevisse solubile esse matrimonium, si alter ex conjugibus in hæresim incidat: sed ullo prorsùs absque fundamento, ex pręfata Decretali colligi potest illata propositio, nam pręter quàm quòd Decretalis *Laudabilem* revocata fuit sub Innocentio III. Pontifex, qui Decretalem *Laudabilem* proposuit, tamquam homo privatus suum in ea expressit sensum, quod colligitur ex illis verbis in Decretali præfata insertis *Non videtur nobis*. Cum autem Pontifices aliquid proponunt tamquam dogma fidei, ab universo Fidelium cętu accipiendum, non loquuntur sub dubiis terminis, sed absolutè.

Circa Bonifacium VIII. probant ex ejus Bulla *Unam Sanctam*,

quam

quam Clementem V. revocasse asserunt, Pontificem non esse infallibilem. Constat tamen Clementem V. non revocasse, sed explicuisse bullam *Unam Sanctam*, quam adhuc vivente Bonifacio VIII. in pravum sensum fuisse à malevolis acceptam, ipse Bonifacius conquestus est.

Tandem falsum est, Innocentium Tertium declarasse in certo casu posse à Confessario confessionem pœnitentis revelari, hoc enim prorsùs fictitium est commentum.

Demum ex eo, quòd Sixtus V. in Bulla, quam præfecit Bibliæ sacræ, declaraverit impressionem Bibliorum ejus jussu factam esse purissimam, omninoque concordare cum Vulgata, & nihil ominùs Clemens VIII. emendatiorem editionem postmodùm promulgaverit, deducere contendunt Romani Pontificis antagonistę, Sixtum V. proposuisse editionem Bibliorum universę Ecclesię, tanquam purissimam, quæ tamen, ut talis à Clemente VIII. approbata non fuit: quandoquidem Clemens VIII. puriorem adhuc editionem suprà Sixtinam promulgavit, & quodammodò Sixti V. editionem suppressit. Attamen tantum abest, quòd Clemens VIII. per novam editionem Bibliorum, ejus jussu factam, Sixtinam suppresserit, ut quin imò voluerit semper Bibliam sacram nomen Sixtinæ editionis retinere, sólùmque addidit Sixtinam editionem iterum fuisse jussu Clementis VIII. recognitam. Porrò omnes instantias, quæ contra infallibilitatem Romani Pontificis à malevolis proponuntur, nervosè & lepidè solutas videre est in quodam opusculo, ab innominato Theologo edito Coloniæ, apud Petrum Marteau, anno 1688. linguâ Gallicâ, cujus operis sequens est titulus. *Remarques d'un Theologien sur le traité historique de l'establissement, & des prerogatives de l'eglise de Rome, & de ses Evesques, composé par Monsieur Maimbourg.*

XVII. Tilenus, disputationem habuit contra Gommaristas. Petrus Mollinus, Gallus Calvinista, fuit Tileni oppugnator. Ambo de unione hypostatica, naturarum distinctione, proprietatibus, & officiis disceptantes, pugnas verbo, & scripto ediderunt; quapropter Tilenus in suâ sententia persistens, novam scholam Calvinianam, à ceteris Galliæ Calvinistis segregatam, Seduni aperuit, in qua nihil novi protulit supra Calvinianam hæresim, nisi quòd à ceteris Calvinistis segregatus, diversitate terminorum Calvinianum dogma, præcipuè circâ unionem hypostaticam explicare contendit. Ex Spond. anno 1613.

Timotheus, homo nefandus, vitâ impurissimus, Theopaschitarum obstinatissimus sectator, licèt pro temporum opportunitate consueverit fidem ad horam mutare, intrusus est ab Anastasio Imperatore in Sedem Constantinopolitanam, quam cum injustè occuparet, repentinâ morte sublatus reliquit. Ex Evagrio lib. 3. VI.

Timotheus Elurus. Hujus Timothei sequaces etiam dicti sunt Timotheani. Vixit post medium seculi quinti: fuit cognometo Elurus, ex Pseudo-monacho creatus Presbyter. Alexandriam veniens, à sectatoribus Dioscori in Pontificium Alexandriæ thronum fuit intrusus, quam electionem Leo Papa Romanus improbavit. Ausus proinde anathema inferre in ipsum Romanum Pontificem; quare Leo Augustus jussit invasorem Ecclesiæ Alexandrinæ Timotheũ eiici, & relegari Chersonam. Sed mortuo Leone Augusto, à successore Zenone revocatus, vehementiori furore accensus, Alexandriam reversus, multa nefanda in Catholicos debachatus est; & hinc Constantinopolim profectus, faustis acclamationibus ab Eutychianis receptus, turbas interim movit in Catholicos, Zenonis fretus patrocinio, quo promovente, cum Timotheus Elurus magna pompâ duceretur ab Eutychianis ad Ecclesiam Christianorum, Eutychianis à Zenone concessam, factum est magnâ Dei providentiâ, ut Elurus ex jumẽto cadens, quo vehebatur, fracto crure coactus fuerit domum V.

reverti. Sed sub Dei flagello nihilo melior factus, imò semper deterior, Zenonem induxit ad revocandos omnes hæreticos, quos ejectis Orthodoxis, in Ecclesiam intrusit: quare procurante Eluro, restitutus est Ecclesiæ Antiochenæ Petrus Fullo, impiissimus hæreticus, de quo actum suo loco: sicut etiam Eluro suadente Basilius Imperator, Zenonis successor encyclicam edidit sanctionem contra Chalcedonense Conciliũ, quasi illud discordiarum seminarium esset, multaque constituisset contra fidem. Sed suæ pessimę vitæ tandem pertæsus, & à malà conscientià exagitatus Elurus, sibi veneno mortem conscivit, cum tot malorum auctor extitisset, Dioscori,& Eutychetis sectator, supra quorum errores docuit verbo, & scriptis, Verbum ita carnem factum, ut manente Verbo in suà substantià, & homine in suà naturà subsistente, societate, non personæ unitate, unam Filii Dei factam dici personam assereret: contra quem eruditè scripsit Samuel Syrus, ut refert Gennadius de Scriptoribus Ecclesiasticis, cap.81.

IV. Timotheani Apollinaristæ. De quodam Timotheo,unà cum Vitale Apollinaris discipulo mentionem facit Baronius, anno 373., & ab hoc Timotheo, doctrinę Apollinaris propugnatore, nuncupatos esse ejus sequaces Timotheanos perhibet. Damnatus autem fuit Timotheus à S. Damaso Papa in Concilio Romæ convocato.

XII. Tolosani. Vide *Albigenses*, sic dicti, eo quòd in partibus Tolosæ potissimùm debaccharentur.

IV. Traditores. Persequente Diocletiano Catholicos, ineunte seculo quarto promulgatum est edictum, ut Christianorum codices igni subiicerentur. Statim in omni Provincià Pręsides adhibitis tormentis invigilarunt, ut à Christianis codices traderentur. Qui atrocitate pœnarũ perterriti, libros, quos apud se habebant, tradiderunt, vocati sunt Traditores, qui juncti postmodùm Donatistis, acritèr Catholicos vexaverunt. Vide Baron. hàc de re copiosè disserentem.

Transylvani. Vigent in Transylvania Heretici partim ex Lutheri, partim ex Calvini scholà progeniti, qui intèr cęteros errores improbant voces, quibus utimur in explicando mysterio Trinitatis, & Incarnationis, cujusmodi sunt *Essentia*, *Homousion*, *Hypostasis*, utpotè inauditas tum in Scriptura,tum in Patribus, & à Theologis Catholicis ad meram (ut ajunt) cavillationem adinventas: quod falsum esse ostenditur, quandoquidem tum in Scriptura, tum in SS. Patribus saltem quoad æquivalentiam usitata esse perhibentur. Et quidem de nomine *Essentiæ* habemus in sacris paginis, Exodi 3. *Ego sum, qui sum*, ergo si Deus est ens, cum ratio essentię competat omni enti, benè ratio essentiæ prædicatur de naturà Divinà. De nomine *Homousion*, quod significat esse consubstantiale, habemus Joann. 10. *Ego, & pater unum sumus*. Utitur voce *Homousion*, ad significandam consubstantialitatem Filii cum Patre, auctor lib. de Amore Dei,qui intèr opera S.Bernardi inseritur. De voce *Hypostasis* agunt Theologi, ubi de unione hypostatica. Quare autem vocibus plerumque novis utatur Ecclesia, ad magis explicandas antiquas fidei veritates, pulchrè explicat S. Vincentius Lyrinen.in Commonitorio, cap. 32. Sed & lege S. Hilarium, lib. adversùs Constantium Imperatorem, num. 16. XVI.

Trascodrugitæ. In plures sectas Montani descendentes divisi, dicti sunt etiam *Trascodrugitæ*, qui iidem sunt ac *Perticonasati*. Cum Catholicis vetus, & novũ Testamentum suscipiunt; reliquos autem Prophetas suis falsis prophetis,nempè Montano, Priscę, & Maximillæ postponunt, hos illis præstantiores esse jactantes. Ex Epiph.hæres.48. II.

Transvasatores, qui dicebant Filium in Patre esse tanquam vas parvum in magno vase. Vide verbo *Metangismonitæ*. III.

XVII. TRASTUS, nomine Joannes, vixit initio sæculi decimi septimi, & novam erigens pestilentię cathedram, cunctas, quæ antè ipsum fuerunt Ecclesias spernit, asserens in mortiferis jacuisse erroribus, eo quòd Sabbatum Moysis in diem Dominicum fuerit trāslatum, neglectis etiam aliis festis, quæ Christus, & Apostoli observarunt. Nocturnas indixit suis sectatoribus preces cum clamore, & sola spiritus suggestione fundendas. Ebionis hæreses excitavit, & circà pœnitentię Sacramentū, sentit cum Hercule Coxam.

XVI. TRANSCUNDITIONATORES, orti sunt anno 1542. oppugnantes transubstantiationem in Sacr. Eucharistiæ, transcunditiationem invenerunt, dicentes, vinum & panem post consecrationem aliquid plus esse vino tabernario, & pane pistorio. Ex Edero.

XVII. TREPIDANTES. A voce Anglica *Quakers*, quæ trepidare significat, nuncupantur. Currente sæculo 17. invaluit in Anglia hæc secta, institutore *Georgio Fox*, viro calceorum operario, quem ejus sectatores magnum Apostolum, & gloriosum Dei instrumentum acclamabant, in Oppido Cretonensi, Provinciæ Leycestrensis, à parentibus abjectæ originis genito: quapropter genitoris professionem secutus, calceatorem exercuit in Oppido Motthinghem. In sui operis exercitio sacram Scripturam secum tacitus meditabatur; sed utpotè qui ejusdem intelligentiam non habebat, perperam Scripturam intelligens, varios simul textus ineptè quodammodò assuebat. Cum naturalitèr ad melancholiam propenderet, eàdem stimulatus, solitariam vitam selegit, & in suis meditationibus immersus, à spiritu mendacii ductus & illusus, supernarum revelationum favore à Deo insigniri arbitrabatur; quàpropter ad prædicationis munus se à Deo destinatum inaniter arbitratus, ad reformandos hominum mores, publicè cœpit concionari, & inter præcipuos asseclas, & operarios in promovendâ suâ sectâ, habuit *Jacobum Nailor*, qui abdicatâ militiâ, hisce phanaticis ductorem se præbuit; & licèt severè castigatus à Magistratibus, instigantibus Puritanis, obduratus nihilominus perstitit. Angli novitatum amatores, facilè ad audiendum novum concionatorem accurrerunt; quapropter ab affluentiâ populi in suâ opinione obduratus, majori audaciâ ad suam confirmandam missionem prædicationi insistebat. Plura, sed ficta miracula orationum suarum intercessione patrata promulgans, paucos fidei articulos suis in concionibus proponens, totam religionem reducebat non solùm ad observantiam charitatis erga Deum, & proximum, sed & ad interiorum motuum observationem, quos unusquisque intrà se excitatos sentiebat. Suam religionem in tristi & religioso silentio reponens, statim prorumpebat in verba exhortatoria, per quę auditores excitabat ad pœnitentiam, & concordiam. Ejus sectatores potissimùm in commercio summam affectant probitatem, ita ut in venditione rerum, neque obulum supra debitum mercis vendibilis pretium expetere auderent, semper faciem gravem, & modestam exhibentes, tàm in prosperis, quàm in adversis, tàm in habitu, quàm in cibo frugales. Illicitum credunt quodcumque juramentum, & bellum feris, non hominibus consonum execrantur, ægrè ferentes Ecclesiæ Anglicanæ pastores, utpotè mercenarios. Divitiarum etiam se contemptorem Georgius profitebatur; quapropter attentâ externâ vitę probitate, quam affectabant hisce sectarii, universo populo Anglicano admirationi esse cœperunt. Sed Georgius novę sectæ institutor, quia audacter templa ingrediebatur, & ministros Anglicanos concionantes deturbabat, verbum prædicationis assumens, eosdem ministros habuit infensos, quibus stimulantibus sępe fuit carceri mancipatus. Nihilominus ejus secta in Anglia multùm invaluit, anno 1666. cum *Guillelmus Peri*, natalibus, & ingenio celebris huic sectæ adhæsit, in qua licitum unicuique est prædicatio-

nis

nis munus assumere, dummodò satis audax sit ad exhibendum publicè verbum concionatorium. Potiora hujus religionis exercitia consistunt in internà sui ipsius collectione ad audiendas (ut ajunt) Spiritus sancti motiones.

Quo ad dogmata, jam in hoc opere reprobata, publicas reiiciunt orationes, neque admittunt Sacramenta. Quo ad Baptismum conveniunt cum Anabaptistis. Animam credunt Dei esse particulam. Unumquemque in se ipso lumen sufficiens ad obtinendam salutem habere arbitrantur. Inutilem asserunt orationem ad salutem; & unumquemque per suã propriam justitiam justificari volunt. Extra hunc mundum nullam gloriam expectandam profitentur, & omnia debere esse communia. Neminē debere dominum, aut magistrum vocari, neque ullum hominem supra alium majorem potestatem habere debere. Vivendum esse juxtà lumina interna, quæ unusquisque in se ipso experitur, per quæ solùm veram Scripturæ intelligentiam acquiri autumant. Nullam religionis ceremoniam admittendam, neq; in civili consortio salutationis urbanitatem approbant. Qui copiosiora de hac secta desiderat, ejus historiam Amstelodami impressam anno 1695. percurrat.

VI. TRIDEITÆ. Vide *Joannes Philopponus*.

XVI. TRINITARII. Vide *Michäel Servetus*, & *Deistæ*.

XVI. TRISSACRAMENTALES, sunt molles Confessionistę nostri temporis. Lipsiæ potissimùm abundant, ex scholà Lutheri progeniti. Tria tantùm Sacramenta recipiunt, nempe Baptismum, Cœnam Domini, & Absolutionem. Ex Staphilo.

II. TRITHEITÆ, sivè TRIFORMIANI. Qui tres in Deo admittebant formas substantiales, aut essentias inter se distinctas eo modo, quo personæ inter se distinguuntur, vocati sunt Tritheitæ, & Triformiani. Idem autem est admittere in Deo tres essentias realitèr distinctas, ac admittere tres deos. Ex Niceph. lib. 18. cap. 49.

TROGLODITÆ. Eunomiani dicti sunt etiam Troglodıtæ, eo quòd secretò conventus suos agerent, quos palam fieri prohibuerant leges Imperiales. Trogloditæ autem quondam dicebantur apud Judæos, qui in abditis speluncis habitabant, ut idola colerent, & abominationes execrandas operarentur. Ex Theodoreto. IV.

TROPISTÆ vocati sunt antiqui hæretici, qui dicebant, Verbum conversum esse in carnem. Eodem nomine novissimè sunt nuncupati, qui seculo decimo sexto dixerunt, in Eucharistiâ esse tantùm figuram Corporis Christi, non autem verum Corpus. Ex Staphilo. XVI.

TUDETCHINUS, natione Barbarus, Godeffridi Ducis Tusciç Cappellanus, proposuit licitè emi posse Episcopatus à Principibus laicis, absque crimine simonię, dummodò consecratio gratis acciperetur; sic enim non emi Sacerdotium, sed possessionem prædiorum, quæ venalia sunt, asserebat: quam hæresim primus omnium redarguit rationibus, atque authoritatibus S. Petrus Damiani, & Alexander II. Pontifex in decretali epistola vetuit, nequis omnino Episcopatus, Abbatias, & quæque beneficia Ecclesiastica emere posset. XI.

TURCÆ. Vide *Mahometes*.

TURCO CHRISTIANI. Sic nuncupantur illi, qui Baptismo initiati unum, aut alterum Mahometis dogma sequuntur. VI.

TURLUPINI. Nova secta in Galliis, & Allobrogibus Turlupinorum, de ridiculo schemmate dicta apparuit, alio nomine *Sodalitus paupertatis* nuncupata; à Gregorio XI. damnata, ope Amedei. Sabaudiæ Ducis, Catholicæ religionis zelantissimi extincta, qui fidei zelus in omnibus Sabaudię Ducibus semper efferbuit. Hujus religiosissimi Principis opem in hac causa, cum Pontifex per literas exposceret, ad ejus nutum obsequentissimus Amedeus, statim militares vires, ęrariumque obtulit pro comprimenda hac iniquissimâ sectâ, quæ jam XIV.

Ee longè

longè lateque sese diffuderat, cui statim se opposuit Amedeus, ne per Italiam irrumperet; sicut & usque in præsens hoc potissimùm Sabaudiæ Ducum religioni debet Italia, si eam non inficit hæresis, quæ quasi inter compedes in vallibus languens, ab eorundem solertiâ, & religione comprimitur, ne ultra possit dilatari. Præter Beguardorum errores, quos profitebantur Turlupini, docebant insuper, nihil pudere quemquam debere eorum, quæ à natura accepimus; quo persuasi dogmate, pudenda sinè tegumento ostentabant, & turpitèr bestiarum more palam coibant. Voce etiam non esse orandum dicebant, sed solo corde, eàque spiritus libertate, quæ Divinis legibus subjecta non esset. Fuit hæc secta ob turpidinem protinus extincta, pluribus ejus sectatoribus igne combustis, tum in Sabaudiâ, tùm Parisiis. Cęterùm orationem vocalem Deo esse acceptam, constat ex Psal. 141. *Voce mea ad Dominum clamavi &c.* ex Psal. 119. Vide quæ dicta sunt contra *Hilarium Asianum*. Verum quidem est, quòd orationem vocalem debet oratio interna, sive attentio & devotio comitari, quam excitat oratio vocalis: experientiâ enim constat, quòd cum Ecclesiam ingredimur, & audimus voces devotè psallentium, ad devotionem excitamur. De Turlupinis scribit Spond. ad ann. 1372.

Typus, sic nuncupatur edictum de hęresi Monothelitarum, promulgatum à Constante Imperatore, anno 648. damnatum à Martino Pontifice in Synodo Lateranensi, anno 649. VII.

Tympanistæ. Vide *Joannes Bechaim*.

V

IV. Vadiani. Vide *Antropomorphitæ*.

XII. Valdenses. Anno circitèr 1168. Petrus Valdo civis Lugdunensis, sectam à suo nomine dictam instituit; erogatis siquidem in eleemosynam suis omnibus bonis, pauperum multitudo maxima ipsi adhęsit, quos Apostolicam profiteri vitam ut doceret, sacram Scripturam Gallico idiomate explanavit: quamobrem ab Ecclesiasticis Prælatis objurgatus, Ecclesiasticas reprehensiones contemnens, contra Romanam Ecclesiam, tamquam moribus depravatam blaterare est aggressus. Reinerus quondam inter Valdenses Episcopus, Dei afflante gratia ad Catholicam fidem conversus, de Valdensium sectâ, condemnata in Concilio generali Lateranensi sub Alexandro Tertio, ejusque surculis opusculum scripsit. Interim sæpè in judicium pluribus in locis ubi grassabantur, vocati Valdenses, ubique repetitam damnationem retulerunt. Hac de re uberiùs agit Natal. Alex. art. 13. de Valdensibus: parag. septimo, inscripto de Valdensium damnatione, & impugnatoribus. Valdenses nuncupati sunt *Leonistæ*, & *Pauperes de Lugduno* ab Urbe ex quà eruperunt. *Piccardi*, *Albigenses*, *Lombardi*, *Bohemi*, *Bulgari*, quia in his regionibus grassabantur. *Arnaldistę*, *Esperonistę*, *Josephitæ*, *Lolhardi* à variis ipsorum doctoribus. *Patareni*, quòd se præ cęteris puros jactarent, quod idem sonat ac *boni homines*. Cathari autem iterum sunt subdivisi in *Albanenses*, *Contorefentes*, *Bagnolenses*. Porrò ab Albanensibus duę aliæ factiones prodierunt, quarum unius caput fuit quidam nomine Gelesinanza, Veronensis; alterius verò Joannes de Lugduno, Bergomensis. Bonacursus, qui quondam fuit Mediolani Catharorum magister, Deo afflante ad fidem Catholicam conversus, librum edidit inscriptum *Vitæ hæreticorum*, in

quo

quo præcipuos Catharorum errores refert, & confutat. *Texeriani* etiam dicti fuerunt Valdenses, quia multi textores, & artifices Valdensium errores profitebantur. Etiam *Populicani*, *Turlupini*, *Ribaldi*, *Repbles* à Catholicis vocati sunt in odium sectæ execrabilis, quæ tamquã Hydra in plura capita pullulavit. Emanarunt enim à Valdensibus *Runcarii*, *Scifcidentes*, *Ortilibenses*, *Bagnolenses*, *Paterini*, *Passegini*, *Albigenses*, de quibus omnibus actum sub proprio nomine. Varia etiam alia nomina sectarum, in quas Valdenses divisi sunt, variosque illorum errores singillatim recenset Reinerius in suo libro de hæreticis, cap.6. sunt autem sequentes, quos omnes verbo *Joannes Wickeffus*, *Joannes Hus*, *Joannes Parvus*, *Albanenses*, vel sub aliis hæreticis jam reprobatos in hoc opere est invenire. Errores Valdensium in tres classes dividuntur; alii enim sunt contra Ecclesiam, alii contra Sacramenta, alii demum contra cætera dogmata, & consuetudines Ecclesiæ. Eorum ministri *Barba* appellabantur, ex quo factum est, ut Valdensis religionis professores, Gallicè *les barbets* nuncuparentur, sicut & adhuc nunc temporis *les barbets* appellantur hæretici, qui in vallibus Pedemontii, licèt Calvinianos profiteantur errores, à Valdensibus tamen suam trahunt originem.

Contra Ecclesiam.

1. Romana Ecclesia non est vera Ecclesiâ, imò omnium sentina vitiorum: solùm Valdenses justè vivere, doctrinam Euangelicam observare, se solos esse verè pauperes spiritu, & persecutionem pati propter justitiam asserebant.

2. Romana Ecclesia est meretrix in Apocalypsi descripta, cujus statuta sunt contemnenda, cujus Papa est errorum caput & homicida, propter bella aliquando à Pontificibus indicta, cujus Prælati sunt Scribæ, & Pharisæi, quibus parendum non est, sed soli Deo.

3. Neminem in Ecclesia esse alio majorem: Sacerdotibus non esse inclinandum: solvendas non esse decimas: Clericos, & Regulares possessiones habere non debere: malum esse fundare claustra, & dotare Ecclesias: Clericos omnes manibus operari debere.

4. Reprobanda esse nomina Papæ, Episcopi, & alia, quæ prælationem in Ecclesia significant.

5. Omnem immunitatem Ecclesiasticam, sivè localem, sivè realem sivè personalem improbant; Concilia & Synodos omnes contemnentes.

6. Jura Ecclesiastica tamquan humanas adinventiones explodebant

7. Observantias regulares tamqu traditiones Pharisaicas æstimabant.

8. Ad fidem neminem esse co gendum: quod intelligo de illis, qu fidem deseruerunt, & in quos Eccle sia jus habet; quæ neminem aliàs pu nit infidelem, neque ad professionen cogit.

9. Negant quòd lex humana si vè Ecclesiastica, sivè civilis, possi obligare in conscientia sub peccatc & sub pœnis transgressores. R. e Scripturâ, ubi Matth. 23. dicebat Chr stus obediendum esse Scribis, & Pha risæis. Et ad Heb. 13. obediendum ess præpositis, qui non tantùm potestatei habent præcipiendi, sed etiam pœni coercendi contumaces; quod pate 1. ad Cor. 5. ubi Paulus tradidit Sa tanæ in interitum carnis incestuosun Tum quia potestas legislativa Eccle siastica est spiritualis, & ad spiritua lia ordinatur, nempe ad sanctitatem ex quo manifestè sequitur posse obli gare hominem in conscientia. Quò autem lex humana possit etiam obligare in conscientia, quatenus Deu præcepit ut subditi essemus superiori bus, patet ex verbis Christi, Matth 22. ubi præcipit obediendum esse Cæ sari in legibus tributalibus: & ac Rom. 13. Apostolus loquens de supe rioribus secularibus ait. *Qui resisti potestati, Dei ordinationi resistit. Qu autē resistunt, ipsi sibi damnationē ac quirunt.. Ideo necessitate subditi estote*

non solùm propter iram (id est ultionē præsentem) *sed etiam propter conscientiam*. Tum quia majus est debitum obediendi suo Principi, dummodò sit legitimus dominus, nec aliquid inordinatum præcipiat, dum agitur de bono communi, quàm parentibus præcipientibus aliquid respiciens bonum privatum, cum bonum publicum prævaleat privato; sed filii tenentur in conscientia obedire parentibus, ergo & subditi suis superioribus. Pariter, eo ipso quòd lex humana, etiam civilis aliquid debitè pręcipit, vel prohibet, illud collocat in aliquâ specie virtutis, aut vitii, ut patet, quando V. G. in rebus venalibus pretia taxat; tunc enim facit, quòd vendere illas pretio sic statuto, sit actus justitię, eo quòd pluris vendere sit actus injustitię; ergo etiam obligat in conscientiâ, & consequentèr sub peccato, gravi quidem, si agitur de re gravi, levi autem, si agitur de re levi.

10. Dicebant dominium rerum fundari in gratia & charitate, ita ut soli justi, & existentes in gratia sint veri domini eorum, quę possident: amissâ autem gratiâ per peccatū, simul amitti dominium, & ita peccatores nullius rei habere dominium, nec particulare aliquorum bonorum, nec gubernativum & politicum; unde inferebant nullum esse dominum civilem, nullum Prælatum, nullum Episcopum dum est in peccato mortali, sed omnes carere omni dominio: nec alitèr vocari dominos, quàm homo pictus dicitur homo. R. 1. ex sacris Literis Isaię 45. de Rege Cyro, qui infidelis erat & peccator, sic scribitur. *Hæc dicit Dominus Christo meo Cyro, cujus apprehendi dexteram, ut subiiciam ante faciem ejus Gentes, & dorsa Regum vertam*. Jeremię 27. de Nabuchodonosore infideli etiam, & Pagano, ait Dominus: *Ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor Regis Babylonis servi mei, & quicumque non curvaverit collum suum sub jugo Regis Babylonis, in gladio, & fame, & in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus*. Job. 34. *Qui regnare facit hypocritam* (id est peccatorem, & iniquum) *propter peccata populi*. Et quid absurdius, quàm asserere David, V. G. tempore quo peccavit, amisisse Regnum, aut sic contigisse ejus filio Salomoni, cum apertè de illo dixerit Deus. 2. Reg. 7. *Qui si iniquè aliquid gesserit, arguā eum in virgâ virorū, & in plagis filiorum hominum. Misericordiam autem meam non auferam ab eo, sicut abstuli à Saul, quē amovi à facie mea*; id est non privabo eum Regno, sicut privavi Saulem. Sunt plura alia Scripturæ testimonia, quibus hæc Catholica veritas, nimirùm potestatem, & dominium earum rerum, quas homo possidet, non fundari in gratiâ & charitate, contra hęresim Valdensium stabilitur: sicut definita fuit in Concilio Constantiensi, sess. 8. contra quem errorem adducuntur ibi in exemplum Salomon, Saul, & alii Reges Israelis, qui quamvis peccatores fuerint, nihilominus veri Princeps illius Regni, & domini suorum bonorum extiterunt.

R. 2. Mulipltici ratione, ac primò. Fundamentum dominii, & auctoritatis debet esse manifestum, dominus enim fundi requisitus, debet ostendere titulum sui dominii; similiter Magistratus titulum, & fundamentum sui muneris, & jurisdictionis; undè cum Moyses mitteretur à Domino ad filios Israel in Principem, & gubernatorem illorum, & quęreret ille à Deo, quomodò credent filii Israel me huic muneri suffectum, dedit illi Deus signa manifesta. At gratia & charitas sunt res occultę, de quibus nemo certus esse potest, nec in se ipso: ergo nequeunt esse fundamenta dominii. 2. Non benè Deus providisset Reipublicę humanę, oporteret enim omnia dominia esse incerta, ac de nullo verè constaret, an esset legitimus dominus, cum nemo posset certò ostendere se esse in gratia. 3. Ex hoc Valdensium errore sequeretur maxima occasio bellorum, perturbationum, & commotionum: subditi enim negarent Regibus, &

Prin-

Principibus suam obedientiam, dicendo illos esse in peccato. Unus Princeps alterius Regnum invaderet, dicens se esse in gratia, & alterum in peccato; liceret etiam terras infidelium, qui nunquam fuerunt sub dominio fidelium invadere, vel eo solo nomine, quòd essent infideles, quæ omnia sunt prohibita, & valdè iniqua; cum nec infideles, quorum regna nunquam fuerunt fidelium, liceat oppugnare, nisi quando resistunt prædicationi Euangelicæ. Demum audiendus est Sanctus Bernardus, qui sermo 66. in Cantica sic loquitur. *Jam verò qui Ecclesiam non agnoscunt, non est mirum si Ordinibus Ecclesiæ detrahunt, si Instituta non recipiunt, si Sacramenta contemnunt, si mandatis non obediunt. Peccatores, inquiunt, sunt Apostolici, Archiepiscopi, Episcopi, Presbyteri: ac per hoc nec dandis, nec accipiendis idonei Sacramentis. Nunquam duo ista convenient, Episcopum esse & peccatorem? Falsum est. Episcopus erat Caiphas: & tamen quantus peccator, qui in Dominum mortis dictabat sententiam? Si negas Episcopum, arguet te testimonium Joannis, qui eum in testimonium sui pontificatus etiā prophetasse refert. Apostolus erat Judas: & licèt avarus & sceleratus, electus tamen à Domino. An tu de illius Apostolatu dubitas, quem Dominus elegit? Non ne ego, inquit, vos duodecim elegi, & unus ex vobis diabolus est? Audis eundem electum Apostolum, & extitisse diabolum, & negas posse esse Episcopum, qui peccator est? Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisæi, & qui non obedierunt eis, tamquam Episcopis, inobedientiæ rei fuerunt, etiam in ipsum Dominum præcipientem, & dicentem: Quæ dicunt facite. Patet ergo, quamvis Scribæ, quamvis Pharisæi, quamvis videlicet maximi peccatores; propter cathedram Moysi, ad eos quoque nihilominus pertinere quod item dixit: Qui vos audit, me audit, & qui vos spernit, me spernit.*

Contra Sacramenta.

Errant circa Sacramenta, quorum duo tantùm profitentur, Baptismum, & Eucharistiam. Omnes Baptismi cęremonias, benedictiones, exorcismos reiiciunt. Baptismum infantibus nihil prodesse dicunt, imò nemini absolutè necessarium existimant. Sacramentum Eucharistiæ non confici in manu indigni, sed in ore dignè sumentis. Consecrandum esse in materiâ communi, id est usuali mensarum pane, & vulgari idiomate. Missam esse inanem ritum, nòn ab Apostolis traditum, sed quæstus gratiâ adinventum. Transubstantiationem non admittunt, negant realem Corporis Christi pręsentiam in Eucharistia. Cantum Ecclesiæ, & Horas canonicas reprobant, imò omnes precum formulas, excepta oratione Dominica. Neminem ab improbo Sacerdote absolvi: bonum laicum absolvendi potestatem habere: graves pœnitentias non esse imponendas, etiam pro gravibus delictis. Confessionem annuam reiiciebant. Pœnitentiam non esse Sacramentum, nec esse necessariam lapsis dicebant. Pro libito Confessionē fieri posse: unumquemque laicum habere authoritatem audiendi Confessionem. Matrimonium Sacramentum esse negant. Statuta Ecclesiæ circa gradus affinitatis, & consanguinitatis spernunt. Dicebant Ecclesiam errasse, cum cœlibatum Clericis indixit. Oscula, & amplexus extra conjugatos non esse peccatum. Reiicientes etiam Sacramentum extremę Unctionis, habebant certum ritum, quem vocabant *Consolamentum*, quo utebantur pro Sacramento extremæ Unctionis. Ritus autem Consolamenti erat hujusmodi: major ex Ipsis recitabat super infirmum septies Pater, semel Euangelium S. Joannis, ponebat librum Euangeliorum super caput infirmi, & sic peccatorum omnium remissionem ab infirmo consequi absque alia satisfactione asserebant: quem ritum etiam exercebant mulieres. Spem salutis in certâ fidu-

cia reponebant, quam fiduciam ab ipsis didicit Calvinus. Reiiciebant Sacramentum Ordinis, probum quemlibet Laicum, Sacerdotem esse asserentes. Potestatem prædicandi non modò Laicis omnibus, sed etiam mulieribus communem faciebant. Solum Scripturæ testimonium recipiebant, respuentes Traditiones, & decreta omnia Ecclesiæ, sicut etiam auctoritates SS. Patrum. Contemnebant omnes Ecclesiasticas censuras, Indulgentias, & peregrinationes ad loca sancta.

Quia verò de Traditionibus occurrit incidenter sermo, licèt plura jam circa Traditiones discussa exhibuerimus diversis sub hæreticis, & præcipuè contra Biblistas, & Lutherum; nihilominus ad faciliorem objectionum solutionem, quas adducere solent hæretici contra verbum traditum, adhuc opportunum censui pauca, quę sequuntur subnectere. Notandū itaq; quòd licèt nomine Traditionis lato modo sumptæ gaudeat doctrina in genere fidei & morum, quę ad nos à majoribus nostris derivat, sivè per sermonem de aure in aurem, sivè per Scripturā, juxtà illud Apostoli ad Thessalon: 2. cap. 2. vers. 14. *Tenete Traditiones, quas didicistis, sivè per sermonem, sive per epistolā nostrā*, stricto tamen modo Traditio solùm de doctrina dicitur, quæ vivâ voce per majores ad posteros est successivè tradita, nullibi expressa in sacris Paginis, quamvis implicitè, quod per sacram Traditionem credimus, etiam in verbo Dei scripto contineatur. Triplex autem est sacra Traditio, nempè *Divina, Apostolica, & Ecclesiastica*; qua de re uberiora facilè invenire est apud omnes Auctores, qui de sacra facultate Theologica scripserunt, ubi agunt de locis Theologicis. Traditiones autèm Divinæ, & à Christo immediatè emanatæ, nullatenùs possunt mutari aut abrogari; benè autem Traditiones Apostolicæ, & Ecclesiasticæ ad disciplinam spectantes, pro temporis exigentia possunt à Christi Vicario mutari.

Circa cętera dogmata Ecclesiæ.

Execrabantur invocationem Sanctorum, signum Crucis, Sanctorum Imagines. Purgatorium negabant, deridebant Ecclesias, Altaria, omnesque sacros ritus. Negabant dari posse Energumenos, nulla admittebant jejunia, omnia peccata esse mortalia asserebant, & juramentum nunquam esse licitum. Irridebant sepulturam Ecclesiasticam. R. Quia sicut sepelire mortuos est opus misericordiæ, ita etiam est actus religionis considerare decentem locum, in quo mortui sepeliantur. Convenientiùs autem sepeliuntur in loco sacro, & in Ecclesiis, ubi convenientes Catholici orandi causâ, videntes sepulturas, faciliùs mortuorum recordantur, ut pro illis orent: ideò sepulchra vocantur monumenta, quia revocant in mentem amicos, & parentes defunctos. Tum quia Deus faciliùs exaudit preces, quæ fiunt in Ecclesiis; ex quo sequitur, quòd faciliùs misereatur eorum, pro quibus oramus, qui sepulti sunt in Ecclesiis. Denique in Ecclesiis sepeliuntur fideles in signū communis fidei, & eorundē Sacramentorum participationis, in qua decesserunt; & quia adhuc animæ eorum expiandæ, de unius Ecclesię nostræ bonis participant, atque Beati suorum meritorum, & precum nos participes faciunt. Unde excommunicati, qui his omnibus privantur, Ecclesiam non ingrediuntur, nec eorum cadavera in loco sacro deponuntur.

Demum miracula omnia, quę fiunt in Ecclesia, dicebant esse præstigias dœmonum. R. verbo *Marabach*, contra quem ostendimus vera miracula fieri in Ecclesia.

Blasphemiarum portenta, quę à Valdensibus prodierunt, varias sectas, quæ ab ipsis pullularunt, nauseam pareret adamussim referre: qui copiosiorem de his notitiam desiderat, Natalem Alex. consulat. hist. Eccles. seculo duodecimo, articulo decimo tertio de Valdensibus. Cęterùm pręfatos

fatos omnes errores jam alibi in hoc opere confutatos exhibuimus.

XVI. Valentinus Cratoaldus, sectâ Sacramentarius, vixit currente seculo decimo sexto, & novam adinvenit explicationem verborum Eucharisticorum *Hoc est Corpus meum* dicens illa sic esse disponenda. *Corpus meum est hoc*, ita ut faciant hunc sensum: Corpus meum est panis & cibus, sed panis & cibus spiritualis, & virtus, quæ de cœlo descendit. R. verbo *Anabaptistę*, *Joannes Odcastellius*, *Joannes Wicleffus*, *Berengarius*, contra quos probatur realis existentia Corporis Christi in Eucharistia. Ex Sandero hæref. 211.

XVI. Valentinus Gentilis, Calaber Cossentinus, vir mediocris eruditionis, in Trinitariorum errorem prolapsus, tres Divinas personas, tres naturas distinctas esse affirmabat. Ignis pœnam suæ proterviæ debitam evasurus, Genevam se recepit, ubi hæreticus Arianus detectus, instigante Calvino carceri mancipatus, suos retractavit errores. E carcere eductus Sabaudiam, Galliam, Germaniam peragravit, & in Transylvania apud Georgium Blandratam asilo invento, ejusdem protectione fruebatur; sed proscriptis à Sigismundo Augusto Poloniæ Rege hæreticis, qui diversitate doctrinæ Regni quietem infestabant, Gentilis iterum ad Helvetios transmeavit, & Bernæ pœnâ capitis damnatus, dum ad mortem duceretur, gloriabundus dicebat se primum pro gloria Dei Patris martyrium subire, quandoquidem cęteri Martyres pro sola Dei Filii gloria sustinenda mortem appetiere. Scripsit Gentilis contrà Calvinum, & contra Symbolum Divi Athanasii. Ex Spond. anno 1566.

1. Tres essentias realiter distinctas asserebat in Divinis, & Patris essentiam eminentiorem essentiâ Filii constituebat. R. Quia tres essentias realiter distinctas admittere in Divinis, idem est, ac confiteri tres deos. Unum autem esse Deum, ipse Dominus in sacris literis frequenter nos docuit. *Videte*, inquit, *quod ego sim solus*, *& non sit alius Deus præter me*. Plures rationes non semel alibi, etiam à lumine naturę inditas, de Dei unitate tradidimus. Unde si Trinitas est personarum, ut Valentinus non negabat, sequitur essentiam Patris non modò non esse eminentiorem, sed eandem esse cum essentia Filii, juxtà Scripturæ verba: *Ego, & Pater unum sumus*. *Ego in Patre, & Pater in me est*. *Qui videt me, videt & Patrem meum*.

Valentinus Philosophus. II.
Novum monstrum apparuit circa medium secundi seculi, Valentinus Philosophus, sectâ Platonicus, ingenio potens, & eloquio, natione Ægyptius, patriâ Phębonites, quæ est Urbs maritima. In Græcis literis eruditus, imitatus est Hesiodum in assertione triginta deorum, quos Æonas, idest secula nominabat. Catholicam fidem amplexatus, hanc in Ægypto prædicavit, à qua lapsus creditur, eo quòd ad Episcopatum, quem ambiebat, assumptus non fuerit. Romam veniens sub Hygino Papa, palinodiam recantat, ubi perseveravit usque ad Eleutheri tempora: sed iterum lapsus, cum multos Orthodoxos vitiaret, ab Ecclesia in perpetuum fuit ejectus. Plures habuit sectatores, qui novos excogitantes errores ultra deliria magistri, facti sunt hęresiarchæ. Inter eos magni nominis fuerunt *Ptolomęus*, *Heraclion*, *Bardezanes*, *Marcus*, *Colarbasius*, de quibus actum sub proprio nomine, quorum omnium conventus proscripti fuerunt à Constantino Magno. Adversùs Valentinistas scripserunt Irenæus, Tertullianus, Theodoretus, Theophilus Antiochiæ, & Philippus Gortinæ Episcopus, Modestus, Origenes, Rhodonus, Hippolytus, Eusebius Emissenus, Clemens Alexandrinus, & Epiphanius. Valentiniani etiam *Gnostici* fuerunt nuncupati. Scripsit Valentinus diversas epistolas, & Euangelium, in quo descripsit infantiā Salvatoris. Plura etiam apocripha collegit in suis scriptis ad suas prę-

stigias

ſtigias illuſtrandas. Pſalmos compoſuit, & commentarium inſcriptum *Sophia*. Tanta fuit Valentinianorum procacitas, ut convinci potuerint, ſed non ſuaderi: cum enim teſtimonio Scripturæ, & Traditionum urgerentur, dicebant, ſe meliùs quàm Salvatorem interpretari doctrinæ myſterium. De Valentini figmentis, vide verbo *Politheiſtæ*.

1. Triginta Deos finxit, quos Æonas, id eſt ſecula nominabat, eorumque quindecim maſculos, & totidem fœminas, quorum per mixtione alii generarentur, atque ex his Salvatorem omnium eſſe perfectum.

2. Docuit, Jeſum Chriſtum ſic natum de Virgine, ut ex ea nihil acceperit; ſed per ipſam velut per canalem tranſierit, carnem de cœlo ſecum duxerit. Rep. verbo *Albanenſes*.

3. Negavit reſurrectionem hominum. R. verbo *Baſilidiani*.

4. Tria conſtituit genera hominum, carnale, animale, & ſpirituale. Spiritualibus, inter quos ſe, ſuoſque recenſebat, negabat neceſſaria eſſe bona opera, quæ ſolùm neceſſaria eſſent animalibus, ut ſpirituales effici poſſent: carnales verò nullatenus poſſe etiam per bona opera ſalutem conſequi aſſerebat.

5. Martyrium ſubeundum eſſe negahat. R. verbo *Adamitæ*.

Valentiniani appellare conſueverunt Catholicos, ſimplices, quaſi idiotas, & nihil ſcientes, eo quòd peccare timerent; ſed & Catholicos gratiam in uſum tantùm accipere blaterabant, ideoque ab his auferri, ſe verò tamquam proprietarios eam poſſidere.

IV. VALENS. Circa medium ſeculi quarti, Valens Murſi Epiſcopus, Conſtantium Imperatorem per mendacium ita in Arianâ perfidiâ ſibi devicit, ut hinc magnæ petulantiæ argumentum ad diuexandos Orthodoxos deſumpſerit. Diverſabatur apud Conſtantium Valens, dum Conſtantij exercitus contra Magnentium in Pannonia præliabatur; & cum de obtentâ victoriâ ab exercitu Conſtantii Valens per nuncios notitiam percepiſſet, ſtatim de eadem victoria Conſtantium certioravit, & ut ſibi reverentiam conciliaret, Angelum fuiſſe ſibi nuncium aſſeruit. Facilis fuit ad credendum Valentis mendacio Imperator, itaut ſe Valentis meritis, non virtute exercitus victoriam obtinuiſſe poſt modùm paſſim aſſereret. Fuerat Valens unà cum Urſacio Singidonenſi Epiſcopo jam damnatus à Patribus in Concilio Sardicenſi, propter calumnias, quas contra Athanaſium contexerat: ſed oblato pœnitentiæ libello abſolutus, cum Imperatoris gratiam ob fictum, de quo ſuperiùs, mendacium obtinuiſſet, hinc audacior factus, & in Arianam hæreſim relapſus, in conciliabulo Arelatenſi multam contra Catholicos Præſules violentiam adhibuit, factus præcipuus auctor Sirmianæ perfidiæ, de quâ fuſiùs agunt Hiſtorici ad annum 357. Auctoritate Conſtantij Imperatoris Liberium Pontificem, & alios Orthodoxos Præſules à ſuis ſedibus expulit, & in Eccleſiam debacchavit, donec mortuo ejus protectore Conſtantio, à Damaſo Papa, & aliis per Orbem Synodis, unà cum Urſacio ſuæ perfidiæ comite damnatus fuit. Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus, & Hilarius Pictavienſis hos hæreticos impugnarunt.

VALLESII. Circa annum 247. III.
erupuerunt Valleſii, ſivè Eunuchi, qui novam conſtituerunt ſectam. Eorum auctor fuit quidam nomine Valens, natione Arabs. Porrò Valleſij ſe eunuchos faciebant, omneſque ſuæ ſectæ, ut aggregarent, mutilabant, ſalutem obtineri non poſſe aſſerentes, niſi mutilarentur membra, in quibus regnat concupiſcentia, litteraliter accipientes illa Euangelii verba: *Sunt eunuchi, qui ſe caſtraverunt propter regnum cælorum*. Damnati fuerunt in Synodo Achajæ. Valleſii ante abſciſſionem abſtinebant ab animatis, ſed facta mutilatione omnibus animatis veſcebantur. Scripſit contra Valleſios S. Epiphanius. R. ex

sacrâ Scripturâ, ubi Deus dixit Proto parentibus *Crescite, & multiplicamini*, quod præceptum, licèt non ad personas, pertinet tamen ad communitatem generis humanï. Impiissimum autem esset dicere, dedisse Deum hominibus præceptum, cujus adimpletio salutem æternam impediret. Item datâ Valesiorum sententia, sequeretur nullum conjugatum posse consequi regnum cœlorum; sequeretur etiam destructio humani generis. Tum quia certum est, quòd eunuchi non sunt liberi à concupiscentiæ motibus, ut tradit S. Augustinus, lib. 6. operis imperfecti, cont. Julian. cap. 14. n. 41. Ergo non prodest animæ saluti physica castratio. Docuit Christus, castrandas esse animas à prava voluntate, non verò mutilanda esse corpora.

XVI. VARTEN hæresiarca in Armenià, quem Armeni pro speciali doctore venerabantur, non modò Armenorum errores, sed & alia figmenta disseminabat; damnatus proindè cum suis erroribus à Clemente VI. Ex Spond. ann. 1351.

X. WALFREDUS, circà medium seculi decimi in Occitanià, hæresim negantem immortalitatem animę publicavit, contra quem scripsit Durandus Castrensis, Abbas Ordinis S. Benedicti. R. Verbo *Arabes.*

XVI. UBIQUITARII, à Brentio originem habuerunt, qui cum transubstantiationem percipere non posset, novum errorem excogitavit, asserens Christi Corpus per unionem ad Verbum defacto esse ubique, non minùs quàm ubique Divinitatem esse asseritur: quam fatuitatem, magis quàm opinionem, non solùm Catholici, sed etiam permulti ex hæreticis confutarunt. Brentius verò in errorem ubiquitatis impegit, in quantùm non percepit in quo consisteret unio hypostatica, quam cum non crederet factam in unitate personæ, sed in unitate naturæ, ideò ex unione hypostatica, in malo sensu intellecta, probare contendebat ubiquitatem Corporis Christi. Sed etiam est notandum, quòd licèt unio fact fuisset in natura Divina, non propte rea esset ubique Christi Corpus unio enim non posset auferre à natu rali corpore modum connaturali præsentiæ; nec ex necessitate vnioni sequeretur additam fuisse humanita ti aliam præsentiam supernaturalem hoc enim esset nouum miraculum præter miraculum unionis. Attame unionem hypostaticam factam esse in unitate personæ, non verò in uni tate naturæ, validissimis rationibu probant SS. Patres, impugnaturi Ne storiũ & Eutychetem, & definit Cor cilium Ephesinum contra Nestorium qui volebat duas naturas ità esse simùl unitas, ut quidquid de una d citur, posset dici de aliâ: & cum di catur de natura Divina, quòd sit ubi que, hoc idem asseri posse de natur humanâ, ratione unionis hypostatic contendebat, à quo suam hauserur erroneam doctrinam Brentius, ‹ Smidelinus, omnesque Ubiquitarii quorum absurda opinio ex hoc sa tis corruit, quòd in eorum sensu se queretur, proprietates naturæ huma næ in Christo, posse prædicari de na tura Divina: ex quâ sequelâ, quc deducantur absurda, nemo non vide Sicut etiam facilè quisquis percipit quòd impossibile est, creaturam ha bere proprietates infinitas: ergo ‹ est impossibile Corpus Christi esse ubique, quæ ratio sufficit ad confun dendos Ubiquitarios. Vide verb *Lutherus.*

UDALRICUS, sivè ULRICUS VE LENUS, sectâ Lutheranus, librum edidit, in quo novendecim argumen tis persuadere conatur, S. Petrun numquam fuisse Romæ, & tam D. Pe trum, quàm D. Paulum non Romæ, se Jerosolymis fuisse occisos. R. Testi monio Sybillæ, quæ adventum D. Pe tri Romam longè antè prædixerat Citatur hæc prophetia à Francisco Pe trarca, lib. *De otio Religiosorum:* Bernardino Senensi, par. 6. serm. 1. d festo Mariæ. Ab Antonino in Chroni cis, par. 1. tit. 3. Insuper traditio Ec clesiastica confirmata tot sanctorur

PP. testimoniis, satis convincit erroris, contrarium asserentes. Veritas hæc, quòd scilicèt S. Petrus Romæ sederit, ibidemque sit mortuus, solùm tribus circitèr ab hinc seculis fuit oppugnata, cum per quindecim precedentia secula sẽper omnes unanimiter Petrum Romæ fuisse, ibidemque mortuum affirmarint. Dicat Udalricus, cui tutiùs in hàc causà credendum, an illis qui primo, secundo, tertio seculo, & sic successivè usque ad decimum quintum seculum scripserunt Petrum Romæ fuisse mortuum, an paucis Novatoribus, qui posterioribus seculis contrarium somniarunt? Sed & memoriæ crucifixionis, sepulchri D. Petri, & aliæ per plures, quæ adhùc in præsens in Urbe videntur, satis comprobant D. Petrum Romæ mortuum fuisse. Ulricum Velenum doctissimè confutavit insignis Martyr Cardinal. Roffensis. Videndus etiam Augustinus Calmet, 1. ad Petri epist. cap. 5. v. 13.

XVI. Vergerius Petrus Paulus, Jurisconsultus, Justinopoli in Istrià natus, circa annum 1535. à Paulo III. in Germaniam missus est, ut suavi veniæ promissione, & blandis officiis charitatis, Lutherum cum suis asseclis ad obsequium reduceret: sed à pravà cum hæreticis conversatione infectus, à fide deficiens, in eandem defectionem fratrem suum etiam, in Istria Episcopum induxit; quapropter ab Inquisitoribus exagitatus, Tubingam petiit, sub protectione Ducis Wirtembergensis, cujus opera usus est Henricus ad dissolvendum Concilium. Contra Indicem librorum prohibitorum, & contra indictionem Concilii à Pio IV. factam, plura debacchantis more scripsit. Demùm Tubingæ die 4. Octobris, anno 1565. in sua perfidia, & apostasià decessit.

XII. Venustiani. Vide *Paterniani.*

XV. Vhovallistæ, dicti Groningani, ex Anabaptistis prodierunt. Porrò isti, non modò impiissimis, & desperatis, imò & ipsi diabolo salutem tribuunt. Repr. verbo *Ægidius*. Tum quia improbis, in sacris paginis sæpè Deus pœnam æternam minitatur. Tum quia, si impii etiam consequerentur salutem, inutile esset virtutis studium, quo homines in Dei similitudinem contendunt. Adde, homines istos amplissimum aperuisse ostium ad omnia scelera perpetranda, turbandumque genus humanum; quæ enim lex in officio continebit, ubi æternæ damnationis timor deficiat?

Victor Garbiensis. Donatistæ, ut gloriari possent se Romæ habere Episcopum, ac proindè nomen Catholicum promæreri, Silvestri Papæ temporibus miserunt ex Africa Romam quemdam, ab ipsis ordinatum Episcopum, nomine Victorem Garbiensem, ut ibidem Episcopum ageret, cui alii quinque, usque ad tempora Optati, qui hæc describit, successivè suffecti sunt. Nihilominùs Victor, & ejus successores Donatistæ nullos habuerunt Romæ adhærentes, nisi Afros Donatistas; quapropter Donatistarum machinatio, unica argumentatione ab Orthodoxis Patribus facilè est dissoluta, nempè, quòd nullam haberent Donatistæ manantem à Petri Cathedrà successionem. IV.

Vicleffistæ. Vide *Joannes Wicleffus.* XIV.

Wictorinus. Sedente Silvestro, anno 324. in Romano Concilio damnatus fuit quidam nomine Victorinus, qui receptos ab Ecclesia Paschales Cyclos redarguere præsumpserat, asserens Paschale festum nequaquam ex instituto Ecclesiæ, sed decimo Kalendas Maii esse celebrandum. IV.

Vigilantius. Alii Gallum, Hispanum alii hunc faciunt. S. Hieronymus Hispanum, patrià Calagurritanum; Gennadius verò Gallum fuisse asserit. Certum est, quòd Barcinone multo tempore diversatus, à S. Paulino, qui Vigilantium pium, & probum virum esse arbitrabatur, Presbyter est ordinatus, atque apud se ægrotantem fovit, proficiscentem quoque Jerosolymam S. Hieronymo plurimùm commendavit, à quo in- V.

gra-

gratiam Paulini maxima aviditate susceptus est. Sed mox qualis esset Vigilantius, à S. Hieronymo detectus, ab eodem recessit, & Palæstinam, Ægyptum, aliasque Provincias peragravit. Hæreticorum more pro beneficiis injuriā rependens, in D. Hieronymum, à quo humaniter receptus fuerat, oblatravit, eundem Origenis erroribus infectum esse asserens. Interim in Occidentem reversus, cæpit in Gallia sub fictā sanctimoniā hæreses suas evomere; quare D. Hieronymus statim contra errores Vigilantii calamum acuit, opere inscripto contra Vigilantium, dictum à D. Augustino Dormitantium, qui circa annum 406. docere cæpit.

1. Non esse colendas Reliquias Sanctorum Martyrum, & earundem cultores appellabat cinerarios, idololatras; & signa apud sacras Reliquias fieri solita, asserebat esse præstigias. Basilicas Martyrum declinandas, Catholicos, qui ibi orarent, quasi immundos vitandos esse dicebat. R. ex sacra Sriptura, Psalm. 49. *Adorate scabellum pedum ejus*, ubi per scabellum intelligitur Arca Testamenti: ergo à fortiori honorandi sunt Sancti, qui adhuc viventes in hoc mortali corpore, fuerunt templum Spiritus sancti. Tum quia in sacris Scripturis legitur homines Angelos adorasse. Genes. 18. Abraham pronus in terram adoravit Angelum. Genes. 19. Loth pariter adoravit Angelum: ergo etiam adorari debent Sancti, qui cum Angelis triumphant in cœlis. Demum ad Rom. 2. *Gloria, & honor operanti bonum*. R. autem verbo *Eudoxius*, quo ad cultum debitum Reliquiis Sanctorum. Quoad miracula. R. verbo *Marbac*. Quoad orationes, quæ fiunt in Ecclesiis, R. verbo *Eustathius*.

2. Negabat, Sanctos esse invocandos. R. ex Concilio Chalcedonensi, actione undecima. Ex Trid. sess. 25. in decreto de invocatione Sanctorum. Articulus fidei de Communione Sanctorum, qui habetur in Symbolo, evincit Sanctos semper fuisse invocatos, & orare pro nobis. Deum exaudire preces Sanctorum, cum eosdem invocamus, constat Exodi 32. vers. 13. ubi Moyses pro populo suo enixè oravit Deum per merita sanctorum Patrum Abraham, Isaac, & Jacob. Item Danielis cap. 4. vers. 34. legimus, Azariam orasse Deum, ut eundem liberaret ab igne fornacis per merita Abraham, Isaac, & Israel, & exauditus fuit. Habetur etiam 2. Machab. 15. Jeremiam in limbo Patrum orasse pro populo, & sancta Civitate: quantò magis nunc ille, & cæteri Beati pro nobis orant, Deum videntes? Tum quia, si Sancti adhùc viventes invocantur, & exaudiunt, ut constat ex pluribus historiis tum veteris, tum novi Testamenti, quantò ardentiùs pro nobis orabunt in cœlo, ubi perfectior est charitas?

3. Joviniani errores excitavit. R. verbo *Jovinianus*.

4. Cœlibatum Clericorum improbavit. R. verbo *Confessio Augustana*.

5. Jejunia fidelium spernebat. R. verbo *Aeriani*.

6. Ecclesiasticas cæremonias contemnebat. R. verbo *Adiaphoristæ*.

7. Post mortem nullum pro alio deprecandi facultem habere dicebat. R. verbo *Aerius*. Vide etiam, quæ supra notavimus ex cit. 2. Machabæor.

8. Vigilias in S. Ecclesia servari solitas abolendas esse, præter solemnes vigilias, quæ fierent in solemnitate Paschali. R. ex antiqua institutione Ecclesiæ, quæ juxtà illud, quod legitur in Psalmo: *Media nocte surgebam ad confitendum tibi*, consuevit nocturno tempore psallere Dei laudes. Tum quia nocturno tempore, sivè ratione majoris incommodi, sivè quia orantis mens minùs devagatur, oratio videtur fieri cum majori fervore, ideò magis esse debet Deo accepta.

9. Nonnisi in Paschate Alleluja canendum. R. Nam contra Adiaphoristas probatum est, Ecclesiam habere auctoritatem condendi leges; er-

go etiam cæremonias & ritus, quibus Catholici se debent conformare: Deus enim vult ritè coli: & cum Ecclesia in ritu aliquid præcipit, hoc facit ex instinctu Spiritus sancti, & multa habemus ex traditione Apostolica.

10. Eleemosynas, quæ mittuntur ad loca sancta, damnabat. Repr. Nam in lege veteri, ad decorem Sanctuarii, legimus Salomonem plura impendisse, quas expensas commendavit Altissimus: ergo à fortiori eleemosynæ, quæ fiunt ad decus sanctorum locorum, sunt commendabiles.

11. Asserebat eos meliùs facere, qui utuntur rebus suis, & paulatim fructus possessionum suarum pauperibus dividunt, quàm illos, qui post professionibus suis renuntiatis, semel omnia largiuntur. R. ex consilio Euangelico, ubi habetur: *Si vir perfectus esse, vende omnia quæ habes, & da pauperibus*, secundùm quod consilium, legimus plures sanctos viros integrum suum patrimonium distribuisse pauperibus, tam ut subvenirent eorum indigentiis, quàm ut faciliùs expeditià terrenis, meliùs Deo famularentur.

X. Vilgardus. Apud Ravennam Italiæ Civitatem, quidam Vilgardus Grammaticus, currente anno millesimo, deceptus præstigiis dæmonum, ipsi apparentium sub specie Poetarum Virgilii, Horatii, & Juvenalis, cœpit multa turgidè contra fidem effutire, & asserere dictis Poetarum per omnia esse credendum. Sed eo per Petrum ejus civitatis Archiepiscopum damnato, plures quoque ejus discipuli tum gladio, tum incendio puniti sunt. Ex Synod. anno 1000.

V. Vincentius Victor, circa annum 420. novi erroris in Africa assertor emersit, qui de Animarum origine nova commenta excogitavit, nempe eas non ex nihilo, sed ex Divina creatas esse substantià. Fuit verò hic olim Donatista, vel potiùs Rogatista, ac postea Catholicam fidem simulans, nihilominus adeò Rogatistis addictus permansit, ut etiam cognominari voluerit *Vincentius*, eo quòd Rogati successorem, eo nomine dictum, tamquam magnum, & sanctum virum susciperet, eumdemque in visione (ut jactabat) ab illo Vincentio admonitum, adjutumque, adversùs Augustini tractatum de origine Animarum, quem in Mauritanià Cæsariensi invenisset, duos libros scripsisse, idem Augustinus tradit: qui mox contrariis scriptis eos refellens, ipsum quoque illorum compositorem Vincentium Victorem (quod mireris in auctore erroris) victum se fatentem, atque emendationis suæ litteras ad Augustinum scribentem, fidei Catholicæ restituit. Ita quidem, quod (ut ait Augustinus) eum non præproperè detestandum, sed adhuc docendum, quanta potuisset lenitate tractasset. Reprobatus habetur error Vincentii, Verbo *Dicarita*. Ex S. Aug. lib. de anima. Vincentius alius, Pelagianus, Augustino infensissimus, contra D. Prosperum, qui ab obtrectatoribus sanctum Doctorem defenderat, acriter scripsit objectiones, quas *Vincentianas* à nomine auctoris appellant. Card. Baronius suspicatur, Vincentium istum esse illum, quem commemorat Gennadius in lib. de Viris illustrib. cap. 8., nec mirum, si Semipelagianus Pelagianum inter viros illustres commendet. Perperam aliqui putarunt, S. Vincentium Lirinensem illarum objectionum auctorem, à qua calumnia illum egregiè vindicat laudatus Baronius, in Martyrol. ad diem 24. Maii. Nam Lirinensis in Pelagianam hæresim vehementer invehitur in suo perillustri Commonitorio, capitibus 2. & 14. atque 34. ubi expressè contra Pelagium, & Cœlestium pro fide Catholica, eodem sensu & sententia, ac Augustinus insurgit; cap. insuper 40. contra Julianum, ac tandem cap. 43. optimè commendat Epistolam Cœlestini Papæ ad Episcopos Galliarum, quâ Opera S. Augustini, adversùs Semipelagianos impugnantes eum, egre-

egregius ille Pontifex defendit. Manet ergo certissimum Vincentium illum, *Objectionum* Auctorem, à Lirinensi fuisse persona, & religione diversum.

IV. VITALIS, Antiochenus Presbyter, anno 364. ob indignationem quamdam adversùs Flavianum Compresbyterum, quòd se contemptui haberi videret, derelicta communione Catholica, adhæsit Apollinari, & factus est suæ sectæ Antiochenus Episcopus. Quapropter vocatus ad dicendam causam apud Damasum Pontificem, Romam se contulit, editque fidei formulam, quæ prima fronte sana visa est; sed à Gregorio Nazianzeno repudiata: nam cum Apollinaris præcipua hæresis esset, Christum fuisse humanæ mentis expertem, & humanam carnem tantùm, absque mente suscepisse, Vitalis quidem in suâ fidei professione confessus erat in Christo carnem & mentem, sed per mentem, non mentem humanam, sed Divinitatem significari dolosè intelligebat. Quarè detecta Vitalis fraude, unà cum Apollinare damnatus fuit. Ejus sectatores, ut perhibet S. Ephrem Edessæ Diaconus, Vitaliani sunt nuncupati. Ex Sozomeno cap. 27.

V. VITALIS PELAGIANUS, vixit circa annum 428., ad quem D. Augustinus epistolam, quæ est 107. scripsit, eundemque improbat, quòd assereret, ad fidem acquirendam nullà opus esse gratià internà, sed solam sufficere prædicationem externam, cui homo pro suo arbitrio potest præbere assensum. R. Verbo *Pelagius*.

XIV. UMBILICANI. Vide *Pallamas*.

XVI. UNCTORUM Secta. In Suria, Angliæ comitatu, apud Basledium orti sunt ex Calvinistarum sectà, sub Vurito quodam duce, homines, qui se unctos appellabant, proùt refert Spond. anno 1570. docentes.

1. Neminem peccare, nisi qui veritatem ab ipsis prædicatam non reciperet.

2. Totum novum Testamentum rerum futurarum prædicationem esse, atque ita Christum, quem semel venisse non negabant, iterum ante diem judicii eodem modo rediturum.

3. Cui semel remissa fuerunt peccata, iterum non peccare. R. ex Euang. ubi Christus dixit: *Vade, & jam ampliùs noli peccare*, cum peccata primò remisisset; ex quo apertè constat, cui semel remissa fuerunt peccata, iterum posse peccare, quod patet quotidianà experientià nostræ fragilitatis. Deindè Petro dixit Dominus, ut septuagies septies, id est, quoties homines veniam petant, indulgeret. Possunt ergo pluries peccare.

4. Doctis Viris omnem prorsus fidem abnegandam esse.

VOETIUS, nomine Cilbertus, à quo Voetiani, Theologiæ professor in Academia Ultrajectensi, ad Dordracenam Synodum cum aliis Theologis Protestantibus se contulit. Cum vero Voetius rigidum Calvinismum profiteretur, antagonistam habuit Joannem Coccejum, qui Calvini doctrinam emollire nitebatur. Vide verbo *Coccejani*.

VOLFANGUS. Vide *Capito*.

URBICUS. Inter discipulos, quos habuit Eunomius, magistro in impietate non impar, fuit Urbicus Potentinus, cujus meminit Athanasius, vixitque circa medium seculi quarti.

URSICINIANI. Post obitum Liberii, canonicè electus est Romanus Pontifex Damasus Hispanus: sed cum aliqua esset in Clero Romano dissensio, à factiosis acclamatus fuit, post electionem Damasi, Ursicinus: in quo schismate plura mala Ecclesia Romana perpessa est. Ursicini sectatores, licèt etiam ab Imperatoribus repressi, quippè qui noverant irritam esse Ursicini electionem, nihilominus sæpe tumultuarunt. Pulsus est in exilium à Valentiniano Imperatore Ursicinus, à quo Ursiciniani, qui demum juncti sunt Luciferianis, declinante schismate in hæresim; quæ omnia fusiùs descripta videre est

apud

apud Baronium ann. 367. 368. & 385. Vide verbo *Valens*, quem Urficinus damnationis comitem habuit.

XV. Utriquistæ exorti funt ex Huffitis, circà initium feculi decimi quinti, qui negarunt fub altera fpecie Sacramenti Eucharistici contineri totum Chriftum, ac propterea fub utràque fpecie, omnibus promifcuè debere exhiberi afferebant. Ex hift. Bohemic.

XI. Vvecillo, à quo Wecilliana hæresis, ex Clerico Halverftatenfi jam pridem anathematizato, atque fugitivo, poft mortem Sigiberti intrufus fuit ab Henrico Imperatore, fed excommunicato, in Moguntinum Archiepifcopatum, in remunerationem defenfionis quam pertinaciter affumpferat de ipfo Henrico, Pontifici infenfo. Damnatus autem fuit Wecillo in Synodo Quintilineburgenfi. Afferebat feculares Ecclefiaftico non fubjacere judicio, nec poffe pro fuis exceffibus excommunicari. R. Quoad fecundum, verbo *Huffitæ*, *Joannes Wicleffus*, *Albanenfes*: & confequenter reprobatur quoad primum, fi enim Ecclefia poteft punire peccatores, eos excommunicare, fequitur feculares Ecclefiaftico fubjacere judicio: feculares enim baptizati, funt oves ex grege Catholico, cujus paftor eft Pontifex, cui Chriftus dedit totam poteftatem fupra omnes oves: fecus dicendum foret, laicos non effe intra ovile, & folos Ecclefiafticos effe de corpore Ecclefiæ.

XVII. Vvorstius. Mortuo Jacobo Arminio hærefiarcha, Ordines Batavici, ejus loco evocarunt Leidam ex Steinfurto, ubi primarium miniftrum agebat, Conradum Worftium; undè novæ diffenfiones ortæ, dum quem fectà licèt Calvinianum, plerique alii Calviniani ut fchifmaticũ, & hæreticum infectarentur, & ne ab Ordinibus reciperetur monitis, precibus, ac minis obftare conati funt; quidam alii obftinatiffimè defenderunt, ipfique Ordines tutati funt, ac promoverunt. Quod inter alios adeò molefte tulit Jacobus Rex Angliæ, ut poft ejus fcripta igni adjudicata, etiam Ordinibus graviter minatus fit, nifi eum à fe pellerent, non modò fe illos tanquam apoftatarum fautores, per univerfum terrarum orbem proclamaturum, verùm etiam fuum cum illis fœdus immortalibus inimicitiis commutaturum. Quibus minis territi Ordines, Worftium invitum invitì à fe dimiferunt: qui rurfus in aliis locis, ad quæ divertit, uti Apoftolus receptus eft, & ingentium turbarum anfam præftitit: quæ diù incolis moleftæ fuerunt, vigetque haEtenus fecta. Multa feruntur impia ejus dogmata contra Divinas perfectiones, fimplicitatem individuam, magnitudinem, infinitatem, immenfitatem, immutabilitatem, æternitatem permanentem, & indivifibilem. De propofitionibus Conradi Worftii, agit Gaulterius feculo 17. cap. 6. ad quem lectorem remittimus. Potiffimùm afferuit Deum effe mutabilem, & non effe ubique, five immenfum. R. Quoad primum verbo *Theophronius*, quoad fecundum etiam. R. Quia effentia Dei debet in omni genere perfectionis effe infinita, ergo etiam effe debet immenfa: quòd fi non effet immenfa, Deus poffet mutari de loco ad locum, quod dicit imperfectionem. Tum quia fi Deus non effet immenfus, effet determinatè in uno loco, ibi autem effet vel liberè, vel neceffariò: fi primum, poffet mutari, fi fecundum, non eft major ratio cur potiùs fit in uno loco, quàm in alio; ergo Deus neceffariò eft immenfus, & quidem per extenfionem fuæ fubftantiæ; ex Divinâ enim operatione probatur efficaciter Dei præfentia in omni loco. Deinde Jerem. 23. v. 24. dicit Dominus: *Cælum & terram ego impleo*. Plura alia deduci poffunt è facris literis argumenta.

Witahems Guillelmus, Anglo calvinifta, inclinante jam feculo 16. plura fcripfit, potiffimum ut facræ Scripturæ auctoritatem enervaret. Hunc egregiè oppugnavit Thomas Stapletonius, Witaheri contemporaneus. XVI.

Wol-

XVI. Wolmarus Melchior, natione Germanus, patriâ Rotuvilensis, Græcis literis instructus, scientiarum eruditione celebris, primus est, qui Calvinum viro hęresis infecit, ejusque persuasione Caluinus Theologiæ scientiæ operam dedit, tanto Christianæ Reipublicę detrimento.

X

V. Xenajas. Vagus quidam nebulo, natione Persa, nomine Xenajas, conditione servus, servilibus natus parentibus, Manichæismo infectis, fugitiuum agens, patriâ & domino suo relictis, profugus Antiochiam venit, ubi cum se Clericum esse mentiretur, & de facto Clericum ageret, quamvis nec initiatus esset Baptismo, à S. Calendione Antiocheno Episcopo, in mendacio deprehensus, ab Ecclesiâ fuit ejectus. Adeò perversum hominem, tamquam sibi fidum Achatem, assumpsit Petrus Fullo, cui in animo nihil magis erat, quàm, ut cuncta à Catholicis benè gesta irritaret, atque Philoxenum Græca lingua eum nominans, Hierapolis creavit Episcopum, licèt non baptizatum. Tale monstrum in sede Episcopali constitutum, indicibile est quot mala pepererit. Catholicis semper fuit Infensus; & primus omnium hanc blasphemiam evomit, ut diceret Christi, Angelorum, atque Sanctorum Imagines non esse venerandas. Hunc ducem habuerunt Iconoclastæ.

Z

II. Zachæani. Vide *Gnostici*.

IV. Zachæus. Cadente sæculo quarto, vixit in Oriente quidam nomine Zachæus, qui in summitate montis propè Jerusalem, solitariam vitam agebat: cujus aberrationem à veritate, & in superbã cordis temeritatem, refert Epiphanius, qui sequentes Zachæo errores adscribit, in quibus pertinax decessit, docens.

1. Orandum esse solitariè, negans acceptam esse Deo orationem, quæ fit unanimiter publicè à fidelibus in Ecclesiis. R. Nam David nos hortatur in Ecclesiis benedicere Domino. Tum quia ex ore Christi Domini edocti sumus, quòd ubi fuerint plures in nomine ejus congregati, in medio eorum ipse est. Insuper. Deus promisit Salomoni, se faciliùs accepturum preces orantium in Templo. Vide quæ dicta sunt contra *Apostolicos*, & *Albigenses*.

2. Zachæus, licèt laicus, sacra se peragere posse jactabat. R. verbo *Lutherus*, & *Joannes Wicleffus*.

Zacharias Rhetor, vixit post medium seculi quinti, fuit hæreticus Eutychianus, & multa in suis historicis scriptis, pro suæ sectæ validatione commentus est, fuitque Catholicis valdè calumniosus; quarè nonnisi summà cum cautelà legendus occurrit. V.

Zeno Imperator, dictus Isaurus, qui Ariadnam, Leonis Imperatoris filiam, in uxorem duxerat, & circà annum 476. imperavit, inter hæresiarcas meritò nuncupandus occurrit, quippè qui non modò Eutychetis & Dioscori, qui unam tantùm Christo tribuebant naturam, fuit hęresi infectus, sed sub specioso titulo conciliandi hæreticos, & Orthodoxos, reverà autem Œcumenicum Concilium Chalcedonense reprobandi, *Henoticum*, idest *conciliatorium*, sivè *pacificatorium* edictum promulgare ausus est, arrogans sibi facultatem V.

deci-

decidendi in materia fidei, quæ soli Romano Pontifici, & Ecclesiæ sub ejus magisterio sivè congregatæ, sivè per orbem dispersæ, competit, miserimè in flagitiorum suorum pœnam interiit. Vide verbo *Pacificatores*.

XV. ZISCHA. Vide *Thaboritæ*.

XVII. ZUINGLIUS Uldaricus, à juventute militiam secutus, postmodùm Clericali habitu assumpto Constantię, Canonicatum in Helvetia obtinuit: sed professionis Clericalis, cui adnexus est cœlibatus, pertæsus, sub titulo Lutheranæ doctrinæ amplexandæ, uxorem duxit, vendito beneficio; & contrà cœlibatum, Indulgentias, & Summum Pontificem prędicans, novam cathedram apud Helvetios, sicut Lutherus apud Germanos, ut erigeret, contrà Lutheri dogmata potissimùm cœpit concionari, ejusque erronea doctrina, (licèt adversaretur totis viribus Constantiensis Episcopus) in pluribus Helvetiæ oppidis fuit recepta; condemnata nihilominùs ab Episcopis Basileensi, Constantiensi, & Lausanensi, anno 1627. Sed prævalentibus Zuinglianorum tumultuantium viribus, armis stipati in Ecclesias irruentes hæretici, omnia sacra conculcarunt. Hinc inter Helvetios facta dissensio, itaut ubi de religione agitur, Catholici contra hæreticos, & hæretici contrà Catholicos sæpe dimicaverint, & in certamine commisso anno 1531. inter utrosque, Zuinglius ipse, qui cum suis, armis stipatus præliabatur, interemptus fuit. Postmodùm Zuingliani cum Genevensibus Calvinistis fœdere inito, Calvini doctrinæ adhęrere cœperunt. Martinus Bucerus inter Lutheri, & Zuinglij dogmata anceps, sectam Luthero zuinglianam instituit.

1. Negavit Indulgentias. Repr. verbo *Joannes Wicleffus*, *Hussitæ*, *Lutherus*.

2. Errores Pelagii, & Nestorii prædicavit. R. verbo *Pelagius*, & *Nestorius*.

3. Affirmavit in Baptismo non esse necessariam certam verborum formam. R. Nam cum solus Christus potuerit instituere Sacramenta, solus etiam Christus potuit determinare materiam, & formam uniuscujusque Sacramenti; ex quo sequitur, ad Sacramentum Baptismi necessariam esse formam à Christo institutam.

4. Docuit Baptismum Joannis esse Baptismum Christi, & eosdem effectus contulisse omnibus illis, qui Baptismum Joannis receperunt. R. verbo *Bogomilli*.

5. Docuit, in Eucharistia non dari Corpus Christi, sed esse verum panem, qui solùm obsignat Corpus Christi, ideoque verbum *est* in consecratione, accipit pro significat. R. verbo *Berengarius*, *Joannes Odcastellius*, *Joannes Wicleffus*, *Energici*.

6. Dixit, parvulos decedentes absque Baptismo, non privari beatitudine, eo quòd velit per Christum universam naturam humanam ita esse reparatam, ut tam filii fidelium, quàm infidelium salventur. R. Quia peccatum originale, quo anima inficitur, reddit creaturam coinquinatam, & consequenter incapacem visionis beatificæ: nulla siquidem creatura, nisi justificata, & à quacumque macula depurata, est capax visionis beatificæ. Tum quia superflua fuisset institutio Baptismi, si paruli decedentes absque Baptismo possent salvari. Dominus autem dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto, non potest introire in Regnum Dei*. Cui summo bono semper, ut par est inhiantes, faxit Deus, ut quotquot Catholico Romanam profitemur fidem, cum cœlestibus Spiritibus tandem liceat associari.

LEXICON

Potiorum Controversiarum, quæ ad Historiam Ecclesiasticam pertinent, quarum notitia dilucidat Polemicam facultatem.

CONTROVERSIA I.

De numero Librorum Canonicorum.

DE aliquibus fac. Scripturæ libris, nempè Tobiæ, Judith, Sapientiæ, Ecclesiastici & Machabæorum, fuit aliquàndo controversia, an essent inter Canonicos recensendi. Controversiæ fundamentum erat, quia præfati libri apud Judæos non recipiebantur ut Canonici; & plures Ecclesiæ Patres, qui ante Innocentium primum scripserunt, eosdem ut non Canonicos excludere visi sunt. Indubium tamen est 72. libros, quos enumerat Tridentinum sess.4. decreto de Scripturis Canonicis, esse omnes Canonicos, quia non Canon Hebræorum, sed Canon Ecclesiæ, Canonicas facit Scripturas. Quòd si aliqui primitivæ Ecclesiæ Patres, præfatos libros esse Canonicos dubitaverunt, hoc non officit, quia tunc nondum erat ab Ecclesiâ decisum, qui nam ex pluribus libris, qui circumferebantur, utpotè à Spiritu sancto dictati, recipiendi essent tanquam Verbum Dei scriptum. Ceterùm præfatos 72. in Canone supracitato recensitos, secundùm traditionem ab Apostolicis temporibus in Ecclesiâ Romanâ conservatam, semper ut Canonicos recepit Ecclesia; quamquàm licuerit Doctoribus diversis in locis diversa sentire, cum neque esset unum ubique sacrarum Literarum volumen, nec quidquam universali decreto ab Ecclesia firmatum: quæ deinde in Conciliis congregata, decretum edidit de libris Ecclesiasticis Canonicis, & Apocryphis. An autem hoc decretum primò promulgatum sit in Concilio Romano, sub Gelasio Papa; vel in alio Concilio ab Hormisdâ Pontifice, etiam controvertitur. Quidquid sit de primo Pontifice, sub quo promulgatum sit decretum de libris Canonicis, certum est sacrum esse monumentum venerandæ antiquitatis. Probabiliùs censeo, primò à Gelasio editum, qui decessit anno 496. deindè ab Hormisdâ confirmatum, qui ad Pontificatum fuit assumptus anno 514. si tamen sub Damaso, qui Pontificatum gessit ab anno 367. usque ad 384. primam non habuit originem, ut placet Baronio. Consule Balutium.

CONTROVERSIA II.

De sacræ Scripturæ authenticis editionibus.

CUM multæ sint Scripturæ sacræ editiones, nempè Hebraica, Chaldaica, Syriaca, Samaritana, Græca, & Latina, quæ

Vulgata nuncupatur, controversum est, quæ ex his omnibus esset authentica. Hanc solam esse Latinam vulgatam, certum nobis est, quia sola est certò conformis cum suo originali textu, qui Divinus erat, sivè immediatè à Deo dictatus. Controversiæ ansam dedit potissimùm editio Hebraica, de quâ aliquandò dubitatum, an esset habenda ut authentica, quia fuit olim à Christo, & ejus Apostolis collaudata. Circà quod sciendum, quòd quousque editio Hebraica in suâ puritate perseveravit, utique fuit authentica: cum tamen hæc processu temporis fuerit præcipuè à Judæis vitiata, nec ampliùs inveniatur suo conformis originali, ideò nec Hebraica, nec ulla alia quævis editio habenda est ut authentica, unâ solâ exceptâ Latinâ vulgatâ, de quâ, medio infallibili Ecclesiæ Romanæ testimonio, nobis constat quòd fuerit ad nos semper transmissa omninò conformis cum suo originali textu; & licèt à Sixto V. emendata, & à Clemente VIII. revisa fuerit, hoc non officit, quin verè sit authentica, & suo conformis originali, quia quæ à Sixto V. & Clemente VIII. emendata fuerunt, levia sunt, nec sensum verum & genuinum immutant, in his maximè, quæ ad fidem pertinēt. Nam quo ad hęc in editione Latinâ vulgatâ, nunquam aliquâ opus fuit emendatione; siquidem semper pura, & conformis suo originali servata est, quod dici nequit de ullâ aliâ editione tàm Hebraica, quàm Græca &c. quæ ab hæreticis in pluribus vitiatæ fuerunt, & corruptæ. Dicimus tamen, originalia illa seu Græca, sive Hebraica, & si corrupta, magnæ utilitatis esse, pro Vulgatæ elucidatione, & uberiori rerum intelligentia; ac authentica utraque evasura, quoties Apostolicæ Sedis judicio corrigantur, & probentur.

CONTROVERSIA III.

De Oraculis Sibyllinis.

Sibyllarum oracula, in quibus adeò manifestè inter cetera, Christi adventus vaticinatur, non sunt Christianorum figmenta, quod pluribus probatur authoritatibus, quas congerit Natal:Alex.sec.1. dissert. 1. Non negatim tamen, ab aliquibus Gentilibus potuisse falsis immisceri figmentis, & hoc per invidiam. Cùm enim adeò manifestè, per Sibyllina vaticinia de veritate religionis Catholicæ convincerentur Gentiles, ad effugiendam vim argumenti, plura falsa genuinis miscuere Sibyllarum oraculis, ut sic omnem ab illis authoritatem eriperent.

CONTROVERSIA IV.

De Æra Nativitatis Christi.

Quo anno Christi Dñi contigerit Nativitas, & consequenter Baptismus, & Crucifixio, tot prodierunt sententiæ, ut difficile sit unam sequi, quæ ceteras possit falsitatis convincere. Agitur enim ibi de controversiâ chronologicâ, circà quam nonnulla opinandi libertas, suis respectivè innixa probabilitatibus relinquitur. Hàc de re videndus præ ceteris Seneschellus, Soc. Jesu in Triade Euangelicâ, ubi varias exponit sententias. Ceterùm Ecclesia, licèt unam acceptasse chronologiam (ut ex Martyrologio 8. Kal. Januar. constat) videatur; nihilominùs ceteras chronologias, quarum unaquęque suum respectivè habet fundamentum, non improbat. Imò etiamsi aliquos irrumpere leves errores in materiâ chronologicâ passim deprehendat, eos tolerat, agitur enim de rebus levis momenti. Hinc est, quòd in Æra vulgari assignandâ, ferè quotquot authores scripserunt, tot inveniuntur discrepantes sententiæ: undè fit ut biennio,

trien-

triennio, quadriennio, vel etiam quinquennio maturiùs, vel tardiùs, Christi mortem contigisse, diversi diversa sentientes scribant authores.

CONTROVERSIA V.

De Epistola Jesu Christi ad Abagarum.

JEsu Christi ad Abagarum Epistolam, communior sententia est fuisse suppostitiam, & apocrypham; quòd si evidenter probari posset veram fuisse, etiam certum est reponendam fore inter Scripturas Canonicas. Sed, & S. Thomas 3. par. quæst. 42. art. 4. nihil à Christo scriptum fuisse probat. (præter id; quod scripsit in terrâ, cum mulierem in adulterio deprehensam absolvit) esto quòd insignes Scriptores nempè Eusebius, Hist. Eccles. cap. 13. Darius Comes ad S. Augustinum scribens, Evagrius Hist. Eccles. lib. 4. cap. 4. cap. 26. Joannes Damascenus, Theodorus Studita, & alii de hàc Epistola fecerint mentionem, & in eâ fuerint sententiâ, ut verè à Christo scripta sint arbitrati. Potuerunt enim in suis assertis alicui deceptioni succumbere, & sinè ulteriori veritatis examine, unus successivè ab alio narrationem accipere. Mihi satiùs est Ecclesiæ Romanæ decreto, edito anno 494. sub Gelasio Papa, hanc Epistolam non admittenti, quàm privatis Scriptoribus, licèt etiam sanctimoniâ insignibus, adhęrere.

CONTROVERSIA VI.

De Symbolo Apostolorum.

QUamvis omnia, quæ continent duodecim articuli in Symbolo expressi, tenenda sint de fide; non tamen ab Ecclesiâ definitum est defactoSymbolum factum esse abApostolis. Hinc locum habet controversia, an abApostolis sub expressis terminis, qu bus communiter recitatur à Christi fidelibus, Symbolum defactò fuerit conditum; maximè cum Symbolum nunquam repositum fuerit in Canone Scripturæ, nec de eo mentionem faciat S. Lucas in Actibus Apostolorum, nec convenientia sit inter authores de tempore, quo Symbolum factum fuerit ab Apostolis; & etiam, quia sub diversis terminis, in diversis Ecclesiis Symbolum recitatur. Tenendum tamen Symbolum ab Apostolis editum fuisse, qui illud non scripto mandarunt, sed in cordibus fidelium scripserunt, ut fideliùs, tanquam in sacrario custodiretur, & successivè per traditionem de aure in aurem, ad fidelium corda transmitteretur. Et ideò de eo mentionem non fecit Lucas, (qui tamen neque omnia Apostolorum acta scripsit, & plura prætermittit, ut etiam in Evangelio) quia utpotè in omnium cordibus scriptum, nesciri poterat non innotescere. Licèt autem sit dissensio de tempore, quo Symbolum factum fuerit ab Apostolis, hoc non efficit, quin tenendum sit ab ipsis de facto fuisse editum. Quid enim certiùs, quàm quòd Christus pro nobis sit crucifixus? & tamen de anno ætatis suæ, quo fuerit crucifixus, etiam non conveniunt authores. VideNatal:Alex.sec. 1. differt. 11.

CONTROVERSIA VII.

De reprehensione facta D. Petro à S. Paulo.

AN verè & ex animo, an ex solâ simulatione S. Paulus reprehenderit S. Petrum, controversia est difficilis solutionis, cùm pars negativa patrocinatorem habeat S. Hieronymum, quòd scilicèt fuerit piè simulata, & politicè de utriusque consensu privato facta reprehensio, non ex animo: affirmativa verò S. Augustinum. Prolixè satis de hàc quæstione agit Baronius, ad annũ 51. Quidquid verò sentiat Natal: Alex., qui seculo 1. differt. 11. in D. Augustini sententiam, sicut multi alii, propendet, Annalium parentis, qui D. Hie-

ronymo adhæret, magis arridet sententia; maximè cum distinguendum necessariò sit inter hujus generis simulationem, & mendacium; simulationemque quadam ratione aliquando esse licitam, negari non possit. Neque hæc est ea simulatio duplicitatis, quam religio damnat, sed simplicitatis prudentia: quandoquidem & Christus finxit se longiùs ire. Vid. S. Thom. 2. 2. q. 3. art. 1. ad 1. Quà adhibità distinctione, facilè in hàc causà hinc inde solvi posse objecta crediderim. Sunt etiam qui propugnent, non Petrum Apostolum, sed Cepham Discipulum fuisse à Paulo reprehensum. Vide Calmet differt. in Epist. ad Galatas.

CONTROVERSIA VIII.

De electione per usum sortium.

EX Apostolorum facto in electione S. Matthiæ, secutà medio usu sortium (quem usum approbasse videtur Concilium Bracarense III.) contenderunt aliqui probare, licitum esse usum sortium in electione Ministrorum Ecclesiæ: quem tamen illicitum esse constat ex Decretali Honorii III. lib. 2. Decretal. tit. 21. Non dico esse intrinsecè malum & illicitum; sed talem esse ex Canonicis dispositionibus, & attento fraudum periculo, atque eligendorum inæqualitate. Unde suffragatur etiam ratio, probans illicitum sic esse usum sortium in electione Ministrorum, quia hoc medio adhibito, etiam indigni concurrentes possent præfici Ecclesiis, cum magno animarum detrimento. Electio autem S. Matthiæ facta est medio usu sortium, ex prudentissimo eligentium judicio, quia uterque ex propositis censebatur æqualiter dignus, quantùm ad humanum judicium. Undè nescientes quem præferrent, se Dei judicio orantes, & fidentes commiserunt. Ideoque non potest iste usus extendi ad alias electiones, nisi concurrentes ita omnes æquè digni reputarentur, ut digniorem fecernere possibile non esset; in quo solo casu, posse sortes adhiberi crediderim, suffragante D. Augustini sensu epist. 180. & in eodem sensu intelligendum est Conc. Brac. esse locutum de sortibus.

CONTROVERSIA IX.

De Concilio Antiocheno Apostolorum.

HAbitum fuisse Concilium Antiochiæ ab Apostolis, in quo novem Canones sanciti fuerunt, probabilior sententia est, maximè cum de hoc Concilio mentionem faciat Concilium Nicænum II. actione 1. & Innocentius I. Romanus Pontifex, epistolà 18. Tum quia hos Canones Turrianus testatur se invenisse in antiquissimo codice manuscripto Pamphili Martyris, qui in Origenis Bibliothecà illos invenerat: quapropter videtur non esse congruum negare authoritatem Concilii, Pontificis, & fide digni auctoris, qualis est apud omnes Turrianus. Nec valet opponere cum oppositum sentientibus, Turrianum non indicare ubi invenerit manuscriptum, ideoque nullam in hoc adhibendam esse fidem; potuit enim Turrianus hac de re scribens, gravioribus intentus, locum per oblivionem omittere, in quo manuscriptum invenit. Tum quia quod à probatæ fidei authore asseritur, credendum est plus ob respectum ad authorem, quàm ob majores vel minores circumstantias, cum quibus author factum valeat exponere. Nec improbanda authoritas Innocentii, qui de hoc Concilio differens, de eodem sub nomine Conventus, non verò Synodi sermonem instituit: nam hoc Concilium vocat Innocentius *Conventum celeberrimum Apostolorum*. Quomodò autem subsisteret adjectivum *celeberrimum*, si solùm Antiochiæ convenissent Petrus cum Paulo, & Barnaba? Satis fuisset dicere convenerunt Antiochiæ Petrus, Paulus, & Barnabas: & nimis emphatica videretur expressio Innocentii, si

collo-

colloquium Petri, Pauli, & Barnabæ vocasset Conventum celeberrimum. Profectò expressio *Conventus celeberrimi Apostolorum* aliquid plus dicit, quàm solam unionem trium tantummodò Apostolorum. Certè Synodus nihil aliud est, quàm congregatio, sivè conventus Prælatorum Ecclesiæ. Si ergo Innocentius vocat congregationem ab Apostolis factam Antiochiæ, *Conventum Apostolorum*, idem est, ac si dixisset factum esse ab Apostolis Antiochiæ Synodum. Quidquid dicat Natalis Alex. (qui hanc Synodum Apostolorum Antiochiç, unà cum sancitis novem Canonibus, apocrypham esse asserit) tanti non videtur ponderis, quin facilè possit enodari.

CONTROVERSIA X.

De numero Canonum Apostolorum.

Genuini Canones ab Apostolis editi, an numero sint 85. vel tantùm 50. discrepantia est inter Authores. Videndus hàc de re Turrianus, qui 85. enumerat, Bellarminus, qui solùm 50. recipit, cui accedunt Baronius, & Possevinus, Binius verò 83. esse asserit, sexagesimum quintum, & octuagesimum quartum excludens.

CONTROVERSIA XI.

De Epistolis S. Pauli ad Senecam.

Licèt non omnes, quæ circumferūtur epistolæ S. Pauli ad Senecam, & Senecæ ad S. Paulum genuinæ sint, negare tamen cum aliquibus, inter S. Paulum & Lucium Annæum Senecam omne epistolarum commercium, durum mihi videtur, stante testimonio S. Hieronymi in Catalogo Scriptorum Ecclesiast. & S. Augustini epistola 54. ad Macedonium, qui asserunt hinc indè scriptas fuisse epistolas. Nec valet obiicere, quòd si S. Paulus scripsisset ad Senecam, hujusmodi epistolæ essent Canonicæ: nam Canonica Scriptura illa est, quam talem esse Ecclesia declarat, quod de præfatis S. Pauli ad Senecam non fecit, quia non agebant de dogmatibus fidei ad Ecclesiam universam spectantibus, sed scriptæ erant urbanitatis gratiâ, tanquam ad virum singulari eruditione celebrem, & quamvis Ethnicum, fortasse Ecclesiæ utilem; ideò non censuit inter Scriptūras Canonicas fore reponendas.

CONTROVERSIA XII.

De abstinentia à sanguine, suffocato, & fornicatione.

Cum in Concilio Ierosolymæ ab Apostolis habito, promulgatum fit decretū de abstinentiâ à sanguine, suffocato, & à fornicatione: lex autem de abstinentiâ ab immolatis, & fornicatione semper vigeat; imò semper viguerit, controvertitur, quare ex vi ejusdem legis teneantur Christiani abstinere à fornicatione, & absoluti sint ab obligatione abstinendi à sanguine, & suffocato, cum ex vi ejusdem legis videatur aut ab omni onere esse debere absolutos, aut in omnibus debere adhuc vigere præceptum. Sed ratio disparitatis solvit controversiam propositam. Abstinentia à fornicatione adhuc obligat, quia hæc est jure Divino lata: jus autem positivum Divinum, nunquam potest abrogari; & circà fornicationem Apostoli solùm fuerunt promulgatores legis naturalis Divinæ, tamē circà abstinentiam à sanguine, & suffocato fuerunt authores, cum ratione scandali, quod tunc contingere poterat, talem abstinentiam judicaverint necessariam; & cum nunc citrà scandalum possint Christiani vesci sanguine, & suffocato, decretum Apostolicum ampliùs non obligat. Hinc patet, quarè obligatio cessare potuerit circà abstinentiam à sanguine & suffocato, & immobilis persistere debeat circà abstinentiam à fornicatione. Uno verbo, lex quoad primam partem est juris Divini, quoad secundam verò Ec-

clesia-

clesiastici, ac propterea secundùm tempora mutabilis.

CONTROVERSIA XIII.

De Constitutionibus Apostolicis.

INcredibile videtur constitutiones, vulgò dictas Apostolicas; octo libris sub Clementis nomine vulgatas, fuisse ab Apostolis editas, quia varia continent, quæ doctrinæ Apostolorum sunt contraria, circà Baptismum, circà dies festos, circà diem Dominicum. Nihilque in contrarium evincit authoritas S. Epiphanii, constitutiones Apostolicas commendantis: non enim constitutiones, quas laudat S. Epiphanius illæ sunt, de quibus in præsenti est quæstio, sed aliæ, Apostolicæ dictæ, non quòd certò ab Apostolis sint emanatæ, sed quia communiter ab Ecclesiâ dicuntur receptæ. Item nihil ad rem probat, quòd Trullani Patres de constitutionibus præfatis sermonem instituant; non enim de illis egerunt, ut commẽdarent tamquam ab Apostolis emanatas, sed ut earundem lectionem prohiberent, utpotè pluribus in locis ab hæreticis vitiatas. Non negarim apud Græcos aliquando fuisse cum veneratione præfatas constitutiones auditas; nihilominus Latini nunquam illas receperunt tanquam Apostolicas, quia diligenti facta à Latinis Patribus earundem constitutionum disquisitione, minus dignæ inventæ sunt, ut Apostolorum genuinus fœtus reputarentur, nisi fortè aliquas Apostoli ediderint, quæ posteà auctæ, & vitiatæ ab hæreticis sunt, quâ via Græci, & Latini PP. facilè componentur.

CONTROVERSIA XIV.

De Libris Abdiæ Babylonii.

ABdiæ Babylonii libros, qui sub ejus nomine circumferuntur, reiciendos esse ad apocryphos, evincunt validissimæ rationes. Fuit Apostolorum coævus, & Apostolorum vitas Hebraico idiomate ab ipso fuisse conscriptas, aliqui contendunt; sed cum mendaciis pluribus, & nugis scateat hujusmodi opus, nunquam verisimile est potuisse ab Apostolorum Discipulo conscribi. Paulus IV. explosit libros decem de historiâ certaminis Apostolorum sub Abdiæ nomine, qui tunc temporis prodierunt.

CONTROVERSIA XV.

De Adventu S. Petri Romam.

DIsconveniunt nonnulli authores circa epocham adventus S. Petri Romam. Ex dissensione tamen circa epocham, probari nequit quòd nunquam Romam advenerit, sicut perperam contendunt hæretici: nam certum est Christum Jerosolymis crucifixum, non obstante (ut jam alibi dixi) disconvenientia authorum, etiam Catholicorum, circà præcisum tempus crucifixionis, quæ disconvenientia oritur, quia dissentiunt in assignando tempore, quo incœperint Danielis hebdomadę, quas tamen omnes esse impletas in adventu Christi, non est qui revocet in dubium. Alii enim contendunt Danielis hebdomadas incępisse à Cyro, alii à Dario, alii ab Artaxerse Longimano. Circa adventum S. Petri Romam, communior sententia probatorum authorum est, venisse anno secundo Claudii, & anno decimoquarto Neronis fuisse crucifixum. Sic Eusebius, Hieronymus, Ado Viennensis, & plures alii.

CONTROVERSIA XVI.

De profectione S. Jacobi Apostoli in Hispaniam.

REs est modernis temporibus satis controversa: sed universa Hispania, sicut etiam Lusitania, pro antiqua rei traditione fortiter, ac constanter dimicat,

micat, faventibus eidem non paucis exterorum, quibus & ego libenter assentior. S. Hieronymus ad cap. 34. Isai. v. 17. quatuor præsertim commemorat Apostolos, veluti in ceterorum exemplum, quibus prædicationis sortes in diversis regionibus obtigerunt: quorum unum dicit profectum ad Indos, alium ad Hispaniam, alium ad Illyricum, alium ad Græciam, & unumquemque in ditionis suæ Provincia requievisse. Porrò sicut primum, tertium, & quartum ex istis, Thomam, Paulum, & Joannem constanter intelligimus: æquo jure secundum, omni partium studio pnstposito, intelligere debemus Jacobum, cujus sacrum corpus in Hispania requiescit. Id ipsum testatur hymnus S. Isidori in ejus Breviario. Et certè magna illa protectio, patentibus etiam miraculis, quam Hispani experiuntur, adeò ut regionibus illis fidei Christianæ vindicandis visus sit Apostolus equo insidens, gladioque pugnans, prout in ejus hymno ad Vesperas, magnū argumentum piis reputari debet, pro asserenda ditione illa prædicationi Jacobi: sicut & quòd ossa sua voluerit miraculosè illuc deportari. Nec aliunde oriri potuisse videtur incredibilis amor, reverentia, & fiducia, quibus gens Hispana sanctum Patronum prosequitur. Quamobrem jure merito restituta est Breviario Romano (unde abrasa fuerat) ejusmodi profectionis memoria, Sede Apostolica approbante. Tempus profectionis facilè intelligi potest, cum post mortem Stephani sæviit persecutio. Vide Baron. in Martyrol. 25. Jul. & Acta Bolandi Antverpiæ impressa, ad 24. Julii, in quibus hæc controversia copiosissimè ad trutinam revocatur, validissimisque argumentis, sivè ab authoritate, sivè à traditione comprobatur prima prædicatio Euangelica, per D. Jacobum Apostolum in Regnis Hispaniæ facta, & obiectiones, quæ contra eandem à modernis Criticis proferuntur, enodantur.

CONTROVERSIA XVII.

De Baptismo in nomine Christi.

Licèt Apostoli in nomine Christi Baptismum ministraverint (quod non omnino exploratum est, Vid. Calmet. dissert: in Acta Apostolor.) ex hoc Apostolorum facto non potuit deduci, quòd etiam inposterum licitum esset baptizare in solo nomine Christi, quia Apostoli sic baptizarunt ex speciali dispensatione, ut magis Christi nomen in ortu Ecclesiæ innotesceret. Vid. S. Thom. 3. p. qu. 66. art. 6. Ceterùm cuicumque Baptismum ministranti, exceptis Apostolis, ut benè ministraret, semper opus fuit baptizare in nomine totius Trinitatis, sicut expressè habetur in Euangelio. Quapropter Nicolaus primus in responsione ad consulta Bulgarorum, cap. 104. ubi contrariam visus est docere sententiam, locutus est ut doctor particularis, sequens probabilem tunc, & seculis posterioribus opinionem, ut in rebus dubiis, seu nondum definitis, facere licebat; sed non ut Pontifex de dogmate definiens.

CONTROVERSIA XVIII.

De trina, vel simplici mersione.

AN trina, vel simplex mersio adhibenda esset in Baptismo, fuit olim controversia, super quam S. Leander consultum petiit à sancto Gregorio Magno, qui utrumque morem semel, vel tertiò mergendi rectum esse, ac legitimum respondit, lib. 1. ep. 41. Ceterùm propter vitandum schismatis scandalum, vel hæretici dogmatis usum, unicam retinendam esse mersionem docuit, quà de re actum verbo *Cophti*. Illud certum est, sive unica mersione, significante unitatem Dei, sub expresso Trinitatis nomine; sive mersione triplici, denotante Trinitatem in unica Baptismatis actione, Baptisma verum,

legi-

legitimum, & validum exhiberi. Unde ex S. Gregorio supra laudato id habetur, tit. de *Trina mersione*, canonicè sancitum.

CONTROVERSIA XIX.

De Ammonio Philosopho.

AMmonium Alexandrinum Philosophum, Christiana religione insignem, in eadem fidei professione usque ad obitum perseverasse, sentiendum est cum Eusebio, lib. 6. hist. Eccles. & S. Hieronymo in Catalogo Scrip. Eccles. cap. 66. quidquid contra effutiat Porphirius.

CONTROVERSIA XX.

De Epistolis Decretalibus.

AN genuinæ sint, vel supposititiæ epistolæ Decretales, quæ usq; ad Siricium Papam emanarunt, controvertitur. Floruit Siricius inter S. Damasum, & S. Anastasium Pontifices, scilicet ab anno 385. usque ad annum 398. Item non de omnibus, sed solùm de multis Decretalibus est controversia. Variæ adducuntur pro utraque parte sustinendâ congruentiæ; rationes tamen, quæ genuinas esse suadent, majoris ponderis esse videntur, quia controversas Decretales epistolas, ut verè genuinas agnoscunt eruditi Canonum collectores, doctores Canonici, & Theologi, imò aliqui Pontifices, utpotè Leo Magnus, Nicolaus Primus, & ante ipsos Gelasius: iisdem etiam aliquando utitur S. Thomas in suis operibus. Nec diffitemur, aliquibus in locis esse modernioribus, & suspectæ fidei manibus alteratas, & vitiatas.

CONTROVERSIA XXI.

De rebaptizandis.

S. Cyprianus in sustinendâ sententiâ de rebaptizandis jam baptizatis ab hæreticis, licèt graviter erraverit, notam tamen hæreseos non incurrit, quia tunc temporis hæc quæstio nondum erat satis eliquata, nec à Concilio generali definita; tum quia amore unitatis, & conservandæ pacis in Ecclesia, opinabatur defendendam esse de rebaptizandis sententiam; qua de re videatur S. Aug. lib. 2. de Baptismo contra Donatistas cap. 4. 5. 8. Item lib. 1. cap. ultimo, ubi S. Doctor multis rationibus S. Cyprianum à notâ hæreseos vindicat. Hinc sequitur falsum esse, quod aliqui sustinere contendunt, S. Cyprianum à Stephano Papa excommunicatum fuisse. Vide S. Aug. lib. 5. de Baptismo contra Donatistas cap. 25. Varias hinc indè rationes circa hanc controversiam, vide in Natal. Alex. sec. 3. dissert. 12.

CONTROVERSIA XXII.

De dissidio inter Anicetum, & Polycarpum.

NUllum fuit inter Anicetum Papam, & S. Polycarpum dissidium de ritu celebrandi Paschatis, sed accedente Romam Polycarpo, statim Aniceti sententiæ acquievisse, evincitur ex Euseb. hist. Eccles. lib. 4. cap. 13. ex S. Hieronymo in Catalog. Scrip. Eccles. cap. 28. ex S. Irenæo in epistola ad Victorem Pontificem. Vixit Annicetus in Pontificatu ab anno 165. ad 173.

CONTROVERSIA XXIII.

De tempore celebrandi Pascha.

QUæstio mota in primitivâ Ecclesia, de legitimâ die celebrandi Paschatis, ante Concilium Nicænum meram spectabat disciplinam, nam à variis Ecclesiis variè observabatur dies celebrationis Paschatis, præcipuè inter Asiaticos, absque dispendio tamen unitatis, & pacis. Sed cum ex hac varia disciplina, aliqui occasionem sumpserint excitandi legem Mosaycam,

ejuſque obſervantiam cum Euangelio conjungendi. Huic malo ut occurreret Eccleſia in Concilio Niceno congregata, decrevit ut impoſterum Paſcha ab omnibus Catholicis ubique terrarum eadem die, ſcilicet prima Dominica poſt Lunam decimam quartam Martii occurrente, celebraretur: poſt quod decretum quæſtio de die celebrandi Paſchatis, non ſolùm ad diſciplinam, ſed ad doctrinam ſpectavit:& ita à Patribus Nicænis decretum eſt, quia ex Apoſtolica traditione, tum Eccleſia Romana, tum plures aliæ conſueverant. celebrare Paſchà,Dominicà Lunam decimam quartam primi menſis immediatè ſequente; quod probatur teſtimonio Euſebii lib.5. hiſt. Eccleſ. cap.25. S. Leonis Magni in epiſtola ad Proterium Patriarcham Alexand. & aliorum. Cæterùm,quòd antequam Concilium Nicænum pronunciaret ſuper quæſtione præſenti, hæc quæſtio ſolam ſpectaret diſciplinam, conſtat ex factis Sanctorum Pontificum Pii, Hygini, Teleſphori, & Sixti, qui communicaverunt cum Eccleſiis Paſcha celebrantibus Lunà decima quarta, in quemcumque diem incidiſſet dicta Luna, etiam non Dominicum.

CONTROVERSIA XXIV.

De una, vel pluribus Magdalenis.

LIcèt multi ex Græcis Patribus plures mulieres unctrices Domini fuiſſe aſſeruerint; quemadmodùm & ter Chriſtum in Euangelio unctum fuiſſe legitur; probabilior tamen eſt Latinorum Patrum ſententia, qui unicam tantùm Mariam, Chriſti unctricem fuiſſe aſſeverant; licèt Sancti Hieronymus, Ambroſius, Auguſtinus dubitaverint: tamen poſt S. Gregorium Magnum, ſententia iſta communis eſt Latinis, cui adhæſit ſacra Pariſienſis Theologiæ facultas,anno 1521.Eamdem diſſertè illuſtravit Card. Roffenſ. ſingulari tractatu, cui etiam novis reflexionibus adhæſit M. Interianus de Ayala in ſuo *Pictore erudito* lib. 3 c.12. à n.3. Quòd autem Chriſtus unctus fuerit biennio ante Paſcha in domo Pharisæi, ſex diebus ante Paſcha in domo Lazari, & biduò ante Paſcha in domo Simonis leproſi non evincit tres fuiſſe unctrices, ſed unam, ſcilicet Magdalenam, quæ, ex quò ad Chriſtum fuit converſa, penè ubique Chriſtum, Divino amore impellente eſt ſecuta, ut Magiſtro & Redemptori ſuo, cui tantum debebat, ubique ſancti amoris, & gratitudinis ſigna exhiberet.

CONTROVERSIA XXV.

De Synodo Illiberitana.

ILliberitana Synodus, Præſide Oſio Cordubenſi, anno 305. aut circiter celebrata, quamvis decreverit in parietibus ſacras non pingi Imagines, nihil indè evincitur in favorem Iconoclaſtarum; imò potiùs tale decretum, antiquiſſimum in Eccleſia uſum pingendi ſacras Imagines manifeſtat. Quòd autem Illiberitani Patres hoc decretum promulgaverint, non probat illos. fuiſſe Iconoclaſtas: nam in tantùm hanc prohibitionem ediderunt, tempore quo Imperatores omnia Chriſtianorum Oratoria devaſtabant, ne hac occaſione ſacræ Imagines in parietibus depictæ, devaſtationis ludibrio exponerentur. Vide eruditiſſima Commentaria Ferdinandi de Mendoza quæ ſimul cum ipſa Synodo, pluries edita ſunt, ad Can. 36. ejuſdem.

CONTROVERSIA XXVI.

De fuga tempore perſecutionis.

QUæſtio fuit in primitiva Eccleſia tempore perſecutionis, an ad fugienda tormenta liceret fugam arripere. Pro ſententia negativa ſtetiſſe videtur Tertullianus. etiam antequam declinaret ad hæreſim,*Lib.de fuga in perſecutione*. Fuerunt autem qui in hac quæſtione in-

ter Ecclesiæ Ministros, Episcopos scilicet & Sacerdotes, & inter laicos distinguerent; licere quidem laicis, nullatenus verò Sacerdotibus fugere tempore persecutionis asserentes. E contra Montanistæ, nemini licere tempore persecutionis fugam arripere, contendebant; contra quos stat illud Matth. 10. *Cum autem persequentur vos in Civitate ista, fugite in aliam*. Quod fecerunt plures sancti viri, imò Episcopi, ut S. Cyprianus. Videatur epistola ab eo scripta in suo secessu, numero 56. S. Athanasius scripsit apologiam pro sua fuga. Licitum esse instante persecutione fugâ sibi consulere, docet S. Aug. ep. 180. S. Petrus Chrysologus serm. 151. Verum quidem est, quòd Præpositis Ecclesiæ fugere crimen erit, si sæviente in omnes æqualiter persecutione gregem deserant, qui ab ipsis debet pasci, & confortari. Qua de re gravissimè disserit S. Aug. epist. ad Honoratum, quæ est in nov. edit. 228. t. 2. Possunt quidem aliquando, ex charitate erga Ecclesiam se illi servare, ut idem S. Doctor docet, ib. cap. 10., sed neque hoc possunt, si ipsis fugientibus nemo remaneret, qui opportunum præberet Catholicis, in discrimine persecutionis subsidium; nam certissimum periculum esset, ut defectu Pastoris confortantis, & corroborantis ad martyrium, grex Christi periret: & hoc eo magis, quo nullus adesset, qui Pastoris vices gerere valeret: tunc utique Pastor animam suam ponere teneretur pro ovibus suis, juxta verbum Domini.

CONTROVERSIA XXVII.

De Symbolo S. Athanasii.

Symbolum, quod vulgò dicitur S. Athanasii, an defacto fuerit ab eodem compositum, in dubium revocarunt moderni critices studiosi, non veriti authoritates doctissimorum, & antiquorum virorum, qui unanimiter hoc Symbolum S. Athanasio adscripserunt, cum quibus tenui meo judicio satiùs est sentire, non me convincentibus rationibus, quas in contrarium adducunt, qui, vel Eusebio Vercellensi, vel Anastasio Synaitæ, vel Vigilio Tapsensi in Africa Episcopo, vel Vincentio Lirinensi, aut aliis illud adscribunt. Et quidem, cum non conveniant moderni critici in determinato authore præfati Symboli assignando, hoc non leve mihi est argumentum, ut veterum scriptorum sententiæ adhæream, qui unanimiter asserunt esse genuinum fœtum S. Athanasii. Nec urget ratio, quam afferunt, quòd S. Athanasius, utpotè Græcus, non scripserit linguâ Latinâ, quasi Latinus nõ valeat Græcam linguam, aut Græcus Latinam discere. Adde, quòd S. Athanasius vir perspicacissimi ingenii, facilè potuit biennio, quo Treviris commoratus est, imò tempore quo alias Occidentis partes peragravit, linguam Latinam discere. Quòd autem asserunt, non esse convenientiam inter authores, quando, ubi, & qua occasione S. Athanasius Symbolum ediderit, nullatenus eorum causæ suffragatur; neque enim etiam scimus quando, ubi, & qua occasione Symbolum Apostolorum fuerit ab Apostolis editum; & tamen ab Apostolis factum fuisse communiter non revocatur indubium.

CONTROVERSIA XXVIII.

De Hymno Te Deum laudamus.

Hymnus *Te Deum laudamus* compositus fuit à Sisebuto Monacho Benedictino. Vide Card. Joannem Bona à Monte Regali, Congregationis & Patriæ meæ ornamentum, in eruditissimo opere *De divina psalmodia*. De hoc hymno nulla ante tempora S. Benedicti fit mentio: descriptus invenitur in Breviario antiquo chori Casinensis. Esto vulgum tribuisse hunc hymnum SS. Ambrosio, & Augustino. Sunt etiam qui illum tribuant S. Hieronymo, sed

sinè aliqua authentica traditione, & convincenti ratione.

CONTROVERSIA XXIX.

De Concilio Sinuessano.

SInvessanum Concilium fictitium esse, ac suppositititium, jam communior tenet sententia, validissimis fulcita rationibus, quia quæ de hoc Concilio, & lapsu Marcellini proferuntur, narrantur cum circumstantiis tam à probabilitate alienis, ut difficilè sit comprehendere, quomodò valeant subsistere. Et certè incredibile videtur, quòd sęviente persecutione Diocletiani, trecentorum Episcoporum cogi potuerit conventus, inscìis Diocletiani Præfectis, qui ubique, maximè Episcopos quærebant ad necem. Sed quomodò fieri potuit congregatio trecentorum Episcoporum tempore persecutionis, quando vix major Episcoporum numerus congregari potuit ex toto Orbe Catholico Nicęæ in Bithinia, jam reddita Ecclesiæ pace, & expensas Episcopis Imperatore Constantino ministrante? Ubi verò sita fuerit Sinvessæ civitas, nemo hactenus compertum habuit. Hic obiter notandum, certum esse Pontificem à nemine posse judicari, uno excepto crimine infidelitatis, in quod si Pontifex posset incidere, jam absque alio judicio, sed sola facti notorietate, aut evidentia, à sua Sede decideret.

CONTROVERSIA XXX.

De Concilio Palmari in causa Symmachi.

CUm plura essent Symmacho Pontifici illata crimina, ut ab iisdem se innoxium probaret, mandavit Synodum congregari, quæ dicta est Romana Palmaris, in qua coram Prælatorum consessu, innocentiam suam probavit. Ex hoc facto aliqui evincere contendunt Summum Pontificem subditum esse Concilio, sed perperam; nam ex suo beneplacito Symmachus voluit congregari Concilium, cui facultatem dedit ad suam recognoscendam causam. Dixi ad recognoscendam, non ad judicandam. Nulla enim in hoc congressu prolata fuit sententia, sed solùm illatæ criminationes cognitæ fuerunt insubsistentes. Sicut ergo Samuel coram omni multitudine justificavit se, & sicut Paulus apud Milletum; ita in bonum Ecclesiæ exemplum, & incontaminatæ Sedis testimonium, Symmachus fecit. Sed etiam si judicatus fuisset Symmachus à Concilio, neque proindè inferri posset, Concilium jus habere supra Pontificem; quandoquidem ipso Pontifice pręcipiente, consentiente, & authoritatem judicandi impertiente, in hac causa judicium protulisset.

CONTROVERSIA XXXI.

De Regno Christi Millenario.

SAnctos Patres, qui de regno Christi Millenario scripserunt, nullatenus in Millenariorum hæreticorum errorem prolapsos esse, liquidò constat ex his, quæ diximus verbo *Millenarii.* Inter SS. Patres, qui Millenariorum sententię, sed sinè labe hæresis, adhęsisse videntur, recensentur S. Irenæus, cujus vindicias exhibet Natalis Alex. sect. 2. dissert 7. Adstipulatur etiam S. Bernardus, quem verbo *Millenarii* vindicavimus. Sed hos, & alios omnes validissimè defendit vir insignis Ferdinandus Vellosillus, Episcopus Lucensis, egregio in volumine Advertentiarum Theologicarum.

CONTROVERSIA XXXII.

De primo Imperatore, qui Christianam religionem est amplexatus.

PRimum inter Imperatores, qui Christianam religionem coluerunt, fuisse Philippum, unà cum filio, cui etiam nomen erat Philippus, tot

afferunt authores probatæ fidei, ut quasi manifestæ veritati fit contradicere, contrarium afferere. Vide Eufeb. lib. 6. Vincen. Lirin. Orof. Operà autem S. Pontii Martyris, converfum effe Philippum Imperatorem ad fidem, perhibet Martyrologium Romanum. Verum quidem eft, quòd in occulto fidem coluit, fic exigentibus tunc temporum contingentiis, ne fe palam Chriftianum proteftando, Gentilibus fe nimis faceret exofum, aliifque de caufis, quæ Catholicæ religioni erant proficuæ, & exigebant, ut Imperator noviter converfus, fe palam Catholicum non manifeftaret: quas caufas ponderare, aut factum excufare, noftrum non eft. Quòd autem poft mortem à Gentilibus inter divos relatus fit Philippus, probat quidem illum, ficut alii Cæfares confecrati, feu Apotheofi evecti apud Gentiles prudenter, & cum laude rexiffe Imperium; non autem evincit non fuiffe occultum Chriftianum. Vixit autem Philippus circa medium feculi tertii, cujus uxorem, Severam Auguftam, etiam Catholicam religionem fuiffe amplexatam, probabiliter colligitur ex epiftolarum commercio, quod habuit Augufta cum Origene adhuc Catholico.

CONTROVERSIA XXXIII.

De Patribus Antenicęnis.

PRobari non poteft ex fcriptis Patrum, qui ante Nicęnum Concilium floruerunt, eorum aliquem in Ariano fenfu, quoad Filii Divinitatem fuiffe locutum, fed intemeratam de myfterio Sanctiffimæ Trinitatis fidem femper cuftodierunt, in quà tres perfonas omninò æquales, & unum Deum confitetur Ecclefia. Cujus rei fignum evidens eft, quòd Arii hærefis, velut nova doctrina, Ecclefiam conturbavit. Verum quidem eft, quòd motę ab hæreticis quæftiones dicendi occafionem extiterunt, propiufque myfteria fidei explicandi anfam dederunt. Non diffiteor aliquos ex Antenicęnis Patribus, minùs accuratè locutos fuiffe, dum de Trinitatis myfterio fermonem inftituerunt, quia nondum Arii cavillationes fubodoraverant; cumque Filii Divinitatem Gentilibus perfuadere ftuderent, aliquibus argumentis, ex Platonicorum doctrina defumptis utebantur, ut Gentiles, qui Scripturę authoritatem non noverant, faciliùs convincerent; quibus argumentis utique non inftitiffent, fi Arii malitiam prævidiffent.

CONTROVERSIA XXXIV.

De fubfcriptione fidei factà à Patribus Ariminenfibus.

LIcèt Ariminenfis Concilii Patres Urfacii, & Valentis fraudibus decepti, fubfcripferint profeffioni fidei, ab Urfacio & Valente oblatæ, nihilominus dici nequit, quòd Arianæ hærefeos Ariminenfes Patres fuerint labe infecti; quandoquidem ftatim ac Urfacii, & Valentis fraudes cognoverunt, hærefim Arianam latentem, ejufque profeffores damnarunt. Adde, quòd profeffio fidei tunc ab hæreticis oblata, fecundùm fuperficiem confiderata, nihil continebat hæreticum. Totius præfentis affertionis veritas corroboratur teftimonio S. Hieronymi, in Dialogo adverfus Luciferianos, Sulpitii Severi lib. 2. Hift.

CONTROVERSIA XXXV.

De cœlibatu Presbyterorum.

ECclefię difciplina de cœlibatu majorũ Presbyterorum, ab Apoftolis eft derivata, licèt non fuerit fub præcepto, & obligatione ab Apoftolis facris Miniftris impofita, fed folùm à tempore Siricii, qui Pontificatum geffit ab anno 385. ad 398., & à fubfequentibus deindè pluribus Conciliis fuerit decretis, atque Canonibus roborata. De hac controver-

fia

ſia videantur, quæ dicta ſunt verbo *Carloſtadius. Confeſſio Auguſtana.*

CONTROVERSIA XXXVI.

De Jejunio Sabbati.

JEjunium Sabbati, tribus prioribus ſeculis licèt fuerit in pluribus Eccleſiis obſervatum, aliquà tamen lege nunquam ſancitum fuiſſe, facilè probatur. Sed etiam ſi ferè omnes Occidentales, unà cum Romana Eccleſiâ die Sabbati jejunare conſueverint, non ideò erant improbandi à Græcis, Sabbati jejunium averſantibus; in illis enim piis operibus, quæ ex aliquo ſpeciali devotionis inſtinctu ſuſcipiuntur in aliquà regione, ſervandus eſt mos regionis, ne ſcandalum fiat in populo, ſi quis contrà regionis morem ſe gereret. Quarè ad rem hìc notanda D. Ambroſii verba, à S. Aug. relata, epiſt. 86. ad Caſulam: *Quando hìc ſum* (ſcilicèt Mediolani) *non jejuno Sabbato, quando Romæ ſum, jejuno Sabbato. Ad quamcumque Eccleſiam veneritis, ejus morem ſervate, ſi pati ſcandalum non vultis, aut facere.* Jejunium autem Sabbati in memoriam Dominicę ſepulturæ inſtitutum eſt. Hinc facilè eſt intelligere, quàm ineptè Photius jejunium Sabbati Romanis, velut crimen objecerit. Sed hæc objecta ſolvit Ratmannus, Monachus Corbejenſis, lib. 4. Spicilegii.

CONTROVERSIA XXXVII.

De Baptiſmo Coſtantini.

COnſtantinum Romæ à Silveſtro Papa, non autem Nicomediæ ſub finem vitæ fuiſſe baptizatum aſſerere, tutior videtur opinio, quæ ex multiplicibus congruentiis poteſt facilè colligi. Quod enim tam de Baptiſmo Romæ ſecuto, quàm Nicomedię ſcribunt authores inter ſe diſcrepantes, ſuas ſuſcipit & patitur exceptiones. Neque proindè affirmare contendo Baptiſmum Conſtantini, cum omnibus circumſtantiis, quibus circũſcribitur, contigiſſe, nempè tunc temporis in Monte Soracte latitaſſe S. Silveſtrum Pontificem, per ſomnium à Conſtantino ęgroto viſum, Romam evocatum, recognitum &c. neque enim valdè rationabile videtur, aſſerere S. Silveſtrum in Monte Soracte timore perſecutionis latitantem, quandoquidem nullibi legimus factam ſub Conſtantino Magno Catholicis perſecutionem; niſi fortè Silveſter commune Gentilium odium in Chriſtianorum Pontificem declinaſſet. Cœpit autem regnare Conſtantinus Magnus, Conſtantii Flori filius, anno 306., & imperavit uſque ad 337. Silveſter autem electus eſt Pontifex anno 314., & vixit uſque ad annum 335. Quamobrem prima illa facti circumſtantia, ſatis dubia apparet. Undè conſequenter, & reliquæ corruunt circumſtantiæ. Hinc eſt, quòd licèt ſentiam Conſtantinum Romæ à S. Silveſtro fuiſſe baptizatum, non tamen eo modo, quo communiter narratur contigiſſe, videtur mihi aſſerendum. Sat eſt ergò aſſerere Conſtantinum à S. Silveſtro Romæ fuiſſe baptizatum, quod ſic probari poſſe videtur. Conſtantinum de facto Catholicam ſuſcepiſſe religionem, nemo contendit, ergò Romæ, eſt baptizatus. Probatur conſequentia: Ad Catholicam religionem ſuſcipiendam tunc fuit impulſus, cum de Maxentio victor evaſit, medio ſigno Crucis in aera ſibi oſtenſo, ergo congruum eſt dicere, tunc ſtatim poſt victoriam de myſterio Crucis inſtructum à Catholicis, à quibus omnes Gentiles perſpectum habebant extolli ſignum Crucis, etiam fuiſſe baptizatum. Neque diſiteor à Sancto Silveſtro, à quo ut Catholicorum Pontifice, Conſtantinus de Myſterio Crucis ſibi per aera oſtenſæ, procùl dubio inſtrui poſtulaverit, ut de inſperata victoria, cujus ſoli Chriſto debitorem ſe agnoverat, poſt ſibi explicatum Crucis myſterium Chriſto grates rependeret. Inſuper Conſtantinum, antequàm

Ro-

Romà abſcederet Chriſtianas ſolemnitates obſervaſſe, precibus, jejuniis deditum fuiſſe, Crucem adoraſſe, Eccleſias conſtruxiſſe, leges in Chriſtianæ Reipublicæ bonum ſanxiſſe, omnes conveniunt. Credere ergò ne par eſt, Conſtantinum omnia Catholici Imperatoris munia exercuiſſe, cum tanta ędificatione, & liberalitate, nondũ Catholicâ religione per Baptiſmum ſuſcepta? Conſtantinum Romæ exiſtentem, fuiſſe de Catholicę religionis myſteriis abundè inſtructum, opera ab eodẽ facta in religionis Catholicæ augmentum & decus, ſatis proclámant; ergò paritèr noverat morientem ſinè Baptiſmo nullatenùs poſſe ſalvari. Credibile ne eſt cum hàc cognitione, tot opera ſalutis Conſtantinum potuiſſe perficere, cum periculo propriæ ſalutis, ratione ſcilicèt ab eo dilati, ſi non neglecti Baptiſmi? Levia fortè alicui videbuntur hæc argumenta, quæ congrua quidem, & non ampliùs contendo. Fateor tamen ſatis me in ipſis roboris invenisſe, ut ab eorum ſententia amovear, qui Romæ Conſtantinum baptizatum non fuiſſe contendunt; neque enim illis meliora ſuppetunt rationum momenta. Vide Diſſertationem Card. Poli de Baptiſmo Conſtantini.

CONTROVERSIA XXXVIII.

De Conciliis à Conſtantino, Theodoſio, aliiſque Imperatoribus convocatis.

Conſtantinum, Theodoſium, alioſque Imperatores ex propria authoritate Concilia convocaſſe, nullis firmis monumentis probari poteſt; quod ſi poſſet probari, nullatenus hujuſmodi Concilia, ex ſola Imperatoris authoritate congregata, dici poſſent Œcumenica; quia jus congregandi Concilia œcumenica ſpectat ad ſolos Pontifices; ſacra enim ad ſacrorum Principem ſpectant: hocque jus defacto exercuerunt cum totali independentia ab Imperatoribus, & Principibus, etiam prioribus Eccleſiæ ſeculis; Principes autem ad ſummum poteſtate præſidii, non verò regiminis, poſſunt ad Concilia congreganda concurrere.

CONTROVERSIA XXXIX.

Quis præſederit Synodo Octavæ.

Cum Hadriano Pontifice, in octava Synodo congregata ſub Baſilio Auguſto, in præfatæ Synodi actione octava legantur hæc verba. *Præſidente eodem piiſſimo, & amico Chriſti Baſilio*, & actione decima: *Præſidentibus Chriſti dilectis Imperatoribus*. Inſuper in eadem Synodo primò acclamatum ſit Imperatori, deinde Romano Pontifici: deinde Imperatores ante Legatos primi ſubſcripſerint; hinc aliqui probare contendunt, Imperatorem ſuo jure præſidere Conciliis. Sed nihil inde evincitur; nam quod legitur *Præſidente &c.* ſignificat Imperatorem præfuiſſe non authoritate, ſed ſolo ſeſſionis honore. Quòd autem primò acclamatum ſit Imperatori, cum etiam primò acclamatum ſit Imperatrici, ſi aliquid evinceret hæc ratio, ſequeretur etiam mulieres præſidere Conciliis. Facta eſt ergo primò acclamatio Imperatori, urbanitatis gratiâ; quo etiam impellente motivo rogatus fuit, ut primus ſubſcriberet, aut ſubſcribere ipſe non dubitaret, tanquam Eccleſiæ Protector, ut publicationi veritatis præiret protectionis authoritas, quæ ſubjugando animos, viam pararet in Imperatorum ditionibus.

CONTROVERSIA XL.

De liberatione Trajani.

Liberatio Trajani Imperatoris ab inferno, quæ ab aliquibus facta aſſeritur precibus ſancti Gregorii, eſt prorſus fictitia, quia Trajanum fuiſſe Gentilem, notum erat S. Gregorio, qui cum pariter ſciret neminem, niſi renatum ex aqua, &

Spi-

Spiritu ſancto intrare poſſe in regnum Cœlorum, & inſuper nullam eſſe ab inferis redemptionem. Utique his ſtantibus dici nequit S. Gregorium effudiſſe preces pro liberatione Trajani, quam noverat ratione præmiſſorum eſſe impoſſibilem. Vide Calmet Diſſert. de ſalute Gentilium, in Epiſt. ad Rom.

CONTROVERSIA XLI.

An aliqui Romani Pontifices in hæreſim aliquando ſint lapſi.

SI probari poteſt quòd aliqui Pontifices hæreſes aliquas fortè propugnaverint, aut hæreticis faverint, nihil plus evinci poteſt ex his probationibus, quàm in præfatis caſibus Pontifices erraſſe errore tantùm facti, nunquam verò errore juris. Errore inquam facti, quatenus hæretici ad Romanos Pontifices recurrentes, cum ſe Catholicos mentirentur, & ſanctioris vitæ ſpeciem ſimularent, decipere potuerunt Romanos Pontifices, quatenus adventantes hæretici hæreſes ſuas abſcondebant, & pietatis larvâ obtegebant. Sic fortè potuit decipi, & conſequenter errare Zephyrinus, cùm prophetias Montani approbavit (ſi tamen verum eſt, quòd approbaverit, nam in his quæ ad Montaniſtas pertinent, nullam Tertullianus, utpotè Montaniſta, fidem meretur) exiſtimans Montaniſtas, qui ad ipſum recurrerant, eſſe Orthodoxos, quia Catholicam pietatem fingebant. Sic potuit etiam Zoſimus Papa à Pelagio & Cœleſtio decipi, ipſis favens errore tantùm facti, non juris, ut oſtendit S. Auguſtinus; nam ſtatim ac Zephyrinus Montaniſtarum impudentiam, Zoſimus Pelagii ac Cœleſtii hæreſim detegerunt, nullâ interpoſitâ morâ, contra hujuſmodi deceptores anathema dixerunt, eoſque ab Eccleſia ſegregarunt. Pariformiter dicendum errore facti deceptum S. Damaſum, Vitalem Apollinaris diſcipulum in communionem ſuſcepiſſe: ſiquidem Vitalis Orthodoxiæ larvâ ſuos errores obtegerat in libello fidei, quem Damaſo Papæ obtulerat. Cæterùm, Damaſum Apollinaris hæreſim condemnaſſe, conſtat ex Theodoreto, hiſt. Eccleſ. lib. 5. cap. 10. Obſervandum autem, quòd cum dicimus *Errore facti*, non intendimus Pontificem determinantem, & docentem univerſalem Eccleſiam, ſuper facto ad fidem pertinente, poſſe errare. Error enim hujuſmodi ſolùm poteſt accidere in particularibus actionibus, nondum re definitâ.

CONTROVERSIA XLII.

De Appellationibus.

JUs quod habent Romani Pontifices ſuſcipiendi appellationes, eſt neceſſariò conſectaneum ad primatum, quem de jure Divino exercent in tota Eccleſia, & conſequenter dici nequit, quòd ſit jus acquiſitū poſt Concilium Sardicenſe. Quomodò enim poſſet primatus in Romano Pontifice ſubſiſtere, niſi quæcumque emergunt in Eccleſia poſſet diſcutere? Hoc jure ſemper potita eſt Romana Sedes, & Chriſti Vicarius, etiam à tempore S. Petri. Quoſcumque in judicio Provincialium Conciliorum gravatos, appellare conſueviſſe ad Romanum Pontificem, plura evincunt exempla, cuicùque hiſtorias Eccleſiaſticas diſcurrenti ſtatim obvia. Vid. quę dicta ſunt verbo *Arnulphus.*

CONTROVERSIA XLIII.

De Chorepiſcopis.

CHorepiſcopi ex vi ſuæ inſtitutionis numquam fuerunt veri Epiſcopi, ſed ſimplices Presbyteri, qui in Pagis, & Oppidis extra Urbem reſidentiæ Epiſcopalis, tanquam Epiſcoporum Vicarii ſeſe gerebant: quia tamen ſępe contigit aliquos, qui erant Epiſcopi conſecrati (ſed aliqua de cauſa à regimine actualis Epiſcopatus vacabant, cujuſmodi ſunt

qui

qui nunc vocantur Episcopi in partibus, sive auxiliares, aut titulares) in Chorepiscopatus ministerium ab aliquibus Episcopis assumi: hujusmodi Chorepiscopi sic assumpti, non ratione Chorepiscopatus, sed ratione præcedentis Consecrationis in Episcopos jam obtentę, in Pagis jura Episcopalia exercebant, quæ jura nullatenus exercere poterant Chorepiscopi, qui erant simplices Presbyteri. Hinc ab Hispanis vocantur hujusmodi Episcopi *De anillo*, quia in Maurorum irruptione, confugientibus populis cum Episcopis ad Asturum montana, ibi ut Parochi inserviebant, absque propria Dioecesi, & signum Episcopalis dignitatis, annulum dumtaxat gestabant. Quare ex argumento desumpto ab officio Chorepiscopatus, nihil potest concludi, ad probandum Presbyteros posse omnia munia Episcopalia exercere, quotiescumque electi sunt in Episcopos, absque ulla alia consecratione præcedente: quandoquidem Chorepiscopi ex solo munere Chorepiscopatus, neque munia Episcopalia exercere poterant, sicut constat ex Concil. Hispalens. canone 27. ex Conc. Metens. celebrato anno 829. Tandem seculo nono extinctum fuit Chorepiscoporum ministerium, de quibus ante seculum 4. nulla prorsus occurrit memoria, neque ulla de ipsis in sacris paginis mentio facta invenitur.

CONTROVERSIA XLIV.

De judicibus à Constantino destinatis in causa Caeciliani.

CUm in causa dissensionis inter Cęcilianum, & Donatistas, jam ab Episcopis probatum esset judicium, & nihilominus non acquiescerent dissidentes, Constantinus Imperator, de dissidii continuatione monitus, alterum judicium Episcopale in urbe Arelatensi concessit. Ex hac concessione ulterioris judicii ab Imperatore facta, quam collaudare videtur S. Augustinus, epistolâ 162., orta est controversia, an in hac determinatione jure suo usus sit Constantinus, quod ipsemet innuere videtur, quandoquidem ad Melchiadem hac de causa scripsit sub his terminis. *Visum est mihi, ut idem Cęcilianus cum decem Episcopis, qui illum reum facere videbantur, & decem aliis, quos ipse suæ litis dijudicationi necessarios existimaverit, Romam navigio traiiciant, ut ibi coram vobis (scilicet Melchiade Pontifice) possit audiri, sicut sanctissima Dei lex ut nostis, postulat*. Cum tamen certum sit non esse juris Principum judices in causis Ecclesiasticis delegare, videtur Constantinum jure suo usum non fuisse, cum judices delegavit in causa Cęciliani, similibusque in controversiis. Qui sustinent Constantinum jure suo usum fuisse, ad objectionem cum distinctione respondent dicentes, non esse juris Principum judicare de causis, & personis Ecclesiasticis, vel judices delegare ad Ecclesiasticæ potestatis eversionem, & cum id non exigit Ecclesiæ bonum; benè tamen ad Ecclesiasticæ potestatis protectionem, & cum id postulat Ecclesiæ necessitas. Sed mihi non videtur subsistere hæc distinctio, quia sub colorato pretextu protegendi Ecclesiasticam potestatem, & assignandi aliquam emergentem Ecclesiæ necessitatem, possent semper Principes cũ vellent, causas Ecclesiasticas quandoque decidere, & judices prout sibi videretur, delegare. Tum quia probato à Principibus sub præfatis prætextibus judicio, adhuc remaneret decidendum, an verè fuisset probatum ad protegendam Ecclesiasticam potestatem, & an verè instaret Ecclesiæ necessitas, postulans judicium Principis; hæc autem decisio non ab alio fieri posset, quàm à Romano Pontifice, ex quo patet, quòd sub quocũque quęsito pretextu judicium Principis in causis Ecclesiasticis, vel per ipsos, vel per delegatos ab ipsis judices prolatum, non esset ultimò decisivum, & consequenter foret supervacaneum. In causa fidei, vel

ali-

alicujus personæ Ordinis Ecclesiastici, eum solum judicare debere, qui suo munere impar non sit, qui solus est Romanus Pontifex, fatentur omnes doctores. Vide præ ceteris Sanctum Ambrosium, epist. 13. ad Valentinianum Augustum. Vide ejusdem sententiam prolatam contra Palladium in Concilio Aquilejensi. Hinc patet nullo jure, neque sub ullo quæsito prætextu posse Principes seculares in causis Ecclesiasticis, aut judicare, aut judices delegare quantumvis Ecclesiasticos: Et quidem delegatio supponit potestatem judicandi in delegante: quam cum Principes non habeant, qua ratione delegare poterunt? Neque probatur Constantinum jure suo usum fuisse, cum causam Cæciliani ad Arelatenses Patres remisit, & post Arelatense judicium ad Romanum Pontificem: nam Arelate congregati sunt Patres in causa Cæciliani rogante Costantino, non tanquam judices ab Imperatore selecti, & delegati, sed ut tanquam Ecclesiastici, de Ecclesiastica controversia recognoscerent, sicut neque delegavit judicem, cum Cæcilianum unà cum Donatistis Romam ad Melchiadem amandavit, sed simpliciter eos ad legitimum judicem remisit; quod & præstitit Aurelianus Imperator, licèt Gentilis, qui duos pro Antiocheno Episcopatu contendentes, Paulum scilicet Samosatenum, & Domnum à Romano Episcopo judicandos censuit, *in vitâ S. Felicis Papæ & Mart.* Quis autem jure suo uti dicetur, qui duobus dissidentibus, ad hoc ut concilientur, hortator est ut suum legitimum judicem adeant, *Sicut Dei lex postulat?* Sic egit Constantinus in facto Cæciliani; quapropter dici nequit, quòd jure suo usus sit in causa præfata, sicut aliqui sustinere contendunt, quibus adhæret Natal. Alex. sect. 4. dissert. 5.

CONTROVERSIA XLV.

De Synodo Sardicensi in causa Marcelli Ancyrani, an erraverit in facto.

Marcellum Ancyranum Episcopum, hæreseos fuisse ab Eusebianis accusatum tempore Julii I. Pontificis, indubium est, an verò de facto fuerit hæreticus, gravia sunt hinc indè momenta pro utraque parte sustinenda. Nihilominus cujuscumque sint ponderis authoritates, quæ Marcellum hæreticum fuisse autumant, cum certum sit eundem ad Julium Pontificem appellasse, ejusque causà ventilatà, innoxium fuisse recognitum, suæque sedi restitutum, Judicio tàm Pontificis, quàm paulò post Concilii Sardicensis, dicendum est Marcellum Ancyranum fuisse virum integerrimæ fidei; neque Synodum Sardicensem post Julium Romanum Pontificem errasse in facto, dum illum absolvit; sed potiùs credendum errasse in facto Basilium Magnum, Hilarium, Joannem Chrysostomum, qui illum censent fuisse hæreticum, quàm potuisse errare in facto Pontificem, & Concilium Sardicense, cui adfuerunt trecenti Episcopi, qui funditùs Marcelli doctrina, & scriptis examinatis, illum innoxium declararunt; maximè cum Julius decesserit anno 351. Concilium Sardicense celebratum fuerit anno 347. Hilarius autem, Basilius, Gregorius Nissenus multis annis posteriores ad peractum Concilium, potuerunt à Marcelli causæ scriptoribus, fortè non satis per invidiam sinceris, faciliùs decipi, quàm potuerint deceptioni succumbere, qui judicis partes in Marcelli causa sustinuerunt. Piè etiam credendum, Deum non permisisse in hæresim lapsum Marcellum, qui cum Sancto Athanasio plura ab Arianis passus erat, pro Filii Divini consubstantialitate cum Patre sustinenda. Fuit itaque comes Athanasii Marcellus, proindè ipsi probè

cognitus. Athanasius autem Marcellum commendat, utpotè Episcopum Orthodoxum, in apologia ad Constantinum.

CONTROVERSIA XLVI.

De numero Canonum Concilii Chalcedonensis.

Concilii Chalcedonensis celebrati anno 451. sub S. Leone Canones numero 28. dubitatum est an Leo Pontifex, vel in toto, vel solùm in parte approbaverit. Contendit Bellarminus præfatos Canones robur non habuisse, nisi quatenus ab aliis Conciliis fuerunt renovati. Alii sentiunt Canonem vigesimum octavum, cujus hic est tenor *Jus Patriarchicum, & primatus honorem post Romanum, Constantinopolitanæ Sedi confirmat*, fuisse ab Anatolio Patriarcha Constantinopolitano additum, nullatenus verò genuinum esse Concilii fœtum. Dicunt alii utique hunc Canonem cum cęteris fuisse à Concilio editum, sed à S. Leone reprobatum. Siquidem, ut consideranti patet, hic Canon continet veritati contraria, quatenus exprimit à Nicęno Concilio fuisse concessum Sedi Romanæ primatum, quandoquidem notum est, Christo sic disponente, S. Petrum Christi Vicarium, Romanæ Sedi supra cęteras omnes Christiani Orbis Ecclesias, prerogativam primatus contulisse. In hac opinionum varietate non arridet illa Bellarmini, nam præfati Concilii Canones, præsentibus S. Sedis Legatis in œcumenica Synodo sanciti, solùm à Romano Pontifice confirmari debebant, ut universaliter essent accepti, nec opus erat ulteriori Concilio confirmante. Canones autem Concilii Chalcedonensis (sivè in toto, sivè in parte, hoc pro nunc non officit) fuisse à S.Leone confirmatos, ex eo evincitur, quòd Gelasius Pontifex, qui vixit paulò post S.Leonem, eosdem commendat, sicut colligitur ex Gelasii epistola decretali ad Lucaniæ Episcopos. Quomodò autem Gelasius Concilii Chalcedonensis Canones commendaret, nisi ab Ecclesia jam pridem receptos, & consequenter à Pontifice approbatos fuisse compertū habuisset? Neque inter S.Leonem, & Gelasium aliquod Concilium generale celebratum est, in quo asseri possit Canones Concilii generalis Chalcedonensis fuisse renovatos, ut robur consequerentur. Neque videtur subsistere opinio asserentium, Anatolium propria authoritate vigesimum octavum Canonem addidisse, nam in hoc casu facilè fuisset contra ipsum reclamatum à Patribus, qui Concilio interfuerant:& S. Leo, qui de insubsistentia hujus canonis Anatolium monitum voluit, nulla aliâ ratione quęsitâ, potuisset Anatolium tamquam reum additionis factæ convincere, maximè cum in antiquis codicibus inserti appareant Canones numero viginti octo. Dicendum itaque vigesimum octavum Canonem, unà cum cęteris fuisse in Concilio editum à Patribus, fortè ea mente, ut Imperatori quoddam obsequii testimonium proferrent, dum Urbem Cęsareæ residentiæ consonum crediderunt speciali prerogativa cumulare, eidem post Romanam deferentes honorem. Post Romanam, inquam, non quasi propria authoritate Romanam primam declarantes, sed ut clariùs sensum suum exprimerent, quasi dicerent; cum Romanæ Sedi primus honor debeatur ex institutione Apostolica, nec ex institutione Apostolica declaratum sit, cui Sedi post Romanam honor immediatè debeatur, Ecclesia in hoc Concilio congregata, secundum honorem Sedi Constantinopolitanæ deberi declarat. Nihilominus S. Leo Pontifex, statim ac Canonum seriem recepit, ut eos Apostolica authoritate vel confirmaret, vel reprobaret, vigesimum octavum expungendum censuit, & cęteros confirmavit. Quod facilè colligitur ex epistola S. Leonis ad Anatolium, & ex aliâ epistola ejusdem S. Leonis ad Marcianū Augustum. Expunxit, inquam,

quam, non modò quia Canon vigesimus octavus, ut supra jam monui; videbatur continere, & exprimere veritati contraria, sed etiam quia editus fuit in sessione decima quinta, absentibus Sedis Apostolicæ Legatis. Quòd autem antiqui Græcorum codices hunc vigesimum octavum Canonem contineant, hoc non officit: Scriptores enim Græci, numerarunt omnes Canones in sexdecim sessionibus hujus Concilii editos, non verò attenderunt ad Canones à Romano Pontifice simpliciter approbatos.

CONTROVERSIA XLVII.

An excommunicatio afficiat etiam mortuos.

AN possint anathemate configi etiam mortui, contra quos dum viverent, Ecclesia anathema non dixit, facta fuit quæstio occasione, quòd Ecclesia in quinta Synodo congregata, tria capitula damnavit, & Theodorum Mopsuestenum, jam defunctum anathematizavit. Cum verò certum sit mortuorum judicium soli Deo esse reservatum, neque videatur fas esse Ecclesiam decernere de eo, qui jam in Divino est judicio constitutus, maximè cum Christus dixerit, *quæ ligaveritis super terram, &c.* consentaneum videtur, quòd, qui vivus non fuit ab Ecclesia anathemate innodatus, neque possit anathematis vinculo ligari post mortem. His tamen non obstantibus, dicendum est Ecclesiam posse etiam mortuos anathematizare, illos scilicet, quorum versutia cognita non fuit dum viverent, sed si comperta fuisset, excommunicationis pœnam non evasissent. Nam licèt mortui non possint ab Ecclesia vocari in judicium, potest tamen Ecclesia super eorum doctrinam, quam vel scripto, vel sermone, dum viverent divulgarunt, causam instituere; quòd si rationæ falsæ doctrinæ, si fuisset ut talis cognita, merebantur dum viverent ab Ecclesia separari, potest Ecclesia post eorum mortem hoc eorum demeritum manifestare: & hæc est vis anathematis, quod mortuis impingitur; cui opinioni adhæret S. Augustinus, epist. ad Bonifacium Comitem; & S. Cyrillus, ubi contra Theodorum Mopsuestenum agens, scribit. *Hæreticos nobis recusandos esse, sivè in vivis sint, sivè non.* Et cum hæretici, licèt mortui, per superstitem eorum infectam doctrinam noceant Ecclesiæ, meritò Ecclesia, licèt mortuos ab Ecclesia segregat, eos excommunicatos declarando, propter quam declarationem statim privantur participatione bonorum Ecclesiæ, quæ pro defunctis applicantur, in suppositione quòd essent in statu, in quo de cætero possent ipsis Ecclesiæ bona per modum suffragii applicari. Ex quo patet quomodò etiam in mortuos jus suum exerceat Ecclesia, eosdem excommunicationis pœnâ, ut supra declaravimus, innodando.

CONTROVERSIA XLVIII.

De sententia Vigilii Papæ in causa trium Capitulorum.

QUæstio non levis fuit, an mutatio Vigilii Papæ in causa trium Capitulorum, cederet in Vigilii culpam: pro cujus rei intelligentiâ, præmittendũ quid continerent tria Capitula. Primum erat Theodori Mopsuesteni, ejusque librorum damnatio, in quibus Christum purum hominem esse dicebat, aliasque effutiebat blasphemias. Secundũ, damnatio scriptorum Theodoreti contra sanctum Cyrillum, quæ scripta patrocinabantur Nestorio, impugnabant Synodum Ephesinam, & S. Cyrillum Ephesinæ Synodi defensorem. Tertium, damnatio epistolæ Ibæ Edesseni Episcopi ad Marim Persam, quæ epistola etiam Synodum Ephesinam impetebat, tanquam præcipitis judicii in causa Nestorii. Hæc tria Capitula Justinianus Imperator ab universali Ecclesia suis privatis de causis damnari, sed sub specioso ti-

tulo publicæ pacis, & concordiæ contendebat, ad hoc Imperatorem instigante potissimùm Theodoro Cæsareensi, Origenis defensore, cui gravis erat Origenis secuta universalis damnatio: quapropter Vigilius Pontifex strenuè cum pluribus Episcopis restitit condemnationi trium Capitulorum, cum in hac condemnatione ab Imperatore, & instigantibus Episcopis expetita, reperisset Vigilius condemnationis quæsitę objectum, non esse publicam pacem, sed privatum affectum, & exacerbatam, Origenis causam sustinentium, passionem, sub velamine publicæ pacis obtectam. Tandem Vigilius, salvà in omnibus reverentià debità Concilio Chalcedonensi, cui adsuerant præfati, in causa triumCapitulorum interesse habentes, tria Capitula damnavit, quæ damnatio, etiam in quinta Synodo fuit confirmata. Quęstio est, an mutatio sententiæ Vigilii in causa trium Capitulorum, quæ priùs mordicus sustinere visus est, & postmodùm reprobavit, cedat Vigilio in vitium? Sed ut pateat ex hac mutatione sententiæ, nullam Summo Pontifici adscribi posse culpam, hic recolenda quæ diximus Controversia 41. Deinde ad rem notanda Pelagii secundi sententia, in Epistola ad Episcopos Istriæ, sic in hac causa scribentis. *Latinos homines, & Græcitatis ignaros errorem tardè agnovisse. Unde tantò cis celeriùs credi debuit, quantò ejus constantia, quousque verum cognoscerent, à certamine non quievit... Si igitur in trium Capitulorum negotio, aliud cum veritas quæreretur, aliud inventa veritate dictum est, cur mutatio sententiæ huic sedi in crimine objicitur, quæ à cuncta Ecclesia in ejus authore veneratur? Non enim mutatio sententiæ, sed inconstantia sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti intentio incommutabilis permanet, quid obstat, si ignorantiam suam deserens, verba permutet?*

CONTROVERSIA XLIX.

An Ecclesiæ Judicium sit semper infallibile.

IN controversia, an Ecclesiæ judicium sit in omnibus quæstionibus tam juris, quàm facti indeficiens, revocari non potest indubium, quòd in quæstionibus facti, quæ cum jure, seù dogmate fidei connexionem habent, decidendis, Ecclesia non potest deficere; si verò quæstiones facti ad solam historiam humanam, vel chronologicam, aut quid simile spectent, in his posse Ecclesiam falsum judicium proferre, quatenus non sinceris monumentis, aut testibus factum exhibentibus instructa, si quis asserat, nullam merebitur censuram, prout habetur cap. *à nobis* de sent. excommunic. Unde id ipsum habet S. Thom. quod l. 9. art. 16. Postulat tamen reverentia filiorum in Ecclesiam, ut ejus testimonium propriæ opinioni præferant; aut si quando se sibi veritatem invenisse, aut errorem deprehendisse in iis humanæ fidei materiis putent, humiliter proponant; nec definire audeant, sed ejusdem Ecclesiæ sensum expectent. Alioquin illos temerarios facilè reddet humana præsumptio.

CONTROVERSIA L.

Quando censendum sit Papam locutum fuisse ex Cathedra.

INdeficiens esse Romani Pontificis judicium, cum ex Cathedra loquitur, nullatenus dubitandum est Catholicis, ex promissione Domini. Quando verò censendum sit Papam loqui ex Cathedra, cadit sub controversia. Nam ex Cathedra loqui non est censendus Pontifex, quotiescumque de fide loquitur, & suam pronunciat opinionem; potest enim tanquam privatus homo errare, & malè de doctrina fidei sentire, & etiam consequenter scribere. Dicendum itaque Ro-

ma-

manum Pontificem tunc solùm indeficientis judicii prærogativa frui,cùm in materia fidei, & morum pronunciaturus, ad Scripturam, & traditionem attendens, controversias, quæ agitantur expendit; quid circa talem controversiam credendum sit exponens universæ Ecclesiæ, tanquam Spiritus sancti oraculum, cujus assistentia numquam deficit Summo Pontifici, quotiescumque aliquid, tamquam dogma fidei universis fidelibus credendum proponit; quod, licèt ex se solo possit Summus Pontifex peragere, nunquam tamen facere consueverunt Pontifices, nisi præmissis sacri Senatus, doctissimorumque virorum consilio, fusis etiam ad Deum precibus, ad implorandam in rebus maximi momenti decernendis Spiritus sancti assistentiam: & quotiescumque sic se gerit Pontifex, juxta communem, quæ invaluit loquendi formulam, dicimus quòd *Summus Pontifex loquitur ex Cathedra*. Innotescit autem universæ Ecclesiæ, Pontificem locutum esse exCathedra,ex ipso loquendi, & proponendi modo; signa enim manifesta Ecclesiæ sunt, quòd Doctorum, Antistitum, sacrique Collegii suffragia susceperit, & quòd post humiles deprecationes, promissioni Divinæ innixus, se fideles obligare pronuntiet: quibus stantibus,nemini Catholicè sentienti cadere debet indubium, quòd Romanus Pontifex in suo promulgato decreto locutus sit ex Cathedra.Accedit etiam, ut signum à posteriori (ut in scholis loquimur) consensus Episcoporum, quorum est depositum fidei custodire, & qui omnes simul aberrare non possunt; alioquin posset deficere Ecclesia. Quòd si aliqui renitantur, fugiendi sunt, ut membra à capite deficientia, & unitati fidei, & Ecclesiæ nociva.

CONTROVERSIA LI.

De authore Ecthesis.

Ectesis,quæ communiter creditur Heraclii Imperatoris edictum, quo cautum erat, ne quis unam, aut duas in Christo confiteretur operationes, ad unicam adstruendam in Christo voluntatem, non fuit author Heraclius Imperator, sed Sergius, qui eam Heraclii nomine inscripsit, ut ipsi majorem conciliaret apud populos authoritatem. Constat enim ex epistola, quam Heraclius scripsit ad Joannem quartum Pontificem, illum absolutè negasse suam fuisse. Vocatur autem communiter Heraclii Ectesis, quia sub ejus nomine promulgata fuit; quapropter sub nomine Heraclianæ Ectesis etiam à Summis Pontificibus Severino, & Joanne quarto fuit damnata.

CONTROVERSIA LII.

An Henoticon Zenonis contineret Hæresim.

Henoticon, quod idem significat ac edictum unitivum,ab Accacio hæretico conscriptum, à Zenone Imperatore promulgatum, publicè quidem studio procurandæ pacis, sed reverà propter privatos Accacii fines; licèt nullam expressè contineret formalem hæresim,meritò tamen à Summis Pontificibus fuit damnatum, non modò quia Synodum Chalcedonensem, & fidei definitionem in eâ editam silentio premebat, cum stantibus circumstantiis de eâ debuisset reverentem mentionem facere; sed etiam, quia jussu potestatis laicalis editum fuerat, cum Principes nullum jus habeant promulgandi edicta in his, quæ fidem concernunt. Hoc edictum,Henoticon nuncupatum, in eo etiam deficiebat, quòd hæreticos recipi jubebat, quamvis non præmissâ, neque indictâ errorum abjuratione, nullâque inflicta hæreticis, quos recipi decreverat, pœnitentiâ.

CON-

CONTROVERSIA LIII.

De Honorio, an hæresi Monothelitarum consenserit.

HOnorii damnationem in sexta Synodo fuisse conclamatam, ejus epistolas ex sextæ Synodi sententia fuisse combustas, negari utique non potest. Nihilominus non fuisse à sexta Synodo damnatum ut hæreticum, sed ut reum negligentiæ in coercendis hæreticis, validis argumentis communiter sustinetur, quidquid aliqui probare contenderint, defacto Honorium esse in hæresim lapsum Monothelitarum. Honorius enim defenditur à Joanne quarto Pontifice in Apologia, quam scripsit pro Honorii defensione ad Constantinum Imperatorem, Heraclii filium. Defenditur à S. Maximo Martyre, in dialogo cum Pyrrho, & in epistola ad Marinum. Item ab Anastasio Bibliothecario in præfatione ad Joannem Diaconum, & à pluribus aliis, qui disertè probant nullum Romanum Pontificem fuisse unquam in hæresim lapsum. Habuit utique Honorius modum loquendi, qui hæreticis Monothelitis favere videbatur. Nihilominus, dum unam tantùm in Christo esse voluntatem asseruit, ex ejus scriptis constat intelligendum esse de Christo ut homine, cui esse duas voluntates contrarias juxta Catholicum sensum negavit; quam contrariam voluntatem mentis, & carnis, ex primi parentis culpa, quâ omnes infecti sumus, contraximus. Cùm autem Verbum naturam humanam assumpserit, qualem Deus ab initio condidit, exceptâ pœnalitatum impassibilitate, sub hoc respectu asseruit Honorius non esse in Christo contrarias voluntates mentis, & carnis. Sed quia debebat clariùs se exprimere, ne ansam daret hæreticis, & etiam quia nullum cum ipsis pati debebat commercium, per quod suspicionem præberet Monothelismi, ideo tanquã gravis negligentiæ reus valdè culpabilis, contra ipsum in sexta Synodo fuit conclamatum. Dato autem, & non concesso, quòd Honorius in fide errasset; sequeretur ad summum, quòd errasset, ut doctor privatus in his, quæ ad Sergium scripsit; neque aliquid ultrà potest evinci ab illis, qui Honorium in fide errasse contendunt.

CONTROVERSIA LIV.

De natura Angelorum.

ALiquos fuisse SS. Patres, qui dubitarunt an Angeli essent corporei, non inficior: in hac enim quæstione dubitativè aliqui locuti sunt, alii assertivè subtilissima corpora Angelis tribuerunt, veritate nondum ab Ecclesia eliquata, quæ in Concilio Lateranensi. 4. celebrato anno 1215. Angelos esse puros spiritus pronunciavit; licèt verè id, ut fidei dogma non definierit, quod communiter Theologi putant. Inter Sanctos Patres qui floruerunt antè præfatum Concilium, & dubitativè locutos esse colligi potest ex eorum scriptis, recensentur S. Augustinus, lib. 15. de Civ. Dei, cap. 23. & lib. 21. cap. 10. S. Bernardus serm. 5. in Cantica; & lib. 5. de Consid. nihilominus alibi potiùs Angelos esse puros spiritus, videtur quòd asserat Doctor Mellifluus, quandoquidem sæpe repetit Angelos naturâ suâ esse impalpabiles; naturam Angelorum cognatam esse cum natura animæ rationalis, & similia. Dum verò aliqui SS. Patres dicere videntur Angelos esse corporeos, nihil plus asserere voluerunt, quàm Angelos ministraturos hominibus corporeis, Deo permittente corpora assumere; an aerea, an materialia, etiam indecisè pronunciando, finitoque ministerio, assumpta corpora deponere. Vide S. Ber. loc. cit. Sed etiam pro PP. excusatione lege Velosillum in advertentiis Theologicis. D. Hieron. quæsito 2. & M. Navarro Prolegom. de Angel. 5. à n. 48.

CONTROVERSIA LV.

De Ordinatione Clericorum facta ab Hæreticis.

Clerici ab hæreticis ordinati, an validè essent ordinati, quæstio mota est ab Episcopis Macedoniæ, qui hac de re ad firmissimum oraculum Romani Pontificis, Innocentium primum scripserunt, ad quos per epistolam dedit Innocentius responsum, ex qua constat Clericos ab hæreticis ordinatos, validè quidem, sed illicitè esse ordinatos. Certè quod amisit hæreticus, dare non potest; at honorem amisit hæreticus, non characterem: dare igitur characterem potest, non honorem, ergo qui ab hæretico ordinatur, validè ordinatur, quia characterem suscipit, illicitè tamen, quia ex illicita ordinatione consequi honorem non potest ordinatus, & qui in ordinatione honorem non consequitur, illicitè ordinatur. Vide citatam epistolam Innocentii, in qua uberiùs præsens enodatur difficultas. Vide etiam ejusdem Innocentii epist. 18. in qua explicat quid senserit, dum solum Baptisma in hæreticis ratum esse pronunciat, non autem ordinationes ab eis factas. Sed ex quo de reiteratione Sacramentorum sermo est institutus, videtur adhuc quòd urgeat in hac causa difficultas gravissima, quandoquidem ex Anastasii narratione colligitur, Stephanum Papam quartum reiterasse ordinationes factas à Constantino Antipapa, qui cęterùm verus erat Episcopus, & si illicitè consecratus. Dicendum tamen, Stephanum non reiterasse ordinationes factas à Constantino, sed solùm reconciliasse illos, qui cum illicitè essent ordinati ab Antipapa, erant ipso jure ab executione Ordinis suspensi; nt itaque illicitè ordinati, Ordinis potestatem exercere valerent, Stephanus eosdem reconciliavit, quam reconciliationem, consecrationem sive reordinationem vocavit Anastasius. Vide super hanc controversiam epistolam S. Gregorii Magni, numero trigesimam secundam.

CONTROVERSIA LVI.

De electione Episcoporum facta per Principes.

Ex eo quòd Principes Episcoporum electioni antiquitùs se immiscerent; imò ex scripturarum antiquis monumentis probari possit quòd Principum assensum, & confirmationem Clerus exposceret in Episcoporum electione, hoc facere tunc consuevit Ecclesia, ut Principes adversùs schismata, quæ tunc temporis invalescebant, authoritatem suam interponerent; cęterùm ex præfatis exemplis nihil prorsus evinci potest, Episcoporum electionem spectare ad Principes: semper enim Ecclesia in Episcoporum electione jus suum liberè exercuit. Siquidem Apostoli constituerunt Episcopos per Orbem universum, & hi successivè juxta Ecclesiarum exigentiam alios ordinarunt Episcopos. Quòd autem plures Principes nunc temporis jus habeant in Episcoporum electione; scilicet ipsos præsentandi, hoc est jus eis ab Ecclesia concessum, quatenus populorum, quibus dominantur, vocem exercent, pacis causâ, & ut schismata, & contentiones in electionibus vitentur. Qua ratione Clerus aliàs eligeret, & populus consuleret, notum est eruditis. Illud verò jus non officit Ecclesiæ libertati, quæ dignis de causis talem facultatem in aliquibus Regnis ad Reges transtulit, ex privilegio liberè ipsis concesso à Summis Pontificibus.

CONTROVERSIA LVII.

De Psalmodiæ usu, quando incœperit.

Psalmorum cantum in Ecclesia, solùm tempore Damasi Papæ fuisse institutum, facile est, atque illos,

los, qui sic sentiunt reprobare: nullumque est fundamentum desumptum ex eo, quòd Damasus in libro Pontificalium de cantu diurno, nocturnoque Psalmorum mentionem faciat: nam Damasus in meliorem formam ritum psallendi redegit, hymnis etiam compositis, non autem ritum psalmodiæ in Ecclesia invenit, qui à tempore Apostolorum jam invaluerat, multo antè tempora Damasi. De usu Psalmodiæ scripserunt Justinus Martyr in apologia ad Antoninum. Clemens Alexandrinus Orat. ad Gentes. Tertullianus lib. 2. ad uxorem. Vide Card. Bona in libro De Ecclesiastica Psalmodia, in quo expressè de antiquo usu psallendi, etiam ab ipsis primordiis nascentis Ecclesiæ disserit.

CONTROVERSIA LVIII.

De publicis disputationibus Catholicorum cum hæreticis, an expediant.

Disputationes publicas Episcoporum, & Doctorum Catholicorum cum hæreticis, satiùs est non concedere, licèt aliquando fuerint concessæ, & aliquando si ita Pontifici benè visum fuerit, propter aliquam urgentem causam, puta cùm ex his maximi spes boni Ecclesiæ affulget, possint concedi, sicut temporibus D. Augustini Carthagine contra Donatistas factum est; nulla enim tunc temporis via opportunior patebat, quàm collatio Episcoporum cum Donatistis, ad eos in viam veritatis, & pacis reducendos. Ceterùm meliùs esse has collationes non concedere, ex eo evincitur, quòd hæretici non quærunt per disputationes publicas assequi veritatem, sed student foris se sapientes ostendere, & victores videri, intus verò semper sunt obstinati; & dum per Scripturas convincuntur, cùm alius ipsis non patet aditus ad evasionem difficultatis, Scripturas apertè negant, vel corrumpunt, vel in pravum sensum detorquent; & in his congressibus sæpè exitus comprobavit, quòd hæretici etiamsi possint convinci, difficilè tamen possunt converti. Aliud etiam ex his publicis disputationibus malum imminet, quòd plebs accurrens, cùm parem utrinque disceptationis ardorem, parem negandi, & defendendi ex utraque parte libertatem animadvertat, rationum vim non benè, aut fortè nullatenus percipiat, nihil boni indè reportat, nisi potiùs quandam animi in rebus fidei vacillationem, mentisque confusionem. Itaque qui hæretici sunt, non sunt audiendi, & admittendi ad disputationem, sed ad suorum errorum detestationem, & conversionem: experientia enim sæpè comprobavit, quòd hæretici in disputationibus publicis, non veritatem quæsierunt, & conversionem, sed cavillationem. Imò convicti, ut veteres in Gallia Calvinistæ, excœcante eos superbia, obstinatiores recedunt.

CONTROVERSIA LIX.

De Azymo, & Fermentato.

Michael Cerularius, de quo actum sub eodem nomine, excitatâ controversiâ de azymis, schisma conflavit inter Orientalem, & Occidentalem Ecclesiam; quapropter defectu fermentati Latinam Ecclesiam vero carere Sacrificio effutiebat, quod falsum esse constat ex his, quæ iam alibi diximus, cum tàm in azymo, quàm in fermentato verum confici Sacramentum negari haudquaquam possit. Hinc tamen orta est controversia, an scilicet Ecclesia Græca semper in Sacrificio fermentatum, Latina verò azymum adhibuerit. De hàc controversia pro suâ eminenti eruditione scripsit præ cæteris Cardinalis Bona lib. 1. Rerum liturgicarum cap. 33. asserens tàm Græcam, quàm Latinam Ecclesiam usque ad octavum seculum mox fermentatum, mox azymum adhibuisse ad conficiendum Sacrificium, pro temporis, &

loco-

locorum opportunitate; ita ut in hoc nec Græci à Latinis, nec Latini à Græcis discordarent. Interdictus tamen in Latina Ecclesia perpetuus fermentati usus, ex quo, ratione hujus quæstionis, Michael Cerularius Ecclesiam proscindere ausus est. Sententiæ hujus doctissimi Purpurati adhærere magis arridet propter gravissima momenta, quæ loc. cit. idem Eminentissimus. adducit. Christus ipse & azymum adhibuit in institutione Cœnæ, & fermentatum, quando se conjunxit cum Discipulis progredientibus in Emmaus, qui eum cognoverunt in fractione panis. Item, cum tempore persecutionis convenirent ad sacra facienda in catacumbis Catholici, qui profugi erant super terram, probabile est non semper potuisse azymum invenire, adeoque ut sacro confortarentur Viatico, etiam in fermentato, pro temporis opportunitate consecrasse. Scripsit pariter de hac controversia Joannes Mabillonius Benedictinus, Joann. Ciampinus, & alii.

CONTROVERSIA LX.

De Brunone Andegavensi, an consenserit hæresi Berengarii.

Berengarius Archidiaconus Andegavensis, Episcopatum ejusdem Ecclesiæ regente Brunone, hæresim suam promulgavit circa existentiam realem Corporis Christi in Eucharistia, quâ impugnatâ, factus est Sacramentariorum parens. Cũ nascentem hæresim Bruno, prout suum pastorale munus exigebat, statim non compresserit, ansam aliquibus dedit credendi Episcopum, unà cum Archidiacono hæresim propugnasse. Sed ab hæresis notâ innocuus fuit Bruno Episcopus, qui cum speciali amicitiæ vinculo sibi devinctũ haberet Berengarium, negari non potest cum aliquâ segnitie nascenti hæresi se opposuisse, fortè sub spe resipiscentiæ Berengarii. Cæterùm, Brunonem nunquam hæresi Berengarianæ consensisse evidenter ex eo constat, quòd ubicumque de damnatione hæresis in Conciliis factâ sermo instituitur, nullibi de Brunone fit mentio, quod secus foret, si Berengarii in hæresi Bruno fuisset collega: imò Gregorius septimus Berengarium, post ejuratum errorem, Brunoni Episcopo suo commendavit. Sed, & ex Brunonis epistolis evidenter constat ipsum semper Episcopum Orthodoxum extitisse.

CONTROVERSIA LXI.

De resignationibus, permutationibus, & pensionibus Beneficiorum.

CUM in Concilio Turonensi, celebrato anno 1163. sancitum fuerit canone 1. *Divisionem præbendarum, aut permutationem fieri prohibemus*. Oritur dubium, an hujusmodi divisiones, & permutationes, quæ passim invalescunt, sint licitæ. Solvit quæsitum Urbanus tertius, Canonis interpretator, Cap. *Quæsitum*. *Quæsitum est* (inquit) *si commutationes fieri valeant præbendarum, cum commutatio dignitatum in Turonensi Concilio fuerit interdicta. Generaliter itaque teneas, quòd commutationes præbendarum de jure fieri non possunt, præsertim pactione præmissâ, quæ circà spiritualia, vel connexa spiritualibus labem semper continet symoniæ. Si autem Episcopus causam inspexerit necessariam, licitè poterit de uno loco ad alium transferre personas, ut, quæ uni loco sunt minùs utiles, alibi se valeant utiliùs exercere*. Circa pensiones verò certum est, quòd ab initio non concedebantur, *nisi nutrimenti, & consolationis gratiâ*; quapropter in Concilio Chalcedonensi, celebrato anno 457. ubi primò de pensionibus fit mentio, occasione quòd Bassianus, & Stephanus contendebant de Episcopatu Ephesino, primus enim fuerat à sede depositus, alter subrogatus: cum judicasset Concilium, ut neuter

sederet, & tertius ordinaretur: decretum est, ut utrique ex ærario Ecclesiæ Ephesinæ subministraretur pensio annua ducentorum aureorum, *nutrimenti & consolationis gratiâ*. Hoc posito, videant quo jure, non nutrimenti, & consolationis, sed fovendæ ambitionis gratiâ, acquisitas pensiones, plures, quorum paucus non est numerus, disperdant. Quotidie perstrepunt adventantes in Curia inhiare pensionibus, quorum vitę tenor Ecclesiæ minùs beneficus, à beneficiis excludit: sed idem est Ecclesiæ patrimonium, sivè titulo beneficii, sivè pensionis immeritis conferatur & disperdatur. Dispersę proculdubio pensiones sunt, quę juxta Chalcedonensis Concilii mentem, non nutrimenti solius, & consolationis gratia, sed alio quęsito, & emendicato prętextu aut conferuntur, aut obtinentur; aliàs eo res deveniret, ut, quod necessariæ Episcoporum sustentationi debetur, in pensiones, quibus Episcopales mensæ gravantur, convertatur, quo fiet (& utinam non fiat) ut Episcopi plus invigilare debeant pensionatorum implendis marsupiis, quàm sibi commissis pascendis animabus. Pascat Episcopus gregem suum doctrinâ, pascat exemplo: si simul & semel non pascat & eleemosynis, difficilè oves vocem audient Pastoris. Sed quâ ratione Episcopus gregem suum ad se trahere valeat eleæmosynis, cujus proventus penè toti conversi sunt in pensiones? Ecclesiasticos fructus, convenienti eorum qui præsunt sustentationi, Ecclesiæ sibi commissæ reparationi, & pauperum subsidio deberi, Patrum in Synodis decreverunt emanatæ sanctiones; Romanique Pontifices supremâ illâ, qua pollent authoritate firmarunt. Nunc temporis multi conqueruntur invaluisse (nescio an dixerim usum, vel abusum) hæc magna ex parte convertendi in pensiones. Quodsi ita an id fiat juxta piam eorum mentem, qui instituerunt, & ditarunt Ecclesiastica beneficia, ipsi viderint, qui Ecclesiarū proventus in supervacaneas disperdunt pensiones. Quid enim tristius, quàm si Episcopos pensionū exuberantiū censu gravatos, tanquam pensionatorum œconomos constitutos magis suspiceris, quàm fructuum Ecclesiæ sibi commissæ providos dispensatores credideris? Non negarim pauperes Ecclesiasticos, qui Ecclesiæ deserviunt, & aliundè non habent, à ditioribus esse sustentandos, & qui Ecclesiæ utilitati insudarunt, debere ab Ecclesia laborum suorum remunerationem accipere: tritum est, qui altari servit de altari vivere debet. Quod maximè intelligi debet de primi ordinis personis, qui universalis Ecclesiæ utilitati laborant, nec aliunde habent, quo congruenti decore vivant, quibusque propterea pensiones meritò solvuntur, sed tamen solius *nutrimenti & consolationis gratiâ*, non ut ad saturitatem ingurgitent: non ut qui pensiones consequuntur in deauratis curribus, famulorum turbâ circumstipati incedentes, potiùs sponsæ, quam Ecclesiarum Rectores appareant. Tanta utique non esset pluribus in Ecclesiasticis vanitas, neque tanta in aliis mendicitas, si solius nutrimenti, & consolationis gratiâ distribuerentur pensiones. Quod dico, non docens, non reprehendens; sed Apostolicæ Sedis, quæ hæc docet nos, doctrinam, & disciplinam omnibus, tanto magisterio fultus, proponens. Hac de re maturè egerunt Cardinales in consilio ad Paul. III. & Card. Contarenus ad eumdem, opere typis dato Coloniæ 1538.

CONTROVERSIA LXII.

De Concilio Arelatensi.

Regnante Carolo Magno, anno 813. celebrata est Arelatę Synodus, in qua conditi canones 26., quos Patres Carolo Magno obtulere, sicut colligitur ex præfati Concilii clausula, in qua sic legitur. *Hæc, quę emendatione digna prospeximus, quàm brevissimè annotavimus, & Domino*

Impe-

Imperatori præsentanda decrevimus, poscentes ejus clementiam, ut si quid hic minus est, ejus prudentia suppleatur, emendetur, perficiat. Ex quo aliqui deducere contenderunt, Synodorum canones subesse Imperatoris judicio. Nihil tamen indè evincitur, cum certissimum sit in jus canonicum nullam habere Imperatorem potestatem, quod sola Pontificis authoritate firmatum, perpetuò viguit in Ecclesia; imò & viguerat in ejus imagine, seù figura, antiqua scilicet Synagoga, in qua lex requirenda erat de ore Sacerdotis, cujus erat custodire divinam scientiam. Patres tamen Concilii Arelatensis id honoris gratiâ Imperatori, adeò de Ecclesia benemerito deferre voluerunt, non ut Imperator sancitis canonibus per suam approbationem robur adiiceret, sed ut magis, ac magis ad benemerendum de Ecclesia Imperatorem allicerent, illum adeò urbanè tractantes, ut etiam ejus sensum viderentur exquirere. Quod tutissimè poterant à Principe scilicet, in quo non solùm regium, sed & Sacerdotalem, si dici potest, animum speciali supernæ gratiæ unctione inesse noverant. Cæterùm, canones sanciti in Concilio Nicæno, præsente Constantino, robur suum sortiti sunt, statim ac fuerunt à Romano Pontifice probati, nullaque præmissa fuit eorundem canonum oblatio Imperatori, ut eos suppleret, emendaret, perficeret, quod urbanitatis gratia dictum fuit à Patribus Arelatensibus.

CONTROVERSIA LXIII.

De restituto Imperio Occidentali.

Defecerat Occidentale Imperium, ab Orientali multis annis divisum, morte Momyli, sive Augustuli, an. 476. Inductisque Regibus Italiæ Gothis, dein Longobardis, regali hoc nomine & jure ditiones Italæ Principes agnoscebant. Anno autem 800. à natali Domini, Leo III. Rom. Pontifex, Romano populo acclamante, Carolum Magnum Italiæ Regem, ipsa Natalitii Dominici die Imperatorem salutavit, & coronavit. Quidam putant, hanc fuisse Imperii ab Oriente in Occidentem translationem. Perperam tamen: mansit enim sub Irene Orientale imperium, deinde sub Nicephoro, & successoribus, à Pontifice Leone, Carolo Imperatore, & reliquis in dies Pontificibus, & Imperatoribus agnitum; nec augurato Carolo, aliqua mutatio in Orientalis Imperii ditionibus contigit; quinimò tentarunt Carolus, & Leo utrumque Imperium, nuptiis Irenes & ejusdem Caroli, unire. Igitur ex magni hujus Principis exaltatione, Imperiique restitutione, quædam oriuntur controversiæ: an scilicet hæc fuerit Imperii restitutio solius nominis? quid in eâ Pontifex Carolo Magno contulerit? an scilicet aliquid temporale dominium, sub qua ratione Electores jus eligendi Imperatorem acquisierint, an hoc jus eligendi Imperatorem, à Sede Apostolica in Electores ipsos defluxerit. Circa quæ omnia, cum variæ circumferantur opiniones, ut paucis pro modulo meo rem totam expediam. Præmittendum, quòd Ecclesia, ubi urget necessitas, potestatem habet exerendi utrumque gladium spiritualem scilicet, & temporalem. Sed cum temporalis gladius in Ecclesiasticorum manu videatur infirmus, cęterùm aliquando necessariò sit exerendus ad tuenda Ecclesiæ jura, hoc tuitionis officium, quod omnibus Regibus, & Principibus Catholicis etiam est à Deo comissum, singularitèr nihilominus assumpserunt Imperatores, ex quò Catholicam amplexati sunt religionem. Cum autem Imperialis dignitas in Oriente dumtaxat tunc temporis resideret, omnes successivè Imperatores Catholici Ecclesiam tueri peculiariter gloriabantur; quapropter in emergentibus necessitatibus Pontifices ad Imperatorem in Oriente residentem habuerunt recursum. Sed cum postmodùm invalescente Græcorum schismate,

Imperatores Orientis officium defensorum Ecclesiæ (ut ait Sigonius) repudiasse viderentur, speciale hoc tuitionis officium, cui defuerunt Imperatores Orientis, alteri demandare in parte Occidentali necessarium arbitrati sunt pro suo munere Pontifices. Quapropter Leo Tertius hoc onus simul, & honorem Carolo Magno, tunc de Ecclesia inter omnes Catholicos Principes benemerito conferre proposuit. Quod & præstitit solemniter, eodem Carolo Magno in Vaticano, in die Natalis Domini ut dixi, consecrato. Ex quo patet, quòd Imperatoris dignitas non est nudus titulus, sed maximè posita est in munere tuendi Ecclesiam contra infideles, schismaticos, & quoscumque Ecclesiæ jura comprimere volentes; ratione cujus muneris, suprà ceteros Christianos Principes, honoris primatus est Imperatoriæ dignitati adnexus. Interim cadente seculo nono, Caroli Magni extincta lineâ in Ludovico Quarto, sine liberis è vivis erepto, Romanus Pontifex se ad eum Imperatorem confirmandum obstrinxit, qui Germaniæ Rex eligeretur, dummodò esset Catholicus, & capax Ecclesiæ jura sustinendi, quod examinare spectat ad Summum Pontificem. In Germaniæ Regem tunc temporis electus fuit Conradus Primus, Franconiæ Dux. Cum verò jus eligendi Germaniæ Regem, quod priùs spectabat ad plures Germaniæ Proceres, ad hoc specialibus in comitiis congregatos, tum Ecclesiasticos, cum laicos, per Bullam auream, ex unanimi Procerum regni consensu, qui in pluritate votorum inter se discrepantium, non parva in electione obstacula, & molimina sæpè reperierunt, ad aliquos tantùm Germaniæ Principes, qui primò fuerunt numero septem, fuerit translatum, quisquis à præfatis Electoribus, juxta statuta in Germaniæ Regem eligitur, hic à Pontifice (si nihil obstet) in Imperatorem agnoscitur. Ex quo patet, quòd in electione Imperatoris, prout electio Regis Germaniæ est, concurrit Pontifex, quatenus unà cum Imperatore, & unanimi Procerum Germaniæ consensu, sancitum est Germaniæ Regem perpetuis futuris temporibus, per Principes Electorales fore eligendum; quæ sanctio circà annum millesimum, sub Gregorio Quinto Saxone, & Otthone Tertio, creditur suum sortita initium. Quòd verò Rex Germaniæ electus, Imperator inauguratur, sive primarii Ecclesiæ defensoris honorificentiam consequitur, sub hac consideratione jus eligendi Imperatorem ab Apostolica Sede dimanat, quatenus hæc in Imperatorem agnoscere decrevit, quem Electores Germaniæ Regem præficerent.

CONTROVERSIA LXIV.

An Episcopatus sit Ordo Sacramentalis.

IN hac celebri controversiâ, non modò Catholici ab hæreticis, & Theologi à Canonistis, sed Theologi inter se, sunt opinionum varietate divisi. Quid sentiant de Episcopatu hæretici, jam alibi exposuimus. Inter Catholicos verò, alii sentiunt Episcopatum non esse propriè Ordinem, prout Ordo est Sacramentum, licèt sub alia ratione Ordo dici possit Episcopatus, quia scilicet est potestas ad actiones hierarchicas in corpore Ecclesiæ, quam potestatem reliqui Sacerdotes inferioris Ordinis non habent. Alii existimant Episcopatum esse quidem Ordinem & Sacramentum, non tamen distinctum à Sacerdotio, sed, quòd Episcopus sit Sacerdos magis perfectus, id est in apice potestatis Ordinis Sacerdotalis constitutus, licèt diversa adhuc maneat jurisdictionis potestas. Alii tenent Episcopatum, & Presbyteratum esse Ordines distinctos, & Episcopatum imprimere characterem distinctum ab Ordine Presbyteratus, sive addere supra Sacerdotium novi Ordinis characteristicam extensionem; quemadmodùm ad Diaconatum Presbyte-

byteratus; (sic enim plerisque loqui placet) quæ sententia videtur probabilior; nam in consecratione Episcopi infigitur ejus animæ potestas spiritualis indelebilis, nec potest auferri ab Ecclesia, undè remanet in Episcopo etiam excommunicato, hæretico, deposito, vel degradato. Canones Concilii Carthaginensis quarti, præscribentes ritum observandum in singulis Ordinibus conferendis, incipiunt ab ordinatione Episcopi, ergo Episcopatus est Ordo, & consequenter imprimit characterem indelebilem. Tùm quia in ordinatione Episcopi confertur gratia, sicut perhibet Apostolus 1. ad Timoth. 4. ergo ordinatio Episcopi est verè & propriè Sacramentum, quia gratia in Sacramento confertur, non autem in cæremoniis,ut docet S. Thomas in 1. 2. quæst. 108. art. 2. ad 2. Hanc controversiam uberrimè tractatam exhibet Fagnanus in librum primum Decretalium.

CONTROVERSIA LXV.

An per apostasiam à Religione dirimatur Matrimonium.

IN affirmativam partem propensum fuisse Cœlestinum Tertium, constat ex cap. *Laudabilium*, de conversione infidelium lib. 3. antiquæ collectionis Decretalium, editæ ab Antonio Augustino, pag. 195. Sed hęc Cœlestini Tertii opinio non fuit approbata ab Ecclesia, quam ut doctor particularis Pontifex pronuntiaverat, eamque emendavit Innoc. III. cap. *Quantum*, de divortiis. Quapropter S. Raymundus, qui jussu Gregorii Noni collegit Decretalium librum, in eodem non inservit cap. *Laudabilium*. Conc. Trid. sess. 24. dicit anathema in asserentes propter hæresim solvi Matrimonium.

CONTROVERSIA LXVI.

De vino non consecrato, an propriè consecretur per immissionem, & contactum particulæ consecratæ.

AGitata fuit hæc controversia nono currente seculo, cujus pars affirmativa, id est vinum non consecratum verè & propriè consecrari per infusionem particulæ consecratæ, videtur patronum habuisse Amalarium Episcopum. Item Anonymum, authorem Micrologi, cap. 19. cui sententiæ suffragare videtur illud, quod exprimunt Missales veteres, in quibus leguntur hęc verba *Commixtio Corporis & consecratio Sanguinis Domini nostri Jesu Christi*, quæ proferebantur à Sacerdote feria sextà in Parasceve, quando Sacerdos infundebat portionem Hostiæ consecratæ in calice, in quo erat purum vinum non consecratum. Videtur in hanc sententiam propendere Baronius, qui narrans miraculum quoddam ad annum 1194.de aquà, in quà intinctà particula consecratà, deprehensa est deinde aqua conversa visibiliter in Sanguinem,sic scribit. *Hæc de transubstantiatione aquæ in Sanguinem Christi per commixtionem Corporis Christi divinitùs facta; quod semper fieri in vino, cum commixtio intercederet, antiquitas existimavit.* His tamen non obstantibus, certissimum mihi est,quod scribit S. Bernardus epist. 69. docens immissione particulæ consecratæ in vinum non consecratum, sivè contactu Corporis Christi, vini quidem liquorem sacrum esse, non tamen in Sanguinem mutari, sicut mutatur in consecratione formali. Qui ergo contrariæ fuisse videntur opinionis, intelligendi sunt exprimere voluisse, quòd vinum non consecratum, per contactum particulæ consecratæ sanctificationem accidentariam accipiat, non consecrationem veram, & realem:cęterùm dicendum foret,quòdSacerdos in Pa-

rasce-

rasceve, quandò facit commixtionem particulæ consecratæ cum vino non consecrato, verè consecraret; & tamen certum est, Ecclesiam ferià sexta in Parasceve omnimodam consecrationem excludere. Neque aliquid evincit miraculum suprà relatum, nam illa aqua non fuit conversa in Sanguinem, sed solùm figuram sanguinis suscepit, ut confunderentur hęretici tunc temporis, realitatem existentiæ Corporis, & Sanguinis Christi in Sacramento mordicùs impugnantes, quos medio præfato miraculo voluit Deus confundere. Cęterùm ex continuatâ narratione præfatæ historiæ, constat quòd ad reiteratas Episcopi, & populi preces, qui ad præfatum miraculum accurrerunt, iterum sanguinem pristinam aquæ figuram suscepisse, quæ postmodùm in tanti miraculi memoriam reposita fuit in loco sacro; & quamvis modicum vinum immixtum cum vino jam consecrato, communior opinio sit converti defacto in Sanguinem, non sequitur ex commixtione particulæ consecratæ cum vino non consecrato, vinum ex tali contactu particulæ consecratæ converti in Sanguinem: disparitas enim est, quòd vinum immixtum vino, transit in unam & eandem substantiam homogeneam, continuam, ideoque benè asseritur ex tali commixtione vini non consecrati cum accidentibus vini consecrati, vinum non consecratum converti in Sanguinem, quod tamen dici nequit ratione contactus particulæ consecratæ, cum vino naturali, nam panis commixtus cum vino, non transeunt in unam, & eandem substantiam continuam, homogeneam.

CONTROVERSIA XLXI.

De Epistola S. Bernardi ad Lugdunenses Canonicos, an sit genuina S. Bernardi, & an in eâdem S. Doctor asseverit Mariam Virginem fuisse cum originali labe conceptam.

Genuinum esse fętum S. Bernardi, non suppotititium, ut asserere contendunt quidam recentiores, evincit stilus ipse epistolæ, qui mellifluo dictamini in eâdem uniformis apparet. Suadet etiam authoritas B. Alberti Magni, Thomæ Alensis, SS. Thomæ & Bonaventuræ, qui eandem indubitanter D. Bernardo adscribunt. Quia verò ex hâc epistolâ aliqui probare contendunt S. Doctorem in eâ fuisse sententia, ut Deiparam à labe originalis peccati immunem non fuisse arbitraretur, sequentem apologiam hîc inserendam censui, quo fiet, ut ergà Beatam Virginem sinè labe conceptam clientelæ meæ testimonium, & mellifluo meo Patri S. Bernardo debiti obsequii argumentum expendam, eundem à contrariâ sententiâ, cui, ex eo quòd scripsit ad Canonicos Lugdunenses, inhæsisse aliqui perperam autumant, vindicando, in cujus rei gratiam.

Sciendum, quòd culpa originalis in duplici statu debet considerari, scilicèt in statu causali, & formali. Satus causalis culpæ originalis correspōdet conceptioni feminum, & significat, quòd quotiescumque ad generationem humanam semen infunditur, illud quod est procreandum ex tali semine, contrahit debitum ex illo instanti contrahendi culpam originalem, quando corpore organizato fiet animæ infusio. Status verò formalis culpæ originalis correspondet infusioni animæ, & significat, quòd quotiescumque in corpore organizato anima infunditur, talis creatura ab illo instanti contrahit necessariò culpam originalem, nisi concomitante speciali gratiâ infusionem animæ, talis creatura absolvatur à formali

culpa

culpa originali, quam tamen causalitèr habere intelligitur, ratione debiti contracti in infusione seminis. Adeò clara doctrina ab omnibus Theologis accepta, & præcipuè à subtili Doctore in lib. 3. sententiarum, distinctione tertiâ, manifestè vindicat Doctorem nostrum ab opinione, quæ ipsi afficitur, quòd adversa senserit de immaculatâ Conceptione Virginis, quasi contra hanc proclamaverit.

Habet utique S. Doctor in suâ epistolâ ad Lugdunenses, quòd Virgo non fuit sanctificata in ipsâ sui Conceptione: sed de quâ Conceptione loquatur, an quatenus hæc dicit infusionem seminis, vel infusionem animæ, hoc perscrutandum? Locutum autem fuisse de Conceptione pro statu causali, constat ex ipsâ epistolâ, in quâ legitur: *Aut certè peccatum quomodò non fuit, ubi libido non defuit?* sed libido non est in infusione animæ, sed in infusione seminis, ergo S. Doctor quando asserit Conceptionem Virginis non fuisse sanctam, loquitur de Conceptione prout dicit statum causalem, non verò pro ut significat infusionem animæ.

In eadem epistola, Conceptionem Virginis non fuisse sanctam, asserere quis fortè S. Doctorem probaverit, quia scribit, quòd ibi non erat Spiritus sanctificatio, ait enim *Quomodò namque sanctitas absque Spiritu sanctificante, aut sancto Spiritui societas cum peccato fuit?* Sed ex his verbis manifestè colligitur, sanctum Doctorem loqui de Conceptione seminis, in sola enim Conceptione seminis defuit Spiritus sanctificans, quem adfuisse in infusione animæ apertè profitetur, ut infra ex eodem Doctore probabitur, ergo S. Doctor dum negat Conceptionem Virginis fuisse sanctam, loquitur de Conceptione, prout dicit infusionem seminis, non verò loquitur de Conceptione, pro ut dicit infusionem animæ, quod adhuc magis declarant subsequentia Doctoris verba. *Nisi fortè quis dicat de Spiritu sancto eam, & non viro conceptam, quod hactenus inauditum.*

Nec ibi valet opponere, quòd nomine Conceptionis communitèr apud Theologos animæ infusio intelligitur, ut hinc deducatur sanctum Doctorem fuisse locutum in suâ epistolâ de Conceptione, prout dicit infusionem animæ, non verò prout dicit infusionem seminis. Licèt enim verum sit, quòd nunc communitèr nomine Conceptionis, animæ infusio intelligitur; antiquitùs tamen vigor Latinæ vocis *Conceptio* frequentiùs retinebatur. Undè ante Seculum XIII. communiùs significabat infusionem seminis. Hinc Calepinus, verbo Conceptio ait: *Concipere mulieres dicuntur, cum genitale semen apprehendunt ad fœtum faciendum.* Item, verbum *Concipio* propriùs stare, vel saltem stetisse pro infusione seminis, probatur etiam ex sac. Pag. Hinc Genesis 9. legitur. *Ad unum igitur coitum mulier concepit.*

Et certè S. Bernardum non nisi de Conceptione seminis locutum fuisse, dum dixit Conceptionem Virginis non fuisse sanctam, ex eò satis patet, quòd reprobat Lugdunenses, eo quòd tale Festum die 8. Decembris celebrarent, in quò die creditum est, sequutum fuisse coitum generationis illius, quandoquidem communis sensus est Virginem, novem ab hinc mensibus, die 8. Septembria natam fuisse.

Nec obest quòd Ecclesiâ celebret Festum Conceptionis die 8. Decembris, quasi hinc possit deduci Conceptionem Virginis sanctam fuisse, prout Conceptio dicit infusionem seminis, nam cum incertum sit quo die fœtus animetur in utero, rectè Ecclesia decrevit, ut illo die celebraretur Festum Conceptionis, quo incœpit illud Corpus ædificari, in quo Verbum debebat incarnari, quasi exultans de proximo Mysterio Redemptionis, ad quod perficiendum, inceptum est præparari corpus Mariæ, quæ Mater Verbi erat jam ab æterno destinata.

Hinc patet quomodò Virgo Deipara, verè fuit immunis ab originali peccato, quod probatur disertis verbis

ejus-

ejusdem Doctoris, sermone 1. super Salve Regina. *Libanus Mons, qui dicitur dealbatio, altam præ omnibus signat innocentiam tuam. Innocens fuisti ab originalibus, & actualibus peccatis, nemo itaque præter te. Unde authoritas Augustini, cum de peccatis agitur, nullam de Beata Maria volumus fieri mentionem, & ex eâ enim majorem credimus ei fuisse virtutem ad vincendum ex omni parte peccatum, quæ concipere & parere meruit eum, qui nullum habuit peccatum. Ex omni, inquit, parte hoc est ex parte originalis, & ex parte actualis peccati.*

Hos autem sermones super Salve Regina esse Beati Bernardi, quidquid alii contrà clamitent, probat collatio cum Archetypis facta summo labore à Monachis Claravallensibus, ut refertur in additione operum S. Doctoris, anno 1515. Insuper hos sermones tanquam genuinos S. Doctoris recipiunt S. Bonaventura, Gerson, Petrus Aureolus, Petrus Canisius, Franciscus Suarez, testes omni exceptione majores, quibus adnumerari potest Card. Bellarminus; nam licèt in lib. de Script. Ecclesiasticis illud opus à germanis S. Bernardi operibus rejicere videatur; tamen non semel in controversiis utitur illius, tanquam germani operis, authoritate, ita ut nullus remaneat dubitandi locus, & quidquid in contrarium posset adduci ad probandum citatos sermones non esse sancto Doctori adscribendos, solvit abundè Franciscus Bivarius in suo opere, cui titulus *Beati Patres vindicati*. Probatur adhuc ex eodem Doctore sermone 10. in Cœna Domini. *Non est in Filiis hominum magnus vel parvus tanta præditus sanctitate, nec tantæ religionis privilegiatus honore, qui non in peccatis fuerit conceptus, præter Matrem Immaculati, peccatum non facientis, sed peccata mundi tollentis, de quâ, cum de peccatis agitur, nullam prorsus volo habere quæstionem.*

Item serm. de Assumptione, cujus initium *De gaudiis properamus ad gaudia*, legitur, *Caro Virginis ex Adam assumpta, maculas Adam non admisit.* Possunt etiam ex multis Doctrinis deduci validissima argumenta, ad probandum qualitèr S. Doctor Beatam Virginem peccatum originale non contraxisse asservit. Miror tamen, quomodò qui alitèr sentiunt, totam vim suorum argumentorum reponant in illâ epistolâ ad Lugdunenses, cujus epistolæ clausula totam illorum machinam destruit. Jam omnibus notum, quòd tempore Doctoris, nundum Romana Ecclesia decreverat celebrandum festum Conceptionis, licèt jam alicubi, apud pios fideles hic usus invaluisset. Optabat autem S. Doctor, nullum Festum celebrari absque authoritate Ecclesiæ Romanæ, cui semper obsequentissimus fuit. In fine autem citatæ epistolæ, Ecclesiæ Romanæ se submittit judicio, ergo si nunc judicium magis acceptum Romanæ Ecclesiæ est, Mariam Virginem fuisse sine labe conceptam, jam tali judicio subscribit Doctor in epistolâ ad Lugdunenses, cujus hæc est clausula. *Quæ autem dixi, absque præjudicio sanè dicta sunt sanius sapientis Romanæ præsertim authoritate Ecclesiæ, atque examini totum hoc, sicut & cætera, quæ ejusmodi sunt, reservo, ipsius, si quod alitèr sapit, paratus judicio emendare.*

Objicies. Ex Doctore serm. 2. de Assump. *Quòd si originalem à parentibus maculam traxit, sed minus à Jeremia sanctificatâ in utero, aut non magis à Joanne Spiritu sancto repletam credere prohibet pietas Christiana.* Ex quibus Doctoris verbis intelligunt deducere alii de ejusdem mente Mariam fuisse, sicut & cæteros, originali contagio infectam, quandoquidem ait Doctor, ab originali peccato fuisse mundatam.

Respondeo 1. in allato textu Doctorem loqui non assertivè, sed conditionatè: particula enim *Quòd si*, est particula conditionalis, proindè Doctor ait, *Quòd si Maria originalem maculam traxit*, quod idem est,

ac

ac dicere, in suppositione quòd traxerit, fuit tamen magis sanctificata quàm Jeremias, & Joannes. Insuper Doctorem locutum fuisse conditionatè, denotāt illa verba *omnimodo*, quæ non conjunctim, sed separatim accipienda sunt, & faciunt hunc sensum: *quomodocumque res se habeat*, qui modus loquendi non est assertivus, sed relinquit quęstionem indecisam. Intendit itaque Doctor ostendere, quòd sivè Maria Originalem maculam contraxerit, sivè non, fuit excellentiùs sanctificata præ cęteris Sanctis, & mundata à culpa originali, non quæ de facto fuerit in Mariâ, sed quæ fuisset, nisi gratia præcessisset.

Sed adhuc magis Doctorem vindicat sequens expositio allati textus, si asseratur cum reliquis SS. PP. in semine antè vivificationem esse quamdam maculam, scilicèt debitum contrahendi culpam originalem formalem, quod debitum supradiximus posse vocari culpam originalem causalem; fuit itaque Maria mundata ab omni originali contagio, quandoquidem Deus fecit, ne post culpam causalem, quæ utique inerat semini, sequeretur culpa formalis. Hinc benè dicitur mundata ab originali contagio, scilicèt preservata à culpâ formali; cęterùm jam sibi contradiceret Doctor, si in allato textu loqueretur de culpa originali actuali, cum talem culpā Mariam non contraxisse, alibi Doctor explicitè asserverit, ut constat ex locis supracitatis. Hæc pro mea devotione erga sanctissimam Virginis Conceptionem, atque pro dilectione Bernardi Parentis dicta sint, in quibus nullatenus puto me defecisse à veritate. Nec propterea quis existimet, me Doctoribus, qui oppositum asserverunt, ullomodo id in culpam vertere, aut minus pios in Beatissimam Virginem putare. Dixerunt enim, cum licuisset, quod sibi, duce ratione, & intentione sancta, dicendum videbatur.

BIBLIOTHECA POLEMICA

Ex Selectioribus tam antiquis, quàm modernis Scriptoribus instructa.

LECTORI.

LEXICOGRAPHA ad perstringendum paucis, quæ pluribus sunt dispersa in voluminibus, instituta sunt in literarià Republica. Quapropter, quicumque in aliqua materia Lexicon componendum assumunt, nisi velint transgredi limites, quibus ex fine suæ institutionis illud circumscribitur, adamussim nequeunt omnes difficultates ad trutinam revocare, quæ circà facultatem, de qua in opere agitur, occurrunt; quod mihi in hujus elucubratione operis meditanti, proprià persuasum est experientià. Ut igitur pleniùs eorum genio satisfacerem, qui fortè uberiorem, circà aliquam hæresim reprobandam, expetere possent notitiam, pro hujus Operis complemento, opportunum duxi præsentem Bibliothecam Polemicam, ex selectioribus tam antiquis, quàm modernis Scriptoribus comparatam, subnectere; in qua Authores innuo, qui cum unum tantùm, aut alterum hæreticum impugnandum sibi proposuerint,

copiosiùs valuerunt differere. Hos inter authores, aliquos etiam hęreticos inserui, qui ex professò aliquam hæresim impugnarunt: ex quo faciliùs colligitur opinionum, quas Novatores profitentur, insubsistentia; quandoquidem hęreses ipsismet hęreticorum gladiis jugulatæ conspiciuntur. Accipe benigne Lector, eà, quà tibi exhibeo humanitate, hoc tenuitatis meæ circà Polemicam facultatem adminiculum. Vale.

BIBLIOTHECA
POLEMICA.
A

A*Brahamus Bzovius*, Ordinis Prædicatorum, scripsit De Romano Pontifice. *Coloniæ* 1619.

Abrahamus Ecchellensis, scripsit Concordiam nationum Christianarum in fidei Catholicæ dogmatibus. *Moguntiæ* 1655. De origine nominis *Papæ*. *Extat in Bibliot. Rocabert. tom.* 1.

Acacius, Melitenes Episcopus, edidit in Synodo Ephesina Orationem contra Nestorium.

Accoldus, Florentinus, Dominicanus, scripsit contra Saracenos.

Adamus Braduadinus, Anglus, scripsit contra Pelagianos, & alios fidei hostes.

Abramus Burghaber, Veldensis in Bavaria, Societatis Jesu, publici juris fecit Discussionem Theologicam Adiaphoriæ, an quilibet in sua fide salvari possit. *Monachii* 1655.—Apologiã Irenici Catholici Thomæ Henrici, Episcopi Chrysopolitani, contra Irenicum Catholico-euangelicum. Germanicè. *Friburgi Brisgojæ* 1673.

Adamus Contzen, S.I. præter Defensionem Card. Bellarmini, De gratia primi hominis, & ejusdem lib. de peccato, contra Danielem Pereum, inscriptam Crudelitas, & Idolum Calvinisticum, edidit Jubilum Jubilorum, Jubilæum Euangelicum, & pias lachrymas Catholicorum. *Moguntiæ* 1618.—Semen hæreticorum. *Ibidem.* 1619.—Palmam secularem Luthero-Euangelicam, pluraque alia, tum Latinè, tum Germanicè.

Adamus Eftonius, Anglus, Benedictinus, S. R. E., titul. S. Cæciliæ Presb. Cardin. scripsit lib. 1. De potestate Ecclesię. Defensorium Ecclesiæ. Opus vitæ contra hereticos: & Græcè, De veritate Catholica.

Adamus Sasbodus, natus Delphis Batavorum, Ord. Min. scripsit Explicationes in omnes Pauli Epistolas, in Isaiam Prophetam, premisso tractatu de Scripturarum sensibus, in quibus operibus hæreticorum insanias refellit. *Coloniæ* 1576.

Adamus Tannerus, Germanus, S. I. plura scripsit, inter quæ De verbo Dei scripto, & non scripto, & De Judice controversiarum fidei. *Monachii* 1599. De bonorum operum necessitate, utilitate & meritis. *Ibidem* 1602. De justificatione contra Hailbrunerum. Lutherum, seu Anotomiam confessionis Augustanæ. *Ingolstadii* 1613. Antichristũ decem præscriptionibus proscriptum. *Ibidem* 1630. Hæreticum Lutheranismum contra Hailbrunerum. *Ibidem* 1600. *Germanicè*. Dioptram fidei de Missa, & Communione sub utraque specie. *Ibidem* 1617. *Germanicè*. Antymilium, quo demonstrat Lutherum nunquam sensisse, aut vixisse secundùm Apostolicam doctrinam. *Ibidem Germanicè*. Manuductionem, seu decem demonstrationes pro veritate Ecclesiæ Catholicæ Romanæ. *Ibidem*. *Germanicè*.

Ada-

Adamus Walasser, Germanus, edidit Clypeum Catholicæ fidei adversùs sectas nostri seculi. *Dilingæ.* Galeam salutis, in qua agitur quæ nam sit vera fides. *Ingolstadii.* 1572.

Adamus, ex Ordine Cisterciensi Abbas Loci-regii in Anglia, scripsit ad Cantuariensem Episcopum, librum De cavendo ab hæresi, & hæreticis, maximè Wicleffistis.

Adeldannus, qui vixit undecimo seculo, scripsit Epistolam ad Berengarium de veritate Corporis, & Sanguinis Christi in Eucharistia.

Adelmannus, Scholasticus Leodiensis (fortè idem qui supra) Episcopus Brixinensis, scripsit ad Berengarium incipientem errare, Librum unum de Corpore, & Sanguine Domini. *Parisiis* 1610. Item, Epistolam de eadem re ad Paulum Metensem Primicerium.

Adelmus, sive *Aldelmus*, Anglus, ex Abbate Ordinis S. Benedicti, Episcopus SaxonumOccidentalium, scripsit Librum adversùs errorem Britonum de celebratione Paschæ, & de laudibus virginitatis, contra aliquos eorum errores.

Adelphus, Abbas Ordinis S. Benedicti, scripsit Librum unum contra Saracenos.

Adeodatus Gentilis, Januensis, Ord. Præd. scripsit Tractatus de Auxiliis Divinæ gratiæ. De potestate Summi Pontificis.

Adolphus Schulckenius, Germanus, edidit Apologiam pro libello Cardinalis Bellarmini de potestate Papæ in rebus temporalibus, adversùs Reg. Weidbrechtenum. *Coloniæ* 1613.

Adrevaldus, Monachus Floriacensis, Ord. S. Benedicti, scripsit Librum de Corpore, & Sanguine Domini, adversùs Joannis Scoti ineptias.

Adrianus Commius, Belga, S. I. patriâ linguâ scripsit Controversiam de S. Petri Primatu, sive prærogativâ Sedis Apostolicæ, adversùs calumnias Jacobi Triglandii, ministri Calviniani apud Amstelodamenses. *Antuerpiæ.*

Adrianus Finus, Ferrariensis, edidit librum inscriptum, Flagellum Judæorum. *Venetiis* 1573.

Adrianus Jungius, Polonus, S.I. edidit Artes, & imposturas novi Euangelii magistrorum. *Posnaniæ* 1589. Confutationem epistolę Joannis Cappii Pseudo-ministri, in qua propugnatur Catholica veritas circa transubstantiationem panis, & vini in Sacramento Eucharistię. Refutationem libelli adversùs Ministro-machiam Stanislai Rescii. Synopsim novi Euangelii de moribus, fructibus, characteribus, & horrendis, atque implacabilibus dissidiis sectariorum hujus temporis. *Posnaniæ* 1595. *Polonicè verò.* Quinquaginta duarum propositionum à Pseudo-euangelicis Ministris in Polonia Jesuitis propositarum, Analysim, cum refutatione cujusdam libelli Calviniani adversùs sacras Imagines. *Posnaniæ* 1593.

Adrianus & Petrus de Walenburch, Episcopi, opus præclarissimum composuerunt, prænotatum, Tractatus generales de controversiis fidei. *Coloniæ Agrippinæ* 1670.

Adrianus Radziminski, Polonus, S. I. edidit vulgari sermone Disputationem, quam cum Arianis habuit Levartoviæ, & in aliis locis Palatinatus Lublinensis, quâ tantas in angustias Prędicantem adegit, ut victum se palàm profiteretur.

Adrianus Valentinus, Venetus, ex Ord. Pręd. Justinopolitanus Episcopus, scripsit De Sacramento Eucharistiæ contra Calvinum, & contra Matthæum Giribaldum, &, De inquirendis hæreticis.

Ægidius Carlerius, Cameracensis Ecclesię Decanus, scripsit Defensorium Ecclesiæ. De perpetua virginitate B. Mariæ. Contra Iconomachos. Pro cœlibatu. *Bruxellis* 1478. Tractatus contra certas propositiones, & additiones malè sonantes in materia auctoritatis clavium Ecclesiæ. M.S. *in Bibliot. Collegii Navarrici.* Tractatus super diversis erroribus, in materiis de sanctitate B. Virginis. Reprobationem & censuram articu-

ticulorum per quemdam delirantem assertorum contra Sacramentum Eucharistiæ, & alia multa, inter quæ Orationem habitam in Concilio Basileensi, quà vicit Nicolaum Thaboritam, circa secundum articulum Bohemorum.

Aegidius Columnius, Augustinianus, & S.R.E. Cardinalis, inter alia scripsit contra errores hereticorum. De Corpore Christi theoremata 50.

Aegidius de Gallutiis, Bononiensis, Ord. Pręd., Cretensis Archiepiscopus, reliquit post se Opus insigne contra Beguardos, & Beguinas, eorumque errores. M.S. *Bononię in Bibliot. sui Ordinis*.

Aeneas Gazæus, Philosophus Christianus, scripsit De animarum immortalitate, & corporum resurrectione. *Temporibus Zenonis Imperatoris*.

Aeneas, Parisiensis Episcopus, jussu Nicolai I. Papæ scripsit Librum de erroribus Græcorum.

Aeterianus, scripsit De heresibus.

Agnellus, Episcopus, scripsit Epistolam ad Arminium contra Arianos.

Agobardus, Lugdunensis Episcopus, scripsit adversùs dogma Felicis Urgellitani Episcopi.

Agrippa, cognomento *Castor*, scripsit contra hæresim Basilidis.

Alanus Copus, Anglus, scripsit contra Summi Pontificatus oppugnatores. *Lovanii* 1572.

Alanus, Insulis natus, è Monacho Cisterciensi, Antisiodorensis Episcopus, inter plura, quę scripsit, edidit Libros tres contra Waldenses, Albigenses, Judæos & Paganos. *Parisiis, typis Papirii Massoni*.

Alardus, Aemstelredamus, scripsit Dissertationem contra Anabaptismum,

Albericus, ex Monacho Cassinensi, S.R.E. Cardinalis, scripsit Librum de Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium.

Albertinus, Mantuanus, Augustinianus, scripsit De Corpore Christi Domini.

Albertus de Albertis, Tridentinus, S. I. edidit Generales vindicias adversùs famosos Gasparis Scioppii libellos, & ejusdem ingenii, spiritus, ac morum lydium lapidem. *Monachii* 1649.

Albertus Alderisius, scripsit De hæresibus. *Neapoli* 1683.

Albertus Ballii, Sabaudus, ex Clerico Regulari S. Pauli, Augustæ Prætoriæ Episcopus, edidit Disputationes contra hæreticos de Traditionibus. *Pali in Banearnia*,

Albertus Hungarus, scripsit Disputationem Theologicam de Transubstantiatione in sanctiss. Eucharistiæ Sacramento. *Ingolstadii* 1587. De peccato originis. *Ibidem* 1578. De medio Ecclesię Catholicæ adversùs novos, & veteres Extremistas. *Ibidem* 1586. Orationem de consensu Theologiæ Lutheri, cum Philosophia Epicuri. *Ibidem* 1582. Defensionem Scripturæ sacræ contra Pseudo-scripturarios Lutheranos, & Calvinianos. *Ibidem* 1582. Thesaurum Christianarum precationum, illustratum adversùs novas, & veteres hæreses. *Ibidem* 1580.

Albertus Laski, Palatinus, Polonus, edidit Epistolam ad hæreticos in Polonia ministros, & alteram cum censura doctissimi viri ad eundem Palatinum. *Dilingæ* 1571.

B. Albertus Magnus, ex Ordin. Præd. inter alia plurima, scripsit De hæresibus. De vera Religione. De Ecclesiasticis dogmatibus.

Albertus Patavinus, dictus Novellus, Augustinianus, scripsit adversùs Hebręos de Adventu Messiæ. *M. S. Patavii in Bibliot. Augustiniana*.

Albertus Pighius, natus Campis Transisselanę ditionis, scripsit De Missa adversùs Lutheranos. De libero arbitrio contra Calvinum. Assertionem Hierarchiæ Ecclesiasticæ. Rationem componendorum dissidiorum. De controversiis in Comitiis Ratisbonensibus. *Coloniæ* 1572.

Albertus Pius, Carporum Comes, edidit Responsionem ad Erasmi Roterodami expostulationem. *Parisiis* 1529.

1529. De Primatu S.Petri.

Albertus de Placentia, Dominicanus, scripsit Summam bipartitam adversùs hæreses.

Albertus Rozcizeuski, Polonus S.I. impugnavit Libellum venenatum cujusdam ministri Calviniani, qui contendebat Pontificem Maximum à dœmone missum. Orationem contra Andream Volenum, Sacramentarium, qui Clementi VIII. sua-s'rat impudeutissimè Pontificatus abdicationem.

Albertus de Sartiano, Ord. Min. scripsit contra Martyrum vituperatores.

Albertus Sperlingius, edidit De majestate, & præsentia Corporis Domini, adversùs Jacobum Smidelinum. *Ingolstadii* 1565.

Albertus Theobolcius, Polonus, S.I. publici juris fecit Disputationem celebrem contra Arianos.

Albertus Wiuk *Koialowicz*, Lithuanus, S.I. publicavit colloquia Theologi cum ministro, de dissidio in rebus fidei inter Catholicos, & Calvinianos. *Vilnæ* 1652. Colloquia Theologi cum dissidente in Religione, de sincero & non adulterato usu sanctę Scripturæ ad probandos articulos fidei. *Calissi* 1667.

Alchimus, sive *Alcimus Avitus*, edidit Dialogos adversùs Arianam factionem. Libellos duos adversùs Nestorianos, Eutychianos, Sabellianos & Pelagianos, occasione Fausti Rhegiensis Episcopi in Gallia, qui ad Pelagianos defecerat.

Alchuinus Flaccus, sive *Alcuinus*, vel *Albinus*, Monachus S. Benedicti, scripsit Confessionem fidei lib. 1. De Sancta Trinitate libros tres.

Alexander III., scripsit Epistolam ad Arthaudum Priorem Alveriæ, de schismate illius temporis. *Extat in Bibliot.PP. Lugdun.tom.*24.

Alexander VI. edidit Clypeum defensionis fidei. *Argentorati* 1497.

Alexander VII. publicavit Constitutionem de formula, cui subscribendum, adversùs propositiones Cornelii Jansenii. *Extat in Concil. Labbé tom.* 14.

Alexander, Alexandrinus Episcopus, datis epistolis Arii hęresim detexit, & impugnavit.

Alexander, Achillæ successor, Epistolà ad Aiglonem Episcopum missa, Arii errores refellit.

Alexander Carrerius, Patavinus scripsit De potestate Romani Pontificis adversùs impios Politicos. *Patavii* 1599.

Alexander de Clipido, scripsit De authoritate Ecclesiæ.

Alexander de S. Elpidio, Magister Generalis Eremitarum S. Augustini, scripsit De potestate, unitate & paupertate Ecclesiæ. *M. S. Cremonę in Bibliot. Augustiniana*.

Alexander Ficchettus, Sabaudus, S.I. extulit Trophæum Crucis adversùs libros Marci Vulsonis Consiliarii Gratianopolitani, Calvinistæ. *Gratianopoli* 1640.

Alexander Lycopolita, Ægyptius, ex Gentili Manichæus, indè Catholicus, scripsit librum de Manichæorum placitis, ubi eorum dogmata solidè confutat.

Alexander Regourdus, Gallus S.I. Gallicè publicavit Artem reducendi hæreticos ad fidem Catholicam. *Parisiis* 1630. Anti-Calvinum, & alia.

Alexander à Turre, Cremensis, edidit opus inscriptum De fulgenti radio Hierarchiæ Ecclesiæ militantis: lib. 10. *Romæ* 1588.

Algerus Scholasticus, Monachus S. Benedicti, scripsit de Corpore, & Sanguine Domini contra Berengarium. De gratià, & libero arbitrio.

Allatius Leo, inter plurima, quibus illustravit Ecclesiam, opera, ut videre est in libris ab ipso editis, scripsit etiam Confutationem fabulæ de Joanna Papissa, aliaque ad Græcorum schisma convicendum utilia.

Almericus Giliani, Placentinus, ex Ord. Præd. scripsit Codicem adversùs hæreses sui temporis in Viennensi Concilio damnatas, juxta principia D. Thomæ Aquinatis.

Aloysius Marlianus, Mediolanensis, & Episcopus, scripsit contrà Lutherum.

Aloysius Richardus, Germanus Znoymensis in Moravià, Germanicè edidit contrà errores Chemnitii, Doctoris heretici. Responsum ad discursum quemdam duorum Lutheranorum, contrà scriptum Doctoris cujusdam Catholici. Victoriæ scriptum adversùs Chemnitium. *Vratislaviæ*.

Aloysius Richeomius, Gallus, scripsit de Imaginum veneratione.

Alphanus, ex Monacho Cassinensi, primus Salernitanus Archiepiscopus, scripsit De unione Verbi Dei, & hominis.

Alphonsus à Castro Zamora, Ordinis Minorum, scripsit libros tres De justa hæreticorũ punitione, & libros 14. adversùs omnes hæreses. *Parisiis* 1578.

Alphonsus Fernandez, Dominicanus, Hispanus, edidit Concertationem prædicatoriam pro Ecclesia Catholica contrà hæreticos, Gentiles, &c.

Alphonsus de Herrerà, ex Ord. Præd. Legionensis, scripsit De valore bonorum operum contrà Lutherum.

Alphonsus Mendez, Lusitanus, S. I. in suo Catechismo Æthiopico agit de erroribus Æthiopum, quos & confutat.

Alphonsus Pisanus, Toletanus, S. I. scripsit De abstinentia & continentia, ac de Apostolico cœlibatu. *Coloniæ* 1579. De quæstionibus fidei controversis. Catholicam responsionem ad epistolam D. Jacobi Niemorenski de Ecclesia, & Pontifice. *Posnaniæ* 1585. Confutationem brevem 13. errorum apud sectarios nostri seculi, circà septem Ecclesiæ Sacramenta. *Ibidem* 1587.

Alphonsus Polus, Canonicus Conchensis in Hispania, scripsit adversùs Sacerdotes concubinarios. *Venetiis* 1529.

Alphonsus Riccius, Bergomensis Ord. Præd. scripsit celeberrimam quæstionem adversùs hæreticos sui temporis.

Alphonsus de Sancta Maria, Hispanus, Episcopus Burgensis, edidit Defensorium fidei.

Alphonsus à Spinà, Hispanus, ex Judæo Christianus, posteà Minorita, proprio nomine suppresso, scripsit Fortalitium fidei. *Lugduni* 1511.

Alphonsus Tostatus, Hispanus, scripsit contrà Sacerdotes concubinarios. De Sanctissima Trinitate. De potestate Papæ. De Indulgentiis. Impugnatorium Alcorani.

Alphonsus de Virves, ex Monacho S. Benedicti Episc. Canariensis, edidit opus contrà Philippum Melancthonem, inscriptum Philippicæ disputationes adversùs Lutherana dogmata, per Philippum Melancthonem defensa. *Antuerpiæ* 1541.

Alvarus Gomez, de Cividad Real, scripsit De profligatione bestiarum, adversùs hæresiarchas.

Alvarus Pelagius, Hispanus, Ord. Min. Episcopus Coronensis in Achaià, posteà Silvensis Lusitanorum in Algarbiis, præter opus insigne De planctu Ecclesiæ, scripsit & aliud, cui titulus Collyrium adversùs hæreses. MS. in Bibliot. Vaticanà, & Apologiam contrà Marsilium Patavinum. *Ulmæ* 1474.

Alypius, Presbyter, scripsit Epistolam ad Cyrillum, ut adversùs Nestorii hæresim viriliter agat.

Amandus, Vengionum Episcopus, scripsit adversùs Arianos.

Ambianense Colloquium intèr Franciscum Veronum, & Adrianum Nucherum de venerabili Altaris Sacramento, ex solis Bibliis Genevensibus, ex Gallico in Latinum translatum. *Ingolstadii* 1616.

Ambrosius, Alexandrinus genere, cujus meminit S. Hieronymus, scripsit adversùs Apollinarium volumen multorum versuum de Dogmatibus.

Ambrosius Busti, Vercellensis, Ord. Præd. intèr reliqua scripsit De septem Ecclesiæ Sacramentis contrà hæreses. De Primatu Petri. De Indulgentiis. De invocatione Sanctorum. De cultu sacrarum Imaginum. De Purgatorio. De Suffragiis.

Ambrosius Camaldulensis, Abbas

Florentinus, edidit Tractatum de Spiritu sancto contrà Græcos. De Sacramento admirabilis Corporis Christi.

Ambrosius Catharinus Politus, ex Ord. Præd. Archiepiscopus Compsanus, scripsit contrà Bernardinum Ochinum, & Lutherum. Speculum hæreticorum. De veneratione Sanctorum. De cœlibatu adversùs Erasmum. Libros quinque contrà Lutherum. *Florentiæ* 1521.

Ambrosius Coranus, sivè *Coriolanus*, Augustinianus, scripsit De immortalitate animæ. De veritate fidei Catholicæ.

Ambrosius Flandinus, Neapolitanus, Episcopus Samosensis, scripsit. De animorum immortalite contrà Petrum Pomponatium, Mantuanum, Dominicanum, qui volumen composuerat, quo animas rationales, post corporis mortem interituras, ex sententia Aristotelis, Aphrodisei, & aliorum probare conabatur. Quòd non sit abroganda Missa. Quòd verum Sacerdotium translatum sit à Christo in Petrum, & successores, adversùs Martinum Lutherum. De vera fide Catholica contrà Lutherum.

S. Ambrosius Mediolanensis Archiepiscopus, & Doctor Ecclesiæ, quantùm laboraverit pro fide Catholicà, quotque pro ea defendenda, præsertim contrà Arianorum perfidiam, ærumnas pertulerit, & egregia opera ediderit, cuicumque illa legenti statim occurret.

Ambrosius Pelargus, Ord. Præd. Germanus, scripsit contrà Anabaptistas, Iconomachos & Theomachos. Confutationem Concilii Œcolampadii, contrà dilationem Baptismatis. Annotationes in errores Erasmi. De Sacrificio Missæ ad Senatum Basileensem. De cœlibatu Sacerdotum. In Eleuthero baptistas hæreticos. *Vormatiæ* 1541. Hieraspismum, sivè Apologiam pro sanctissima Eucharistià contrà Œcolampadium.

Ambrosius de Pennalosa, Mondejarensis, S. I. edidit De Spiritus sancti, & Christi Divinitate, necnon sanctissimæ Trinitatis Mysterio contrà Judæos, Photinum, Eniedinum, aliosque veteres, ac novos Arianos. *Viennæ Austriæ* 1635.

Ambrosius Quistellius, Augustinianus, opus egregium scripsit adversùs Philosophos, eos scilicèt, qui asserunt Divinam Scripturam non posse percipi, nisi ab illis, qui bonam vitæ partem in lectione Aristotelis contriverint. *Venetiis* 1537.

Ambrosius Rusconus, Mediolanensis, Ord. S. Benedicti, edidit Triumphum veritatis Catholicæ, adversùs omnes hæreses, & earum Authores. *Venetiis* 1619.

Ambrosius Spieira, Ordinis Servorum, plura pro Catholica fide scripsit, ut patet in ejus operibus editis *Venetiis* 1485.

Ambrosius Stue, Dominicanus, scripsit De Sacrificio Missæ Senatui Basileensi contra hæreticos. Volumen contrà Lutherum, & De cœlibatu Sacerdotum.

Ambrosius Vignatus, Taurinensis, scripsit Tractatum de hæresi, cum commentariis Francisci Pegnæ. *Romæ* 1581.

Amedeus Chirolus, edidit De legitimo proponente res fide credendas. *Extat tom.3. Bibliot. Rocaberti.*

Ammonius, Ægyptius, Presbyter Alexandrinus, scripsit adversùs hæreses Eutychetis, Dioscori, & contrà Monophysitas.

Amphibalus, Theologus Britannus, scripsisse dicitur adversùs Gantilium errores.

Amphylochius, Iconii Episcopus, scripsit De Spiritu sancto. Contrà Dioscorum pro sancta, & Oecumenica Synodo secunda. Contrà Judæos, Arianos, & Pneumatomachos, sivè Macedonianos.

Amulo, Lugdunensis Episcopus, scripsit Librum adversùs Gothescalcum, & contrà Judæos.

Anastasius, Abbas Monasterii S. Euthymii in Palæstina, scripsit Librum contrà Judæos.

Anastasius, Monachus & Discipulus S. Maximi C. P. scripsit Episto-

lam

liam ad Monachos Calaritanos in Sardinia, contra Monothelitas hæreticos.

Anastasius, Nicæn. Episcopus, Græcè scripsit Responsionem ad Orthodoxorum aliquot interrogationes de diversis capitibus Ecclesiasticis.

Anastasius, Patriarcha Antiochenus, qui & Sinaitas, scripsit Libros quinque de rectis dogmatibus; De Sanctissima Trinitate, & de Incarnatione.

Andeolus, Lictaviensis, Capuccinus, Gallus, edidit Summam doctrinæ, quam tenet Ecclesia Catholica Romana, cum breviario errorum, & hæreseon, quas docet Ecclesia prætensa Reformata Calvinistarum. Collationem amabilem inter duos Gallos, Catholicum unum, alterum Calvinistam circa materias fidei controversas. Statum deplorabilem Ecclesiæ Calvinisticæ. Interrogationes justas, quas faciunt Catholici Calvini sectariis, ad eos ab errore liberandos. Incitamenta conversionis nobilis Dominæ *Alexandrinę de Roubiac*, viduæ Domini *De Tardivon*. Adorationem veri Dei, in qua ostenditur, quòd Calvinistæ gravissimè errant, dicendo Deum non debere adorari in Ecclesiis, in Sacramento Altaris, & in Imaginibus. Defensionem Purgatorii. Monita amabilia sectariis Calvinistæ religionis.

Andreas Bilius, Mediolanensis, Augustinianus, inter plurima præclari ingenii monumenta, scripsit Pro suscipienda adversùs Bohemos expeditione. *MS. in Bibliot. S. Marci Mediol.* De pace & victoria Romanæ Ecclesiæ ad Nicolaum Bononiensem, Ord. Cisterciensis Cardinalem.

Andreas de Castellano, Hispanus, Ord. Min. typis edidit librum prænotatum Missionarius Apostolicus contra hæreticos.

Andreas Duvallius, scripsit De suprema Pontificis potestate contra Vigorium. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 7.*

Andreas de Escobar, Benedictinus, obtulit Sanctissimo Domino nostro Eugenio IV. legitimo, & indubitato Pontifici Tractatum copiosum contra 50. Græcorum errores. *Extat MS. in Bibliot. Vaticana.*

Andreas Eudæmon, Græcus, S. I. in varios hæreticos calamum acuit, scripsitque Castigationem Lamberti Danæi, Calviniani ministri, pro Cardinalis Bellarmini Controversiis. *Ingolstadii* 1605. De Antichristo lib. 3. adversùs Robertum Abbatum, Anglum Oxoniensem. *Ibidem* 1609. Castigationē Apocalypsis Apocalypseos Thomæ Brichtmanni Angli. *Coloniæ* 1611.

Andreas Fabritius, Leodiensis, scripsit De defectionibus & schismatibus nostri temporis in Religione. Contra Confessionem Augustanam. *Coloniæ* 1573.

Andreas Gerard, Vapincensis, S. I. Gallicè scripsit De rebus fidei controversis, ubi Calvinistas ex eorum principiis erroris convincit. *Gratianopoli* 1661.

Andreas Jurgevicius, Canonicus Vilnensis in Lituania, edidit Bellum quinti Evangelii contra Genevenses, & Sendomirienses. Harmoniam, & consensum. *Coloniæ* 1595. Contra Andream Volanum hæreticum in Lituania. Responsiones ad 50. quæstiones Calvinistarum. Librum inscriptum Quinti Evangelii professores antiquissimi, nobilissimi, *Nullus, Nemo*, contra Protestantes, &c. *Vilnæ* 1599.

Andreas Justinianus, Genuensis, Ord. Præd. Insulanensis Episcopus, edidit Censuram celeberrimam in librum Andreæ Deralii De Potestate Summi Pontificis.

Andreas Lao, scripsit De Summo Pontifice. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 3.*

Andreas, Magarensis Episcopus, edidit Tractatum de Græcis errantibus, & eorum erroribus. *MS. in Bibliot. Cardin. Columnæ.*

Andreas Oviedus, Castellanus, S. I. scripsit De Romanæ Ecclesiæ Primatu, & De erroribus Abassinorum.

Andreas Patricius Nidecius, Epi-

scopus in Livonia, edidit Parallela Ecclesiæ Catholicæ cum hæreticorũ synagogis. *Coloniæ* 1577.

Andreas Pevernage, Belga, S. I. edidit Epistolam controversam, contra quemdam hæreseos ministrum.

Andreas Phylopater, Presbyter, scripsit contra Edictum Elisabethæ Reginæ Angliæ, heresim Calvinianam propugnantis. *Romæ* 1593.

Andreas Scovares, scripsit De Processione Spiritus sancti adversùs Græcos. De Animabus defunctorum. De Azymo & fermentato. De obedientia Ecclesiæ Romanæ.

Andreas Semery, S. I. edidit Defensionem brevem veræ Religionis. *Brixiæ* 1710.

Andreas Stibigk, Pruthenus, S. I. Germanicè edidit Colloquium Catholici cum Lutherano de usu Eucharistię sub una specie. *Brunsbergę* 1669.

Andreas de Vega, Hispanus, Ord. Min. sacri Concilii Trident. Patribus adnumeratus, publici juris fecit bipartitum opus, cujus prima pars sic inscribitur. De justificatione doctrina universa, lib. 15. absolutè tradita, & contra errores Orthodoxæ veritatis, & Sac. Concil. Trid. pręclarè defensa. Hujus partis postremi duo libri respondent diabolico libro Calvini, inscripto *Antidotum in acta Synodi Tridentinę*. Secunda autem pars est de eadem justificatione & gratiâ, fide, operibus & meritis. *Colonię* 1572.

Andreas Victorellus, scripsit De Sacramento Unctionis infirmorum. *Patavii* 1609.

Andreas Wagner, Svevus, S. I. Germanicè edidit Colloquium Catholici cum Lutherano. Colloquium alterius. *Augustę* 1630. Refutationem Epistolę consolatoriæ Jo. Conradi Gabellii Pędicantis ad Acatholicos Augustanos. *Augustæ* 1631.

Andronicus, Constantinopolitanus, scripsit contra Judæos.

Angelicus, Insulensis, Capuccinus, edidit Responsiones contra hæreses ministri Nestoriensis Arausicani, quas Gallicè vertit *M. I. Saulnier* Secretarius Principis Condæi. *Avenione* 1648.

Angelus Ferrus, Venetus, Augustinianus, scripsit De cœlibatu, & De auctoritate Summi Pontificis.

Angelus de Gallinis, à Lugo, Dominicanus, scripsit adversùs errores Calvini, & Calvinistarum.

Angelus Leonorus, Bononiensis, Monachus Vallumbrosanus, scripsit Librum 1. contra Decium hęreticum.

Angelus del Pas, Perpinianensis, Ord. Min. Ref. scripsit in Symbolum Apostolorum. De cultu Sanctorum, oratione ad eosdem, & eorundem pro nobis intercessione, ac de Reliquiarum reverentiâ. Incipit *Assertio prima hæreticorum*.

Angelus Petricca, scripsit De Appellationibus omnium Ecclesiarum ad Romanam S. Petri Cathedram. Turris Davidis de militante, & triumphante Ecclesia. De potestate Apostolorum adversùs Gabrielem Philadelphiensem, Hugonem Grotium, & Davidem Blondellum. *Extant in Bibliot. Rocaberti tom.* 3.

Angelus Ziampus, Cremonensis, Ord. Præd. edidit contra Calvinistas Opusculum de veritate Purgatorii.

Anglorum Collegium Duacenum, edidit Novum Jesu Christi Testamẽtum linguâ Anglicanâ, cum valde utili præfatione ad hæreses jugulandas.

Anicius, Hispaniarum Episcopus, scripsit adversùs Priscilliani dogmata.

Annibal de Grassis, edidit De jurisdictione universali Summi Pontificis in temporalibus. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Anonymi Tractatus contra Grecorum errores. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 27.

S. Anselmus, ex Augusta Prætoria, Monachus S. Benedicti, & Archiepiscopus Cantuariensis, scripsit De Sacramento Altaris, & De Processione Spiritus sancti contra Græcos. Libros 3. Cur Deus homo. Contra Gentes. De Incarnatione Verbi Divini contra Judæos, De gratia, & libero arbitrio.

An-

Anselmus, Havelbergensis Episcopus, doctum Opus scripsit contra Græcos.

S. Anselmus, Patriâ Mantuanus, è Monacho S. Benedicti Lucensis Episcopus, scripsit lib. 2. contra Guibertum Antipapam, & sequaces ejus, pro defensione S. Gregorii VII.

Anselmus Vicentinus, Augustinianus, scripsit De Indulgentiis, aliisque Christianis propositionibus contra Martinum Lutherum. *Venetiis*.

Antiochus, Monachus Lauræ Sancti Sabbæ, scripsit Sermonibus 63. expositiones diversorum PP. in Decalogum, unà cum impugnationibus omnium hęreseon, quæ adversùs Decalogum emerserunt.

Antithesis Augustini, & Calvini, *Parisiis* 1651.

Antonius Agellius, edidit Notas in Cyrillum Alexandrinum contra Nestorium. *Extat cum Cyrillo tom.6.*

Antonius Arnaldus, scripsit De perpetuitate fidei circa veritatem Corporis, & Sanguinis Domini in Eucharistia. *Parisiis* 1668. Suppresso etiam nomine Gallicè scripsit contra Claudium. *Parisiis* 1684. De unitate Ecclesiæ. *Ibidem* 1684.

Antonius Andreas Arragonius, Ord. Min. scripsit In sex Principiorum Gilberti Poretani. *Venetiis* 1480.

Antonius Bonogratia, Italicè edidit Scutum fidei ad repellendos ictus hostium Ecclesiæ Catholicæ. *Venetiis* 1568.

Antonius, Brixiensis, Ord. Præd. scripsit Librum adversùs hęreses sui temporis.

Antonius Cappellus, Venetus, Ord. Min. scripsit De Cœna Christi supremà adversùs Ægyptium authorem anni primitivi. Adversùs prætensum Primatum Ecclesię Regis Angliæ. De captioso juramento proposito Anglis Catholicis. De usurpata spirituali jurisdictione ejusdem Regis. *Parisiis* 1625.

Antonius Carceris, Hispanus, edidit Orationes diversas, inter quas quatuor adversùs hæresiarchas orationes. Ad Populum Germanum. Ad Principes Germaniæ. *Romę* 1570.

Antonius, de Casali S. Evasii in Monteferrato, Dominicanus, scripsit adversùs hęreses sui temporis.

Antonius Catalanus, Albigensis, Gallicè scripsit Epistolam De veritate Corporis, & Sanguinis Christi in sanctissimo Eucharistię Sacramento ad Dominos, & Syndicos Genevenses. *Parisiis* 1556.

Antonius Charlas, Gallus, scripsit De potestate Ecclesiæ, sive Responsum ad Tractatum historicum Maimbourgh de stabilitate Ecclesiæ Romanæ. *Gallicè* 1687.

Antonius de Corduba, sive Cordubensis, Franciscanus, edidit Arma fidei, sive loca communia, & fundamenta generalia ad omnes hęreticos convincendos. *Compluti* 1552. De fide, Ecclesia, & Indulgentiis. *Ibidem*. De potestate Papæ. *Venetiis* 1569.

Antonius Delfini, è Casali Majore, Conventualis, scripsit De potestate Ecclesiæ. De Prædestinatione. De cultu sacrarum Imaginum. De cœlibatu Sacerdotum, & De libero arbitrio. *Camerini* 1553.

Antonius Eringtonus, edidit opus inscriptum Missionarium, seu opusculum practicum pro fide propaganda, & conservanda. *Romæ* 1672.

Antonius Faber, Gallus, ex Regul.Observ. S.Francisci, scripsit contra quemdam hæreticum antesignanum, opus, in quo fides Catholica contra Neotericorum errores defenditur.

Antonius Farfon de los Godos, Hispalensis, Ordinis S. Joannis Jerosolymitani, edidit Hispanicè sermones in defensionem Catholicæ religionis, contra sectam Alumbradorum, *De los Alumbrados*. *Hispali* 1623.

Antonius Fernandez, Ulyssiponensis, S.I. Æthiopica linguâ scripsit Flagellum mendaciorum, sive Tractatum de erroribus Æthiopiæ.

Antonius Florebellus, Mutinensis Theologus, scripsit De auctoritate Summi Pontificis, Ecclesię capitis.

Antonius de S. Francisco, Matriten-

tensis, Ord. B. M. V. de Mercede, edidit Elucidarium fidei adversùs omnes hæreses. *MS. Matriti.*

Antonius de Gazeres Pacheco, scripsit Orationes in Hæresiarchas Germaniæ. *Romæ* 1570.

Antonius Hoskinus, Anglus, S. I. scripsit contrà Juramentum fidelitatis, Catholicis à Rege proponendum. *Audomari* 1611.

Antonius Keerbevius, Lovaniensis, edidit Colloquium cum Calvinista, habitum in itinere Spirensi, anno 1601. *Moguntiæ eodem anno.*

Antonius Marinarius, Suffraganeus Ostiarum, &c. edidit librum prænotatum Verus Augustinus contrà Augustinum Cornelii Jansenii. *Velitris* 1659.

Antonius Massanus, Massanensis Episcopus, Ord. Min. scripsit adversùs Græcorum errores. *MS. in Bibliot. Card. Columnæ.*

Antonius Monchiacenus, Parisiensis Theologus, edidit Assertionem de veritate Christi, & ejus Corporis & Sanguinis in Missæ Sacrificio, adversùs hæreses. *Parisiis* 1570. Catholicam & historicam propugnationem Christianæ religionis &c. adversùs Missoliturgorum blasphemias, ac hujus temporis Sectarios, præcipuè Calvinistas, contrà sacram Missam. *Parisiis* 1652.

Antonius Paulutius, scripsit De Ecclesia, & summo Pontifice. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Antonius Perez, ex Ordine S. Benedicti, scripsit Pentateuchum fidei. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Antonius Possevinus, Mantuanus, S. I. scripsit De sanctissimo Missæ Sacrificio. *Lugduni* 1563. Responsionem Petro Vireto, & tribus aliis hæreticis, qui varios libros scripserant contrà prædictum tractatum. *Avenione* 1564. Epistolam ad Stephanum Bathoreum Poloniæ Regem, adversùs Andream Volanum, Lithuanum hæreticum. *Ingolstadii* 1583. Scriptum Magno Duci Moscoviæ traditum adversùs Anglos mercatores, qui docebant Papam esse Anti-Christum. *Ibidem* 1583. Notas Divini Verbi, & Apostolicæ Ecclesiæ fidem ac faciem, adversùs responsionem Davidis Chitræi. *Posnaniæ* 1586. De Atheismis hæreticorum hujus seculi, & alia plura in simili materià.

Antonius Rebde, edidit Librum 1. De potestate Ecclesiæ, & Romani Pontificis.

Antonius de Riberâ, Hispanus, edidit defensionem Sacrosanctæ Synodi Tridentinæ lib. 5. comprehensam, adversùs hæreticus. *Ulyssiponæ* 1595.

Antonius Ruvius, Legionensis, Franciscanus, publici juris fecit Libros novem Assertionum Catholicarum adversùs Erasmi Roterodami pestilentissimos libros. *Salmanticæ* 1568.

Antonius Sanctarellus, scripsit De potestate Romani Pontificis in puniendis Principibus hæreticis. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 4.

Antonius Sirmundus, Gallus, S. I. scripsit De immortalitate animæ demonstrationem physicam, & Aristotelicam adversùs Pomponatium, ejusque asseclas. *Parisiis* 1625.

Antonius du Val, Gallus, edidit Speculum Calvinistarum, & munitionem Christianorum. *Parisiis* 1559. Contradictiones, quæ sunt in libris Calvini, Lutheri, & aliorum Novatorum, cum interrogationibus, & responsionibus adversùs Calvini librum de Prædestinatione. Compendium fidei Catholicæ.

Antonius Varanus, Aprutiensis, scripsit contrà Lutherum de Purgatorio, & de quatuor principiis, quibus Catholica & Orthodoxa fides defenditur.

Antonius le Waitte, Abbas Molinensis in Hannonià, Ordinis Cisterciensis, scripsit Judæo Iconomachiam librorum quinque, ubi multa contrà Iconomachos, & Judæos. Contrà censuram Samuelis Paludani Calvinistæ.

Apollinarius, Hierapolitanus Episcopus, qui sub Imperatore M. Antoni-

tonino Vero floruit, edidit insigne volumen pro fide Christianorum. Libros quinque adversùs Gentes. Duos de veritate. Adversùs Cataphrygas.

Apollonius, qui secundo seculo vixit, scripsit adversùs Montanum, Priscillam, & Maximillam, & aliud volumen contrà Cataphrygas.

Arabianus, edidit Opuscula quædam ad Christianum dogma pertinentia. *Ex Honorii Catal*.

Archangelus de Puy, Gallus, Ord. Min. edidit Responsum solidissimum ad motiva conversionis *Christophori Guegnard* Gallosequani ad religionem Calvinistam. *Lugduni* 1620.

Archelaus, Mesopotamiæ Episcopus, edidit Librum disputationis suæ, quam habuit adversùs Manichæum.

Archibaldus Amiltonius, scripsit Calvinianæ confusionis demonstrationem *Parisiis* 1681.

Armandus Joannes Plessæus Richelæus, Gallus, S. R. E. Cardinalis, edidit Defensionem Rom. Pontificis, in libro De præcipuis punctis fidei Catholicæ, adversùs quatuor ministros Charentonii defensis.

Arnaldus Albertinus, Majoricensis, Episcopus Pacensis, scripsit De agnoscendis assertionibus Catholicis, & hæreticis. *Romæ* 1572.

Arnaldus Mermannus, Ord. Min. Flander, scripsit Theatrum conversionis Gentium. De Rogationibus, Peregrinationibus, Hymnis, solemnibus supplicationibus, & omni religionis Panopliâ. De Purgatorio. De veneratione sacrarum Reliquiarum. De exomologesi facienda Sacerdoti. De plaustris hæreticorum. De sancta Cruce, ejusque adoratione. De Eucharistia adversùs Sacramentarios. *Antuerpiæ* 1563.

Arnobius, edidit in duos libros distributum Conflictum Catholicū cum Serapione de Deo uno, & Trino, de duabus in Christo substantiis in unitate Personæ. De concordiâ gratiæ, ac liberi arbitrii. *Vixit seculo quinto.*

Arnobius, in Africâ Rhetor, Philosophus, & Presbyter, priusquam ad fidem Christi converteretur, scripsit Libros septem contrà Gentes.

Arnoldus, ex Abbate Grandisylvæ Ord. Cisterciensis, Archiepiscopus Narbonensis, & Innocentii III. Legatus à latere in Aquitaniam contrà Albigenses, scripsit ad eundem Pontificem De Albigensium hæreticorum protervià comprimendâ. Scripsit etiam nomine Episcoporum & Abbatum ad Petrum Aragoniorum Regem, Albigensium fautorem.

Arnoldus Badetus, Ord. Præd. edidit Margaritam sacræ Scripturæ, pravitatis hæreticæ destructricem. *Lugduni* 1536.

Arnoldus Haldreneus, Vesaliensis, Canonicus Coloniensis, scripsit De veneratione Martyrum. *Coloniæ* 1568.

Arnoldus Horneus, Episcopus Leodiensis, Gallicè scripsit Certamen fidelis Papistæ peregrini Romani, adversùs Apostatam Anti-papistam. *Parisiis*.

Arnoldus Sapherius, Gallus, S. J. scripsit De locis novi Testamenti ab hæreticis corrupti. Combinationes adversùs hæreticos.

Arnoldus è Supercasa, Monachus S. Severi, scripsit Librum, cui titulus Pistolet portans ignem inextinguibilem contrà Genevenses hereticos. *Tolosæ* 1558.

Asclepius, Afer Episcopus, scripsit adversùs Arianos, & Donatistas.

Assertio sancti Missæ Sacrificii contrà impium Francisci Stancari scriptum. *Coloniæ*.

Asterius Urbanus, qui vixit secundo seculo, scripsit argumenta contrà Cataphrygas.

S. Athanasius, Alexandrinus Episcopus, Catholicæ religionis propugnator acerrimus, & Consubstantialitatis Verbi Divini assertor invictus, Arianorumque persecutor indefessus, quanta pro Orthodoxa fide defendenda, & tutanda sustulerit, quantaque scripserit, superfluum est hic scribere. Quarè lectorem ad librorum ejus attentam lectionem remitto.

Athanasius, Alexandrinus Presby-

byter, obtulit Synodo Chalcedonensi Libellum adversùs Dioscorum.

Athanasius, Nemetum urbis Spiræ Episcopus, multa volumina scripsit contrà Arianos.

Athenagoras, scripsit Apologiam pro Christianis, & De mortuorum resurrectione. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom. 2. p. 2.*

Aubertus Versè, Gallicè scripsit librum prænotatum Impius convictus, sive dissertationes contrà Spinosam. *Amstelodami* 1685.

Audentius, Hispanus Episcopus, scripsit adversùs Manichæos, Sabellianos, Arianos & Photinianos, sive Bonosianos.

Aufredus Conterus, Hispanus, Ord. Min. scripsit De paupertate Christi & Apostolorum, & contrà sequaces Magistri Guilielmi de sancto Amore.

Augustinus Alveldensis, Minorita, edidit Malagma adversùs Joannem Lovicorum, & Martinum Lutherum. De Confessione Sacramentali. Pro Sacrificio Missæ contrà Lutheranos. De utraque specie Sacramenti Eucharistiæ.

Augustinus de Bellis, Clericus Regul. Neapolitanus, scripsit De absolutà Monarchià D. Petri contrà Anonymum Neotericum. *Romæ* 1647.

S. Augustinus, Hipponensis in Africà Episcopus, & Ecclesiæ Doctor eximius, hæresum & hæreticorum flagellum, fax inextincta, & Novatorum terror, scripsit contrà Manichæos, Arianos, Donatistas, Pelagianos & Jovinianistas.

Augustinus Dathus, Senensis, scripsit De immortalitate animorum, & præfationem publicam in D. Hieronymi libros adversùs Jovinianum.

Augustinus Hunnæus, Belga, edidit Catechismum Catholicum, & de Sacramentis Ecclesiæ. *Antuerpiæ* 1567.

Augustinus Justinianus, Genuensis, Ord. Præd. scripsit Librnm, cui titulus Theophrastes, de immortalitate animarum, & resurrectione corporum. Victoriam Porchetti, adversùs impios Hebræos, in qua monstratur veritas Catholicæ fidei. *Parisiis* 1520.

Augustinus Moreschinus, Montalcinensis, Augustinianus, scripsit De Purgatorio. De invocatione Sanctorum, & eorum Reliquiis, & Imaginibus. De Ecclesia Catholicà, Sacrificio, eleemosynis &c. MS. *Mediolani in Bibliot. D. Marci.*

Augustinus Oregius, scripsit De Ecclesiastica Hierarchia. *Extat in tom. 4. Bibliot. Rocaberti.*

Augustinus Reding, S. R. Imperii Princeps, & Abbas Monasterii Einsidlensis Ord. S. Benedicti edidit opus prænotatum Veritas inextincta Concilii Tridentini, in quinque tomos distributum *Typis Monasterii Einsidlensis* 1684. Cathedræ Apostolicæ Oecumenicæ authoritas, contrà quatuor propositiones Cleri Gallicani, anni 1682. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 7.* Vindex veritas Annalium Ecclesiasticorum Cæsaris Baronii, adversùs Jo. Henricum Ottium. *Typis Monasterii Einsidlensis* 1680.

Augustinus Righinus, Ferrariensis, Ord. Præd. scripsit De Indulgentiis, & suffragiis mortuorum. Tractatum contrà asserentes malos Sacerdotes non posse administrare Sacramentum Eucharistiæ.

Augustinus Steuchus, Eugubinus, Canonicus Regularis, edidit Libros 3. pro religione Christiana adversùs Lutheranos.

Augustinus Triumphus, Anconitanus, Augustinianus, inter alia scripsit De Spiritu sancto contrà Græcos, & contrà Fraticellorum ineptias.

Augustinus Van Teylingem, Belga, S. I. edidit linguà vernaculà opuscula multa pro fide conservanda contrà hæreticos. Extractum Catholicum. De Controversiis fidei. *Antuerpiæ* 1640.

S. Aurelius, Carthaginensis Episcopus, scripsit Epistolam de erroribus Pelagii ad Episcopus Provinciæ Bifacenæ.

Aurelius Prudentius, Hispanus, intèr alia scripsit contrà hæresim,

quæ

quæ Patrem passum affirmat. Adversùs Phantasmaticos, qui negant Christum, verum corpus assumpsisse. Adversùs Sabellianos, Judæos & Ethnicos. Hamartigenia, ideſt de origine peccatorum contrà Marcionem.

B

B*Acciarius*, qui vixit seculo quarto, edidit Librum de fide adversùs susceptam à se peregrinationē pro integritate servanda. De recipiendis lapsis ad Januarium. *Extat tom. 6. Bibliot. PP. Lugdun.*

Bagotius scripsit Apologeticum fidei. *Parisiis* 1645.

Balduinus Devonius, ex Abbate Fordensi Ord. Cisterciensis, Cantuariensis Archiepiscopus, scripsit contrà Berengarium. De Corpore & Sanguine Domini Librum 1. De Sacramento Altaris lib. 1. De Orthodoxis dogmatibus lib. 1. De sectis hæreticorum lib. 1.

Balduinus Junius, Hollãdus, Franciscanus, edidit Demonstrationem fidei Orthodoxæ ex Roberti Bellarmini controversiis. *Antuerpiæ* 1611.

Balthasar Chavasius, Sabaudus, S.I. scripsit lib. 4. De notis certissimis veræ Religionis. *Ingolstadii* 1611. Antidotū Confessionis Calvinistarū.

Balthasar Hagelius, Bavarus, S.I. edidit Germanice Medicamenta, seù Antidotum spirituale contrà hæreseos venenum, & hujus temporis perniciosos afflatus.

Balthasar Hagerus, Germanus, S.I. linguà proprià scripsit Vindicias cultus sacrarum Imaginum contrà Abrahamum Scultetum. *Moguntiæ*. Ducem vitæ ad Religionem Catholicam. Sacrilegium Calvinisticum contrà Theophilum Mosanum. Collationem Confessionis Augustanæ, & Concilii Tridentini ad Verbum Dei.

Balthasar Hertingius, Germanus, scripsit Assertiones de Evangelico Sacerdotio. *Herbipoli* 1589 Doctrinam Baptismi. *Brixiæ* 1596.

Balthasar de Lipsia, Monachus Cisterciensis, scripsit contrà Joannem Hus, pro unica specie Sacramēti.

Balthasar Nardius, Aretinus, scripsit Expunctiones locorum, qui in libro de Papatu Romano ignoti auctoris depravantur. *Parisiis* 1618. *& tom. 5. Bibliot. Rocaberti*.

Banchinus, Londinensis, Augustinianus, scripsit Librum 1. contra positiones Wicleffi.

Baptista Fragosus, scripsit De obligatione, & potestate Summi Pontificis. *Extat in Biblioth. Rocaberti tom.* 20.

Barlaamus à Seminaria, Monachus Basilianus, posteà Gyracensis Episcopus, scripsit de Papæ Principatu. *Extat in Monarchia Goldasti tom.* 1. Epistolas duas de Primatu Ecclesiæ Romanæ. *Extat in Annalibus Azovii, anno* 1331. *num.* 13. Responsionem ad Demetrium Thessalonicensē de processione Spiritus sancti. *Ibid. anno* 1332. Probationem quòd Spiritus sanctus procedat à Filio. *Ibid. anno* 1333.

Bartholomæus Abbas 17. Ebracensis, Ord. Cisterciensis, unus ex decem, quorum sententià combustus fuit Joannes Hus, scripsit contra Hussitas.

Bartholomæus Arnoldus de Ussingen, Germanus, Ord. Præd. scripsit Purgatorium contra Lutheranos. Libellum de duabus disputationibus contra eosdem. De cœlibatu Sacerdotum contra sermonem Langii de matrimonio sacerdotali. Contra Rebaptizantes. De Missa stabilienda. De Incarnatione. De adoratione Sanctorum. Confutationem sermonum Lutheri super Salve Regina, super Regina Cœli, de Nativitate B. M. V. & plures alios tractatus, inter quos De falsis prophetis adversùs Anabaptistas, & de tribus necessariis ad vitam æternam virtutibus.

Bartholomæus Camerarius, Patritius Beneventanus, scripsit De Prædestinatione, ac de gratia, ac libero arbitrio cum Calvino disputationem. *Parisiis* 1556. De Purgatorio igne. *Romæ* 1557. De jejunio, oratione, & eleemosynis. *Parisiis* 1556.

Bartholomæus Caranza, edidit Explicationem quatuor controversiarum de authoritate Pontificis, & Conciliorum. *Extat in Apparatu ad Concilia Labbei*.

Bartholomæus Kleindienst, scripsit Exhortationem Catholicam & Evangelicam ad Germanos, ubi illos docet quomodò se gerant in controversiis Religionis. Germanicè. *Dilingæ* 1569.

Bartholomæus Lapatius, Florentinus, Dominicanus, scripsit De distinctione Spiritus sancti à Filio, ad Cardinalem Bessarionem.

Bartholomęus Latomus, Arlunensis, edidit De Ecclesiæ & Episcoporum communione, authoritate & potestate contra Bucerum. Refutationem calumniarum Buceri.

Bartholomęus de Pfcialis, O d. Præd. Sac. Palatii Apostolici Magister, scripsit Summam Theologicam adversùs sui temporis hæreses. *Floruit autem seculo* 14.

Bartholomęus de Senica, Diœcef. Brixien. Dominicanus, scripsit Tractatum utilem adversùs hæreses.

Bartholomęus Simonis de Carusis, Urbinas, inter plura alia scripsit Tractatus contra errores, qui inventi sunt tempore Ludovici Ducis Bavariæ. De Rom. Pontificis authoritate.

Bartholomęus Spina, ex Ord. Pręd. edidit Tutelam veritatis de Animæ immortalitate contra Petrum Pomponatium, cujus errores damnati fuere à Lateranensi Concilio sub Leone Decimo. Flagellum in tres libros Apologiæ ejusdem Petri, de prædicta immortalitate Animæ. *Venetiis* 1519.

Bartholomæus Tortolettus, scripsit opus prænotatum Sacrosancta, admirabilis, inconcussa Vaticana Petra. *Romę* 1644.

Bartholomęus de Tridento, Dominicanus, scripsit Summam Theologicam adversùs sui temporis hæreses. *Vixit seculo* 13.

Bartholomæus de Valverde, Castellanus, scripsit ad Gregorium XIII. Pro igne Purgatorio post hanc vitam afferto ex Latinis PP. Orthodoxis. *Venetiis* 1590. Pro sacrificiis, suffragiis & orationibus. Ad Quæstiones Wenceslai à Wertzoviz equitis Bohemi de Jejunio Quadragesimæ, & Verbo Dei scripto, & non scripto Responsionem. Nomologium ex SS. PP. idest insigniores sententias, quibus Catholici in fide confirmantur, & qui ab Ecclesiâ recesserunt, redarguuntur. *Patavii* 1581.

Bartoldus Nihusius, scripsit De communione Orientalium sub specie unicâ. *Extat in Allatio de perpetua consensione*. Prologum galeatum, & epilogum triumphalem ad confutationem fabulæ de Joanna Papissa. *Ibidem*. Programmata ad Protestantium Academias. *Extat cum Ecchellensis concordia in fidei dogmatibus*.

S. Basilius Magnus, Cæsareæ Episcopus, Ecclesiæ Catholicæ columna ardens, ac consubstantialitatis Verbi cum Patre acerrimus propugnator, hæreticorum malleus, Monachorum caput & legifer, inter alia præclarissima pietatis ac eruditionis opera, quibus Orthodoxam tutatus est fidê, libros quinque planè admirabiles scripsit adversùs Eunomium hæreticum. Contra Sabellianos, & Arianos.

Basilius, Seleuciæ Episcopus, scripsit Demonstrationem de adventu Christi adversùs Judæos.

Batherius, ex Monacho S. Benedicti Episcopus Veronensis, & postea Leodiensis, scripsit De Corpore, & Sanguine Domini. De Prædestinatione Dei. Et librum adversùs hæresim Antropomorphitarum.

S. Beatus, Hispanus, Monachus S. Benedicti, qui floruit anno 770. scripsit contra errores Felicis Episcopi lib. 1. *MS. in Monasterio S. Isidori Hispanię*.

Beda, Professor Academiæ Parisien-

siensis, scripsit Catholicè contra Erasmum, & Lutherum.

Beda à S. Simone Stock, Anglus, Carmelita excalceatus, edidit Introductionem brevem, & facilem per modum dialogi inter Catholicum & Protestantem, linguâ Anglicâ, Gallicâ & Italicâ. *Duaci* 1693.

Belcarius, scripsit adversùs Calvinianos. *Parisiis* 1567.

Benedictus XII. P. M. antea dictus Jacobus Fornerius, Monachus Cisterciensis, scripsit De statu animarum ante generale judicium lib. 2. & contra errores Fraticellorũ lib. 1.

Benedictus, Abbas Massiliensis, scripsit De fide Catholica, & potestate Ecclesiæ. *MS. Venetiis in Bibliot. Card. Bessarionis*.

Benedictus à Benedictis, edidit Demonstrationem, quòd Papa non sit Antichristus. *Bononiæ* 1508.

Benedictus Herba, Episcopus Casalensis, pietate & eruditione insignis, & Ord. Præd. alumnus, multa scripsit adversùs Lutheranorum errores.

Benedictus Herbestus, Novomiastrensis, Polonus, S. I. edidit Confutationem Confessionis fratrum hæreticorum, qui Waldenses, seu Picarditæ dicuntur. Prodromum adversùs scriptum Jacobi Niemoreici Sacramentarii Picarditæ. *Cracoviæ* 1671.

Benedictus Justinianus, S. I. (*sub nomine Octavii de Franciscis Theologi Messinensis*) Italicè scripsit Confutationem biscentum & ampliùs calumniarum Cardinali Bellarmino oppositarum à Joanne Marsilio. *Maceratæ* 1607.

Benedictus, Massiliensis Episcopus, scripsit Tractatum fidei contra diversos errores super titulo De summa Trinitate, & fide Catholica in Decretalibus.

Benedictus Paulus Boym, Leopoliensis, edidit lingua vernacula librum, cui titulus Antiqua fides, in quo veterum Græcorum orthodoxos articulos proponit, & novorum errores eruditè confutat. *Vilnæ* 1668.

Benedictus Taraeredus, Perusinus, ex Ord. Præd. scripsit contra errores Fraticellorum, & De paupertate Christi.

Benedictus Vernierus, Monachus, scripsit de Sacramento Eucharistiæ hac inscriptione. Magnum & universale Concilium Ecclesiæ militantis super Eucharistiæ Sacramento, quod instar Sacrosancti Concilii Nicæni trecentis decem & octo Patribus Orthodoxis constat. *Parisiis* 1554.

Berengarius, ex Monacho Cassinensi S.R.E. Cardinalis tit. SS. quatuor Coronatorum, scripsit Librum de Virginitate S. Mariæ. Contra Henricum Imperatorem, & librum adversùs Berengarium de Sanguine Domini.

Berengarius, Gallus, Ord. Servorum B. M. V. scripsit De Catholica fide.

Bernardinus Vetturis, Gallus, Franciscanus, scripsit Compendium controversiarum fidei hujus temporis, ad seductarum animarum reductionem. *Coloniæ* 1640.

S. Bernardus Abbas Claravallis, Ecclesiæ Doctor Mellifluus, ac Theodidactus, sui temporis hæreticorum malleus, schismaticorum terror, Cleri reformator, Principum arbiter, Romanorumque Pontificum vindex acerrimus, scripsit contra errores Petri Abaelardi, & Gilberti, & contra Henricianos, & Petrobrusianos.

Bernardus Abbas Fontiscalidi, scripsit contra Waldenses. *MS. in Collegio S.I. Brugis*, & *tom*. 24. *Bibliot. PP. Lugdunens.*

Bernardus Desirant, Augustinianus, edidit tomos quatuor inscriptos Consilium pietatis de non sequendis errantibus, sed corrigentibus, &c. *Romæ* 1720. S. Augustinum vindicatum contra centum & unam damnatas propositiones Paschasii Quesnelli, &c. septem tomis comprehendens libros centum & unum. *Ibidem*. 1721.

Bernardus Galtier, Gallus, S. I. Gallicè edidit Apocalypsim Reformationis, seu Pseudo-religionis di-

scurtibus XII. in quibus detegit Calvinistarum dogmata in id collimare, ut homines abjecta cœlestium curà, carnaliter vivant. *Pictavii* 1620.

Bernardus Loper, Caderbonensis, S. I. lingua Germanica edidit Informationem solidam, ac fundamentalem de potestate, ac jurisdictione Sacerdotii Prędicantium Lutheranorum. *Paderbonæ* 1653. Principale speculum, in quo clarè videntur Sacramentum Eucharistiæ sub una specie, Purgatorium, &c. *Ibidem* 1654. Dialecticam Catholicam contra Jacobum Durfeldum. *Ibidem* 1654.

Bernardus Lutzemburgensis, Dominicanus, scripsit Tractatum de Purgatorio, & Catalogum hæresum. *Coloniæ* 1510.

Bernardus Meynier, Gallus Claremontensis, S. I. edidit Gallicè librum, cui titulus Sancta libertas filiorum Dei, & fratrum in Christo. *Nemausi* 1660. Portus Regii cum Genevâ conspirationem contra SS. Sacramentum Altaris, præsertim in æquivocationibus articuli XV. epistolæ secundæ D. Arnoldi. *Pictavii* 1656. Religionem sex punctorum. *Nemausi* 1659. Sanctam Eucharistiā Catholicorum approbatam, & Cœnam Calvinisticam condemnatam à Synodis Nationalibus, & pręcipuis Doctoribus Religionis, quam vocant, Reformatæ. *Nemausi* 1660. Devotiones publicas Calvinistarum. *Ibidem*. Religionem sinè Bibliis. *Ibidem*. Biblia Hugonotta condemnata ab Hugonottis. *Pezenatii* 1661. Montalbanum justificatum, quo demonstratur præcipuos Calvinistarum scriptores docere, posse acquiri salutem in Ecclesiâ Romanâ. Papam agnitum à Lutheranis & Calvinistis. *Augustoriti Pictonum* 1665.

Bernardus Neubauser, Germanus, Monacensis, S. I. scripsit Germanicè de Purgatorio, ostendens ex sacra Scriptura, dari. *Monachii* 1662. De Communione sub utraque specie contra Prædicantem Ratisbonensem. *Ingolstadii*.

Bernardus Novocomensis, Ordin. Præd. quò faciliùs defenderet Orthodoxam fidem contra hæreticos, edidit librum inscriptum Lucerna Inquisitorum. *Mediolani* 1566.

Bernardus Saxo, Monachus S. Benedicti in Monasterio S. Viti Corbejæ Saxonicæ, scripsit lib. 1. contra Henricum IV.

Bernardus Thisser, Prior Bonifontis in Therasciâ, Ord. Cisterciensis, Gallus, edidit Disputationem Theologicam in Jansenianа dogmata. *Caropoli* 1651. Librum controversiarum fidei adversùs nostri temporis hæreticos.

Bernardus de Verger, Gallus, ex Regul. Observant. S. Francisci, linguâ vernaculâ edidit Librum controversiarum adversùs Rivetum hęreticum ministrum. *In Urbe Xantonum* 1610.

Bertrandus Lagerius, ex Franciscanorum alumno S. R. E. tit. S. Priscæ Presbyter Card. scripsit contra hæreses sui temporis.

Bessarion, Gręcus, Patriarcha Constantinopolitanus, & S. R. E. Cardinalis, scripsit contra Marcum Ephesinum malè sentientem de Spiritu sancto.

Bilibaldus Circkheimerus, Germanus, edidit Librum de vera Christi carne, & vero ejus Sanguine adversùs Joannem Œcolampadium. *Hic tamen liber ab Apostolica Sede prohibitus fuit.*

Billiadus Ladvocatus, Gallus, scripsit Vindicias Parthenicas, quibus asseritur vera Ecclesię doctrina de Assumptione corporeâ B. M. V. contra Claudium Joly. *Parisiis* 1670. Repetitas vindicias pro Assumptione corporali SS. Virginis Mariæ contra Joannem Launojum. *Ibidem* 1672.

Boethius Epo, scripsit De jure sacro. *Extat in Biblioth. Rocaberti tom. 5.*

Boethius, sive *Boetius*, Patricius Romanus, dictus etiam *Severinus*, scripsit De Sancta Trinitate. De duabus naturis in Christo, & unà personâ adversùs errores Eutychetis, & Nestorii.

Bol-

Boltonius, Anglus, Monachus S. Benedicti, nascente Wicleffi hæresi acriter illam scripsit suis confutavit.

Bolus Sabaudi, Camberiacensis, Ord. Præd. plura scripsit contra Lutheranos, & Calvinistas.

S. Bonaventura Doctor Seraphicus, S. R. E. Cardinalis, & Episcopus Albanensis, totius Ecclesiæ lumen, & Ordinis D. Francisci decus præcipuum, scripsit Apologiam Evangelicæ paupertatis. Contra calumniatorem Regulæ Franciscanæ. Apologeticum in eos, qui Ordini Minorum adversantur.

Bonaventura Theulus, edidit Diaphora Græcorum ostensa, & declarata. *Velitris* 1666.

S. Bonifacius, Monachus S. Benedicti, Germaniæ Apostolus, Archiepiscopus Moguntinus, & Martyr, scripsit librum I. contra hæreticos. *MS. in Bibliot. Fuldensi*, & De unitate fidei. *Ex Einsigrenio*.

Bonifacius Simoneta, Mediolanensis, Abbas S. Stephani de Cornu Ord. Cisterciensis, in suo insigni opere, quod inscripsit De Christianæ fidei, & Romanorum Pontificum persecutionibus, acriter perstringit Mahometi vitam, & legum ejus deliramenta.

Bonifacius, de quo nihil aliud invenio, quàm, quòd scripserit lib. I. de Prærogativa Petri, & Doctrinale fidei, quæ olim asservabantur MS. Aberdoniæ.

Brenzonus Silvestranus, edidit Speculum clarissimum, in quo Summi Pontificis imago, expressaque Sedes utriusque gladii spiritualis, & temporalis, &c. *Ferrariæ* 1607.

Breviarium fidei contra Arianos. Extat in Operibus Sirmondi, & in Bibliot. PP. Lugdun. tom. 7.

Buconius, Episcopus Castellani, oppidi Mauritaniæ, scripsit adversùs Ecclesiæ inimicos Judæos, Arianos, & alios hæreticos.

C

CÆsarius Arelatensis Episcopus, scripsit De gratia, & libero arbitrio adversùs Faustum.

Cæsar Baronius, Soranus, Presbyter Congregationis Oratorii, & S. R. E. Cardinalis, Historiæ Princeps, scripsit contra quatuor libros institutionum Calvini. *Coloniæ* 1600.

Cæsar Delphinas, scripsit De proportione Papæ ad Concilium. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 7.*

Cajus, Romanam Ecclesiam gubernante Zephirino, edidit Disputationem contra Proclum Montani Sectatorem.

Cajus Marius Victorinus, Afer, scripsit lib. tres contra Arium.

Cajus, Rom. Ecclesiæ Presbyter, scripsit contra Artemonis, & Thedotii hæresim.

Callistus, Placentinus, Canonicus Regul. Lateran. scripsit De necessitate bonorum operum, & de libero arbitrio contra Lutherum.

Camillus Campegius, Ticinensis, Ord. Præd. scripsit Additiones ad Tractatum Ugolini Zanchini de hæreticis.

Camillus Cautius, edidit Scholia pro Religione, maximè circa adorationem Sanctissimæ Eucharistiæ. *Venetiis* 1569.

Capreolus, Carthaginensis in Africa Episcopus, scripsit Epistolam de unâ Christi veri Dei, & hominis persona, contra hæresim Nestorii.

Carolus Bourguevilleus, Gallus, edidit Theomachiā adversùs Atheos. *Parisiis* 1564.

Carolus Felix de Matta, Cremonensis, Episcopus S. Severi, edidit Tractatus quinque De Canonizatione Sanctorum. Ideò autem doctissimum Scriptorem hic posui, quia cum talis Canonizatio sit ex primariis actibus Papalis Jurisdictionis, adeò à perfidis Novatoribus impugnatæ, videant hujusmodi furfuris homines,

quàm cautè procedat Ecclesia Romana in simili materia.

Carolus Joseph Imbonatus, Mediolanensis, Congregationis Monachorum Ref. S. Bernardi Ord. Cisterciensis, scripsit Bibliothecam Latino-Hebraicam, sive de Scriptoribus Latinis, qui ex diversis nationibus contra Judęos scripsere; cui additur loco coronidis Adventus Messiæ à Judęorum blasphemiis, ac hæreticorum calumniis vindicatus, &c. *Romæ* 1694. Cum autem in hac Bibliotheca copiosè agatur de authoribus, qui contra Judæos calamum acuerunt, ideò satiùs duxi nonnullos solùm in Polemica hac Bibliotheca inserere, cum illa præfati authoris abundè sufficiat.

Carolus à Kreitz, Misnensis, S.I. edidit Germanicè De Cœnâ Calvinisticâ imaginariâ, & Catholico S. Eucharistiæ Sacramento. *Bransbergæ* 1645. De fonte venenato doctrinæ Lutheranę, & salubri fonte Catholicorum. *Vilnæ* 1648. Colloquium caritativum cum Dantiscanis Prędicantibus. *Bransbergæ* 1662. Defensionem Catholicam appositam catechismo Lutherano recēter impresso. *Ibidem* 1649. Catholicum *Cavete*, contra Evangelicum *Cavete* ministri Gedanen. 1646. Indefensum Lutherū, per Joannem Millorum Prædicantem Hamburgensem defenso appositum. *Bransbergæ* 1655. De Indulgentiis & Jubilæo. *Ibidem* 1650. Catholicum scutum fidei, contra scutum cujusdam Livonis hęretici. *Ibid.* 1650.

Carolus Sagerius, Belluacensis, S.I. edidit Locos communes adversùs hęreticos, inscriptos Topica Theologica.

Carolus Scribanius, Bruxellensis, S.I. scripsit Artem mentiendi Calvinisticam. *Moguntię* 1602. Amphitheatrum honoris adversùs Calvinistarum criminationes. *Antuerpię*. Orthodoxæ fidei controversa lib. 6. *Ibidem* 1612.

Casimirus Huiensis, Belga, Carmelita Discalceatus, edidit Gallicè Librum prænotatum Collatio elocutionum Scripturæ sacræ, Conciliorum, SS. Patrum, & Doctorum Ecclesiæ cum verbis Quesnellii, ejusque 101. propositionibus damnatis per Bullam *Unigenitus*. *Leodii* 1720.

Cerealis Episcopus Afer, scripsit Disputationem de fide contra Maximinum Arianum. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 8.

Cherubinus à S. Joseph, Gallus, Turonensis, ex Ord. Carmelitarum Discalceatorum, scripsit volumina 4. Bibliothecę sacræ Criticæ, in quibus agit de pertinentibus tam ad Judaismum, quàm ad alios quoscumq; errores contra fidem. 1. & 2. volumen *Lovanii* 1704. 3. *Bruxellis* 1705. & 4. *Ibidem* 1706.

S. Chilianus, ex Monacho S. Benedicti Franconiæ Apostolus, & Martyr, scripsit Librum contra peregrinos cultus.

Chrisolanus, sive *Chrisolaus* Mediolanensis Archiepiscopus, scripsit contra Gręcos de Spiritu sancto, & de sancta Trinitate ad Lucium III. Pont. Max.

Christianus Agricola Gerckercuta, edidit Assertiones Theologicas de Matrimonio Ecclesiæ Catholicæ Sacramento. *Moguntię* 1582.

Christianus Halverius, Germanus, S. I. scripsit De unius Ecclesiæ sanctæ, Catholicę, & Apostolicę origine, & nunquam interrupto progressu.

Christianus Kortholt, scripsit De tribus impostoribus (nempe Eduvardo Herbert, Thoma Hobbes, & Benedicto Spinosa) *Kilonii* 1668. De calumniis Paganorū in veteres Christianos. *Ibidem*, *anno eodem*.

Christianus Lupus, Iprensis, ex Ord. S. Augustini, edidit opus inscriptum Divinum, ac immobile S. Petri Apostolorum Principis circa omnium sub cœlo fidelium ad Romanam ejus Cathedram Appellationes, adversùs profanas hodie vocum novitates assertum Privilegium. *Moguntiæ* 1681.

Christianus Lycius, edidit librum inscriptum Fasciculus Olidus 50. Flosculorum Hunnii, & Prædicantium

hæ-

hæreticorum. *Monachii* 1602.

Christodulus, Monachus, scripsit Sermones novem adversùs Judæos. *MS. in Bibliot. Vaticana*.

Christophorus Angelus, edidit Enchiridion de statu hodiernorum Græcorum, cum Latina versione, & notis Gregorii Fehlavii. *Lipsiæ* 1668.

Christophorus Bandellus, de Castro novo, Ord. Min. sub Alexandro IV. scripsit Librum contra hæreses.

Christophorus à Capitefontium, Britannus, Minoritarum Generalis, postea Archiepiscopus Cæsariensis, edidit opus inscriptum Librum defensionis fidei majorum, ubi de verâ & reali Corporis Christi præsentia in Eucharistia, contra Sacramentarios. *Coloniæ* 1588. Assertionem Catholicam de libero arbitrio, & meritis bonorum operum. *Romæ* 1576. Catholicam defensionem perpetuæ virginitatis B. Mariæ, & S. Joseph. *Lugduni* 1578. Novarum illustrationum Christianæ fidei adversùs impios Libertinos, Atheos, Epicureos, & omnis generis Infidelis, Epitomen.

Christophorus Haunoldus, Althenathensis, S. I. edidit Defensionem pro infallibilitate Ecclesiæ Romanæ. *Bambergæ* 1654.

Christophorus le Jage, Parisinus, S.I. edidit Justificationem modi procedendi Catholicorum contra Jansenistas. *Parisiis* 1656. Brevem & facilem methodum defendendi Ecclesiam contra omnes adversarios. *Rothomagi* 1667.

Christophorus Kissenpfenning, Viēnensis in Austria, S.I. scripsit Ideam Lutheranismi. *Viennæ* 1661.

Christophorus Longolius, Mechliniensis, scripsit Orationem ad Lutheranos jam damnatos, quà eos ad Romanam Ecclesiam reducere conatur.

Christophorus Marcellus, Venetus, Archiepiscopus Corcyrensis, edidit Orationes de authoritate Summi Pontificis, adversùs impia dogmata Martini Lutheri. *Florentiæ* 1521. De hæresis pravitate, & Lutheri perfidia. *Extat tom. 6. Bibliot. Rocaberti*.

Christophorus Mayer, Augustanus in Svevia, S. I. edidit contra præsentes hæreticos octo fidei controversias, idest, De necessitate bonorum operum. De communione sub una specie. De Christi præsentiâ in Eucharistia. De Purgatorio. De invocatione Sanctorum. De cultu sacrarum Imaginum, Sanctorum, & Reliquiarum. *Coloniæ* 1626.

Christophorus Mihr, Aschaffenburgensis, S. I. edidit linguâ vernaculâ Catechismum cum precibus, instructionibus, &c. peropportunum conversioni hæreticorum. 1622.

Christophorus Ott, è Friburgo Brisgojæ, S. I. Germanicè edidit Demonstrationem Catholicæ veritatis ex solo capite XIX. Matthæi. *Augustæ* 1660. Causas conversionis ad fidem Catholicam Neophytorum Augustanorum. *Augustæ*. Manuale controversiarum præcipuarum hujus temporis. *Ibidem* 1664.

Christophorus Peichich, edidit Speculum veritatis inter Orientalē, & Occidentalē Ecclesiam resulgens. *Venetiis* 1725.

Christophorus Pelaumer, Biberacensis in Svevia, S. I. edidit Germanicè Dialogos XXI. de Controversiis, quibus explicantur causæ quatuor, cur oporteat hæreticos redire ad Catholicā fidem. *Ambergæ* 1653. Memoriale Catholicum, seu Alphabetum XXV. veritatum Catholicarum. *Ibidem* 1649.

Christophorus Ranzovius eques Holsatus, edidit Epistolam ad Gregorium Calixtum, Professorē Helmstedamensem, qua sui ad Ecclesiam Catholicam accessus rationes exponit. *Romæ* 1662.

Christophorus Raspergerus, Germanus, edidit adversùs Calvinianos ducentas interpretationes istorum verborum *Hoc est Corpus meum*, quibus continentur vocum novitates, depravationes & errores hæreticorum, qui Evangelii nomine gloriantur. *Ingolstadii* 1577.

Christophorus de Rosenbusch, Monacensis in Germania, S. I. scripsit

Tra-

Tractatus varios contra hæreticos.

Christophorus de Sacro Bosco, Dublinensis, S.I. scripsit De investigandâ verâ, ac visibili Christi Ecclesia. Defensionem Concilii Tridentini. *Antuerpiæ* 1604.

Christophorus Varsevicius, Masovita Polonus, & Canonicus Cracoviensis, edidit De Christi fide, & Petri sede Orationes tres. Ad Henricum Regem pro avita Religione tenenda Orationem.

Christophorus Varus, Tolosanus, edidit Antilogum de sanctissimo Altaris Sacramento contra hæreticos. *Tolosæ* 1563.

Chrysantus Solarius, scripsit De resurrectione mortuorum.

Chrysostomus Casalensis, Dominicanus, scripsit De immortalitate animæ pro Augustino Nipho Suessano, contra Petrum Pomponatium. *Venetiis* 1525.

Cibus Quadragesimalis, ex responsionibus Hermanni Ewichii, & Wilhelmi Hulsii ad Landgravium Hassiæ. *Coloniæ* 1652.

Claudianus Mammertus, Presbyter Viennensis, scripsit opus insigne De statu Animæ adversùs Faustum Regiensem Episcopum.

Claudius Cousard, edidit Impugnationem errorum Waldensium, *Parisiis* 1548.

Claudius Espencæus, Theologus Parisiensis, edidit Gallicè Tractatum per modum conferentiæ cum ministris hæreticis de verbo Dei in ministerio, & usu Sacramentorum Ecclesiæ. *Parisiis* 1567. Apologiam adversùs ministros hæreticos. *Ibidem* 1568. De Eucharistia, & ejus adoratione. De Missâ publicâ & privatâ. *Ibidem* 1573.

Claudius Medulla, Mediolanensis, Regul. Observant. S. Francisci, edidit Orationem de duabus in Christo naturis. *Brixiæ* 1597.

Claudius de Sainctes, Gallus, ex Canonico & Abbate Regulari Ebroicensis Episcopus, edidit Confessionem fidei adversùs Calvinianos. Declarationes Atheismorum doctrinæ Calvinianæ & Bezanæ, Gallicè: multaque etiam tum linguâ Gallicâ, tum Latina, inter quæ celeberrimæ sunt Repetitiones de Eucharistiâ, sive libri decem, de controversis rebus Eucharistiæ. *Parisiis* 1575. Responsionem etiam ad Apologiam Theodori Bezæ, contra examen doctrinæ Calvinianæ. *Ibidem* 1567.

Claudius Seissellus, Archiepiscopus Taurinensis, Gallicè & Latinè scripsit contra Waldenses. *Argentinæ* 1548.

Claudius Suffrenus, Gallus, Aquisextiensis, S.I. edidit Gallicè Librum contra ministrum Petit, cui Vulpeculæ nomen fecit.

Claudius Tiphanus, Parisinus, S.I. Gallice scripsit Monitiones ad hæreticos Metenses de Paulo Ferrio ministro. *Augustæ Trevirorum* 1618. Declarationem, & defensionem scholasticæ doctrinæ SS. PP. & Doctoris Angelici de Hypostasi, & Personâ. *Ibidem* 1634.

Claudius Vadianus, Gallus, edidit Defensionem ordinis, & honoris sacerdotalis contra osores Sacerdotum, & sacrosancti Missæ sacrificii. *Parisiis* 1579.

Claudius Valdery, Rothomagensis, S.I. edidit Responsionem ad ministrum Fricotet, adversùs libellum ab eo editum contra honorem Cruci debitum. *Parisiis* 1657.

Clemens V. Pont. Max. anteà Guido Grossus, Gallus, inter alia scripsit adversùs Guilielmum de sancto Amore, hostem infensissimum Mendicantium Religiosorum, Epistolam unam 15. Novembris 1262. datam Viterbii. Sub hoc Pontifice celebratum fuit decimumquintum Conciliũ Œcumenicum Viennense in Gallia, in quo damnati fuerunt Templarii, & Beguini hæretici.

Clemens Araneus, Ord. Prædic. scripsit super Epistolam B. Pauli ad Romanos, adversùs errores Lutheranorum.

Clemens Galanus, Surrentinus, Clericus Regularis, edidit Conciliationem Ecclesiæ Romanæ cum Arme-

na,

na, divisam in duas partes, quarum secunda est controversialis. *Romæ* 1690.

Clemens Mercator, scripsit De adventu, & persona Anti-Christi secundùm Scripturam sacram adversùs hæreticos. *Parisiis* 1577.

Clemens, Presbyter Alexandrinus, sed natus Athenis, & Origenis Magister, scripsit Librum unum adversùs Gentes.

Coeffeteau, scripsit De Monarchia Ecclesiæ adversùs M. Antonium de Dominis. *Parisiis* 1623.

Cælestinus Sfondratus, Mediolanensis, S. R. E. Cardinalis, ex Ord. S. Benedicti, inter alia plurima, edidit opus inscriptum Gallia vindicata, ubi solidè refutantur 4. propositiones Ludovici Maimburgi.

Coloniensis Academia. Sub hoc nomine typis edita est Censura in quatuor priores libros de Republica Ecclesiastica M. Antonii de Dominis. *Coloniæ* 1618.

Coloniensis Cleri, & Deputatorum Universitatis Judicium de doctrina, & oratione Martini Buceri ad Bonnam. *Coloniæ* 1543.

Colucius, Poeta Florentinus, scripsit ad Hieronymum Uranum Camaldulensium Generalē Libros duos de vera religione. In libro tamen de Fortuna & Fato, aliqua scripsit parum consona veritati, & puritati fidei, quæ impugnavit Joannes Dominici, ex Ord. Præd.

Columbanus Uranckx, Sac. Theologiæ Licentiatus, & Abbas S. Petri apud Gandavum, edidit Librum inscriptum Malleus Calvinistarum, depromptus ex Operibus Sancti Joannis Chrysostomi. *Antuerpiæ* 1590.

Commodianus, ex Gentili factus Christianus, quique floruit circa annum 320. scripsit Librum adversùs Paganos.

Concordia Armenorum, cum Ecclesia Romana. *Romæ* 1623.

Conferentiæ Theologicæ, habitæ Lovanii. *Coloniæ* 1678.

Conradus Andreæ, Germanicè scripsit contra Lutherū. *Monasterii* 1606.

Conradus Brunus, I. C. Germanus, scripsit De Imaginibus adversùs Iconoclastas. *Moguntiæ* 1548. De hæreticis lib. VI. *Ibidem* 1549. Oppugnationem Præfationis falsæ historiæ Centuriarum Magdeburgensium.

Conradus Clingius, Germanus, scripsit De Pontifice Romano libros tres. De locis communibus adversùs hæreticos.

Conradus, Germanus, ex Abbate Cisterciensi S. R. E. Presbyter Cardinalis tit. S. Ruffinæ, & Honorii III. Legatus contra Albigenses, scripsit Librum de erroribus Albigensium ad Abbates in Capitulo generali congregatos apud Cistercium.

Conradus Hensel, Hassus, Ecclesiæ Francfordiensis Rector, scripsit contra hæreticos, & maleficos lib. 1. & contra Hussitas Bohemos lib. 1.

Conradus Koellinus, Ulmensis, Ord. Præd. scripsit Adversùs blasphemias Lutheri, quæ vel Gentilibus essent abominabilia paradoxa. *Tubingæ* 1538. Eversionem Luthcrani epithalamii.

Conradus de Monte Puellarum, Germanus, Augustinianus, scripsit De erroribus Beghardorum. *MS. in Bibliot. Lodicjana*.

Conradus Schendim, Germanus, scripsit De fide, & vitâ Christianâ, & contra Lutheri Apostatæ nuptias.

Conradus Summerhaut, Svevus, edidit Tractatum bipartitum contra Hebræos. *Tubingæ* 1494.

Conradus Tregorius, ex Helvetia, Augustinianus, post confutatos Zuinglianos apud Bernates in disputatione habita anno 1527. publici juris fecit Paradoxa centum de Ecclesiæ, ac Conciliorum authoritate.

Conradus Vetter, Svevus, S. I. edidit vigintiquatuor novos, terribiles, impios errores recens Reformatorum Christianorum de Morte, & Passione Christi. *Ingolstadii* 1591. Colloquium duorum Prædicantium super innocente Luthero. Lutherum innocentem veracem. Manifestam demonstrationem de casto Luthero contra Philippum Hailbrunerum. *Ingol-*

stadii 1600. Confractionem speculi Jesuitici à Prædicantibus editi. *Ibid.* 1601. Refutationem contra Hailbrunerum &c. *Ibidem* 1603. Palinodiam, & publicam protestationem, quòd in quindecim libellis, qui *Innocens Lutherus* inscribuntur, author Luthero injuriam fecerit. De falsis Lutheri moribus, & dogmatibus: Multa etiam vir doctissimus Germanicè traduxit in materia Polemica, quæ abundè suppeditat Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu.

Conradus à Wimpina, scripsit contra Fabrum Stapulensem.

Consalvus Ponce, edidit Scholasticam assertionem pro disciplina Ecclesiastica contra Henricum Borbonium. *Romæ* 1593.

Considerationes in Tractatum de stabilimento Ecclesię Romanę Maimburgi. Gallicè. *Coloniæ* 1686.

Constantinus Applanus, Mediolanensis, Abbas Canonicorum Regularium Lateranensium, scripsit De humani arbitrii libertate.

Constantinus Ebulus, edidit Orationem de virtute Clavium, & Bullâ Leonis X. Romani Pontificis de condemnatione Lutheri Hæresiarchæ.

Constantinus Harmenopulus, scripsit De opinionibus hæreticorum, qui singulis temporibus extiterunt.

Constantinus Hierotius, Brixiensis Ord. S. Salvatoris, scripsit De Mystica Theologia adversùs Platonicos.

Constantinu Lascaris, scripsit contra Grecorum errores.

Constantinus Melteniota, Magnæ Ecclesiæ Carthophylax, scripsit De Ecclesiastica unione Grecorum & Latinorum, & de Processione Spiritus sancti. *Extat tom.* 1. *Græciæ Orthoxæ Leonis Allatii.*

Constitutio Unigenitus, Sanctissimi D. N. D. Clementis Papę XI. Theologicè propugnata ab Anonymo authore tomis 4. *Romæ* 1717.

Constitutiones, & decreta Apostolica adversùs abusus in materia fidei, & morum. *Coloniæ* 1679.

Coqueus Cassander, scripsit De articulis controversis inter Catholicos, & Protestantes. *Lugduni* 1612.

Cornelius Croeus, Amstelodamensis, S. I. scripsit De verâ Ecclesiâ, seu de notis, & signis Ecclesię. *Coloniæ*. Epistolam de fide & operibus ad Joannem Sartorium Orthodoxæ fidei desertorem. *Antuerpiæ* 1531. Disputationem contra Anabaptistas. *Ibidem* 1535. Controversa fidei. *Ibidem* 1612. Declarationem authoritatis Ecclesiæ ad confirmandam fidem Catholicorum dogmatum, & stabiliendos animos adversùs falsę doctrinę ventos. *Ibidem* 1536.

Cornelius Efelsbergerus, Germanus, edidit Collationem de cœlibatu ministrorum Catholicæ Ecclesiæ habitam Offenburgi anno 1565. *Coloniæ* 1570.

Cornelius Hazart, Belga, S. I. libros plusquàm triginta septem scripsit in fidei Catholicæ defensionem, circa principaliora fidei mysteria, Cæremonias, ritus & Primatum Ecclesiæ Romanæ contra Lutherum, Calvinum, aliosque hujus temporis Novatores, & sectatios, quorum omnium indicem copiosum reperiet lector apud Sotuellum in Bibliotheca Scriptorum Societatis Jesu.

Cornelius Lonsæus Callidius, scripsit Librum De spiritu vertiginis utriusque Germaniæ in Religionis dissidio. *Moguntię* 1579. Duellum fidei & rationis; &, an in Sacramento Eucharistię sit verè corpus Domini. *Ibidem* 1571.

Cornelius Mussus, Placentinus, Minorita Conventualis, & Episcopus Bituntinus, plura scripsit ad fidem Catholicam illustrandam, ut videre est in ejus operibus impressis *Salmanticę* 1602.

Cornelius Schultingius Steinwichius, Canonicus Coloniensis, edidit Opus variarum lectionum adversùs primum librum Institutionum Calvini, & etiam contra Centurias Magdeburgenses. *Coloniæ*.

Cornelius Sneky, Frisius, Ordin. Præd. scripsit contra Sebastianum Polonũ, Lutherani dogmatis propugnatorem.

Cortesius Brana, Græcus, scripsit de Consensu Missæ Græcæ, & Latinæ.

Cosimus Philiarcus, Pistoriensis, scripsit De fide contra Gentiles, & præsertim de immortalitate Animæ. De Christiana Religione contra Judæos. De veritate fidei contra hæreticos. De dogmatibus fidei. *Venetiis* 1597.

Crotoldus, urbis Vangionum Episcopus, scripsit adversùs omnes hæreses.

Cunerus Petrus à Broverslhaven, Episcopus Leovardiensis, edidit De Sacrificio Missæ. De consensu meritorum Christi, & Sanctorum. De cœlibatu. De vera Christi Ecclesiæ designatione. De controversiis Christianæ Theologiæ. *Lovanii* 1568.

Cuthbertus Tonstallus, Episcopus Dunelmensis in Anglia, scripsit De veritate Corporis, & Sanguinis Domini in Eucharistia. De articulis fidei. Adnotavit etiam supra bis mille corruptelas in unâ solius novi Testamenti versione factâ in Anglicam linguam ab hæreticis.

Cyprianus Benetus, scripsit De prima Orbis Sede. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 7.

Cyprianus Polonus, Dominicanus, stylum acuit contra Lutherum, & doctis scriptis ejus insanias reprobavit.

S. Cyrillus Alexandrinus Episcopus, Catholicæ fidei propugnator invictus, quam & doctissimis operibus defendit, præsertim contra errores Nestorianorum.

S. Cyrillus, Jerosolymorum Episcopus, multa præclara scripsit, & præcipuè Catecheses, quibus fortissimè Novatorum hujus temporis, & maximè Calvinistarum deliria confutari possunt, præsertim circa præsentiam Corporis, & Sanguinis Christi Domini in Sacramento Eucharistiæ.

Cyrus Alexandrinus, scripsit adversùs Nestorium, & ex Tritemio adversùs alios hæreticos.

D

Sanctus Damasus I. Papa, Lusitanus, inter alia præclara opera, scripsit De fide contra hæreticos lib. 1.

Damianus Roscius, Bononiensis, Ord. Præd. edidit librum inscriptum De hæresibus cognoscendis, & convincendis, ac De hæreticorum dogmatibus; cui addita est Conciliorum summa, à quibus hæreses ipsæ damnantur. *Patavii* 1585.

Daniel de Crema, ex Ord. Præd. & Sacri Palatii Apostolici Magister, scripsit volumen adversùs errores Lutheri. *MS. Cremonæ in Bibliot. PP. Prædicatorum*.

Daniel à S. Severo, Capuccinus, scripsit De descensu Christi ad inferos. *Lugduni*. Actus disputationis Bearnensis contra Ministrum Carolum. *Tolosæ* 1620.

David Augustinus Brueys, Gallicè scripsit Responsionem ad lamentationes Protestantium circa media, quibus Ecclesia utitur in eorum conversione. *Parisiis*.

David Betonus, Scotus, S. R. E. Cardinalis, ab hæreticis Calvinistis anno 1546. in odium fidei occisus, scripsit librum De Primatu S. Petri.

David Boys, Anglus, Monachus S. Benedicti, scripsit De duplici hominum immortalitate adversùs Agarenorum insanias.

David Cenevienfis, Britannus, scripsit librum contra Pelagianos.

Demetrius Cydonius, Thessalonicensis, scripsit contra Eunomium De Divinitate Filii, & De Processione Spiritus sancti contra Cabasilam, & etiam contra Palamam.

Demetrius Cyzicenus, scripsit De Jacobitarum hæresi. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 12.

Demetrius Riccardi, Ord. Præd. scripsit contra Palamam.

Demochares Monchiaeenus Resso-

naus Antonius, scripsit Propugnationem Christianæ Religionis adversùs Joannem Calvinum. *Parisiis* 1562.

Deodatus Solera, Italicè scripsit Epistolam dogmaticam contra Cyrillum Lucarum. *Neapoli* 1634.

Deoduinus, sive *Theoduinus*, Leodiensis Episcopus, scripsit Libellum ad Henricum Galliæ Regem de Corpore & Sanguine Christi, adversùs Berengarium, & ejus sectatores.

Diadochus Episcopus Photices, scripsit contra Monothelitas.

Didacus de Areda, Lusitanus, S. I. edidit vernaculè sermones aliquot contra Judaicam perfidiam, & hæreticam pravitatem. *Goæ* 1644.

Didacus de Astudillo, Hispanus, Ord. Prædic. scripsit De origine, & unitate Ecclesiæ.

Didacus del Castillo, Salmantinus, edidit Disputationem in cap. 6. Joannis, de morâ & reali manducatione Eucharistiæ adversùs Cornelium Jansenium. *Romæ* 1593.

Didacus de Cea, edidit Archiologiam sacram SS. Petri & Pauli. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 8.*

Didacus de Escolano, Archiepiscopus Granatensis in Hispania, scripsit De Magistrâ fidei, & hæresos destructrice Virgine Maria tractatum apologeticū adversùs Antidico-Marianitas hæreticos fidei, laudibus ipsius detrahentes. *Cæsaraugustæ* 1664.

Didacus Lopez, de Zunniga, Hispanus, scripsit Adnotationes contra Desiderium Erasmum. Secundas cutas adversùs eundem.

Didacus de Muros, Gallæcus, Ovetensis Episcopus, scripsit adversùs Lutherum.

Didacus Noguera, Hispanus, Alliphanus Episcopus, scripsit De Ecclesia Christi ab hæreticorum conciliabulis dignoscendà. *Dilingæ* 1560.

Didacus de Payva d'Andrada, Conimbricensis, edidit Libros X. Orthodoxarum explicationum, in quibus omnia ferè de Religione capita, quę hisce temporibus ab hæreticis in controversiam vocantur, apertè & dilucidè exponuntur, præsertim contra Martini Kemnitii petulantem audaciam. *Venetiis* 1592. Defensionem Tridentinæ fidei Catholicę adversùs hæreticorum calumnias, & maximè ejusdem Kemnitii. *Olysipone* 1578.

Didacus de Simancas, Hispanus, edidit Institutiones Catholicas, quibus tractatur quidquid ad præcavendas hæreses, & extirpandas necessarium est. *Vallisoleti* 1552.

Didacus Stella, Franciscanus, scripsit in omnes sui temporis hæreticos.

Didacus de Zunniga, Salmaticensis, Ord. Eremitarum, scripsit in omnes sui temporis hæreticos. *Salmanticæ* 1577.

Didymus, Alexandrinus, scripsit contra Arianos, Manichæos, & de dogmatibus, licèt postea in Origenis errores præcipitaverit.

Dimaldutius, Foroliviensis, Augustinianus, scripsit De resurrectione mortuorum.

Dimas Serpi, è Sardiniâ, Ordin. Min. scripsit De igne Purgatorio contra Lutherum, & alios sectarios. *Barcinonę* 1613.

S. Dionysius I. Papa, scripsit Commentarium adversùs hæreses Arianas & Sabellianas, & adversùs Paulum Samosatenum.

S. Dionysius Alexandrinus Episcopus, S. Cypriano contemporaneus, scripsit Epistolam contra Paulum Samosatenum Antioch. Episcopum, Divinitatem Filii impugnantem.

Dionysius à Rickel, Belga, Cartusianus, scripsit contra Alcoranum, & sectam Mahometicam. *Coloniæ* 1533. Summam fidei Orthodoxæ. Contra artes magicas, & errores Waldensium.

Dionysius, Corinthiorum Episcopus, inter plures Epistolas, unam scripsit ad Nicomedienses, adversùs Marcionis hæresim.

Dionysius Petavius, Aurelianensis, S. I. scripsit De Photino hæretico, & de duplici Synodo Sirmiensi contra eundem Dissertationem. *Parisiis* 1636. De Theologicis dogmatibus tomos 5. *Antuerpiæ* 1700.

Dio-

Dionysius de Sainte Marte, Gallus, Gallicè scripsit Tractatum de Confessione contra errores Calvinistarum, & cum refutatione libri M. Dallæi contra auricularem Confessionem. *Parisiis* 1685.

Dionysius Vasquez, Toletanus, Ord. S. Augustini, edidit Orationem de unitate, & simplicitate personæ Christi in duabus naturis ad Leon.X. & Cardinales. *Romæ* 1518.

S. Dominicus de Gusman, Hispanus, Ord. Præd. Patriarcha, Malleus hæreticorum, & Ecclesię Orthodoxę pulcherrimum decus, scripsit libros duos contra Albigensium errores.

Dominicus Ansossius, scripsit De sacris Reliquiis. *Brixiæ* 1610.

Dominicus Antonius Parrinus, edidit opus prænotatum Romani Pontificis infallibilitas excerpta ex manuductione Thyrsi Gonzalez. *Neapoli* 1698.

Dominicus Bannes, scripsit Dubitationes de Romano Pontifice ex Commentariis in secundam 2. S.Thomæ Aquinatis. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 8.

Dominicus Bolanus, Venetus, edidit opusculum doctissimum contra detractores puritatis B. Virginis Mariæ.

Dominicus Campanella, è Putiniano, Carmelita, & Episcopus S. Agathæ Gothorum, scripsit contra hæresim Jansenii.

Dominicus de Dominicis, scripsit contra errores quorundam, qui asserebant S.Joannem Euangelistam fuisse filium naturalem B. Mariæ Virginis, idque per transubstantiationem corporis S. Joannis in corpus Christi, ex illis verbis Joannis 19. 16. *Ecce Filius tuus*. Hujus erroris authorem sunt qui faciunt *Bonetum* Belgam, aliqui verò *Franciscum Maironum*, similiter Belgam. Contra hos scripsit etiam *Joannes de Econte*, & *Joannes Tinctor*.

Dominicus Galesius, publici juris fecit opus inscriptum Ecclesiastica in Matrimonium potestas, contra Joannem Launojum. *Romæ* 1676.

Dominicus Graminea, scripsit De Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, contra hujus temporis hæreticos. *Coloniæ* 1584.

Dominicus Gravina, Ord. Præd. edidit Catholicarum præscriptionum adversùs hæreticos tom. 4. *Neapoli* 1619. Pro sacro deposito fidei Catholicæ & Apostolicæ, &c. Apologeticum adversùs Novatorum calumnias, & præsertim M. Antonii de Dominis. *Ibidem* 1629. Pro sacrosancto Ordinis Sacramento vindicias Orthodoxas. *Ibidem* 1634. Opusculum de indivisa & unanimi sacrosancti Euangelii prædicatione. *Ibidem* 1637.

Dominicus Mellinus, scripsit In veteres quosdam scriptores, malevolos Christiani nominis obtrectatores. *Florentiæ* 1577.

Dominicus à sanctissima Trinitate, quondam præpositus Generalis Congregationis Italiæ Carmelitarum Discalceatorum, Gallus Nivernensis, edidit opus inscriptum Tractatus Polemicus de anno Jubilæi 13. controversiis distinctus. *Romæ* 1650.

Dominicus Segnerus, edidit opus prænotatum Opus Dei admirabile Primatus Romani Pontificis. *Romæ* 1656.

Dominicus Sergent, sivè *Sergentius*, Gallus, Ord. Præd. Gallicè edidit Librum adversùs hæreticos De non reiterando Baptismate, ac de illius cæremoniis, præcipuè contra Viretum hæreticum. *Avenione* 1566.

Dominicus Viva, e Societate Jesu, edidit Trutinam Theologicam in Theses Quesnellianas. *Beneventi* 1716.

Dominicus de Spondè, Gallicè publicavit Declarationem motivorum ad se uniendum Ecclesiæ Catholicæ Romanæ. *Burdigalæ* 1594.

Donatus è S. Agatha, Franciscanus, scripsit Tractatum adversùs hæreses.

Dorotheus Loussius, Belga, S. I. scripsit Defensionem Constitutionis Innocentii X. Pont. Max. de quinque propositionibus Jansenii. *Leodii* 1654.

Du-

Dubrava, scripsit adversùs Lutherum de Catholicis Ministris.

Dungalus Monachus, & Diaconus S. Dionysii Parisiensis, qui floruit temporibus Caroli Magni, Ludovici Pii, & Lotharii Imp. eisdem dicavit librum Pro cultu Sacrarum Imaginum adversùs insanas, blasphemasque nænias Claudii Taurinensis Episcopi.

Durandus, Monachus Fiscammensis in Normannia, & Troarnensis Abbas, Ord. S. Benedicti, scripsit De Corpore & Sanguine Domini contra Berengarium. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom.* 10.

Durandus de Osca, Hispanus, ex hæretico Waldensi, Catholicam fidem amplexatus, contra eosdem scripsit.

E

E*Arnulphus*, Gallus, Monachus S. Benedicti, scripsit Quæstiones de Corpore & Sanguine Domini.

Eberardus, sivè *Ebrardus* Bettuniensis, scripsit adversùs Waldenses. *Extat. tom.* 24. *Bibliot. PP. Lugdunen.*

Eberhardus Billius, Carmelita, publici juris fecit Judicii Universitatis, Collegii, ac Cleri Coloniensis adversùs calumnias Philippi Melancthonis, Buceri, Oldendorpii, & aliorum assectarum defensionem. *Parisiis* 1562.

Echeberius, Germanus, Monachus Schonaugiensis Ord. S. Benedicti, edidit Librum 1. adversùs hæreses.

Echebertus, sivè *Eckbertus*, Monachus, & Abbas S. Florini Ordinis S. Benedicti, scripsit Sermones 13. contra Catharos, seù Waldenses.

Edmundus Augerius, Trecensis, S. I. scripsit De Eucharistia, & Sacrificio Missæ, ubi de verâ, reali ac corporali præsentia Christi in SS. Altaris Sacramento. *Parisiis* 1578.

Edmundus Campianus, Londinensis, S. I. edidit Rationes decem oblati certaminis in causa fidei redditæ Academicis Angliæ, & alia plurima in fidei Catholicæ defensionem, ut patet in ejus operibus impressis *Ingolstadii* 1602.

Edmundus Haius, Scotus S. I. scripsit Contrarietates Calvini.

Eduardus Coffinus, Anglus S. I. linguâ patriâ scripsit Præfationem confutatoriam contra Guilielmum Barloum Pseudo Episcopum Lincolniensem. *Audomari* 1619. De cœlibatu Sacerdotum contra Josephum Hallum Pseudo Decanum Wigorniensem. *Ibidem* 1619.

Eduardus Risthonus, Anglus, edidit Demonstrationem veræ Ecclesiæ Dei ex historiæ argumentis.

Eduardus Worsleus, Lancastrensis, S. I. edidit linguâ paternâ opus inscriptum: Aperta veritas, quæ fraudes, & imposturas detegit Jeremiæ Tayler Pseudo Episcopi Dunensis in Hiberniâ. *Londini* 1655. Protestantismum vacillantem sinè principiis, contrà duos Sectarios *Antuerpiæ* 1687. Rationem & Religionem, sivè Religionem firmatam ratione, in quo infallibilitas Romanæ Ecclesiæ probatur contrà Sectarios. *Ibidem* 1672.

Elias Astorinus, scripsit Prodromum Apologeticum de potestate S. Sedis Apostolicæ. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* XI. De verâ Ecclesia Jesu Christi contrà Lutheranos, & Calvinianos. *Neapoli* 1700.

Elias Graff, Monacensis, S. I. scripsit contrà Gregorium Zeæmannum Prædicantem Campidunensem aliquot libros Germanico idiomate, cum his titulis. Georgius Zeæmannus fera mirabilis. *Dilingæ* 1626. Inurbana valedictio Georgii Zeæmanni. *Ingolstadii* 1627. Echo campanæ Zeæmannicæ, hoc est brevis demonstratio paradoxorum, falsitatum & calumniarum, quæ in Georgii Zeæmanni libro, *Campana precatoria* di-

cto, continentur. *Dilingæ* 1628.

Elias Petiot, Gallus, Ord. S. Francisci, & Doctor Parisiensis, scripsit contrà Langarium hæreticum, ministrum Cognacensem.

Elias à S. Theresia, Carmelita discalceatus, Belga, edidit libros tres inscriptos: Legatio Ecclesiæ Triumphantis ad Militantem pro liberatione animarum à Purgatorio. *Antuerpiæ* 1637. & 1638.

Eligius Guignonius, Gallus, Gallicè scripsit De perfectione, unione & victoria Ecclesiæ Romanæ. *Avenione* 1562.

Emmanuel Calecca, Veccus, Patriarcha C. Politanus, scripsit contrà errores Græcorum. *Vide Manuel Calecas*.

Emmanuel Monteyrus, Lusitanus, S. I. edidit opus cum hoc titulo Zelum fidei, & concordia pietatis contrà cæcitatem Paganorum. *Ulyssiponæ* 1657.

Emmanuel à Schelstrate, edidit De disciplinà Arcani, contrà disputationem Ernesti Tentzelii. *Romæ* 1685.

Emmanuel de Vega, Conimbricensis, S. I. scripsit Assertiones Theologicas de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento contrà Sectarios. *Vilnæ* 1585. De Divinissimo, & tremendo Missæ Sacrificio. *Ibidem* 1586. De cultu sanctarum Imaginum, & invocatione Sanctorum contrà Librum *Volani*. De Idololatria Jesuitarum. *Ibidem*. De vità & miraculis Lutheri, Calvini & Bezæ. *Vilnæ*. Theses de distributione sacræ Eucharistiæ sub unà specie contrà Hussitas. *Pragæ*. Facti Samosatiniani Dei oppugnationem, ac æternæ Christi generationis, verèque Deitatis Defensionem contrà Blandratam, & Franciscum Davidem. *Viennæ Austriæ* 1590.

Emerleus Ky, Hungarus, S. I. scripsit contrà heterodoxos, præsertim Calvinianos plurima opuscula maternà linguà, ut videre est apud Bibliothecam Scriptorum ejusdem Societatis.

Emmeranus Welser, Germanus, S.I. Germanicè varios scripsit tractatus *Monachii* impressos adfirmandos Catholicos, revocandosque hæreticos perutiles, de quibus consule supradictam Bibliot.

Engelbertus, Germanus, Abbas Monasterii Admontensis, Ord. S. Benedicti, scripsit De articulis fidei, De Corpore Domini, & De libero arbitrio.

Enodius, Ticinensis Episcopus, scripsit De fide contrà Gentes.

S. Ephræm Edessenæ Ecclesiæ Diaconus, scripsit De resurrectione mortuorum, & adversùs eos, qui dicunt resurrectionem mortuorum non esse.

Ephræm, & ipse Syrus, ut superior, ab illo tamen diversus, scripsit adversùs Eutychetem, Boradatum, & Jacobum, à quo Jacobitæ.

S. Epiphanius, Salaminæ Cypri Episcopus, scripsit Panarium contrà hæreses.

Epistola ad Innocentium X. Pont. Max. de suprema Ecclesiæ Romanæ amplitudine in Petri & Pauli auctoritate fundatà.

Epistola Anonymi Catholici, in notationes Hunnii Prædicantis. *Ingolstadii* 1602.

Ermengardus, scripsit contrà Waldenses. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom.* 24.

Ernricus Piringh, Germanus, S. I. Germanicè scripsit Apologiam, seù defensionem Cæsaris, Principum Catholicorum, & variorum Religiosorum Ordinum, adversùs Superintendentem Ratisbonensem, heterodoxæ Theologiæ doctorem. *Monachii* 1653.

Ernulphus, Roffensis Episcopus in Anglià, scripsit De Corpore, & Sanguine Domini.

Esaias Cyprius, scripsit Epistolam ad Nicolaum Scelingium de Processione Spiritus sancti. *Extat tom.* 2. *Græciæ Orthodoxæ Allatii*.

Evantus, sivè *Evaristus*, Viennensis in Gallià Episcopus, scripsit Epistolam contrà eos, qui sanguinem animalium immundum esse judicant, & carnem mundam esse dicunt.

Everardus Billick, Germanus, Vide *Eberhardus Billius*, *Carmelita*.

Eu-

Eugenius IV. Pont. Max. anteà Condulmerius, Venetus, & Canonicus Regularis, scripsit adversùs hæreticos Hussitas.

Eugenius, Carthaginensis Episcopus in Africa, edidit Catholicæ fidei expositionem, & præcipuè de proprietate verbi *Homousii*, & etiam Altercationes habitas cum Arianis.

Eulogius, Alexandrinus Episcopus, scripsit Pro unione hypostaticâ. Adversùs Severianos, Theodosianos, Gajanitas, Acephalos, & Agnoitas.

S. Eulogius Toletanus Episcopus, & Martyr, edidit Apologiam pro Martyribus adversùs calumniatores, qui dicebant Hispanis plus obesse, quàm prodesse Martyres.

Evodius, Episcopus Ticinensis, vide supra *Enodius*.

Evodius Uzalensis Episcopus in Africa, scripsit Librum de fide, seù De veritate Trinitatis contrà Manichæos.

Eusebius Alexandrinus Patriarcha, scripsit contrà Novatum hæresiarcham, adversùs Thimoteum, & Severum hæreticos lib. 2. & adversùs Thedosium.

Eusebius Cęsariensis Episcopus, licèt Arianum dogma sequeretur, tamen scripsit adversùs hæresim Hieroclis, qui Apollonium Tyanæum, Magum, Christo servatori compatare fuerat ausus.

Eusebius Dorilæensis Episcopus, scripsit Contestationem adversùs Nestorium. Libellum adversùs Eutychetem, & libellum adversùs Dioscorum.

Eusebius Episcopus, scripsit adversùs Andream hæreticum, qui inter alias hæreses asserebat Corpus Christi fuisse immortale & impassibile, etiam ante Resurrectionem.

Eusebius Mediolanensis Archiepiscopus, fidei Catholicæ assertor, scripsit contrà hæreticos.

Eusebius, cognomento *Pamphili*, scripsit Libros De demonstratione Evangelica, in quibus causam Christianorum agit, potissimùm adversùs Judæos.

Eusebius Scholasticus, edidit Confutationem adversùs Nestorium. *Extat cum Mercatore Granerii, tom.* 2. Libellum adversùs Euthychen, & alium adversùs Dioscorum. *Extant in tom.* 4. *Conciliorum Labbei*.

Eustachius Dalei, Bononiensis, Ord. Præd. edidit Tractatum de auxiliis Divinæ gratiæ.

Eustachius Richerius, confutavit, & retexit opiniones Lutheri, præcipuè de Sacramentis.

Eustachius Sichenius, Brabantus, Ord. Præd. scripsit Librum De septem Sacramentis in errores Lutheranorum. *Antuerpiæ* 1523. Contra caput quintum Enchiridii ab Erasmo editi.

S. Eustathius Anthiochenus Patriarcha, edidit scriptum pro Consubstantialitate Verbi Divini cum Patre. Dissertationem de Engastrymitho adversùs Originem, cum Latina versione, & notis Allatii. *Lugduni* 1629.

Eustratius Constantinopolitanus, scripsit adversùs eos, qui dicunt Animas extrà corpus non operari, nec precibus & Sacrificiis adjuvari, cum Latina versione Allatii. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen, tom* 27.

Euthymius Zigabenus, Græcus, Monachus S. Basilii, edidit Panopliam dogmaticam Orthodoxæ fidei. *Venetiis* 1575.

Explanatio quinque capitum definitionis Concilii Florentini falsò Gennadio adscripta. *Romæ* 1526.

F

Fabianus Quadrantinus, Prutenus, ex hæretico Catholicam fidem amplexatus, & societatem Jesu ingressus, scripsit Palinodias, sivè Revocationes septem, cum è utherano factus est Catholicus. *Coloniæ* 1671.

Fabius Benevolentius, Senensis, edidit Gennadii Scholarii Patriarchæ C. Politani Defensionem quinque capitum Oecumenicæ Florentinæ Synodi. *Romæ* 1637.

Fabius Marius Victorinus, scripsit contra Manichæos, & De principio diei. *Extat in operibus Sirmundi tom.* 1. *pag.* 410. Responsionem ad Candidum Arianum. *Extat in Analectis Mabillonii tom.* 4. *pag.* 158.

Fabricius Leodius, edidit Harmoniam Confessionis Augustanæ, illam tamen impugnando.

Facundus, Herminianensis Episcopus, scripsit adversùs Mutianum Scholasticum, defensorem Theodori Mopsuesteni.

Faustinus Diaconus, licèt bis schismaticus, scripsit tamen Libros septem adversùs Arianos, & Macedonianos. Non desunt, qui hunc Presbyterum faciant.

Faustus Najoronus, scripsit Evopliam fidei Catholicæ Romanæ. *Romæ* 1694.

Faustus Regiensis, scripsit De Spiritu sancto, & contra Arianos.

Felicianus Capito, Ord. Servorum B. M. V. Archiepiscopus Avenionensis, scripsit explicationes Catholicas locorum novi, & veteris Testamenti, quibus perperam abusi sunt hæretici moderni ad hæreses confirmandas. *Coloniæ* 1581.

Felicianus Ninguarda, Morbinensis in Valle Tellina, ex Ord. Prædicatorum, Episcopus Novocomensis, doctam edidit Catholicæ fidei Assertionem contra Articulos utriusque Confessionis Annæ Burgii, Parisiensis Senatoris, qui ad Calvinismum pertinaciter declinaverat. Hujus hæretici pertinaciam, totamque historiam latè perstringit Spondanus. Scripsit etiam prælaudatus Felicianus Defensionem fidei majorum nostrorum. *Antuerpiæ* 1575.

Felix Milensius, Augustinianus, scripsit De quantitate Hostiæ contra errorem Osuvaldi, in quo opere explicatur etiam historia Seefeldica de admirabili Sacramento. *Neapoli* 1618.

Ferdinandus à Jesu, Carmelita Discalceatus, Giennensis Hispanus, typis edidit Opuscula de regulis fidei, De Summo Pontifice, De Conciliis, De Scripturà sacrà, & Traditionibus. *Conimbricæ* 1617. Item Apologiam pro sacrà Scripturà tuenda. *Ibidem, eodem anno.* Deductam, & continuatā seriem Scripturæ à Christo Domino, ad nostra usque tempora per Patres. *Eodem loco*, *& tempore &c.*

Ferdinandus de Pazos, Lusitanus, ex Ordine Mercenariorum, scripsit De Primatu Romanæ Ecclesiæ.

Feronle . . . . . Gallicè scripsit adversùs M. Merlat Calvinistam. *Parisiis* 1679.

Figueroia, Valentinus, scripsit adversùs Judæos. Qui plura desiderat de Scriptoribus contra Hebræos calamum acuentibus, legat *Bibliothecam Latino-hebraicam Caroli Joseph Imbonati*.

Flavianus Patriarcha Constantinopolitanus, Græcè scripsit Acta cum Eutychete, & Librum contra ejus errores.

Florimundus Remundus, Gallus, Consiliarius in Senatu Burdigalensi, scripsit de Antichristo adversùs Novatores. Item alium librum inscriptum Error popularis de Joanna Papissa Pseudo-Pontifice, contra hæreticos. De origine, progressu, & decisione hæreseon nostri temporis.

Florus, Lugdunensis Ecclesiæ Diaconus, edidit Librum de Prædesti-

 natio-

natione contra Joannis Scoti erroneas definitiones.

Fœbadius, five *Phœbadius*, scripsit contra Eunomium.

Fontanus, scripsit contra Confessionem Augustanam.

Formula recipiendi Manichæos conversos. *Extat inter Insignia itinerarii Italici Jacobi Tollii, pag.* 127.

Fortunatus Scacchus, edidit Sacra Elæochrismata. De cultu & veneratione servorum Dei. *Romæ* 1639.

Franciscus Agricola, Parochus Rhodingensis in Ducatu Juliacensi, scripsit De Sanctissimo Sacramento Altaris. De Cœna Dominica. De Sanctorum sanctis Reliquiis. De cultu, veneratione, & Imaginibus Sanctorum. Libros 4. Evangelicarum demonstrationum contra Calvinianos, aliosque hæreticos de vero Christi descensu ad inferos. De Primatu D. Petri, ejusque Successorum Romanorum Pontificum, dictumque S. Petrum Romæ vixisse perpetuò ex Græcis, Latinisque Patribus. *Coloniæ* 1599. *& aliis diversis annis*.

Franciscus Annatus, Gallus, S. I. quàm plurima Latino sermone scripsit, præcipuè verò contra Jansenistas, ut videre est in ejus operibus, quæ simul collecta impressa fuere *Parisiis* 1666. Multa etiam Gallico idiomate contra Jansenistas scripsit, pluribi impressa.

Franciscus à S. Augustino, Macedo, Ord. Min. edidit Scholam Theologiæ positivæ. *Romæ* 1664. De Clavibus Petri. *Ibidem* 1660. Assertorem Romanum adversùs calumnias Heterodoxorum. *Ibidem* 1667. *& alia quædam in hac materia*.

Franciscus Baldinus, Atrebas, edidit Responsionem adversùs hæreticorum calumnias. *Parisiis* 1572. Scripsit etiam contra Genevenses hæreticos.

Franciscus Belcarius, scripsit adversùs Calvinistas De infantium in utero sanctificatione. *Parisiis* 1567. Antipologiam adversùs Apologiam ministrorum Metensium. *Ibidem*, *eodem anno*.

Franciscus Boria, edidit opus inscriptum Antiatheon, in quo rationibus aliquot physicis probat Deum unum esse, æternum, omnipotentem, nostrique sollicitum. *Toleti* 1561.

Franciscus Bossius, scripsit De temporali Ecclesiæ Monarchiâ, & jurisdictione contra Politicos, libros 5. *Coloniæ* 1602. De signis Ecclesiæ tom. 2. *Romæ* 1591.

Franciscus Collius, Mediolanensis, scripsit de Sanguine Christi. De Animabus Paganorum. *Mediolani* 1662.

Franciscus Caquellinus, Gallus, Monachus Fuliensis, Ord. Cisterciensis, scripsit De ritis, dogmatibus, cæterisque hæreticorum omnium sectis à Christo ad nostram usque ætatem. Confutationem Jansenii. *MS. in Bibliot. S. Prudentianæ de Urbe*.

Franciscus Cordubensis, Minorita, edidit Adnotationes Catholicas in Christianæ Religionis articulos ad hæreticorum retundendam perviciam. *Viennæ* 1567.

Franciscus Costerus, Mechliniensis, S. I. multa Latinè scripsit, inter quæ Enchiridion controversiarum præcipuarum nostri temporis de Religione. *Coloniæ* 1585. Apologiam pro Enchiridio contra Franciscum Gommarum Calvinistam. *Ibidem* 1602. Declarationem fidei contra hæreticos Hollandos. Responsionem ad Lucæ Osiandri stolidam refutationem VIII. Catholicarum propositionum. *Ibidem* 1608. Multa alia etiam Belgicâ linguâ contra Calvinistas scripsit.

Franciscus Cuperus, edidit Arcana Atheismi revelata, philosophicè & paradoxè refutata examine tractatus Theologico politici. *Roterodami* 1676.

Franciscus Dunellus, Gallus, S. I. Gallicè vulgavit Collationem habitam Seduni, anno 1634. cum Petro Molineo Prædicante, Calvinista famoso. *Mussiponti* 1634.

Franciscus d'Enghien, edidit opus prænotatum Authoritas Sedis Apostolicæ pro S. Gregorio Papa VII. vindicata. *Coloniæ* 1684.

Fran-

Franciscus Fevardentius, Gallus, Franciscanus, inter plurima egregii, Catholicique ingenii specimina, addidit Appendices ad libros Alphonsi de Castro adversùs omnes hæreses. *Parisiis* 1578. De Virginitate, & invocatione Virginis MARIÆ. *Ibidem* 1579. Dialogos quàm plurimos, quibus 665. Calvinistarum errores gravissimè perspicui examinantur, refelluntur, & solidè confutantur. *Coloniæ* 1595. Theomachiam Calvinisticā libris XVI. consutatam. *Parisiis* 1604. Brevem assertionem cœlibatus. *Ibid.* 1606. Responsiones ad nobilis viri questiones primùm hæretici, posteà Catholici. Gallicè. *Ibidem* 1597. Examen Catechismi Calvinianorum. *Parisiis* 1600. Gallicè. Responsiones adversùs hæreticum ministrum. *Parisiis* 1601. Responsiones ad Aphorismos Brovaldi prætensi ministri Charentoni. Gallicè. *Cadomi in Normannia* 1602.

Franciscus Fevardentius junior, & prælaudati Francisci Nepos, Minorita, edidit Fidei controversias contra Calvinistas.

Franciscus Gallus, Ordinis Servorum, scripsit De Catholicâ fide.

Franciscus Gandillon, Aurelianensis, S. I. Gallicè scripsit contra Libertinos, Atheos, & De Ecclesiâ Reformatâ.

Franciscus Hallier, Gallus, edidit Libros IV. De Hierarchia Ecclesiastica, ubi Novatores solidè impugnantur. *Lutetiæ Parisiorum* 1646. De sacris Ordinationibus, ubi sectarios convincit.

Franciscus Harlæus, Rotomagensis Archiepiscopus, edidit Apologiam Evangelii pro Catholicis ad Jacobum Britanniæ Regem. *Parisiis* 1625.

Franciscus l'Hermite, Antuerpiensis, S. I. linguâ Belgicâ edidit Tergiversationem hæreticam, & sternutatorium oblatum Samueli Doreslaer Prædicanti Delfensi, de Communione sub utraque specie ab Ecclesia Romana Laicis prohibita. *Antuerpiæ* 1648. Arborem majalem, in quâ agit contra remissionem peccatorum Calvinistarum per solam fidem. De Indulgentiis, &c. *Ibidem* 1640.

Franciscus Horantius, Ord. S. Francisci, edidit locos Catholicos, & Librum de justificatione, præcipuè adversùs Joannem Calvinum. *Parisiis* 1656. Tractatum de quibusdam quæstionibus inter Philippum Marnixium S. Aldegundæ Abbatem, & Michaelem Bajum, circa Ecclesiæ auctoritatem, & Judicem controversiarum fidei.

Franciscus Jordanus, Theologus Parisiensis, edidit Refutationem Lamberti Danæi inficientis doctrinam de SS. Trinitate Sabellianismo. *Parisiis* 1581.

Franciscus Irat, Lemovicensis, S. I. Gallicè edidit Acta collationis à se habitæ cum Calvinismi ministro, de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento & Sacrificio, & turpem fugam Petri de Saletes, ministri. *Burdigalæ* 1624.

Franciscus Knaialus, Ord. Min. scripsit adversùs Desiderium Erasmum Roterodamum.

Franciscus Leytam, S. I. edidit Synopsim de Ecclesia militante. *Romæ* 1699. Clypeum impenetrabilem Pontificiæ dignitatis. *Ibidem* 1695.

Franciscus Marchesius, scripsit librum prænotatum Clypeus fortium, sivè vindicias Honorii I. Papæ. *Romæ* 1680.

Franciscus Maria del Monaco, Siculus, Theatinus, scripsit Libros tres de fidei unitate ad Carolum Britanniæ Regem. *Parisiis* 1684.

Franciscus, Monachus Alcobaciensis, Ord. Cistercienfis in Italia, edidit volumen insigne contra Judaicam perfidiam.

Franciscus Pace, Italicè scripsit Fasciculum variorum dubiorum circa orationem puræ fidei dictam. *Venetiis* 1682.

Franciscus Panigarola, Mediolanensis, ex Ord. Min. inter alia egregia opera, scripsit Lectiones, seu disceptationes octodecim contra Calvinianorum dogmata. *Venetiis* 1584.

Franciscus Pavonius, Catacensis, S. I. edidit Commentarium dogmaticum in Pentateuchum, ubi quàm plurima pro Controversiis fidei exibentur subsidia. *Neapoli* 1635.

Franciscus Penia, scripsit De regno Christi. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom. 12. pag. 255.*

Franciscus Pinthereau, Gallus, S. I. edidit Latinè Theologiam Petri Aurelii, seu præcipuos ejus errores contra fidem, & bonos mores. *Parisiis* 1647. Errores, & hæreses aliquot ejusdem. *Ibidem* 1648. Ortum, & progressum Jansenismi. *Cadomi* 1645.

Franciscus Polygranus, Germanus, ex Ord. Franciscano, scripsit Assertiones quorundam Ecclesiæ dogmatū ab aliis quondam, à Lutheranis denuò in dubium revocatorum. *Coloniæ* 1572.

Franciscus Porter, Hibernus, Ord. Minorum, edidit Systema Decretorum dogmaticorum ab initio nascentis Ecclesiæ, usque ad Innocentium XII. *Avenione* 1693. Palinodiam religionis prætensæ Reformatæ. *Romæ* 1679.

Franciscus Pradiel, Minorita, Gallicè scripsit Tractatū de voluntate Dei in Sacramento Altaris adversùs Petrum Molineum hæreticum ministrum, Triumphum Verbi Dei, pro defensione fidei Catholicæ contra Ministros hæreticos. 1617.

Franciscus Richard, Lotharingus, S. I. scripsit Græco-latinè De controversiis Græcorum & Latinorum. *Parisiis* 1657.

Franciscus à Rodrasem, Polonus, Capuccinus, composuit Tractatum de quibusdam controversiis, seu Responsiones ad septuaginta objectiones ab hæreticis confictas, *Raudonicii* 1627.

Franciscus Roye, Gallus, edidit vitam, hæresim, & pœnitentiam Berengarii, & locum Josephi de Jesu Christo vindicatum. *Andegavi* 1656.

Franciscus Rupifucaldius, Gallus, S. R. E. tit. S. Callisti Presb. Cardinalis, scripsit De auctoritate Ecclesiæ, & Romani Pontificis. *Lugduni* 1628.

S. Franciscus Salesius, Gebennensis Episcopus, scripsit Dissertationem adversùs Viretum, immaculatam puritatem MARIÆ Virginis in partu temerantem.

Franciscus de Sales, Præpositus Ecclesiæ Cathedralis S. Petri Gebennensis, edidit Defensionem Crucis Domini Nostri, contra parvum tractatum editum Genevæ, prænotatum *Virtus Crucis, & de modo illam honorandi*. Gallicè. *Lugduni* 1653.

Franciscus, Scilacensis Episcopus, scripsit De fide Catholica, & de hæreticis.

Franciscus Silvester, Ferrariensis, scripsit Apologiam de convenientia institutorum Romanæ Ecclesiæ cum Evangelica libertate adversùs Lutherum. *Venetiis* 1525.

Franciscus Sonnius, Belga, edidit Confutationem Confessionis Calvinisticæ ex verbo Dei, & Patribus. *Coloniæ* 1567.

Franciscus Suarez, Granatensis, S. I. inter alia egregia opera, quibus Ecclesiam illustravit, edidit Defensionem fidei Catholicæ Apostolicæ adversùs Anglicanæ sectæ errores. Responsionem ad Apologiam pro juramento fidelitatis, & Præfationem monitoriam Serenissimi Jacobi magnæ Britanniæ Regis. *Coloniæ* 1614.

Franciscus Thome, Biberacensis Parochus, edidit Examen contra hæreticum Conradum Volfgangum Plazuim, Catholicis obtrectantem de bonis operibus, & cultu Sanctorum. *Ingolstadii* 1578.

Franciscus è Toleto, Hispanus, scripsit De Divina Eucharistia contra Joannem Rochizanam, Bohemum, Joannis Hussi discipulum.

Franciscus Torniellus, Novariensis, Ord. Min. edidit Tractatum De unitate Ecclesiæ contra Lutheranos. *MS. in Conventu Trivilii ejusdem Ordinis.*

Franciscus Torrensis, scripsit De summi Pontificis supra Concilia auctoritate. *Florentiæ* 1551.

Fran-

Franciscus Turrianus, Hispanus, S. I. scripsit De Hierarchicis Ordinationibus ministrorum Ecclesiæ Catholicę, adversùs Schismaticas vocationes ministrorum, & super intendentium hæreticorum, libros duos. *Dilingę* 1509. Libros 4. adversùs Magdeburgenses Centuriatores. *Florentię* 1572. Libros duos adversùs capita disputationis Lipsicæ Andreæ Freyhub. *Colonię* 1574. Adversùs capita disputationis posterioris ejusdem. *Ibidem* 1578. Tractatus duos de sanctissima Eucharistia. Contra Andream Volanum, Polonum, Calvini discipulum, & contra omnes Metonomycos. *Parisiis* 1577. Apologeticum contra Boquinum Biturigem sectæ Zuinglianæ. *Colonię* 1578. Multa alia edidit auctor clarissimus, quæ benignus lector videre poterit in Bibliotheca scriptorum S. I.

Franciscus Vargas, scripsit De authoritate Summi Pontificis. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* XI.

Franciscus Vavasseur, Gallus, S. I. edidit Cornelium Jansenium Iprensem suspectum. *Parisiis* 1650. Epistolam ad amicum de Jansenismo. *Ibidem* 1661.

Franciscus Walsingamus, Anglus, ex Diacono Protestante factus Catholicus, & posteà Societatis Jesu alumnus, Anglicè scripsit Disquisitiones de rebus ad Religionem pertinentibus, & de suâ ad Catholicam fidem conversione libros tres. *Audomari* 1615. Ratiunculas quasdam ad fidem Catholicam amplectendam inducentes. *Londini* 1618.

Franciscus Veronius, Parisiensis, S. I. edidit Profligationem Henchæi ministri Calviniani, habitam coràm Excellentissimo Duce de Longaville. Gallicè. Methodum Venonianam, quà, ex quibusvis Bibliis, cuivis hæretico ministro silentium imponatur.

Fr eminus Capitis, Ord. Min. Gallicè scripsit Protestationem contra primarios hæreticos nostri temporis. *Rhemis* 1566.

Fridericus Bartscius, Prutenus Braunsbergensis, S. I. edidit Responsionem benevolam & Christianam, quâ refutat Andreæ Volani, Zuingliani Orationem. Speculum Jesuitarum contra Danielem Cramerum, Lutheranũ. *Braunsbergę* 1603.

Fridericus Nausea, Blancicampianus, Viennensis Episcopus, multa scripsit pro Catholica religione tuẽda, præsertim contra Zuinglianos, aliosque fidei Romanæ adversarios.

Fridericus Staphilus, Osnaburgengensis Westphalus, scripsit De Romano Pontifice in Defensione adversùs Illyricum. Epitomen Theologiæ Lutheranæ, & Apologiam contra Melancthonem, Smidellinum, & alios hæreticos. Hujus doctissimi viri opera pluribus in locis typis edita fuere, quæ consulat lector, qui fusiorem eorum notitiam desiderat.

Fronto Ducæus, Burdigalensis, S. I. Gallicè edidit Inventarium errorum, contradictionum, & falsarum citationum Philippi Mornęi, Domini de Plessis Marli Calviniani, hostis jurati sacrosanctæ Eucharistiæ. *Burdigalæ* 1599. Refutationem Responsionis Plessy ad Inventarium errorum ipsius. *Ibidem* 1602.

Fulbertus, Carnotensis Episcopus, scripsit Epistolam verè Catholicam De SS. Eucharistiæ Sacramento.

Fulco Massiliensis, ex Monacho Cisterciensi, Archiepiscopus Tholosanus, plures scripsit Epistolas de Albigensium hæresi eliminanda, deque ejus auhoribus profligandis.

Fulgentius patriâ Carthaginensis, Ruspensis Episcopus, Trasamundi Regis errores verbo, & scripto confutavit. Scripsit etiam adversùs hæreses Pelagianam & Arianam. De sancta Trinitate, de Prædestinatione, & alia, quæ in ejus operibus videri possunt.

G

GAbriel, Barchinonensis, Dominicanus, scripsit volumen adversùs hæreses sui temporis.

Gabriel Biel, Germanus, Ordinis Clericorum in commune viventium, scripsit ad Pium II. Pont. Max. Defensionem obedientiæ Apostolicæ.

Gabriel de Garofalis, Spoletanus, Augustinianus, Episcopus Nucerinus, scripsit adversùs hæreses, & adversùs pestiferam sectam Fraticellorum.

Gabriel Martinus, Delphinas, Abbas Clausonæ, edidit Gallicè opus prænotatum Inscriptio in falso, in librum Marci Vulsonis Calvinistæ, de authoritate Summi Pontificis. *Gratianopoli* 1640.

Gabriel Palæotus, S. R. E. Cardinalis, Italicè scripsit Sermones de sacris, & profanis Imaginibus. *Bononię* 1582.

Gabriel, Philadelphiensis Archiepiscopus, scripsit De Sacramento Ordinis. *Extat cum Morino in lib. De Ordinationibus*. De Pœnitentia: *Extat cum eodem de Pœnitentia*.

Gabriel Prateolus, Gallus, scripsit De Pseudo-prophetis. De signis Catholicæ Ecclesiæ. De statu Ecclesiæ. Elenchum alphabeticum de vitis, sectis & dogmatibus hereticorum omnium ab orbe condito, ad nostra usque tempora. *Coloniæ* 1569.

Gabriel Saconayus, Sabaudus, edidit Apologiam pro civitate Lugdunensi, adversùs libellum, quem Parisiis hæretici emiserant, hac inscriptione *Justa, & sancta defensio Civitatis Lugdunensis*.

Gabriel Vasquez, Bellomontanus, S. I. inter alia scripsit De cultu adorationis lib. tres. Disputationes duas contra errores Felicis, & Elipandi, de Adoratione & servitute Christi, in Conc. Francofurtiensi damnatos.

S. Galdinus, Mediolanensis Archiepiscopus, & S. R. E. tituli S. Sabinę Presbyter Cardinalis, & Sedis Apostolicæ Legatus, invicto animo Catharorum hæresim impugnavit: concione enim contra hæreticos expleta, spiritum Deo reddidit, die 18. Aprilis 1176. Orationem illam, quasi tunc temporis habitam, refert Ripamontius *tom. 2. Historiarum Ecclesię Mediolanensis, libro secundo*.

Galfridus Hardeblus, Anglus, Augustinianus, scripsit De perfectione Euangelicæ paupertatis libros duos contra Armacanum, qui dicebat, turpe esse Christianos sua voluntate mendicos esse.

Galfridus, Monumethensis, ex Ord. S. Benedicti, libro uno egit De Corpore & Sanguine Domini.

Gaspar Cardillo, Hispanus, de Villalpando, edidit Disputationes novem coram Patribus Concilii Tridentini adversùs Petri Pauli Vergerii, Fabriciique Montani blasphemias. *Venetiis* 1567. Disputationes adversùs triginta quatuor hæreticorum Augustanæ Confessionis protestationem. *Ibidem* 1564. Orationem, quòd non sit Laicis permittendus Calix. *Extat in Concilio Tridentino editionis Lovaniensis*.

Gaspar Casalius, Lusitanus, Ord. S. Augustini, Conimbricensis Episcopus, scripsit De Sacrificio Missæ, & sacrosanctę Eucharistię celebratione per Christum in Cœnâ novissimâ. De Cœna, & calice Domini quoad Laicos, & Clericos non celebrantes. *Venetiis* 1563.

Gaspar de Castro S. Joannis, Bononiensis Diœc. Dominicanus, compilavit Summam copiosissimam adversùs hæreses.

Gaspar Contarenus, Venetus, S. R. E. tituli S. Praxedis Presb. Card. scripsit Epistolas duas ad Paulū III. de potestate Pontificis in usu Clavium, & compositionibus. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 13.

Gaspar Diesmanus, Germanus, scripsit De sacrosancto extremę Unctionis mysterio. *Herbipoli* 1509.

Ga-

Gaspar Fagol, Dominicanus, Ilerdensis, scripsit De articulis Catholicæ fidei, & De Sacramentis Ecclesiæ.

Gaspar Francus, Germanus, emisit Expositionem causarum, propter quas à sectis hæreticorum ad Catholicam Romanam Ecclesiā Deo adjuvante accesserit, unà cum explicatione præcipuorum dogmatum, quæ hæretici conantur pervertere. *Ingolstadii* 1560. De ordinaria verorum Catholicorum Ministrorum vocatione. *Ibidem* 1571. Librum de puro Dei verbo, ac De Luce Euangelii, cum confutatione scriptorum Jacobi Andreæ, & Joannis Cœlestini hæreticorum. *Ibidem*. Orationem Apologeticam pro professione fidei Orthodoxæ contra Martinum Chemnitium. Assertionem de externo, visibili, ac Hierarchico Ecclesiæ Catholicæ Sacerdotio adversùs hæreticorum figmenta. *Coloniæ* 1575. Declarationem S. Tridentinæ Synodi de Canonicis Libris utriusque Testamenti contra examen Martini Chemnitii impii hęretici. De Catholico nomine sanctæ Christi Ecclesiæ insigni, & notà verissimà. *Ingolstadii* 1584.

Gaspar Frafius, Monachus S. Benedicti, edidit Alphabetum Catholicum.

Gaspar Hap, Posnaniensis, emisit Responsionem ad Notationem cujusdam Matthæi Dresseri Lutherani, quà provocat Bellarminum, Possevinum & Rugerium S. I. cum errorum compendio, quæ in Bellarmini confutatione Dresserus commiserat.

Gaspar Ibanez, de Segovià, Hispanicè scripsit Dissertationes Ecclesiasticas pro honore antiquorum Tutelarium, contra fictiones modernas. *Cæsaraugustę* 1671.

Gaspar Juvenin, Gallus, Presbyter Oratorii, duobus tomis edidit Commentarium historicum, dogmaticum de Sacramentis in genere & specie, contra antiquos & recentiores hæreticos. *Lugduni* 1705.

Gaspar Lechnerus, Hallensis, S.I. typis edidit sub his titulis Eutychi-Nestoriana ubiquitas, Theologica disputatione impugnata contra Theodorum Thummium Prædicantem Tubingensem. *Ingolstadii* 1624. Theodorus Thummius in typo descriptus, seu confutatio libellorum Thummii de Papa Antichristo. *Ibidem* 1626.

Gaspar Macer, Suffraganeus Ratisponensis, evulgavit perversas Lutheri Expositiones Euangelii, è variis ejus libris collectas. *Monachii* 1555.

Gaspar Northusius, Theologus, edidit Libros tres sacrorum certaminum de verà Christi Ecclesia in terris. *Leodii* 1597.

Gaspar Querhamerus, Germanus, emisit Tabulam, in qua triginta sex contradictiones hæreticorum continentur de Communione sub utraque specie.

Gaspar Safgerus, vel *Schatzgerus*, Germanus, Ord. Min. plurima scripsit contra Lutherum, aliosque illius temporis hęreticos, præcipuè contra Joannem Baronem Swarsemberg.

Gaspar Sauvicki, Vilnensis, S. I. edidit Concordiam mirabilem, seu potiùs verissimam rabiem Euangelicorum inter se, & alià quædam.

Gaspar Scioppius, edidit Epistolam de veritate interpretationis, & sententiæ Catholicę in ambiguis scripturarum locis, & controversis fidei capitibus, & de sua ad Catholicos migratione. Item Considerationes de Pseudo-prophetis nostri temporis. *Romę* 1599. Commentarium de Indulgentiis. *Monachii* 1601. Scorpiacum, hoc est adversùs Protestantium hæreses remedium ab ipsis Protestantibus scorpionibus petitum, adversùs Jacobum Britanniæ Regem. *Moguntiæ* 1612. Apologeticum adversùs Ægidium Hunnium pro gemino de Indulgentiis libro Cardinalis Bellarmini. *Monachii* 1601. Alexipharmacum regium felli Draconum, & veneno Aspidum, sub Philippi Mornæi Papatus historiæ abdito, oppositum. *Moguntię* 1612.

Gaspar Scoppus, Germanus, edidit Epistolam de variis fidei Catho-

licæ dogmatibus. *Ingolstadii* 1599.

Gaspar Sevenstern, Groninganus, S.I. scripsit Apologiam contra Divisburgenses Reformatos.*Coloniæ* 1668. Antiloquium super quæstione *Cur non vis fieri Catholicus, sicut majores fuerunt*. Pars 1. *Hannoveræ* 1669. Pars 2. *Coloniæ* 1670.

Gaspar Ulembergius, edidit Graves, & justas causas, cur Catholici perseverare debeant in communione veteris, ejusque veri Christianismi. Contra Euangelicos, & Calvinianos. *Coloniæ* 1590.

Gaudentius, scripsit De errore sectariorum hujus temporis. *Pisis* 1644.

Gaufridus Antisiodorensis, ex Abaillardi discipulo Monachus Cisterciensis, scripsit Librum 1. contra eundem Abaillardum.

Gebardus Razenriedt, Germanus Razenriedensis, S. I. quàm plurima scripsit De Purgatorio, De Cœna, Deiparà, Confessione auriculari, De Ecclesià, De potestate Pontificis in Ecclesià, &c. quorum omnium notitiam vide in Bibliotheca Scriptorum ejusdem Societatis.

S. Gelasius, hujus nominis I. Pont. Max. Africanus, scripsit Tractatum adversùs Græcos. Dicta adversùs Pelagianam hæresim. Libros duos adversùs Arium hæresiarcam.

Gelasius Cyzicenus, Cęsareæ Palęstinæ Episcopus, scripsisse dicitur De duabus naturis in Christo contra Eutychetem.

Gennadius, Carthaginensis Episcopus, scripsit Catholicæ fidei expositionem, & verbi *Homousii* proprietatem contra Arianos.

Gennadius Constantinopolitanus Patriarcha, scripsit Epistolam ad Metropolitanos, & ad Romanum Episcopum contra Simoniacos.

Gennadius, Presbyter Massiliensis, scripsit Librum de fide, sive de Ecclesiasticis dogmatibus,& Lib.VIII. adversùs omnes hæreses.

Gennadius Scholarius, scripsit De Primatu Papæ. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 13.

Gentianus Hervetus, Aurelianensis, scripsit De actu & fraudibus Satanæ in abolendo sanctissimo Missæ Sacrificio. *Rhemis*.Apologiam contra hæreticos Calvini ministros. *Parisiis* 1564. Confutationem libri De signis sacris ab hęretico scripti. *Rhemis* 1556. Responsionem calumniis Joannis Ludovici Michaelis. *Ibidem*. Epistolas aliquas ministris hæreticis. Apologiam adversùs Responsionem ministrorum hęreticorum, & nonnulla alia.

Georgius Amende, Bresdensis in Misnia, S. I. idiomate nativo emisit Librum, cui titulus Funiculus triplex, de fidei controversiis. *Viennæ in Austria* 1615. Tres utiles interrogationes de Ecclesia Dei, & sacra Communione sub utraque specie. *Nissæ Silesiorum* 1622.

Georgius Barth, Osnaburgensis, Germanicè scripst adversùs Osiandrum, contra Judæos, & de immortalitate Animæ.

Georgius Bocquetus, edidit librum inscriptum Profligatio Hugonæorum hæreticorum.

Georgius Calderus, Olomucensis, scriptis suis impugnavit Confessionem Augustanam.

Georgius Cassander, edidit Consultationem de articulis religionis inter Catholicos & Protestantes controversis.

GeorgiusConęus, scripsit De duplici statu religionis apud Scotos. *Romæ* 1628. Assertiones Catholicas. *Ibidem* 1629.

Georgius Diaconus Metochita, Magnæ Ecclesiæ Cartophylax, scripsit Refutationem trium capitum à Maximo Planude editorum. Refutationem eorum, quæ scripsit Manuel Cretensis Nepos. *Extat in tom.* 2. *Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii.*

Georgius Eberhardus, edidit Disputationem de SS. Divinæ Trinitatis Mysterio. *Dilingæ* 1588.

Georgius Ederus, Frisingensis, I. C. & Maximiliani II. Imperatoris Consiliarius, scripsit De summa Trinitate. Pro fide Catholica. Evangelicam inquisitionem veræ & falsæ

doctri-

doctrinæ, contra impiam vulgi querelam. Methodum Cathechismi Catholici. Malleum hæreticorum, ubi de variis notis, ac censuris falsorum dogmatum. *Ingolstadii* 1580.

Georgius Ernestus, Oberdorffensis in Svevia, S. I. Germanicè scripsit De vocatione ministrorum Acatholicorum Ecclesiæ contra Salomonem Lentium Prædicantem Ratisbonæ, Lutheranum. *Amberge* 1630. Refutationem responsionis, quam ad librum priorem scripsit Salomon Lentius. *Straubingæ* 1631.

Georgius Gotbardus, edidit Orationes duas de bonorum operum, & Sacramentorum necessitate, adversùs hæreticos nostri temporis. *Ingolstadii* 1577. De Confessione. *Ibidem* 1579. Defensionem Ecclesiæ Catholicæ adversùs Jacobum Heerbrandi Pseudoministrum Tubingensem, & contra Antonium Varnbuhlerum, Lutheranum. *Ibidem* 1586. Orationes, Disputationes & Præfationes, aliasque exercitationes, in quibus Tubingenses, aliique hæretici impudentiæ & impietatis convincuntur. *Ibid.* 1587. Partem primam Apologiæ pro defensione Ecclesiæ Catholicæ adversùs Jacobum Heerbrandum, & reliquos adversarios. *Ibidem* 1587.

Georgius Halloinus, Gallus, patrio idiomate scripsit contra errores Lutheri.

Georgius Helin, Germanus, edidit Parallela Confessionis Augustinianæ & Augustanæ, opposita Parallelis cujusdam Joannis Lutherani. *Friburgi* 1591.

Georgius Holzbajus, Germanus, S. I. Germanicè scripsit Mirabilem Comœdiam de Romano Pontifice, & Antichristo, à Neo-Evangelicis Prædicantibus inchoatam. Apologiam pro sua Comœdia. De verà Christi Ecclesia. Colloquium, utrùm in Neo-Euangelicorum Germanicis Bibliis verbum Dei purum, & incorruptum reperiatur. *Ingolstadii* 1527.

Georgius Laderus, Germanus, edidit Aureum vellus Christianæ Civitatis. De forma antiquissimę, Propheticæ & Apostolicę Ecclesiæ, cum utriusque sæculi status religionis comparatione. *Ingolstadii* 1579.

Georgius Lautherius, Svevus, edidit Refutationem falsę gratulationis Jacobi Andreæ, hęretici, quòd Concionatores, & Doctores Bavariæ Lutheranam doctrinam receperint. Germanicę. *Monachii* 1569. De Sacrificio Missæ 1565.

Georgius Pachimeres, Græcus, edidit Opusculum adversùs eos, qui dicunt, ideò dici Spiritum Filii, quòd habeant eandem, atque illi naturam, vel quòd dignis ab eo suppeditatur. Epistolam ad Nicolaum Scelingiam de Processione Spiritus sancti. *Extat in tomo 1. Græciæ Orthodoxę Leonis Allatii*.

Georgius Poth, Germanus, S. I. Germanicè scripsit Refutationem sermonis revocatorii Andreæ Wigandi Apostatæ. *Moguntiæ* 1671.

Georgius Scherer, Germanus, S. I. edidit tomos duos variorum opusculorum contra hęreticos. *In Monasterio Bruckensi Ord. Præmostratensis* 1599.

Georgius Scholarius, scripsit De Processione Spiritus sancti ad Comnenum Magnum Trapezunti Regem.

Georgius Stengelius, Augustanus in Vindelicis, S. I. multa scripsit contra Lutheranos, quorum notitiam dabit Bibliot. Scriptorum ejusdem Societatis.

Georgius Stenbius, Germanus, scripsit De Summo Pontifice Romano Christi in terris Vicario, B. Petri successore. *Dilingæ* 1569.

Georgius Trapezuntius, scripsit ad Joannem Cuboclesium de Processione Spiritus sancti. Ad Cretenses de eadem Processione. De unà sanctà Catholicà Ecclesià. *Extat tom. 2. Græciæ Orthodoxæ Allatii*.

Georgius Tyskevicius, Polonus, S. I. inter alia scripsit Theologiam Antilogicam Lutheranorum, & Antiologiam Theologicam Calvinistarum, sive contradictiones de rebus fidei, quas Lutherani & Calvinistæ in suis propositionibus concordes,

discordes admittunt. *Cracoviæ* 1624.

Georgius Vicellius, Germanus, scripsit De controversis fidei adversùs Justum Jonam. Longum esset hìc omnia retexere, quæ vir doctissimus, & Orthodoxus contra hæreticos novatores scripsit ad Catholicæ fidei defensionem, præsertim contra Lutheranos. Qui plura cupit, legat Elenchum ejus operum apud Antonium Possevinum in Apparatu sacro.

Gerardus de Fracheto, Ord. Præd. scripsit De potestate Ecclesiæ super hæreticos.

Gerardus Jansenius, edidit Tractatus decem de Ecclesiæ veritate & authoritate. *Coloniæ* 1576.

Gerardus Lorichius, Germanus, edidit Theses professionis Catholicæ, cum indicio hæresum, schismatum, aliorumque errorum à Catholicis fugiendorum. 1541. De Sacrificio Missæ propagando.

Gerardus, Senensis, Augustinianus, inter alia scripsit De Beguardorum erroribus.

Germannus, cognomento non notus, ex Ord. Min. scripsit Centurias insignium mendaciorum Lutheranorum, aliaque multa.

Germanus II. Patriarcha Constantinopolitanus, scripsit adversùs eos, qui afferunt dæmones, & impios post multa secula veniam consecuturos, & adversùs hæresim Bogomilorum.

Gerochus, Præpositus Reicherspergensis in Bavaria, scripsit contra Folmarum. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun.*

Gezo, Monachus, scripsit De Corpore, & Sanguine Domini. *Extat in Musæo Italico Mabillonii t. 1. par.* 2.

Gilbertus Crab, Scotus, scripsit De integritate B. Mariæ semper Virginis.

Gilbertus Crispinus, Monachus Beccensis, Ord. S. Benedicti, scripsit De fide Ecclesiæ contra Judæos.

Gilbertus Genebrardus, Gallus, ex Monacho S. Benedicti Aquensis Archiepiscopus, scripsit Libros tres de sancta Trinitate contra hujus ævi Trinitarios, Antitrinitarios, & Authotheanos. *Parisiis* 1569. Responsione ad Jacobū Schegkium Schorndorffensem. *Ibidem* 1575. Ad Lambertum Danæum vitiantem doctrinam de SS. Trinitate Sabellianismo. *Ibidem* 1581. Contra R. Josephum Albonem, R. Davidem Kimhium, & alium quendam Judæum oppugnantes articulos fidei Christianæ. *Ibidem* 1566. Contra Politicos nostri temporis. *Ibidem* 1589. Quadragesimam, sive de hæresibus & blasphemiis Calvinistarum. Symbolum Nicænum & Constantinopolitanum commentariis explicatum, & vindicatum ab impurà doctrina Trinitariorum, Calvinistarum & Ubiquetariorum. De duabus in Christo naturis, & unicà personà adversùs Semi-Nestorianos Genevenses, & Semi-Eutychianos, sive Ubiquetarios Genevenses. De antiquitate Ecclesiæ. De Antichristo, & ejus regno contra Laficium Crassum. De Spiritu sancto adversùs Trinitarios Transylvanos, & alia quàm plurum, quę apud Possevinum lector videre poterit.

Gilbertus Rousseau, Turonensis, S. I. Gallicè edidit Probationem invocationis Sanctorum intra priora secula Ecclesiæ. *Burdigalæ* 1624.

Gilbertus Coquius, scripsit opus prænotatum Hobbes Elenchomenos, sive Vindiciæ pro Lege, Imperio, & Religione, contra Tractatus Thomæ Hobbesii De Cive, & Leviathan. Hobbesianismi anatome. *Ultrajecti* 1680.

Gisalbertus, Anglus, S. Benedicti Monachus, scripsit adversùs Judęos.

Godefridus Adriel, Germanus, edidit Librum inscriptum Hyperaspistes, sive Depulsio blasphemiarum, quas Calvinus evomerat contra Rosarium B. Virginis Mariæ. *Herbipoli* 1588.

Godefridus Wandelman, Amstelodamensis, S. I. abjurata hęresi scripsit claram, & rectam demonstrat onē Ecclesiæ Christi. *Mechliniæ* 1647. Responsiones aliquot ad libellos hæreticorum.

Gonsalvus Ponce de Leon, sive *Gonzales*, Hispalensis, edidit Responsionem

nem

nem ad librum Leonardi Waramundi Calviniani. *Romæ* 1585. Defensionem Rosarii contra hæreticos.

Gonsalvus Rodericus, Lusitanus, S. I. scripsit Lusitanicè librum De Abassinorum erroribus, & Romanæ fidei veritate.

Graminea cuidam adscribitur liber De vigiliis artium, & sanæ Theologiæ Divinę thesaurus Orthodoxus, & Consensus Ecclesię Catholicę in controversia fidei de Augustissimo Eucharistię Sacramento adversùs Calvinum, & reliquos Sacramentarios, ac illos etiam, qui ubiquitatem in corpore Christi statuunt. *Coloniæ* 1575.

Gratia Deus, Asculanus, ex Ord. Præd. scripsit contra Judæos.

Gratianus Monfortius, Gallus, Capuccinus, emisit librum controversiarum fidei, inscriptum Tarantula Simię Genevensis, contra Christophorum Guenard apostatam hęreticum. *Apud S. Michaelem in Lotharingia*. 1620.

S. Gregentius, Archiepiscopus Tephrensis in Gręcia, scripsit Disputationem cum Herbano Rabbino Judęo.

S. Gregorius III. Pont. Max. natione Syrus, & S. Benedicti Monachus, scripsit contra Leonem, & Constantinum Imperatores.

Gregorius Acindynus, Gręcus, edidit opusculum De essentia & operatione Dei, in Libros duos, adversùs imperitiam Gregorii Palamę, & aliorum Gręcorum.

Gregorius Bergomensis Episcopus, & Monachus Vallumbrosanus, scripsit volumen De veritate Corporis Christi contra hęreticos.

Gregorius Bæticus, scripsisse dicitur Librum de fide contra Arianos. Non desunt tamen, qui asserant opus illud non esse ejusdem Gregorii, sed Faustini Presbyteri Luciferiani.

Gregorius Cortesius, Mutinensis, ex Monacho Benedictino, & Abbate Montis Casini S. R. E. tituli S. Cyriaci Presb. Cardinalis, edidit Librum, quo probat, quòd S. Petrus fuerit Romæ. *Venetiis* 1573.

Gregorius Cyprius, Græcè scripsit adversùs Joannem Beccum Librum inscriptum Sanctæ Synodi. *Coloniæ* 1536.

Gregorius Diaconus Metochita, nisi fortè sit *Georgius*, de quo supra, scripsit Græcè De processione Spiritus sancti. *Extat MS. in Vaticana*.

Gregorius de Faventia, Dominicanus, scripsit Volumen grande contra hæreses sui temporis.

Gregorius Martinus, Anglus, scripsit linguâ Anglicâ De schismate, ubi docet non licere Catholicis in Anglia interesse orationibus, & concionibus hæreticorum. Detectionem corruptelarum hæreticarum in versionibus Bibliorum publicè editas à Tindallo, & aliis hæreticis.

S. Gregorius Nazianzenus Episcopus, veritatis Catholicę assertor invictus, scripsit adversùs Eunomianos, De fide Nicænæ Synodi, & contra Arianos.

Gregorius Notalius, Ragusinus, ex Ord. Præd. inter aliâ scripsit Volumen adversùs hæreticos.

Gregorius Nunnius Coronel, Lusitanus, Ord. S. Augustini, edidit Libros decem De verâ Christi Ecclesiâ. *Romæ* 1594.

S. Gregorius Nissenus Episcopus, S. Basilii Magni frater, & in fide Catholica propugnanda comes individuus, scripsit contra Apollinarem. Tractatum adversùs Græcos ex communibus Notionibus. De Trinitate adversùs Judæos. Contra Eunomium. Contra Manichæos.

Gregorius Protosyncellus, Patriarcha CPolitanus, scripsit ad Imperatorem Trapezuntium De additione facta in Symbolo per Latinos. *Extat in tom. 2. Græcię Orthodoxæ Allatii*.

Gregorius Rosseffius, Germanus, S. I. plura scripsit adversùs Osiandrum hæreticum, typis edita *Ingolstadii*.

S. Gregorius Thaumaturgus, Neocęsareæ Episcopus, scripsit Expositionem fidei adversùs Elianum, sive XII. capita fidei, & Anathematismos. *Parisiis* 1622.

Gregorius de Valentia, Hispanus, S. I. scripsit De fide Catholica. De Ecclesia, Romano Pontifice, De Scripturâ, De Traditionibus, De Conciliis, De sanctissima Trinitate. De verâ Christi majestate & præsentia contra Lutheranos Ubiquistas, præcipuè Schmidelinum. De rebus controversis in materia Sacramentorum, & de eorum numero, & efficaciâ. De reali Christi præsentiâ in Sacramento Eucharistiæ, & alia multa his similia, quorum copiosiorem indicem dabit Bibliotheca ejusdem Societatis.

Grosteadus, Anglus, scripsit De articulis fidei, & fide Catholicâ. De pœnis Purgatorii &c.

Gualterus Gravius, Ruysius, Dominicanus, scripsit contra Lutherum, & etiam Apologiam adversùs libros Erasmi de Confessione, & de esu carnium.

Gualterus Daniel, Monachus, scripsit librum 1. De Virginitate Beatæ Mariæ.

Gualterus Dysse, Anglus, Carmelita, scripsit contra Wicleffistas & Lolhardos.

Gualterus Hilton, Cartusianus, Anglus, scripsit Librum 1. pro sacris Imaginibus.

Gualterus Hunte, Anglus, Carmelita, scripsit adversùs errores Græcorum librum 1. De authoritate Ecclesiæ.

Gualterus Paulus, Belga, S. I. edidit Controversias disputatas per secula, quibus natæ sunt hæreses.

Gualterus, Prior S. Victoris Parisiensis, scripsit opus cum hoc titulo Contra quatuor LabyrinthosFranciæ, seù contra quatuor Petros Theologos Lombardum, Abaelardum, Comestorem & Pictaviensem, *MS. in dicta Bibliotheca*.

Guernerus, sive Vernerus, Cartusianus, edidit De Venerabili Eucharistiæ Sacramento, & de Missarum valore. *Coloniæ* 1535.

Guibertus, sive *Gilbertus*, Gallus, Monachus Flaviacensis Ord. S. Benedicti, edidit Tractatum de Incarnatione Domini contra Judæos, & De veritate Corporis Domini.

Guido, Abbas Aretinus, Monachus S. Benedicti, & Abbas Eremi S. Crucis de Avellana, scripsit de Corpore, & Sanguine Domini contra Berengarium.

Guido Hollandus, Lincolniensis, S. I. scripsit patriâ linguâ De immortalitate Animæ.

Guido Perpinianus, Carmelita, Eluensis Episcopus, scripsit De hæresibus ad Card. Albanensem. *Parisiis*.

Guido Terrena, seù *Terreni*, Catalanus, ex Priore Generali Carmelitarum Majoricanus Episcopus, scripsit Summam de hæresibus, & earum confutationibus. *Coloniæ* 1631.

Guidottus de Sexto, Bononiensis, ex Ord. Præd. scripsit Volumen insigne adversùs hæreses sui temporis.

Guidus de Pileo, Vicentinus, Dominicanus, scripsit Summam Theologicam adversus hæreses. MS.

Guilielmus Abbas S. Theodorici, ex Monacho Cluniacensi, factus Cisterciensis in Signiacensi Monasterio, plurima scripsit, inter quæ Librum 1. adversùs Gilberti Porretani errores. Libros tres contra Petrum Abailardum. De erroribus Guilelmi de Conchis.

Guilielmus Alanus, Anglus, S. R. E. titul. S. Martini Presbyter Cardinalis, scripsit Justitiæ Anglicanæ confutationem, seù De intentione Papæ in erigendis Seminariis, contra librum ab hæreticis in lucem emissum sub nomine Justitiæ Anglicanæ. Librum de Sacramentis, in quo probat contra Bohemos nullā dari necessitatē communicandi sub utraque specie. Linguâ etiam Anglicâ adversùs hæreticos De Purgatorio. De oratione pro defunctis. De authoritate Sacerdotum per Sacramentum Pœnitentiæ. De indulgentiis Pontificiis. Librum ad persecutores Anglos contra calumnias hæreticorum. De Sacramento Eucharistiæ, & de sacrificio Missæ.

Guilielmus Aschendorff, Westphalus, S. I. edidit Germanicè Defensionem trium causarum, quas pro sua

con-

conversione Statuarius Osnaburgensis adduxerat. Contra Refutationem Wolfangi Heluici, Lutherani. Latinè etiam Romanum Altglaub, Antiquam fidem contra Joannem Van Munster sectarium.

Guillelmus Bailllus Gallus, S. I. scripsit contra Pseudo-ministros, inter quę Gallicè Compendium controversiarum nostri temporis. *Burdigalæ* 1609.

Guilielmus Beyer, edidit Tractatum de Hierarchia Ecclesiasticà, ac Præeminentia Sacerdotii. *Antuerpiæ* 1666. De Sacramento Confirmationis. *Ibidem* 1669.

Guilielmus Brochęus, Limburgensis, S. I. scripsit De veritate Corporis Christi in Eucharistià.

Guilielmus Campianus, Anglus, idiomate materno scripsit contra Doctorem Cosenum hæreticum De doctrina Catholica circa transubstantiationem.

Guillelmus Eisengrenius, Germanus, scripsit De Romanis Pontificibus adversùs novam historiam Magdeburgensium. *Monachii* 1588.

Guilielmus Lacæus, Anglus Ebocensis, S. I. scripsit Anglicè contra hæresim Socinianam, tunc in Anglia grassantem. 1639.

Guilielmus de Londsheere, Belga, S. I. edidit Controversias quasdam contra Jacobum Laurentium, Prædicantem Amstelodamensem. *Antuerpiæ* 1651. Refutationem duplicem quinquennalis scripti ejusdem Jacobi De præsentia Corporis Christi in Eucharistia. *Ibidem* 1642. Rationabilem exigentiam ab hæreticis, ut probent sua Biblia esse Verbum Dei. *Ibidem* 1649. Originem & progressum novæ Reformationis. *Ibidem* 1664.

Guillelmus Malonius, Dublinensis, S. I. edidit Anglicè Replicam contra Responsionem Usheri pro antiquitate dogmatum fidei Romanæ. *Duaci* 1608.

Guilielmus Wrigthus, Anglus, S. I. scripsit Anglicè pro fide Catholica in Joannem Vuhitum, ministrum Calvinianum. *Audomari* 1613. Contra N. E. ejusdem farinę ministellum. *Ibidem* 1622. Contra eundem N. E. Catholicos fidei Romanæ posse salvari, ex testimoniis 24. præcipuorum hujus temporis hæreticorum. *Ibidem* 1623. Contra Protestantes. *Ibidem* 1622.

Guillelmus Amidanus, Cremonensis, ex Priore Generali Ord. S. Augustini, Novariensis Episcopus, inter alia scripsit De authoritate Apostolica jussu Joannis XXII. Pont. Max. adversùs errores Marsilii de Padua, & Joannis de Janduno, librum, cui titulus. *Reprobatio sex errorum &c.*

Guillelmus de Campellis, ex Episcopo Catalaunensi Monachus Cisterciensis, scripsit Epistolam insignem ad Innocentium III. Summum Pontificem, condemnatoriam errorum Petri Abailardi, quondam discipuli sui.

Guillelmus, Diaconus ex Judæo, scripsit Opus bellorum Domini contra Judæos, & Sadducæos Judæorum hæreticos, libris duobus.

Guillelmus Jordanus, ex Ord. Præd. scripsit adversùs Wicleffi positiones.

Guillelmus Remingtonus, Anglus, ex Ord. Cisterciensi, scripsit Librum unum contra Wicleffistas.

Guillelmus Singletonus, edidit Discussionem decreti magni Concilii Lateranensis, de potestate Ecclesię in temporalibus. *Moguntiæ* 1613.

Guillelmus Sudrè, Gallus, Dominicanus, scripsit De Mysteriis Sanctæ Crucis, & plures epistolas in causis fidei.

Guillelmus Wodfordius, Anglus, Minorita, scripsit opus insigne adversùs 18. articulos Wicleffi. *Coloniæ* 1535.

Guillelmus Assonlevilla, Belga, edidit librum, qui inscribitur Atheomastrix, sive adversùs religionis hostes universos; dissertatio. *Antuerpiæ* 1599.

Guillelmus Berthon, Anglus, scripsit Determinationes in Wicleffum, & De ejus justa damnatione.

Guillelmus Byntræ, Carmelita, edidit Librum Theologicarum determinationum

terminationum, & Defensorium paupertatis.

Gullielmus, Clarevallis Monachus, scripsit De SS. Altaris Sacramento.

Gullielmus Damasi, Lindanus, Dordracensis, Ruræmondensis Episcopus, edidit Panopliam Euangelicam. Apologeticum ad Germanos pro religionis Catholicæ pace. Plura alia publici juris fecit vir doctissimus, & Orthodoxæ fidei zelantissimus, quorum indicem copiosum videbit lector in Apparatu sacro Possevini, ubi & multa notantur, quæ nundum lucem aspexisse creduntur.

Gullielmus Gallus, Parisiensis Episcopus, inter alia scripsit Censuram detestabilium aliquot errorum contra Catholicam veritatem.

Gullielmus Nottinghamus, Anglus, ex Ord. S. Francisci, scripsit contra errores Pelagii. *MS. in Collegio Mertonensi*.

Gullielmus Reginaldus, Anglus, Anglico idiomate edidit De venerabili Sacramento Eucharistiæ contra Robertum Brucæum, Scotum, ejusdem sanctissimi Sacramenti impugnatorem. Alium librum inscriptum Calvino-turcismus. 1593.

Gulliel mus Rimston, Monachus, scripsit Dialogum adversùs Wicleffistas, & Conclusiones Catholicas.

Gulliel mus Roffæus, scripsit De justa Reipublicæ Christianæ in Reges impios, & hæreticos authoritate. *Antuerpiæ* 1592.

Guitmundus Normannus, Italus, ex Monacho Cœnobii S. Andreæ, Aversanus Episcopus, scripsit contra errores Berengarii. De Corpore & Sanguine Domini. De SS. Trinitate. De Christi Humanitate, ac Corporis & Sanguinis Domini veritate Confessionem.

Gundisalvus de Villa Diego, scripsit Tractatum de hæreticis, sive contra hæreticorum pravitatem. *Salmanticæ* 1519.

Gustavus Lubreman, edidit librum inscriptum Perpetuitas fidei Catholicæ. *Romæ* 1698.

H

HAdrianus I. Pont. Max. sive *Adrianus*, Romanus, scripsit ad Leonem Imperatorem, & ejus filium Constantinum librum unum pro venerandis Imaginibus Domini, & Sanctorum, quas adorandas & venerandas esse definitivà sententià stabilivit. Sub hoc Pontifice habitum est etiam anno 787. Concilium Nicænum secundum, septimum Œcumenicum contra Iconomachos, sive Imaginum impugnatores.

Ha'mo Halberstatensis Episcopus, scripsit De Corpore & Sanguine Domini. *Extat in Spicilegio Dacherii tom.* 12.

Hanardus Gamerius, Germanus, scripsit pro Romano Pontifice, adversùs fallaces Wolfgangi Martii ineptias. *Coloniæ* 1569.

Hanco Torteman, Frisius, edidit Orationem contra Arianos & Sabellianos de Trinitate.

Harigerus, Abbas Laubiensis, Ord. S. Benedicti, plura congessit ex SS. PP. scripta de Corpore & Sanguine Domini adversùs Ratbertum.

Harmenopulus, Græcè scripsit De fide Orthodoxa.

Henricus Angliæ Rex, hujus nominis VIII. antequàm in hæresim, & schisma prolaberetur, scripsit pro Romano Pontifice adversùs Lutherum.

Henricus Blyssenius, Coloniensis, S. I. edidit Defensionem assertionum Theologicarum de verà & sacrosancta Christi, quam habet in terris Ecclesia militante, contra disputationem oppositam Herbrandi Tubingensis hæretici. *Ingolstadii* 1577. Tractatum de uno, geminoque sacræ Eucharistiæ synaxeos salubriter percipien-

pien-

piendi ritu & usu, contra gravissimos adversariorum errores. *Ibidem* 1585.

Henricus de Castro Marciaco, Monachus Cisterciensis, ex Abbate septimo Claraevallis, ab Alexandro III. creatus Episcopus Cardinalis Albanensis, & Legatus missus ad retundendam vesaniam Catharorum & Albigensium, quos compescuit, scripsit inter alia Orationem insignem, in quâ amarissimè deplorat dictorum haereticorum obstinationem.

Henricus Fitzsiman, Dublinensis, S. I. Anglicè scripsit Libros duos adversùs Joannem Riderum Pseudoministrum in Hibernia. 1611. Latinè verò edidit Britannomachiam in plerisque & fidei fundamentis, & fidei articulis diffidentium. *Duaci* 1614.

Henricus Gorrichen, Germanus, edidit Tractatum de temerario judicio Hussitarum circa potestatē Papę.

Henricus de Hassia, Augustinianus, scripsit Tractatum de Clavibus. De Indulgentiis, & potestate Ecclesiae.

Henricus Helmesius, Germipolitanus, ex Ord. S. Francisci, scripsit adversùs Captivitatem Babylonicam Lutheri. *Parisiis* 1553.

Henricus Institor, Germanus, Dominicanus, scripsit contra haereses. Contra negantes Eucharistiam esse verum Sacramentum, & contra dicentes adorandā esse sub conditione. De potestate Papae contra Antonium Rosellium Patavinum. *Venetiis*.

Henricus Kalteisen, Germanus, ex Ord. Praed. edidit Orationem, quam habuit in Concilio Basileensi, in quo per tres dies refutavit tertium articulum Bohemorum, De libera prędicatione Verbi Dei, quam proposuit per biduum Udalricus Presbyter Orphanorum. *Ejus disputatio est apud Henricum Canisium t. 4. part. 2. antiq. lection.*

Henricus Kircker, Germanus, S. I. edidit Germanicè opus prgnotatum Pretiosum à vili, seu Exterminationem doctrinae Luthericae contra Ursinum sectarium. *Coloniae* 1665.

Henricus Lamparter, Lucernensis, S. I. Germanicè scripsit Librum aureum, sive defensionem fidei Catholicae adversùs Jacobum Reihingum. *Monachii* 1624.

Henricus de Langestein, Germanus, Augustinianus, edidit Librum unum contra quemdam Wicleffistam.

Henricus Marionouvensis, Germanus, Carmelita, scripsit Librum unũ contra Simoniacos.

Henricus de Noris, Veronensis, Augustinianus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, edidit Historiam Pelagianam, in qua Pelagii errorum justa damnatio exponitur. *Patavii* 1673.

Henricus Penneterius, ex ministro haeretico factus Catholicus, scripsit contra ministros hęreticos Genevenses.

Henricus Ressay, Lotharingus, S. I. scripsit Crisin Orthodoxam de falso hęreticorum criterio.

Henricus Sedulius, Cliviensis, Ord. Min. edidit Praescriptiones adversùs haereses. *Antuerpiae* 1604.

Henricus Storing, edidit opus cum hoc titulo Divi Athanasii doctrina de aeterno Dei Verbo. *Kilonii* 1673.

Henricus Viti, scripsit De descensu Christi ad inferos ex Symbolo Apostolorum & sacris Scripturis. *Antuerpiae* 1685.

Henricus Wangnereck, Monacensis, S. I. scripsit De creatione animae rationalis contra Praedicantes Augustanos, traducis assertores. Tractatum de Traduce. Vindicias Politicas adversùs Pseudo-politicos, & Gasparem Scioppium. *Dilingae* 1636. Vindicias motivorum fidei Catholicae, quibus Christophorus Besoldus ad eam perductus est. Germanicae. *Augustae* 1643. Antitheses Catholicas de fide, & bonis operibus, articulo IV. VI. XX. Confessionis Augustanae oppositas. Latinè. *Dilingae* 1645.

Heraclianus Chalcedonensis Episcopus, scripsit adversùs Manichaeos.

Herbordus è Pannonia oriundus, ex Ord. Praed. scripsit Librum tis doctum contra haereses.

Hermannus Bosendorff, Monasteriensis, S. I. edidit Apodixes tres

Bla-

Blasphemiarum Ecclesiæ Calvinisticæ contra tres primos Symboli Catholici articulos, adversùs Conradum Vorstium. Apodixim, Calvinistas non esse Lutheranorum fratres, adversùs Apologeticam disputationem Conradi Vorstii de Augustana Confessione. Detectos errores errorum Pontificiorum circa primos Symboli articulos, à Conrado Vorstio disputationi appensorum. *Moguntiæ* 1608. Stellulam Catholicæ Orthodoxæque fidei ad Septentrionē tenebricosi Jacobi Reneccii Prædicantis Hamburgensis oppositam. *Coloniæ* 1614.

Hermanus de Campo, Westaphalus, ex ordine Cisterciensi, scripsit librum unum de Potestate Papæ & Concilii. Librum unum de schismate.

Hermannus Cingallus, edidit opus cum hoc titulo, Scriptura sanctæ Trinitatis revelatrix. *Goudæ* 1678.

Hermannus Hugo, Bruxellensis, S. I. edidit De verâ fide capessenda, contra Balthasarem Meisnerum Lutheranum, & Henricum Braudium Calvinistam. *Antuerpiæ* 1620.

Hermannus Thiræus, Germanus, S. I. scripsit, seu confutavit Confessionem Augustanam. *Dilingæ* 1567. Sex millia dubia ex Confessione Augustanâ, & duo millia irregularitatum, quibus Lutherani Prædicantes implicantur.

Hermanno Villanus, Germanus, edidit Disputationes Ubiquisticas contra Prædicantes Pruciæ. *Augustæ* 1644.

Hermengardus, scripsit contra Waldenses, ut videre est apud Gretserum.

Hermias Philosophus, scripsit Irrisionem Gentilium Philosophorum. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 4. *pag.* 180.

S. Hieronymus, Presbyter, Doctor maximus, Ecclesiæ Catholicæ ornamentum pulcherrimum, Orthodoxæ veritatis assertor invictus, Monachorum decus, hæreticorum malleus, Theologorum regula, sui temporis oraculum, scripsit contra Origenem, Jovinianum, Helvidium, Vigilantium, Pelagium, aliosque tunc grassantes hæreticos.

Hieronymus Armenini, Dominicanus, & contra hæreticam pravitatem Inquisitor, scripsit contra Tiberium Calabrum, qui inter ceteras hæreticas propositiones, quas in Italia defendebat, proposuerat Diluvium Noe ex stellarum observatione prænosci potuisse.

Hieronymus Bolsecus, Parisiensis Medicus, Calvinista, & familiaris Calvini, ejus hæresi abjuratâ Catholicam fidem amplexatus, detexit (eorum vitis publicatis) nequitias Calvini, Zuinglii, Lutheri & Œcolampadii.

Hieronymus Capella, Salutiensis, Ord. Præd. scripsit adversùs hæreses sui temporis.

Hieronymus Donatus, Patritius Venetus, scripsit Apologeticum ad Græcos de Principatu Romanæ Sedis Apostolicæ. *Romæ* 1515. De Processione Spiritus sancti.

Hieronymus Emserus, Suevus, scripsit De Canone Missæ adversùs Zuinglium. De sanctissimo Altaris Sacrificio contra Lutherum. *Coloniæ* 1532.

Hieronymus de sancta fide, ex Hebræo Christianus, Judæos acerrimè persequens, edidit Commentarium duobus libris distinctum, contra Judæos.

Hieronymus de Fornariis, Ord. Præd. Episcopus Bellicastrensis, scripsit De immortalitate animæ.

Hieronymus Gratianus à Matre Dei, Hispanus Vallisoletanus, Carmelita Discalceatus, edidit librum prænotatum Lamentationes miserabiles status Atheistarum sui temporis. *Bruxellis* 1611.

Hieronymus de Hippolyto, Monopolitanus, Ord. Præd. Archiepiscopus Tarentinus, scripsit De necessitate bonorum operum adversùs Zuinglium. *Neapoli* 1539. Librum de veritate Sacramenti Altaris. *Ibidem* 1539.

Hieronymus Lucensis, Ord. Servorum, scripsit De immortalitate

Ani-

Animæ contra infideles. De Veritate Catholicæ fidei adversùs Lutherum, Quadragesimale, in quo contra hæreticos agitur de Sacramentis, Pœnitentià, Confessione, libero arbitrio, &c.

Hieronymus Malman, priùs Lutheranus, deinde Catholicus, & S. I. Professus, edidit Mysterium fraudis Prædicanticæ. *Coloniæ* 1649. Clavim absolutionis sacramentalis. *Ibidem* 1653. Levem correctionem Dorfechæi sectarii Argentoratensis. *Ibidem* 1652. Notas in Epistolam Rantzovii Baronis Dani, Romæ conversi. *Ibidem* 1652. Catholicæ fidei speculum contra Matthiam Hoc, Lipsiensem super intendentem. Germanicè. *Ibidem* 1656. Insolubilem demonstrationem, quòd ministri Acatholici nequeunt habere verùm sensum Scripturæ sacræ. *Ibidem* 1554. Censuram disquisitionis de Ecclesia, & Babylone contra Joannem Cochium. *Ibidem* 1659.

Hieronymus Mutius, Justinopolitanus, Latinè scripsit De Romana Ecclesia. *Extat in Bibliot. Rocaberti t.* 13. Edidit etiam Mendacia Ochiniana. *Venetiis* 1551. Contra Paulum Vergerium, Franciscum Bettum, aliosque hæreticos.

Hieronymus Muzzarellus, Bononiensis, Dominicanus, scripsit Tractatum adversùs hæreses, & De authoritate Papæ.

Hieronymus Niger, Fossanensis, Augustinianus, edidit De admirando Mysterio, & Christo adorando in Eucharistia. Contra Waldenses.

Hieronymus Oserius, Episcopus Sylvensis, scripsit De Religione libros tres, in Gualterum Haddonum, Anglum. *Coloniæ* 1595.

S. Hieronymus Pragensis, Theologus & Eremita Camaldulensis, qui Lituanos ad fidem Christianam reduxit, scripsit Librum unum contra hereticos. Contra errores Græcorum librum 1. De Corpore Domini lib. 1. *MS. in Eremo Camaldulensi*.

Hieronymus de la Rua, Toletanus, edidit Controversias Theologicas, Positivas & Scholasticas. *Romæ* 1584.

Hieronymus Savonarola, Ferrariensis, Ord. Præd. edidit opus De triumpho Crucis, seu De fidei Christianæ veritate.

Hieronymus Seripandus S. R. E. tit. S. Susannæ Presb. Cardinalis, & ad Concilium Tridentinum Legatus, Augustinianus, scripsit Quęstiones 67. adversùs hęreses hujus seculi libris tribus. De hominis justificatione. De peccato originali. Commentaria in Epistolas ad Romanos, & ad Galatas, in quibus hæreses doctissimè impugnantur. *MS. Neapoli in Bibliot. S. Joannis de Carbonaria.*

Hieronymus Soccherius, Gallus, ex Monacho Cisterciensi à Pio V. creatus Presbyter Cardinalis tituli S. Matthęi in Merulana, scripsit Controversias contrà nostri temporis hæreses. *MS. in Claravalle*.

Hieronymus Stephanovuscki, Polonus, S. I. scripsit Polonicè Terminum contra Protestationem ministri cujusdam Euangelici, seu Responsionem ad quadruplicem Tractatum contra Primatum S. Petri, & ejus successoris Pont. Max. *Vilnæ* 1599. Censuram disputationis Vilnensis per Danielem Mikolajevucki editæ, seu Defensionem veritatis ac integritatis ejus editionis, quam Catholici de disputatione illa vulgarunt. Responsionem præcipuarum narrationum Evangelicarum, à ministris, qui se Evangelicos nominant, propositarũ.

Hieronymus Torres, Hispanus, S. I. edidit contra hæreticos Confessionis Augustanæ Confessionem Augustinianam, 4. libris distributam. *Dilingæ* 1568. Contra Bidembachium hæreticum. Confutationem Agendæ cujusdam Ecclesiasticæ à Lutheranis consarcinatę.

Hieronymus Trevisanus, Venetus, Ord. Pręd. scripsit De Primatu summi Pontificis, & De unitate Ecclesiæ adversùs hæreticos.

Hieronymus Volta, ex Ord. Pręd. licèt inter Polemicos Scriptores connumerandus non sit; idcò tamen eum hic posui, cum ab eodem ad Urbem

missus fuerit quidam Basilius, Regiensis, qui sibi appropiabat ea Apocalypsis verba, *Ecce nova facio omnia*: Cumque assereret se esse filium Dei, Religiosos hortabatur, ut Collectas sic concluderent: Per Dominum nostrum Basilium filium tuum. Vixit circa annum 1535.

Hieronymus Xaverius, Navarrus, S. I. scripsit Librum de Mysteriis fidei Christianæ, inscriptum Fons vitæ, adversùs sectas Infidelium, præsertim Mahumetanorum.

Hilarion, Monachus Græcus, scripsit Orationem dialecticam De pane Græcorum Mystico, & Latinorum Azymo. *Extat in tom. 2. Græciæ Orthodoxę Allatii*.

Hilarius, Arelatensis Episcopus, B. Augustini discipulus, ad eundem scripsit Epistolam de Prędestinatione, adversùs Pelagianos. Epistolam unam ad Germanum contra hæreses.

Hilarius à S. Augustino, Hispanus ex Castella veteri, Carmelita discalceatus, edidit Librum inscriptum, Vox tubæ Angeli lucis, ad revocandum è Calvinianis tenebris ad regionem Catholicæ veritatis quandam à Catholica religione Apostatam. *Bruxellis* 1635.

S. Hilarius Pictavorum Episcopus, scripsit De Trinitate libros duodecim contra Arianos.

Hincmarus, ex Monacho S. Dionysii Archiepiscopus Rhemensis, scripsit contra Gotheschalcum Prędestinatianum hereticum.

Hippolytus Candidus, Cartusianus, Neapolitanus, scripsit De Regno Christi, quod est Sancta, Catholica, & Apostolica Ecclesia. De ejus generali Vicario, De ipso Regno Ecclesię, & Primatu. *MS. Neapoli*.

Hippolytus Chizzola, Brixiensis, Canonicus Regul. Lateranen. Italicè scripsit Responsionem ad Paulum Vergerium hæreticum. *Venetiis* 1560.

S. Hippolytus Martyr, & Metropolitanus Arabię, scripsit contra Marcionem, adversùs Valentinianos, & librum contra hereses.

S. Hippolytus, Portuensis Episcopus, & Martyr, multa scripsit, inter quæ Librum contra Beronem, & Hericen hæreticos, & contra hæresim Noeti.

Honoratus Fabri, Gallus, S. I. scripsit opus prænotatum Una fides unius Ecclesiæ Romanę contra Indifferentes hujus seculi. *Dilingæ* 1657. Hermani Conringii concussionem excussam, & Romanæ fidei firmitatem inconcussam. *Augustæ Videlicorum* 1664.

Honoratus à S. Maria, Gallus Lemovicensis, Carmelita Excalceatus, Gallico idiomate edidit tomos quatuor, cum hoc titulo, Difficultates propositæ authori Examinis Theologici, in quibus ęquitas Constitutionis *Unigenitus*, &c. & Instructionis Pastoralis Cleri Gallicani ostenditur. *Tom. 2. Parisiis* 1720. *alii duo ibidem* 1722. Observationes dogmaticas, historicas, criticas operum Jansenii, Sancyrani, Arnaldi, Quesnellii, &c. *Ipris* 1724. Dissertationes selectas circa Constitutionem *Unigenitus*. *Bruxellis* 1727.

Honoratus Niquetus, Avenionensis, S. I. Gallicè edidit Certamen Genevę, seu errores deprehensos in Gallica novi Testamenti translatione Genevę factâ. *Flexiæ* 1638.

Honorius Augustodunensis Presbyter, scripsit Libellum de heresibus.

Hubertus Rudolphus Monachus Cisterciensis, uberem habuit Orationem de rebus ab Alexandro Parmensi Duce gestis in Belgio, in qua ferè omnia spectant ad fidem Catholicam contra hæreticos propugnatã. *Duaci*.

Hugo Etherius, sive *Etherianus*, Etruscus, scripsit ad Alexandrum III. Pont. Max. adversùs errores Græcorum, pręcipuè De Processione Spiritus sancti. De heresibus ad Balduinum Cardinalem.

Hugo Grotius, scripsit De veritate Religionis Christianæ. *Oxonii* 1675.

Hugo, ex Monacho Cluniacensi Ord. S Benedicti, Lingonienfis Episcopus, scripsit Tractatum de Corpore & Sanguine Domini ad Berenga-

garium, qui apertè cœperat eructare blaſphemias contra SS. Euchariſtiã.

Hugo de Manceſtria, Anglus, ex Ord. Min. ſcripſit contra quędam Phanaticorum deliria.

Hugo Metellus, ſcripſit Epiſtolam de ſanctiſſimo Euchariſtiæ Sacramento. *Extat in Analectis Mabillonii, tom.* 3.

Humbertus Leonardus, Carmelita, Epiſcopus Dariensis, ſcripſit Librum contra Nivellenſes hæreticos.

Humbertus Tullenſis Monachus Ord. S. Benedicti, & S. R. E. Cardinalis Epiſcopus Sylvę Candidę, miſſus Conſtantinopolim ad errores Grecorum confutandos, ſcripſit Librum adversùs calumnias Michaelis Cerularii: Scripta Leonis Acridani Bulgarorum Epiſcopi, & Nicetę Pectorati confutavit, quę omnia per modum dialogi ſcripſit.

Humfredus Lecius, Anglus, S. I. edidit Triumphum veritatis, Conſilia pręſertim Evangelica propugnantem. *Duaci* 1609.

Hyacinthus Keruer, Capuccinus, inter alia edidit Contradictiones evidentes in Pſalmis & precibus, & Confeſſione fidei hęreticorum Calviniſtarum. *Pariſiis* 1646.

Hyacinthus Tonti, Auguſtinianus, edidit Defenſionem dogmatum Eccleſiæ Romanæ. *Patavii* 1713.

I

JAcobus Abbadie, Gallicè edidit Tractatum de veritate Religionis Chriſtianę. *Roterodami* 1681. Tractatum de Divinitate Jeſu Chriſti. *Ibidem* 1690.

Jacobus Alitienſis, Monachus Cęleſtinus, ſcripſit Malleum adversùs Lutheranos.

Jacobus Aurimontius, edidit librum inſcriptum, Sertum Hunnianum ex abſurditatum floribus, quos in Colloquio Ratisbonenſi effudit Ægidius Hunnius hæreticus. *Ingolſtadii* 1602.

Jacobus Batalerius, edidit librum inſcriptum Vindicię miraculorum fidei Chriſtianę, adversùs anthorem Tractatus Theologico-politici, nempè Benedictum Spinoſam. *Amſtelodami* 1673.

Jacobus Bayus, ſcripſit libros tres De venerabili Euchariſtię Sacramento & Sacrificio, adversùs Sacramentatios, & Lutheranos. *Antuerpię* 1605.

Jacobus Beaufez, Gallus, S. I. Gallicè edidit Collationem habitam Rupellæ cum Vincentio Calviniſtarum miniſtro. Diſſertationem de Eccleſia, ex occaſione converſionis Viri nobilis. In articulum quartum Confeſſionis fidei Calviniſtarum.

Jacobus Benignus Boſſuet, Gallus, Gallicè edidit Expoſitionem doctrinæ Eccleſię Catholicę circa materias controverſas, in Italicam linguam traductam à Franciſco Nazari. *Romæ* 1678. Tractatum de Communione ſub utraque ſpecie. *Bruxellis* 1682. Conferentias cum Claudio Miniſtro circa Eccleſię materias. *Pariſiis* 1683. Relationem circa Quietiſmum, traductam ab Abbate Regner. *Ibidem* 1698. Antiquitatem clarificatam ſuper immutabilitate Divinę eſſentię, contra Miniſtrum Jurieu. *Ibidem* 1691.

Jacobus Bidermannus, Germanus, S. I. publicavit Proluſiones Theologicas, quibus Romani Pontificis dignitas adversùs hæreſim propugnata eſt. *Dilingæ* 1624. Agnoſticam libris tribus pro Miraculis. *Ibidem* 1626.

Jacobus Boileau, ſcripſit De adoratione Euchariſtię. *Lutetiæ* 1685. Hiſtoriam Confeſſionis auricularis contra Malleum. *Ibidem* 1684.

Jacobus Boireau, Confluentinus, S. I. edidit Libros tres Controverſiarum adversùs miniſtros Calviniſtarum in Benearnia. *Pali* 1662. Conformitatem Eccleſię Romanę hodiernę, cum priſca. *Burdigalę* 1667.

Jacobus Brutus, Novocomenſis, Ord.

Ord. S. Salvatoris, scripsit De immortalitate Animę. *Venetiis* 1496.

Jacobus Cœlius, Ticinensis, Carmelita, scripsit De Divortio Henrici VIII. Anglorum Regis, & De Purgatorio.

Jacobus Couthonus, edidit Refutationem falsæ narrationis de Colloquio inter Episcopum Ebroicensem, & Philippum Mornæum hæreticum. *Moguntiæ* 1603.

Jacobus Crusius, Germanus, S. I. edidit Dialogum familiarem inter Acatholicum investigantem veram fidem, & Catholicum respondentem. *Græcii* 1592. Facem ad veram fidem prælucentem. *Ibidem* 1597. De veritate Corporis Christi in Eucharistia. *Ibidem* 1599. De corruptione sacræ Scripturæ facta à Lutheranis in rebus dogmaticis. *Ibidem* 1602. De Traditionibus. *Ibidem* 1605.

Jacobus Davy, dictus *Du Perron*, Gallus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, edidit Gallicè Acta Collationis inter Episcopum Ebroicensem, & Philippum Mornęum Plessæum hæreticum, cum refutatione falsi discursus ejusdem Collationis. *Ebroicæ*. De ratione intelligendi sacram Scripturam. Refutationem libri cujusdam Tileni hæretici, adversùs Traditiones Apostolicas. *Ibidem* 1601. Replicam ad Responsionem Regis Magnæ Britanniæ. *Parisiis* 1620. Tractatum De SS. Eucharistię Sacramento. *Ibidem* 1622. Refutationem objectionum extractarum ex operibus S. Augustini per hæreticos contra Eucharistiam. *Ibidem* 1624.

Jacobus Faber, Molinensis, edidit Hyperaspiten pro sacrosancto Missæ Sacrificio, adversùs impiam Missæ, ac Missalis Anatomen. *Parisiis* 1563.

Jacobus de Ferraria, Ord. Præd. scripsit De potestate Romani Pontificis, & Summam Theologicam adversùs hæreses.

Jacobus Feuchtius, Germanus, edidit Disputationem Articulorum. Bavaricorum adversùs Lucam Osiandrum. Germanicè. *Ingolstadii* 1572. Item Germanicè publicavit Refutationem viginti causarum, quas quidam, qui nolunt esse Christiani, solent afferre. *Coloniæ* 1583.

Jacobus Feure, Gallus, Gallicè scripsit Motiva invincibilia ad convincendos Protestantes. *Parisiis* 1676.

Jacobus Fourre, Dominicanus, Apologias plures scripsit contra Lutherum. De Indulgentiis. De Purgatorio. De Imaginibus sacris. De potestate Pontificis.

Jacobus Franciscus, Lotharingus, S. I. scripsit De causa salutis Infantium, adversùs Infanticidium Gebennense. *Mussiponti* 1631.

Jacobus Gaudinus, Gallus, edidit opus inscriptum Assumptio Mariæ Virginis vindicata, contra dissertationes Claudii Jolii. *Parisiis* 1670.

Jacobus Goulterus, Gallus, S. I. edidit Tabulam Chronographicam status Ecclesiæ Catholicę à Christo nato, ad annum 1614. *Coloniæ* 1616. Anatomiam Calvinismi. *Lugduni* 1614. Indicem Controversiarum.

Jacobus Gordonus Hunteus, Scotus, S. I. edidit Epitomen Controversiarum Christianæ fidei, partibus tribus. *Coloniæ* 1620.

Jacobus Gorscius, Polonus, quatuor libros edidit, in quorum primo agit de Baptismo recens natorum. *Coloniæ* 1572. Secundus & Tertius De Mediatore. Quartus De Communione sub unicâ specie, contra temerè reprehendentes S. Romanam Ecclesiam. *Ibidem* 1582.

Jacobus Gretserus, Germanus, S. I. plura edidit adversùs Calvinistas, aliosque Sectarios, ac Novatores; quibus proprium pro Catholica fide studium omnibus patefecit, pręcipuè tamen in lib. 6. Exercitationum Theologicarum, qui prodierunt *Ingolstadii*. Qui plura de hoc celeberrimo Authore desiderat, perlegat Catalogum omnium ejus operum, ex ipsius autographo, descriptum à Georgio Hesero. *Monachii* 1674.

Jacobus Hask, Juliacensis, S. I. Germanicè edidit Defensionem Concionis P. Georgii Scherer S. I. pro

unà,

unà, & utrsque specie adversùs M. Antonium Hegium, Calvinistam. *Olomucii* 1613. Responsionem solidam ad quatuor quæstiones hoc tempore scitu necessarias, contra Paulum Tossanum Calvinistam, contra quem etiam edidit brevem Prolusionem. *Ibidem* 1617.

Jacobus Hautinus, edidit Patrocinium defunctorum. *Leodii* 1665.

Jacobus de la Haye, Parisinus, S. I. scripsit Responsionem ad librum, cui titulus est Apologia Universitatis. *Parisiis* 1543.

Jacobus de Hayes, Belga, S. I. scripsit Compendium Controversiarum, sub titulo Ducis fidelis. *Leodii* 1669.

Jacobus Hoestratanus, sive *Hoestratus* à natali solo, Brabantinus, Ord. Præd. & contra hæreticam pravitatem Inquisitor indefessus, plura scripsit, inter quę De Purgatorio. *Antuerpiæ* 1526. De Christiana libertate tractatus quinque contra Lutherum. *Ibidem* 1522. De fide, & operibus. Dialogum de veneratione Ssnctorum contra Lutheranorum blasphemias. *Ibidem* 1524. Libros sex Colloquiorum cum D. Augustino contra Lutherum. 1524.

Jacobus de Hongre, Gallus, Ord. Præd. scripsit adversùs Novatores duo volumina, unum De sacrarum Imaginum veneratione: alterum De Sacrificio Missæ.

Jacobus d'Illaire, nobilis Gallus, idiomate proprio scripsit Responsionem ad articulos fidei ministrorum Calvinistarum Franciæ, præsertim ad hunc, Papam non esse Antichristum.

Jacobus Kellerus, Germanus, S. I. edidit opus prænotatum Tyrannicidium, seu Scitum Catholicum de internecione adversùs inimicas Calviniani ministri calumnias in Societatem Jesu jactatas. *Monachii* 1601. Papatum Catholicum contra Jacobum Hailbronner. *Ibid.* 1616. Compendium ejusdem operis. Agoniam, seu sudorem mortualem Jacobi Hailbrunneri. *Ibidem* 1618. Fasciculum olidum 50. flosculorum, idest, Absurditates Prædicantium in Colloquio Ratisbonensi. 1604.

Jacobus Lainez, Hispanus, Præpositus Generalis Societatis Jesu, scripsit De usu Calicis, aliaque ad Concilii Tridentini explanationem pertinentia. Commentariolum, ne Templa hæreticis concedantur.

Jacobus Laingæus, Scotus, scripsit De vita, doctrina & obitu Martini Lutheri, Joannis Calvini, & aliorum hæreticorū. *Ingolstadii* 1582.

Jacobus Latomus, Belga, scripsit De Confessione secreta. Contra articulos Lutheri. Responsionem ad libellum à Luthero emissum pro articulis damnatis à Theologis Lovaniensibus. De Primatu Rom. Pontificis adversùs Lutherum. De Ecclesia. Ad Helleborum Joannis Œcolampadii Responsionem de fide, & operibus. De Monachorum institutis, votis & obligationibus. Qui plura de tanto viro desiderat, legat ejus opera impressa *Lovanii* 1550. Et Cyræum in Centuria prima Scriptorum Belgicorum.

Jacobus de Lecelo, Monachus Cœlestinus, scripsit opus prænotatum Martinellus contra Lutheranos.

Jacobus Ledesma, Hispanus, S. I. scripsit Quæstionum controversarum contra hæreticos tom. 1. De Divinis Scripturis quavis lingua passim non legendis. *Coloniæ* 1574.

Jacobus Lopez Stunica, Hispanus, edidit Redargutiones adversùs Erasmum. Assertionem de Ecclesiâ. Corruptiones Erasmi in translationibus. Enchiridion violatæ religionis. *Parisiis* 1522.

S. Jacobus de Marchia, Ord. Minorum, scripsit Tractatum contra Fraticellos.

Jacobus Marines, Gallus, Augustinianus, scripsit adversùs Lutheranos.

Jacobus Masenius, Germanus, S. I. scripsit Controversias fidei. Meditata in Concordiam Protestantium. Strenam Reformatorum. Gretserum redivivum. Novam praxim fidei Ortho-

rhodoxæ. Raſtrum horti Cruſiani pro defenſione bonorum Monaſticorum. *Coloniæ diverſis annis*.

Jacobus Munfordus, Norfolcienſis, S. I. ſcripſit Libellum, quo, quidquid Catholici aſſerunt, ſacræ Scripturæ inniti debet, demonſtrat. De Judice controverſiarum. *Gandavi* 1658.

Jacobus Naclantus, Florentinus, Ord. Præd. Epiſcopus Clugienſis, ſcripſit De Primatu D. Petri. De ſacroſanctis Indulgentiis adversùs hæreticos. Medullam ſacræ Scripturæ, ubi plurima pro Eccleſia Catholica adversùs Novatores exponit.

Jacobus Niger, Athenſis, Ord. S. Franciſci, Gallicè ſcripſit De Reliquiis Sanctorum adversùs hæreticos. *Leodii* 1524.

S. Jacobus, Niſibenus Epiſcopus, cujus oratione Arius condignam ſuæ iniquitatis mercedem effuſis viſceribus recepit, ſcripſit De fide adversùs hæreſes, & alia opera, de quibus vide Joſephum Aſſeman in Bibliot. Orientali, & Acta Sanctorum Bolland. ad diem 15. Julii.

Jacobus Noguerra, ſcripſit De Eccleſia Chriſti Domini. *Dilingæ*.

Jacobus Novet, Cenomanenſis, S. I. edidit Tractatus quinque De reali præſentia Chriſti in Sacramento Euchariſtiæ. *Pariſiis* 1667. Reſponſum ad Claudium Calviniſtam de eadem materia.

Jacobus Pamelius, Belga Epiſcopus, inter alia ſcripſit Librum de religionibus diverſis non admittendis.

Jacobus à Payva, Luſitanus, edidit Orthodoxas explicationes omniū ferè capitum de religione ab hæreticis controverſorum, & præcipuè contra Kemnitium. 1564.

Jacobus de Perron. Vide *Jacobus Davy*.

Jacobus de Petris, Brixienſis, Ord. Præd. ſcripſit Tractatum adversùs hæreſes ſui temporis, & De præcipuis Catholicis veritatibus.

Jacobus Saleſius, Gallus, S. I. ſcripſit De ſeptem Sacramentis contra hæreticos.

Jacobus Scharpe, Eboracenſis in Angliâ, Anglicè edidit Examen privati ſpiritus Proteſtantium. 1630.

Jacobus Scheuler, Germanus, ſcripſit adversùs Luthadum Prædicantem Bernenſem, in ſuo Hercule Catholico edito *Friburgi Helvetiorum* 1651.

Jacobus Stratius, Antuerpienſis, S. I. edidit Apologiam Catholicam pro R. P. Cottono. *Brugis* 1609. Declarationem præcipuorum articulorum antiquæ Romanæ Catholicæ fidei, qui a Novatoribus in controverſiam vocantur. *Antuerpiæ* 1617. Declarationem fidei Catholicæ. *Ibidem* 1629.

Jacobus de Suſato, Germanus, Ord. Præd. ſcripſit De unitate Eccleſiæ, & ejus origine.

Jacobus de Thermis, Sac. Theologiæ Doctor, & Abbas Pontiniacenſis, Ord. Ciſtercienſis, ſcripſit Librum I. contra Pſeudo-prophetas.

Jacobus Tyras, ex Obſervant. Regul. S. Franciſci, edidit Diſputationem habitam inter ſe, & Pſeudo-miniſtrum Verbi Dei, Calviniſtam, ſuper Juſtificatione. *Duaci* 1633.

Jacobus Tyrius, Scotus, S.I. ſcripſit adversùs Joannem Knoxium Calviniſtam.

Jacobus Vernant, Gallicè edidit Defenſionem authoritatis Pontificiæ. *Metis* 1658.

Jacobus à Vitriaco, S. R. E. Cardinalis, Epiſcopus Tuſculanus, ſcripſit Librum unum contra Saracenos.

Jacobus Wiecus, Polonus, S. I. edidit Defenſionem ſacroſancti Sacrificii Miſſę adversùs Franciſcum Stancarum. De Purgatorio. De Divinitate Chriſti contra noſtri temporis Arianos. Dialiſin aſſertionum Jacobi Hiemojeſii. Poſtillam majorem contra Gregorium Turnonium, Sacramentarium. Judicium quorundam Catholicorum de Confeſſione Sendomirienſi hæreticorum Sacramentariorum. De doctrina Catholica Eccleſiæ. Pſalterium Davidicum cum argumentis & ſcholiis contra hæreticos,

Jacobus Wimphelingus, Sletstatensis, multa pro fide Catholica illustranda conscripsit, ut videre est apud Possevinum.

Jannotius Manettus, Florentinus, scripsit Libros decem adversùs Judæos & Gentes. *MS. Florentiæ*.

Jeremias Felbingerus, publicavit Epistolam ad Christianos, in quâ Socini, & ejus discipulorum errores refutantur. *Amstelodami* 1672.

Jeremias Ferrerius, Gallus, abjuratâ sectâ Calvinisticâ, cujus erat minister, scripsit adversùs infensissimos Romani Pontificis hostes De Antichristo, & ejus notis, ubi eruditè demonstratur Romanum Pontificem non esse Antichristum, contra hæreticorum calumnias. *Parisiis* 1615.

Jessius Nemetum Præsul, scripsit contra Arianos diversa prolixa volumina.

S. Ignatius Antiochenæ Ecclesiæ post Apostolorum Principem tertius Episcopus, & gloriosus Christi Martyr, scripsit contra Simonem Magũ, Menandrum, Ebionem, & alios hæreticos.

Ignatius Armandus, Gallus, S. I. scripsit Epistolam contra Danielem Chamierum Calvinianæ doctrinæ ministrum apud Allobroges.

Ignatius Bartalini, Italicè scripsit supra Exceptiones, quas modernorum Quietistarum defensor exhibet. *Venetiis* 1681.

Ignatius Brunus, Hibernus, S. I. scripsit De Ecclesia, quæ non errat, nec errare potest, adversùs Andreã Sall apostatam à fide Catholica. 1675.

Ignatius Derkennis, Antuerpiensis, S. I. scripsit De Gratia, & libero arbitrio contra Cornelium Jansenium. *Antuerpiæ* 1641.

Ignatius Fiume, è Casali S. Antimi propè Aversam, Ord. Præd. edidit tomos tres cum hoc titulo, Schola veritatis adversùs mendacia Lutheri, Calvini, & Protestantium erecta. *Neapoli* 1675.

Ignatius Goduvinus, Anglus, S.I. edidit Librum prænotatum Lapis lydius, in quo quidquid inter nos, & hæreticos in fide controvertitur, ex sacra Scripturâ decernitur. *Leodii* 1656.

Ignatius Hyacinthus Amat de Graveson, Ord. Præd. edidit Tractatus de sacra Scripturâ. *Romæ* 1715.

Ignatius à Jesu, Forosempronienfis, Carmelita discalceatus, edidit Historiam rituum & errorum Christianorum S. Joannis, cum tractatu confutatorio eorundem errorum. *Romæ* 1651.

Ildephonsus, Malacensis Antistes, edidit Catholicam querimoniam adversùs Petrum Jurejum. *Matriti* 1686.

S. Ildephonsus, è Monacho S. Benedicti Toletanus Episcopus, scripsit De perpetua Virginitate B. Mariæ Virginis contra hæreticos illam impugnantes. De sancta Trinitate.

Innocentius IX. Pont. Max. Bononiensis, scripsit adversùs Macchiavellum.

Joachim Monachus Ordinis Cisterciensis, Abbas Coratii, & fundator Monasterii Florensis, inter plurima alia scripsit contra Judæos, & alios fidei hostes.

Joachimus Mirycianus, scripsit adversùs Lutherum.

Joachimus Perionius, Monachus S. Benedicti, scripsit Epistolas plures ad Principes Christianos contra Petrum Aretinum.

Joannes II. Pont. Max. scripsit Epistolam ad Volerium Episcopum, quâ docet Christum secundùm Divinitatem esse Patri æqualem, & secundùm humanam naturam esse minorem.

Joannes IV, Dalmata, Pont. Max. scripsit Epistolam ad Episcopos & Presbyteros Scotiæ de Paschate more Catholico celebrando, & de revivifcente Pelagiana hæresi diligenter cavenda.

Joannes V. Cantacuzenus, coactus à Joanne VI. se se Imperio Constantinopolitano abdicavit, Monachusque factus, & Josaphat appellatus, scripsit contra Saracenorum hæresim pro Christiana religione Apologias

qua-

quatuor. Contra Machometem Orationes quatuor. Contradictiones adversùs Prochorum Cydonem. *MS. in Bibliot. Vaticana*.

Joannes Adamus, Lemovicensis, S. I. edidit Gallicè Calvinum à se ipso, & à S. Augustino profligatum. *Parisiis* 1650. Responsum ad Epistolam D. Ally, ministri Charentoniensis, hæretici. *Ibidem* 1660.

Joannes Albertus Vimpinensis, Germanus, scripsit pro fide Catholica adversùs Spangembergium.

Joannes Andreas, abjuratis impii Machometis erroribus, & Christianus factus, scripsit Confusionem sectæ Machometanæ.

Joannes Andreas Staurinus, edidit Sermones duos de Transubstantiatione adversùs Corydalum Calvinistam. Græcè. *Romæ* 1640.

Joannes Antiochenæ Ecclesiæ Presbyter, scripsit adversùs Eutychianos. *Ex Gennadio*.

Joannes Aquapontanus, S. I. edidit Concertationem Ecclesiæ Catholicæ in Anglia. *Augustæ Trevirorum* 1589. Confutationem Disputationis Georgii Fohn hæretici, asserentis Romanum Pontificem esse Antichristum. *Ibidem* 1589.

Joannes Archipresbyter Plusiadenus, scripsit De differentiâ inter Græcos, & Latinos, & De sacrosanctâ Synodo Florentina. *Extat in Græcia Orthodoxa Leonis Allatii, tom.* 1.

Joannes Argyropulus, Græcus, misit ad Illustrissimum & præclarissimum Magnum Ducem scriptum brevissimum de Processione Spiritus sancti, in quo habetur explanatio decreti facti in Synodo Florentina. *Extat in tom.* 12. *Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii*.

Joannes Armandus de Richelieu, S. R. E. Cardinalis, scripsit Methodum ad illos convertendos, qui separantur ab Ecclesiâ. *Parisiis* 1651. Instructionem Christianam, Italicè traductam à Francisco Tantucci. *Romæ* 1642.

Joannes Arnoux, Gallus, S. I. scripsit Gallicè adversùs Carolum Molinæum. De Justificatione contra ministrum Aupret. Collationem Bibliorum cum articulis Calvinistarum Confessionem fidei ministrorum convictam falsitatis. *Parisiis* 1617. Responsionem factam scripto ministrorum Carentonii. *Ibidem* 1617. Refutationem Tractatus Petri Molinæi de justa Dei providentia. *Ibidem* 1618.

Joannes Ausbach, Bambergensis, scripsit De Sacramentis Ecclesiæ.

Joannes de Bacone, Carmelita, Anglus, inter alia scripsit contra Idololatriam.

Joannes Bagotius, Redonensis, S. I. scripsit Apologeticum fidei. *Parisiis* 1645. Defensionem libertatis & gratiæ adversùs Calvinum & Pelagium in Cornelio Jansenio redivivos. *Ibidem* 1653.

Joannes Bajolius, Gallus, S. I. Gallicè scripsit Pharum veritatis adversùs Calvinistas. *Tolosæ*.

Joannes Baptista de la Barre, Gallus, S. I. scripsit contra hæreticos De reali præsentia Christi Corporis in SS. Sacramento. *Nemausi* 1650. Epistolas adversùs ministrum Calvinistã Cadomensem. *Cadomi* 1661.

Joannes Baptista de Benedictis (sub nomine Hyacinthi Bandoni) Italicè scripsit Defensionem Bullæ Alexandri VII. *Ad sanctam*, contra conatus duarum postremarum Epistolarum Provincialium, aliasque insultationes, & cavillationes Jansenistarum. *Panormi* 1700.

Joannes Baptista de Burgos, Hispanus, Augustinianus, Orationem habuit in Concilio Tridentino Dominicâ tertiâ Adventus, De quatuor extirpandorum omnium hæresum præcipuis remediis.

Joannes Baptista Cardona, Valentinus in Hispania, scripsit ad Sanctissimum Gregorium XIII. De expungendis hæreticorum propriis nominibus, etiam de libris, qui de religione ex professo non tractant. *Romæ* 1576.

Joannes Baptista Catumsyritus, edidit Veram utriusque Ecclesiæ con-

cordiam Sacramentorum. *Venetiis* 1632.

Joannes Baptista Crispus, scripsit De Philosophis cautè legendis, in quo opere hæreses, quæ in Philosophorum scriptis reperiuntur, indicantur & confutantur ex Divina Scriptura, Patribus, Conciliis & Theologis. *Romæ* 1593.

Joannes Baptista Ficklerus J. U. Doctor, edidit Theologiam Juridicam ad probandum fidem, quam hodiè tenent Catholici, eam esse, quæ ante mille ducentos, & ampliùs annos invicta floruit. *Dilingæ* 1575. Spongiam Prædicantium Wirtembergensium. *Ingolstadii* 1585. Orationes 66. pro conservatione status Ecclesiæ contra machinationes & dolos hæreticorum. *Ibidem* 1591.

Joannes Baptista Giattinus, Panormitanus, S. I. scripsit Volumen contra hæreticos hujus temporis.

Joannes Baptista Gonet, ex Ord. Præd. scripsit De Summo Pontifice. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 14.

Joannes Baptista Lanctus, ex Ord. Præd. Regiensis, scripsit De potestate Romani Pontificis, & Summam adversùs hæreses sui temporis.

Joannes Baptista Pesarel, Bergomensis, S. I. scripsit De quatuor causis, quibus impediuntur Evangelici, ne fidem Catholicam suscipiant. *Coloniæ* 1631.

Joannes Baptista Signius, scripsit De Reliquiis, & veneratione Sanctorum. *Bononiæ* 1582.

Joannes Baptista Tamagninus, scripsit Historiam Monothelitarum, atque Honorii Controversiam. *Parisiis* 1678.

Joannes Batmansonius, Londinensis, Cartusianus, scripsit Librum 1. adversùs Desiderium Erasmum. Contra Calvinum.

Joannes Beecur, sive *Bechus*, Græcè scripsit Collationem locorum Divinæ Scripturæ & PP. ad Catholica dogmata confirmanda.

Joannes Beetz, Germanus, Carmelita, scripsit De sanctissimo Altaris Sacramento.

Joannes Beltranus Guevara, edidit Propugnaculum Ecclesiasticæ libertatis, & Pontificiæ potestatis. *Romæ* 1607.

Joannes Beonardus, Andegavensis, Augustinianus, reliquit post se Conciones plures, quibus Lutheranos compescuit & confutavit.

Joannes Bernardinus, Burdigalensis, edidit librum cum hoc titulo, Stimulus adversùs Lutheranos, & quosvis hæreticos. *Tolosæ* 1540.

Joannes Biegelsen, Germanus, S. I. Germanicè scripsit Emigrationem Prædicantium Haildebergensium.

Joannes Billius, Gallus, è Latino Gallicè vertit Tractatum sectarum, atque hæresum nostri temporis, unà cum confutatione earum.

Joannes Bona è Monte Regali, Congregationis Ref. Monachorum S. Bernardi Ord. Cisterciensis, & S. R. E. Ecclesiæ tituli S. Bernardi ad Termas Presbyter Cardinalis, inter alia egregia pietatis & sapientiæ opera, Græcorum schismaticorum errores confutat, præsertim in libro de Rebus Liturgicis, ut videre est in ejus operibus impressis *Antuerpiæ* 1694.

Joannes Bordesius, Burdigalensis, S. I. scripsit Gallicè Veros abusus prætensorum abusuum Missæ, pro responso ad B. Deloque ministrum Castelli Gelloux. *Burdigalæ* 1598. Contra *Et cætera* Plessis Mornæi Calvinistæ. De Sacrificio Missæ contra Calvinum.

Joannes Bosquilonus, Attrebatensis, Ord. S. Francisci, scripsit patriâ linguâ De Aqua lustrali contra nostri temporis hæreticos Calvinistas, & Anabaptistas.

Joannes Boucher, Gallus, Franciscanus, edidit Veritates Christianas contra impios, & Atheos nostri temporis.

Joannes Boucherus, Cenomanus, S. I. edidit Disputationem habitam cum Petro Agar ministro Delphinate.

Joannes Bourghesius, Belga, S. I. scripsit De continentia Christiana ad-

versus Epicureos hujus temporis, impios Lutheri & Calvini asseclas. *Duaci* 1638.

Joannes Brabantinus, Ord. Præd. scripsit contra Lutherum.

Joannes Brantus, Posnaniensis, S. I. edidit Disputationem Theologicam de Justificatione peccatoris, contra vanum ac perniciosum justitiæ imputativæ figmentum. *Posnaniæ* 1591.

Joannes Breard, Brito, Franciscanus, edidit Controversias contra duos ministros Castri Eraldi la Peltiere, & Carrè.

Joannes Breslaer, Ord. Præd. edidit Tractatum adversùs duodecim errores Altenburgii in Misnia ortos.

Joannes Brisacier, Blesensis, S. I. scripsit Gallicè Jansenismum confusum in Advocato Domini Callagani. *Parisiis* 1651. Innocentiam & veritatem recognitas in probationibus invincibilibus malæ fidei D. Callagani. *Ibidem* 1653.

Joannes Brossardus, Gallus, S. I. scripsit Librum contra Chamerium ministrum Tornoni.

Joannes Brunæus, Gallus, edidit Epistolam uberem, exponentem rationes & motiva suæ conversionis ad fidem Catholicam. *Parisiis* 1578. Tractatum de Institutionum antiquitate, ac sacræ Romanæ Ecclesiæ signis. *Ibidem* 1581.

Joannes Brunnerus hæresi relicta, Orthodoxam fidem amplexus, scripsit Professionem suæ Catholicæ fidei. *Ingolstadii* 1582.

Joannes Bunderius, Gandavensis, Ord. Præd. scripsit Enchiridion rerum Theologicarum, quæ nostra ætate ab hæreticis impugnantur. *Antuerpiæ* 1462. Super triginta articulos ab hæreticis modernis agitatos. *Parisiis* 1574. Scutum fidei Orthodoxæ adversùs Joannem Anastasium Velvarum. *Antuerpiæ* 1569. De Baptismo contra Mennonem Anabaptistam. *Lovanii* 1553. Delectionem nugarum Lutheri, & confutationem dogmatum Lutheranorum. *Lovanii* 1551.

Joannes Bariensis, Anglus, Augustinianus, scripsit ad Thomam Burcherium Archiepiscopum Cantuariensem S.R.E. Cardinalem, contra Reginaldum Pavonem, sive Peacock, Episcopum Dicestriensem, qui Angliam infestare nitebatur pestilentibus libellis De libertate Evangelii; De secularium potestate; De æqualitate ministrorum; De utriusque speciei Communione; De legibus & Doctrinis hominum, &c.

Joannes Bussæus, Belga Noviomensis, S. I. scripsit contra Chemnitium, Ubiquetarios, Lutheranos, Calvinistas, Gasparum Schuvenckfeldium, aliosque sectarios plurima opera, quorum indicem suppeditabit Bibliotheca Scriptorum ejusdem Societatis.

Joannes Canisius, Belga, S.I. scripsit Volumen contra hæreticos.

Joannes Capetius edidit Tractatum de Indulgentiis. *Insulis*. De heresi, & modo coercendi hæreticos. De verà Christi Ecclesià, & obscuræ comparationis Scripturæ. Ecclesiæ demonstrationem. 1605.

S. Joannes Capistranus, Ord. Minorum decus, & veritatis Catholicæ propugnator invictus, scripsit De potestate Papæ. Contra Hussitas, & contra Rocchizanam, ut patet in ejus operibus impressis.

Joannes Caramuel, ex Monacho Cisterciensi Viglebanensis Episcopus, inter plurima opera, edidit Librum, cui titulus *Bernardus triumphans*, ubi agit de Petri Abailardi, & Gilberti Porretani erroribus, quæstionesque difficiles & obscuras expendit. *Lovanii* 1639. De hæresi Janseniana adversùs Novatores hujus seculi.

Joannes Cassianus, scripsit Libros septem De Incarnatione Christi adversùs Nestorium.

Joannes, Castoriensis Episcopus, scripsit De Sanctorum, & præcipuè B. Mariæ Virginis cultu, Tractatus quinque. *Coloniæ* 1675.

Joannes Cazanovius, Polonus, scripsit adversùs duas Epistolas Calvini ad Fratres.

Joannes Charlierius de Gerson, Gallus, Monachus Cœlestinus Ord. S. Benedicti, & Parisiensis Academiæ Cancellarius, scripsit Tractatus de Protestatione circa materiam fidei contra hæreses diversas. Considerationes, & signa duodecim, quibus aliquis convinci solet de hæresi. Libellos duos articulorum Theologicorum & Scholasticorum contra errores, & pertinacem hæresim Petri de Luna. Tractatus contra hæresim de Communione Laicorum sub utraque specie. Tractatus contra sectam Flagellantium. Tractatus de Indulgentiis & suffragiis.

Joannes Chrysolorus, scripsit contra errores Græcorum.

Joannes Chrysoras, Damascenus ex Syriâ, Monachus S. Benedicti, scripsit Libros duos adversùs Leonem Imperatorem pro sacrarum Imaginum defensione.

S. Joannes Chrysostomus Constantinopolitanæ Ecclesiæ Episcopus, Ecclesiæ Catholicæ Doctor, & vindex acerrimus, inter plurima egregia opera, quibus totum Orbem illustravit, scripsit contra Judæos, Hæretico, Gentiles & Anomæos.

Joannes Chockler, Germanus, publici juris fecit Parænesim ad hæreticos, & alios Ecclesiæ hostes. *Coloniæ* 1634.

Joannes Cochlæus, Norimbergensis, Catholicæ veritatis zelator insignis, scripsit De Romano Pontifice. De Petro & Roma contra Velenum. Breves confutationes contra quingentos articulos Martini Lutheri, aliaque multa pro Orthodoxæ veritatis defensione, quorum omnium indicem copiosum exhibet Possevinus in Apparatu sacro.

Joannes Coletus, Anglus, scripsit Disputationem contra Erasmum.

Joannes Colton, Anglus, edidit De causa schismatis, & de ejusdem remedio.

Joannes Columbinus, Suffraganeus Episcopi Almirensis, Germanicè scripsit De Sacramento Confirmationis. *Dilingæ* 1572.

Joannes Conradus Dunnawerus, edidit opus prænotatum Colluvies Quackerorum secundùm ortum, progressum & dogmata monstrosa delineata. *Argentorati* 1666. Fabulam primorum hominum ante Adamum conditorum explosam.

Joannes Cornubiensis, Theologus, scripsit ad Eulogium De Homine assumpto. Vivebat anno 1170.

Joannes Costerius, Parochus Aldessardensis, edidit Institutionem de exitu Ægypti, & fuga Babylonis, quâ Catholicos hortatur, ut è Civitatibus hæreticorum contagio pollutis, egrediantur. *Duaci* 1580.

Joannes Crusius, S. I. edidit Deliquium Astri inextincti. *Coloniæ* 1649. Discussionem commentorum Romani Hayi, & aliorum. *Ibidem* 1653.

Joannes Curiensis, Germanus, Ord. S. Benedicti, Constantiensis Episcopus, scripsit Pro fide Catholica adversùs hæreses.

Joannes Cypar'ssiota, Græcus, scriptis suis impugnavit Palamam hæreticum.

S. Joannes Damascenus, cognomento Chrysoras, cultus sanctarum Imaginum strenuus propugnator, scripsit De Orthodoxa fide libros quatuor. Adversùs Iconomachos libros tres.

Joannes Datus, è Foro Cornelii, ejusdem Civitatis Episcopus, ex Ord. S. Augustini, scripsit in Libros Divi Augustini de Trinitate contra Faustum Manichæum, & Cresconium Donatistam.

Joannes à Daventria, Transisêlanus, Ord. S. Francisci, scripsit contra Anabaptistas, Lutheranos, & errores Lutheranæ Confessionis. *Coloniæ* 1553.

Joannes David, Cortacensis, S. I. Belgicè plura scripsit ad hæreticorum errores refutandos opportuna, de quibus fusiùs in Bibliotheca Scriptorum ejusdem Societatis.

Joannes de Debu, Gallus, S. I. edidit Gallicè Expositionem ad articulum Catholicæ confessionis Guliel-

mi Caillierii. *Lugduni* 1578.

Joannes Delphius scripsit De potestate Pontificis, & notis Ecclesiæ. *Coloniæ* 1580.

Joannes Derthonensis, ex Ordin. Præd. scripsit Librum adversùs hæreticos, cui hunc apposuit titulum, Prœlium porcorum.

Joannes Dietembergius, Germanus, Ord. S. Dominici, scripsit contra Lutherum. De votorum Monasticorum emissione. Librum inscriptum Phimostomon, sive Confutatorium Scripturariorum, & frœnum Lutheranorum.

Joannes Doeæus, Gallus, Ordin. S. Benedicti, scripsit Librum de æterna generatione Filii Dei, & ejusdem ut hominis nativitate. *Parisiis* 1554.

Joannes Dominici, Florentinus, Ord. Præd. scripsit librum prænotatum Lucula noctis, adversùs Collucium salutatum Poetam, qui licèt libros duos scripsisset de vera religione, in Libro tamen de Fortuna & Fato multa contraria fidei miscuerat.

Joannes Dorisy, Gallus, S.I. edidit Gallicè Vindicias S. Augustini adversùs Pseudo-Augustinum Cornelii Jansenii. *Parisiis* 1655. Refutationem Catechismi de Gratia, ex sola doctrina S. Augustini. *Ibidem* 1651. Refutationem compendiosam ejusdem Catechismi de Gratia ex ipso S. Augustino. *Ibidem* 1651.

Joannes Driedo, à Thurnolt, Belga, edidit Libros quatuor de Scripturis, & Ecclesiasticis dogmatibus. *Antuerpiæ* 1550. De Libertate Christiana libros tres. De Gratia & libero arbitrio libros duos. De concordia liberi arbitrii, & Prædestinationis lib. 1. *Lovanii* 1556.

Joannes Duræus, Scotus, S. I. edidit Confutationem Responsionis Guilielmi Witakeri. *Parisiis* 1582.

Joannes Dusseldorp, Germanus, Carmelita, scripsit De observantia dierum festorum.

Joannes Eckius, Svevus, hostis Lutheranorum implacabilis, reliquorumque sui temporis hæreticorum impugnator invictus, scripsit De Primatu Petri adversùs Martinum Lutherum. Enchiridion, aliaque egregia suæ fidei testimonia, ad veritatem Catholicam tutandam per opportuna, pluribus in locis typis edita, quorum omnium catalogum exhibet Apparatus sacer Possevini.

Joannes Erhardus Zieglerus, Germanus, S. I. scripsit Germanicà linguà libellum contra unionem Matthiæ Hoe Prædicantis Aulici Electoris Saxoniæ. Tractatum inscriptum *Receptisse* contra eundem.

Joannes Erigenus, sive *Erigena*, Wallus, Anglus, scripsit De fide contra Barbaros.

Joannes Ernesti, Germanus, scripsit De authoritate Concilii.

Joannes Ertlinus, Canonicus Forcheimensis, & Bambergensis Suffraganeus, linguà Germanicà edidit De vera antiqua fide Catholica Germanicæ Nationis. *Ingolstadii* 1581.

Joannes Faber, Heilbruoensis, Germanus, ex Ord. Præd. scripsit De Missa Evangelicà. De fructibus, è quibus dignoscuntur hæretici, deque eorum nominibus. Quòd fides esse possit absque charitate. *Augustæ* 1548. Quibusnam armis vincendi sint hæretici. *Ingolstadii* 1551.

Joannes Faber, Germanus, Episcopus Viennensis in Austria, S. Francisci Alumnus, scripsit De Clavibus Petri. De potestate Romani Pontificis adversùs Martinum Lutherum hæresiarcam. Disputationes contra Balthasarem Pacimontanum in causâ Lutheri. *Lipsiæ* 1522. Scripsit etiam contra Zuinglium, agens quoque de Moscovitis. Elenchum operum hujus tam insignis, Catholicique Scriptoris, quæ multis in locis prœlo commissa sunt, vide apud Possevinum in Apparatu sacro.

Joannes Fabri, Gallus, ex Monacho & Abbate Ord. S. Benedicti, Episcopus Carnotensis, edidit librum, quo probat, Petrum Apostolorum Principem affectum fuisse Martyrio Romæ sub Nerone Imperatore.

Joannes Falconerus, Dorcestrensis,

S. I. idiomate proprio scripsit Refutationem errorum Joannis Threski Puritano-Judæi. *Audomari* 1618.

Joannes Fanensis, Capuccinus, scripsit contra Lutheri deliramenta.

Joannes Ferrier, Gallus, S.I. multa scripsit contra Jansenistas, quorum Catalogum exhibet author Bibliothecæ ejusdem Societatis.

Joannes Filesacus, edidit De sacra Episcoporum authoritate. *Parisiis* 1606. De Idololatria politica. *Ibidem* 1615. Syntagma de Pœnitentia. *Ibidem* 1633.

Joannes Fischerus, Anglus, Roffensis Episcopus, & S. R. E. tituli S. Vitalis Presbyter Cardinalis, ob fidem Catholicam jussu impii Henrici VIII. occisus, scripsit contra Ulricum Velenum. Contra 41. articulos Martini Lutheri. Contra illius Captivitatem Babylonicã. Pro Christiano Sacerdotio adversùs eundem. Pro defensione Regis in Lutherum. Contra Œcolampadium, & De Sacramentis. *Herbipoli* 1597.

Joannes Floydus, Cantabrigiensis, S. I. post opera plurima publici juris facta adversùs Calvinistas, & Puritanos, sub nomine Fidelis Annosi scripsit contra M. Antonium de Dominis, Episcopum Spalatensem à fide Catholica apostatã, opus prænotatum Hypocrisis M. Antonii de Dominis detecta, seu Censuræ in ejus libros de Republica Christiana. *Antuerpiæ* 1620. Demonstrationem Monarchiæ Ecclesiasticæ ex scriptis M. Antonii de Dominis. *Coloniæ* 1622.

Joannes Foghus, Scotus, Ord. Cisterciensis, Sac. Theologiæ Doctor, scripsit Examen Pauli Cran Bohemi. De erroribus Wicleffistarum librum unum. De Confessione auriculari librum unum.

Joannes Fontanus, Gallus, Gallicè scripsit Historiam Catholicam nostrorum temporum, adversùs illam, quam mendaciis refertam emiserat Joannes Sleidanus hæreticus.

Joannes Forestus, Minorita, Londini ab impiis hæreticis occisus anno 1538. scripsit De authoritate Papæ, Ecclesiæ, summique Pastoris.

Joannes à S. Francisco, dictus Gullonius, Gallus, Monachus Congregationis Fuliensis, Ord. Cisterciensis, inter alia multa scripsit adversùs librum De vocatione Pastorum Petri Molinæi, insignis nostrorum temporum Novatoris. *Parisiis* 1620. Defensionem Cardinalis de Perron à ministris Calvinianis Charentonianis injurioso volumine impetiti. Vindicationem Ecclesiæ Catholicæ à Libris Angliæ, hæreticorum studio eo temporis emanantibus.

Joannes Franciscus Lombardus, confecit Catalogum adversùs libros hæreticorum.

Joannes Franciscus Picus, Mirandulæ & Concordiæ Comes, scripsit Pro veritate religionis Christianæ contra vanitates superstitionis Gentilium. De fide & ordine credendi. *Basileæ* 1573.

Joannes à Francofordia, scripsit Librum unum contra Hussitas, & alterum adversùs Scabinos.

Joannes Fridericus Rorich, è Colonia Agrippina, S. I. scripsit Germanicè contra Balthasarem Mentzerum. Lucernam Evangelicam. De Communione sub utraque specie. Apologiam ejusdem Lucernæ. De usu Cœmeteriorum.

Joannes Gailkir, Germanus, edidit Tabulas catecheticas complectentes summam religionis Christianæ. *Ingolstadii* 1578.

Joannes Gans, Herbipolensis, S.I. edidit Germanicè Ophthalmiam Lutheranam, sive De mutatione Confessionis Augustanæ facta à Theologis Saxonicis. *Viennæ* 1631.

Joannes Garetius, Lovaniensis, Augustinianus, edidit Classes novem de vera Corporis Christi præsentiâ in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento adversùs pestem Calvinianam. De Sacrificio Missæ. Quòd mortui vivorum precibus adjuventur. Assertionem è sanctis Patribus. *Antuerpiæ* 1563. De Sanctorum invocatione. *Gandavi* 1570.

Joannes Genesius Sepulveda, Cordu-

dubensis, edidit Libros tres De fato, & libero arbitrio contra Lutherū.

Joannes Georgius, Rhætus, edidit Triginta sex rationes conversionis suæ, explicitas ex ipsis doctrinis ministrorum Ecclesiæ Reformatæ. *Typis Monasterii Einsidlensis* 1666.

Joannes Gerbai, sub nomine Parisiensis Theologi, scripsit in librum Joannis Launoy, qui inscribitur Regia in Matrimonium potestas, Observationes. *Parisiis* 1678.

Joannes Gerson. Vide *Joannes Charlierius*.

Joannes Gibbonus, Anglus, S. I. scripsit Disputationem de Sanctis. Confutationem Disputationis Georgii Schon Calviniani. Disputationem Communionis sub una specie. *Treviris* 1584. Concertationem Ecclesiæ Catholicæ in Angliâ adversùs Calvino-Papistas, & Puritanos. *Ibidem* 1584.

Joannes Glascoyne, Anglus, scripsit adversùs Wicleffistas.

Joannes Gonterius, Taurinensis, S. I. plurima contra hæreticos, & sectarios scripsit, potissimùm adversùs M. du Moulin, ministrum Pontis Charentonii. De eo copiosiùs agit Bibliotheca Scriptorum Societatis.

Joannes à Gouda, Ultrajectinus, S. I. stylum calamumque acuit contra Ministros Calvinianos Roterodami, Zelandiæ, aliosque hujus furfuris perfidos asseclas. Plura de eo dabit Bibliotheca suprascripta.

Joannes Grillus, cum in hæresim Calvinianam miserè lapsus esset, Deo auxiliante illius sectæ erroribus abjuratis Avenione, edidit Abjurationem Calvinianorum dogmatum, & causam sui redditus ad Ecclesiam Catholicam. *Venetiis* 1568.

Joannes Gropperus, Germanus, qui sacram Purpuram sibi à Romano Pontifice oblatam recusavit, edidit Enchiridion Christianæ institutionis nomine Concilii Constantiensis. Isagogen ad pleniorem cognitionem universæ Christianæ religionis. *Coloniæ* 1554. De veritate Corporis & Sanguinis Christi.

Joannes Guallensis, Anglus, Ord. Minorum, inter alia scripsit Librum unum ad reprobandas prophetias Mahumetis.

Joannes Gullonius. Vide *Joannes à S. Francisco*.

Joannes Hajus, Scotus, S. I. idiomate patrio scripsit Interrogationes ad sectarios Prædicantes. Gallicè verò scripsit Apologiam illarum interrogationum. Antimonium ad Responsa Bezæ. Libros duos disputationum contra ministrum anonymum Nemausensem. Helleborum Joanni Serrano Calviniano.

Joannes Hulenus, Germanus, Pastor & Canonicus Resen is, edidit Papissam Monstrosam, & meram fabulam, sive Dissertationem Historico-Theologicam, quâ, ex vulgi errore ortum de Papissa figmentum refellitur. *Coloniæ* 1639.

Joannes Hammerus, Saxo Germanus, S. I. edidit Prædicanticum Latinum. *Coloniæ* 1651.

Joannes Harduinus, edidit Dissertationem de Sacramento Altaris. *Parisiis* 1689.

Joannes Harscher, Germanus, S. I. edidit Parallela Evangelicorum, & septem priorum seculorum, quibus ad fontes suos referuntur dogmata Calviniana & Lutherana. *Friburgi Helvetiorum* 1646.

Joannes Hassembergius, Bohemus, copiosè & eruditè scripsit contra Lutherum.

Joannes Heim, Germanus, S. I. edidit Regulam Theodosii Imperatoris, pro terminandis horum temporum controversiis. *Coloniæ* 1652.

Joannes Hennig, Bohemus, S. I. edidit Trutinam Scripturæ contra Doctorem Joannem Boccarum. *Gedani* 1668.

Joannes Henricus Ursinus, edidit adversùs Isaacum Peyrerium Librum inscriptum Novus Prometheus Præadamitarum Plastes, ad Caucasum relegatus & religatus. *Francofurti*.

Joannes Hentenius, Belga, ex Ord. Præd. notavit & perstrinxit omnes errores sparsos in libris perfidi

Era-

Erasmi. Scripsit etiam contra impii Mahumetis errores. *MS. Lovanii apud RR. PP. Dominicanos*.

Joannes Herbetius, Lotharingus, scripsit De Cœna Domini, ubi demonstratur Catholica veritas Corporis Christi in Eucharistia. *Parisiis* 1578.

Joannes Hesselius, Belga, scripsit De perpetuitate Cathedræ S. Petri.

Joannes Hessels, Lovaniensis, edidit librum prænotatum Probatio corporalis præsentiæ Christi in Eucharistiæ Sacramento. *Lovanii* 1564. Sententiam super facto Nectarii Episcopi Constantinopolitani circa sublationem Confessionis. 1564. Confutationem novitiæ fidei, quam Specialem vocant. 1564. Confutationem cujusdam hæreticæ Confessionis Teutonicæ, in quà ostenditur Eucharistiam esse Sacrificium propitiatorium. *Lovanii* 1567. De Communione sub utraque specie contra quemdam hæreticum. *Ibidem* 1573.

Joannes Hickeley, Anglus, Augustinianus, scripsit adversus Wicleffum De Ecclesiastica potestate.

Joannes Hilp rtus, edidit Disquisitionem de Præadamitis, in quà acriter illos perstringit.

Joannes Hoferus, Germanus, primò Lutheranus, deinde Professus in S. I. scripsit Historiam conventionis suæ ad fidem Catholicam. *Viennæ* 1630. Vocationem suam ad Ecclesiam Catholicam à calamo hæretico Friderici Wincken vindicatam. *Ibidem* 1631. Responsionem ad Censuram à Christophoro Bulæo editam contra ipsius vocationem ad Ecclesiam. *Ibidem* 1633.

Joannes Hofmanus, Germanus, Misnensis Episcopus, scripsit De Communione sub utraque specie. *Venetiis* 1571.

Joannes Hoffmeisterus, Germanus Colmariensis, ex Ord. S. Augustini, qui & ab hæreticis in odium fidei occisus creditur, edidit quæ sequuntur. Locos communes rerum Theologicarum, quæ hodiè in controversiâ agitantur. *Ingolstadii* 1551. Libros duos Dialogorum, quibus aliquot Ecclesiæ Catholicæ dogmata, Lutheranorum & factis, & verbis roborantur. *Venetiis* 1554. Hæreticorum malas artes à sanctis Patribus exquisitissimè descriptas. *Romæ* 1554. Judicium de Articulis fidei anno 1530. Augustæ exhibitis Carolo V. *Moguntiæ* 1559. Adversùs Confessionem Lutheranorum Augustanam. Assertionem Verbum Dei carnem factum.

Joannes Huberus, Herbipolensis, S. I. edidit Germanicè De Controversiis fidei, idest de Cœna Calvinistica. De Cœna Lutherana. De eo, quòd Libri sacri non omnes inveniuntur. Demonstrationem defectus Bibliorum, prout Braunspergæ edita sunt. *Braunspergæ* 1644. De Ecclesiâ, & De Judice controversiarum. *Ibidem* 1611.

Joannes Jacobus Rhabus, Germanus, edidit Apologiam ad Ludovicum Patrem pro fide Catholica, ac pro suo ad eam accessu. *Coloniæ* 1570. Admonitionem ad suos conterraneos Ulmenses, ne se à Romana Ecclesia abducì patiantur. Germanicè. Responsionem ad quæstionem, quomodò Catholicus salvâ conscientiâ sæpiùs communicet. *Coloniæ* 1568. De miraculis Sanctorum in Papatu; contra Joannem Marpachium. 1572. Confutationem concionis habitæ Argentinæ 26. Januarii 1579. Adversùs Theses, quas hæretici Argentinæ contra sanctarum Reliquiarum miracula publicè disputaverant. *Monachii* 1575. Ad Joannis Sturmii Antipapos. Aletheticum pro veritatis, & Anatomiæ Luthericæ defensione, adversùs porcos recentes Albimontios. *Coloniæ* 1569.

Joannes Jaubertus de Barrault, Gallus, Archiepiscopus Arelatensis, Gallicè scripsit de Romano Pontifice in scuto fidei Catholicæ, adversùs scutum prætensæ religionis reformatæ Petri Molinæi. *Parisiis* 1632.

Joannes Jejunator, scripsit De Confessione & Pœnitentia. *Extat ad calcem* Morini *de Pœnitentia*, *ubi est Dialogus de Sacramento Pœnitentiæ*

Si-

Simonis Thessalonicensis.

Joannes de Indagine, Cartusianus, scripsit librum unum contra errores Bohemorum. Libros quatuor ad Episcopum Ratisbonensem contra eosdē. Contra Flagellatores. De Sacramento Altaris. Tractatum super erroribus hæreticorum ad petitionem Marchionis Brandeburgensis.

Joannes Joannis, edidit Librum de schismate, in quo multa pro nostris temporibus accommodata reperiuntur. *Duaci* 1603.

Joannes de Jonghe, Dunkerkanus, S. I. edidit Theses Theologicas de Gratia, libero arbitrio, Prædestinatione, &c. contra Cornelii Jansenii Augustinum. *Antuerpiæ* 1641. Theses Theologicas apologeticas priorum, & Miscellaneas adversùs doctrinam Cornelii Jansenii. *Ibidem* 1641.

Joannes Justus Lanspergius, Cartusianus, edidit Demonstrationem veræ religionis. Dialogos inter Militem Lutheranum, & Joannem Monachum. *Coloniæ* 1554.

Joannes Keynesius, Anglus, S. I. scripsit Anglicè contra Doctorem hæreticum Stillinglesium, qui Romanam Ecclesiam Idololatriæ inculpaverat. Rationabilem & brevem viam convincendi quoscunque dissentientes à vera religione absque ulla disputatione. *Londini* 1674.

Joannes Knifphonius, scripsit De justificatione hominis, adversùs insanias Andreæ Osiandri.

Joannes Kræftlius, Vilsevensis, Bibliothecarius Academiæ Ingolstadiensis, edidit uberem & doctam Orationem de Incarnati Verbi Mysterio. *Ingolstadii* 1503.

Joannes Kwiatkiewicz, Polonus, S. I. edidit Fascinum à Luthero, & aliis hæresiarchis tot Provinciis injectum. *Gedani* 1672.

Joannes Kynyngham, Anglus, Carmelita, scripsit contra Propositiones Wicleffi, & contra ejusdem Ideas.

Joannes Van-derlaen, Amstelodamensis, S. I. scripsit adversùs Everardum Schafferum hæreticum, Regulam fundamentalem fidei. 1661.

Joannes Langtonus, Anglus, Carmelita, Libro uno scripsit Examen Doctoris Crumpe, & libro altero scripsit adversùs ejusdem errores.

Joannes Lavardinus, Gallus, typis consignavit Conversionem ad fidem Catholicam cujusdam nobilis. *Parisiis* 1582.

Joannes Laurentius Lucchesinus, Lucensis, S.I. edidit Librum prænotatum Sacra Monarchia S. Leonis Magni Pontificis Maximi in Polemica historia Concilii Chalcedonensis. *Romæ* 1693. De Jansenianorum hæresi. *Ibidem* 1705. Demonstratā impiorum insaniā, sive signa veræ fidei. *Ibidem* 1688. De Pontificis Maximi authoritate & infallibilitate. *Ibidem* 1694.

Joannes Lesfentritius, edidit Protestationem Catholicam, cum pia precatione contra hæreses. 1574. Scripsit etiam quædam alia valdè utilia pro Catholicis existentibus in Germania.

Joannes Lenseus, Belliolanus, scripsit De unica religione, & studio Catholicorum Principum in Republica conservanda. *Coloniæ* 1579. Orationem contra Ecclesiæ Romanæ desertores, qui se solos patriæ veros amatores jactitant. *Ibidem* 1580. De sui, ac Reipublicæ Christianæ contra impium invasorem defensione. *Lovanii* 1582. Tractatus de Ecclesiastica satisfactione pœnitentis, contra Benedictum Aretium ministrum hæreticum Bernensem. *Ibidem* 1585. De una Christi in terris Ecclesia libros sex. *Ibidem* 1589. De Libertate Christiana lib. xv. *Antuerpiæ* 1590. De Traditionibus contra Sadaelem hæreticum. *Ibidem* 1591. De Ecclesia, & de Purgatorio.

Joannes Leo, edidit Disputationem de Confessione fidei, ac religionis Christianæ.

Joannes à Ludegna, Matritensis, Ord. Præd. edidit Disputationem de Cœlibatu Sacerdotum contra Lutheranos. *Patavii* 1563.

Joannes Ludovicus Vives, plura scripsit contra hæreticos.

Joan-

Joannes Lutterellus, scripsit adversùs Disputata Ockami.

Joannes Magirus, Confluentinus, S. I. vulgavit Admonitionem in Epistolarem disceptationem Joannis Jesuitæ & Davidis Baræi Calvinistæ Heidelbergensis. *Moguntiæ* 1604.

Joannes Magister, scripsit De pane fermentato, & infermentato. Quòd Spiritus sanctus procedat à Patre & Filio.

Joannes Magnus, Gothus, Vpsalæ Archiepiscopus, edidit Apologiam contra Lutheranas & impias Constitutiones in Aroia Civitate Regni Suetiæ factas anno 1527.

Joannes Malavelette, Aramonensis in Occitania, S.I. linguâ maternâ scripsit Manuale veritatis Catholicæ religionis ex ipsis Adversariorum scriptis ac libris contextum.

Joannes Maldonatus, Hispanus, S. I. scripsit Epistolam de Collatione Sedanensi cum Calvinistis. *Moguntiæ* 1611. Disputationem de fide. *Ibidem* 1600.

Joannes Maria Capella, Salutiensis Ord: Præd: scripsit De veneratione sacrarum Imaginum.

Joannes Maria Gabriellius, Tifernas, ex Monacho Congregationis Ref: S. Bernardi Ord: Cistercienfis, S. R. E. tituli S. Pudentianæ Presb: Cardinalis, scripsit Theologiam historico-dogmaticam, Scholasticam adversus Ethnicos, Hæreticos & Schimaticos ex Scriptura, Historia Ecclesiastica, & SS. PP. *MS. in Biblioth. S. Pudentianæ de Vrbe*.

Joannes Maria à S. Joseph, Carmelita excalceatus, edidit Disputationem celebrem habitam adversùs ministros Arianos Poloniæ.

Joannes Maria Verratus, Ferrariensis, Carmelita, edidit Disputationes adversùs Lutheranos. De fide & operibus. De libero arbitrio. De Prædestinatione. De cultu Dei & Sanctorum. De auriculari & Sacramentali Confessione. De Purgatorio. De Communione sub utraque specie, aliaque permulta, quæ typis impressa fuere *Venetiis anno* 1571.

Joannes Maro, Anglus, scripsit Determinationes contra hæreticos Wicleffistas.

Joannes Mureceurstus, Tornacensis, Cartusianus, scripsit Threnodiam contra Lutheranos. *Antuerpiæ*. 1540.

Joannes Martialis, Anglus, scripsit adversùs Joannem Calfillum, qui blasphemum librum emiserat contra Christi Domini Crucem. 1564.

Joannes Martinonus, Gallus Brivatensis, S. I. edidit librum mutato nomine, cui titulus, Anti-Jansenius, hoc est, Selectæ Disputationes de hæresi Pelagiana, Semipelagiana, deque variis statibus humanæ naturæ, & de Gratia Christi Salvatoris, in quibus vera de illis doctrina proponitur, & Cornelii Jansenii Iprensis falsa dogmata refutantur. *Parisiis* 1652.

Joannes Matthæus Cariophylus, Cretensis, Archiepiscopus Iconiensis, edidit Censuram Confessionis fidei, seu potiùs perfidiæ Calvinianæ, quæ nomine Cyrilli Patriarchæ Constantinopolitani circumfertur. *Romæ* 1631. Confutationem Nili Thessalonicensis de Primatu Papæ, Græcè & Latinè. *Parisiis* 1626. Refutationem pseudo-Christianæ catechesis editæ à Zacharia Gergano. *Romæ* 1631.

Joannes Matthæus Grillus, Salernitanus, scripsit Epistolam ad fratrem de rationibus & causis, quæ eum moverunt, ut ad Ecclesiam Catholicam Romanam rediret. *Romæ* 1676.

S. Joannes Maxentius, Gallus, Abbas Pictaviensis Ord. Floriacensis, scripsit Librum unum contra Pelagium. Catholicam fidei Confessionem, sive professionem de Christo Domino. Rationem adunationis Verbi Dei ad propriam carnem. Contra Acephalos. Dialogos contra Nestorianos.

Joannes Mensingus, Dominicanus, scripsit contra librum Lutheri De abroganda Missa. Libros duos de Sacerdotio Ecclesiæ Christi adversùs hæreticos. *Coloniæ* 1532.

Joannes de Meppis, Germanus, de familia S. Augustini, scripsit contra Hermannum de Riswich de Geldria,

Tractatum prænotatum, De paupertate Christi.

Joannes Michrælius, scripsit librum prænotatum, Ethnophronius contra Gentiles, de principiis Religionis Christianæ dubitationes. *Stetini* 1647.

Joannes Molanus, scripsit De historia sacrarum Imaginum, & picturarum, pro vero earum usu contra abusus. *Lugduni* 1619.

Joannes Montanus, edidit Disputationem uberem de sanctissima Eucharistia. *Græcii* 1592.

Joannes de Monte nigro, Italus, Dominicanus, scripsit Tractatum de Processione Spiritus sancti, & Tractatum de Purgatorio contra Græcos.

Joannes Morinus, Blessensis Gallus, Congregationis Oratorii Presbyter, edidit Commentarium historicum de disciplina in administratione Sacramenti Pœnitentiæ. Commentarium de sacris Ecclesiæ ordinationibus, in quibus operibus Catholica religio valdè illustratur, & hæreticorum insaniæ contra hæc Sacramenta reprobantur. *Antuerpiæ* 1695.

Joannes Mulbusinus, Thuringus, S. I. edidit Speculum miseriarum Davidis Parei hæretici. Censuram Disputationis ejusdem. *Moguntiæ* 1604. Ductarium Speculi miseriarum ejusdem Calvinistæ. *Ibidem* 1606. Disputationem de libero arbitrio *Ibidem* 1601. Contra ejusdem Davidis Parei Heildebergensis Disputationem de sacrarum Scripturarum authoritate, cum vendicatione censuræ Moguntinæ, & discussione Exegeseos ejusdem Parei. *Ibidem* 1605.

Joannes Mulman, Lipsiensis, S.I. edidit Disputationem de Missis privatis adversùs Calixtum Calvinistam. *Monasterii Westphaliæ* 1647. De Calice Eucharistico contra eundem. De Libris Machabæorum contra Scheilberum. *Ibidem* 1648. De Purgatorio contra Calixtum & sectarios. *Ibidem*.

Joannes Musæus, edidit Dissertationem de Conjugio contra Theophilum Alethæum. *Jenæ* 1675. Theophilus Alethæus iste ficto nomine, est Joannes Lyserus, hæreticus, qui librum vulgavit cum hoc titulo, Polygamia triumphatrix, cum notis Athanasii Vincentii, *Londini Scanorum, sumptibus authoris*. 1672.

Joannes Mylverton, Anglus, Carmelita, scripsit Symbolum suę fidei, & contra Reginaldum Peacok.

Joannes Nasi, Germanus, Suffraganeus Brixinensis, evulgavit Centurias mendaciorum insignium, quæ ab hæreticis, qui se Evangelicos vocant, scriptæ sunt. *Ingolstadii* 1569. Tractatus de Cœna Dominica. Conciones Catholicas plures contra hæreticos, quæ omnia fusiùs descripta videri poterunt in Apparatu sacro Possevini, & in Bibliotheca Scriptorum Ordinis Minorum Lucæ Wadingi, sub eodem nomine.

Joannes Nevillæus, Genuillanus, Gallus, scripsit Libros quinque De pulchritudine animi adversùs Epicureos & Atheos homines hujus seculi. *Parisiis* 1556.

Joannes Nicenus, scripsit Librum contra Armenos de rebus fidei. *MS. in Biblioth. Vaticana*.

Joannes Nicolai, scripsit De Concilio plenario adversùs Donatistas. *Parisiis* 1667. Dissertationem de jejunii Christiani, & abstinentiæ ritu. *Ibidem* 1667.

Joannes Nicolaus, Arelatensis, scripsit De hæreticis, & eorum pœnis. *Lugduni* 1536.

Joannes Nopelius, edidit Confessionem Ambrosianam, quatuor libris distributam, ubi ostenditur, quid senserit de fidei dogmatibus hodiè vocatis in controversiam ab hæreticis, ante annos 1200. totius Occidentalis Ecclesiæ lumen B. Ambrosius Episcopus Mediolanensis.

Joannes Ochoa, Hispanus, Ord. Præd. vigilantiâ suâ detexit Ægidiū, & Constantinum Fontanum, qui à rectâ fide apostatantes, occultè heresum venena apud Hispalim disseminabant, quos à judicibus de violata fide convictos, igne crematos conspexit.

Joannes Obneberger, Svevus, S. I.

S. I. Germanicè edidit Brevem & dilucidam institutionem defendendi fidem Catholicam contra hæreticos. *Herbipoli* 1660.

Joannes Palmer, Anglus, scripsit contra Bohemorum, sive Hussitarum articulos.

Joannes Paulus Donatus, Carmelita, edidit Tractatum de jure eligendi ministros Ecclesię, in quo veritas Catholica defenditur & explicatur. *Taurini* 1582.

Joannes Paulus Felwinger, Germanus, edidit Disceptationem Theologicam antiphotinianam de ratione in Theologia contra Florianum Druscium, sivè Joannem Drellium. *Helmestadii* 1671.

Joannes Paulus Nazarius, Cremonensis, Ord. Prǫd. inter plura alia scripta, publici juris fecit Disputationem solemnem de sacrosancto Missæ Sacrificio à se habitam in Valle Clavenæ, cum ministris sectæ Calvinianæ.

Joannes Paulus Windeck, Germanus, edidit Theologiam Jurisconsultorum, libris duobus comprehensam. In horum primo vindicantur quadraginta & ampliùs dogmata S. Rom. Eccl. quæ ab hæreticis oppugnantur, non solùm ex Canonibus, & Traditione Ecclesię, verùm etiam ex Justiniani Imperatoris legibus. Prognosticon futuri status Ecclesię contra quendam Lutherologum. Deliberationem Christianam de optimo regionis statu, sive de extirpandis hæresibus. De mortis Christi efficacia contra Calvinum. Confessionem S. Bernardi de omnibus fidei dogmatibus. *Coloniæ* 1604.

Joannes Pelecyus, Ulmensis, S.I. scripsit De originali hominis justitia & injustitiâ. *Dilingę* 1587. De Sacramentis novę legis. De Eucharistiæ Sacramento & Sacrificio. De fide. De Ecclesia militante. De Justificatione.

Joannes Perellius, Xiveriensis, Germanus, scripsit Dialogum de Catholica doctrina, & rebus Societatis Iesu contra contumelias Rodingi Hassi Sacramentarii. *Ingolstadii* 1576.

Joannes Perpezatius, S. I. edidit Responsionem Apologeticam adversùs Anticotoni & Sociorum criminationes. *Lugduni* 1611.

Joannes Perseus, Anglus, S. I. Anglicè scripsit Tractatum de fide. *Londini* 1600. Defensionem ejusdem Tractatus de fide contra duos ministros Wottonum & Vitum. *Audomari* 1612. Librum, quo provocat Protestantes ad ostendendam continuam suorum Prædicantium successionem à temporibus Christi, prout Catholici ostendunt de suis. *Ibidem* 1612. Responsionem ad novem articulos controversos, ipsi à Serenissimo Rege Jacobo in privato colloquio propositos. *Ibidem* 1625.

Joannes de Persico, Cremonensis, scripsit Expositiones in Biblia contra Judæos & rebelles Ecclesiæ. *M. S. Cremonæ in Bibliotheca S. Augustini*, cujus Ordinis Author erat professus.

Joannes Petrus Caraffa, Neapolitanus, qui posteà fuit Paulus IV. Pontifex Maximus, Clericus Regularis Theatinus, scripsit Paræneſim ad Bernardinum Ochinum.

Joannes Pezibram, Bohemus, scripsit Tractatum de septem Sacramentis. De impiis Wicleffi dogmatibus. De professione fidei, aliaque hujus generis.

Joannes Picus, Mirandulanus, scripsit contra Astrologos judiciarios, & contra Judęos.

Joannes Pistorius, Niddanus, Theologus Catholicus, edidit Theoremata de fidei Christianæ definitâ mensura, &, an hæc sit sola Scriptura Canonica, cum Episagmate de Sacramentis contra Grynæum. *Coloniæ* 1590. Resolutionem Thesium Jacobi Heerbrandi hæretici blasphemi, de visibili Christi in terris Ecclesia. Theses quinquaginta de Sanctorum Reliquiis, ex libris S. Augustini decerptas. Epistolas duas ad Joannem Pappum, excitatoriã & refutatoriam. Confessionem S. Bernardi de omnibus fidei dogmatibus hodiè controversis, ex ejus scriptis collectam, cum refutatione sophismatum, quæ à Luthero, Melan-

ęthone, Nicolao Pithæo, alisque sectariis contra religionem obiiciuntur. Hanc cum inchoatam reliquisset, absoluit Joannes Paulus Windech.

Joannes Placentius, ex Ord. Pręd. scripsit Librum prænotatum, Prælium porcorum, ideſt hæreticorum interse diffidentium.

Joannes Plaeth, Germanus, edidit Librum contra Bohemos.

Joannes Plusiadenus. Vide *Joannes Archipresbyter*.

Joannes Polomar, edidit Orationem habitam in Concilio Basileensi contra tertium articulum Bohemorū.

Joannes Pouvel, Britannus, scripsit Propugnaculum adversùs Babylonicam captivitatem Lutheri.

Joannes Pricius, Anglus, S. I. Anglicè edidit Anti-Mortonum, sive Apologiam contra Thomam Mortonum Pseudo- Episcopum Dunelmensem. 1640.

Joannes Ragusceus, ex Ord. Pręd. habuit Orationem in Concilio Basileensi, in qua respondit ad articulum Bohemorum de Communione sub utraque specie.

Joannes Raphael Cobenzi, S. I. edidit Epistolicam velitationem de Baptismo. *Olomucii* 1615. De norma fidei & religionis contra Simonem Mann. *Ibidem* 1617.

Joannes Rastallus, Anglus, scripsit contra sui temporis hæreticos, & pręcipuè confutationem Concionis Juelli hæretici. Tractatus duos, quibus plures imposturas, & malignas corruptiones in libris Juelli indicavit.

Joannes Redmannus, Anglus, scripsit contra hæreticos De justificatione.

Joannes Retembergius, Dominicanus, Germanus, scripsit opusculum contra hæreses Lutheranorum. Adversùs Lutheri depravatam versionem Biblicam.

Joannes Roberti, Belga, S. I. edidit Parallela sanctissimæ Missæ, & Cœnæ hæreticę. Anglicanæ Ecclesiæ Reformatæ basim & imposturam. *Luxemburgi* 1619. Magiam Phanaticam. Examen confessionis fidei Belgicæ Reformatorum.

Joannes Roffensis, Anglus, edidit volumen insigne De Romano Pontifice. Defensionem sacri Sacerdotii adversùs Lutherum. Confutationem Assertionum Lutheranorum. *Venetiis* 1526.

Joannes Rosenthal, Germanus, linguâ patriâ vulgavit Justam querelam contra Pręcicantem Calvinistam de Controversiis fidei. *Coloniæ* 1653. Epistolam Irenicam ad Juventutem Hassiæ. *Ibidem* 1653.

Joannes à Royas, Hispanus, scripsit Tractatum de hæreticis, prænotatum, Singularia juris in favorem fidei, hæresisque detestationem. *Venetiis* 1584.

Joannes Rywocki, Prutenus, S.I. edidit Arma Catholica pro Traditionibus, & Purgatorio contra Anti-Bellarminum Amesii Protestantis Frankorani. *Vilnæ* 1636. Parænesim ad ministros Calvinianos de spiritu privato ad Synodos non admittendo. *Ibidem* 1639. Calvinum Angelomachum, sive Pręlium Calvini adversùs bonos Angelos.

Joannes Sacranius, scripsit De erroribus Ruthenorum.

Joannes Sallerus, Germanus, S.I. idiomate patrio edidit Epistolam encyclicam de pietate Catholicorum, se flagellantium. Lutheranum exulantem. Controversias de Eucharistia. *Augustæ* 1607.

Joannes Salta, Cretensis, scripsit Dialogos duos contra Judæos.

Joannes Schucking, Westphalus, S. I. edidit Lucernam viatorum, seu fidei. Mercurium Orthodoxum ad demonstrandum Purgatorium. *Monasterii Westphaliæ* 1649. Institutionem Theologicam contra Scheiblerum, & Tremolienses. *Coloniæ* 1649.

Joannes Scythopolita, Græcè scripsit contra Eutychen, & Dioscorum

Joannes Segobiensis, Hispanus, scripsit De Processione Spiritus sancti à Filio. De mittendo gladio spiritus in Saracenos.

Joannes Sharpe, Anglus, scripsit adver-

adversùs Wicleffi hæretici sectatores. De orationibus Sanctorum. De suffragiis viatorum. De Incarnatione Verbi. De potestate Sacerdotii. De sacrarum Imaginum veneratione. De peregrinationibus.

Joannes Simcocker, Londinensis, S. I. edidit Anglicâ linguâ Indagatorem indefessum, quo hortatur sectarios ad veritatem fidei investigandã. *Londini* 1670.

Joannes Sletanus, Gessensis in Brabantia, ex Ord. Præd. scripsit Libros novem de retinenda fide Catholica. De Verbi Dei virtute, & insuper abili Ecclesię potentia libros quinque. De Baptismo parvulorum.

Joannes Spenserus, Lincolniensis, S. I. edidit idiomate materno De sacrâ Scriptura perperàm ab hæreticis hujus temporis intellectâ. *Antuerpiæ* 1655. Quæsita xxxvi. ministris hæreticis in Anglia propositis. *Londini*. Libellum contra Atheos cum hoc titulo, Aut Deus, aut Nihil. *Ibidem* Schisma detectum, contra quosdam Doctores Academiæ Cantabrigiensis. *Ibidem*.

Joannes Stamler, Germanus, scripsit De Tartarorum, Sarracenorum, Turcarum, Judæorum & Gentilium sectis & ritibus, cum eorundem confutatione, & sanctæ Christianæ fidei confirmatione. *Augustæ* 1508.

Joannes Standicius, ex Ord. Seraphico, Anglus, scripsit contra Barnes hæreticum.

Joannes Sunasham, Anglus, Carmelita, Episcopus Bangoriensis, scripsit contra Wicleffistas.

Joannes Swetus, Anglus, S.I. Anglicâ linguâ edidit Manifestationem Apostasiæ M. Antonii de Dominis. *Audomari* 1617.

Joannes Taliaferrus, Italus, plura scripsit, & inter reliqua De Ecclesia, ejus Capite, & de Clavibus.

Joannes de Tabia, scripsit Summam adversùs hæreses sui temporis.

Joannes Talpinus, Gallus, vulgari sermone scripsit Monitum ad eos, qui ab hæreticis decepti secesserunt à verâ Christi Ecclesia, quæ est Catholico-Romana. Examen & decisionem S. Romanæ Ecclesiæ. Confessum totius Ecclesiæ Christianæ de Missæ Sacrificio. Monita Christianis, ut caveant ab hæresi, & alia his similia, quæ diversis annis prodierunt. *Parisiis*.

Joannes Tavernerius, edidit Tractatum de Purgatorio Animarum. De veritate Corporis & Sanguinis Christi in Sacramento Altaris. *Parisiis* 1551.

Joannes Thomas Rocaberti, ex Ord. Præd. scripsit De Romani Pontificis authoritate. *Valentiæ* 1692.

Joannes Tissingtonus, Anglus, Ord. Minorum, edidit librum cum hoc titulo, Scutum pro Eucharistiæ defensione, & contra Confessionem Wicleffi. *MS. in Collegio Cantabrigiæ S. Benedicti*.

Joannes Turrecremata, ex Ord. Præd. S. R. E. Cardinalis, scripsit De authoritate Romanæ Ecclesiæ. De unione Græcorum cum Latinis.

Joannes Vacquerius, Rojensis, edidit Sermonem de multiplici hæreticorum tentatione in Baptismo duorum adolescentum Americæ. *Parisiis* 1571.

Joannes Veccius, Episcopus Constantinopolitanus, scripsit De unione Ecclesiarum veteris & novæ Romæ. De Processione Spiritus sancti capita xii. Epistolam ad Alexium Agallanium magnæ Ecclesiæ Diaconum. De Processione Spiritus sancti opus à priori distinctum. Plura etiam alia scripsit ad Catholicam fidem Romanam confirmandam, potissimùm contra tomum Cyprii, & ejusdem novas hæreses. *Extat in tomo primo Græcię Orthodoxę Leonis Allatii, Romę* 1652. *& in ejusdem tomo secundo ibidem anno* 1659. *impresso*.

Joannes Vetus, Gallus, edidit Apologiam adversùs Theodorum Bezam. *Virduni* 1565.

Joannes à Via, Germanus, scripsit Defensionem & Assertionem jugis Sacrificii Ecclesiæ adversùs blasphemias Schmidelini. *Colonię* 1570. Admonitionem ad Bavariam, quà ratione

ne errores, qui hodiè sparguntur agnoscendi sint, & fugiendi, ex verbo Dei. Germanicè. *Monachii*.

Joannes Villagarcia, Dominicanus, plura scripsit in Brentium, variasque edidit Apologias adversùs Buccrum, Petrum Martyrem, & Sodales.

Joanes Viterblensis, ex S. Dominici familia, scripsit Tractatum in forma dialogi adversùs hæreticos sui temporis.

Joannes Walterius Viringus, Lovaniensis, S.I. idiomate vulgari scripsit adversùs Joannem Waleium hereticum. *Bruxellæ* 1609.

Joannes Waltonus, Lancastriensis, S. I. Anglicè scripsit Responsum ad calumnias Henrici Mori, Doctoris hæretici, quibus Idololatriæ crimen Catholicis affingit. *Londini* 1672.

Joannes Warnerus, Anglus, S. I. edidit Vindicias censuræ Duacenæ, seu confutationem scripti cujusdam Albii. *Duaci* 1661.

Joannes Wellis, Anglus, Monachus S. Benedicti, edidit Librum pro Religione. De SS. Eucharistia.

Joannes Youngus, Anglus, edidit Librum de schismate, quo monet cavendum esse Catholicis, ne adeant synagogas hæreticorum.

Joannes Zonara, Constantinopolitanus, scripsit Poema adversùs omnes hæreses.

Jodocus Andries, Cortracensis, S. I. edidit Flandricè Purgatorium Catholicè assertum. *Brugis* 1643.

Jodocus Clichtoveus, Neoportuensis, Gallus, edidit Propugnaculum Ecclesiæ contra Lutheranos. Commentarium prænotatum, Anti-Lutherum. De sanctissimo Eucharistiæ Sacramento contra Œcolampadium. *Parisiis* 1568. Improbationem quorundam articulorum Lutheri, aliaque hujusmodi ad defendendam fidem Catholicam, de quibus consule Possevinum.

Jodocus Coccius, Bileveldianus, & Canonicus Juliacensis, edidit præclarissimum, & doctissimum opus prenotatum, Thesaurus Catholicus, ubi ex SS. PP. enucleantur omnes controversiæ in materia fidei, solidè refutantur, & Catholica religio validissimis argumentis roboratur. *Coloniæ* 1599.

Jodocus Coccius, Trevirensis, S. I. edidit Parallelon Bibliacum visionum Joannis Apocalyp. cap. 1. Danielis cap. x. Disputationem tripartitam de arcano sacræ Scripturæ sensu. Disputationem bimembrem de vero & falso Antichristo. Sanctissimum Missæ Sacrificium per testes veritatis omni exceptione majores, ab hæreticorum injuriis vindicatum. *Molshemii* 1621.

Jodocus Kedd, Germanus, Cliviensis, S. I. plurima, & doctissima opera edidit contra Lutheranos, Calvinistas, impiosque Novatores, quæ diffusè exhibet Bibliotheca Scriptorum ejusdem Societatis.

Jodocus Lorichius, Theologus, scripsit opus prænotatum, Evangelium, hoc est de vi, natura, & scopo Evangelii Jesu Christi adversùs temerariam, stultamque instantiam eorum, qui se Evangelicos nominant, *Ingolstadii* 1580. Catenulam præcipuorum articulorum fidei Christianę. *Coloniæ* 1576. Defensionem Apologiæ de Adoratione, & ejus speciebus adversùs Hyperaspiten Scholæ Tubingensis, *Ingolstadii* 1577. Demonstrationem de vera & falsa libertate credendi. De Traditionibus. De usu Imaginum, aliaque valde utilia ad hereticorum stultitiam retundendam, de quibus omnibus consule prælaudatum Possevinum.

Jodocus Ravestenius, edidit Defensionem Concilii Tridentini adversùs examen Martini Kemnitii. *Lovanii* 1568. Confutationem Confessionis ministrorum adhærentium Augustanæ Confessioni. *Ibidem* 1568. Apologiam confutationis profanæ Confessionis, quam Antuerpiensem vocant, contra Matthæi Flacci Illyrici cavillationes. *Ibidem* 1568. Apologiam Decretorum Concilii Tridentini de Sacramentis, adversùs censuras, & examen Kemnitii. 1570.

Jonas, Aurelianensis Episcopus, scripsit Libros tres de cultu sacrarum Imaginum ad Carolum Calvum, adversùs hæresim Claudii Taurinensis Episcopi. *Coloniæ* 1554.

Joseph Saenz de Aguirre, Hispanus, S. R. E. Presbyter Cardinalis, Ord. S. Benedicti, edidit Defensionem Cathedræ S. Petri. *Salmanticæ* 1683. Lacinia contra Socinianos. *Romæ*.

Joseph Methonensis, scripsit Librum responsionis pro Concilio Florentino ad Librum Marci Ephesii calumniatoris ejusdem Concilii.

Joseph Vicecomes, Mediolanensis, scripsit Observationum Ecclesiasticarum volumina IV. in quibus agitur de antiquis Baptismi, & Missæ ritibus, de ejus apparatu, & de veteribus ceremoniis Confirmationis. *Mediolani diversis annis*.

Joseph Voisin, Gallus, edidit Disputationem Theologicam Orthodoxã de sanctissima Trinitate adversùs Disceptationem hæretici Anti-Trinitarii. *Parisiis* 1647.

Josephus Bergaigne, Antuerpiensis, Minorita, vulgavit Apologiam adversùs litteras Gerlaci Molitoris, Prædicantis religionis Evangelicæ Reformatæ. *Treviris* 1625.

Josephus Ciantes, edidit Librum prænotatum, Discursus de SS. Trinitate ex Hebræorum testimoniis. *Romæ* 1667.

Josephus Cresuvellus, Londinensis, S. I. sub nomine Andreæ Philopatri, scripsit Responsionem ad edictum Elisabethæ Reginæ Angliæ contra Catholicos. *Romę* 1593. Contra edictum in Catholicos promulgatum. *Audomari* 1610.

Josephus Malavelettus, Gallus, S. I. scripsit Controversiarum Epitomen. *Parisiis* 1623. Unitatem Ecclesiæ Catholicæ unius Scripturæ authoritate munitam.

Josephus Simonit, Hamptoniensis, Anglus, Anglicè edidit Responsionem ad Concionem Doctoris Percii hæretici, habitam coram Rege Angliæ. *Londini* 1663.

Josephus Stephanus, Valentinus, Episcopus Vestanus, scripsit Defensionem sacri Rosarii B. Mariæ Virginis ab hæreticorum calumniis. *Romæ* 1584. De osculatione pedum summi Pontificis, & de ejus coronatione. *Romæ* 1588. De pedum adoratione. *Extat inter Tractatus juris tom.* 13. De potestate coactiva Romani Ponticis. *Romæ* 1586.

Josephus de Tamayo, Hispalensis, S. I. scripsit adversùs errores Immanuelis Abbad Rabbini synagogæ Amstelodamensis.

Irenæus Avalonensis, Burgundus, Capuccinus, Gallicè promulgavit Explicationem rationum, quæ moverunt DD. *de Passades*, & *du Muzel* ad abjurandam hæresim Calvinisticam, cum responsionibus ministri hæretici, & contra responsionibus Ruessii.

S. Irenæus, Smirnensis Ecclesiæ Episcopus, qui fidem Catholicam proprio sanguine confirmavit, illam etiam acerrimè defendit contra hæreticorum sui temporis blasphemias, præsertim adversùs Valentinum hæresiarcham, in quem edidit Libros quinque.

Isaac Armenus, scripsit Invectivam in Armenos. *Extat tom.* 20. *Bibliot. PP. Lugdunen.*

Isaac ex Judæo factus Christianus, scripsit De sancta Trinitate, & De Incarnatione Domini.

Isaac Monachus Syrus, Presbyter Antiochenæ Ecclesiæ, multa Syriacè scripsit, potissimùm tamen adversùs Nestorianos, & Eutychianos.

Isaacius Habertus, scripsit De consensu Hierarchiæ & Monarchiæ, adversùs Paræneticum opus Optati Galli, schismatum fictoris. *Parisiis* 1640.

Isaacus Peyrerius, sectà Calvinista, qui priùs ediderat opus inscriptum, *Præadamitæ*, sive Exercitationem super Epistolam S. Pauli ad Romanos. 1655. abjurato Calvinismo, & libro de Præadamitis, scripsit Epistolam ad Philotimum de utraque materia. *Romę* 1682.

Isa-

Isaias Cyprius. Vide *Esaias*.

Ischirion, Alexandrinæ Ecclesiæ Diaconus, Synodo Chalcedonensi obtulit Libellum accusationis contra Dioscorū. *Extat. tom.4. Conciliorum Labbei*. Idem fecerunt in eodem Synodo Theodorus Diaconus Alexandrinus, & Sophronius.

S. Isidorus, Hispalensis Episcopus, S. Benedicti Monachus, zelo fidei Catholicæ non in Hispania solùm, sed & in tota Ecclesiâ celebris, Arianæ perfidiæ hostis infensissimus, scripsit inter alia contra nequitiam Judæorum.

Isidorus de Isolanis, Mediolanensis, ex Ord. Præd. scripsit Disputationes quinque Catholicas de igne Purgatorio, De merito animarum Purgatorii, De igne inferni. *Papiæ* 1521. De imperio Ecclesiæ militantis. *Mediolani* 1516. Contra Averroem de Æternitae Mundi.

Isidorus Mosconius, edidit De Majestate militantis Ecclesiæ. *Venetiis* 1602.

Itachius Clarus, Lemicæ Hispaniarum Episcopus, edidit Libros tres de sanctissima Trinitate contra Varimandum Arianum. Apologeticum ad versùs hæreses Priscilliani.

Julianus Cæsarinus, dictus Julianus Cardinalis S. Angeli, tempore Martini Papæ V. scripsit De Processione Spiritus sancti adversùs Grecos.

Julianus Fresneau, Gallus, Ord. Præd. scripsit contra Petrum Martyrem hæreticum.

S. Julianus, Episcopus Toletanus, Libros tres de Adventu Christi adversùs Judæos compilavit.

Julius Bartoloccius, de Celleno, Monachus Congregationis Refor. S. Bernardi Ord. Cisterciensis, & Abbas S. Sebastiani ad Catacumbas, edidit Bibliothecam Magnam Rabbinicam, quatuor tomis, in quibus Judæorum mendacia, falsitates, & commenta validissimis rationibus confutantur. *Romæ* 1675.

Julius Cæsar Bulengerus, Gallus, S. I. edidit Responsionem Catholicam cum libro D. Plessei de Institutione Sanctissimi Sacramenti. *Parisiis* 1599.

Julius Cæsar de la Coulture, Bruxellensis, S. I. scripsit Libros duos demonstrationum Catholicarum contra Ecclesiam Lutheranam.

Julius Firmicus Maternus, scripsit Librum de mysteriis, & erroribus profanarum Religionum ad Constantinum & Constantem Augustos.

Julius Pavesius, Brixiensis, Ord. Præd. scripsit adversùs hæreses sui temporis.

Julius Pflug, Aumbergensis, scripsit adversus Lutherum. *Antuerpiæ* 1562.

Justinianus Imperator, scripsit De Incarnatione Domini adversùs Eutychetem.

Justinianus, Hispanus, Ecclesiæ Valentinæ Episcopus, scripsit contra Bonosianos, qui asserebant Christum esse Filium Dei adoptivum, non proprium.

S. Justinus Martyr, & Philosophus, inter alia eruditissima opera duplicem scripsit Apologiam pro Christiani nominis defensione ad Antoninum Pium, & S. P. Q. R. Idem fecit S. Melito Sardensis Episcopus, aliâ Apologiâ oblatâ Marco Aurelio Imperatori, pro iisdem Christianis; & etiam Athenagoras, qui eidem Marco Aurelio Antonino, & Aurelio Commodo similem pro Christiania obtulit Apologiam.

Justus Baronius, edidit opus inscriptum, Pseudo-Jubilæum Wirtembergense adversùs Ægidium Hunnium, & Lutherum. Præscriptiones perpetuas adversùs hæreticos.

Justus Calvinus, Gallus, Calvini impii hæresiarchæ consanguineus, abjuratis ejus erroribus, & fide Catholica Romæ suscepta anno 1600. edidit Librum prænotatum, Justi Calvini pro sacrosancta Catholica Romana Ecclesia, proque sua ad eam transmigratione, Apologia. De sacris Litteris veneranda antiquitate, ipsorū sectariorū principiia ita adornata, ut facilè lectori viam ad veri-

tatem

tatem explanet. *Moguntiæ* 1602.

Justus Lipsius, eruditorum sui temporis facilè princeps, in multis, quos publici juris fecit libris, plura ad Catholicam fidem valdè accommoda docet, ut patet ejus opera legenti.

Justus Rabus, Cracoviensis, Polonicè edidit Anti-Diatribam, seu Refutationem Diatribę contra quemdam Calvinianum ministrum. *Cracoviç* 1610.

L

Laborans, S.R.E. Presbyter Cardinalis tituli S. Mariæ trans Tiberim, scripsit Epistolam ad Hugonem contra Sabellianos.

Lactantius Domaninus, Mantuanus, Carmelita, scripsit inter alia De immortalitate animæ.

Lælius Jordanus, edidit De Romanæ Sedis origine & authoritate, & De majoribus, rerumque capitalium Episcoporum causis ad Papam deferendis. *Venetiis* 1572.

Lambertus Aver, Germanus, S.I. scripsit Assertiones ex sacris Bibliis, & Controversiis. *Viennæ Austrię* 1560.

Lanfrancus, Archiepiscopus Cantuariensis, ex Ord. S. Benedicti, natione Papiensis, scripsit adversùs Berengarium hæreticum De veritate Corporis & Sanguinis Domini in Eucharistia.

Laurentius Albertus, Germanus, scripsit vulgari idiomate adversùs Heildebergensem Catechismum. Ad Spirenses, Vormatienses & Landavienses Admonitionem de cavendo vicino Zuinglianismo. Absurda Lutheranorum. *Ingolstadii* 1570.

Laurentius Andretonus, Lancastrensis, S.I. Anglicè edidit opus inscriptum Funiculus triplex, quo fidei capita demonstrantur ex Scriptura, SS. PP. & ex ipsis Protestantibus. *Audomari* 1634. Originem Catholicorum & Protestantium. *Rothomagi* 1634.

Laurentius Arturus Faunteus, Lancastrensis, S.I. scripsit De Christi in terris Ecclesia adversùs Antonium Sadaeelem hæreticum Calvinistam. Theses de variis fidei controversiis. De Christi Ecclesia. De Petri, & ejus successorum Principatu. De Sanctorum invocatione. Multa alia etiam utilia scripsit contra Lutheranos, & Calvinistas, quæ videri possunt in Bibliotheca Societatis.

Laurentius Cozza à S. Laurentio, ex Ministro Generali Ordinis Minorum, S. R. E. Presbyter Cardinalis, edidit Commentarios Historico-Dogmaticos continentes hæreses XXII. à Simone Mago, usque ad Marcionem, *Romę* 1707.

Laurentius Forerus, Lucernensis, S.I. vir perspicacis ingenii, & Catholicæ veritatis studiosissimus, acuit sapientissimè calamum adversùs Calvinistas, Lutheranos, Petrum Molinæum, aliosque similis surfuris impios nebulones. Catalogum valde oblongum, & accuratum ejus operum exhibet Bibliotheca Scriptorum ejusdem Societatis.

Laurentius à Laurea Brancatus, ex Ord. Min. Convent. S. Francisci, S. R. E. Presbyter Cardinalis tituli SS. XII. Apostolorum, & Bibliothecarius, inter alia egregia opera Theologica, scripsit De decretis Ecclesiæ, & de rebus fidei, quæ ex ejus disputationibus selecta reperiuntur in *Bibliot. Rocaberti tom.* 15

Laurentius Nicolai, Norvegus, S.I. scripsit Confessionem Christianam de via Domini. *Cracoviç* 1604. De Reformatione religionis Christianæ per Evangelicos ministros introducta. *Ibidem* 1606.

Laurentius à S. Paulo, Ord. Min. S. Francisci, edidit opus prænotatum Peregrinatio sancta, ubi errores Novatorum deteguntur, & via ad Ca-

tholicam veritatem ostenditur. *Romæ* 1658. Librum Confessionis veritatis Ecclesiæ Catholicæ.

Laurentius de Ubaldinis, Florentinus, Ord. Præd. scripsit adversùs Judæos librum prænotatum, Capistrũ Judæorum.

Laurentius de Zamora, Hispanus, Ord. Cisterciensis, inter alia egregia opera edidit opus inscriptum, Monarchia mystica Ecclesiæ, in cujus libro secundo, tract. primo agit de adultera interpretatione, quà hæretici Scripturam sacram circa mysterium sanctissimæ Trinitatis confundunt. De Æternitate Verbi Divini. De armis offensivis, & defensivis Ecclesiæ.

Laurus Quirinus, Venetus, edidit librum inscriptum, Castigationes Judæorum.

S. Leander, Hispalensis Episcopus, Monachus Ord. S. Benedicti, scripsit Libros duos adversùs hæreticorum dogmata. Opusculum adversùs instituta Arianorum.

S. Leo I. Pont. Max. cognomento Magnus, inter alia scripsit Tractatum adversùs errores Eutychetis, & aliorum hæreticorum.

Leo VIII. Rom. Pont. scripsit Epistolas ad principaliores Germaniæ Episcopos de causa fidei.

Leo IX. Summus Pontifex, scripsit ad Constantinum Monachum Imperatorem librum unum de extirpandis hæresibus. Librum ad Græcos, in quo eorum errores refutantur, & fides Catholica asseritur.

Leo VI. Imperator, cognomento Sapiens, Epistolam insignem scripsit ad Regem Saracenorum, de Christianæ fidei veritate, & Saracenorum impietate.

Leo, Carmelita, Gallus, Gallicè edidit Œconomiam religionis Catholicæ. *Parisiis* 1652.

Leonardus Borianus, Gallus, ex Regul. Observant. S. Francisci, edidit Librum Controversiarum adversùs ministrum hæreticum. *Tolosæ* 1620.

Leonardus Champelis, Lemovicensis, S. I. Gallicè edidit Veritates Catholicas ex mente sanctorum Patrum primitivæ Ecclesiæ. *Parisiis* 1644.

Leonardus Coquæus, Aurelianensis, Ord. Eremitarum S. Augustini, edidit Defensionem pro Rom. Pontifice in Antimornæo, seu Confutatione mysterii iniquitatis, idest Historiæ Papatus Philippi Mornęi Plessæi Calvinistæ. *Parisiis* 1613.

Leonardus Lessius, Belga, S. I. scripsit Consultationem, quæ fides & religio sit capessenda. *Antuerpiæ* 1610. De Antichristo, & ejus præcursoribus. *Ibidem* 1611.

Leonardus Marius, edidit Catholicam assertionem Ecclesiasticæ Hierarchiæ, in qua de Primatu Petri & Romanæ Sedis, adversùs hæresim & schisma M. Antonii de Dominis Spalatensis. *Coloniç Agrippinç* 1618.

Leonardus Paternæus, S. I. evulgavit Declarationes aliquas multorum deductorum ad Ecclesiæ Castra.

Leonardus Perinus, Lotharingus S. I. edidit Thrasenica Pauli Verrii Calvinistæ. *Mussiponti* 1619.

Leonardus Rubenus, Germanus, & Abbas Theologus SS. Petri & Pauli in Paderbonensi Civitate, edidit librum De falsis prophetis, & lupis rapacibus. De Idololatria. Triumphum Christi de Judęis. *Paderbonæ* 1604.

Leontius Aduccatus, Bizantinus, scripsit De sectis hæreticorum, ac de Synodo Chalcedonensi.

Leontius Bizantinus, quem alii faciunt eundem cum superiore, scripsit contra Eutychianos, Nestorianos, Enantiodocetas, Aphthardocetas, in fraudes Apollinaristarum, & nonnulla alia, de quibus agit Possevinus tom. 2. Apparatus sacri.

Leontius Constantinopolitanus, scripsit Librum De duplici natura in Christo, contra hæresim Monophysitarum. Disputationem contra Philosophum Arianum. *MS. In Bibliot. Cæsarea Viennæ Austriæ*.

Leporius, qui Pelagianum dogma sequi cœperat, sed per Augustinum in Africa emendatus, scripsit proprię

emendationis libellum, in quo & satisfacit de errore, gratias agit de emendatione, & simul affert Catholicam sententiam de manentibus in Christo duabus naturis in una persona.

Liberius à Jesu, ex Carmelitis discalceatis, Novariensis, edidit Controversias dogmaticas adversùs hæreses utriusque Orbis Orientalis, & Occidentalis. *Romę* 1701.

S. Lindegastus, Moguntinus Archiepiscopus, insigne opus edidit contra Arium, & hæreseos.

Lisetus, scripsit contra Pseudo-Evangelicam hæresim. *Parisiis* 1551.

Lucas Castellinus, Ord. Præd. edidit Elucidarium Theologicum de certitudine Sanctorum Canonizatorum, in quo invenire est valdè utilia adversùs hæreticorum blasphemias. *Romæ* 1628.

Lucas Holstenius, scripsit De Abbassinorum communione sub utraque specie. *Extat in Symmictis Allatii tom.* 2. Dissertationem duplicem de Sacramento Confirmationis apud Græcos. *Romę* 1666.

Lucas Siculus, scripsit De Manichæis in Armenia pravè docentibus.

Lucas Tudensis, Legionensis Episcopus in Hispania, scripsit Libros tres contra Albigenses.

Lucas Zaluscki, Roxolanus in Alba Russia, S.I. scripsit De sumptione Eucharistiæ sub utraque specie. *Viennę* 1637.

Lucifer, Calaritanus Episcopus, scripsit contra Arianos.

Ludovicus Ball, scripsit De beneficio Crucis, seu Articulis disputatos de gratia. *Parisiis* 1653.

Ludovicus Carrerius, scripsit De hæresibus. *Extat inter tract. juris tom.* 2. *part.* 2.

Ludovicus Carvajalius, Hispanus, Regul. Observ. S. Francisci, edidit Apologiam Monasticæ Religionis, contra Erasmi errores. *Parisiis* 1529.

Ludovicus à Castro, ex Conventualibus S. Francisci, Gallicè scripsit De divisione prętensę religionis Provinciarum Belgicarum, quæ se fœderatas vocant, seu de dissectis Calvini sectis. Antisynodica conventiculorum Ultrajecti & Dordraci annis 1618. & 1619. habitorum. *Leodii* 1619. Castrum Monasticum, sive Apologiam oppositam Turri Babel Danielis Ochede Calviniani, Gallorum Dordraci Concionatoris. *Ibidem* 1622.

Ludovicus Hanstamus, edidit Disputationem de Sacramento Pœnitentiæ. *Gręcii* 1589.

Ludovicus Joannes Viletanus, edidit Disputationem habitam in Concilio Tridentino de Communione sub una panis specie. *Extat in Concilio Tridentino editionis Lovaniensis*.

Ludovicus Majoranus, è Gravina, Canonicus Regularis Lateranensis, & Episcopus Castelli à Mare, edidit Librum inscriptum Scutum fidei, idest Veræ Catholicæ, atque Orthodoxæ religionis adversùs hæreticos solidissima defensio. *Romę* 1575.

Ludovicus Maraccius, edidit Prodromum ad refutationem Alcorani. *Romę* 1691.

Ludovicus Orlanus, scripsit De potestate summi Pontificis. De fide, operibus ac libero arbitrio adversùs Lutherum. *Venetiis* 1534.

Ludovicus Richeomus, Gallus, S. I. edidit Defensionem Peregrinationis. De sacris Reliquiis. Victoriam veritatis contra Plessæum. Idololatriam Hugonoticam. Victoriam Catholicam de Missa, multaque alia, quæ simul impressa prodiere. *Parisiis* 1628.

Ludovicus Rogerius, Aretinus, S. I. edidit Apologiam Roberti Cardinalis Bellarmini adversùs Matthæum Creserum hereticum. Defensionem pro libris Purgatorii ejusdem Cardinalis. Defensionem adversùs Matthęum Creserum hereticum pro Operibus ejusdem Roberti Cardinalis Bellarmini.

Ludovicus de Teruel, Granatensis, S. I. scripsit De Indorum Idololatria.

Ludovicus Thomassinus, Gallus, edidit Dogmata Theologica de Deo,

Deique proprietatibus. *Parisiis* 1684. De Verbi Dei Incarnatione. *Ibidem* 1680. Tractatum de unitate Ecclesię. Gallicè. *Ibidem* 1686. Tractatum de jejunio Ecclesiastico. Gallicè. *Ibidem* 1683.

Lupus Servatus, scripsit contra Gothescalcum Presbyterum de libero arbitrio, Prędestinatione, & Sanguine Christi malè sentientem, tribus quęstionibus adversùs eandem hęresim.

M

MAgnetes, Grecè scripsit Libros Apologię ad Theostenem adversus Gentiles Evangelii calumniatores.

Malchion, Presbyter Antiochenus, edidit Dialogum adversùs Paulum Samosatenum.

Mallei hæreticorum, De variis falsorum dogmatum notis, atque censuris libri duo. *Ingolstadii* 1580.

S. Mansuetus, Mediolanensis Archiepiscopus, scripsit Epistolam ad Constantinum Imperatorē de fide Catholica, circa duas in Christo voluntates.

Manuel Caleeas, Gręcus, scripsit Libros quatuor adversùs Gręcorum errores de Processione Spiritus sancti. Adversùs Palamitas, illorumque Pseudo-Synodum. De elementis fidei Catholicę secundùm traditionem Scripturę sacrę, & Catholicorum Doctorum. *MS. in Bibliotheca Bavarica*.

Marcellinus de Ponte Beannesino, Sabaudus, Capuccinus, Gallicè scripsit Fallacias ministrorum, & falsitatem religionis Calvinisticę: & veritatem Catholicam à Domino de Pasthee nobili Delphinate cognitam. *Lugduni* 1610. Responsionem adversùs narrationem quamdam ministri Calviniani Gratianopolitani. *Ibidem* 1614. De Sacramento Eucharistię, & aliis fidei controversiis. *Gratianopoli* 1615.

Marcellus, Ancyranus Episcopus, scripsit contra Arianos.

Marchio de Pianesse, Italicè scripsit De veritate religionis Christianę.

Marcianus Barchinonensis, scripsit contra Novatianos.

Marcianus Imperator, scripsit De fide ad Monachos hęreticos.

Marcus Antonius Cappellus, edidit De Appellationibus Ecclesię Africanę ad Romanam Sedem. *Parisiis* 1622. Disputationes duas de summo Pontificatu Beati Petri, & de successione Episcopi Romani in eundem Pontificatum. *Coloniæ* 1621. Adversùs prętensum Primatum Regis Anglię. *Extat in Bibliotheca Pontificia Rocaberti tom.* 16. Reliqua hujus Scriptoris opera, vide verbo *Antonius Cappellus*.

Marcus Antonius de Foix, Vasco, S. I. Gallicè publicavit Responsionem ad postremas tricas Jansenistarum. *Tolosę* 1663.

Marcus Antonius Natta, Astensis, scripsit De immortalitate animæ.

Marcus Brixianus, Abbas Ord. S. Benedicti, edidit Orationem à se habitam de Purgatorio in Concilio Tridentino. *Brixię* 1557.

Marcus Eremita, scripsit De his, qui putant se ex operibus solis justificari.

S. Marinus, Moguntiæ Archiepiscopus, circa finem seculi quarti scripsit aliquos libros, quibus Arianam hæresim confutat.

Marius Æquivelus, Monachus Congregationis Montis Oliveti, scripsit Librum, undè antiquorum Latina, & Catholica religio incrementum sumpserint.

Marius Georgius, Venetus, Ord. Servorum B. M. V. scripsit Libros duos De libertate Ecclesiastica contra Simoniacos.

Marius Mercator, scripsit Commo-

monitorium adversùs Pelagianos, Theodosio Imperatori oblatum. Librum subnotationum, adversùs Julianum Pelagianum. Adversùs Nestorii impios anathematismos, Contradictiones.

Marius Victorinus, plura eruditione plena scripsit, potissimùm De Trinitate, & adversùs Arianos.

Marquardus Leonis, Germanus, Ord. S. Francisci, edidit Germanicè Discursum Theologicum de vera Ecclesiâ Dei. *Monachii* 1605. Examen Tractatus Joannis Henrici Hiemers præconis Lutherani, in Fraternitatem Beatæ Mariæ in Reith. *Dilingæ* 1619. Resolutionem quarundam quæstionum de vera fide. *Ingolstadii* 1607. Demonstrationem Catholicam & universalem ejusdem fidei. Latinè. *Lechbusii* 1622.

Marquardus de Susannis, scripsit De cœlibatu Sacerdotum non abrogando. *Extat inter Tract. juris t.* 14.

Marquardus de Waldsassen, Germanus, Monachus Cistercienss, scripsit Librum de Evangelica doctrina.

Marsilius Ficinus, Florentinus, scripsit De religione Christiana. De Divina gratia. De Providentia Dei. De humani arbitrii libertate.

Martinus Becanus, Belga, S. I scripsit Disputationem adversùs Calvinistarum prædestinationem desperatam. An alius sit Calvinistarum, alius Catholicorum Deus. *Moguntiæ* 1604. De Controversiis fidei contra hæreticos. *Ibidem* 1631.

Martinus Bialobrzkus, Camenecensis Episcopus in finibus Poloniæ, edidit Orthodoxam confessionem de Deo uno, quam Christiani Catholici credunt. *Coloniæ* 1579.

Martinus Bonacina, Mediolanensis, edidit Tractatum de Incarnatione, ubi multa valdè opportunè affert contra hæreticos. *Mediolani* 1629.

Martinus Christophorus, Turonensis, S. I. edidit Librum de Controversiis.

Martinus Chromerus, Polonus, Episcopus Varmiensis, scripsit De conjugio, & cœlibatu Sacerdotum. De Sacramentis, Sacrificio Missæ, ac de Exequiis. Germanicè. Opus Colloquiorum de Religione. *Coloniæ* 1568.

Martinus Corbenus, Tolosanus, Ord. S. Augustini, scripsit De summa Trinitate, & de fide Catholica.

Martinus Duncanus, Kempensis, scripsit Confutationem hæreseos Anabaptistarum, & veri Christiani Baptismi, ac potissimùm Pædobaptismatis Assertionem, contra Memnonis Simonis blasphemias.

Martinus Eisingrenius, Germanus, Præpositus veteris Œtingæ in Bavaria, edidit Concionem, cur tam multi eo tempore ad Lutheri hæreses accederent. De Reliquiis & invocatione Sanctorum. De Christi Domini merito, quod semper in una Catholica Ecclesia prædicatum est. Germanicè, Latinè redditam à Tilemanno Bredenbachio. *Coloniæ* 1567. Postillam Catholicam in Evangelia Dominicalia, à Dominica prima Adventus, usque ad festum Paschatis. *Ibidem* 1574. Tractatum de Ecclesia Catholica à Novatorum calumniis per sacram Scripturam, & unanimem SS. PP. consensum vindicata, cum confutationibus objectionum, quæ fiunt ab adversariis. *Ingolstadii* 1576. Confessionale, in quo tractatur universa materia de Confessione apud Catholicos usitatâ. *Ibidem* 1577. De Euthanasia, sive de firma spe in Dei misericordia, mortis tempore collocanda Assertionem Catholicam, Germanicè, Latinè redditam à Bredenbachio. *Coloniæ* 1577. Admonitionem, quomodò Bavari se gerere debeant in causa religionis. *Ingolstadii* 1571. De majestate, & gloria Christi veri hominis, & naturalis Filii Dei, contra quosdam de ipso scurriliter loquentes. *Ibidem* 1572. De signo Crucis, quòd piè se illo signent Christiani homines. *Ibidem*. Germanicè: aliaque plura, quæ memorat Possevinus.

Martinus Lascius, Polonus, S. I. mul-

multa scripsit contra sectarios Calvinistas, Arianos novos, & Lutheranos, ut videre est apud Bibliothecam ejusdem Societatis.

Martinus Marloratus, scripsit De Orthodoxo & Calviniano Baptismate. *Parisiis* 1578.

Martinus Martinius, Tridentinus, S.I. idiomate Sinensi scripsit De existentia, & attributis Dei contra Atheos.

Martinus Perez de Ayala, Hispanus, Archiepiscopus Valentinus, scripsit multa contra hæreticos, inter quæ Assertiones de Divinis, Apostolicis, atque Ecclesiasticis Traditionibus, deque authoritate, & vi earum sacrosancta. *Coloniæ* 1549.

Martinus Pistor, edidit Prosopopæjam adversùs tres fidei hostes Melancthonem, Calvinum, & alium. Symmachiam adversùs Epitheses hostium fidei. *Parisiis* 1552.

Martinus Raymundus, edidit Pugionem fidei adversùs Judæos.

Martinus Siscovius, Canonicus Cracoviensis, edidit Orationem, quam inscripsit Pro Religiosissimis Societatis Jesu Patribus, contra ficti equitis Poloni Actionem primam. *Cracoviæ* 1591.

Martinus Smigelecius, Leopoliensis in Russia, S.I. scripsit adversùs Ecclesiæ Romanæ hostes Anabaptistas, Calvinianos, Arianos novos, & potissimùm Librum insignem adversùs Faustum Socinum de Divinitate Filii. *Vilnæ*.

Martinus Strempus, Polonus, Ord. Præd. scripsit De schismate Ecclesiæ Græcorum. *MS. in Bibliot. Vaticana*.

Martinus Vauthier, Lotharingus, S.I. edidit Tractatum, quo ostendit religionem Pontificiam esse Orthodoxam, non Idololatram, adversùs Danielem Rixingerum Lutheranum. *Treviris* 1620.

Matthæus Bembus, Posnaniensis, S.I. edidit Tractatum, cui titulus Pax non pax Evangelicorum cum Catholicis. Pacatum impacatum, seu Apologiam pro priore tractatu. Invitationem Armenæ Gentis ad unitatem in fide & charitate cum Ecclesia Catholica Romana. *Cracoviæ* 1630. Invitationem aliam ad unitatem Datholicam Ruthenorum ritus Græci, factam Leopoli. *Ibidem* 1629.

Matthæus de Bomportis, ex Ord. Præd. Novariensis Episcopus, Mantuanus, collegit summam doctissimam ex diversis Bibliorum locis contra hæreticos.

Matthæus Caryophilus, Archiepiscopus Iconiensis, edidit Refutationem Pseudo-Christianæ Catechesis Zachariæ Gergani Græci. *Romæ* 1631.

Matthæus Galenus Westcapellius, scripsit De Sacrificio Missæ, & Catecheses. Epistolam, quà hortatur plebem, ut ab hæresibus caveat, & resipiscat. In Præfatione etiam in Areopagitica opuscula respondet objectionibus Matthiæ Flacci Illyrici, damnati hæretici.

Matthæus Larroquanus, edidit Dissertationem de Photino, ejusque multiplici damnatione. *Genevæ* 1670.

Matthæus è Launeyo, Gallicè scripsit adversùs impias ministrorum hæreticorum blasphemias. Christianum responsum. *Parisiis* 1578.

Matthæus Laymannus, edidit Defensionem nobilem causæ Honoldinæ. *Ingolstadii* 1580.

Matthæus Oryus, Hispanus ex Ord. Præd. scripsit De Justificatione. Librum contra hæreses, quas assimilat septem capitibus bestiæ Apocalypsis. Scholam hæreticorum. Alexipharmacon adversùs hæreses. *Venetiis* 1551.

Matthæus Sambar, Hungarus, S.I. edidit Idiomate nativo Novitatem sectæ Calvinisticæ. Ocularia quædam, pro quodam Prædicante hæretico. Lydium lapidem ocularis Prædicantici. Tres salutares quæstiones fidei. De substantia Missæ, & ceremoniis. Circulum ferreum super os blasphemi Prædicantis. Apologiam pro vetustate fidei Catholicæ. Apologiam pro tribus quæstionibus.

Excussionem responsionis factæ contra tres quæstiones. Quæ omnia diversis annis publici juris facta fuerunt.

Matthæus Schrik, Aquisgranensis, S. I. edidit Locos usitatiores sacræ Scripturæ pro ostendenda veritate Catholica. *Moguntiæ* 1646. Scripsit etiam Libros tres pro reducendis ad ovile Christi Acatholicis.

Matthias Aquensis, scripsit Assertionem Catholicæ religionis adversùs Lutherum. *Coloniæ* 1541. Assertionem Catholicæ fidei contra Bucerum. *Ibidem* 1536.

Matthias Bredenbachius, Germanus, scripsit Epistolas duas de negotio religionis. De dissidiis Ecclesiæ componendis. Apologiam, quòd quibusdam visus esset acerbiùs in Lutherum scripsisse. Anthyperaspistes pro vera ratione componendorum dissidiorum Ecclesiæ adversùs Jacobi Andreæ convitia. *Coloniæ* 1568.

Matthias Chefeneux, Ord. S. Augustini, Leodiensis, edidit Speculum Ecclesiæ Catholicæ. *Leodii* 1606.

Matthias à Corona, Carmelita, Leodiensis, edidit tomos duos inscriptos Sanctitas Ecclesiæ Romanæ. *Leodii* 1663.

Matthias Hauzeur, Limburgensis, Franciscanus, edidit Gallicè & Latinè Acta publicæ disputationis contra Hottonium Archiministrum Limburgensem. *Leodii* 1634. Reprobationem peremptoriam patrocinii, ac supplementi Archiministri Trajectensis pro suo Hottonio. *Ibidem*. Exorcismum Catholicum maligni spiritus hæretici, adversùs Hottonii replicam. *Ibidem*. Equuleum Ecclesiasticum, contra Samuelem Maretium Archiministrum Trajectensem. *Ibidem*.

Matthias Mayrhovius, Germanus, S. I. edidit Disputationes Theologicas de tribus peccatorum generibus, adversùs hujus seculi sectarios. *Ingolstadii* 1587. De Sacramento Eucharistiæ, ubi impia doctrina Ubiquistarum refellitur. *Ibidem* 1590. Speculum Prædicantium. *Ibidem* 1600. Apologiam pro speculo Prædicantium. *Ibid.* 1601. Devotionem Calvinistarum. *Ibidem* 1610.

Matthias Nennichen, Pruthenus, S. I. edidit Librum prænotatum, Dic ubi sit scriptum, De authoritate Traditionum. Tractatum de Communione sub utraque specie. *Glogoviæ* 1626.

Matthias Ram, Halensis, S. I. edidit Disputationem Catholico-Romanam de authoritate sacræ Scripturæ. *Dilingæ* 1664.

Matthias Wilsonus, Northumber, S. I. scripsit Anglicè contra Doctorem Potterum hæreticum, cum hoc titulo, Misericordia & Veritas, seu Charitas propugnata à Catholicis. *Audomari* 1634. Christianitatem propugnatã adversùs replicam cujusdam hæretici Chillingworthii, & Socinianismum. *Ibidem* 1638. Directionem præviam ad eundem Chillingworthium. *Londini* 1636. Infidelitatem detectam adversùs librum, quo docuerat religionem Protestantium esse viam securam ad salutem. *Gandavi* 1652.

Maturinus Clemens, Carmelita, Gallus, scripsit De Sacramento Eucharistiæ, & De fide Catholica.

Maurus, Ravennatensis Episcopus, scripsit Epistolam ad Martinum Papam contra Monothelitas.

Maximilianus Habbequius, Bruxellensis, S. I. scripsit Animadversionem in Pseudo-martyrologia Novatorum.

Maximilianus Haberfack, Herbipolensis, edidit Refutationem motivorum Andreæ Wigandi Apostatæ. *Moguntiæ* 1673.

Maximilianus Sandæus, Amstelodamensis, S. I. scripsit De controversiis horum temporum. De hoc vide Bibliothecam Scriptorum Societatis.

Maximus, Alexandrinus Episcopus, CPolitanus, obtulit Gratiano Imperatori, Mediolani tunc degenti Librum de fide adversùs Arianos.

S. Maximus, CPolitanus Abbas, & Martyr, Monothelitarum hostis acerrimus, multa scripsit contra hæresim tunc temporis grassantem, ut vi-

videm est in ejus operibus, & in publica disputatione à se habita contra Monothelitas, potissimùm adversùs Pyrrhum. Acta hujus disputationis referuntur à Baronio, anno 645.

Maximus Chrysoberga, Græcus, habuit Orationem ad Cretenses de Processione Spiritus sancti. *Extat in tom. 2. Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii*.

Melchiades, Monachus Clarevallensis, Ord. Cisterciensis, natione Scotus, & D. Bernardo charus, scripsit De legitima Petri Cathedra adversùs schismaticos.

Melciades, scripsit Librum unum contra Montanum. Alterum contra Gentes. Tertium contra Judæos. Apologiam pro nostra fide. Vixit Marco Antonino Commodo Imperatore.

Melchior Cano, Canariensis Episcopus, ex Ord. Prædicatorum, edidit Libros XII. locorum Theologicorum, pluribi impressos.

Melchior Cornæus, Germanus, S.I. edidit vigintiquinque tomos, partim Latinâ, partim Germanicâ lingua adversùs Lutheranos, aliosque sectarios, quorum omnium diffusam satis notitiam exhibet Author Bibliothecæ Societatis.

Melchior Mustleensis, Polonus, Ord. Præd. scripsit Epistolam deploratoriam Bernardino Ochino Senensi, Apostatæ à fide.

Melchior Zangerius, Germanus, scripsit Collationem Catholicam Orthodoxiæ Catholicorum, cum Idolomaniæ Novatorum hujus seculi. *Coloniæ* 1580.

S. Methodius, Tyri Episcopus, scripsit De Resurrectione adversùs Origenem.

Michael Alphonsus de Carranza, Hispanus, Carmelita, edidit Selectatum B. Patris Ildephonsi, tum aliorum Sanctorum PP. pronuntiata de perpetua Virginitate Sacrosanctæ Dei Matris Mariæ, ad Neophytum Valentinum. *Valentiæ* 1556.

Michael Bentius, Germanus, Germanicè scripsit Apologiā pro Gaspare Franco, qui abjurata hæresi ad Catholicam religionem redierat, ubi præcipuè agitur contra Joannem Andreæ hæreticum. *Monachii* 1569.

Michael Brechingerus, Presbyter Colmariensis, scripsit De Augustissimo sacrosanctæ Missæ Sacrificio. De sanctissimæ Eucharistiæ celebratione per Christum in Cœna novissima. *Antuerpiæ* 1558. De Imaginibus, Jejunio, & Eucharistia contra Lutherum. *Ibidem* 1543.

Michael è Carcano, Mediolanensis, Ord. Min. inter alia præclara opera, edidit Tractatum de fide Catholica.

Michael Cardaneus, Saxo, scripsit varia opuscula contra hæreticos.

Michael de Elizalde, Hispanus, S. I. edidit opus inscriptum Forma veræ religionis quærendæ, & inveniendæ. *Neapoli* 1662.

Michael Febure, edidit Solutiones præcipuas objectionum, quæ fieri solent à Turcis, Judæis, & hæreticis Orientalibus in Catholicos. Armenicè. *Romæ* 1681.

Michael Hagerus, Germanus, edidit Orationem adversùs calumnias hæreticorum, oblaterantium Pontifici Maximo, & Ecclesiasticæ Hierarchiæ. *Ingolstadii* 1578. De singularitate Antichristi contra hujus temporis hæreticos. *Ibidem* 1583. Responsiones duas contra Apologiam Jacobi Heerbrandi de Antichristo.

Michael è Massa, Tusciæ oppido, Augustinianus, scripsit De meritis, & efficacia bonorum operum. *MS. Mediolani in Conventu Ordinis*.

Michael Mauclerus, scripsit De Monarchia Divina Ecclesiastica, & seculari. *Lutetiæ* 1622.

Michael de Medina, Hispanus, ex Regul. Observant. S. Francisci, scripsit De recta in Deum fide libros septem. *Venetiis*. 1564. Disputationes de Indulgentiis contra nostræ tempestatis hæreticos. *Ibidem*. De Cœlibatu. De igne purgatorio. *Ibidem*.

Michael Mercier, edidit Gallicè Tractatum pro Baptismo Infantium

con-

contra ministros Anabaptismi Parisienses. *Parisiis* 1604.

Michael, Merspurgensis Episcopus, edidit Germanicè Catechismum Catholicum, latinitate donatum à Bredenbachio. Conciones XIV. de sacrificio Missæ, & unam de sacrosancta Eucharistia. *Lovanii* 1577.

Michael Nau, edidit opus inscriptum, Religio Christiana contra Alcoranum. *Lutecia* 1680. Ecclesię Romanæ, Græcæque veram effigiem. *Ibidem eodem anno*.

Michael Psellus, Grecus, scripsit De sanctissima Trinitate adversùs Nestorianos. *Augustæ Vindelicorum* 1611.

Michael Seghetius, ex Ord. Pręd. Episcopus Laudensis, scripsit opusculum de Divina gratia adversùs Semipelagianos, juxta principia D. Prosperi.

Michael Syngellus, Hierosolymitanus, Græcè scripsit De Orthodoxa fide. *MS. in Bibliot. Vaticana*.

Michael & Teophilus Imperatores Orientis, scripserunt Ludovico Regi Francorum librum utilissimum De veneratione Imaginum.

Michael Thomasius Taxaquet, Hispanus, edidit Christianæ ac Catholicæ fidei defensionem, & Judæorum, Mahumetanorum, ac hæreticorum oppugnationem.

Michael Vebo, Germanus, scripsit De Sacrificio Missæ adversùs Lutherum. Quòd necessarium non sit Laicos communicare sub utraque specie.

Michael Walpolus, Norfolciensis, S. I. Anglicè edidit Admonitionem ad Catholicos Anglię circa edictum Jacobi Regis. *Audomari* 1610. De Antichristo, contra Georgium Dounæum ministrum Calvinistam. *Ibidem* 1613.

Micrologus, Vide *Guido Abbas Aretinus*.

Miltiades Rhetor. Vide *Meltiades*.

Mocchimus Mesopotamius, Presbyter Antiochenus, scripsit adversùs Eutychetem.

Modestus, edidit Volumen insigne adversùs Marcionem.

Monaldus Rosarius, Carmelita, scripsit Librum adversùs hæreses.

Moneta, Cremonensis, Ord. Pręd. & S. Dominici discipulus, à Scriptoribus Ordinis Beati titulo decoratus, edidit grande volumen adversùs Waldenses, & Catharos. *MS. in Bibliotheca Bononiensi*.

Monita Catholica, Italicè scripta, & directa ad Ludovicum Maimbourg circa ejus scripta, dum adhuc viveret. 1686.

Montanus, Toletanus Episcopus, scripsit Epistolam adversùs Priscillianistas.

Morandus de Signia, ex Ord. Præd. scripsit egregium volumen adversùs errores Gręcorum.

Moyses de Bourg, Sanctonensis, edidit Gallicè Confessionem Jansenismi, per Bullam Innocentii X. *Burdigalæ* 1653.

Moyses Maimonides, scripsit De Idololatria, cum Latina interpretatione & notis Dionysii Vossii. *Amstelodami* 1668.

Mysinus, confecit Librum adversùs illos, qui de Ecclesiâ ad Encratitarum hęresim declinaverant.

Mutius Justinopolitanus, Italicè scripsit adversùs hęreses, & pręcipuè contra Vergerium Episcopum, qui in Lutheranam, & alias hæreses inciderat.

N

NAclantes Jacobus, Clodiensis Episcopus, scripsit De immortalitate animę.

Nardus, scripsit contra M. Antonium de Dominis Apostatam à fide. *Parisiis* 1619.

Natalis Alexander, Gallus, ex Ord. Pręd. & Sorbonensis Academiæ Doctor, eruditione clarissimus, scripsit contra Joannem Dallęum de Confessione Sacramentali, & de jejuniis Quadragesimę. Contra Blondellum. Triadem dissertationum. Dissertationem apologeticam in Claudium Frassen de Vulgata sacrę Scripturæ versione. Summam S. Thomę vindicatam contra Joannem Launojum. Contra Launojanam animadversionem circa Simoniam observationes. De Missę Sacrificio contra Calvinum. Contra Guillelmum de S. Amore, Wicleffum, Brentium, aliosque hæreticos. Quę omnia prodierunt diversis annis.

Natalis Beda, Gallus, scripsit adversùs Lutherum, & Erasmum. Confessionem & rationem fidei.

Nicephorus Blemmida, Monachus, & Presbyter Gręcus, edidit Orationes duas, quarũ primâ demonstrat SS PP. testimoniis per Filium, & ex Filio Spiritum sanctum dici. Ad Jacobum Bulgariæ Archiepiscopum. Altera est ad Theodorum Ducam Lascari Imperatorem, de nonnullis dogmaticis quæstionibus. *Extat in tomo* 1. *Græcia Orthodoxæ Leonis Allatii*. *Romæ* 1652.

S. Nicephorus, CPolitanus Patriarcha, qui pro cultu sanctarum Imaginum constanter impio Leoni Armeno restitit, à quo & exilio mulctatus est, scripsit contra Iconomachos, & contra principes Apostasiæ de Incarnatione Christi.

Nicerdus, sive *Nicetas*, Monachus Græcus, scripsit contra Mahumetum. *MS. in Bibliot. Vaticana.*

Nicetas Acominatus, Græcè scripsit Libros quinque de Christianismo. Contra errores Arianorum, & Eunomianorum.

Nicetas Bizantius, Philosophus, scripsit Refutationem Epistolæ ab Armeniæ Principe missæ, quà invidiosè fidem nostram Orthodoxam, & sanctam œcumenicam quartam Synodum criminatur. *Extat in tom.* 1. *Græciæ Orthodoxæ Allatii*.

Nicetas Mersiniota, Græcus, scripsit de Processione Spiritus sancti.

Nicias Monachus, scripsit adversùs sex capita Philoponi. Adversùs Severum, & Græcos.

S. Nicolaus I. Pont. Max. cognomento Magnus, vigore Apostolico præstans, scripsit Refutationem adversùs decem calumnias Græcorum.

Nicolaus, ex Ord. Præd. natione Italus, scripsit Tractatum insignem adversùs errores Mahumetis.

Nicolaus Aurifex, Senensis, Carmelita, scripsit De antiquitate, veritate, ac dignitate Missæ. *Venetiis* 1572.

Nicolaus Beguinus, Rhemensis, scripsit De Eucharistiæ institutione adversùs Missoliturgorum, & Calvinistarum blasphemias, ac imposturas. *Parisiis* 1564.

Nicolaus Bertrandus, Gallus, scripsit contra Hæresiarchas, & Apostatas.

Nicolaus Caussinus, Trecensis, S.I. edidit Responsionem ad impietates ministri Drelincourt. *Parisiis* 1632.

Nicolaus Cichovius, Polonus, S.I. edidit Credo Arianorum, sive Confessionem Socinianistarum, vel Samosatenistarum. *Cracoviæ* 1649. Colloquium Kioviense de Processione Spiritus sancti à Patre & Filio. *Ibidem*, *eodem anno*. Speculum infidelitatis Arianæ. *Ibidem* 1650. Tribunal Sanctorum PP. Orientalium & Occidentalium de Processione Spiritus sancti. De Præeminentia Roma-

ni Pontificis. Triumphum Sanctissimæ Trinitatis de Arianis. Speculum Samosatenistarum. Rationes triginta, quibus omnes à contagio Arianorum conatur avertere. *Coloniæ, diversis annis*.

Nicolaus Cigninius, scripsit De immortalitate Adami ante peccatum. *Viterbii* 1618.

Nicolaus Coeffetteau. Vide *Coeffetteau*.

Nicolaus Cuerculus, Gallus, edidit Tractatum de ratione agendi veterum Principum adversùs hæreticos. *Parisiis* 1580.

Nicolaus de Cusa, S. R. E. titul. S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis, & Episcopus Brixinensis, scripsit pro Romano Pontifice adversùs Bohemos hæreticos.

Nicolaus Cusanus, Germanus, S. I. edidit Gallicè, & Germanicè Scholam Christianam, in quâ quæstiones omnes catecheticæ, & controversi fidei articuli explicantur. Ducem viæ, quo errores hæreticorum confutantur.

Nicolaus Danckelspuel, Augustinianus, Germanus, scripsit Quæstiones magistrales de hæresibus, & veritatibus Catholicis. *MS. in Bibliot. Cæsarea Viennæ*.

Nicolaus Eymericus, Catalaunus, Ord. Pred. scripsit Librum de potestate Pontificis adversùs hæreticos. De duabus Christi naturis, & de tribus personis in Deo contra errores Parochorum Valentinorum, qui, quãdo infirmis Viaticum ministrabant, illis dicebant: Credis, quòd hæc sacra Hostia est Pater, Filius, & Spiritus sanctus: Et respondentibus illis, Credo, eos communicabant. Librum de excellentia Christi, & Beatæ Virginis Mariæ, contra quosdam hæreticos male de illis sentientes. Librum alium adversùs alios hæreticos, qui dicebant S. Joannem Evangelistã esse filium naturalem ejusdem B. Virginis.

Nicolaus F·chinbamus, Anglus, Ord. Min. scripsit De Schismatibus Ecclesiæ. De valore Missæ. De suffragiis viatorum.

Nicolaus Formanr:us, edidit Confessionem sanctæ fidei Catholicæ, complectentem summam dogmatum, quæ Catechesi ex præcepto sacri Concilii Tridentini traduntur. *Antuerpiæ* 1605.

Nicolaus Grancrius, Gallus, Gallicè scripsit Harmoniam fidei Catholicæ. *Parisiis* 1565. Gladium fidei. De institutione sanctissimæ Eucharistiæ. De justificatione, & confessionis Sacramento. De fundamento fidei. De invocatione Sanctorum.

Nicolaus Harpesfeldus, Anglus, scripsit Libros VI. dialogorum pro fide Catholica.

Nicolaus Herbron, Gallus, Franciscanus, edidit Paradoxa Theologica, seu Assertiones Theologicas, Divinis eloquiis contra hæreticos roboratas. *Parisiis* 1534. Apologiam veræ fidei. Enchiridion locorum communium adversùs hæreses. De notis veræ, & adulterinæ Ecclesiæ. *Coloniæ* 1529. Monas sacrosanctæ Evangelicæ doctrinæ, quâ absterſæ sunt Francisci Lamberti Apostatæ aspergines, quibus immaculatam Christi Domini Sponsam fœdare conatus est.

Nicolaus Maria Pallavicinus, S. I. edidit Italicè tribus tomis Defensionem Romani Pontificatus, & Ecclesiæ Catholicæ. *Romæ* 1687.

Nicolaus, Methonensis Metropolita, scripsit Librum de Corpore, & Sanguine Domini adversùs eos, qui dicunt consecratum panem, & vinum, non esse Corpus & Sanguinem Domini.

Nicolaus Olaus, Archiepiscopus Strigoniensis, explicavit præcipua capita Catholicæ religionis de Sacramentis, fide, & operibus. *Viennæ Austriæ* 1565.

Nicolaus Paccius, Episcopus Kiovienſis in Lituania, scripsit Confessionem Orthodoxæ fidei de una eademque Dei Patris, Filii, & Spiritus sancti Divinitate, tribus personis, tam è Divina Scripturâ, quam è Patribus. *Regiomonti in Prussia* 1556.

Nicolaus Pontius, Theologus, scripsit adversùs Wicleffistas.

Nicolaus Radelifus, Anglus, Ord. S. Benedicti, scripsit Viaticum salutare, sive de sanctissima Eucharistia contra Wicleffum.

Nicolaus Richardus, Pictaviensis, scripsit De Indulgentiis, & Purgatorio.

Nicolaus Rinstonis, Carmelita, scripsit De unitate Ecclesiæ, & De schismate vitando.

Nicolaus Romæus, Brugensis, S. I. edidit opus prænotatum, Joannis Calvini Noviodunensis nova effigies. Calvini Confessionem ex equuleo. *Antuerpiæ* 1622.

Nicolaus Saguntinus, scripsit De Processione Spiritus sancti.

Nicolaus Sanderus, Anglus, Presbyter Theologus, scripsit opus, quod prænotavit Cœnam Domini. De Imaginibus. De typica, & honoraria sacrarum Imaginum adoratione. De Sacramento Eucharistiæ. De Justificatione. De libero hominis arbitrio. De origine ac progressu schismatis Anglicani. De visibili Monarchia Ecclesiæ. De Antichristo. De vera Dei, & adulterina diaboli Ecclesia. De modo & necessitate audiendi Sacrum. De militantis Ecclesiæ Romanæ potestate, Romanorumque Pontificum Primatu & authoritate. Uberiorem de tanto viro notitiã exhibet Possevinus in Apparatu sacro.

Nicolaus Schaten, Westphalus, S. I. scripsit adversùs hæreticos. Disputationem, & justam defensionem septem controversiarum. *Antuerpiæ* 1657.

Nicolaus Serarius, Lotharingus, S. I. multa eruditè scripsit adversùs Calvinum, Lutherum, aliosque impios sectarios, ut patet ex ejus operibus tribus tomis impressis *Moguntiæ* 1611.

Nicolaus Stoer, Germanus, scripsit Lipsiæ De Officio Missæ, sive De sacrosancto Altaris Sacrificio ad Marchiones Misnenses.

Nicolaus à Stufa, Florentinus, Ordinis Servorum, scripsit Libros V. contra hæreses nostri temporis. *MS. Florentiæ in Biblioth. sui Ordinis.*

Nicolaus Superantius, Venetus, ex Ord. S. Augustini, scripsit De immortalitate Animę adversùs Petrum Pomponatium.

Nicolaus Villagagnon, Gallus, & Eques Rhodius, edidit Responsiones ad articulos Calvinianos de Sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. *Parisiis* 1564. De Consecratione. De mystico Sacrificio. De duplici oblatione adversùs Vannium Lutherologiæ Professorem. De Judaici Paschatis complemento contra Calvinologos. De poculo Sanguinis Christi, & Introitu ad Sancta Sanctorum adversùs Bezam. *Ibidem* 1569. & etiam contra Melanchtonem.

Nicolaus Volchirus, Lotharingus, scripsit adversùs hæreticos.

Nicolaus Xylander, Borussus, scripsit librum prænotatum, Motiva causæ, cur hæresim Lutheranam, cujus aliquando fuit minister, deseruerit, ac se in Catholicæ Ecclesiæ gremium contulerit. *Ingolstadii* 1580.

Nilus Monachus. Dicitur quòd scripserit Dogmatica Panoplia contra omnes hæreses, & decem Orationes contra Mahometum.

Ninianus Winzetus Renfrojus, Theologus, edidit Librum inscriptũ, Flagellum sectariorum, qui religionis prætextu jam in Cæsarem, aut in alios Orthodoxos Principes, seditionem excitare student, quærentes, ineptissimè quidem, Deo ne magis, an Principibus sit obediendum. *Ingolstadii* 1582.

O

OCtavius Worst, edidit librum prænotatum, Anastasis æternitatis, seu animæ rationalis immortalitas. *Romæ* 1665.

S. Odo primus Abbas Cluniacensis, Ord. S. Benedicti, scripsit De Corpore, & Sanguine Domini.

Odo Abbas Cluniacensis, à superiore diversus, scripsit contra aliquos malè sentientes de sacrosancta Eucharistia.

Odo, ex Abbate S. Martini Tornacensis, Episcopus Cameracensis, scripsit De mysterio Dominicæ Incarnationis Dialogum adversùs Leonem Judæum.

Odoardus Westhonus, Anglus, edidit Institutiones Orthodoxas contra Atheos, Politicos & sectarios. *Antuerpiæ* 1602.

Olympius, Hispanus Episcopus, scripsit Librum fidei adversùs eos, qui naturam, & non arbitrium inculpam vocant. Adversùs Manichęos, dicentes carnem esse à principe tenebrarum.

Onuphrius Panvinus, Veronensis, Augustinianus, scripsit Libros tres de Primatu Petri, & Apostolicæ Sedis. *Venetiis* 1591.

S. Optatus, Afer, Milevitanus Episcopus, scripsit Libros septem de schismate Donatistarum adversùs Parmenianum.

Origenes Adamantius, licèt à fide Catholica posteà defecerit, scripsit Dialogos contra Marcionitas, Celsum, & alios hæreticos.

Otberdus, Anglus, Monachus S. Benedicti, nascente Wicleffi hæresi, scriptis suis illam acriter confutavit.

P

PAcianus, Barcinonensis Episcopus, scripsit Librum, sive Epistolas adversùs Novatianos.

Paganus de Bergomo, ex Ord. Præd. scripsit Summam Theologicam adversùs sui temporis hæreticos.

Palladius Britannus, Diaconus, scripsit Librum contra Pelagianos.

Pantaleon Diaconus Constantinopolitanus, scripsit Tractatum contra errores Græcorum. De Processione Spiritus sancti. De Animabus defunctorum. De Azymis & fermentato. De obedientia, quæ debetur Ecclesiæ Romanæ.

Parisiensis Academia (vulgo Sorbona) plura edidit, inter quæ Constitutiones anni 1344. *Extat in Bibliot. PP. Lugdunen. tom.* 26. Determinationes super quamplurimis assertis Erasmi Roterodami, & super doctrina Lutherana. *Parisiis* 1531. Censuram in quatuor priores libros De Republica Ecclesiastica M. Antonii de Dominis. *Ibidem* 1618. Conclusiones contra Jansenistas. *Ibidem* 1653. Censuram contra librum Amedei Guimenii. *Ibidem* 1665. Conclusionem pro Hibernis, & contra Jansenistas. *Ibidem* 1651. Censuram in propositiones Joannis Hesselii, & Michaelis Baii. *Extat in Theologia Petavii tom.* 3.

Paschasinus, Lilybetanus Episcopus in Sicilia, scripsit Epistolam ad Leonem Papam de damnatione Dioscori.

Paschasius Ratbertus, quem alii Paschalem, & Rubertum vocant, Abbas Ordinis S. Benedicti in Corbeja, scripsit opus insigne De Corpore & Sanguine Domini Nostri Jesu Christi ad Placidum Abbatem, contra errores Bertrami, dubitantem de præsen-

tia

tia Corporis Christi, cum refutatione diversarum hæreseon. Prodiit utilissimus iste tractatus primò *Parisiis anno* 1576. Sed quia illo quasi nihil fortius ad convincendos hæreticos, ideò illum vitiare ausi sunt, & conati perfidi Novatores, ut benè advertitur in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis Cardinalis Bellarmini, editionis Venetæ, anni 1728.

Paschasius, Romanæ Ecclesiæ Diaconus, scripsit Libros duos de Spiritu sancto, in quibus continetur expositio Symboli, adversùs Macedonii errores.

Pastor, Episcopus, composuit libellum in modum symboli, continentem totam Ecclesiasticam credulitatem, in quo anathematizat Priscillianum.

Patricius Magonius, Britannus, scripsit ad Ceroticum Tyrannum Librum adversùs Gentilium superstitiones.

Paulinus, Aquilejensis Episcopus, scripsit adversùs Felicem Urgellitanum Episcopum, & contra Elipandum Toletanum pariter Præsulem Libros tres De sanctissima Trinitate.

Paulinus Aquitanus, Trevirorum Episcopus, scripsit pro fidei nostræ certitudine adversùs hæreticos.

Paulinus Bernardinus, Lucensis, Ord. Præd. scripsit Concordiam Ecclesiasticam in hæreticos.

Paulus Annicola, Abbas Cellæ veteris, Ord. Cisterciensis, scripsit De votis Monasticis. De sanctissimo Missæ Sacrificio. De jejunio. De invocatione Sanctorum. De una specie sanctissimi Sacramenti. De authoritate Pontificis Maximi. De operum meritis. De cœlibatu Sacerdotum adversùs Lutherum.

Paulus Aresius, Mediolanensis, Clericus Regularis, & Derthonensis Episcopus, scripsit Velitationes in Apocalypsim, in quibus agitur de perennitate Ecclesiæ Romanæ, & hæreses contra illam impugnantur. *Mediolani* 1647.

Paulus Burgensis, edidit Scrutinium Scripturarum contra Judæos. *Extat cum Bibliis sacris Duacensium, tom.* 6.

Paulus Constantinopolitanus Patriarcha, scripsit Sermones 13. pro defensione Trinitatis consubstantialis. *Ex Eisingrenio*.

Paulus Fabulottus, edidit Disputationem Theologicam de potestate Papæ supra Concilium. *Extat in Apparatu ad Concilia Labbei*.

Paulus Fidelis, edidit Collectionem veteris Testamenti, per quam probatur claritas sanctæ fidei Christianæ. *Pisauri* 1560.

Paulus Heredia, Hispanus, ex Judæo factus Christianus, scripsit contra Judæos De Mysteriis fidei.

Paulus Hoffæus, Germanus, S. I. edidit De Communione sub una tantùm specie. Librum, quo Smidelinum & Spangebergium confutavit.

Paulus Hungarus, sive *Dalmata*, Dominicanus, in Hungaria & Bossina Prædicator, scripsit Volumen adversùs illarum Gentium errores.

Paulus Orosius, Hispanus Presbyter, scripsit De libero arbitrio. Apologeticum adversùs Pelagianos.

Paulus Robertus, Gallus, S. I. scripsit Tractatus aliquot controversiarum.

Paulus Segneri, S. I. Italicè scripsit Librum prænotatum, Incredulus, sive Infidelis inexcusatus. *Florentiæ* 1690.

Paulus Vandenberghe, Belga, S.I. idiomate Belgico edidit Catechismũ controversiarum. *Ruremondæ* 1666.

Peregrinus Nasellus, Patavinus, Ord. S. Augustini, edidit Assertiones 26. & dubia quædam obscura explicavit. Responsiones adversùs 41. articulos Lutheri. De operibus contra hæreticos.

Petrus Abbas Cluniacensis, cognomento Venerabilis, Ord. S. Benedicti, scripsit contra errores Petri de Bruis. Libros quinque confutatorios

Alcorani Mahumetanorum. Contra Henricianos. Contra Judæos. Adversùs illos, qui negabant Christum numquam dixisse se Deum apertè in Evangeliis. *Ingolstadii* 1546.

Petrus Albinianus, scripsit De Pontificia potestate. De thesauro Ecclesiæ. De Confessione contra Lutheranos. *Venetiis* 1545.

Petrus Alphonsi, Hispanus, abjurata Judæorum perfidia, factusque Christianus, edidit Dialogos, in quibus impiæ Hebræorum opiniones expugnantur. *Coloniæ* 1536.

Petrus Archiepiscopus Mediolanensis, scripsit ad Imperatorem Alexium Comnenum Orationem, quà probat Spiritum sanctum ex Patre Filioque procedere. *Extat tom.* 1. *Græciæ Orthodoxæ Leonis Allatii*.

Petrus Arkudius, scripsit adversùs Barlaam de Purgatorio igne. *Romæ* 1631.

Petrus Auratus, Gallus, Ordinis Præd. edidit Librum inscriptum, Anti-Calvinus. *Parisiis* 1568.

Petrus Aurelius Sanutus, Venetus, Ord. S. Augustini, edidit opus prænotatum, Recens Lutheranorum oppugnatio. *Venetiis* 1543.

Petrus Barcinonensis, Ord. Præd. scripsit contra Alcoranum.

Petrus Benetus, Iprensis, Carmelita, edidit Propugnaculum Christiani dogmatis de verà & reali præsentia Christi Corporis in sanctissimo Sacramento Eucharistiæ. *Antuerpiæ* 1565.

Petrus Bertanus, Nonantulanus, Ord. Præd. scripsit adversùs Lutherum De authoritate Papæ.

Petrus Biardus, Gratianopolitanus, S. I. edidit Librum pro authoritate Romani Pontificis contra Martinellum ministrum.

Petrus de Bollo, Gallus, Dominicanus, edidit librum, cui titulus, Evangelici Sacrificii authentica probatio ex solius Scripturæ sacræ testimonio. *Lugduni* 1588.

Petrus Browershaven, edidit De sanctissimo Missæ Sacrificio. De meritorum Christi, & Sanctorum consensu. De cœlibatu Sacerdotum. *Lovanii* 1572.

Petrus Bruxelius, Belga, S. I. publici juris fecit Anastasim pro D. Doctore medico recens converso, contra Consistorium Duisburgense. *Coloniæ* 1664.

Petrus Canisius, Belga, S.I. scripsit De verbi Dei corruptelis adversùs Magdeburgenses, & alios Ecclesiæ hostes. *Lugduni* 1584.

Petrus Canu, Gallus, Ord. Præd. varias protulit Apologias pro fide.

Petrus de Cavalleria, Cæsaraugustanus, edidit librum inscriptum, Zelus Christi contra Judæos, Saracenos, & Infideles. *Venetiis* 1592.

Petrus Cervera, ex Ord. Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis captivorum, scripsit Observationes pietatis, ac veritatis Catholicæ. *Bruxellis* 1595.

S. Petrus Chrysologus, Archiepiscopus Ravennatensis, scripsit Epistolam ad Eutychetem Archimandritam, & hæresiarcham, quà ad fidem Catholicam, & ad obedientiam præstandam S. Leoni Papæ, præsertim in materia fidei, illum reducere conatur.

Petrus Corbellinus, Gallus, duo evulgavit opuscula. In primo astruit Divinum Missæ Sacrificium. In secundo resolvit hæreticorum deliramenta. *Tolosæ* 1523.

Petrus Coretus, Belga, edidit opus cum hac inscriptione, Defensio veritatis adversùs assertiones Catholicæ fidei repugnantes libro Philippi de la Nue. *Antuerpiæ* 1591.

Petrus de la Coste, Gallus, Dominicanus, ab hæreticis in patibulo suspensus, edidit volumen inscriptum, De hæreticis hujus temporis, eorumque deliramentis.

Petrus Cottonus, Foresiensis Gallus, S.I. edidit Genevam plagiariam. Institutionem Christianam oppositam Institutioni Calvini, & alia valde utilia, contra Lutheranos, Calvinistas, aliosque sectarios, quorum uberiorem notitiam lector reperiet in Bibliotheca Societatis.

Petrus Cunerus, ſcripſit Proprietates veræ Eccleſiæ. *Extat in tom. 7. Bibliot. Rocaberti.* Vide *Cunerus Petrus*.

Petrus Daniel Huetius, ſcripſit De demonſtratione Evangelica. *Pariſiis* 1679.

Petrus Diaconus, ſcripſit de Incarnatione, & Gratia Domini noſtri Jeſu Chriſti, & de libero arbitrio ad Fulgentium, & alios Epiſcopos Africanos.

Petrus Diaconus, Monachus Caſinenſis, Ord. S. Benedicti, ſcripsit Altercationem à ſe habitam cum quodam Conſtantinopolitano pro Eccleſia Romana.

Petrus Diaz, Hiſpanus, ſcripſit de Confeſſione Sacramentali adversus errores Petri Oxomenſis. De hac re vide Bullam Sixti IV. & Bartholomæum Caranza in ſumma Conciliorū.

Petrus Divolus, Antiſiodorenſis, Ord. Præd. ſcripſit Librum adversùs hæreſes, quæ ſuo tempore in Gallia germinabant.

Petrus Emottæ, Theologus Pariſienſis, ſcripſit Catholicæ fidei profeſſionem, utriuſque Teſtamenti, & Catholicorum Patrum teſtimoniis confirmatam. *Pariſiis* 1576.

Petrus Fontidonius, Theologus, edidit Apologiam pro Concilio Tridentino adversùs Joannem Fabricium Montanum. *Antuerpiæ* 1575.

Petrus Galatinus, Minorita, edidit Librum inſcriptum, De arcanis Catholicæ veritatis. *Orthonæ* 1518. Scripſit etiam opus inſigne de Theologia, in cujus parte quinta impugnat errores improbantium Chriſti Divinitatem.

Petrus Galeſinius, ſcripſit volumen contra hæreticorum hiſtoriam.

Petrus Goultruche, Aurelianenſis, S. I. edidit Scrupulos novorum dogmatum adversùs novorum temporum Novatores. *Cadomi* 1653. Hiſtoriam ſanctam, cum explicatione controverſiarum fidei. Gallice. *Ibidem*.

Petrus Godebille, Gallus, adversùs hæreſes ſuo tempore graſſantes plura ſcripſit.

Petrus Haffnerus, Germanus, idiomate Germanico edidit Conciones Catholicas, in quibus ex profeſſo agitur contra hæreticos. *Ingolſtadii* 1568.

Petrus Hugo, Lucernenſis, S. I. Germanicè edidit Apologiam univerſalem Catholicæ Romanæ fidei. *Friburgi* 1651.

Petrus Joannes Perpinianus, Valentinus, S. I. ſcripſit ad Pariſienſes, & Lugdunenſes de retinenda veteri religione.

Petrus à S. Joſeph, Monachus Congregationis S. Bernardi Ord. Ciſtercienſis, edidit Gallicè Examen Theologiæ modernæ, continens materiam de Gratia & Divinis auxiliis. Examen quæſtionis de duobus Eccleſiæ capitibus. Advocatum S. Petri, pro defenſione S. Auguſtini, contra eos, qui deſtruunt gratiam & libertatem. Defenſionem S. Auguſtini Hipponenſis, adversùs Auguſtinum Iprenſem. Conſenſum Orbis de gratia ſufficiente a Pelagianiſmi & Semipelagianiſmi nota contra Calviniſtas vindicatum. *Quæ omnia pluribus in locis typis edita fuere.*

Petrus Lanſelius, Gravelinganus, S. I. edidit Diſpunctionem calumniarum, quæ Juſtino Martyri inuruntur ab Iſaaco Cauſabono. *Pariſiis* 1615.

Petrus Leidenſis, Cartuſianus, ſcripſit contra Anabaptiſtas. De invocatione Sanctorum. Aſſertionem Purgatorii.

Petrus Licetius, Arvernus, S. I. multa ſcripſit, inter quæ ad rem noſtram De hæreticis, & eorum pœnis. Commentarios novem adversùs Pſeudo Evangelicam hæreſim. *Pariſiis* 1551.

Petrus de Lorca, Hiſpanus, Monachus Ciſtercienſis, inter alia egregia opera, ſcripſit De notis Eccleſiæ. *Compluti* 1614.

Petrus de Lutra, Germanus, Canonicus Præmonſtratenſis, ſcripſit Librum unum ad Cardinalem Columnam adversùs Michaelem Cæſenatem, ejuſque aſſeclas, qui Romanum Pontificem impugnabant.

Pe-

Petrus Maillant, Iprensis, S. I. Flandricè edidit Clypeum inexpugnabilem, in quo continetur modus disputandi cum hæreticis.

Petrus Marin, Hispanus, ex Ord. Præd. scripsit adversùs hæreses.

Petrus Marsæus Cratepolius, Juliacensis, Min. Conventual. edidit Catalogum Archiepiscoporum Coloniensium, qui contra Missæ-liturgos sacrosanctum Missæ Sacrificium asseverant. *Coloniæ* 1592. De resurrectione corporum, & animæ immortalitate, contra Sadducæos. De schismaticis, & Pseudo-doctoribus. *Lugduni* 1598.

S. Petrus Martyr, Veronensis, Ord. Præd. decus insigne, scripsisse dicitur adversùs hæreses Albigensium, Catharorum & Manichæorum.

Petrus Martyr Matonus, scripsit Responsionem ad Epistolam M. Antonii de Dominis. *Ingolstadii* 1618.

Petrus Massæus, Gallus, idiomate patrio scripsit adversùs Atheos, Judæos, & alios. *Parisiis* 1579.

Petrus à Matre Dei, Batavus Lugdunensis, Carmelita excalceatus, edidit librum prænotatum, Modus convertendi hæreticos. *Parisiis* 1650. Claram demonstrationem articulorum religionis Catholicæ, Apostolicæ, Romanæ contra omnes sui ævi sectas. *Antuerpiæ* 1671. Rationes validas ad fovendos Catholicos in fide. *Ibidem* 1671.

Petrus Mazza, Oscensis, Dominicanus, scripsit opus doctissimum contra Arnaldum de Villa nova, qui multos errores contra fidem scripserat, per Joannem Lotgerium Tarraconensem Inquisitorem damnatos.

Petrus Michael Brilmuecker, Coloniensis, S. I. edidit de Communione sub altera tantùm specie. Controversias de Eucharistiæ Sacramento. *Coloniæ* 1584. Christianam & solidam detectionem errorum Joannis à Munster. Epistolam, quâ deteguntur calumniæ Isaaci, ex Judæo Pseudo-Christiani. Exceptionem Prodromi Calviniani contra Joannem à Munster. *Monasterii Vvestphaliæ* 1592.

Petrus Mirallies, Gallus. S. I. scripsit adversùs Davidem Eustachium Ministellum.

Petrus de Monte, scripsit de Monarchia Romani Pontificis. *Extat in tom. 16. Bibliot. Rocaberti.*

Petrus de Palude, Ord. Præd. scripsit de potestate Papæ, & de potestate Ecclesiastica judicium contra Magistrum Joannem de Poliaco, qui temerè adversùs summi Pontificis auctoritatem & sentiebat, & scripserat. *MS. in Bibliot. Cæsarea Viennæ.*

B. Petrus Paschalis, Valentinus, Episcopus Giennensis ex Ordine Mercenariorum, plura scripsit de Trinitate adversùs errores Mahumetanorum.

Petrus Paulus Navarrus, Calaber, S. I. Japonicè scripsit Apologiam fidei Christianæ adversùs calumnias Gentilium.

Petrus Pazmany, Varadiensis, S. I. & S. Rom. Ecclesiæ Presbyter Cardinalis, multa pro fide Catholica edidit contra Sectarios, inter quæ Rationes X. apodicticas, quibus vanitas Lutheranæ hæresis ostenditur. Epistolas V. contra Petrum Alvinczum Prædicantem Cracoviensem. Responsionem Christianam de cultu Sanctorum, & eorum pro nobis intercessione adversùs Nicolaum Gyarmathi. *Græcii* 1607. Responsionem ad librum Petri Alvinczi. Consultationem de fide capessenda. *Posonii* 1612. Hodegum, seu Ducem ad veritatem, in quo ostenditur vanitas sectarum Catholicæ fidei adversantium. Tom. III. cum appendice Quæstionum Epistolicarum contra Fridericum Balduinum. *Ibidem* 1627. Lene medicamentum Civitati Varadiensi adversùs morsus luporum, cum defensione libri de Scriptura sacra, & Ecclesia Archiepiscopi Strigoniensis. *Ibidem* 1630. Rationes, ob quas meritò nobilis quidam à novis sectis ad veram fidem transierit. *Ibidem* 1631. Diatribam Theologicam de visibili Christi in terris Ecclesia, adversùs Guilielmũ Witakerum. *Græcii* 1605. Peniculum Papporum Apologiæ Sol-

nensis conciliabuli, in quo Prædicantes jura Ecclesiæ,& dogmata ausi fuerant infringere. *Ibidem* 1611. De hoc fusiùs agit Sotuellus in Bibliotheca.

Petrus Payne, Anglus, edidit Disputationem cum hoc titulo, Responsiones ad quartum articulum Bohemorum de temporalitate Ecclesiæ, sive, quòd liceat Ecclesiæ habere bona temporalia. *Ingolstadii* 1603.

Petrus de Pilichdorf, Germanus, edidit Librum contra sectam Waldensium, impressum *Ingolstadii anno* 1613. unà cum operibus Rainerii Jaconi de eadem materia, & cum parte Tractatus contra Pauperes de Lugduno.

Petrus Pyrard, Gallus, S. I. Gallicè edidit Responsum ad Jarnacensem Ministrum Calvinianum.

Petrus Regis, Franciscanus, Flander, scripsit Dialogos de reali Corporis Christi existentia in sancta Synaxi.

Petrus Ribadeneira, Toletanus, S. I. edidit Libros tres de Schismate Anglicano. De Principe Christiano adversùs Macchiavellum & Politicos, libros duos.

Petrus Roestius, Noviomagensis, S. I. scripsit de sacrarum Imaginum & Reliquiarum cultu. *Herbipoli* 1608. De Communione sub utraque specie. Disputationem parasceVasticam de justificatione pro augustissimo Missæ Sacrificio. Pseudo-Jubilæum à Lutheranis anno 1617.celebratum. *Wolsbemii* 1618. Hallucinationes duorum Lutheranorum de Resurrectione mortuorum. Apologiam pro Domo Lauretana contra Matthiam Berneggerum. *Treviris* 1625. Apologiam pro jure Canonico contra Professorem Argentinensem.

Petrus Scorga, Polonus, S. I. edidit Librum inscriptum, Septem columnæ, in quibus fundatur Catholica fides de Sacramento Altaris. Pro sanctissimâ Eucharistiâ contra hæresim Zuinglianam, & Andream Volanum. *Vilnæ* 1576. Artes XII. Sacramentariorum, seu Zuinglio-Calvinistarum pro præsentiâ Corporis Christi in Eucharistia. *Ibidem* 1582. Contra Threnos, & Lamentationem Theologi Orthologi ad Ruthenos Græcæ religionis Cautelam. Triplicem confusionem Arianorum, contra Hieronymum Moskorzevium. 1608. Messiam novum Arianorum secundùm Alcoranum Turcicum, contra eundem. 1612.

Petrus, Sebastenus Episcopus, Frater SS. Basilii Magni, & Gregorii Nazianzeni, scripsit Epistolam adversùs Eunomium.

Petrus Siculus, Græcè scripsit De vanà & stolidà Manichæorum hæresi.

Petrus de Soto, Cordubensis, Ord. Præd. edidit Libros adversùs Joannem Brentium. *Antuerpiæ* 1552. Defensionem Catholicæ Confessionis, & Scholiorum adversùs Confessionem Wittembergensem & cæteros Lutheranos, ac Prolegomena Brentii. *Ibidem* 1557.

Petrus Specchio, Gallus, Ord. Præd, plures libellos compilavit contra Calvini deliramenta.

Petrus Stevartius, edidit Orationem de Colloquio Ratisbonensi. *Ingolstadii* 1602.

Petrus Stoches, Anglus, scripsit adversùs errores Wicleffistarum. Contra Philippum Repyngadum.

Petrus Strozza, edidit Disputationem De dogmatibus Chaldæorum. *Romæ*.

Petrus Sutor, Gallus, Cartusianus, scripsit De votis Monasticis adversùs Lutherum. Antipelogiam contra Erasmi Apologiam.

Petrus Sylvius, Ord. Præd. edidit insigne opus adversùs Martinum Lutherum Apostatam, & Hæresiarcham.

Petrus Talbottus, Hibernus, S.I. edidit De naturâ fidei, & hæresis. *Antuerpiæ* 1657. De nullitate Ecclesiæ Anglicanæ Protestanticæ, ejusque Cleri. *Bruxellis* 1658. De religione & regimine. *Gandavi* 1670. Confutationem principiorum sectæ Protestantium. *Londini* 1672. De efficaci remedio contra Atheismum

& hæ-

& hæresim. Historiam Iconoclastarum, Manichæismi & Pelagianismi contra Albium, & ejus asseclas. *Parisiis* 1674. Pugnam fidei & rationis cum renascente Pelagianismo & Manichæismo.

Petrus Thyræus, Germanus, S. I. scripsit De festo Corporis Christi, & Deo in Sacramento Eucharistiæ adorando. *Moguntiæ* 1585. De sacramentali Confessione. *Ibidem eodem anno*. De potestate Ecclesiastica. *Ibidem* 1586. De vera fide. *Ibidem* 1587. De jure vocationis & Missionis ministrorum in Pseudo Evangelicorum Ecclesiis. *Ibidem* 1587. Examen Apologeticum Thesium Danielis Tossani Calviniani Theologi in Academia Heydelbergensi, pro Disputatione Moguntina de Jure vocationis, & Missionis Ministrorum verbi apud Evangelicos. *Ibidem* 1588. Rursum de Jure vocationis contra Evangelicos ministros, & Apologiâ Danielis Tossani pro iisdem ministris. De Libertate Christianę fidei & religionis. *Ibidem* 1590. De Sanctorum invocatione. *Wirceburgi* 1596. De legitimo Sanctorum cultu, deque Imaginum consecratione. De multiplicibus suffragiis, quibus piè defunctorum spiritus à viventibus juvantur. De sacrorum hominum continentia. De novo & falso Antichristo. Apodixim præsumptę necessitatis utriusque speciei in Sacramentali Communione. *Ibidem* 1597.

Petrus Vecchia, Abbas Casinensis Ord. S. Benedicti, Italicè edidit libros duos De Ecclesia militante, & Triumphante. *Romæ* 1663.

Petrus Wad'ngus, Waterfordiensis, S. I. edidit Tractatus aliquos contra hæreticos.

Petrus Witfelt, Germanus, S. I. edidit Polemica varia pro D. Barone Vander Reck ad fidem converso. Contra Sectarios Tremoniæ. *Monasterii Westphaliæ* 1656.

Petrus Ximenez de Prezamo, Calaguritanus, Cauriensis Episcopus, edidit Confutationem errorum contra claves Ecclesię nuper editorum, hoc est, contra Petri Oxomensis doctrinam damnatam in Synodo Complutensi.

Petrus Ximenez, Toletanus, S. I. edidit Disputationem habitam cum Balthasare Fischero Luterano de fide justificante. *Græcii* 1592.

S. Philastrius, Brixiensis Episcopus, scripsit De hæresibus exortis tam ante, quàm post Christi adventum usque ad sua tempora. Ibi describit inter reliquas, hæresim Excalceatorum, qui asserebant homines debere incedere excalceatos.

Philippus, Cretensis Episcopus, scripsit Librum adversùs Marcionem.

Philippus Dobereiner, Germanus, edidit De Sacrificio Missæ contra Viretum. Medicinam adversùs hæreses. Germanicè. *Monachii* 1571.

Philippus Guadagnolus, Malleanensis, ex Clericis Minoribus Regularibus, edidit Apologiam pro Christiana religione. *Romæ* 1631.

Philippus Labbe, Bituricensis, edidit Triumphum Catholicæ veritatis adversùs Novatores, sive Jansenium damnatum. *Parisiis* 1651. Bibliothecam Anti-Jansenianam. *Ibidem* 1654. Cenotophium Joannę Papissæ. *Extlat tom.* 8. *Conciliorum*.

Philippus Maria Toninus, Italicè edidit Atheum convictum. *Venetiis* 1665.

Philippus Montanus, Monachus Cisterciensis in Molinensi Monasterio, scripsit Speculum Orthodoxę fidei, & hæreticæ pravitatis.

Philippus Nutius, Antuerpiensis, S. I. Belgicè edidit Demonstrationem errorum Triglandii de Pontificatu. *Antuerpiæ* 1634. Refutationem errorum ejusdem. *Ibidem*. Triglandium in sacco. *Ibidem*.

Philippus de Peyra, Dominicanus, scripsit Volumen doctissimum adversùs omnes Græcorum errores.

Philippus Priorius, (sub nomine Eusebii Romani) edidit Animadversiones in Librum Præadamitarum. *Parisiis* 1656.

Phœbadius, sive *Fœbadius*, scripsit

plit Librum contra Arianos, quem Petrus Pithæus illustratum emisit.

Pius II. Pontifex Maximus, Senensis, antea vocatus Æneas Silvius Picolomineus, scripsit Librum unum contra Thaboritas de Communione Corporis Christi. De fide ad Turcam.

S. Pius V. Pont. Max. ex Ghisleriorum familia ortus, Ord. Præd. decus pulcherrimum, scripsit Tractatum contra hæreses.

Prateolus Gabriel, Gallus, scripsit De vita, sectis & dogmatibus omnium hæreticorum ab orbe condito, usque ad sua tempora.

Primasius, Adrumetinus Episcopus, scripsit De heresibus ad Fortunatum Episcopum.

S. Proclus, primò Episcopus Cyzicenus, deinde Patriarcha Constantinopolitanus, scripsit Epistolam ad Armenos de fide, in quâ damnat errores Nestorii, & Theodori Mopsuesteni. Orationem de laudibus sanctæ Dei Genitricis Mariæ, adversùs blasphemias Nestorii.

Prosper, Abbas Monasterii S. Pauli Ord. S. Benedicti extra muros Urbis, scripsit ad quemdam Augustinum De immortalitate animæ.

S. Prosper Aquitanus, Regiensis Episcopus, scripsit De gratia Christi contra Pelagianos.

Prudentius Galindus, Episcopus Tricassinus, scripsit Tractatum de Prædestinatione adversùs Joannem Scotum Erigenam.

Pythius, minister, edidit Librum inscriptum, Responsio exetastica ad Tractatum incerto Authore nuper editum, cui titulus Præadamitę. *Lugduni Batavorum 1656.*

Q

Quæstio facti in causa Jansenii. *Coloniæ* 1680.

Quintianus, Asculanus Episcopus, scripsit Epistolam ad Petrum Fullonem adversùs clausulam ab eo additam Trisagio: quod & fecerunt Antheon Arsinoes, Faustus Apolloniadis, Pamphilus Abydorum, Asclepiades Trallium, & Justinus in Siciliâ, omnes Episcopi.

R

Rabanus, sive *Rhabanus Maurus*, Archiepiscopus Moguntinus, Ord. S. Benedicti, scripsit De Sacramento Corporis & Sanguinis Domini. De sacrificio offerendo in azymo. De Processione Spiritus sancti.

Radulphus Stredus, Monachus, scripsit Positiones contra Wicleffum.

Rainerius Jacconus, Placentinus, Ord. Præd. scripsit Summam eruditissimam adversùs hæreses.

Rainerius Lombardus, Brixiensis, Dominicanus, in lucem edidit Librum inscriptum, Speculum adversùs hęreses.

Raphael Novocomensis, Canonicus Regularis, scripsit Malleum hæreticorum. De Prædestinatione, gratiâ & libero arbitrio. Confutationem hæresis Bernardini Ochini.

Raphael de Pomasio, Januensis, Ord. Pręd. scripsit Volumen adversùs sui temporis hæreses.

S. Ratherius, Leodiensis Episcopus, Ord. S. Benedicti, scripsit Librum unum adversùs Antropomorphitas. De Corpore & Sanguine Domini.

Ratramnus, Monachus Corbejensis, Ord. S. Benedicti, scripsit Libros IV. adversùs errores Græcorum.

Raymundus Martini, Ord. Pręd. edidit Librum prenotatum, Capistrū Judæorum. Pugionem fidei. Sum-

mas aliquot contra Alcoranum Saracenorum.

Raymundus à S. Martino, Gallus, S. I. edidit contra Sectarios Confessionem fidei, quam Religionarii prætensę Reformationis struxerunt, se ipsa destructam. *Montalbani* 1658. Demonstrationem ad eosdem de unione cum Ecclesiâ Romana. *Ibidem*. Consilium momenti maximi eisdem datum super distinctione articulorum fidei fundamentalium, & non fundamentalium. *Ibidem* 1660.

Raymundus Ruffus, Gallus, edidit adversùs impium Carolum Molinæum Defensionem summi Pontificis, Cardinalium, Episcoporum, & totius Ordinis sacri. *Parisiis* 1553.

Rebulus Gallus, multa Gallicè scripsit adversùs hæreticos, ubi Catholicæ veritatis causam agens, sectarios ex Catholicis principiis confutat, & mirificè convincit.

Reflexiones, circa religionum differentiam, cum probatione traditionis Ecclesiasticæ. Gallicè. *Parisiis* 1682.

Reginaldus Polus, Anglus, Archiepiscopus Cantuariensis, & S. R. E. Cardinalis edidit De summo Pontifice Christi Vicario in terris, ejus officio, & potestate. *Ingolstadii* 1587.

S. Rhemigius, Rhemensis Episcopus, scripsisse fertur adversùs Arianos.

Renatus Benedictus, Andegavensis, edidit Panopliam Catholicorum adversùs omnes hæreses. *Coloniæ* 1568.

Renatus l'Escuelreir, Gallus, Ord. Præd. varios tractatus evulgavit contra hæreses.

Renatus Rapin, Turonensis, S.I. edidit Dissertationem de nova doctrina, seu Evangelium Jansenistarum. *Parisiis* 1658.

Responsio, cujusdam Theologi ad Epistolam Bruxellis Lovanium missam. 1680.

Rhegino Prumiensis, scripsit De Ecclesiasticis disciplinis, & religione Christiana. *Parisiis* 1671.

Rhetius, Agu'lodu'ensis Episcopus, scripsit adversùs Novatianum.

Rhodon, ex Asiâ oriundus, scripsit adversùs hæresim Marcionis.

Richardus, edidit Confutationem legis Mahumeticæ. *MS. in Bibliotb. Imperiali Viennæ.*

Richardus Armachanus Radulphus, edidit opus inscriptum, Summa in quæstionibus Armenorum. *Parisiis* 1512.

Richardus Arsdekin, Hibernus, S. I. edidit Theologiam polemicam, practicam, sacram. *Lovanii* 1671.

Richardus Ashbæus, Lincolniensis, S. I. edidit Anglicè Observationes generales in Librum Doctoris Stillingfleti, cum vindicatione S. Ignatii, & sociorum ejus à fœdis miraculis, quibus eos ille aspergit. *Londini* 1672.

Richardus Bristous, Anglus, edidit Motiva omnibus Catholicæ doctrinæ cultoribus pernecessaria, ad extirpandas funditùs hujus temporis hæreses. *Atrebati* 1608. Interrogationes Protestantibus faciendas. Defensionem dictorum Librorum adversùs Gulielmum Fuceum, qui illos impugnaverat. Omnia ejus opera prodierunt in Anglia anno 1574.

Richardus Brunæus, Anglus, edidit Monomachiam S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi, & Henrici II. Anglorum Regis de Libertate Ecclesiastica. *Coloniæ* 1626.

Richardus, Canonicus Regularis S. Victoris propè muros Parisienses, natione Scotus, scripsit Libros duos De Emmanuele contra Judæos.

Richardus Lavinham, Anglus, Carmelita, scripsit contra hæreticos, & potissimùm adversùs Wiclefistas. Clypeum paupertatis contra hæreticos.

Richardus Maydeston, Anglus, Carmelita, scripsit Librum 1. adversus Lolhardos Wiclefistas.

Richardus Mercier, Burdigalensis, S. I. Gallicè edidit Depravationum examen, quæ in Libris Eusta-

chii

chii ministri Calviniani continentur. *Tolosæ* 1649. Animadversiones in librum, cui titulus, Responsio ad librum D. Richardi Mercier De Eucharistia. *Monspelii* 1651. Centum falsa pugnantia, aut absurda contenta in foliis quinquaginta libelli, cui titulus, Collatio inter Davidem Eustachium &c. *Ibidem* 1650. Mansionem Ecclesiæ reformationis prætensæ in Insulis imaginariis. *Ibidem* 1652.

Richardus Smyth, Anglus, scripsit contra Melanchthonem, Calvinum, Musculum, Petrum Martyrem, aliosque Sectarios, de quo uberiorem exhibet notitiam Possevinus in Apparatu sacro.

Richardus Strangius, Anglus, S. I. scripsit contra hæreticos aliqua, sed adhuc inedita.

Richardus Walpolus, Norfolciensis, S. I. linguâ Anglicâ edidit Responsum ad provocationem Matthæi Salliffi ministri Calviniani. *Antuerpiæ* 1605. Brevem & claram confutationem novæ, & vanæ provocationis factæ ab O. E. ministello. 1603.

Robertus Alyngton, Anglus, scripsit De adoratione Imaginum, & veneratione Sanctorum.

Robertus, Arboricensis Episcopus, Anglus, scripsit circa Cœlibatum Sacerdotum, librum prænotatum, Axioma Catholicum. *Parisiis* 1545. Antidotum ad postulata De Interim. *Lugduni* 1548.

Robertus Bellarminus, Politianus, S. I. & S. R. E. Presbyter Cardinalis, pietate & doctrina celeberrimus, edidit opus absolutissimum, & doctissimum De Controversiis Christianæ fidei adversùs sui temporis hæreses, quo Novatorum, hæreticorumque omnia deliramenta solidissimè confutantur, & Catholica Romana fides adversùs eorum insanas blasphemias acriter vindicatur.

Robertus Cenalis, Parisiensis, Episcopus Abriconensis, edidit Opus quadripartitum de compescenda hæreticorum petulantia. *Parisiis* 1557. Contra Martinum Bucerum De Cœna Domini. De Cœlibatu, & de Divortio.

Robertus Jensonius, & *Henricus Jolitus*, ediderunt Responsionem ad Joannis Hopperi Articulos, in quibus Hopperus ab Ecclesia Catholica dissentiebat. *Antuerpiæ* 1564.

Robertus Jenisonus, Anglus, S.I. Anglicâ linguâ vulgavit Ocularia de variis fidei capitibus controversa, contra Viam tutam Humfredi Lyndi. *Rothomagi* 1631.

Robertus Ketenensis, Britannus, scripsit adversùs Alcoranum.

Robertus de Nobilibus, Politianus, S.I. edidit librum inscriptum, Scientia Animæ, in quo confutantur omnes Orientis errores circa Fatum, & transmigrationem animarum. Dialogum, quo eadem transmigratio impugnatur.

Robertus Personius, Somersetensis, S. I. scripsit Epistolam de persecutione Anglicana. *Romæ* 1582. Responsionem ad Edictum Reginæ Angliæ. *Ibidem* 1593. De sacris alienis non adeundis quæstiones duas. *Audomari* 1607. Rationes cur Catholici recusent adire Ecclesias hæreticorum. *Londini* 1580. Detectionem Joannis Nicolai Cambrobritanni, qui se Jesuitam simulabat, paratum renunciare Ecclesiæ. *Lovanii* 1592. Causam adventus sui in messem Anglicanam, & certamen per disputationes Protestantibus oblatum. Censuram in Libros Charcki, & Hanmeri. *Londini* 1581. Defensionem dictæ censuræ. *Ibidem* 1582. Contra Librum Francisci Hastingi equitis aurati. *Antuerpiæ* 1599. Modestam admonitionem ad eumdem. *Ibidem* 1600. De tribus Angliæ conversionibus lib. 1. *Audomari* 1603. Contra primam & secundam partem Calendarii Joannis Foxii. *Ibidem* 1604. aliaque multa, tanto viro digna, de quibus fusiorem notitiam exhibet Bibliotheca Societatis.

Robertus, Salisburgensis Episcopus, scripsit De fide Orthodoxa ad Theodonem Principem Bojorum.

Robertus Scriba, Anglus, Cano-

ni-

nicus Regularis, scripsit De Corpore & Sanguine Domini. De Ecclesia Catholica.

Robertus Valdebius, Anglus, ex Ord. S. Augustini, Archiepiscopus Dublinensis, scripsit Librum unum contra Wicleffistas.

Robertus Vaslhonius, Anglus, edidit Controversiam, quæ fuit inter se, & hæreticos de Transubstantiatione.

Robertus Umbleton, Anglus, Ord. Præd. scripsit Librum contra Wicleffistas.

Rochus de Benedictis, edidit Cantiones duas adversùs Hugonotos, sive Calvinianos hæreticos.

Rodericus Sancii, Hispanus, Palentinus Episcopus, scripsit De paupertate Christi & Apostolorum. Librum confutatorium sectæ & superstitionis Mahumetanæ. De Remediis schismatis.

Rodulphus, S. Trudonis Monachus, Ord. S. Benedicti, scripsit Libros VII. adversùs Simoniacos.

Rodulphus Cupers, edidit De sacrosancta universali Ecclesiâ. *Extat tom.* 19. *Bibliot. Rocaberti*.

Rodulphus de Faventia, Ord. Prǽd. scripsit volumen insigne adversùs hęreses sui temporis. Opusculum Catholicarum veritatum contra easdem hæreses.

Rogerius Dymoch, Anglus, Ord. Præd. scripsit Lib. XII. contra hæreses.

Rolandus de Cremona, Ord. Pręd. scripsit Tractatus diversos adversùs ejus temporis hæreses.

Romanus à S. Brioco, Gallus, Capuccinus, edidit Defensionem Calendarii Gregoriani adversùs hæreticos & schismaticos. *Parisiis* 1647.

Ruardus Tapperus, hæresum expugnator, Lovaniensis Decanus & Cancellarius, scripsit Responsionem ad Declarationem Articulorum Lovaniensium. Explicationes articulorum controversorum in religione. Corollaria ad Carolum V. Imperatorem de veris calamitatibus Belgii, causis ac remediis. Orationes Theologicas, inter quas unam adversùs Philippum Melancthonem. *Coloniæ* 1582.

Rudolphus Belga, Monachus & Abbas S. Trudonis. Vide *Rodulphus S. Trudonis Monachus*.

Rupertus à S. Gosparo, Carmelita Excalceatus, Cortracensis, Gallicè edidit Tomos tres Controversiarum, suppresso tamen nomine. *Bruxellis* 1712.

Rusticus Diaconus, scripsit Disputationem adversùs Acephalos. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 10.

Rutilius Benzonius, Episcopus Lauretanus, scripsit De Thesauro Ecclesiæ. De potestate clavium. De Indulgentiis. De suffragiis defunctorum, & alia plura, in quibus hæreticorum blasphemiæ refutantur, & potissimùm mendacia impii Vergerii adversùs almam Lauretanæ Virginis Domum. *Venetiis* 1599.

S

SAbbatius, Gallicanę Ecclesię Episcopus, scripsit Librum De fide adversùs Marcionem, Valentinum, Eunomium & Ætium.

Samona, Archiepiscopus Gazæ, edidit Disputationem contra Achmeel, in qua docet panem & vinum consecratum à Sacerdote verè esse Corpus, & Sanguinem Domini nostri Jesu Christi.

S. Samson, Cordubensis, Abbas Monasterii de Marros, Ord. S. Benedicti, scripsit contra hæresim Antropomorphitarum libros aliquot, quorum causâ dicta hæresis in Concilio Cordubensi reprobata fuit.

Samuel, Edessenæ Ecclesiæ Presbyter, natione Syrus, plura scripsit adversùs Etychianos, Nestorianos, aliosque hæreticos.

Samuel Maresius, edidit opus pręnotatum, Hydra Socinianismi expugna-

gnata, contra Joannem Volkelium, & Joannem Crellium. *Groningæ* 1651. Refutationem Fabulæ Præadamiticæ. *Ibidem*.

Samuel Marochianus, ex Judæo Christianus factus, scripsit Librum de Adventu Messiæ contra errores Judæorum.

Sanctes Franceus, Neapolitanus, Ord. Pręd. edidit Symbolum Apostolorum, D. Thomæ doctrinâ explicatum, & ab erroribus Gentilium, & hæreticorum propugnatum. *Neapoli* 1647.

Sanctius Arena, Florentinus, Ord. Præd. scripsit Italicè librum prænotatum, Pomarium spirituale in duas partes divisum contra hæreticos.

Sanctius Besaran, Dominicanus, scripsit adversùs Arnaldum de Villanova.

Scholasticus Castellionis Brannovius, Capuccinus, edidit Disceptationem contra ministrum Calvinistam, dictum Monseglar. *Nivernis* 1630.

Scipio Lentulus, Neapolitanus, edidit Responsionem Orthodoxam pro edicto Illustriss. DD. trium Fœderum Rhetię adversùs hæreticos. *Genevæ* 1592.

Sebastianus Broilus, Fanensis, Augustinianus, edidit Conclusiones Catholicas ex D. Augustino, quibus imposturę & mendacia Lutheranorum deteguntur.

Sebastianus Cattaneus, Mediolanensis, ex Ord. Præd. Episcopus Chiemensis, & Suffraganeus Episcopatus Tridentini, scripsit De Confessione, adversùs nostri temporis hæreses. Enchiridion eorum, quę in controversiam ab hæreticis vocantur. *Ingolstadii* 1589.

Sebastianus Flavius, Gallicè edidit Professionem suæ fidei Catholicæ, asserendo XXII. rationes, quibus ad Romanam Catholicam Ecclesiam à Lutheranâ, & reliquis hæresibus rediit. *Ingolstadii* 1576.

Sebastianus Heidelauffus, Germanus, scripsit Propositiones XXXIII. contra Evangelicos. *Ingolstadii* 1569. Germanicè. Librum de nova Concordia, hoc est Summâ dissensionum ministrorum Lutheranorum Augustanæ Confessionis per Smigdelinum institutâ. *Monachii* 1572. Concordiam eorum, qui Augustanam Confessionem profitentur, XXXX. articulis comprehensam. Germanicè. *Ibidem*.

Sebastianus Heissius, Augustanus, S.I. scripsit De vera Christi Ecclesia, deque proprietatibus ac notis, quibus ab omnibus falsis hæreticorum Ecclesiis internoscatur. *Ingolstadii* 1610. De triumphante in cœlis Ecclesiâ. De cultu, invocatione & veneratione Sanctorum, sacrarum Reliquiarum, & Imaginum. Purgatorium Lutheranorum. *Ibidem* 1610. Dialogos de Eucharistia.

Sebastianus Medices, scripsit Summam omnium hęreticorum, & Catalogum schismaticorum, hęreticorum, & Idololatrarum. *Florentiæ* 1581.

Sebastianus Ponz, Catalaunus, Ordinis S. Dominici, scripsit Libros duos adversùs hęresesHugonotorum, & Calvinistarum.

Sebastianus Scipio, Bohemus, S.I. linguâ patriâ scripsit De cœlibatu Sacerdotum.

Sebastianus Tengnagel, Germanus, edidit Vetera monumenta contra schismaticos, jam olim pro S. Gregorio VII. aliisque Pontificibus Romanis conscripta. *Ingolstadii* 1612.

Sebastianus Tuscanus, sive *Tuscus*, Ord. S. Augustini, scripsit in Joelem Prophetam, ubi multa ad extirpandas hæreses maximè utilia leguntur.

Seraphinus Copponus, ex Ordine Præd. edidit opus inscriptū, Veritates aureæ adversùs hæreses. *Venetiis*.

Seraphinus Pizzinardus, Dominicanus, scripsit contra hæresim Præadamitarum, & tomos duos contra Jansenium.

Serapion, Ægypti urbis Episcopus, scripsit Librum adversùs Manichæos. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.4*.

Serapion, Antiochenus Episcopus, scripsit De hæresi Montani, sive Epistolam adversùs illius hæresim.

Ser-

Sergius, Cypriorum Archiepiscopus, scripsit Epistolam ad Theodorum Papam adversùs Monothelitas.

Severinus Binius, edidit Dissertationem de Joanna Papissa. *Extat in Concil. Labbei, tom.* 8.

Severinus Cracoviensis, Ord. Præd. scripsit Elenchum hæresum à D.Thoma confutatarum. Turrim Babelis, in qua explicat hæreses, quæ fuerunt usque ad hæc tempora.

Severinus Vincentius, edidit Disceptationem de præsentis temporis Ecclesia. *Parisiis* 1650.

Severus, Malacitanus Episcopus, edidit Librum adversùs Vincentium Episcopum Cæsaraugustanum, qui à Catholica fide in Arianismum declinaverat.

Siagrius, scripsit De fide adversùs præsumptuosa hæreticorum vocabula.

Sigismundus Ernhoffer, Monachiensis, S.I. edidit Protheum Lutheranum. *Ingolstadii* 1587. Minorem Catechismum cum figuris ex Lutheri scriptis. *Wittembergæ* 1587. Defensionem minoris Catechismi cõtra Guilielmum Zimmerman, & Jacobum Herbrandum Prædicantes. *Ibidem* 1587. Considerationes super Postilla Davidis Doners, Prædicantis in Styria.

Sigismundus de Ferrariis, Viglebanensis, Ord. Præd. scripsit adversùs errores Lutheri & Calvini.

Sigismundus Lauxmin, Polonus, S.I. edidit Demonstrationem Catholicæ Ecclesiæ, ex certis à prima sua origine notis. *Vilnæ* 1645.

Silvester Gyraldus, scripsit De nequitiis Mahumeti.

Silvester Mazolinus, Prieras, Pedemontanus, Ord.Præd. scripsit Apologiam de convenientiâ institutorum Romanæ Ecclesiæ cum Evangelica libertate. Librum contra errores Martini Lutheri.

Silvester Meucius, de Castellione Aretino, Ord. S. Augustini, scripsit eruditam valdè interpretationem in Jeremiam, ubi multa de erroribus Patarinorum.

Silvester Noritius, Somersetensis, S. I. edidit Antidotum controversiarum contra sectarios. *Audomari* 1618. Appendicem dicti Antidoti de successione in Ecclesia Catholica. *Londini* 1621. Ducem fidei contra sectarios. *Ibidem*. Pseudo-scripturistam, duabus partibus. 1623.

Silvester Petrasancta, Romanus, S. I. scripsit Notas in Epistolam impiam, & hæreticam Petri Molinæi, ministri Hugonotti. *Antuerpiæ* 1634. Apologiam pro dictis Notis, adversùs Andream Rivetum ministrum in Hollandia. Thaumasiam veræ religionis contra perfidiam sectariorum, tribus tomis comprehensam. *Romæ* 1643. Romam piam, & Triumphum religionis Catholicæ adversùs sectarios.

Silvester de la Val, Gallus, Capuccinus, edidit librum inscriptum, Justę magnitudines Ecclesiæ Romanę, contra impietatem illorum, qui Papam vocant novum Antichristum. *Pictavii* 1611. Contra errores Vignerii ministri Pleniensis. *Parisiis* 1608.

Simeon Stylites, multas scripsit Epistolas pro Synodi Chalcedonensis defensione.

Simeon, Thessalonicensis Archiepiscopus, scripsit contra omnes hæreses, ac de Ministeriis sanctis Ecclesiæ. *MS. Viennæ in Austria in Bibliot. Imperiali*.

Simon de Cassia, scripsit De religione Christiana. *Basileæ* 1517.

Simon Felix, Monachiensis, S. I. edidit Metamorphosim Jacobi Reihingi, Catholico-Lutherani. *Dilingæ* 1622. Muscas morientes inanium cavillorum Jacobi Reihingi apostatæ Tubingensis exsufflatas. *Friburgi Brisgojæ* 1624. Vulpeculam Tubingensem demolientem vineam Christi Ecclesiæ, captam. *Dilingæ* 1622.

Simon Gurskius, Polonus, S. I. Polonicè edidit Manifestationem impudentiæ Arianorum. *Cracoviæ* 1608.

Simon Langa, Cantuariensis Archiepiscopus, edidit Confutationem quorundam errorum. *Extat in Conciliis Labbei, tom.* xi. *part.* 2.

Simon Majolus, Astensis, Vulturariensis Episcopus, scripsit Libros XVI. pro defensione sacrarum Imaginum adversùs Iconomachos. *Romæ* 1585.

Simon Sotbray, Anglus, Ordinis S. Augustini, scripsit De authoritate Ecclesiæ. Contra Wicleffistas. De Sacramento Corporis Christi.

S. Sixtus III. Romanus Pontifex, scripsit versus quosdam de originali peccato adversus Pelagium.

Sixtus IV. Pontifex Maximus, ex Ord. Minorum, Ligur, scripsit contra errores cujusdam Carmelitæ Bononiensis, affirmantis Deum suâ omnipotentiâ damnatum hominem salvare non posse.

Sixtus Poncellus, Dominicanus, Italicè scripsit Defensionem fidei contra hæreticos sui temporis.

Sixtus Sartorius, Anspacensis, scripsit causas motivas, cur abjuratâ Lutheranorum sectâ, Catholicam religionem amplexus fuerit Anspachii. *Ingolstadii* 1602. Epistolas V. ad Consistorium Anspacense, in quibus Paradoxa Lutheri & Zuinglii non pauca proponit. *Ibidem* 1605.

Sophronius, Jerosolymitanus Patriarcha, scripsit adversùs Monothelitas. Pro D. Basilio adversùs Eunomium.

Spiritus Roterus, Aquisextiensis, Ord. Præd. scripsit adversùs eos, qui futura ex astris prędicunt. *Tolosæ*.

* *Stanislaus Grodicius*, Posnaniensis, S.I. idiomate nativo edidit Conciones sex de usu Sacramenti Eucharistiæ sub utraque specie. De emendatione Kalendarii Gregoriani. Regulas fidei hæreticorum. Concinnes duas de Purgatorio. Trutinam Psycosophię contra ministrum Calvinianum. Dialogos duos, quibus probat ex ipsorum principiis hęreticos non esse Evangelicos.

Stanislaus Hosius, Polonus, Episcopus Varmiensis, S. R. E. Cardinalis, & ad Concilium Tridentinum Legatus, edidit Confessionem Christianæ Catholicę fidei. *Coloniæ* 1573. De expresso Dei verbo. *Dilingæ* 1571. Epistolam ad Stanislaum Orichovium de loco, & authoritate Romani Pontificis. *Coloniæ* 1567. Dialogum, num Laicis calix sit permittendus. Catalogum hæresum sui temporis. De dogmate contra adorandam Trinitatem tunc in Polonia spargi cœpto, & alia, ut patet in ejus operibus impressis *Coloniæ* 1584.

Stanislaus Karncovius, Polonus, Archiepiscopus Gnesnensis, edidit librum pręnotatum, *Eucharistia*, sive Conciones XL. de sanctissimo Eucharistiæ Sacramento, quibus Sacramentarii, aliique hæretici acriter refutantur, & fides Catholica roboratur. *Cracoviæ diversis annis*.

Stanislaus Orichovius, Ruthenus, scripsit Confessionem Catholicam adversùs Franciscum Stancarum. *Coloniæ* 1563. De majestate Sedis Apostolicę. De Christi Domini Ecclesia contra Martinum Lutherum. *Cracoviæ* 1546. De notis Ecclesiæ.

Stanislaus Rescius, Polonus, Abbas Andreoviensis in Poloniâ, Ord. Cisterciensis, edidit Ministromachiam, in qua Evangelicorum ministrorum & magistrorum, de Evangelicis ministris & magistris, mutua judicia, testimonia, convitia, maledicta & irę, omnibus seculis inauditi anathematismi recensentur. *Coloniæ* 1592. De Atheismis hæreticorum hujus seculi.

Stanislaus Socolovius, Polonus, scripsit Pro cultu & adoratione Jesu Christi in Eucharistia. De vestitu hęreticorum, & fructu hæreseon. *Coloniæ* 1589. Censuram Orientalis Ecclesię de pręcipuis nostri seculi hęreticorum dogmatibus. *Dilingæ* 1581. De veræ & falsę Ecclesię discrimine libros III. *Cracoviæ* 1583. Invectivam ad Wirtembergensium ministros. *Ingolstadii* 1585. Meditationes in Christi Domini mortem & passionem, ubi Judaica simul & Ariana impietas confutatur. *Cracoviæ* 1586.

Stanislaus Vopelinus, Polonus, Ord. Minorum, idiomate patrio scripsit De Sacramento Eucharistiæ adversùs hæreticos.

S. Stephanus I. Pont. Max. & Martyr insignis, scripsit De hæreticis non rebaptizandis.

Stephanus, ex Abbate Casinensi Ord. S. Benedicti, S. R. E. Cardinalis Cancellarius, & posteà summus Pontifex hujus nominis X. scripsit De veritate Corporis Christi contra Patriarcham Constantinopolitanum Michaelem Cerularium, & alium ejusdem argumenti adversùa quemdam Monachum.

Stephanus Æduensis, scripsit De Sacramento Altaris. *Extat in Bibliot. PP. Lugdun. tom.* 20.

Stephanus Anglicus, Carmelita, scripsit contra Lolhardos, & Wiclefistas.

Stephanus Arator, Hungarus, S. I. idiomate proprio scripsit Catechismum, instar Romani, multis controversiarum fidei capitibus locupletatum.

Stephanus Audebertus, Gallus, S. I. edidit Opuscula varia contra hæreticos. Triumphum veritatis de Transubstantiatione & Purgatorio. *Orthesii* 1638.

Stephanus Binetus, Divionensis, S. I. scripsit An omnes in sua religione possint salvari. *Rothomagi* 1620. Responsionem ad postulata magni Prælati de Hierarchia Ecclesiastica. *Nancei* 1625.

Stephanus De Champs, Bituricus, S. I. edidit Disputationem Theologicam de libero arbitrio. *Parisiis* 1646. Responsionem ad objectiones Vincentianas, quà Vincentii Lenis (hoc est *Liberti Fromundi*) Theriacam præsentissimum esse venenum demonstratur. *Ibidem* 1648. De hæresi Janseniana ab Apostolica Sede meritò proscriptà libros III. *Ibidem* 1654. Arcana Jansenismi. 1651.

Stephanus Gardinerius, Anglus, Episcopus Wintoniensis, scripsit adversùs articulus,& confutationes Joãnis Hopperi, & adversùs Martinum Bucerum. *Coloniæ* 1545. Confutationem cavillationum, quibus sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum ab impiis Capharnaitis impeti solet. Palinodiam libri De vera & falsa obedientia.

Stephanus Lindius, edidit Epistolas duas, in quibus ostenditur defensionem Catholicæ religionis ad Magistratum spectare: & quomodò Missa in veteri Ecclesia celebrata fuerit. *Antuerpiæ*.

Stephanus Moquotus, Nivernensis, S. I. edidit Gallicè tribus tomis Examen doctrinæ hæreticorum. Bellum Ministrorum diversarum sectarum inter se. *Pictavii* 1619. Censuram Bibliorum Hugonottorum, duobus volum nibus. *Parisiis* 1617. Compendium examinis, & censuræ Bibliorum. *Burdigalæ* 1644.

Stephanus Paris, Gallus, Ordinis Præd. Episcopus Abellonensis, & Rothomagensis Suffraganeus, posteà Episcopus Aurelianensis, edidit Christiani hominis institutionem adversùs hujus temporis hæreses, & morum corruptiones 50. homiliis. *Venetiis* 1556.

Stephanus, Parisiensis Episcopus, edidit Rescriptum de quorumdam errorum, & librorum damnatione, & damnationem variorum articulorum contra fidem.

Stephanus Salazarius, Cartusianus, edidit XX. discursus, quibus impios Novatores egregiè perstringit.

Stephanus Tucius, Siculus, S. I. scripsit volumen ingens disputationum adversùs nostri temporis Atheistas. *Granatæ*.

T

TAtianus, Assyrius, quamvis à fide Catholica defecerit, scripsit tamen contra Gentiles.

Taurinus Cobulinus, Gallus, scripsit Apologeticum adversùs virulenta spicula Lutheranæ hæreseos.

Tertullianus, antequàm à fide deficeret, scripsit de Baptismo, aliaque multa ad fidem Catholicam illustrandam; & post lapsum, Apologeticum adversùs Gentes.

Theobaldus Stampensis, Normannus, S. R. E. Cardinalis, scripsit ad Robertum Lincolniensem Episcopum adversùs quosdam, qui sua ætate contra Ecclesiæ claves, à Christo Domino datas Petro, & ejus Successoribus, temerè concionabantur.

Theobaldus Thamerus, ex Alsatiâ, primùm Lutheranus, mox Divina disponente Providentia, ex lectione operum Doctoris Angelici de Gratia & justificatione ad fidem Catholicam conversus, suam edidit Apologiam, & librum de variis calumniis, quas pertulit à Lutheranis. *Moguntiæ* 1562.

Theodoretus Antiochenus, Cyri Episcopus, scripsit adversùs Nestorium. Libros v. hæreticarum fabularum ad Sporacium: & ex Marcellino Comite, in Chronico De Incarnatione Domini, adversùs Eutychetem.

Theodoricus Krallius, Bohemus, S. I. edidit Notas veræ Catholicæ fidei. *Græcii* 1619. Bicipitem Lutherum in negotio communionis sub utraque specie. *Ibidem* 1631.

Theodorus Abucaras, Archiepiscopus Cariæ, scripsit Græcè Christianas disputationes xv. contra plerosque sui temporis hæreticos, maximè autem contra Saracenos, Agarenos, Tritheitas, Theopaschitas, Jacobitas, Monophysitas, Judæos, Nestorianos, Origenistas, Severianos, Acephalos & Manichæos. *Ingolstadii* 1606.

Theodorus, Amaseæ Episcopus, scripsit Panopliam dogmaticam contra Judæos, Armenos & Saracenos.

Theodorus Ancyranus, Galatiæ Episcopus, scripsit adversùs Nestorium.

Theodorus, Antiochenæ Ecclesiæ Presbyter, scripsit adversùs Apollinaristas, & Eunomianos.

Theodorus à Belvederio, Franciscanus, scripsit librum prænotatum, Turris contra Damascum, adversùs hæreses.

Theodorus Gaza, scripsit contra Græcorum errores.

Theodorus Gramineus, Flander, scripsit Prodromum Antichristi, hoc est hæreticorum nostri temporis. *Coloniæ* 1571. Mysticum Aquilonem, ubi multa contra Septentrionales hæreticos. *Ibidem* 1571.

Theodorus Hagiopolitanus, Græcus, scripsit Disputationem cum Nestoriano.

Theodorus Malcotius, Theologus Lovaniensis, scripsit Dialogum de inconstantia Martini Lutheri, ejusque collegarum in religione. *Coloniæ* 1583.

Theodorus Moretus, Antuerpiensis, S. I. edidit Philalethum Marianum contra calumnias cujusdam Prædicantis in B. Virginem. *Uratislaviæ* 1661. Catechismum Lutheri, Germanico idiomate, ex ipsis verbis Lutheri Catholicè loquentibus. *Brigæ* 1666.

Theodorus Peltanus, Belga, S. I. edidit Theses plurimas de diversis controversiis. De Purgatorio igne. De animarum sedibus. De vita functorum suffragiis. De Christianorum sepulturis, exequiis, &c. De Christi satisfactione. De peccato originis. De majestate Corporis Christi. De Sanctorum origine, Canonizatione, cultu, invocatione, Reliquiis, Imaginibus, pluraque alia, quorum uberiorem notitiam exhibet Bibliot. Soc.

Theo-

Theodorus, quem alii Theodulum faciunt, & natione Italum, quidam autem negant, Presbyter in Cœlesyria, & ut aliqui volunt, Episcopus, scripsit Librum de consonantiâ verborum veteris, & novi Testamenti adversùs antiquos hæreticos, qui alium Testamenti veteris Deum dixerunt, alium novi.

Theodorus, Presbyter in Raytu, scripsit Commentaria de Incarnatione Christi adversùs hæreses Manetis, Apollinarii, Theodori Mopsvestiæ, Nestorii, Eutychetis, Juliani Halicarnassei, Severi & aliorum.

Theodorus Petrejus, Transisulanus, Cartusiensis, inter alia scripsit Harmonicam Confessionem quatuor Occidentalium Ecclesiæ Doctorum, quà Augustanam, Wirtembergicam, Smalcaldicam, & Mansfeldicam confutat. MS. Araneum hæreticum. *Ex Typographia Kinckii* 1609. Labirinthum hæreticorum. *Ibidem* 1610.

Theodorus Rhay, Germanus, S.I. Germanicè scripsit Amicam litem de præcipuis controversiis fidei. *Coloniæ* 1665. Confusam Confessionem Quackerorum. *Ibidem eodem anno*.

Theodorus Rullius, edidit Refutationem cavillorum Stephani Gerlachii Ubiquistæ. *Moguntiæ* 1591.

Theodorus Studites, scripsit pro cultu sacrarum Imaginum. Contra hæresim defendentem adulterium posse fieri licitum ex dispensatione. De eodem habentur aliqua fragmenta, in quibus de hæresibus, schismate, & de Iconomachis agitur.

Theodosius Cœnobiarcha, scripsit Epistolam Apologeticam in materia fidei ad impium Anastasiū Imperat.

Theodosius Monachus, scripsit De resurrectione mortuorum adversùs Philipponum.

Theodotus Ancyranus. Vide *Theodorus*.

Theodulphus, ex Gallia Cisalpina Abbas Floriacensis, scripsit Librum de Spiritu sancto, ubi probat illum ex Patre Filioque procedere.

Theodolus. Vide *Theodorus Presbyter in Cœlesyria*.

Theofridus Monachus, & Abbas Ord. S. Benedicti, scripsit Sermones XII. de Sanctorum Reliquiis, & veneratione. *Extat in Biblioth. PP. Lugdun. tom.* 12.

Theophanes, Alexandriæ Episcopus, insigne volumen conscripsit adversùs Origenem, & contra Antropomorphitas. *Ex Gennadio*.

Theophanes, Niceæ Episcopus, scripsit Grecè adversùs Judæos, agēs etiam de sacris Imaginibus, Idolorum loco habendis.

Theophilus, Alexandriæ Episcopus. Vide *Theophanes*.

Theophilus Antiochenus, scripsit contra Christianæ religionis calumniatores. Contra Hermogenis hæresim.

Theophilus, Cæsareæ Episcopus, scripsit Epistolam contra eos, qui decimaquartâ lunâ Pascha cum Judæis celebrabant.

Theophilus Raynaudus, Cespitellensis, S. I. scripsit varia opuscula polemica, ut patet ejus opera legenti, potissimùm tom. 18.

Theophrastus Bovius, Gallus, Dominus Belliloci, Gallicè edidit Methodum, quà schismaticos, & hæreticos convincens, monstratur falsitas doctrinæ Calvinianorum, Zuinglianorum, & Lutheranorum, adversùs Molinum hæreticum ministrum. *Parisiis* 1604.

Theorianus, Grecus, missus à Manuele Imperatore ad Armenos ad fidem Christianam revocandos, munere suo egregiè functus, edidit Dialogum Orthodoxum cum Generali Armenorum.

S. Thomas Aquinas, ex Ordine Predicatorum. Licèt hujus Angelici Doctoris eximia doctrina, præclarissima opera, insignisque eruditio ad omnes hereses jugulandas uberrimè sufficiant; tamen præclarissimum Ecclesiæ lumen, quod ad Polemicam attinet, aureum acuit calamum contra Grecos, & adversùs Religiosorum Ordinum calumniatores, & impugnatores.

Thomas Ascheborne, Anglus, Ord.

S. Au-

S. Augustini, scripsit Librum adversùs Trialogum Wicleffi.

Thomas Badia, Mutinensis, Ord. Pręd. S. R. E. Cardinalis, inter alia ex professò scripsit contra errores Lutheri.

Thomas Beauxamis, Parisiensis, Carmelita, scripsit De cultu, intercessione, & veneratione Sanctorum Catholicam Assertionem. *Parisiis* 1566. De fide & Symbolo libros iv. *Ibidem* 1574. De Sacrificio Missæ. De veritate Corporis & Sanguinis Christi in Euchatistia. Adversùs hæreticos pro Papa, & aliis Ecclesiæ Prelatis. *Parisiis apud Guilielmum Chaudiere*.

Thomas Bozius, Eugubinus, Presbyter Congregationis Oratorii, scripsit De signis Ecclesiæ tomos duos. *Romę* 1591. Adversùs Macchiavellū.

Thomas Bradusdinus, Anglus, Ord. Pręd. scripsit De causis Dei, & de virtute Dei causa causarum contra Pelagianos. *MS. in Vaticanâ*. De sanctissima Trinitate. De Prędestinatione.

Thomas Campanella, edidit librū prenotatum, Atheismus triumphatus. *Parisiis* 1636. Disputationem pro Bullis Pontificiis contra Judiciarios. *Ibidem* 1636. De Gentilismo non retinendo. De Prędestinatione, electione, reprobatione, & auxiliis Divinæ gratię. *Ibidem eodem anno*.

Thomas Campegius, Bononiensis, Episcopus Feltrensis, scripsit De authoritate Romani Pontificis. *Venetiis* 1555. De Cœlibatu Sacerdotibus non abrogando. *Ibidem* 1554.

Thomas Carvellus, Lincolniensis, S. I. edidit contra Pseudo-Archiepiscopum Cantuariensem. Labyrinthum Cantuariensem. *Parisiis* 1658.

Thomas Clagius, Prutenus, S. I. edidit Anticyras Prædicanticas. *Braunsberge* 1650. Aristarchum contra Prędicantes. *Coloniæ* 1643. Disquisitiones Ubiquisticas de Christo contra Ubiquistas. *Augustæ Gediminiæ* 1644. Prodromum Mercurii Eligio-Borussi contra Prędicantes Lutheranos. Germanicè. *Vilnæ* 1651.

Thomas Colbius, Anglus, scripsit Collectanea sacrorum dogmatum. De sinceritate Ecclesię.

Thomas Dempsterus, Scotus, confutavit fabulam Joannæ Papissę. *Lib. IV. Hetrur. Regal. cap. II.*

Thomas Elysius, Neapolitanus, Ord. Præd. edidit Clypeum piorum Catholicorum adversùs veterum, recentiorumque hæreticorum pravitatem. *Venetiis* 1563. Christianę religionis arcana. *Ibidem* 1569.

Thomas Fitzherbertus, Anglus Staffordiensis, S. I. scripsit Latinè contra Macchiavellum. *Romę* 1610. Defensionem causæ Catholicę. *Audomari* 1602. De Politia & Religione tom. II. *Duaci* 1606. De juramento fidelitatis contra Lancellotum Andream Pseudo-Episcopum Eliensem. *Audomari* 1613. De eodem juramento contra Disputationem Theologicam Rogeri Widringtoni. *Ibidem* 1614. Defensionem Apologiæ Cardinalis Bellarmini, contra Collinum Prędicantem Calvinianum. *Ibidem* 1621. Supplementum Discussionis P. Roberti Personii, & additamentum ad supplementum. *Audomari* 1613.

Thomas Hardingus, Anglus, scripsit contra Juellum Pseudo-Episcopum in Anglia. Responsionem ad Juelli provocationem. Falsatam Juelli revelationem. Anglicè. 1566 Confutationem Apologię contra Juellum. 1565.

Thomas Heskinus, Anglus, edidit Parlamentum Christi, de verà & reali Corporis Christi præsentia in Eucharistiâ.

Thomas Hybernicus, scripsit De Christiana religione.

Thomas Jacomellus, è Pinerolio Pedemontanus, Ord. Præd. & Episcopus Tolonensis, scripsit contra errores impiissimi viri Francisci Medensis Propugnaculum fidei. De authoritate Papę. Librum adversùs errores Waldensium. *Taurini* 1559.

Thomas à Jesu, Beticus Hispanus, Carmelita discalceatus, scripsit librum, cui titulus, Thesaurus sapien-

tiæ Divinæ in Gentium omnium salute procuranda, schismaticorū, hæreticorum, Judæorum, Saracenorum, cæterorumque infidelium demonstrans errores, & ad veritatis lucem confutans. *Antuerpiæ* 1613.

Thomas Illyricus, Picenus, Ord. S. Francisci, edidit Clypeum Catholicæ veritatis contra dogmata Lutheri. Clypeum Papalem. De Ecclesiæ clavibus. Confutationem quarumdam conclusionum Lutheri. *Taurini* 1523.

Thomas de Laixa, Aragonensis, Ord. Præd. collegit è Patribus per modum locorum communium, quantum sat erat ad confundendos hæreticos sui temporis.

Thomas Lombe, Anglus, Carmelita, scripsit contra Lolhardos, & Wicleffistas.

Thomas Morus, Anglus, scripsit Dialogum pro sancto Sacrificio Missæ. Pro Purgatorio. Pro Ecclesia, & alia quædam. *Lovanii* 1548.

Thomas Murnerus, Argentinas, Franciscanus, scripsit contra Zuinglii errores. De disputatione Badensi. *Lucernæ*.

Thomas Palmerius, Anglus, Ord. Præd. scripsit De veneratione Sanctorum. De honorandis sacris Imaginibus. De Indulgentiis.

Thomas Philippus, ab Alsatia, edidit opus inscriptum, Indifferentia in religione Theses Polemicæ. *Romæ* 1711.

Thomas de Plantis, Curiensis Episcopus, publicavit Epistolam, quâ Ecclesiæ suæ calamitates, ob hæreticorum incursiones deplorat.

Thomas Radini, Placentinus, Ord. Præd. edidit Orationem contra Lutherum. *Lypsiæ* 1520. Aliam contra Melancthonem. *Romæ* 1522.

Thomas Saillius, Bruxellensis, S. I. edidit Catholicum veridicum. *Antuerpiæ* 1611. Responsum ad quæstiones controversas inter Catholicos, & hæreticos. *Ibidem* 1611. Excitatorium à somno ad hæreticos. *Lovanii* 1612. Apologiam pro Excitatorio. *Ibidem* 1619.

Thomas Scotus, de Rochegiano propè Viglebanum, Ord. Præd. scripsit volumen adversùs errores Lutheri.

Thomas Stapletonus, Anglus, Catholicæ veritatis propugnator acerrimus, multa pro eadem scripsit, ut patet ex ejus operibus impressis *Parisiis* 1620.

Thomas Stella, Dominicanus, Episcopus Justinopolitanus, ab ovibus sibi creditis hæresim à suo Prædecessore Vergerio sparsam, & verbis, & scriptis prorsùs eliminavit.

Thomas Stubez, Anglus, Ord. Præd. scripsit volumen adversùs impugnaates statuta Ecclesiæ.

Thomas Theatinus, scripsit volumen grande bipartitū contra Græcos.

Thomas Vane, edidit Vindicias magni Concilii Lateranensis, contra Joannem Cosenum. *Parisiis* 1650. Extat ejusdem Concilii sententia, de terra Albigensi, in Spicilegio Dacherii, tom. VII.

Thomas de Vio, S. R. E. Cardinalis ex Ord. Præd. inter alia egregia opera, scripsit adversùs Lutherum opuscula de fide, & operibus. De Communione & Confessione. De satisfactione. De invocatione Sanctorum. *Lugduni* 1536.

Thomas Waldensis, Anglus, Prior Generalis Carmelitarum, edidit Doctrinale antiquitatum fidei Catholicæ tribus tomis distinctum, in quo agit contra Wicleffistas, Hussitas, & eorum sectatores. *Venetiis* 1571.

Thomas Whitfeldius, Anglus, S. I. edidit Meditationes de signis veræ Christi Ecclesiæ. *Londini* 1655.

Thomas Winterton, Anglus, Monachus Stanfordiensis, scripsit Librum de assertione SS. Eucharistiæ contra Wicleffum.

Thomas Worthingtonus, Anglus, S. I. edidit Motiva Doctoris Richardi Bristoi. 1606. Anchoram doctrinæ Christianæ. Contra Doctorem Whytum Calvinistam Tractatum, quo corruptiones SS. PP. in ejusdem libro deteguntur. 1615.

Thy-

Thyrsus Gonzalez, Hispanus, S. I. scripsit De Romani Pontificis infallibilitate.

Tilemannus Sigebergensis, edidit librum De septem Sacramentis Ecclesiæ. *Coloniæ* 1546.

Tilmannus Borchensis, scripsit Authoritates & testimonia SS. PP. de Sacramento Baptismatis, & ejus ceremoniis, adversùs Anabaptistas, & alios Ecclesiæ hostes. *Coloniæ* 1571.

Timotheus à S. Fide, edidit Confutationem fraudum, & argumentorum Jansenii. *Coloniæ* 1680.

Titus, Bostrorum in Arabia Petræa Episcopus, scripsit Libros tres adversùs Manichæos.

Tranquillus à S. Remigio, Capuccinus, Gallus, edidit Examen Vincentii ministri Ruppellensis.

Tractatus, contra Græcorum errores. *Extat inter insignes authores Stevartii.*

Tremoniensium Catholicorum defensio, adversùs Lutheranæ factionis Prædicantes. *Coloniæ* 1605.

S. Turibius, Episcopus Asturicensis, scripsit Libros duos ad S. Leonem Papam contra Priscillianistarum hæresim.

V

VAlentinus Albertus, edidit Interesse religionum Christianarum. *Francofurti* 1631.

Valentinus Gerardus, Gallus, S. I. linguâ Gallicâ scripsit Triumphum gloriosæ Virginis Mariæ, contra calumnias Simeonis Godurii. *Lugduni* 1627.

Valentinus Laurentius, Polonus, edidit Controversiam generalem de Indulgentiis. *Cracoviæ* 1593.

Valerianus Magnus, Mediolanensis, Capuccinus, edidit Judicium de Acatholicorum, & Catholicorum regulâ credendi. *Viennæ Austriæ* 1641.

Valerius Gallus, Cartusianus, edidit plura volumina Tintinabulorum titulo, ubi doctè Orthodoxam fidem adversùs hereticos propugnat. *MS. in Cartusia Primaria in Delphinatu.*

Victor, Afer, Carthaginensis Episcopus, scripsit ad Theodorum Papam Epistolam, quâ Orthodoxam de duabus in Christo voluntatibus fidem declaravit.

Victor, Cartennæ in Africa Episcopus, scripsit adversùs Arianos librum unum, quem obtulit Geiserico Wandalorum Regi.

Victor, Vangionum Episcopus, scripsit adversùs Arii hæresim.

Victorianus Buconius, Castellianæ Urbis Mauritaniæ Episcopus, scripsit adversùs Judæos, Arianos, aliosque hæreticos.

Victorinus Afer, scripsit more dialectico libros adversùs Arianos. Ad Justinum Manichæum, contra duo Manichæorum principia.

Victorius Ziliolus, Venetus, scripsit contra Judæos. De veritate sanctissimi Sacrificii Eucharistiæ. Adversùs infidelitatem Lutheri.

Vigilius, Tapsensis Episcopus, scripsit adversùs Eutychetem, Arianos, Sabellium & Photinum. *Vide Bibliot. PP. Lugdun.*

Villalpandus, Hispanus, scripsit adversùs XXXIV. Protestantes hæreticos. Adversùs Fabricium Montanum. Pro Concilio Tridentino.

Villa sancta, scripsit De libero arbitrio adversùs Melancthonem.

Vincentius Bandellus, Ord. Præd. è Castronovo Terdonensi, scripsit De potestate Papæ.

Vincentius Casalensis, Ord. Præd. scripsit contra sui temporis hæreses.

Vincentius Ferre, scripsit De fide. *Extat in Bibliot. Rocaberti, tom.* 20.

Vincentius Giachari, Ord. Præd. scripsit De necessitate confessionis vocalis omnium peccatorum. De

Pur-

Purgatorio animarum post mortem, & de suffragiis contra Lutherum. De libero arbitrio, gratiâ, præscientiâ, & prędestinatione. *Venetiis* 1569.

Vincentius Lirinensis, scripsit librum 1. adversùs hæreticos. Librum adversùs profanas omnium hæreseon novitates.

Vincentius Ludovicus Gotti, S. R. E. Presbyter Cardinalis ex Ord. Præd. Italicè scripsit contra Jacobum Parvum (*Picinino*) hæreticum, Demonstrationem veræ Christi Ecclesię ex signis, & dogmatibus, tribus tomis. *Bononię* 1719.

Vincentius Patina, Brixiensis, Ord. Præd. scripsit contra hęreses modernas. De Primatu D. Petri. *Mantuæ* 1556.

Vincentius Quirinus, Venetus, Monachus Camaldulensis, scripsit multa opuscula contra Infideles.

Vitalengus Bosellus, scripsit De potestate Pontificis in temporalibus, adversùs Gullielmum Barclajum. *Ferrariæ* 1647.

Vitus Erbermannus, Germanus, S. I. edidit libros IV. prænotatos, Nervi sine mole, seu Roberti Bellarmini vindicationem àb imposturis Guilielmi Amesii Puritani Angli, & Joannis Gerhardi Lutherani Jennensis.

Vitus Miletus, Germanus, edidit librum, cui titulus, Oculata demonstratio speculi Jesuitici. *Colonię* 1582. Brevem discussionem & refutationem sexcentorum errorum, quos Thilemannus Hesusius, & Joannes Olearius Pontificiis vanissime hactenùs attribuerunt. *Moguntię* 1604.

Voconius, Afer, scripsit adversùs Judęos, Arianos, aliosque hæreticos.

Volradus Wengerus, edidit Apologiam pro assertione fidei, ac religionis Catholicę Romanæ Ecclesię. *Ingolstadii* 1577.

Urbanus II. Rhemensis, Pont. Max. scripsit contra hæreticorum dogmata.

Ursinus, Monachus, scripsit adversùs eos, qui rebaptizandos hereticos decernunt, docens nec legitimum esse, nec Deo dignum illos rebaptizari.

Walafridus Strabo, Germanus, Monachus S. Benedicti, plura scripsit, presertim De Divinis officiis, Missa, Ceremoniis, ritibus, Templis, Altaribus, & hujusmodi alia, quibus hujus temporis Novatores optime convinci possunt.

Walterus D'sse, Anglus, Carmelita, scripsit contra Lolhardos. De schismate. De Paupertate Christi.

Wenceslaus à S. Elia, Polonus, Carmelita discalceatus, edidit Librum controversiarum, prænotatum, Echo Tubæ pacis. 1707.

Wenceslaus Sturmius, Bohemus, S. I. Bohemicè scripsit contra Picardos Concordiam fidei. Apologiam contra Silvium Huberinum, & contra Concionale Picardicum. Apologiam defensionis concionalis.

S. Wilfridus, Frisius, ex Monacho S. Benedicti Eboracensis in Angliâ Archiepiscopus, scripsit adversùs Colmannum Ceddam, & Hildam Abbatem de Paschæ celebratione.

Wilhelmus Lindanus, scripsit De optimo Scripturas interpretandi genere. *Coloniæ* 1558. Panopliâ Evangelicâ, *Ibidem* 1563. De Martini Lutheri, & aliorum sectariorum doctrinæ varietate, & discordiâ. *Ibidem* 1579. Diatribâ analyticâ de vera Jesu Christi Ecclesiâ. *Extat in Bibliot. Rocaberti tom.* 20.

S. Winfridus, mutato nomine Bonifacius, primus Moguntinus Episcopus, & Martyr, Ord. S. Benedicti, scripsit De fidei veritate, & contra hæreticos.

S. Wolphelmus, Abbas Monasterii Bruvilerensis Ord. S. Benedicti, scripsit adversùs Berengarium De Sacramento Altaris.

Wolphgangus Dellingerus, Germanus, edidit Orationem à se habitam in Academia Viennensi de unitate Ecclesiæ, & visibili ejus capite in terris. *Ingolstadii* 1580.

Wolphgangus Herman, Germanus,

nus, S.I. Germanicè edidit Anti-Mullerum, ſeu Reſponſum contra errores Mulleri Præconis Lutherani. *Moguntiæ* 1649.

Wolphgangus Kirlander, Œtingenſis, ſcripſit librum de Perſecutionibus Eccleſiæ. *Ingelſtadii* 1541. De notis Eccleſię. *Monachii* 1538.

Z

Z*Achartas Boverius*, Capuccinus, Salutienſis, edidit Demonſtrationes ſymbolorum veræ & falſę religionis, adversùs præcipuos ac vigentes Eccleſiæ hoſtes Atheiſtas, Judæos, Hereticos, &c. *Lugduni* 1617. Paręneſim Catholicam ad Marcum Antonium de Dominis, olim Archiepiſcopum Spalatenſem, poſteà Apoſtatam. *Ibidem* 1618. Cenſuram Parępeticam in eoſdem libros. *Mediolani* 1621. Orthodoxam conſultationem de ratione veræ fidei, & religionis amplectendę ad Carolum Waliæ Principem. *Matriti* 1623.

Zacharias Firminus, Sequanus, ex Regul. Obſervant. S. Franciſci, edidit Antiquitates Franciſcanas à Novatorum erroribus, & commentis expurgatas, & vindicatas. *Rueſſi* 1647.

Zacharias Metropolita Mitylenenſis, ſcripſit De univerſitatis procreatione, contra Mundi, & materiæ æternitatem. Contra ea, quæ de duobus principiis à Manichęo quodam ſcripta, & in viam publicam projecta invenit.

Zacharias Paſqualigo, ſcripſit De Sacrificio novæ legis. *Lugduni* 1662.

IN-

INDEX
HÆRETICORUM

Numerus præcedens sæculum, subsequens paginam indicat.

A

B

Be-

C

Con-

D

Do-

E

F

G

H

I

Jo.

Kemni-

K

L

INDEX HÆRETICORUM

Quos continet Tomus Secundus.

M

Mon-

N

O

P

INDEX CONCILIABULORUM.

Con-

Q

R

S

INDEX SCHISMATUM.

Ca-

T

V

X

Z

INDEX NOTABILIUM

A

B

hac

C

Chri-

D

Est

E

F

G

H

I

L

M

Na-

N

O

P

Q

R

S

T

V

gen-

SUP-

SUPPLEMENTUM

XVI. ANTONIUS ac Paulus Movani fratres, genere nobiles, fœdantes hæresi avitam pietatem, & nobilitatem, in Provincia Phocensi Calvinianam perfidiam dilatarunt.

XVI. ALEXANDER Hujotinus à Magistratibus in crimen susceptæ impietatis Calvinianæ adductus, fuga sibi consulens, ad iuvadendum comitatum Avenionensem se contulit, à quâ impietate fuit ab adversa valetudine remotus.

XVI. CARNESECHIUS Petrus, Clericus Florentinus, hæreticorum sui temporis consuetudine depravatus (de quo plura recenset in suis annalibus Laderchius tom. 22. continuat. annal. Bar.) sub S. Pio V. tanquam hæreticus incorrigibilis captus, capite damnatur, & Romæ comburitur, cum 34. propositiones hæreticales evomisset, quæ omnes per extensum in præfato annal. tom. referuntur, jam in hoc opere, vel implicitè, vel explicitè confutatas: quapropter hîc iterum refricare non juvat. De pluribus aliis hæreticis, qui seculo 16. inter Calvinistas, aut Lutheranos celebres debaccharunt, mentionem facit præfatus annalium continuator tom. cit. ad quem lectorem remittimus, si fortè de eorumdem patria, vita, & moribus notitiam desiderat, qui tamen cum nullum de novo errorem invexerint, sed solùm pro Calvinismo, & Lutheranismo dilatando laboraverint; ideò ab ampliori eorundem notitia abstinemus, cum Hæreticos, sivè Lutheranos, sivè Calvinistas, qui aliquem supra magistros suos propagarunt errorem, jam in corpore operis insertos exhibuerimus.

XVI. CONRADUS Cropeh in Polonia varias diffundens hæreses, Calvinismi & Lutheranismi ibidem factus novatorum signifer, justa severitate ab Episcopo Cracoviensi coercetur.

XVI. GUILELMUS Rondeletius, medicinæ professione clarus, Academiam Monspeliensem graviter corrupit, semina Calvinismi spargens, & propinans pro medicina venenum.

XVI. GERARDUS Ruffus Calvinista, pseudo Episcopus Olorensis in Bearnia, hæreseos peste Reginam Ioannam infecit, totanque Provinciam Bearniensem, & cum esset Sacramenti, & Missæ sacrificii abrogandi avidissimus.

1. Prædicabat ob majestatem mysterii sacrificii, semel tantum in anno celebrandum fore, ut majori pietate populus interesset, illa arte sic prædicans, ut sensim desuescerent homines interesse sacrificio Missæ.

2. Festa Sanctorum sub specie charitatis diminui tentabat.

GYMNOSOPHISTÆ. Istorum secta circa medium seculi 16. apparuit in Armusiæ regno rediviva, ad quam extinguendam strenuè laboravit Gaspar Barzeus Soc. Jesu, qui ad Bracmannos Catholicam Religionem propagaturus profectus, primarium ex Gymnosophistis convertit ad fidem, cujus exemplo plures alii sacro lavacro fuerunt expiati. More igitur veterum Gymnosophistarum invenit præfatus Gaspar in Regno Armusiæ degentes in speluncis, qui ad imbuendas variis erroribus incolarum mentes, & ad emendicandam stipem interdum prodibant, & vesperè revertebantur ad speluncam idolum veneraturi, quod *Pagodem* Indi appellare consueverunt. Uberiora hac de re vide in tom. 21. continuationis Annalium Odorici Rinaldi. XVI.

JACOBUS Chelmensis, pseudo Episcopus Vladislaviensis, Cletum Chelmensem corrupit, de cujus impietate compescenda scripsit Paulus IV. Pontifex M. ad Sigismundum Poloniæ Regem. XVI.

Asserebat neminem ad continentiã obstringi posse, ex oraculo Salvatoris, innixus illis verbis. *Qui potest capere capiat*, quem eruditè confutat Hosius Cardinalis. *De conjugio Sacerd. p. 340.*

JACOBUS Ruffus seditionum author, propè Lugdunum pestilentiæ cathedram erigit, urbemque postmodum in Hugonotticam servitutem redigere tentavit. XVI.

IOANNA Bucera, præter Calvini hæresim, quam profitebatur in Angliam, etiam Valentini hæresim innovavit, ab ipsis hæreticis Londini combusta. Varias in Anglia hæreses hoc anno disseminatas, sive ex antiquis jam extinctis desumptas, & refricatas. Vide in Annal. Odor. Rinald. ad ann. 1550. XVI.

MILONUS Coverdalus fuit contra Eucharistiam blasphemus, cujus facinus perstringit Rinal. ad ann. 1550. XVI.

IOANNES Hesselus erroneas opiniones unà cum Michaele Bayo ab Acade- XVI.

mia Parisiensi damnatas promulgat.

XVI. MAROTTUS in Gallia unà cum Beza Psalmos corruptos modulis suavissimis aptatos introducit, ut unà cum cantu heresis faciliùs hauriretur.

XVI. NORMANNUS quidam Ludimagister, cujus nomen ignoratur, Anabaptisticos furores imitatus, piorum Gallorum cædes meditabatur, & lingua disertus Latinam, Grecam, & Hæbraicam docens, factum est ut permulti ad illum auditores confluerent, suasque promulgans impietates, & figmenta, etiam apertis in campis propter affluentem multitudinem concionabatur, qui tandem captus, furoris sui pœnas subiit, ex superiorum sententia flammis judicatus.

1. Blaterabat se Deo inspirante prædicare.
2. Dicebat Antichristum brevi moriturum.
3. Se à Deo electum, ut omnes impios everteret, & de terra summoveret, nec Principibus, aut Magistratibus parceret.
4. Se non ante moriturum, quàm mundum purum ab omni peccato, & culpa statueret.